THEOLOGIA DOGMATICO-POLEMICA,

QUA

ADVERSUS VETERES NOVASQUE HAERESES

EX

SCRIPTURIS, PATRIBUS, ATQUE ECCLESIASTICA HISTORIA,

CATHOLICA VERITAS

DEFENDITUR.

AUCTORE

P. CAROLO SARDAGNA

SOCIETATIS JESU,

IN EPISCOPALI LYCEO AD D. PAULI RATISBONÆ

THEOL. DOGMATICO-POLEMICÆ PROF. ORD.

ET EXAM. SYNODALI.

TOMUS III.

COMPLECTENS

TRACTATUS III. DE ECCLESIA PARTEM ALTERAM.

Editio Secunda.

POLOCIÆ

Typis Collegii Soc. JESU. 1810.

CENSURA
ET
APPROBATIO.

Pars hæc posterior Tractatus III. de Ecclesia, a R. P. CAROLO SARDAGNA, Societatis Jesu Presbytero, & in hocce Episcopali Lyceo Theologiæ Dogmatico-Polemicæ Professore Ordinario elaborata, nihil omnino a Fide Orthodoxa, & bonis moribus alienum continet; modernas item quæstiones & difficultates ingenue proponit, atque perspicue, solide, ac sobrie dissolvit. Igitur in publicam lucem prodeat. Datum in Curia Episcopali Ratisbonensi, die XXVI. Septembris. 1769.

ADAMUS ERNESTUS,
Episc. Abilenæ, Suffrag. &
Præses Consist. Cons. Int.
Actual. & Cathedr. Eccles.
Canonicus Capitularis, m. p.

(L. S.)

JOANNES BAPT. KLEIRL.
SS. Theol. & J. U. Licent. Consil. Eccl. Act. Director Canc. Authrte Aplca & Curiæ Episc. publ. ac juratus Notarius,
m. p.

INDEX
CONTROVERSIARUM,
quæ
in Tractatus III. de Ecclesia Parte altera
continentur.

ARTICULUS III.
DE ROMANO PONTIFICE, VISIBILI CAPITE ECCLESIÆ.

CONTROVERSIA I.

CONTROVERSIA II.

CONTROVERSIA III.

CON-

CONTROVERSIA IV.

CONTROVERSIA V.

CONTROVERSIA VI.

CONTROVERSIA VII.

CONTROVERSIA VIII.

CON-

CONTROVERSIA IX.

ARTICULUS IV.
DE MEMBRIS ECCLESIÆ MILITANTIS.

CONTROVERSIA I.

CONTROVERSIA II.

CONTROVERSIA III.

Con-

Con-

CONTROVERSIA VIII.

S. LEO MAGNUS Epist. LXXXIX.
ad Episcopos per Viennensem provinciam constitutos.

Hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, ut in Beatissimo Petro, Apostolorum omnium summo, principaliter collocaret; ut ab ipso quasi quodam capite, dona sua velut in corpus omne diffunderet, ut exortem se mysterii intelligeret esse divini, qui ausus fuisset a Petri soliditate recedere. --- Cui quisquis principatum æstimat denegandum, illius quidem nullo modo potest minuere dignitatem, sed inflatus spiritu superbiæ suæ, semetipsum in inferna demergit.

TRA-

TRACTATUS III.

DOGMATICO-POLEMICI DE ECCLESIA

PARS POSTERIOR.

ARTICULUS III.

DE ROMANO PONTIFICE, VISIBILI CAPITE ECCLESIÆ.

CONTROVERSIA I.

AN B. PETRUS ROMÆ FUERIT, ET CATHEDRAM IBI EREXERIT?

CONTRA MARSILIUM, WICKLEFFUM, PROTESTANTES.

Romanam B. Petri profectionem & Episcopatum quinam negarint?

282. B. Petrum Apostolorum Principem, Romanæ Urbis primum Episcopum fuiſse, ibique ſub Nerone in crucem actum eſse, adeo explorata res fuit omnibus temporibus, ut nullus Hæreticorum ante ſæculum XIV. in dubitationem id vocare ausus fuerit. Primus itaque omnium, qui docuit B. Petrum neque Episcopum Romanum fuiſse, neque Romam unquam vidiſse, fuit Marsilius Patavinus, a Joanne XXII. A. C. 1327. ſpeciali Decreto ob impia & ſchismatica ſcripta damnatus. Errorem hunc posterioribus temporibus adoptarunt Joannes Wickleffus, Mart. Lutherus in Colloq. mensalibus Cap. de Antichristo. Udalricus Velenus, Jlliricus Lib. contra Primatum Papæ. Magdeburgenses Centuriatores Cent. I. Lib. II. Cap. X. Claudius Salmasius, Fridericus Spanhemius Diſsertatione de teme-

temere credita Petri in Urbem Romam profectione. Calvinus L. IV. Instit. Cap. VI. Paragr. XV. scribit: *Propter Scriptorum consensum non repugnat, quin Petrus Romæ mortuus fuerit, etsi Episcopum fuisse, præsertim longo tempore, persvaderi nequeat.* Ratio autem, ob quam Calvinus Romanum Petri Episcopatum negavit, alia non est, quam quia Primatum Romani Pontificis summa contentione impugnavit.

B. Petrum Episcopum Romanum fuisse invicte ostenditur.

283. Conclusio. B. Petrus Romæ fuit, & Cathedram Episcopalem ibi erexit, in qua primus sedit Episcopus Romanus. Prob. Imo. ex Epist. I. ipsius S. Petri, in qua Cap. V. v. 13. dicitur: *Salutat vos Ecclesia, quæ est in Babylone collecta.* Nomine autem Babylonis Urbem Romam intelligi asserunt Patres, Papias apud Eusebium L. II. Hist. Cap. XV. S. Hier. L. de Script. Ecclesiast. Beda in I. Epist. B. Petri. Oecumenius &c. IIdo ac præcipue, ex tota antiquitate Patrum Græcorum & Latinorum. S. Irenæus L. III. adv. Hær. Cap. I. ait: *Mathæus Hebræis ipsorum lingua scripturam edidit Evangelii, cum Petrus & Paulus Romæ evangelizarent, & fundarent Ecclesiam.* S. Dionysius Corinthiorum Episcopus apud Eusebium L. II. Hist. Cap. XXIV. *Petrus & Paulus, cum & nostram Corinthi, & vestram Romæ Ecclesiam fundassent - - eodem tempore pariter martyrium subierunt.* Clemens Alexandrinus apud Eusebium L. VI. Hist. Cap, XI. *Cum Petrus Verbum Dei Romæ publice prædicaret, & Spiritus Sancti instinctu Evangelium Christi exponeret.* Tertullianus in Scorpiaco Cap. XV. *Vitas Cæsarum legimus: orientem fidem primus Nero cruentavit. Tunc Petrus ab altero cingitur.* Et Lib. IV. adv. Marcionem Cap. V. *Romani de proximo sonent, quibus Evangelium & Petrus & Paulus sanguine quoque suo signatum reliquerunt.* S. Cyprian. Epist. LV. ad Cornelium: *Navigare audent ad Petri Cathedram, atque ad Ecclesiam Principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta est.* S. Optatus Milevitanus L. II. contra Parmenianum. *Negare non potes scire te, in Urbe Roma Petro primo Cathedram Episcopalem*

lem esse constitutam, in qua sederit omnium Apostolorum caput. S. Athanas. L. de Fuga sua Cap. XVIII. *Petrus, qui sese metu Judæorum absconderat, & Paulus Apostolus, qui in sporta demissus sic evaserat, his auditis verbis: oportet vos Romæ martyrium subire, profectum non distulere suum, immo potius gaudentes abierunt.* S. Leo M. Serm. LXXX. Cap. III. *Cum duodecim Apostoli, accepta per Spiritum Sanctum omnium locutione linguarum, imbuendum Evangelio mundum, distributis sibi terrarum partibus, suscepissent, Beatissimus Petrus, Princeps Apostolici ordinis, ad arcem Romani destinatur Imperii, ut lux veritatis, quæ in omnium Gentium revelatur salutem, efficacius se ab ipso capite per totum mundi corpus effunderet.* Idem testantur S. Cyrillus Jerosol. Catech. VI. Jlluminatorum. S. Epiphanius Hær. XXVII. S. Chrysost. Hom. II. in Epist. ad Rom. Paulus Orosius L. VII. Hist. Cap. IV. S. Hieron. Epist. ad Damasum, S. August. L. II. contra Litteras Petiliani Cap. LI. & Lib. I. contra Julian. Cap. IV. Sulpicius Severus Lib. II. Hist. Sacræ: adeo ut dici possit, nullam unquam traditionem fuisse, quæ majore testium numero cingatur; deque Petri adventu in Urbem Romam, & Episcopatu dubitari non posse, quin omnia Historiæ fundamenta convellantur. Vide Augustinum Calmet in Dissert. præposita Epistolis Canonicis. Natalem Alexandrum in Hist. Eccles. Sæculi I. Dissert. XIII. Antonium Sandini in Disputationibus historicis ad Vitas Pontificum. Disputat. III.

Argumenta contraria refutantur.

Cur Babylonis nomine Roma significetur?

284. Obj. I. Infirmitas argumenti, quod ex Epistola I. B. Petri ducitur. Ex una parte nulla datur ratio dicendi, quod Babylonis nomine Roma intelligatur: Ex altera parte potuit illa Epistola a B. Petro scribi Babylone Chaldææ, vel Ægypti. Ergo ex illo loco non evincitur Petri adventus in Urbem Romanam. R. N. A. quoad utramque partem. Rationes complures, quibus per Babylonem Romam intelligi probatur, affe-

afferunt Henricus Valesius in Notis ad Eusebii Historiam, & Hugo Grotius in Criticis, Annotat. in Epist. B. Petri. I^ma. Est authoritas Patrum, & veterum Scriptorum. II^da. Quia etiam in Apocalypsi B. Joannis Babylonis nomine Roma intelligenda est, teste Tertulliano adversus Judæos Cap. IX. & contra Marcionem Lib. III. Cap. XIII. Item S. Augustino Lib. XVIII. de Civit. Dei Cap. XXII. Mirum ſane est, litem hic nobis intentari a Protestantibus, qui Romanam Ecclesiam meretricem eſse Babylonicam paſsim impudentiſsime clamitant. III^tia. Quia Roma gentilis magnitudine, potentia, impietate, ac idolorum cultu veterem Babylonem æquabat. IV^ta. Quia ut Babylonii Judæos in ſervitutem redegerant, ſic Romani tunc Judæos ditioni ſuæ ſubjecerant. V^ta. Evitandi periculi causa id egit B. Petrus; nolebat enim commorationis ſuæ locum omnibus eſse notum, timebatque, ne forte Epistola ſua Gentilibus tradita, palam fieret, plurimos Romanorum Christo nomen dediſse, atque inde contra ipsos persecutionis causa nasceretur: ac propterea Romam arcano Babylonis vocabulo nuncupavit. Sic etiam B. Paulus liberationis ſuæ certiorem faciens Timotheum, diſsimulato Neronis nomine, ſcribit II. ad Timoth. Cap. IV. ſe liberatum de ore Leonis. Cæterum verisimile non est, Epistolam illam ſcriptam fuiſse a B. Petro Babylone Chaldææ. Nam Josephus Flavius Lib. XVIII. Antiquit. Judaic. Cap. IX. refert, Caji Caligulæ ævo Hebræos omnes illic & in Aſsyria tota habitantes expulsos fuiſse, & internecione deletos; civitatis vero, præter nomen, muros, & ſparsa domicilia ruderaque, vix remansiſse aliquid. Neque ſcripta fuit Babylone Ægypti; quia is obscurus plane locus erat, nec Urbis nomine tunc dignus; ut vel ex eo patet, quod cum multa Concilia firmata ſubscriptionibus Episcoporum edita fuerint, nusquam inter eos Episcopus Babylonis Ægyptiacæ inveniatur, nisi primum ſæculo V. in Concilio Chalcedonensi, in cujus Actis Cyrus ejus Urbis Episcopus nominatur.

285.

285. Obj. II. Silentium S. Lucæ, & Gentilium Historicorum. Si Petrus Romam adiiſset, ibique Episcopalem Cathedram erexiſset, S. Lucas diligens Scriptor Actuum Apostolicorum profectionis hujus mentionem feciſset. Atqui in illis nullum extat hujus rei vestigium. Ergo. II^do. Neque Scriptores Ethnici, Suetonius, Cornelius Tacitus &c. hujus Romanæ profectionis & commorationis meminerunt, facturi utique mentionem, si Petrus, Christianorum Caput, Romæ ſediſset. Ergo. R. N. M. Institutum D. Lucæ fuit narrare potiſsimum res gestas a B. Paulo præceptore ſuo, non vero facta aliorum Apostolorum omnia ſingillatim describere. Quamquam nec ea omnia, quæ ſpectant ad B. Paulum, Lucas memoriæ prodidit, ut observat S. Hieronymus in Cap. II. Epist. ad Galatas. Sic ne verbo quidem meminit diſsidii inter Apostolorum Principes Petrum & Paulum Antiochiæ exorti ob legalium observationem. Ad II^dum R. Gentilium Scriptorum ſilentium nihil officere veritati. Cum enim Christiana ipsa religio despicatui haberetur ab Ethnicis, operæ pretium non eſse existimabant, eorum gesta perstringere, quos acerbiſsime insectabantur, & contemnebant.

Non obest S. Lucæ ſilentium & gentilium Hiſtoricorum.

286. Objic. III. Silentium B. Pauli, qui Romam veniens, cum Fratres illi occurriſsent, Petrum non habuit obvium. II. Romæ ad Ephesios ſcribens, mentionem Petri non facit; cum tamen perpetua fuerit Pauli consuetudo, ut, Collegarum ſuorum nomine, fideles ſalutaret, ad quos litteras exarabat, ut patet ex Epist. ad Coloss. ad Onesimum, & II. ad Timoth. III. Ipse ad Romanos ſcribens, Andronicum, Juniam, Ruffum, aliosque notos ſalvere jubet; Petri autem ne meminit quidem. IV. II. ad Timoth. Cap. IV. ſcribit: *Nemo mihi adſtitit: ſed omnes me dereliquerunt.* Ergo, ne Petrus perfidiæ arguatur, dicendum est eum Romæ non fuiſse. R. ad I. & II. Petrum non omni tempore quo Romanum Episcopatum geſsit, Romæ moratum eſse; ſed varias ſæpius peragraſse provincias, quo eum Ecclesiarum cura & ſollicitudo trahebat. Quando igitur Paulus ad fideles ſcripsit, aut quando Ro-

Aut B. Pauli.

mam pervenit, potuit Petrus Roma ad tempus abfuisse. Ad III. Paulus ad Ecclesias scribens, non semper illarum Episcopos salutavit. Sic in Epistola ad Ephesios Timothei non meminit, nec Jacobi in Epistola ad Hebræos. Ad IV. Apostolus verbis illis indicat derelictum se fuisse ab omnibus, qui authoritate sua juvare illum poterant apud Cæsarem: talis autem Petrus certe non erat.

287. Dices. Si Petrus Romæ fuisset, atque Ecclesiam ibi fundasset, Judæi Romæ morantes Act. Cap. XXVIII. ubi Paulus Romam advenit, eum non statim rogassent, ut quid ipse de Christianorum secta sentiret libere exprommeret. *Rogamus autem*, ajebant, *a te audire quæ sentis. Nam de secta hac notum est nobis, quia ubique ei contradicitur.* R. N. A. Citata verba non fuere omnium Judæorum, sed aliquorum tantum, qui Christianam Religionem nondum amplexi erant. Cum enim scirent, Paulum in Lege versatissimum esse, eum optabant disputantem audire de Christiana Religione, quæ odium & offensionem Synagogæ incurrerat. Horum desiderio ut satisfaceret Apostolus, prædicavit illis Jesum Christum. Cæterum ante adventum Pauli plures Christianos Romæ fuisse, perspicuum est ex Apostoli Epistola, quam, ante suum adventum, ad Romanos scripsit: in illa enim Cap. I. v. 8. ait: *Primum quidem gratias ago Deo meo per Jesum Christum pro omnibus vobis, quia fides vestra annuntiatur in universo mundo.*

Frustra obtenditur Apostolatus B. Pauli.

288. Objic. IV. Apostolatus D. Pauli. Apostolus Epist. ad Galat. Cap. II. asserit Petro demandatum fuisse Evangelium circumcisionis, sibi vero creditum Evangelium præputii, sive Gentilium. Ergo cum temporibus Claudii Imperatoris Judæi Roma ejecti fuerint, non est credibile, quod Petrus in alienam messem, nempe Pauli, falcem immiserit. Ergo Romam non adiit. R. Omnes Apostolos annuntiasse Legem Christi indiscriminatim Gentilibus & Judæis: siquidem Christus omnibus Apostolis præcepit Marci Cap. XVI. *Euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creaturæ.* Petro itaque demandati fuere Judæi, Paulo Gentiles,

non

non eo ſenſu, quod Paulo fas non fuerit Judæos, aut Petro Gentiles ad fidem Chriſtianam adducere: legimus enim Cornelium Centurionem a Petro baptizatum fuiſse, & Chriſtum in Synagogis Judæorum frequentiſsime a Paulo annuntiatum: immo Petrum de ſe ipſo affirmaſse Act. Cap. XV. v. 7. *Viri fratres vos ſcitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit, per os meum audire Gentes verbum Evangelii, & credere:* ſed in eo ſenſu intelligenda ſunt ea verba, quod Paulo præcipua eſset cura Gentium, Petro Judæorum. Cum autem eo tempore magna eſset Judæorum multitudo Romæ, Petrus eam in urbem ſe contulit ad annuntiandam Judæis præcipue Chriſti fidem. Ejectis autem Roma Judæis decreto Claudii, Imperii ejus anno IX. Petrus Antiochiam profectus est, Romamque poſtliminii jure ſub Nerone Principe repetiit.

Aut incertitudo circumſtantiarum.

289. Obj. V. Incertitudo circumſtantiarum. Non poteſt definiri tempus, quo Petrus Romam profectus fuerit, aut quanto tempore Romanum Epiſcopatum geſserit, cum ipſi Scriptores Catholici in eo aſsignando inter ſe non conveniant. Ergo ex hoc diſsenſu colligitur falſitas hujus hiſtoriæ R. C. A. N. C. Quamvis non certo conſtet, quot annis B. Petrus Cathedram Romanam a ſe erectam tenuerit, quo tempore Romam primo attigerit, quove Neronis anno glorioſam mortem pro Chriſto obierit; cum diſsenſus hic non circa facti ſubſtantiam, ſed circumſtantias aliquas verſetur, Hiſtoriæ veritatem nullo modo evertit. Contingit enim ſæpius, ut de facti veritate conſtet, tempus autem, quo id contigerit, certo determinari nequeat. Quid certius Chriſti nativitate, ac morte? Quid tempore, quo natus ac mortem paſsus eſt, incertius?

CONTROVERSIA II.

AN B. PETRUS JURE DIVINO HABUERIT PRIMATUM JURISDICTIONIS? CONTRA PROTESTANTES.

Quid sit Primatus Jurisdictionis?

290. An B. Petrus jure divino habuerit Primatum Jurisdictionis, idem sonat apud Catholicos Theologos, ac an B. Petrus a Christo Domino constitutus fuerit Caput visibile totius Ecclesiæ, & Vicarius Christi. Primatus itaque Jurisdictionis, ut in præsentiarum lites omnes cum Catholicis Doctoribus vitemus, saltem in his collocari debet. I. Quod Romano Episcopo, tanquam Capiti, omnium Ecclesiarum sollicitudo incumbat, ita ut ipsius sit invigilare Canonum observantiæ & executioni per universum orbem Christianum, rebelles & contumaces pœnis Canonicis coercendo. II. Quod Canones & leges, ad fidem & mores pertinentes, a Romano Pontifice latæ pertineant ad omnes & singulas Ecclesias totius orbis Catholici, omnesque in conscientia teneantur illis obtemperare, saltem quamdiu Ecclesia non reclamat, nec contradicit. III. Quod in controversiis fidei ac religionis præcipuæ sint partes Summi Pontificis, neque quidquam in Ecclesia magni momenti definiri possit, quin ad ipsum referatur: cum ille sit primarius Judex, dignitate & auctoritate præcipuus, ad quem majores causæ Ecclesiæ referendæ sunt. IV. Quod Romanus Pontifex dispensare possit a legibus, etiam a Concilio Generali latis, saltem juxta regulas dispensationum a Conciliis præscriptas, & in iis casibus, in quibus ipsum Concilium dispensaret. V. Quod Romanus Pontifex jus habeat convocandi Concilia Generalia, eisque vel per se, vel per legatos suos præsidendi. Dixi, Primatum *saltem* in his collocandum esse. Omnes enim ferme totius orbis Catholici Theologi, exceptis Gallis, iisque non omnibus, præter ea quæ paulo ante enumeravimus, ad rationem Primatus pertinere dicunt, ut Romanus Pontifex authoritatem habeat supra omnia Concilia, utque idem se solo in rebus fidei & morum sit infallibilis, solusque plenitu-

dinem

dinem Ecclesiasticæ Jurisdictionis habeat. Verum cum ista ab Ecclesia nondum perspicue definita fuerint, nosque in præsenti controversia dogmatica cum solis Sectariis manus conseramus, naturam Primatus Jurisdictionis per particulam *saltem* ita limitavimus, ut nulli Theologorum Catholicorum displicere possit.

Errores.

291. Primatum a Christo Domino B. Petro collatum fuisse inficiati sunt nostrorum temporum Novatores, Lutherus & Calvinus, probe perspicientes, eundem Romano Pontifici denegari minime posse, si illum in Petro admitterent. Eorum sequaces Protestantes cum diffiteri non possint, S. Petrum inter Apostolos primum fuisse, Primatum illum jurisdictionis esse negant, ac primos dumtaxat ordine agnoscunt cum sanctum Petrum, tum Romanos Pontifices illius successores; primos inquam inter pares: & illum, quantuluscunque est, primatum honoris juris esse divini inficiantur. His proxime accessit Edmundus Richerius, Sorbonici Collegii Doctor ac Syndicus, qui Libro de Ecclesiastica ac politica potestate anno 1611. edito, Primatum Petri convellit, docens, Christum non immediate Petro claves contulisse, sed Ecclesiæ, a qua proin B. Petrus eas acceperit. Verum infelix liber an. 1612. a Senonensi Synodo, Præside Cardinale Peronio, proscriptus est, tanquam continens propositiones, expositiones, & allegationes falsas, erroneas, scandalosas, et, ut sonant, hæreticas, schismaticas; ipseque Richerius ad palinodiam compulsus, librum suum subjecit judicio Ecclesiæ Catholicæ. Primatum Jurisdictionis B. Petri, ac Romani Pontificis ferme subvertere atque abolere conatus est Ludovicus Ellies du Pin in suis de antiqua Ecclesia dissertationibus, & nuperus Scriptor sub ementito Justini Febronii nomine delitescens, cujus liber solemni Decreto a Clemente XIII. damnatus est.

B. Petri primatus jurisdictionis ostenditur ex scripturis.

292. Conclusio. B. Petrus jure divino Primatum habuit potestatis & Jurisdictionis. Prob. I^mo^ authoritate Scripturarum. Matth. Cap. XVI. ait Christus ad Petrum. *Beatus es Simon Bariona, quia caro & sanguis*

non

non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cœlis est. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam - - - Et tibi dabo claves regni cœlorum. Et quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis. Et quodcunque solveris super terram, erit solutum & in cœlis. Ex quibus hoc instruitur argumentum. Jlle est caput Ecclesiæ, & Vicarius Christi jure divino, qui est fundamentum Ecclesiæ, cuique traditæ sunt a Christo claves cœlorum. Atqui B. Petrus est fundamentum Ecclesiæ, illique traditæ sunt claves cœlorum a Christo. Ergo. P. M. Fundamentum id est in ædificio, quod Caput in corpore, quod Paterfamilias in domo: traditio clavium denotat collationem supremæ potestatis. Cui enim claves traduntur v. g. civitatis, is ex communi hominum sensu instituitur Dominus, aut Gubernator civitatis. Quinimmo ipsa Scriptura per claves denotat supremam potestatem in sacra, ut patet ex Capite XXII. Isaiæ, ubi futura Eliacim institutio in Summum Sacerdotem his verbis exprimitur. *Dabo clavem domus David super humerum ejus: & aperiet, & non erit qui claudat: & claudet, & non erit, qui aperiat.* Ergo ille est caput Ecclesiæ & Vicarius Christi, qui constitutus est fundamentum Ecclesiæ: & cui traditæ sunt claves regni cœlorum. Minor patet expendenti verba citata. Christus ait Petro: *Beatus es Simon Bariona.* Tu Simon, Filius Joannis, ut sic ab altero Simone Cananæo discerneretur, es beatus. *Et ego dico tibi.* Tibi, Filio Joannis, & non alteri, non Jacobo, non Joanni, sed tibi. *Quia tu es Petrus.* Tu, & non alius, non solum vocaris, sed es Petrus, saxum, petra ingens, rupes magno ædificio ferendo idonea. *Et super hanc Petram*, super hanc ipsam, de qua modo locutus sum, & non super aliam. *Ædificabo Ecclesiam meam. Et tibi dabo claves regni cœlorum*, tibi singillatim Simoni Barionæ, non alteri, non Jacobo, non Joanni, sed tibi.

293. Alter decretorius locus habetur Joan. Cap. XXI. Postquam Christus bis interrogavit Petrum, *Dicit*

cit ei tertio: Simon Joannis amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio, Amas me? & dixit: Domine tu omnia nosti, tu scis quia amo te. Dixit ei: pasce oves meas. Ex quibus hoc efflorescit argumentum. Jlle est Caput totius Ecclesiæ & Vicarius Christi, qui a Christo jussus est cum authoritate præesse, & regere universam Ecclesiam. Atqui solus Petrus cum authoritate præesse, & regere universam Ecclesiam a Christo est jussus. Ergo solus Petrus est caput totius Ecclesiæ, & Vicarius Christi, non vero cæteri Apostoli. P. M. Jlle est caput Reipublicæ politicæ, qui ei cum authoritate præest, eamque regit. Ergo a pari. Minor patet iterum laudata verba consideranti. *Simon Joannis amas me?* Tune me amas Simon Bariona? *Dixit ei*, ei, inquam, Simoni Barionæ, non alteri Apostolorum. *Pasce oves meas.* Esto Pastor mearum ovium, fungere officio Pastoris, qui non tantum oves ad salubria pascua ducit, verum etiam illas a pascuis reducit, tuetur a lupis, baculo coercet, & castigat. *Oves meas.* Esto Pastor ovium mearum, quæ ad meum ovile pertinent. Ergo cum omnes fideles sint oves Christi, omnesque pertineant ad unum ovile, quia Christus, ut scribit S. August. Tractat. XXIII. in Joan. *Omnes oves fecit suas, pro quibus omnibus est passus*, Petrus constitutus fuit a Christo Pastor universalis Ecclesiæ, non laicorum tantum, qui per agnos, sed Episcoporum etiam, qui per oves significantur, ut observat S. Eucherius Lugdunensis Serm. in Vigilia SS. Apostolorum Petri & Pauli: *Dicit ei Jesus, pasce oves meas. Prius agnos, deinde oves commisit ei, quia non solum Pastorem, sed Pastorum Pastorem eum constituit. Pascit igitur Petrus agnos, pascit & oves; pascit filios, pascit & matres: regit subditos, regit & Prælatos. Omnium igitur Pastor est, quia præter agnos & oves in Ecclesia nihil est.*

294. Accedunt alia argumenta ex Scripturis petita, quibus evincitur, non modo dignitate & honore, verum etiam auctoritate & potestate primum Apostolorum omnium fuisse Petrum. Hac de causa Evangelistæ

stæ dum numerum Apostolorum recensent, eorumque nomina recitant, ſemper exordiuntur a Petro, atque inter omnes primum fuiſse declarant Matth. Cap. X. v. 2. Lucæ Cap. VI. v. 13. Præterea Act. Cap. I. v. 15. Petrus ſe caput, ducem & Principem Apostolorum omnium declaravit, cum ex conseſsu Apostolico primus aſsurgens, duodecimi Apostoli creationem verbis graviſsimis, ſupremamque ſuam potestatem ſignificantibus, indixit ac denunciavit. In Apostolico autem Jerosolymitano Concilio, ubi Jacobus aderat Jerosolymitanus Episcopus, ubi aderant Paulus & Barnabas, omnium primus ſurrexit Petrus, verbaque fecit, quo loquente, atque ſententiam dicente, *Tacuit omnis multitudo.* Act. Cap. XV. v. 12. omnesque illi aſsensi ſunt.

Et unanimi Patrum consensu.

295. Prob. II. unanimi tam Græcorum, quam Latinorum Patrum authoritate. Origenes in Cap. VI. Epist. ad Rom. ſcribit: *Petro cum ſumma rerum de paſcendis ovibus traderetur, & ſupra ipsum velut petram fundaretur Eccleſia, nullius confeſsio virtutis alterius ab eo, niſi charitatis exigitur.* Eusebius L. II. Hist. Eccles. Cap. XIV. Petrum vocat *fortiſsimum, & maximum inter Apoſtolos, & virtutis merito reliquorum omnium Principem, & Patronum.* S. Basilius Proemio de Judicio Dei. *Beatus ille Petrus, omnibus diſcipulis prælatus, cui ſoli majora data quam aliis ſunt teſtimonia, qui prædicatus eſt beatus, cui claves regni cœlorum concreditæ ſunt.* S. Cyrillus Alexandrin. L. XII. in Joan. *Præ aliis emicat ille cæterorum caput, ac Princeps, & ait: Tu es Chriſtus Filius Dei vivi.* S. Epiphanius Hær. LI. *Petrum Diſcipulorum ſuorum Principem elegit.* E Latinis Tertullianus in Scorpiaco Cap. X. *Si adhuc clausum putas cœlum, memento claves ejus hic Dominum Petro, & per eum Eccleſiæ reliquiſse.* S. Optatus Milevitanus L. I. contra Parmenianum. *Bono unitatis B. Petrus, cui ſatis erat, ſi poſtquam negavit, ſolam veniam consequeretur, & præferri omnibus Apoſtolis meruit, & claves regni cœlorum communicandas cœteris ſolus accepit.* S. Hier. L. I. adv. Jovinianum Cap. XIV. *Inter duodecim unus eligitur, ut*

capite

capite constituto, schismatis tollatur occasio. S. August. Lib. XXII. contra Faustum Cap. LXX. *Quid ergo incongruum, si Petrus post hoc peccatum factus est Pastor Ecclesiæ; sicut Moyses post percussum Ægyptium factus est rector illius Synagogæ?* Lib. II. de Bapt. contra Donat. Cap. I. *Cæterum magis vereri debeo, ne in Petrum contumeliosus existam. Quis enim nescit, illum Apostolatus principatum cuilibet Episcopatui præferendum? Sed si distat Cathedrarum gratia, una est tamen Martyrum gloria.* Tract. CXXIV. in Joan. *Cujus Ecclesiæ Petrus Apostolus, propter Apostolatus sui primatum, gerebat figurata generalitate personam.* S. Leo M. Serm. III. de Assump. sua ad Pontificatum: *De toto mundo unus Petrus eligitur, qui & universarum Gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur: ut quamvis in populo Dei multi Sacerdotes sint, multique Pastores, omnes tamen proprie regat Petrus, quos principaliter regit & Christus.* S. Gregor. M. Lib. IV. Epist. XXXII. *Cunctis Evangelium scientibus liquet, quod beatissimo omnium Apostolorum Principi Petro Dominica voce totius Ecclesiæ cura commissa est.* S. Bernardus L. II. de Considerat. Cap. VIII. expendens illa Christi verba ad Petrum, *pasce oves meas*, ait: *Quas? illius, vel illius populos civitatis, aut regionis, aut certi regni? Oves meas, inquit. Cui non planum non designasse aliquas, sed assignasse omnes? Nihil excipitur, ubi distinguitur nihil.*

Quid B. Petro Primatus peculiare contulerit?

296. Quæres I. Cum Apostoli omnes summa præditi fuerint potestate, atque a fide deficere non possent, quamnam specialem prærogativam B. Petro Primatus contulerit, ob quam cæteris Apostolis esset præferendus? R. cum Jllustrissimo Petro de Marca, Exercitatione de singulari Primatu Petri, duplicem fuisse prærogativam. I^ma^, quod Apostoli ex officio obligati fuerint ad unionem & communionem cum Petro tanquam Capite conservandam, Ecclesiasque per provincias instituerint ea lege, ut Petrum tanquam Ecclesiæ Caput respicerent, ejusque regimini subjicerentur. Christus enim, ut Ecclesiæ unitatem solidaret,

uni

uni claves tradidit, & ſuper Petrum, tanquam petram ſolidiſsimam, totius ædificii molem imposuit. II^da. Quod causas communes ad universalis Ecclesiæ disciplinam pertinentes, Apostoli ad Petrum, tanquam Apostolici Collegii & Ecclesiæ Principem, discutiendas referre debuerint: quod factum est a Paulo in quæstione de rituum Judaicorum usu a Gentilibus ad fidem conversis retinendo, vel repudiando, quæ a Petro in Concilio Apostolico, Jacobo dein, cæterisque in ejus ſententiam euntibus, decisa fuit.

B. Paulus vere ac proprie fuit Episcopus Romanus.

297. Quæres II. An B. Paulus fuerit cum B. Petro Episcopus Romanus vere ac proprie talis? R. affirmative cum Daniele Papebrochio in Exhibitione errorum Parte I. Artic. VII. Prob. aſsertio authoritate Patrum & Pontificum. S. Irenæus L. III. adv. Hær. Cap. III. ſcribit, Ecclesiam Romanam a Sanctis Apostolis Petro & Paulo institutam ac fundatam fuiſse. S. Epiphanius Hær. XXVII. *Romæ primum omnium Petrus & Paulus fuerunt Apoſtoli pariter & Episcopi. - - utcunque res habuerit, Romanorum Pontificum iſta eſt ſucceſsio: Petrus & Paulus; Linus &c.* S. Leo M. Serm. I. in natali Apostolorum de SS. Petro & Paulo ſcribit: *Hi Patres ſunt tui, Roma, verique Paſtores.* S. Gregor. M. Lib. I. Moral. *Duo illi, quos præcedentes, ſeque invicem manu inserta vides complectentes, Beati Apoſtoli ſunt Petrus & Paulus. Reliqui vero, quos poſt eos cernis ſtantes, ipsi ſunt ſucceſsores eorum, hujus Apoſtolicæ Sedis Pontifices, & eodem ordine, quo eos in Episcopatu ſunt ſecuti, etiam nunc eos ſequuntur.* S. Hadrianus I. in Epist. ad Constantinum & Irenem: *Hi ſiquidem Principes Apoſtolorum ſunt, qui Catholicam Orthodoxam fidem auspicati, per ſcripta quidem, veluti legibus latis, fidem ſuam ſervandam præceperunt, omnibus ſcilicet, qui in Sedes illorum* (Romanas) *ſucceſsuri erant.* S. Gregorius VII. in Concilio Romano. *Beate Petre, Princeps Apoſtolorum, & tu Beate Paule Doctor Gentium - - ad veſtram ſpecialem Ecclesiam redii - - in Throno veſtro valde indignus ſum collo-*

catus

catus -- gravissimum pondus Ecclesiæ vestræ supra me posuistis. S. Bernard. Epist. CCXLII. ad Romanos: *Petrum & Paulum in Vicario & successore suo Eugenio sedibus suis effugastis.*

Petro tamen subordinatus.

298. Neque mirum videri debet, Paulum cum Petro eodem tempore Romanæ Urbis Episcopatum gessisse, cum Petrus initio nascentis Ecclesiæ non incongruum, immo necessarium duxerit plures pro sola Urbe Romana consecrare Episcopos, Linum nempe, Cletum, & Clementem, ut testantur S. Irenæus Lib. III. adv. Hær. Cap. III. & Tertullianus Lib. de Præscript. Cap. XXXII. qui ipso vivente, sed ad prædicandum Evangelium diutius absfuturo, Episcopalia obirent munia intra Romanam Urbem, extraque illam in vicinis locis, mortuo autem sibi succederent, accedente novo Cleri Romani, populique consensu.

299. Quamvis autem Paulus cum Petro Episcopus Romanus fuerit, minime tamen sequitur propugnari hic a nobis doctrinam Antonii Arnaldi Ecclesiam bicipitem statuentis, quam Anno 1647. Innocentius X. solemni Decreto ut hæreticam merito proscripsit. *Sanctissimus,* ita sonant verba Decreti, *propositionem hanc: S. Petrus, & S. Paulus sunt duo Ecclesiæ Principes, qui unicum efficiunt. Vel: sunt duo Catholicæ Ecclesiæ Coriphæi, ac supremi duces summa inter se unitate conjuncti. Vel: sunt geminus Universalis Ecclesiæ vertex, qui in unum divinissime coaluerunt. Vel: sunt duo Ecclesiæ summi Pastores, ac Præsides, qui unicum Caput constituunt, ita explicatam, ut ponat omnimodam æqualitatem inter S. Petrum & Paulum, sine subordinatione & subjectione S. Pauli ad S. Petrum in potestate suprema, & regimine Universalis Ecclesiæ, hæreticam censuit, & declaravit.* Fatemur enim Paulum inferiorem fuisse Petro, eique subordinatum: Paulum Episcopum quidem Romanum fuisse, sed non ordinarium, neque Caput Ecclesiæ: Authoritatem SS. Petri & Pauli non æquali modo in eorum Successores Romanos Pontifices fluxisse; sed Episcopalis quidem ab utroque, a Petro autem singulariter Apostolica au-

thoritas, conjuncta cum prærogativa Supremi Capitis, & quidem jure divino, ut sequenti Controversia ostendemus.

300. Dixi, in Romanos Pontifices a B. Petro singulariter derivari *Authoritatem Apostolicam*, vi cujus juxta communissimam ac veram Theologorum Catholicorum sententiam, possunt illi fidem ubique Gentium jure suo prædicare, ubique novas Ecclesias instituere, institutas confirmare, collapsas erigere, errantes ad rectum veritatis tramitem revocare, ferre leges, judicia exercere, controversias dirimere, dogmata infallibili judicio definire, suprema in omnes potestate Ecclesiam universam administrare. Derivatur itaque a B. Petro in Romanos Pontifices Apostolica authoritas; non tamen ipse Apostolatus, siquidem hæc vox in proprio ac stricto sensu sumatur; præterquam enim quod Apostoli dicantur primi tantum Evangelii Legati, a Christo missi, ad Apostoli stricte sumpti officium requiritur, juxta communem sententiam, potestas patrandi miracula, & scribendi libros Canonicos, qui sint Scriptura divina. Atqui hæc convenire Petri Successoribus, nemo dixerit.

Ideoque duo non fuerunt suprema Ecclesiæ capita.

301. Qui Ecclesiam bicipitem fuisse volunt, & B. Paulum, renitentem quamvis, in partem Primatus vocant, frustra ad Patrum authoritatem, ad effata Pontificum, aut veteres picturas confugiunt, in quibus dexterum latus B. Paulus, sinistrum B. Petrus occupat. Nam I. Patres quidem ambos Apostolos vocant Præfectos Ecclesiæ, Romanæ Ecclesiæ Patres ac fundatores, Sanctorum Coryphæos, oculos Romæ, Ecclesiarum Principes, Episcopos Romanos; at nunquam vocant duo suprema Ecclesiæ Capita, aut Episcopos Romanos non modo quoad munus docendi, sed etiam quoad authoritatem regendi Ecclesiam universalem. Quare illi honorum tituli ostendunt B. Paulum æqualem fuisse B. Petro in authoritate Apostolica, non vero in Primatu. Quod si dicas B. Paulo Primatum denegari non posse, quod Episcopus Romanus fuerit, Respondeo Paulum Episcopum Romanum fuisse, non ordinarium, sed extraordinarium, propter Apostolicum munus, quod jus

Epi-

Episcopale ubique terrarum omnibus Apostolis conferebat; & Primatum in universam Ecclesiam alligatum esse Pastoribus ordinariis Ecclesiæ Romanæ. II. Pontifices Romani Successores se dicunt SS. Apostolorum Petri & Pauli successione reali, non personali. Sic enim solius Petri Successores dici possunt. Aliud est igitur succedere alteri veluti realiter, jura sibi ejus omnia vendicando; aliud succedere personaliter, idem munus obeundo. Priori sensu non Petri tantum, sed Apostolorum plane omnium Successor Romanus Pontifex dici potest: unde S. Bernard. Lib. II. de Considerat. Cap. VIII. eum vocat *hæredem Apostolorum*. Posteriori sensu solius Petri successor appellatur: unde S. Bernard. l. c. ad Eugenium inquit: *In potestate Petrus*. Pari modo intelligenda sunt verba Pontificum, quando dicunt fungi se authoritate Beatorum Apostolorum Petri & Pauli, aut quando eadem authoritate indicere se ajunt Concilia Generalia; in hoc enim loquendi modo non officii intelligenda est authoritas, cui succedatur; sed patrocinii potius, quod ad officium illud rite obeundum imploratur. Certe illi Pontifices non Petri duntaxat & Pauli, sed omnium Sanctorum authoritatem sibi vendicant, ut Joannes VIII. Epist. CCLXII. S. Nicolaus I. in sententia contra Photium lata, & Alexander II. Epist. IX; nec tamen sequitur Sanctos omnes eamdem habuisse cum S. Petro authoritatem. III. Dextera pars non semper in Ecclesia locus fuit honoratior. In Concilio Chalcedonensi Dioscorus, licet mox damnandus, dexteram tenebat, Legati vero S. Leonis sinistram. In sinistro cornu altaris Evangelium legi solet, quod Prophetiis, & Epistolis Apostolicis dignius est, quæ in dextero recitantur. Cum olim in Ecclesia fœminæ seorsim a viris orabant, sinistra viris, dextera fœminis est assignata. Ex quibus nemo non videt, in sacris ritibus, hunc olim usum viguisse, ut sinistra dexteræ præferretur, ad Gentium conversionem exprimendam, quæ Judæis velut dexteram antea tenentibus antelatæ sunt. Nihil ergo ex dextera Paulo interdum data inferri potest ad illius æqualitatem cum Petro com-

comprobandam. Præterea illud antiquitus observari ſolitum erat, ut cum duo ſimul incederent, ſenior & honoratior ad lævam eſset, junior vero dextrum ipsi latus tegeret, & non nihil anteiret in ſignum obsequii. Vide Natal. Alexandrum in Diſsert. IV. Hist. Eccles. Sæculi I.

Argumenta contraria refutantur.

Primatui B. Petri non adverſatur Scriptura.

302. Obj. I. Authoritas Scripturarum. Apostol. I. ad Cor. Cap. III. ſcribit: *Fundamentum aliud nemo poteſt ponere, præter id quod positum eſt, quod eſt Chriſtus Jesus.* Ergo ſolus Christus est fundamentum Ecclesiæ. II^do. Lucæ XXII. cum facta eſset contentio inter Apostolos quis eorum videretur eſse major, increpavit ipsos Christus, dicens: *Reges Gentium dominantur eorum - - - Vos autem non ſic.* At si Petro collatus fuiſset Primatus, non fuiſset ista inter Apostolos nata contentio, nec eos redarguens Christus dixiſset, neminem inter eos eſse altero majorem: immo potius eos ad obtemperandum Petro, ejusque Primatum reverendum fuiſset adhortatus. Ergo Christus Primatum Petro non contulit. R. C. A. D. C. Ergo ſolus Christus est fundamentum Ecclesiæ principale, quod ab alio non ſustentatur, C. C. Fundamentum minus principale, N. C. Petrus est fundamentum minus principale, quod Christo innititur, & ab eo ſustentatur. Ad II^dum. C. M. N. m. Duplici de causa Christus Apostolos increpavit, I^mo. quod ambitiose quærerent Primatum, non tanquam ministerium, ſed tanquam merum imperium, quale Gentium Reges in ſubditos exercebant. II^do. Quod contenderent de temporalis dominationis Primatu, cum eximiam dignitatem Petro promiſsam non intelligerent, putarentque a Magistro ſuo temporale Regnum Israel restituendum fore. Spiritualem Primatum, qui tamen ambitiose quærendus non eſset, Christus minime negavit aut reprobavit: ſupponit aliquem eſse inter eos, cui hic Primatus conveniat; non enim ait: *Nemo inter vos major eſt, nemo præceſsor;* ſed, *Qui major eſt in vobis,*

bis, *fiat ſicut minor*, *&* *qui præceſſor eſt*, *ſicut miniſtrator*. Nominatim vero ad obtemperandum Petro eos tunc non est adhortatus, quia Petrus tunc promiſsione tantum & designatione Christi, non actuali exercitio obtinebat Primatum, quem demum post ipsius Resurrectionem est consecutus.

303. Dices I. Etiam reliqui Apostoli ſunt fundamenta Ecclesiæ minus principalia. Ergo ex eo, quod Petrus ſit fundamentum minus principale, non potest inferri collatum illi fuiſse Primatum. P. A. ad Ephes. Cap. II. dicitur: *Superædificati ſuper fundamenta Apoſtolorum & Prophetarum*. Apocal. Cap. XXI. *Murus civitatis habens fundamenta duodecim*, *&* *in ipsis duodecim nomina duodecim Apoſtolorum Agni*. R. D. A. Apostoli fuerunt etiam fuudamenta Ecclesiæ minus principalia, eodem modo quo Petrus, N. A. Diverso modo, C. A. N. C. Apostoli fuere fundamenta Ecclesiæ 1mo, quia ipsi Ecclesias fundarunt. II. Ratione doctrinæ, a Deo ipsis revelatæ. III. Ratione gubernationis, quia ipsi erant Pastores universæ Ecclesiæ: diverso tamen modo quam Petrus, I. Quia ipsi a Petro dependebant, Petrus vero a ſolo Deo. II. Quia Apostoli ampliſsimam illam potestatem habuerunt ut Legati Christi extraordinarii; & ad posteros & ſucceſsores ſuos non transmittendam: Petrus vero habuit illam ut ordinariam, & ad ſucceſsores ſuos trasmittendam. Igitur cum illi fuerint Petro ſubordinati, non eodem modo, quo Petrus, erant Ecclesiæ fundamenta minus principalia.

304. Dices II. Christus illa verba: *Tibi dabo claves regni cœlorum*, direxit ad totam Ecclesiam, non ad ſolum Petrum. Ergo ex illis verbis non evincitur Petri Primatus. P. A. S. Augustin. Tract. L. in Joan. ait: *Petrus quando claves accepit*, *Eccleſiam Sanctam ſignificavit*. S. Hieron. Lib. I. adv. Jovinianum dicit, *omnes Apoſtolos claves Regni cœlorum accepiſſe*. S. Ambros. in Psalm. XXXVIII. *Quod Petro dicitur*, *cæteris Apoſtolis dicitur: Et tibi dabo claves*. *Confirm*. 1mo. Christus Joan. Cap. XX. omnibus Apostolis dixit: *Sicut miſit*

me

me Pater, *&* *ego mitto vos*. Ergo omnibus tradidit potestatem clavium. *Confir.* II^do. Petrus nomine omnium Apostolorum confeſsus est Divinitatem Christi. Ergo Christus omnes Apostolos præmiare voluit, omnibus tradendo claves. R. N. A. Tam clarus est locus citatus, ut ad totam Ecclesiam detorqueri nequeat. *Et ego dico tibi*, non Ecclesiæ, ſed tibi Simoni Barionæ. *Et tibi dabo claves*, non alteri, ſed tibi. Vide Tertulliani, & S. Optati locum Num. 295, exhibitum. Ad *prob.* R. Augustinum nihil aliud velle, quam quod claves traditæ ſint Petro ut Principi & Pastori Ecclesiæ, non in privatum ipsius commodum, ſed publico Ecclesiæ bono, atque in perpetuam Ecclesiæ utilitatem; atque ideo eas etiam post mortem Petri in Ecclesia eſse non desiiſse. Certe ex eo, quod S. Aug. Lib. XV. de Trinit. Cap. XXVI. ſcribat, Christum geſsiſse figuram Ecclesiæ, quando baptizatus est, inepte quis colligeret, Christum personaliter baptizatum non fuiſse. Ergo etiam licet S. Petrus figura fuerit Ecclesiæ, quando illi dictum est, *Tibi dabo claves*, non ſequitur, quod ipsi claves vere, realiter, & personaliter collatæ non fuerint. S. Hieronymus & S. Ambrosius nobis minime adversantur, ut mox dicemus. Ad I^mam *Confir.* C. A. D. C. tradidit Apostolis claves, tanquam Legatis extraordinariis, & cum ſubordinatione ad Petrum, C. C. Tanquam Legatis ordinariis, & absque ſubordinatione ad Petrum, N. C. Ad II^dam *Confir.* N. A. Petrus ſuo tantum nomine Divinitatem Christi confeſsus est, quam revelatione divina didicerat: neque in Evangelio indicatur, quod hæc confeſsio, nomine omnium facienda, fuerit ipsi ab Apostolis demandata; quamquam aliqua ratione poſsit hæc omnibus Apostolis communis dici, quia illam ſilentio ſuo approbarunt.

305. Idem omnino, quod de verbis illis, *Et tibi dabo claves*, diximus, dicendum pariter est de illis Joan. Cap. XXI. *Pasce oves meas.* Pasce tu Simon Joannis, & non alius. *Pasce*, quod non ſignificat tantum cibum ministrare; alias ſervi non pascerentur a Dominis ſuis, ſed ipsi pascerent Dominos; verum etiam

pro-

procurare cibum, & providere, quod Superioris est officium, non inferioris. Neque obstat Imo. quod B. Petrus Epist. I. Cap. V. hortetur conseniores ad pascendum gregem Dei, non universalem utique, sed particularem sibi commissum. Neque IIdo, quod S. August. Lib. de Agone Christiano Cap. XXX. dicat, illa verba, *pasce oves meas*, non soli Petro, sed omnibus Ecclesiæ Pastoribus dicta esse. Quia juxta S. Doctorem Petrus repræsentavit Ecclesiam, non ut illius Legatus, sed tanquam Princeps & Caput, a quo in partem sollicitudinis vocari possent, ac deberent alii Pastores.

306. Dices IIItio. Ex Scriptura non constat, Petrum exercuisse suum Primatum: immo Scriptura non semel videtur contrarium asserere. Ergo. P. A. Septem Diaconi non a Petro tantum, sed etiam ab aliis Apostolis fuerunt constituti. II. Apostoli miserunt Petrum & Joannem Samariam. Atqui qui mittitur, est inferior. III. Paulus & Barnabas controversiam de legalibus non ad solum Petrum, sed ad omnes Apostolos detulerunt. IV. Paulus Antiochiæ Petro in faciem restitit, quia reprehensibilis erat. Ergo non putavit B. Petrum esse suum Superiorem; alias ipsi non restitisset absque arrogantiæ nota. V. ad Galat. Cap. II. scribit Apostolus: *Mihi, qui videbantur esse aliquid, nihil contulerunt.* VI. Idem ad Galat. Cap. II. v. 8. *Qui operatus est Petro in Apostolatum circumcisionis, operatus est & mihi inter Gentes.* Ergo Jurisdictio fuit divisa inter Petrum & Paulum. R. I. Argumentum, quod ex silentio Scripturæ hic ducitur, nullius est momenti, cum sciamus plerasque res ab Apostolis gestas, scripto non fuisse consignatas. R. II. N. A. Vide dicta Num. 294. Ad I. N. C. Neque Imperator exercet solus omnes actus Jurisdictionis, quamvis sit Caput Imperii. Ad II. D. M. Miserunt Petrum cum imperio, sicut Superior mittit inferiorem, N. M. Ex consensu & consilio Apostolorum missus est Petrus, sicut v. g. Consiliarii mittunt Regem ad bellum, C. M. Ad III. N. C. Id factum est, ut decisio fieret cum majori par-

tium satisfactione, partesque litigantes facilius acquiescerent. Plures controversiæ ad Parlamenta Angliæ aut Galliæ deferuntur: nemo tamen exinde inferet, Regem Galliæ aut Angliæ Primatum non habere in suo regno. Ad IV. N. C. Petrus Antiochiæ existens, cognito Judæorum in eam urbem adventu, abstinuit a mensa Gentilium, qui recens Christo per Baptismum authorati erant. Paulus judicabat hanc simulationem non esse ferendam, ne occasio daretur Christianis existimandi, eos legalibus Mosaicis adhuc teneri: adeoque illi restitit, ac Petrum reprehendit, ut inferior Superiorem, non per auctoritatem in illum, sed per correctionem fraternam, quam ex charitate inferiores debent Superioribus male agentibus, ut docent S. August. Epist. LXXXII. alias XIX. ad S. Hieronymum, & S. Gregorius M. Hom. XVIII. in Ezechielem. Ad V. N. C. Apostolus loquitur hic de Evangelio, quod ait se non a Petro, aut ab alio Apostolorum, sed ab ipso Christo accepisse. Neque dicimus nos, quod Petrus communicaverit potestatem clavium Apostolis, qui eam immediate a Christo acceperunt, tanquam Legati extraordinarii. Ad VI. N. C. Paulus eamdem jurisdictionem habuit quam Petrus, cum hoc tamen discrimine, quod illam potestatem habuerit cum subordinatione ad Petrum, & tanquam Legatus extraordinarius: Petrus autem absque subordinatione ad hominem, & tanquam Pastor ordinarius.

Non Augustini.

307. Obj. II. Authoritas Augustini. S. Doctor Lib. I. Retractat. Cap. XII. scribit. *Dixi in quodam loco de Apostolo Petro, quod in illo tanquam in Petra fundata sit Ecclesia: qui sensus cantatur etiam ore multorum in versibus Beatissimi Ambrosii, ubi de gallo gallinaceo ait: Hoc ipsa Petra Ecclesiæ canente culpam diluit. Sed scio me postea sæpissime sic exposuisse quod a Domino dictum est, Tu es Petrus, & super hanc Petrum ædificabo Ecclesiam meam: ut super hunc intelligeretur, quem confessus est Petrus dicens, Tu es Christus Filius Dei vivi; ac sic Petrus ab hac Petra appellatus personam Ecclesiæ figuraret,* quæ

quæ super hanc petram ædificatur, & accepit claves regni cœlorum. Non enim dictum est illi, Tu es Petra, sed tu es Petrus. Petra autem erat Christus, quem confessus Simon, sicut eum tota Ecclesia confitetur, dictus est Petrus. Harum autem duarum sententiarum, quæ sit probabilior, eligat lector. Eandem expositionem amplectitur Tract. CXXIV. in Joan. Num. V. Serm. LXXVI. Cap. I. In Psalm LX. Num. XXX. Ergo S. Augustinus videtur Primatum Petri inficiari. R. I^mo. N. C. Primatum B. Petri plurimis in locis diserte profesſus est S. Augustinus. Vide dicta Num. 295. R. II^do. S. Doctor utrumque persuasum habuit, Petram, super quam Ecclesia ædificata est, esse Petrum, & Christum; hunc esse Petram primariam, primumque fundamentum, Petrum vero secundariam Petram, atque alterum fundamentum, ut patet tum ex eo, quod lectori suo permittat, ut ex duplici interpretatione, altera de Petro, de Christo altera, eam quæ probabilior sibi videatur, pro libito eligat: tum ex aliis libris Augustini, in quibus per Petram ipsum B. Petrum intelligit. Sic in Psalm. LXIX. Num. IV. scribit: *Petrus, qui paulo ante eum confessus erat Filium Dei, & in illa confessione appellatus erat Petra, supra quam fabricaretur Ecclesia.* Et in Psalmo contra partem Donati prope finem. *Numerate Sacerdotes, vel ab ipsa Petri Sede, & in ordine illo Patrum quis, cui successit, videte. Ipsa est Petra, quam non vincunt superbæ inferorum portæ.* Ergo juxta S. Augustinum neutra harum expositionum aliam excludit.

308. Cæterum S. Doctor Petram frequentius ad Christum retulit, quia contra Donatistas agebat, qui Sacramentorum vim in Ministrorum sanctitate collocabant: unde timens, ne si Ecclesia in Petro fundata diceretur, homines de sanctitate ministrorum Ecclesiæ præsumerent, ac super eos spiritale fundarent ædificium, totam fundamenti rationem ad Christum revocavit. Duabus præterea rationibus impellebatur S. Augustinus, ut Petræ nomine ipsum Christum intelligeret. Prima erat, quod I. ad Cor. Cap. X. dicatur: *Petra autem*

erat Christus. Altera, quod Christus Matth. Cap. XVI. non dixerit. *Tu es Petra*, ſed, *Tu es Petrus.* Verum utraque ratio omnino infirmata est. Prima; quia etsi Christus intelligatur nomine Petræ ab Apostolo ſcribente, *Bibebant de Spiritali consequente eos petra. Petra autem erat Christus*, non ſequitur nomine Petræ Christum intelligi, ubicunque nomen illud in ſacra Scriptura usurpatur. Altera; quia Christus lingua Syro-Chaldaica uſus, ad Petrum dixit: *Tu es Petra, & ſuper hanc Petram &c. Cephas* enim, qua voce utitur D. Matthæus, ſignificat petram duriſsimam, ſeu lapidem, quem æque ſignificant græcæ voces Πετρος & Πετρα indiscriminatim. Hinc antiquiſsima versio Syriaca ad Apostolica tempora proxime accedens, Arabica, Æthiopica, Persica, non habent, *Tu es Petrus*, ſed, *Tu es Petra, & ſuper hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam.* Hinc S. Hieron. in Orientalibus linguis diu multumque versatus in Caput II. Epist. ad Galatas, vocem Hebraice, ſive Syriace, *Cephas*, Græce & Latine vertit in vocem *Petra. Non quod aliud*, inquit, *ſignificet Petrus, aliud Cephas. Sed quod, quam nos Latine & Græce Petram vocamus, hanc Hebræi & Syri, propter linguæ inter ſe viciniam, Cepham nuncupent.* Latinus vero interpres Apostolum vocavit Petrum, non Petram; quia non ex Syriaco, ſed ex Græco vertit, & commodius illi videbatur, homini nomen masculinum, quam fœmininum tribuere.

309. Hactenus dicta ſufficerent pro præsenti controversia. Verum ne Pontificiæ infallibilitatis hostes validiſsimum telum nobis e manibus excutiant, ajo, expositionem illam B. Augustini, quæ Petræ nomine non B. Petrum, ſed Christum ipsum intelligendum eſse docet, ſiquidem pro litterali venditetur, Scripturæ vim inferre, & Patribus omnibus, qui ante Augustinum floruere, omnino contrariam eſse, ideoque vera ac ſolida probabilitate destitui. Prob. I^ma^ pars aſsertionis. Si verba illa. *Et ſuper hanc Petram &c.* ad Petrum non eſsent referenda, ut quid illi dictum est, *Tu es Petrus?* An magnificum illud dicendi initium,

Bea-

Beatus es Simon Bariona, huc demum recidet, ut Petro denuncietur, eum efse Petrum, & ſtatim alio divertatur? Præterea valde implicata efset ac perturbata ſeries verborum Chriſti, niſi eodem tenore orationem ad unum Petrum flexiſset. Hic enim eſset illorum ſensus: *Tu Simon Barionas es Petrus*, *& ſuper hanc petram*, *id eſt*, *ſupra me ædificabo Eccleſiam meam. Et tibi Petro dabo claves regni cœlorum.* Atqui hic ſensus aperte vim inſert Scripturæ, ejusque ſensum mire perturbat, quin ſolida ratio hujus expoſitionis oſtendi queat. Ergo. Prob. II^{da} pars authoritate Patrum Græcorum, & Latinorum. Origenes apud Euſebium Lib. VI. Hist. Eccl. Cap. XIX. *Petrus*, inquit, *ſuper quem Chriſti Eccleſia*, *contra quam Inferorum portæ non prævalebunt*, *ædificata eſt*, *unam Epiſtolam omnium aſſeveratione approbatam reliquit.* S. Baſil. Lib. II. contra Eunomium: *Petrus propter fidei excellentiam*, *Eccleſiæ ædificationem in ſe ipſum ſuſcepit.* S. Gregor. Nazianz. Orat. XXVI. *Vides*, *quemadmodum ex Chriſti diſcipulis*, *magnis utique omnibus*, *& excelſis*, *atque electione dignis*, *hic Petra vocatur*, *atque Eccleſiæ fundamenta in fidem ſuam accipiat.* S. Epiphanius Hær. LIX. *Princeps Apoſtolorum Petrus*, *qui quidem ſolidæ petræ inſtar nobis extitit*, *cui velut fundamento Domini fides innititur: ſupra quam Eccleſia modis omnibus extructa eſt.* S. Chryſoſt. Hom. LI. in Matth. *Dominus ait: Tu es Petrus*, *& ſuper te ædificabo Eccleſiam meam.* S. Cyrillus Alexand. Lib. II. in Joan. Cap. XII. *In Petro*, *tanquam in petra*, *lapideque firmiſsimo ſuam eſset ædificaturus Eccleſiam.* E Latinis Tertull. Lib. de Præſcript. Cap. XXII. *Latuit aliquid Petrum*, *ædificandæ Eccleſiæ petram dictum; claves regni cœlorum conſecutum*, *& ſolvendi & alligandi in cœlis & in terris poteſtatem?* S. Cypr. Epiſt. XL. *Deus unus eſt*, *& Chriſtus unus*, *& una Eccleſia*, *& Cathedra una*, *ſuper Petrum Domini voce fundata.* S. Hilarius Can. XVI. in Matth. *O in nuncupatione novi nominis felix Eccleſiæ fundamentum*, *dignaque ædificatione illius petra*, *quæ infernas leges & tartari portas*, *& omnia mortis*

clau-

claustra dissolveret! o Beatus cœli Janitor! S. Ambros. Serm. XLVII. *Petrus Petra dicitur, eoquod primus in actionibus fidei fundamenta posuerit, & saxum immobile totius operis Christiani compagem, molemque contineat.* S. Hieronymus Comment in Cap. XVI. Matth. *Simoni, qui credebat in Petram Christum, Petri largitus est nomen, ac secundum metaphoram petræ recte dicitur ei: Ædificabo Ecclesiam meam super te.*

Aut aliorum Patrum authoritas.

310. Obj. III. Authoritas aliorum Patrum. Origenes Tract. I. in Matth. exponens illa Christi verba, *Et super hanc petram*, scribit: *Petra est quisquis Christi discipulus -- In unoquoque enim perfecto a Deo ædificatur Ecclesia.* IIdo. S. Hilarius Lib. VI. de Trinitate, S. Chrysost. Hom. LV. in Matth. S. Cyrillus Alexandr. Lib. IV. de Trinit. S. Ambrosius Lib. VI. in Lucam, aliique Patres per Petram intelligunt ipsam confessionem fidei, quam B. Petrus emisit: *Tu es Christus Filius Dei vivi.* Ergo ex illo textu, quem varie Patres interpretantur, decretorium formari nequit argumentum pro adstruendo B. Petri Primatu. IIItio. S. Cypr. Lib. de Unitate Ecclesiæ, ait: *Hoc erant utique cæteri Apostoli, quod fuit & Petrus, pari consortio præditi & honoris & potestatis; sed exordium ab unitate proficiscitur & Primatus Petro datur, ut Ecclesia una monstretur.* Ergo B. Petrus primus dumtaxat erat inter pares. IVto. S. Ambros. Lib. II. de Spiritu Sancto Cap. ult. *Nec Paulus inferior Petro.* Et Lib. de Incarnat. Cap. IV. *Hic* (S. Petrus) *ubi audivit, vos autem quid me dicitis? Statim loci non immemor sui, primatum egit, primatum confessionis utique, non honoris; primatum fidei, non ordinis.* Vto. Idem Comment. in Cap. II. Epistolæ ad Galatas ait, *Primatus gratiam Paulo concessam fuisse, sicut & Petro.* R. ad I. Origenes locum illum non litteraliter ibi exponit, sed allegorice. Alibi eadem verba litteraliter interpretatus est, nempe Hom. V. in Exodum: *Vide magno illi Ecclesiæ fundamento, & petræ solidissimæ, super quam Christus fundavit Ecclesiam, quid dicatur a Domino: Modicæ fidei*

quare

quare dubitasti? Ad II. N. C. Patres illi referunt verba Christi ad fidem & confessionem Petri, non quidem solam, & seorsim spectatam, sed prout edita est ab ipso Petro, suumque meritum in illum refudit. Sive, asserunt, Petrum recte credentem & intrepide profitentem, Christum Filium esse Dei vivi, factum esse petram, super quam ædificanda foret Ecclesia: & causam meritoriam assignant, quia Petrus palam Divinitatem Christi professus est. Occasionem locum illum ita interpretandi Patribus IV. & V. sæculi dederunt Ariani, quos ut veluti fundamenti Ecclesiæ destructores liberius insectarentur Patres, qui firmissimum Catholicæ causæ præsidium in illis verbis, *Tu es Christus Filius Dei vivi*, positum animadvertebant, ipsammet confessionem B. Petri fundamentum Ecclesiæ nuncuparunt, translato nomine effectus ad causam. Ad III. N. C. Omnes Apostoli juxta S. Cyprianum pares fuerunt quoad intrinsecam & essentialem potestatem Apostolatus, cum omnes a Deo immediate vocati ac missi fuerint; sed non quoad extrinsecam & accidentariam, quæ in ordine ac dispositione regiminis est posita, qua inferiores fuisse S. Petro reliquos Apostolos, Patres omnes cum Sancto Cypriano constantissime docent. Vide dicta. Num. 296. Ad IV. Juxta B. Ambrosium Paulus inferior non fuit Petro in authoritate Apostolatus intrinseca & essentiali, sed in extrinseca & accidentaria, ut paulo ante diximus. Ad alterum locum Resp. hæc ab Ambrosio de B. Petro asseri, quando designatione solum non vero actuali possessione primus erat. Christo nimirum adhuc in terris agente, nullum sibi honoris primatum vendicare debuit S. Petrus, qui a Christo, non secus ac reliqui, penderet; sed expectandum illi erat tempus, quo remeaturus in cœlum, eum in regenda Ecclesia sua Vicarium constitueret. Ad V. R. Librum illum non esse B. Ambrosii, sed vel Hilarii Luciferiani Diaconi, vel alterius ignoti nominis Scriptoris, qui Ambrosiaster ab eruditis dicitur; eumque loqui de primatu prædicationis, non de primatu authoritatis.

311.

Vel ratio. 311. Objic. IV. Ratio. Christus Spiritum Sanctum constituit Vicarium suum. Ergo B. Petrus non fuit Vicarius Christi. P. A. Joannis Cap. XVI. ait Christus: *Si non abiero, Paraclitus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.* Ergo. II$^{do.}$ Si Christus Petrum constituisset suum Vicarium, Ecclesia foret biceps. III$^{tio.}$ Quilibet Apostolus erat membrum Ecclesiæ. Ergo nulli Apostolorum Christus concessit primatum. Ergo solus Spiritus Sanctus est Christi Vicarius. R. N. A. Ad *prob.* N. C. Spiritus Sanctus verus est Deus, Patri & Filio æqualis ejusdemque cum illis substantiæ. Ergo Christi Vicarius esse non potest; quia Vicarius, proprie loquendo, inferior est eo, cujus Vicarius. Missus autem fuit a Patre & Filio, non ut Vicarius Christi, sed ut Magister esset Ecclesiæ & Apostolorum. Ad II. R. Ecclesia unum habet Caput visibile, subordinatum tamen Capiti invisibili, quod est Christus. Ad III. N. C. Qui Primatum in Ecclesia habet, est Caput visibile Ecclesiæ, adeoque membrum illius præcipuum ac nobilissimum.

312. Dices I. Potiori jure Primatum sibi vindicare poterat B. Jacobus Apostolus, Episcopus Jerosolymitanus, quam Petrus. Ergo. P. A. B. Jacobus Episcopus erat Jerosolymitanæ Ecclesiæ, omnium Ecclesiarum Matris, & Successor Christi, qui in Cathedra Jerosolymitana sedit. Ergo. R. I$^{mo.}$ Præscindendo ab institutione & voluntate Christi, nullus Apostolorum vindicare sibi potuit Primatum; potuisset enim Christus quemcunque ex Apostolis, aut etiam extra Collegium Apostolicum sibi substituere. R. II$^{do.}$ N. A. cum addita probatione. Jerosolymitana Ecclesia Mater cæterarum dici potest antiquitate, non autem dignitate & magisterio; hæc enim sola est Romana, Mater & Magistra omnium Ecclesiarum a Christo Domino constituta. Christus Dominus nullius Ecclesiæ particularis, sed Universalis fuit, atque etiamnum est Pontifex, semper vivens, & interpellans pro nobis. Accedit, quod multi Viri eruditi Apostolatum Jacobi Alphæi Jerosolymorum Episcopi in dubium trahant, putentque

eum

eum distinctum fuisse a duobus Jacobis, in Apostolorum Collegium a Christo adoptatis.

313. Dices II. Saltem Jure divino Petrus Primatum non habuit, sed consensu tantum Fidelium, & Collegii Apostolici. Ergo. P. A. Petrus fuit ætate senior, vocatione prior, charitate ferventior. Ergo fideles congruam habuere rationem Petro Primatum concedendi. R. N. A. Verba Christi Matth. XVI. *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam -- & tibi dabo claves regni cœlorum.* Joan. XXI. *Pasce oves meas*, clarissime demonstrant, Petrum institutione Christi, adeoque jure divino obtinuisse Primatum. Ad *prob.* R. I^mo. Omisso antecedente, fideles non potuerunt Petro dare, quod jam antecedenter jure divino habebat. R. II^do. Incertum est, an Petrus fuerit ætate senior quam alii; multi enim cum S. Epiphanio Hær. LI. Baronio Tom. I. Annal. ad Annum XXXI. Lorino in Cap. I. Act. Serario in Tract. de Apostolis, putant Andream fuisse seniorem, quem etiam, ante Petrum, tanquam familiarem auditorem, cum Petro vero eodem tempore ut Apostolum admisit Christus, ut patet ex Evangelio. Utrum vero Petrus majore charitate Christum dilexerit quam Joannes, *præsumptuosum videtur* S. Thomæ in Summa, Parte I. Quæst. XX. Artic. IV. ad III. *hoc dijudicare, quia ut dicitur Proverb. XVI. Spirituum ponderator est Dominus, & non alius.*

CONTROVERSIA III.

AN ROMANUS PONTIFEX JURE DIVINO SUCCEDAT B. PETRO IN CATHEDRA, ET PRIMATU?

CONTRA GRÆCOS SCHISMATICOS, WICKLEFFUM, PROTESTANTES.

Errores Græcorum

314. Sede Orientalis Imperii CPoli constituta, jam inde a IV. & V. sæculo Episcoporum Urbis illius ambitio super alios se efferre gestiebat. In CPolitano I. A. 381. & Chalcedonensi A. 451. CPolitanis Præsulibus primus locus honoris post Romanum Pontificem ad-

adscribi cœpit, Sede Apostolica reclamante. A. 587. crevit horum ambitio: Joannes enim, Jejunator dictus, Patriarcha CPolitanus Episcopi Oecumenici, seu Universalis nomen assumpsit, idque pertinacissime retinuit Cyriacus ejus Successor, qui moerore contabuit, quod Phocas Imperator edita lege cavisset, ne alteri, præterquam Romano Pontifici, Episcopi Oecumenici nomen tribueretur. Sæculo IX. temporibus Photiani Schismatis Græci ulterius progressi, Romanæ Sedis privilegia impugnare cœperunt, contendentes, ut scribit S. Nicolaus I. in Epist. ad Hincmarum Rhemensem, *quando de Romana Urbe Imperatores CPolim sunt translati, tunc & Primatum Romanæ Sedis ad CPolitanam Ecclesiam transmigrasse, & cum dignitatibus regiis etiam Ecclesiæ Romanæ privilegia translata fuisse; ita ut ejusdem Ecclesiæ invasor Photius etiam ipse in scriptis suis Archiepiscopum se atque universalem Patriarcham appellet.* Anno 1054. Michaël Cerularius Patriarcha CPolitanus Photianum Schisma jam diu extinctum instauravit, docuitque, Romanum Pontificem, ob additam CPolitano Symbolo particulam *Filioque*, anathema ab Ephesina Synodo latum incurrisse, de suo gradu ac dignitate excidisse, ac jam summum ac primum Episcoporum omnium esse Patriarcham CPolitanum, Catholicæ Ecclesiæ Caput. Insaniam hanc dedocti sunt Græci sæpius, præcipue in Lugdunensi II. & Florentina Synodo, erroresque suos sæpius ejurarunt; sed paulo post iterum ad vomitum redierunt. Porro tanta est nostris etiam temporibus Græculorum superbia, ut CPolitanus Patriarcha in hanc usque diem, quamvis Turcico jugo opprimatur, titulum tamen Episcopi Oecumenici usurpet, deposita omni reverentia & obsequio, Romano Pontifici debito.

Et recentiorum Sectariorum

315. E Latinis, Græcorum vestigiis in rejiciendo Romani Pontificis Primatu institerunt Pauperes de Lugduno, sive Waldenses, Fraticelli, Marsilius Patavinus, Joannes de Janduno, Joannes Wickleffus, & Hussus, ut patet ex Articulo Wickleffi IX. a Constantiensi Synodo proscripto: *Post Urbanum VI. non est aliquis re-*

cipien-

cipiendus in Papam, ſed vivendum eſt more Græcorum ſub legibus propriis. XXXVII. *Eccleſia Romana eſt Synagoga Satanæ, nec Papa eſt proximus & immediatus Vicarius Chriſti, & Apoſtolorum.* Atque ex Joannis Hus Artic. IX. *Papalis dignitas a Cæsare inolevit, & Papæ præfectio & inſtitutio a Cæsaris potentia emanavit.* XIII. *Papa non eſt verus & manifeſtus ſucceſsor Apoſtolorum Principis Petri, ſi vivit moribus contrariis Petri; & ſi quærat avaritiam, tunc eſt Vicarius Judæ Iscarioth.* XXVII. *Non eſt ſcintilla apparentiæ, quod oporteat eſse unum Caput in Spiritualibus regens Eccleſiam, quod ſemper cum Eccleſia ipsa militante converſetur, & conſervetur.* Prædeceſsores ſuos ſtrenue imitati ſunt nostrorum temporum Sectarii, Martinus Lutherus Artic. XXV. inter damnatos a Leone X. *Romanus Pontifex Petri Succeſsor, non eſt Chriſti Vicarius ſuper omnes totius mundi Eccleſias ab ipso Chriſto in Beato Petro inſtitutus.* Melanchton, Brentius, Jllyricus, Calvinus, Marcus Ant. de Dominis, eorumque nepotes, Protestantes, quibus utinam ſociam operam non adjungerent tepidi quidam atque improvidi Catholici, qui Romani Pontificis Primatum omni contentione ita attenuare conantur, ut vix umbra veri Primatus dignoscatur. Quid vero per Primatum Jurisdictionis intelligendum ſit, diximus Num. 290.

Pontifex Rom. ſuccedit B. Petro in Epiſcopatu Romano.

316. Concluſio I. Romanus Pontifex est ſucceſsor B. Petri in Episcopatu Romano. Prob. B. Petrus, ut Controversia I. ostendimus, fuit verus Episcopus Romanus, vitamque Romæ glorioso martyrio consummavit ſub Nerone Principe. Ergo Romanus Pontifex eandem Cathedram tenet, in qua olim B. Petrus ſedit. Ergo est verus Succeſsor B. Petri in Episcopatu Romano.

Et in Primatu Juriſdictionis. Oſtenditur id authoritate Patrum.

317. Concluſio II. Romanus Pontifex ſuccedit B. Petro etiam in Primatu Jurisdictionis, ita ut vere ſit Vicarius Christi, & Caput visibile totius Eccleſiæ universalis. Prob. hæc Concluſio dogmatica I$^{mo.}$ Authoritate Patrum, qui testes ac depositarii ſunt divinarum Traditionum. S. Irenæus Lib. III. adv. Hær.

Cap.

Cap. III. ait: *Ad hanc enim Ecclesiam* (Romanam) *propter potentiorem principalitatem necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est, eos qui sunt undique fideles.* Ergo juxta S. Irenæum Ecclesia Romana potestatem habet in alias Ecclesias, ejusque Decretis debetur obedientia; alias utile tantum foret, non autem necesse, ad illam omnem convenire Ecclesiam. S. Cypr. Epist. LV. ad Cornelium. *Navigare audent ad Petri Cathedram, atque ad Eclesiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta est.* S. Hier. Epist. XIV. ad Damasum. *Beatitudini tuæ, id est, Cathedræ Petri communione consocior. Super illam petram ædificatam Ecclesiam scio.* S. Aug. Epist. XLIII. alias CLXII. ad Glorium. *In Romana Ecclesia semper Apostolicæ Cathedræ viguit Principatus.* Idem Epist. CXC. alias CLVII. Ad Optatum. *Me apud Cæsaræam præsente venerunt, quo nos injuncta nobis a Venerabili Papa Zosimo Apostolicæ Sedis Episcopo, Ecclesiastica necessitas traxerat.* At, nisi S. Augustinus agnovisset universalem Romani Pontificis jurisdictionem, non existimasset necessario obtemperandum esse. S. Petrus Chrysolog. in Epist. ad Eutychetem: *In omnibus autem Frater honorabilis hortamur te, ut his, quæ a Beatissimo Papa Romanæ Civitatis scripta sunt, obedienter attendas; quoniam B. Petrus, qui in propria Sede & vivit, & præsidet, præstat quærentibus fidei veritatem.* Theodoretus Epist. CXVI. Ad Renatum Presbyt. Romanum: *Habet enim Sanctissima illa Sedes Ecclesiarum, quæ in toto sunt orbe, Principatum multis nominibus.* S. Leo M. Serm. I. de Natali Apostolorum Cap. I. *Ut Gens sancta, populus electus, Civitas Sacerdotalis, & regia, per Sacram B. Petri Sedem Caput orbis effecta, latius præsideres religione divina, quam dominatione terrena.* S. Prosper in carmine de ingratis. *Sedes Roma Petri - - quidquid non possidet armis, religione tenet.* Author Libror. de Vocatione Gentium Lib. II. Cap. XVI. de Urbe Romana ait: *Quæ tamen per Apostolici Sacerdotii Principatum amplior facta est arce Religionis, quam solio potestatis.* At vero falsissima hæc forent, si Romanus Pontifex

Juris-

Jurisdictionem non haberet in omnes totius orbis Ecclesias. Agmen claudat S. Bernard. quem nemo dixerit Pontificum adulatorem fuisse. Hic Epist. CXXXI. ad Mediolanenses scribit: *Plenitudo siquidem potestatis super universas orbis Ecclesias singulari prærogativa Apostolicæ Sedi donata est.* Et Lib. II. de Consideratione ad Eugenium Cap. VIII. *Age, indagemus adhuc diligentius qui sis, quam geras videlicet pro tempore personam in Ecclesia Dei. Quis es? Sacerdos magnus, Summus Pontifex. Tu Princeps Episcoporum; tu hæres Apostolorum; tu primatu Abel, gubernatu Noe, Patriarchatu Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, authoritate Moyses, judicatu Samuel, potestate Petrus, unctione Christus. Tu es, cui claves traditæ, cui oves creditæ sunt. Sunt quidem & alii cœli janitores, & gregum Pastores: sed tu tanto gloriosius, quanto & differentius præ illis nomen hæreditasti. Habent illi assignatos greges, singuli singulos: tibi universi crediti, uni unus. Nec modo ovium, sed & Pastorum omnium tu unus Pastor.* Nihil his verbis disertius, nihil luculentum magis.

318. Prob. II. Authoritate Conciliorum. Nicænum I. Can. VI, ut eum nemine contradicente legit in Chalcedonensi Act. XVI. Paschasinus S. Leonis M. Legatus, ita statuit: *Ecclesia Romana semper habuit Primatum.* Patres Sardicensis Concilii in Epistola Synodica ad Julium Pont. Rom. scribunt: *Hoc optimum, & valde congruentissimum esse videbatur, si ad Caput, id est, ad Petri Apostoli Sedem, de singulis quibusque provinciis referant Domini Sacerdotes.* In Ephesino Act. III. Philippus Cœlestini Legatus ad Concilii Patres dixit, nemine omnium reclamante: *Nulli dubium, immo sæculis omnibus notum est, quod Sanctus, beatissimusque Petrus Apostolorum Princeps & Caput, fideique columna, & Ecclesiæ Catholicæ fundamentum a Domino nostro Jesu Christo, Salvatore humani generis ac Redemptore, claves regni accepit, solvendique ac ligandi peccata potestas ipsi data est, qui ad hoc usque tempus, & semper in suis Successoribus vivit, & judicium exercet.* In Chalcedonensi Act.

Et Conciliorum.

XVI.

XVI. gloriosissimi Judices dixerunt: *Ex his, quæ gesta sunt, & ab unoquoque deposita, perpendimus omnem quidem Primatum, & honorem præcipuum, secundum Canones antiquæ Romæ Dei amantissimo Archiepiscopo conservari.* Nicænum II. Act. II. recepit & probavit Epistolam Hadriani I. Pontificis, in qua ille scripserat: *Cujus Sedes* (B. Petri) *per totum orbem terrarum Primatum obtinens lucet, omniumque Ecclesiarum Dei Caput existit; unde & ipse B. Petrus Apostolus Dei jussu Ecclesiam pascens, nihil omnino prætermisit, sed ubique Principatum obtinuit, & obtinet.* Lateranense IV. ait: *Romana Ecclesia, disponente Domino, super omnes alias ordinariæ potestatis obtinet Principatum, ut pote Mater universorum Christi fidelium, & Magistra.* Florentinum consentientibus Græcis & Latinis, sic in Definitione Fidei pronuntiat: *Definimus Sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem in universum orbem tenere Primatum, & ipsum Pontificem Romanum Successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ Caput, & omnium Christianorum Patrem & Doctorem existere; & ipsi in B. Petro pascendi, regendi & gubernandi universalem Ecclesiam a Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis Oecumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus continetur.*

Atque ex antiquissimo Primatus exercitio.

319. Prob. III. Ex antiquissima & nunquam interrupta praxi, qua Romani Pontifices, nemine contradicente, Primatum suum exercuerunt. Nam I. Concilia Oecumenica non nisi imperante, vel saltem consentiente Romano Pontifice, indicta sunt & celebrata; ideoque Dioscorus Alexandrinus in Chalcedonensi Synodo damnatus fuit, quod, ut Lucentius Leonis Legatus ait, *Synodum* (Ephesinam II.) *ausus est facere sine auctoritate Sedis Apostolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum est.* II. Romani Pontifices per se, vel per Legatos suos Conciliis Oecumenicis semper præsederunt, præterquam CPolitano I, quod se solo spectatum, ratione convocationis non erat Oecumenicum, & CPolita-

litano II, cui interefse noluit justis de causis Vigilius tunc CPoli præsens, quamvis perhumaniter invitatus fuerit a Græcis Patriarchis, & Metropolitis. Vide dicenda Controversia V. III. Majores causæ femper delatæ fuerunt ad Sedem Apostolicam. Afsertionis veritas patet ex eo, quia Arius, Macedonius, Eutyches, Nestorius, Pelagius, Monothelitæ &c. jam ante ad Romanos Pontifices delati, ab iisque damnati erant, quam in Conciliis Oecumenicis illorum causa agitaretur. Hinc Innocentius I. Epist. ad Patres Concilii Milevitani fcribit: *Præsertim quoties fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres & Coepiscopos noftros, non nisi ad Petrum, id eft, fui nominis & honoris auctorem referre debere, velut nunc retulit veftra dilectio.* Et Epist. IV. ad Felicem Nucerinum: *Mirari non pofsumus, dilectionem tuam fequi inftituta majorum; omniaque quæ pofsunt recipere aliquam dubitationem, ad nos quasi ad Caput, atque ad apicem Episcopatus, referre, ut consulta videlicet Sedes Apoftolica, ex ipsis rebus dubiis, certum aliquid faciendum pronuntiet.* Ipse Socrates, quamvis fecta Novatianus, Lib. II. Hist. Eccles. Cap. V. de Concilio Antiocheno, in quo S. Athanasius damnatus fuit Arianorum Episcoporum opera, fcribit: *Nec Julius Romæ Episcopus adfuit, neque quemquam, qui ejus locum fuppleret, eo misit: cum utique Ecclesiafticus Canon jubeat, non oportere absque Romani Episcopi fententia decreta Ecclesiis fancire.*

320. IV^to. Pontifices Romani admiserunt appellationes Episcoporum ad Sedem Apostolicam, causaque de novo cognita fententiam tulere, fuisque fedibus restituerunt, quos Orientales expulerant Episcopi. Sæculo IV. S. Athanasius Alexandrinus, Paulus CPolitanus, Marcellus Ancyranus, Asclepas Gazensis, Lucius Adrianopolitanus fedibus fuis ab Arianis Episcopis expulsi, ad Julium Rom. Pontificem appellarunt, quos cum ille Nicænæ fidei consentientes reperifset, atque a criminibus, quorum accusabantur, liberos, in communionem fuam receptos pristinæ restituit dignitati, datisque ad Orientales Episcopos litteris, eos incusavit,

vit, quod inconsulto ac temere de hisce viris judicaſsent, Eccleſiasque perturbaſsent. Ita testantur Socrat. Lib. II. Hist. Cap. XI. & Sozomen. Lib. III. Hist. Eccl. Cap. VII. Liberius Papa Eustachium Sebastenum a Cappadociæ Episcopis in Melitinensi Synodo damnatum, Sedemque Apostolicam appellantem, restituit: neque huic restitutioni obsistere ausa est Tyanensis Synodus, quamvis qua ratione Liberius illum ſedi ſuæ restituiſset, eidem Synodo clam eſset, ut ſcribit S. Basilius Epist. LXXIV. *Quæ vero ſint illi a beatiſsimo Episcopo Liberio propoſita, & ad quæ conſenſerit, nobis clam eſt; niſi quod Epiſtolam attulit, per quam reſtitueretur. Eam ubi Tyanæ Synodo exhibuit, in ſuum locum reſtitutus eſt.* Sæculo V. S. Chrysostomus ad Innocentium I. appellavit, petiitque ab illo, ut rescinderet depositionis ſententiam in ſe latam a Theophilo Alexandrino, aliisque Episcopis, in Synodo ad Quercum congregatis. Hinc S. Gelasius Epist. ad Episcopos Dardaniæ de hac causa ſcribit: *Sed nec illud præterimus, quod Apoſtolica Sedes frequenter, more majorum, etiam ſine ulla Synodo præcedente, & absolvendi quos Synodus inique damnaverat, & damnandi, nulla exiſtente Synodo, quos oportuit, habuerit facultatem. - - Sanctæ memoriæ nihilominus Joannem CPolitanum* (Chrysostomum) *Synodus etiam Catholicorum Præsulum certe damnarat, quem ſimili modo Sedes Apoſtolica etiam ſola, quia non consensit, absolvit.* Et Theodoretus Lib. V. Hist. Eccles. Cap. XXXIV. *Episcopi Occidentis non prius cum Episcopis Ægypti, & Orientis, & Bosphori, atque Thraciæ communicare voluerunt, quam nomen illius Sanctiſsimi Viri* (Chrysostomi) *in tabulas, in quibus nomina Episcoporum mortuorum continebantur, retuliſsent; atque Arsacium ejus Succeſsorem ne ſalutare quidem dignati ſunt.* Theodoretus Cyri Episcopus a Dioscoro Alexandrino Episcopatu ſuo ſpoliatus ad Leonem appellavit. Hujus appellationis Theodoretus ipse est testis in Epistola ad Leonem data: *Oro atque obteſtor Sanctitatem tuam, ut rectum ac juſtum tribunal veſtrum invocanti opem ferat, jubeatque ad*

vos

vos venire, & doctrinam meam Apostolicis vestigiis inhærentem ostendere. - - Vestram sententiam expecto: quod si in judicatis manere me jusseritis, manebo, neque ulli hominum deinceps molestus ero, sed rectum Dei Salvatorisque nostri judicium expectabo. Pari modo S. Flavianus a Dioscoro, & prædatoria Synodo Ephesina, Joannes Alexandrinus a Petro Moggo, S. Ignatius CPolitanus a Photio invasore, ejusque Episcopali factione ad Sedem Apostolicam appellarunt. Quin S. Gregor. M. Lib. II. Epist. XLV. Joannem Episcopum primæ Justinianæ communione sua ad tempus privavit, quod Hadrianum Thebanum Episcopum damnasset, postquam is ad Sedem Apostolicam appellaverat. Ipsa Sardicensis Synodus Oecumenica, ad quam CCC. facile Episcopi ex XXXVI. provinciis orbis Christiani confluxerunt, Canone VII. statuit, summam de appellationibus judicandi potestatem recte competere Romano Pontifici: *Placuit autem, ut si Episcopus accusatus fuerit, & judicaverint congregati Episcopi regionis ipsius, & de gradu eum dejecerint: si appellaverit, qui dejectus est, & confugerit ad Episcopum Romanæ Ecclesiæ, & voluerit se audiri: si justum putaverit, ut renovetur judicium, vel discussionis examen, scribere his Episcopis dignetur, qui in finitima & propinqua provincia sunt, ut ipsi diligenter omnia requirant, & juxta fidem veritatis definiant. Quod si is qui rogat causam suam iterum audiri, deprecatione sua moverit Episcopum Romanum, ut de latere suo Presbyterum mittat: erit in potestate Episcopi* (Romani) *quid velit, & quid æstimet. Et si decreverit mittendos esse, qui præsentes cum Episcopis judicent, habentes ejus auctoritatem a quo destinati sunt; erit in suo arbitrio. Si vero crediderit Episcopos sufficere, ut negotio terminum imponant, faciet quod sapientissimo suo consilio judicaverit.* Atque ita hunc Canonem legit sæculo VI. Dionysius Exiguus, qui in Epistola ad Stephanum Salonitanum Sardicenses Canones a Patribus primum Latine editos fuisse docet. Merito itaque S. Gelasius in Epist. ad Episcopos Dardaniæ scripsit: *Ad illam* (Sedem Apostolicam) *de qualibet mundi parte*

Canones appellari voluerunt; ab illa autem nemo eſt appellare permiſſus.

321. V$^{to.}$ Romani Pontifices condemnarunt pravas quasdam consuetudines aliarum Ecclesiarum, Patriarchis etiam vel Exarchis Orientalibus ſubditarum: celebrationem Conciliorum præceperunt; exortas lites pro authoritate ſua composuerunt: refractariis non tantum in materia fidei, ſed etiam disciplinæ anathema quandoque minati ſunt, quandoque etiam dixere. Sæculo I. S. Clemens I. Epist. I. Ad Corinthios, qui Episcopum ſuum cum Presbyteris deposuerant, declaravit Episcopos & Presbyteros ſemel legitime institutos, non poſse a populo deponi aut abdicari, præsertim ex causa frivola, qualis tunc a Corinthiis obtendebatur: juſsitque ſub comminatione æternæ damnationis, & anathematis, Episcopum & Presbyteros iterum recipi. Sæculo II. S. Victor Pont. Romanus Theophilo Cæsariensi Episcopo præcepit, ut Concilium Episcoporum Palæstinæ cogeret in causa Paschatis celebrandi. Polycratem Ephesinum, aliosque Asiæ minoris Episcopos, Judaico more decima quarta Luna Pascha pertinaciter celebrantes, ab Ecclesiæ communione removit, aut ſaltem anathema illis minatus est. Sæculo III. S. Stephanus I. Cypriano & Firmiliano, qui baptizatos ab hæreticis rebaptizabant, a ſententia ſua recedere nolentibus anathema minatus est, eorumque Legatos ad alloquium non admisit, immo recipi illos vetuit a Fidelibus Romæ. S. Dionysius Papa, datis ad Dionysium Alexandrinum litteris, quem Clerici Alexandrini hæresis accusarant, juſsit eum explicare, quæ contra Sabellium ſcripserat, ut testatur S. Athan. Lib. de Synodis. Alexandrinus Pontificis Romani juſsis obtemperans, quatuor libros Romam transmisit, quibus Catholice mentem ſuam explicabat, ideoque a Romano Pontifice absolutus est. Sæculo IV. S. Julius Athanasium Alexandrinum, Paulum CPolitanum, aliosque Episcopos ab Arianis ſedibus ſuis ejectos: Liberius Eustachium Sebastenum, cognita causa, authoritate ſua pristinæ dignitati restituerunt. Sæculo V. In Ephesino

no Concilio S. Cœlestinus Nestorium privari jufsit Episcopatu: in Chalcedonensi S. Leo M. Dioscorum: quin etiam ex codicibus Ecclesiasticis expungi & eradi imperavit Canonem XXVIII. Chalcedonensem, quo primus locus post Romanum Pontificem tribuebatur Episcopo CPolitano. S. Simplicius Papa rogatus a Zenone Imperatore permisit, ut Stephanus Antiochenus Patriarcha pacis gratia ordinaretur CPoli ab Acacio Patriarcha CPolitano, quod Nicænis Canonibus adversabatur, decernentibus, ut Antiochenus Patriarcha ab Orientali Synodo ordinetur. Anno 484. S. Felix III. Acacium CPolitanum Ecclesiastica communione privatum deposuit; neque prius Romana Ecclesia pacem iniit cum CPolitana, quam Anno 519. Acacii nomen e facris tabulis expunctum atque erasum fuifset. Sæculo VI. Anno 536. Agapetus Papa Anthimum CPolitanum, Eutychianis faventem, Sacerdotio & Christiana communione privavit, ejusque loco Mennam Patriarcham constituit, fuisque manibus CPoli in Basilica S. Mariæ consecravit, frendente nequidquam Theodora Augusta, Justiniani uxore. Verum infinitus forem, si ea omnia recensere constituifsem, quibus Romani Pontifices Primatum fuum comprobarunt.

322. Quæ paulo ante fusius dicta funt, in pugnum contrahimus. Jlle Primatum exercet in Ecclesia Dei, qui Generalia Concilia indicit, iisque præsidet: qui causa de novo cognita, Episcoporum fententias vel approbat vel rescindit: qui justa de causa consuetudines Ecclesiarum totius orbis abrogare potest. Qui lites in Ecclesia Dei exortas pro authoritate fua componit: qui Canonum observantiam ubique locorum urget, & quandoque legitimis de causis eorum obligationem relaxat: qui refractarios quoscunque a communione Ecclesiæ feparat: ad quem referri debent majores causæ: ad quem denique fideles, dum fe Episcoporum fententia opprefsos existimant, appellare pofsunt. Sed talis est Romanus Pontifex. Ergo Romanus Pontifex exercet, ac femper exercuit Primatum in Ecclesia.

Papa jure divino B. Petro succedit in Primatu.

323. Conclusio III. Romanus Pontifex non jure humano, ſed divino ſuccedit B. Petro in Primatu. Prob. Imo. authoritate Patrum & Conciliorum, præcipue Lateranensis IV. & Florentini ſuperius adducta. IIdo. ratione in Scripturis & Traditione fundata. Eodem jure Succeſsor Petri habet Primatum in Ecclesia Dei, quo illum habuit B. Petrus. Atqui B. Petrus illum habuit jure divino, & ſucceſsor B. Petri est Romanus Pontifex. Ergo. P. M. Christus contulit B. Petro Primatum, non in illius commodum, ſed in bonum Eccleſiæ; cum Pontifex ſit propter Ecclesiam, non vero Ecclesia propter Pontificem. Ergo cum ſciret Christus, B. Petrum non eſse immortalem, atque Eccleſiæ neceſsarium eſse post mortem B. Petri Pastorem universalem, officium ordinarium Supremi Capitis & Pastoris ſuorum ovium voluit ut perduraret in Succeſsoribus Petri, quibus, juxta interpretationem Patrum & Conciliorum, officium hoc implicite demandavit, quando Petro dixit, *Pasce oves meas. Super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam: & tibi dabo claves regni cœlorum.* Prob. etiam minor. Nullus unquam habitus fuit pro Succeſsore B. Petri quam Episcopus Romanus, & Antiochenus; cum B. Petrus nullius alterius Ecclesiæ Episcopus fuerit particularis. Atqui Antiochenus non ſucceſsit B. Petro in Pontificatu, ſive Episcopatu Univerſalis Ecclesiæ; Petrus enim adhuc vivens Episcopatum particularem Ecclesiæ Antiochenæ transtulit in Evodium discipulum ſuum: neque unquam Antiochenus aliquis Præsul Supremum Pontificatum ſibi vindicare conatus est. Ergo Romanus Episcopus ſucceſsit B. Petro in præfectura Universalis Ecclesiæ; cum B. Petrus ad mortem usque constanter retinuerit Episcopatum universalem, & particularem Ecclesiæ Romanæ.

324. Itaque jure divino, & ex institutione Christi factum est, ut aliquis ſemper ſuccedat B. Petro in Primatu, quia Christus Principatum in Ecclesiam univerſam, usque ad consummationem ſæculi duraturum instituit. Atque hoc fide divina credendum est. Similiter eadem fide tenendum est, Romanum Pontificem

eſse

efse fupremum Ecclesiæ universalis Caput, & B. Petri in Primatu Succefsorem: Succedere enim jure divino aliquem B. Petro in Primatu, evidenter & clare deducitur ex Scripturis; illum autem efse Romanum Pontificem, habetur ex Traditione Apostolico-divina B. Petri, quam Concilia Generalia, Pontificum Decreta, & unanimis Patrum consensus declarant; quamvis daremus adversariis, Romanum Pontificem determinate præ aliis Episcopis non fuccedere jure divino & ex voluntate exprefsa Christi in Primatu, fed ex facto B. Petri, qui alium fibi fuccedere noluerit in Episcopatu universali, quam fuccefsorem in Episcopatu Romano.

325. Quod si ulterius quæras, an Pontificatus universalis Ecclesiæ ita fit jure divino Episcopatui Romano adnexus, ut ab illo feparari non potuerit a B. Petro: five si quæras, an v. g. Princeps Apostolorum Mediolani erigere Cathedram non potuerit, ita ut fuccefsorem fuum in Episcopatu v. g. Mediolanensi haberet etiam fuccefsorem in Episcopatu universali, & Primatu. Resp. Cum Ecclesia circa rem istam nihil definierit, falva fide liberum efse cuicunque, ut placuerit, fentire. Quia tamen S. Ambr. in Orat. contra Auxentium, & S. Athanas. in Apologia pro fuga fua fcribunt, Petrum Christi jufsu Romæ Martyrium pertulifse: ac præcipue quia Christus post resurrectionem fuam fæpius Apostolis fuis apparuit, loquens de regno Dei, multo mihi probabilius ac verisimilius videtur, id non ex mero facto ac beneplacito Petri contigifse, fed jufsum fuifse a Christo vel tunc jam, vel per revelationem posteriori tempore factam, Romam ftato tempore proficisci, Cathedram ibi erigere, atque Episcopatum illum particularem usque ad mortem gerere, & Episcopatum universalem Episcopatui Romano adnectere.

Argumenta contraria refutantur.

326. Objic. I^mo. contra II. Conclusionem authoritas S. Irenæi. S. Irenæus Lugdunensis datis ad Victorem

Sectarii frustra authoritatem S. Irenæi.

ctorem Papam litteris, quas exhibet Eusebius Lib. V. Hist. Eccles. Cap. XXIV. eum graviter increpuit, quod Polycratem Ephesinum, aliosque minoris Asiæ Episcopos, Pascha decima quarta Luna celebrantes, ab Ecclesia separare decrevisset. Ergo sentiebat Romanum Pontificem non habere potestatem jurisdictionis in universam Ecclesiam. R. S. Irenæus tota illa Epistola debita semper cum reverentia ac submissione Victorem alloquitur: neque eum objurgat, quod potestatem, quam a Christo non acceperit, sibi arrogaret; sed insinuat eum hac ratione Ecclesiæ commodis non satis consulere, putans, tot Episcopos ab Ecclesiæ unitate abscindendos non esse, ob rem quæ ad Ecclesiæ disciplinam tantummodo pertinebat. Cæterum Victorem intra minas hæsisse asserunt Henricus Valesius in notis ad Eusebium, Maimbourgius, Natalis Alexander, Sandinus, Halloixius &c. Eundem refractarios Asiæ Episcopos anathemate perculisse contendunt Petrus de Marca, Bellarminus, Baronius, Pagius, Schelstrate &c. quibuscum stare videntur veteres Historiæ Ecclesiasticæ Scriptores.

S. Cypriani.

327. Obj. II. Authoritas S. Cypriani. In Actis Concilii Carthaginensis ait S. Doctor. *Neque quisquam nostrum Episcopum se esse Episcoporum constituit, aut tyrannico terrore ad obsequendi necessitatem Collegas suos adigit; quando habeat omnis Episcopus pro licentia libertatis & potestatis suæ arbitrium, tamque judicari ab alio non possit, quam nec ipse potest alterum judicare: sed expectamus universi judicium Domini nostri Jesu Christi, qui unus & solus habet potestatem & proponendi nos in Ecclesiæ suæ gubernatione, & de actu nostro judicandi.* II^do. Idem Lib. de Unitate Ecclesiæ scribit: *Episcopatus unus est, cujus a singulis in solidum pars tenetur.* Ergo non sensit Episcopos Romano Pontifici subesse, adeoque Primatum Jurisdictionis in illo non agnovit. R. I^mo. generaliter ad authoritatem S. Cypriani cum S. Augustino Lib. II. contra Cresconium Cap. XXXII. *Litteras Cypriani non ut Canonicas habeo, sed eas ex Canonicis considero; & quod in eis Scripturarum divinarum authori-*

tati

tati congruit, cum laude ejus accipio: quod autem non congruit, cum pace ejus respuo. R. II^do. N. C. Quidam cum Baronio putant, humanum quid pati ibi Cyprianum, & verbis illis occulte vellicare Stephanum Papam, qui intentata excommunicationis pœna Episcopos rebaptizantes ab errore revocare conabatur. De Primatu quidem Stephani minime dubitabat Cyprianus; putabat tamen, quamvis falso ac temere, eum potestate ſua abuti, quod ob res ad disciplinam pertinentes, obscuras, ac nondum ſatis eliquatas, præstantiſsimis Episcopis anathema intentaret. Certe ipse S. Cypr. cum ſuis Coepiscopis multas causas dijudicavit, ut constat ex ejus Epistolis, rogavitque Stephanum Epist. LXVII. ut Marcianum Arelatensem Episcopum, Novatianis faventem, ſede ſua dejiceret: *Dirigantur a te litteræ in provinciam, & ad plebem Arelate consiſtentem; quibus abſtento Marciano, alius in locum ejus ſubſtituatur, & grex Chriſti, qui in hodiernum ab illo diſsipatus, & vulneratus contemnitur, colligatur. - - Significabis plane nobis, quis in locum Marciani Arelate fuerit ſubſtitutus, ut ſciamus, ad quem fratres noſtros dirigere, & cui ſcribere debeamus.* Alii cum Natale Alexandro Diſsert. IV. in Hist. Eccles. Sæculi I, & Laurentio Alticotio in Summa Augustiniana Parte III. Quæst. II. Artic. V. totam eam præfationem eo ſpectare dicunt, ut admoneret Episcopos congregatos libertatis ſuæ in proferenda ſententia circa valorem baptismi ab hæreticis collati, quam fartam tectamque ſervatum iri pollicebatur: ſuamque obligabat fidem, atque in ſe recipiebat, neminem ſe a communione ſua præcisurum, qui contra id quod ipse ſentiebat, pronuntiaret. Neque enim objecto metu per vim extorquere; ſed proposita libertate dicendi, ab Episcopis in Concilio libero considentibus, audire volebat ſententiam. Atque ita Cypriani verba exponere videtur S. Aug. Lib. III. de Baptismo contra Donatistas Cap. III. Quod etiam confirmatur ex Epist. LXXI. quam S. Cyprianus ad Quintum Mauritaniæ Episcopum dedit, antequam ob Rescriptum illud ſimultatis aliquid nasceretur Cyprianum inter & Stephanum. In ea

enim

enim idem ferme dicitur, quod in Præfatione Concilii Carthaginensis habetur. Ad IIdum. N. C. Episcopatus unus dicitur a B. Cypriano ratione originis & radicis, quatenus omnes Episcopatus particulares ab Episcopatu Romano, velut ab origine, exordium ſumentes, eique adhærentes velut radici, cum eo unum corpus Pastorale conflant, unumque faciunt Episcopatum universalem, cujus principatum tenet Romanus Pontifex. Pars autem unius illius Episcopatus in ſolidum tenetur a ſingulis Episcopis, non quod eadem ſit Jurisdictio & dignitas omnium Episcoporum, quæ est Romani Pontificis: ſed ratione Ordinis & characteris Episcopalis, qui de ſe indiviſibilis est, totusque inest, quibus infigitur.

328. Dices I. S. Cyprianus censuit Basilidem & Martialem Hispaniæ Episcopos, propter idololatriæ libellum ſententia comprovincialium Episcoporum depoſitos, non potuiſse a Stephano Papa in integrum restitui: Epistola enim LXVIII. ad Clerum & Plebem Hispaniarum ſcribit: *Rescindere ordinationem* (qua alius in locum Basilidis ſuffectus erat) *recte factam non potuit* (Stephanus). II. In causa Marciani Episcopi Arelatensis Novatiani contendit, ſibi & Coepiscopis ſuis parem eſse cum Stephano authoritatem in ea dijudicanda; Epistola enim LXVII. ad Stephanum ſcribit: *Noſtrum eſt consulere & ſubvenire, qui divinam clementiam cogitantes, & gubernandæ Eccleſiæ libram tenentes, ſic censuram vigoris peccatoribus exhibemus.* Ergo S. Cyprianus non agnovit Primatum Jurisdictionis Romani Pontificis. R. ad I. S. Cyprianus censuit Basilidem non potuiſse in integrum restitui, non ob defectum potestatis in Stephano, ſed quia restitutionem ſubreptitie ac per fraudes obtinuit; ait enim in cit. Epistola: *Neque enim tam culpandus eſt ille, cui negligenter obreptum eſt, quam hic execrandus, qui fraudulenter obrepſit. Obrepere autem ſi hominibus Basilides potuit, Deo non poteſt, cum ſcriptum ſit, Deus non deridetur.* R. ad II. N. A. S. Cyprianus ſuum eſse putavit consulere & ſubvenire, non authoritative, atque ex plenitudine potestatis, quo modo

ſolus

ſolus Romanus Pontifex ſubvenire poterat; ſed conſilio tantum, charitate, & hortationibus.

329. Objic. III. Authoritas S. Siricii Papæ. Sæculo IV. circa A. 391. Siricius Papa faſsus est potestatem Romani Pontificis inferiorem eſse Concilio Capuano provinciali. Ergo Romanus Pontifex non habet Primatum Jurisdictionis. P. A. In Epistola ad Anysium Theſsalonicensem, & cæteros Jllyrici Episcopos, a Concilio Capuensi ad cognoscendum de errore Bonosi hæretici deputatos, ſcribit: *Cum hujusmodi fuerit Concilii Capuensis judicium, ut finitimi Bonoso, atque ejus accusatoribus Judices tribuerentur, & præcipue Macedones, qui cum Episcopo Theſsalonicensi de ejus factis vel ſcriptis cognoscerent, advertimus, quod nobis judicandi forma competere non poſset. Nam ſi integra eſset hodie Synodus, recte de iis, quæ comprehendit ſcriptorum veſtrorum ſeries decerneremus. Veſtrum eſt igitur, qui hoc recepiſtis judicium, ſententiam ferre de omnibus.* Ergo. R. N. A. Ad *probat.* R. I^mo. Authorem illius Epistolæ incertum eſse. Multi ex eruditis eam Ambrosio tribuunt. II^do. N. C. Quamvis daremus, Epistolam illam ab ipso Siricio exaratam fuiſse, nihil tamen ex illa contra Primatum evincitur. Etenim Siricius Papa non ſcripsit, potestatem ferendi in Bonosi causa judicii ſibi non convenire; ſed conveniens non eſse dignitati ſuæ Sedis, ut causæ illius cognitionem ſusciperet, postquam delegati eſsent a Concilio judices; quia videretur non ſuprema authoritate, & a Christo immediate accepta, ſed mutuata, & a Synodo demandata, judicare. Cæterum ſe judicaturum aſserit, si causa adhuc integra eſset, id est, si ejus cognitionem non ſuscepiſset, aliisque commiſiſset Synodus. Siricii mens ex posterioribus ejusdem Epistolæ verbis clare dignoscitur: *Ideo primum eſt, ut ii judicent, quibus judicandi facultas eſt data. Vos enim totius, ut ſcripsimus, Synodi vice decernitis; nos quasi ex Synodi auctoritate judicare non convenit.*

S. Siricii.

330. Objic. IV. Authoritas S. Gregorii M. S. Gregorius Magnus Oecumenici ſeu Universalis Episcopi

S. Gregorii M.

pi nomen ſemper rejecit, neque ſe ita appellari, aut ab aliis id nomen aſsumi permisit. Ergo faſsus est nullam ſe jurisdictionem in alios Episcopos habere. P. A. I$^{mo.}$ Ad Eulogium Alexandrinum ſcribens, a quo appellatus fuerat Universalis Papa, Lib. IV. Epist. XXXVI. ait: *Si Universalem me Papam veſtra Sanctitas dicit, negat ſe hoc eſse, quod me fatetur universum. Sed absit hoc; recedant verba, quæ vanitatem inflant, & charitatem vulnerant.* II$^{do.}$ Lib. IV. Epist. XXXVIII. ad Joannem Jejunatorem CPolitanum, qui Oecumenici, ſeu Universalis Episcopi nomen aſsumpserat, ſcribit: *Veſtra autem Sanctitas agnoscat, quantum apud ſe tumeat, quæ illo nomine vocari appetit, quo vocari nullus præsumpsit, qui veraciter Sanctus fuit. Numquid non, ſicut veſtra Fraternitas novit, per venerandum Chalcedonense Concilium hujus Apoſtolicæ Sedis Antiſtites, Universales, oblato honore, vocati ſunt? Sed tamen nullus unquam tali vocabulo appellari voluit, nullus ſibi hoc temerarium nomen arripuit: ne ſi ſibi in Pontificatus gradu gloriam ſingularitatis arriperet, hanc omnibus Fratribus denegaſse videretur.* III$^{tio.}$ In eadem Epistola ipsi B. Petro Primatum videtur denegare; ait enim: *Certe Petrus Apoſtolus primum membrum Sanctæ Universalis Eccleſiæ eſt; Paulus, Andreas, Joannes, quid aliud, quam ſingularium ſunt plebium capita? Et tamen ſub uno capite omnes membra ſunt Eccleſiæ.* Ergo. R. N. C. S. Gregorius M. Primatum ſuum & agnovit, & ſæpius exercuit, ut testantur ejus Epistolæ. Oecumenici Papæ ſeu Episcopi nomen constanter repudiavit, non quod jurisdictionem ſe in omnes Episcopos habere non putaret; ſed quia nomen hoc pravo ſensui erat obnoxium, ac si ſolus Romanus Pontifex vere ac proprie foret Episcopus, reliqui autem in orbe Christiano Antistites forent Romani Pontificis Vicarii tantum ac delegati; utque insigni hoc Christianæ demiſsionis exemplo ſuperbiam Joannis CPolitani argueret, qui Oecumenici Episcopi titulum ambitiose captabat, & coacto CPoli Concilio, de causa Gregorii Patriarchæ Antiocheni, in quem tamen nullum jus ju-

xta

xta Canones habebat, judicium sibi sumpsit: ideoque hoc nomine videbatur ille universalem in alios Patriarchas, sibi nullo jure obnoxios, potestatem arrogare, sicque supra cæteros se evehere. B. Petrum agnovit S. Gregorius tanquam membrum primarium, id est, Caput visibile Ecclesiæ Catholicæ, subordinatum tamen invisibili Capiti, quod est Christus; ideoque B. Petrum vocat membrum sub uno Capite, Christo.

331. Dices. Non est verisimile, quod Joannes Jejunator hoc sensu sibi usurpaverit nomen Episcopi Oecumenici, quasi ipse solus esset Episcopus. Ergo Gregorius non hac de causa reprobavit titulum Episcopi Oecumenici. P. A. Anastasius Bibliothecarius: qui CC. annis post Gregorium floruit, in Præfatione versionis Nicæni II. Concilii ad Joannem VIII. ait: *Asserebant Græci, quod non ideo Oecumenicum, quod multi Universalem interpretati sunt, dicerent Patriarcham, quod universi orbis teneat præsulatum; sed quod cuidam orbis parti præsit, quæ a Christianis inhabitatur.* IIdo. Ipse Joannes Jejunator agnovit se Gregorio subditum esse, cum ipse Sanctus Pontifex Lib. VII. Epist. XII. ad Joannem Syracusanum scribat: *De Ecclesia CPolitana, quod dicunt, quis dubitet eam Apostolicæ Sedi esse subjectam? quod & Dominus piissimus Imperator, & frater noster ejusdem Civitatis Episcopus assidue profitentur.* Ergo. R. C. A. N. C. Quamvis Joannes Jejunator in tam pravo sensu non arrogaverit sibi nomen Oecumenici Episcopi, recte tamen ac prudenter insectatus est illud nomen S. Gregorius M. I. Quia saltem obnoxium erat pravo sensui. II. Quia perspecta illi erat Græculorum arrogantia & perfidia; merito enim timendum erat, ne Successores Joannis, tam grandi nomine obtento, litem de Primatu Romanæ Ecclesiæ intentarent. III. Quia hoc nomine, in quocunque demum sensu acciperetur, CPolitani præferri videbantur Patriarchis Alexandrino & Antiocheno: quam præeminentiam, licet a CPolitano I. & Chalcedonensi sancitam, constanter reprobavit Romana Ecclesia usque ad tempora Lateranensis IV. Concilii sub Innocentio III.

Aliorumque Patrum obtendunt.

332. Objic. V. Authoritas aliorum Patrum. S. Hier. Epist. ad Evagrium scribit: *Si auctoritas quæritur, orbis major est Urbe: quid mihi profers unius Urbis consuetudinem? Quid paucitatem, de qua ortum est supercilium, in leges Ecclesiæ vindicas? Ubicunque fuerit Episcopus, sive Romæ, sive Eugubii, sive CPoli, sive Rhegii, sive Alexandriæ, ejusdem meriti est, & ejusdem Sacerdotii.* Ergo juxta S. Hieronymum Pontifex Romanus majorem potestatem non habet, quam Eugubinus, aut alii Antistites. II^do. S. Gaudentius Brixiensis Serm. I. in die suæ Ordinationis, S. Ambrosium vocat *Petri Successorem.* III. S. Bernardus Epist. XLII. Episcopos vocat *Vicarios Christi.* IV. Episcopi sæpissime vocabantur *Papæ*, ut constat ex Epistolis SS. Hieronymi & Augustini. V. Ipsi denique Romani Pontifices Episcopos vocant *Venerabiles Fratres.* R. ad I. N. C. S. Hieronymus Epist. cit. carpit Diaconos Romanos, qui contra morem totius Ecclesiæ adversus Presbyteros supercilium erigebant, eoquod Summo Pontifici assisterent. Id nullo modo ferendum esse ait S. Doctor, cum repugnet Universalis Ecclesiæ disciplinæ: docetque omnes Episcopos pares esse potestate Ordinis, atque ideo omni veneratione dignos, quamvis pares non sint potestate jurisdictionis. Ad II^dum R. B. Ambrosium Petri successorem vocari, quia unus Petrus Ecclesiastici ordinis quodam modo fons est & origo, nec non potestatis in omnes Episcopos derivatæ. Ad III. Episcopi dicuntur Vicarii Christi, eo quod quilibet eorum in sua particulari, non vero Universali Ecclesia vices Christi agat. Ad IV. Papa idem dicit ac Pater; hicque honoris titulus priscis temporibus non Episcopis tantum, sed sæpe etiam Presbyteris concedebatur: sicut nostro ævo Patris titulus datur Presbyteris Regularibus, qui tamen olim præcipue Episcopis tribuebatur. Ad V. Episcopi vocantur a Romanis Pontificibus *Fratres venerabiles*, quia in partem sollicitudinis Pastoralis vocati sunt, & potestate Ordinis sunt æquales.

Frustra authoritate Nicæni I.

333. Objic. VI. Auctoritas Concilii Nicæni I. Nicænum I. Canone VI. juxta versionem Dionysii Exi-

Exigui ita statuit: *Antiqua consuetudo servetur per Ægyptum, Lybiam, & Pentapolim; ita ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem; quia & Urbis Romæ Episcopo parilis mos est. Similiter autem & apud Antiochiam, cæterasque provincias, suis privilegia serventur Ecclesiis.* Vel juxta Ruffini versionem: *Et ut apud Alexandriam, & in Urbe Roma vetusta consuetudo servetur, ut vel ille Ægypti, vel hic suburbicariarum Ecclesiarum sollicitudinem gerat.* Ergo Nicænum restrinxit potestatem Pontificis Romani intra limites Occidentis. Ergo illius jurisdictio non se extendit ad omnes totius orbis Ecclesias. R. Pontificis Romani Primatus Canone illo nullis limitibus circumscriptus est; idque ostenditur I^mo. Quia Paschasinus, Leonis M. Legatus, in Chalcedonensi ex suo codice Canonem illum ita recitavit: *Trecentorum decem & octo Patrum Canon sextus. Quod Ecclesia Romana semper habuit Primatum.* II. Authoritate S. Bonifacii I. Epist. ad Episcopos Thessaliæ, S. Nicolai I. Epist. ad Michaelem Imp. ac præcipue S. Gelasii, qui in Epist. ad Orientales scribit: *Qua enim ratione vel consequentia aliis Sedibus deferendum est, si primæ B. Petri Sedi antiqua & vetusta reverentia non defertur, per quam omnium Sacerdotum dignitas semper est roborata, atque firmata, trecentorumque decem & octo Patrum invicto & singulari judicio vetustissimus judicatus est honor.* III. Post sancitum illum Canonem, Romanus Episcopus & de personis aliorum Patriarcharum, & de sententiis ab ipsis latis judicium tulit: nec ipsum eam ob rem usurpatæ authoritatis, violatique Nicæni Canonis VI. coarguit aliquis. Quare Canon ille non loquitur de Romano Pontifice, ut Vicario Christi, & Successore B. Petri in Primatu, qui ex officio universam Ecclesiam Dei gubernat; sed de eodem tanquam Patriarcha Occidentis, qui præter generalem illam omnium Ecclesiarum, specialem habet curam Ecclesiarum Occidentis. Itaque Nicænum Concilium Alexandrini Patriarchæ potestatem & jurisdictionem non mensuravit ad normam Pontificiæ potestatis, quæ Romano Episco-

po

po in orbem competit universum; ſed ad normam Patriarchici juris, quo ille fruitur, in ſolum Occidentem. Expositio Ruffini verius Nicæni Canonis interpolatio est, quam versio fidelis, ideoque nulla illius ratio habenda est: cui enim non ſit merito ſuſpectus author, cui odium in Romanam Eccleſiam, a qua damnatus fuerat, & in interpolandis authoribus projecta audacia ac temeritas fidem omnem derogant? Vide plura apud Natalem Alexandrum Diſſertat. XX. Hist. Eccles. Sæculi IV.

Aut aliorum Conciliorum ſe tuentur.

334. Obj. VII. Authoritas aliorum Conciliorum. Concilia Generalia, CPolitanum I. Can. II. Chalcedonense Can. XXVIII. Quini-Sextum Can. XXXVI. tribuunt parem authoritatem CPolitano Patriarchæ cum Romano Pontifice. Ergo Romanus Pontifex Primatum non habuit in Ecclesiam Orientalem. IIdo. In Concilio Africano ſtatutum est, *ne primæ ſedis Episcopus appelletur Princeps Sacerdotum, vel Summus Sacerdos, ſed tantum primæ Sedis Episcopus: universalis autem nec etiam Romanus Pontifex appelletur*, ut legitur apud Gratianum in Decreto Dist. XCIX. Cap. *Primæ Sedis*. R. 1mo. N. A. Mens horum Conciliorum nunquam fuit CPolitanos Episcopos æquare Romano Pontifici ut Capiti Universalis Eccleſiæ, ſed tantum ut Patriarchæ Occidentis; ideoque CPolitanum I. Can. II. ait: *CPolitanus Episcopus habeat priores honoris partes poſt Romanum Episcopum, propterea quod ſit nova Roma.* R. II. Nego etiam Consec. quia Canones illos constantiſſime rejecit Romana Ecclesia, usque ad tempora Lateranensis IV. Canones Quini-ſexti non a Generali Concilio ſanciti ſunt, ſed a Trullana Græcorum Synodo, CPoli habita in palatio Imperatoris Justiniani II. ad finem ſæculi VII, eosque S. Sergius I. Papa reprobavit, præter illos, quibus antiqua disciplina, in Romana Ecclesia jam diu antea observata continebatur. Ad II. R. Canonem illum loqui de Africanis Metropolitis, qui ſe Principes Sacerdotum vocabant. Posteriora verba: *Universalis autem nec etiam Romanus Pontifex appelletur*, non ſunt Concilli Africani, ſed compilatoris Gratiani,

qui multa alia ſuppoſititia Canonum collectioni immiſcuit.

Neque ratio eis ſuffragatur.

335. Obj. VIII. Ratio. Episcopi ſunt Succeſsores Apostolorum. II. Jurisdictio in universam Ecclesiam est prærogativa Apostolica. III. Episcopi jurisdictionem ſuam immediate a Deo accipiunt. Ergo non pendent a Papa. IV. Primatus jurisdictionis fuit Privilegium B. Petri personale. Ergo cum illo extinctus fuit Primatus ille. R. ad I. Episcopi ſunt Succeſsores Apostolorum quoad potestatem Episcopalem, non vero quoad jurisdictionem universalem, quæ tamen ipsa dependebat a B. Petro, eique erat ſubordinata. Ad II. Jurisdictio in universam Ecclesiam, ipsi tamen B. Petro ſubordinata, erat prærogativa Apostolica, minime transfundenda in Succeſsores, ſed cum ipsis Apostolis interitura, quia erat extraordinaria. Ad III. Transmiſso antecedente, de quo alibi disputabimus, N. C. Quia quamvis Episcopi potestatem ſuam immediate a Christo acciperent, certum tamen foret, eam ab ipsis exerceri non poſse absque ſubordinatione & dependentia a Romano Pontifice, idque ex ipsius Christi institutione. Ad IV. Dist. Erat privilegium Petri personale, ſed tamen publicum, id est, a Christo datum, ut ob bonum Ecclesiæ transiret ad Succeſsores Petri, C. A. Privilegium Petri personale privatum, ſive datum B. Petro pro ſe tantum, N. A. & C.

Sardicenſes Canones Papæ non tantum jus reviſionis aſserunt, ſed etiam judicandi appellationes ab Episcopis factas ad Sedem Apoſtol.

336. Objic. IX. Infirmitas argumenti, quod ex appellationibus ad Romanum Pontificem ducitur. Falsum est, quod Controversiæ Ecclesiasticæ majores & difficiliores tam ex Oriente quam Occidente ad Romanum Pontificem, tanquam ſupremum Judicem, deferri debuerint: quodque primis ſæculis per viam appellationis delatæ fuerint causæ majores tam personales quam Religionis ad Sedem Apostolicam. Ergo ex hoc capite probari non potest Primatus Romani Pontificis. I^{ma} pars antecedentis probatur negative. II^{da} vero positive. Sardicensis Synodus non aſseruit Romano Pontifici jus ac potestatem judicandi appellationes ab Episcopis depositis factas ad Sedem Apostolicam, ſed

ſolum

ſolum aſseruit illi jus concedendi revisionem. Ergo. P. A. Appellatio integram causæ cognitionem transfert ad judicem ſuperiorem, qui quæstionem excutit, & deſinit in ſuo tribunali: revisio autem definitivum judicium relinquit priori jurisdictioni, ea ratione, ut prioribus Judicibus novi etiam adjungantur. Atqui Canones Sardicenses integram causæ cognitionem ad Romanum Episcopum non transferunt, ut eam in ſuo tribunali definiat, ſed ad Judices, quos ipse prioribus Judicibus adjunxerit. Ergo Sardicenses Canones Romano Pontifici aſserunt tantum jus revisionis. Ita Jllustriſsimus Petrus de Marca Lib. VII. de Concordia Sacerdotii & Imperii Cap. III. R. N. A. Causas majores ex universo orbe ſemper delatas fuiſse ad Romanum Pontificem, tanquam ſupremum Judicem, ostendit antiquiſsima Ecclesiæ praxis, testanturque id fieri debere Pontifices, in quos ob eximiam ſanctitatem & doctrinam nulla potest ſuspicio cadere erroris in re tam gravi, fraudis, aut temere arrogatæ potestatis. S. Julius Papa, teste Sozomeno Lib. III. Hist. Eccles. Cap. IX. ad Concilii Antiocheni Patres ſcripsit, *Legem eſse ad Sacerdotii dignitatem ſpectantem, quæ pronuntiat acta illa irrita eſse, quæ præter ſententiam Episcopi Romani conſtituuntur.* Et Epist. I. ad Orientales Episcopos Num. XXII. editionis Petri Coustant. *Cur autem de Alexandrina potiſsimum Ecclesia nihil nobis ſcriptum eſt? An ignoratis, hanc eſse consuetudinem, ut primum nobis ſcribatur, & hinc quod juſtum eſt, decernatur? Sane ſiqua hujusmodi ſuspicio in illius Urbis Episcopum* (Athanasium) *cadebat, ad hanc Ecclesiam ſcribendum fuit.* S. Innocentius I. Epist. ad Victricium Rothomagensem: *Si autem majores causæ in medium fuerint devolutæ, ad Sedem Apoſtolicam, ſicut Synodus ſtatuit, poſt Episcopale judicium referantur.* Id ipsum diserte profeſsi ſunt LXXXV. Galliarum Episcopi Anno 1651. ad Innocentium X. ſcribentes *Majores causas ad ſedem Apoſtolicam referre ſolemnis Ecclesiæ mos eſt, quem fides Petri nunquam deficiens perpetuo retineri pro jure ſuo poſtulat.*

337.

337. Neque minus falsum est alterum Antecedentis membrum. Ad *prob.* N. A. Ad hujus *prob.* N. m. Sardicensis Synodus potestatem Romano Pontifici asseruit judicia lata in Synodo provinciali confirmandi: item potestatem dandi judices, nominandique Episcopos ex vicinis provinciis, qui causam discutiant, & sententiam priorem confirment, rescindant, aut temperent; nec non mittendi Legatos, qui authoritate Sedis Apostolicæ cum illis Episcopis judicent: immo non solum dandi novos judices, nempe Episcopos ex viciniori provincia, sed etiam discutiendi eorum sententiam, si ab ea Episcopus provocaverit, quin Episcopi provinciales, qui judicium tulerunt, interesse debeant secundo judicio. Ergo Sardicense non tantum Romano Pontifici asserit jus decernendæ revisionis, sed etiam judicandi appellationes, ab Episcopis depositis factas ad Romanam Sedem. P. A. ex Canone III. Sardicensi. *Quod si aliquis Episcoporum judicatus fuerit in aliqua causa, & putat se bonam causam habere, ut iterum Concilium renovetur; si vobis placet, S. Petri Apostoli memoriam honoremus, ut scribatur ab his, qui causam examinarunt, Julio Romano Episcopo: & si judicaverit renovandum esse judicium, renovetur, & det judices. Si autem probaverit talem causam esse, ut non refricentur ea, quæ acta sunt; quæ decreverit, confirmata erunt.* Et ex Canone IV. *Cum aliquis Episcopus depositus fuerit eorum Episcoporum judicio, qui in vicinis locis commorantur, & proclamaverit agendum sibi negotium in Urbe Roma: alter Episcopus in ejus Cathedra, post appellationem ejus, qui videtur esse depositus, omnino non ordinetur; nisi causa fuerit in judicio Episcopi Romani determinata.* Vide Natalem Alexandrum Dissert. XXVIII. Hist. Eccles. Sæc. IV.

Quibus non derogavit Carthaginense.

338. Dices I. Concilium Milevitanum, seu potius Carthaginense plenarium, Anno 418. celebratum Can. XXII. ita statuit: *Quod si ab eis* (Episcopis vicinis) *provocandum putaverint, non provocent nisi ad Africana Concilia, vel ad Primates provinciarum suarum. Ad transmarina autem qui putaverint appellandum, a nullo*

intra Africam recipiantur. Ergo Milevitanum censuit, Romanum Pontificem jus non habere judicandi, & admittendi appellationes ab Episcopis factas ad Sedem Apostolicam. R. N. C. & dico, Canone illo appellationes ad Romanum Pontificem non prohiberi Episcopis, ſed Presbyteris tantum & inferioribus Clericis, ut patet ex integro Canone, cujus initium est: *Item placuit, ut Presbyteri, Diaconi, vel cæteri inferiores Clerici in cauſis quas habuerint, ſi de judiciis Episcoporum ſuorum queſti fuerint, vicini Episcopi eos audiant, & inter eos quidquid eſt finiant, adhibiti ab eis ex conſensu Episcoporum ſuorum. Quod ſi & ab eis provocandum putaverint &c.* ut ſupra. Presbyteris autem & inferioribus Clericis prohibitæ fuerunt appellationes ad Sedem Apostolicam, non quod potestas eas recipiendi Romano Pontifici non competat; ſed quia ejusmodi appellationes communiter non expediebant in tanta locorum distantia, ac præsertim, quia ex permiſsione appellationis, etiam inferioribus Clericis facta, facile contingere poterat, ut multi effugerent legitima judicia, ut immerito vexarentur Episcopi qui primo judicarant, ut cauſæ alioquin faciles & perspicuæ in longum tempus protraherentur &c.

Afri Sardicenses Canones diu ignorarunt.

339. Dices II. In Carthaginensi Synodo, Anno 419. cum Episcopi Africani in causa Apiarii Presbyteri Siccensis, ab Urbano Episcopo ſuo depositi, congregati eſsent, Faustinus Episcopus, Philippus & Asellus Presbyteri, Legati Zosimi Papæ, urgebant, ut Decretum Concilii Nicæni de appellationibus Episcoporum ad Sedem Apostolicam, & inferiorum Clericorum a proprii Episcopi judicio ad finitimos Episcopos provocantium, in Africa reciperetur. Episcopi Africani responderunt, ſe non reperire ejusmodi Canonem Nicænum de appellationibus; permiſsuros ſe tamen illas, donec authenticum Nicænorum Canonum exemplar obtinerent ab Episcopis CPolitano & Alexandrino. Paulo post ad Bonifacium, qui Zosimo ſucceſserat, ſcripserunt, prætensum Canonem Nicænum neque in Latinis neque in Græcis exemplaribus, quæ ipsis miserant

Atti-

Atticus CPolitanus, & Cyrillus Alexandrinus, ſe inveniſse; rogaruntque Pontificem, nisi pleniore facta perquisitione certo constaret, hoc ipsum a Nicænis Patribus fuiſse decretum, ne Africanas Ecclesias velit ad hanc observantiam adigere. Ergo ſæculo V. nulli extabant Canones, quibus appellatio ad Romanam Sedem permittebatur: aut ſaltem Zosimus fraudulenter egit, obtendendo authoritatem Concilii Nicæni, quod tamen hac de re nihil ſtatuerat. R. N. C. S. Zosimus per Nicænos Canones intelligebat Sardicenses, quia Sardicensis Synodus appendix dicebatur Nicænæ, parisque cum ea erat authoritatis. Præterea in collectione Canonum, qua Romana utebatur Ecclesia, permixti erant Canones Nicæni & Sardicenses ſub eadem Nicæni Concilii inscriptione, ut manifeste patet ex Justellianis & Quesnellianis Nicænorum Canonum editionibus. Porro Africanis nihil de legitima Sardicensi Synodo constabat, ſed tantum de Arianorum conciliabulo, qui relicta Sardica Philippopolim ſeceſserant, ut aperte colligitur ex S. Augustino Lib. III. contra Cresconium Cap. XXXIV. Ariani enim illi, Philippopoli coeuntes, ſub ementito Concilii Sardicensis nomine Canones conflarunt, quos Donatistarum Episcopi, inita cum Arianis ſocietate, tota Africa ſparserunt, legitimamque Sardicæ Synodum occultari ac ſupprimi curaverunt.

340. Dices III. Gratus Carthaginensis Episcopus, quinque ſupra triginta ſtipatus Afris Episcopis, Sardicensi Concilio interfuit A. 347. Quin immo Anno 348. Synodum habuit Carthagine, in qua Sardicensis Concilii, cui interfuerat, mentionem fecit, & XV. Sardicensem Canonem recitavit. Ergo credibile non est, temporibus S. Zosimi ignotos fuiſse Africanis Episcopis Sardicenses Canones. R. C. A. N. C. Si Sardicenses Canones noti tunc fuiſsent Africanis, S. Augustinus Lib. III. contra Cresconium Cap. XXXIV. minime ſcripſiſset: *Disce ergo, quod nescis. Sardicense Concilium Arianorum fuit, quod totum diu eſt quod habemus in manibus, contractum maxime contra Athanasium Episcopum Alexandrinum.* Neque profecto Africani Patres in Concilio

Et qua de causa.

Carthaginensi VI. ſub Aurelio Anno 419. congregato, quando Fauſtinus Zoſimi Legatus Sardicenſes Canones VII. & XVII. ſub nomine Nicænorum ipſis prælegit, Innocentium Presbyterum Alexandriam ad Cyrillum, & Marcellum Subdiaconum CPolim ad Atticum miſiſſent, ut exemplaria Nicænorum Canonum ex antiquioribus codicibus Eccleſiæ Alexandrinæ & CPolitanæ deſcripta in Africam deferrent; ſi quidem perinde erat, an Canones illi in Nicæna, vel Sardicenſi fuerint ſanciti, cum utraque Synodus fuerit Oecumenica, atque a Romanis Pontificibus approbata. Qua vero ratione contigerit, ut legitimæ Sardicenſis Synodi, ejusque Canonum memoria in Africa interierit, certum omnino atque exploratum non eſt. Credibile eſt, in immaniſſima illa Circumcellionum direptione, & univerſæ Africæ vaſtatione, ſpatio annorum ſeptuaginta, quot a Grato ad Aurelium ferme effluxerunt, exemplaria omnia Sardicenſis Synodi fortuito, vel potius meditato, Donatiſtarum opera, intercepta ac deleta fuiſſe.

Cognito tamen errore, appellationes non rejecerunt.

341. Dices IV. Epiſcopi Africani etiam poſt tempora Zoſimi rejecerunt appellationes Epiſcoporum ad Sedem Apoſtolicam. Ergo. R. N. A. Putabant equidem Africani Patres, Transmarinas ad Sedem Apoſtolicam appellationes periculoſas eſſe, nec ſine multis cautionibus a Pontifice admittendas eſſe; attamen præcipue re melius perſpecta, & Sardicenſis Synodi authoritate cognita, eas de jure irritas eſſe, aut poteſtatem hanc Romano Pontifici non competere nunquam ſenſerunt. Nam Imo. In cauſa Antonii Fuſſalenſis Epiſcopi, qui ob enormia crimina Synodali ſententia ab omni Fuſſalenſis Eccleſiæ adminiſtratione interdictus, ad Bonifacium Papam appellaverat, S. Auguſtinus Epiſt. CCIX, quam ad S. Cœleſtinum Bonifacii Succeſſorem A. 423. ſcripſit, orat illum effuſiſſimis precibus, ne Fuſſalenſis Eccleſiæ adminiſtrationem Antonio, ad Apoſtolicam Sedem provocanti, reſtituat, ſed latam adverſus eum in judicio Africano ſententiam omnino vigere ſinat. II. In eadem Epiſtola S. Auguſtinus teſtatur, recentiſſime tres Epiſcopos Provinciæ Cæſarienſis, Priſcum, Victorem,

rem, & Laurentium a ſimili Synodali ſententia ad Apostolicam Sedem appellaſse, quæ ratam habuit, confirmavitque latam ab Episcopis Afris ſententiam. III. Carthaginensis Synodus Anno 425. in Epistola ad S. Cœlestinum, hanc potestatem appellationes admittendi ac judicandi diserte agnoscit; rogat tamen, ne a ſe excommunicatos præpropere communioni ipse restituat, utque Presbyterorum inferiorisque Cleri appellationes, atque perfugia improba a ſe repellat, tum propter ſtatuta Ecclesiæ Africanæ, tum propter Decreta Nicæna, tum propter difficultatem transmarini judicii ex perdifficili neceſsariorum testium acceſsu. *Impendio deprecamur*, ait Synodus, *ut deinceps ad veſtras aures hinc venientes non facilius admittatis; nec a nobis excommunicatos in communionem ultra velitis excipere. - - - Ne in ſua provincia a communione ſuspensi, a tua Sanctitate præpropere, vel indebite videantur communioni reſtitui. - - - Presbyterorum quoque, & ſequentium Clericorum improba refugia, ſicut te dignum eſt, repellat Sanctitas tua.* IV. Temporibus S. Gregorii M. non Episcopi modo, ſed etiam inferiores Clerici ad Sedem Apostolicam ſæpius appellarunt. Unde Sanctus hic Pontifex Lib. I. Epist. LXXXII. ad Hilarium Monachum, meminit appellationis ad ſuum tribunal Feliciſsimi, atque Vincentii Diaconorum Ecclesiæ Lamighensis in Africa, & Lib. II. Epist. XXXIII. ad Columbum Episcopum, appellationis Constantii & Mustellæ Diaconorum. In aliis Ecclesiis tum Orientis, tum Occidentis id frequentiſsime contigiſse, testantur Epistolæ S. Zosimi, S. Coelestini, S. Leonis M. & S. Gregorii M.

Sardicense jus admittendi appellationes non instituit, ſed confirmavit.

342. Dices V. Saltem jus appellationum ad Sedem a Synodo Sardicensi institutum fuit. Ergo Romanus Pontifex jus illud non habet ex institutione Christi, & ratione ſui Primatus. P. A. Osius in Sardicensi ait ad Patres Concilii Can. III. *Si veſtræ dilectioni videtur, S. Petri Apoſtoli memoriam honoremus &c.* Ergo per illa verba indicavit, ſe inusitatum quidpiam, & novum proponere. R. N. A. Jus illud a Sardicensi non institutum fuit, ſed confirmatum, laudatum, ac declaratum.

ratum. Nam I^mo^ Romanus Pontifex jure divino est Caput Ecclesiæ, jurisdictione Episcopis superior, & Vicarius Christi. Ergo cum æquitas naturalis persuadeat ab inferiorum judicum sententiis ad supremum judicem appellari posse, consequens est, jus appellationum natura sua pertinere ad Primatum Romani Pontificis. II. Hoc jus, nemine reclamante, jam diu ante Sardicensem Synodum ab Apostolica Sede fuit exercitum. Marcion Synopensis Episcopi filius, a Patre excommunicatus circa A. 138. Romam venit, petiitque rescindi Patris sui sententiam, & ad communionem Ecclesiæ Romanæ admitti, Sede per mortem Telesphori vacante, atque ante electionem Hygini Pontificis. Sæculo III. Fortunatus Pseudo-Episcopus Carthaginensis, a S. Cypriano excommunicatus, ad Cornelium Papam appellavit, Romamque se contulit, ut constat ex Epistola S. Cypriani LV. ad Cornelium. Basilides Hispanus, Episcopus libellaticus, a Synodo depositus, ad Stephanum Papam appellavit. Sæculo IV. S. Athanasius Alexandrinus, Asclepas Gazensis, Paulus CPolitanus, Marcellus Ancyranus &c. ad S. Julium I, ante tempora Sardicensis Concilii. Ad *probat.* C. A. N. C. Nam I^mo^. mos est solemnis veteribus Conciliis, cum antiquas Ecclesiæ consuetudines legesque non scriptas renovant, illas proponere quasi de novo instituerent, & re in deliberationem vocata, ipsas communibus Patrum suffragiis firmare, observandasque decernere verbis futuri temporis. Hoc modo prohibitiones Episcopis factæ in Sardicensi Concilio, ne ex uno Episcopatu ad alium migrarent, & ne Clericum ab alio Antistite excommunicatum in communionem susciperent, Patribus propositæ sunt, ab iisque decretæ, quamvis tunc primum institutæ non sint, sed usu diuturno ab ipsis Apostolorum temporibus in Ecclesia stabilitæ sacræ illæ leges, & in Nicæna Synodo confirmatæ. II. Idem est asserere, appellationes Episcoporum ad Summum Pontificem esse deferendas, ut honoretur memoria S. Petri, ac dicere, ipsum esse S. Petri in totius Ecclesiæ regimine Successorem, & ratione istius successionis ac

Pri-

Primatus jus appellationum Episcopalium judicandarum ipsi convenire, ut Ecclesiæ universæ Capiti. Vide Natalem Alexandrum Dissert. XXVIII. in Hist. Eccl. Sæculi IV. Laurentium Alticotium in Summa Augustiniana Parte III. Quæst. II. Artic. V. Cabassutium in Notitia Ecclesiastica. Gerardum Casteel in Controversiis Ecclesiastico-Historicis, Controversia XXXI.

CONTROVERSIA IV.

AN ELECTIO, VEL CONFIRMATIO ROMANI PONTIFICIS JURE PROPRIO AD IMPERATORES SPECTET?

CONTRA PROTESTANTES.

Errores.

343. Protestantes Scriptores, quos inter Goldastus, Conringius, Puffendorffius, Pfeffingerus, Boehmerus, aliique, pertinaciter contendunt, jus eligendi, nominandi ac confirmandi Romanum Pontificem jure proprio ad Imperatores spectare, eorumque Coronæ adnexum esse. Eundem errorem ante Protestantes docuerant Marsilius Patavinus, notus Romanorum Pontificum hostis, & Guilielmus Ockamus, qui calamum Ludovico V. Imperatori adversus Pontifices vendiderant, ajebantque prætenso huic juri ab Imperatoribus, qui Ludovicum præcesserant, renuntiari non potuisse; quia potestas ordinandi Apostolicam Sedem ad jus publicum pertinet, cui derogari non potest per quamcunque Cæsarum Cessionem.

Jus nominandi aut confirmandi Rom. Pontificem jure proprio ad Imperatores non spectat.

344. Conclusio. Jus nominandi, eligendi, aut confirmandi Pontificem Romanum jure proprio non competit Imperatoribus. *Prob.* Si hoc jus Coronæ Cæsariæ jure proprio adnexum esset, potestas hæc niteretur jure divino naturali, vel positivo, aut jure humano Ecclesiastico, vel politico. Atqui nihil horum dici potest. Ergo. Major propositio est certa, quia titulus alius excogitari nequit, vi cujus hæc potestas Imperatoribus competat. P. m. Non competit I^mo. jure divino naturali, quia potestas politica toto cœlo differt a potestate Sacerdotii, tam fine quam mediis:

tam effectu quam causa. II. Neque jure divino positivo; id enim ex nullo Scripturæ loco, aut ex Verbo Dei tradito evinci potest; alias ſequeretur, Ecclesiam per plura ſæcula legitimis caruiſse Pastoribus, præcipue primis V. ſæculis, quibus nullus Imperatorum tam Ethnicorum quam Christianorum hanc potestatem ſibi arrogavit. III. Non jure humano Ecclesiastico; præterquam enim, quod ex eo ſequeretur, hanc potestatem Imperatoribus non competere jure proprio, ut volunt Protestantes, ſed alieno, nempe Ecclesiæ: potuit hoc indultum ab Ecclesia Imperatoribus datum ad ædificationem, nimirum ob ſeditionum pericula, Tusculanorum Comitum violentiam, ac temporum acerbitatem, ceſsante causa, ab Ecclesia iterum revocari; præcipue cum illa animadverteret, indulto hoc abuti Imperatores, non ad ædificationem, ſed ad destructionem Ecclesiæ. IV. Non jure humano politico, per viam legitimæ præscriptionis; quia usurpatio ex vi & injuria orta, nullum jus legitimum efficit: neque consuetudo valorem tribuit, quæ graviſsimus est abusus, repugnans priscis Ecclesiæ moribus, & ſanctionibus.

Argumenta contraria refutantur.

Fruſtra objicitur jus Imp. Occidentis.

345. Obj. I^mo. Jus Imperatorum Occidentis. Imperatores, & Reges Italiæ a Constantino M. ad Justinianum usque usi ſunt hoc jure. Ergo. P. A. I. Valentinianus I. Anno 366. Ursicinum Antipapam Roma expulit, & Damasum constituit. II. Honorius Imp. Anno 418. Bonifacium & Eulalium, contendentes de Papatu, Ravennam accersivit, & Pontificatum Bonifacio detulit. III. Theodoricus Italiæ Rex ſententiam tulit in causa Symmachi & Laurentii: jus eligendi ac confirmandi Romanum Pontificem ſibi attribuit, & post obitum Joannis I. Felicem IV. Pontificem constituit Anno 526. Ergo. R. I^mo. Violentia & injuria nullum jus constituunt. R. II^do. N. A. Ad I. Patres in Synodo Romana congregati, Valentiniani & Gratiani Cæsarum opem implorarunt adversus Ursicinum Schismatis autho-

thorem, quem Valentinianus, nequaquam jus electionis ſibi arrogans, ſed rogatus a Patribus, & ſeditionis impediendæ causa, Roma expulit, Gratianus vero postea in Gallias relegavit. Ad II. Cum Symmachus Urbis Præfectus Honorio Imperatori ſcripsiſset, Eulalium Archidiaconum legitime ſuiſse electum, Bonifacium vero in Sedem Romanam ſe intrusiſse; Honorius hac mendaci relatione deceptus rescripsit, Ordinationem Eulalii eſse legitimam, Bonifacium aut coercendum, aut si acquiescere nollet, ex Urbe pellendum. Verum postea a Clero Romano rei ſeriem edoctus, utrumque electum Ravennam accersivit, atque hanc controversiam in Synodo Episcoporum juſsit dijudicari. Eulalius interea moræ impatiens, Urbem ingreſsus, ſeditionem magis accendit: unde juſsu Imperatoris Roma exeſse juſsus est, & causa Bonifacio adjudicata, decretumque ab Honorio, postulante id Bonifacio, ut si duo deinceps per ambitum electi fuiſsent, *ille ſolus in Sede Apoſtolica permaneret, quem ex numero Clericorum, nova ordinatione divinum judicium, & universitatis consensus elegiſset.* Ad III. Theodoricus Rex, quamvis Arianus, in causa Symmachi & Laurentii ſententiam non tulit, ſed Romæ juſsit convocari Synodum, cui ſignificavit, *in Synodali eſse arbitrio in tanto negotio ſequenda præscribere, nec aliquid ad ſe, præter reverentiam, de Eccleſiaſticis negotiis pertinere; ſeque tantum velle, ut provisione Concilii pax in Civitate Romana Chriſtianis omnibus redderetur.* His litteris acceptis, Laurentius Antipapa a Patribus Concilii damnatus est, Symmachus vero innocens declaratus est. Theodoricus proposuit quidem post obitum Joannis I, Felicem IV. Clero, Senatui, populoque Romano; ſed diu illi restitere, donec ea tandem lege res composita est, ut more pristino Clerus Pontificem eligeret, quem tamen Rex aſsensu ſuo confirmaret, certa pecuniæ ſumma pro confirmatione imperata, non Romano Pontifici tantum, ſed etiam omnibus Episcopis qui ſub Gothorum ditione in Italia gemebant, ut constat ex Edicto Athalarici, qui Theodorico ſucceſsit: qua in re Theodoricus, ejusque ſucceſsores, justitiæ & po-

& potestatis suæ limites transgressi sunt. Quod si Constantium Imperatorem objicias, qui Liberium Papam Roma expulit, substituto ei Felice II. R. Constantium hac in re injuste omnino ac perfide egisse nec ipsi Protestantes inficiabuntur, qui Nicænam Synodum venerantur, ob cujus defensionem exulare jussus fuit Liberius.

Et Orientalium.

346. Obj. II. Jus Imperatorum Orientalium. Idem jus, quod Reges Gothorum in Italia, exactis per Belisarium & Narsetem Gothis, exercuerunt etiam Imperatores Orientales a Justiniano usque ad Carolum Magnum. Præterquam enim, quod a quolibet Pontifice pecunia numeranda fuerit pro confirmatione, nimirum XX. libræ auri, Electus consecrari non poterat, antequam consensus Imperatoris CPolitani accederet. R. a Justiniano ejusque Successoribus hæc perperam, & cum violentia atque injuria acta fuisse, Ecclesia id, cum impedire non posset, ad evitanda tamen majora mala dissimulante. Certe de hoc penso pecuniario questus est S. Greg. M. aut quicunque demum fuerit Commentarii illius author, in Psalm V. scribens: *Domina Gentium, & Regina provinciarum* (Ecclesia) *facta est sub tributo.* Constantinus Pogonatus Imperator Anno 685. servitutem illam sustulit, dum abrogato Enthronistico præcepit etiam, ut absque mora post electionem consecraretur Pontifex. Justinianus II. Pogonati Filius, ad existimatum jus respectans, voluit ut Electionis Pontificiæ approbatio saltem ab Exarchis Ravennatensibus peteretur. Quare Anno 686. Cononis Papæ electionem ad Theodoricum Exarchum missam fuisse legimus. Sæculo tamen VIII. post mortem Gregorii III, cum tunc, prævalentibus ubique Longobardis, Exarchi Eutychii penitus eviluisset authoritas, Zacharias Anno 741. statim electus, & consecratus fuit, absque ullo ad Exarchum recursu; idemque postea in electionibus Successorum Zachariæ observatum fuit.

Privilegium Hadriani.

347. Obj. III. Privilegium Hadriani. Hadrianus I. concessit Carolo Magno privilegium eligendi Pontificem, ut constat ex Sigeberto Gemblacensi in suo Chronico ad Annum 773. ubi de Carolo M. ita scribit:

bit: *Synodum constituit cum Hadriano Papa, aliisque CLIII. religiosis Episcopis, & Abbatibus, in qua Hadrianus Papa cum universali Synodo dedit ei jus eligendi Pontificem, & ordinandi Apostolicam Sedem, dignitatem quoque Patriciatus: insuper Archiepiscopos & Episcopos per singulas provincias ab eo investituram accipere definivit, & ut nisi a Rege laudetur & investiatur Episcopus, a nemine consecretur: omnesque huic Decreto rebelles anathematizavit, & nisi resipiscerent, eorum bona publicari jussit.* Hoc ipsum privilegium exhibet Gratianus in Decreto Cap. Hadrianus Dist. LXIII. Ergo. R. I^mo. Ergo Carolus Magnus non jure proprio hanc potestatem habuit, sed jure delegato, atque ex indulto Pontificis. R. II^do. N. A. Sigebertum Gemblacensem Anno 1112. hæc scripsisse mirandum non foret, cum Henrico V. Imperatori Schismatico faverit, qui Episcoporum investituras sibi adversus Paschalem II. deposcebat: quamquam non desint, qui ab interpolatore Schismatico hæc Sigeberto addita fuisse contendunt. Privilegium hoc suppositititium esse invictis rationibus ostendunt Baronius, Bellarminus, Pagius, Gretserus, Thomassinus, Natalis Alexander, Papebrochius, Sigismundus Calles, Sfondratus, Sandinus &c. I. Quia apud Eginhardum, aliosque synchronos Scriptores altum est hac de re silentium. II. In illa universali Synodo perperam dicitur Hadrianus dedisse Carolo dignitatem Patriciatus, quam tamen jure hæreditario acceperat ab avo suo Carolo Martello, cui Patriciatum contulerat Gregorius III, eumque Stephanus II. confirmaverat Pipino, & Filiis ejus Carolomanno & Carolo. Quare Paulus I. & Stephanus III. Hadriani prædecessores, litteras Carolo Romanorum Patricio inscripserunt. III. Florus Magister Lib. de Electione Episcoporum Cap. VI. scripsit circa Annum 820. *In Romana Ecclesia usque in præsentem diem cernimus absque interrogatione Principis, solo dispositionis* (divinæ) *judicio, & fidelium suffragio legitime Pontifices consecrari.* Lupus Ferrariensis, qui in aula Ludovici Pii Imperatoris

versa-

versabatur, Epistola LXXXI. disserens de jure Regum in electionibus Episcoporum, se unice fundat in concessione Zachariæ Pipino facta, non omissurus utique privilegium ab Hadriano in Romana Synodo Carolo M. collatum, si quod extitisset. IV. Carolo M. desideranti, ut Episcopi Ravennatis electio non fieret absque Missorum suorum interventu, Hadrianus A. 787. respondit, id nunquam factum; sed morem istum observatum fuisse etiam temporibus Pipini Regis, ut decreto Cleri & Plebis ad Sedem Apostolicam perlato, proprium sibi Antistitem consecrandum Ravennates peterent. Multo minus ergo concessisset Carolo jus eligendi Romanum Pontificem. V. Carolus M. post mortem Hadriani usus non fuit hoc privilegio: siquidem, teste Anastasio Bibliothecario, Leo III. eadem die qua obiit Hadrianus, electus est a Clero, Senatu, & Populo Romano unanimi suffragio, & sequenti die consecratus. VI. Henricus uterque, IV. & V, tot annis cum Pontificibus de Episcoporum investituris digladiantes, se suumque hoc jus nunquam privilegio Hadriani tutati sunt.

348. Dices. Paschalis I. statim post electionem suam per Legatos apud Ludovicum Pium Imperatorem se excusavit, quod sine Imperatoris authoritate Pontificatum iniisset, ut satis indicare videtur Eginhardus in Annalibus scribens: *Stephano Paschalis successor datus est, qui post completam solenniter Ordinationem suam, & munera & excusatoriam ad Imperatorem misit epistolam, in qua sibi non solum nolenti, sed etiam plurimum renitenti Pontificatus honorem velut impactum asseverat.* Ergo. R. N. A. Paschalis Legatos misit ad Ludovicum, ut purgaret se de ambitione sibi impacta, non autem de eo, quod absque præsentia Legatorum Imperatoris ordinatus fuerit. De hoc certe nullum adhuc extabat decretum, & Eugenius etiam, Paschalis successor, nullo Cæsareo Legato præsente ordinatus fuit. Cæterum Eugenius II. A. 825. ad præcavendas turbas decrevit, ut consecrationi Romani Pontificis Legati Imperiales interessent. Cumque nihilominus Romani A. 844. Sergium

gium II, inconsulto Lothario Imperatore, ordinaſsent, is Ludovicum Filium ſuum magno, ut ſcribit Anastaſius Bibliothecarius, cum Francorum exercitu Romam direxit, ad defensionem juris ſui, & electionem Sergii confirmandam. Sergio defuncto, cum propter Mauros & Saracenos Italiam populantes, Legati Imperatoris Romam proficisci tuto non poſsent, ſine eorum præsentia ordinatus quidem est Leo IV, ſub hac tamen protestatione, quod ea in re nequaquam Romani læsam velint fidem, & honorem Imperatori debitum. Hoc decretum Eugenii in reliquis deinceps electionibus observatum, tandem ab Hadriano III. A. 884. abrogatum fuit, ut refert Sigonius Lib. V. de Regno Italiæ. Hinc Stephanum V, Hadriani III. Succeſsorem, ordinatum fuiſse legimus, antequam Imperator Carolus Craſsus Legatos ſuos mitteret, qui ejus Ordinationi intereſsent. Vide Leonardum Grebnerum Tractatu de ſtatu Ecclesiæ ſub Imperio Regum & Imperatorum Stirpis Carolingicæ Parte III. Observatione VI.

Et Leonis VIII.

349. Objic. IV. Privilegium Leonis VIII. Apud Gratianum Distinct. LXIII. Cap. *in Synodo* legitur, Leonem VIII. Ottoni Imperatori Anno 964. conceſsiſse jus eligendi Romanum Pontificem, ordinandi Apostolicam Sedem, & Episcopos investiendi. Ergo. R. I^mo. Leonem VIII. non fuiſse legitimum Pontificem, quia viventibus adhuc Joanni XII. ejusque Succeſsori Benedicto V. legitimis verisque Pontificibus ſuppositus est: ob quam causam Dithmarus Episcopus Merseburgensis, illorum temporum Scriptor celebris, Lib. II. Chron. testatur, exercitum Ottonis ſæviſsima peste, cum ingenti Procerum & Antistitum clade, deletum fuiſse. R. II. etiam prætensum illud Leoninum Decretum ac privilegium eſse ſupposititium, atque ex mendacii officina prodiiſse. Nam I. citatur in eo privilegium Carolo M. conceſsum ab Hadriano. II. Dicitur in illo, quod Leo dedit Ottoni, *ut ipse eſset Patricius & Rex.* Atqui Otto jam antea ab ipso Joanne XII. consecratus fuerat Imperator, quod nomen Augustius

erat

erat nomine Regis: neque Imperatores amplius vocari solebant Patricii, cum dignitati Patriciatus subrogata fuerit dignitas Imperii Occidentalis. Hinc Eginhardus in Annalibus ad Annum 801. scribit de Carolo Magno, quem Leo III. Imperatorem creaverat: *Omisso Patricii nomine, Imperator & Augustus appellatus est.* III. In eo Privilegio ac Decreto legitur, si quis ejus Constitutionis inveniretur esse transgressor, eum ultimo supplicio afficiendum esse. Sed quam istud abhorret a Romanorum Pontificum Constitutionibus, ut violatoribus pœna mortis irrogetur. IV. Constitutio illa data fuisse dicitur III. Calendas Maji seu XXIX. Aprilis, cum tamen ex Rheginone illius temporis scriptore constet, Ottonem expugnata Roma IX. Calend. Julii, sive die XXIII. Junii Urbem ingressum esse, & Synodo Lateranensi interfuisse. V. Episcopi, qui subscripserunt, alii omnino sunt ab iis omnibus, qui anno superiori Ecclesias regebant, & in Synodo Romana Joannem XII. exauctorarant: incredibile est autem omnes illos Episcopos intra annum vel morbo, vel repentina morte fuisse sublatos, præcipue cum Joannes Narniensis, retento nomine Joannis XIII. sequenti anno Leoni VIII. seu potius Benedicto V. successerit, & Leoninæ Constitutioni subscripsisse legatur Martinus Episcopus Narniensis.

350. Dices. Successores Ottonis, Henricus III. niger, Henricus IV. & V. hoc jus exercuere. Ergo. R. Henricus III. ut advocatus Ecclesiæ & defensor, ad tollendum schisma, sedentibus Romæ eodem tempore tribus Pontificibus, Concilium Romæ indixit, in quo omnium tam Romanorum quam aliorum consensu, ut scribit Hermannus Contractus, Clemens II. electus est. Mortuo Clemente, cum Benedictus IX. rursus se intruderet, Romani Pontificem postularunt a Cæsare. Idem factum est post mortem Damasi II, cum in conventu Vormatiensi, præsentibus Legatis Romanis, nominatus est a Cæsare S. Leo IX. qui sub conditione dignitatem hanc admisit, si audiret, totius Cleri ac Romani populi communem fore sine dissidio consensum.

Mor-

Mortuo Leone, Hildebrandus Cardinalis ad Cæsarem missus, Romanorum consilio petiit Gebhardum Episcopum Eustadianum, huncque, tergiversante Imperatore, Romam abduxit, Victorem II. appellatum. Victori succesſit Stephanus, a Romanis absque præscitu Cæsaris electus: quo defuncto, cum se intrudere Benedictus X, Romani Henrico IV. Nigri filio, nominationem deferunt, a quo designatus est Nicolaus II. Hic Imperatori Henrico IV. in præmium extincti Schismatis jus confirmandi Pontificem a Cardinalibus electum, dedit. Privilegium tamen hoc mere personale fuisse patet ex verbis Concilii Romani Anno 1059. a Nicolao celebrati, ubi posteaquam dictum esset, a Cardinalibus & Clero eligendum esse Pontificem, mox subjungitur: *Salvo debito honore & reverentia dilecti Filii nostri Henrici, qui in præsentiarum Rex habetur, & futurus Imperator, Deo concedente, speratur, sicut jam ipsi concessum, & Successorum illius, qui ab hac Apostolica Sede personaliter hoc jus impetraverint.* Nicolao demortuo Anno 1061. totius Cleri, populique Romani consensu suffectus est Alexander II, absque consensu Henrici IV. quia periculosum erat moras nectere, ob factionem Tusculanam & Longobardicam, ne schisma fieret. Ægre id tulit Henricus, & Cadaloum Parmensem in Basileensi Synodo Alexandro opposuit: sequenti tamen anno in Synodo Osboriensi, probabilius Augustana, (Itali enim scriptores vocem hanc vitiarunt, Osburg pro Augspurg enuntiando) rejecto Cadaloo, Alexandrum II. agnovit ut legitimum Pontificem. Anno 1073. electus est, consentiente Henrico, S. Gregorius VII, antea Cardinalis Hildebrandus, invictissimus ille Ecclesiasticæ libertatis propugnator, qui Imperatores ab electione Romani Pontificis justissimis de causis exclusit, vetuitque investituras Ecclesiasticorum per manus laicas fieri. Hinc simultates ortæ quinquaginta annorum Imperatorem inter Henricum IV. & V. ac Pontificem S. Gregorium VII. ejusque succesſores, Victorem III. Urbanum II. Paschalem II. Gelasium II. Callistum II, donec tandem Anno 1123. in Lateranensi I. Concilio Generali,

quod

quod Callistus II. convocaverat, pax Sacerdotium inter & Imperium coaluit. Henricus V. discordiarum tandem ac malorum ſatur, ad officium rediit, absolutusque a censuris fuit, posteaquam jure jurando interposito investituras per annulum & baculum dimisit, & electiones Episcoporum, ac præsertim Pontificis Romani, canonicæ libertati restituit. Sicque electio Romani Pontificis ab omni Principum aſsensu exempta fuit, prætenso huic juri renuntiantibus, non modo Henrico V, ſed omnibus etiam Imperii Statibus in Conventu Vormatiensi, priori anno, nempe 1122. congregatis. Vide Ignatium Schwarz in Collegiis Historicis Parte VI. & IX.

CONTROVERSIA V.

AN SOLIUS ROMANI PONTIFICIS SIT CONCILIA OECUMENICA CONVOCARE, JLLISQUE VEL PER SE, VEL PER LEGATOS SUOS PRAESIDERE?

CONTRA PROTESTANTES.

Errores. 351. Pervulgata est Protestantium doctrina, Lutheri, Calvini, Magdeburgensium, Molinæi, Amesii &c. Jus convocandi Oecumenica Concilia, illisque præsidendi, non Romano Pontifici, ſed Imperatoribus competere; ut ſic justam habuiſse causam viderentur rejiciendi Canones & Decreta Oecumenici Concilii Tridentini, quod non a Carolo V. Imperatore, ſed a Paulo III. Romano Pontifice, juxta praxim Eccleſiæ, contra nostrorum temporum Sectarios indictum est, præsidentibus Sedis Apostolicæ Legatis. Contra Catholicorum unanimis est ſententia, Jus hoc ad ſolum Romanum Pontificem pertinere; ita tamen, ut poſsit etiam alius, de Pontificis mandato vel consensu, Concilium indicere: immo ſufficiat, si indictionem factam ab alio ipso postea approbet vel confirmet.

Convocatio Conc. Oecumen. ad ſolum Pontif. Rom. pertinet. 352. Conclusio I. Solius Romani Pontificis est munus convocandi Concilia Oecumenica. Prob. Imo. Authoritate Conciliorum. In Chalcedonensi Act. I. Dioscorus Alexandrinus locum inter Episcopos occupare

pare prohibitus est, petente id Lucentio Leonis M. Legato, *Quia præsumpsit, & ausus est Synodum Generalem facere* (Ephesinam II.) *sine authoritate Sedis Apostolicæ: quod nunquam licuit, nunquam factum est.* In Nicæno Act. VI. irritum pronuntiatur CPolitanum Concilium sub Copronymo Imperatore habitum, quia sine consensu Romani Pontificis celebratum est. In Synodo Romana III. in causa Symmachi Anno 501. Episcopi Italiæ congregati dixerunt, Synodum ab ipso Symmacho congregari debuisse propter Petri principatum, in quem Romani Pontifices succedunt. Cumque Theodoricus Italiæ Rex respondisset, *ipsum quoque Papam in colligenda Synodo voluntatem suam litteris demonstrasse*, Episcopi Symmachi litteras sibi ostendi petierunt: quibus prolatis tandem acquievere.

353. Prob. II. Authoritate veterum Pontificum. S. Julius I. Epist. ad Orientales, apud S. Athanasium Apologia II. diserte asserit, fuisse a Sanctis Apostolis traditum, dein a magna (Nicæna nempe) Synodo declaratum, non posse ullam convocari Synodum, inconsulto, aut invito Romano Episcopo. Pelagius II. Epist. VIII. ad Episcopos Orientis, quos Joannes Jejunator Patriarcha CPolitanus ad Synodum Generalem vocaverat, scribit: *Relatum est ad Apostolicam Sedem, Joannem CPolitanum Episcopum Universalem se scribere, vosque ex hac sua præsumptione ad Synodum convocare Generalem: Cum Generalium Synodorum convocandarum authoritas Apostolicæ Sedi B. Petri singulari privilegio sit tradita: & nulla unquam Synodus rata legatur, quæ Apostolica authoritate non fuerit fulta. Quapropter quidquid in prædicto vestro conventiculo - - - statuistis, ex auctoritate S. Petri Apostolorum Principis - - præcipio omnia, quæ ibi statuistis, & vana, & cassata esse.* Porro cum hæc scripsit Pelagius II. sæculo VI, nemo Episcoporum reclamavit. Reclamassent autem, si Sedi Apostolicæ authoritatem convocandi Concilia Generalia immerito, & præter jus asseruisset.

354. Prob. III. Ratione Theologica. Ad illum proprie & per ſe pertinet convocare Concilia Oecumenica, qui ſupremam habet in Ecclesia authoritatem ab ipso Christo ſibi collatam, quique juſsus est pascere universam Ecclesiam. Atqui ſolus Romanus Pontifex habet hanc authoritatem, ut ostendimus Controversia III. Ergo ad ſolum Romanum Pontificem proprie & per ſe pertinet convocare Concilia Oecumenica. P. M. Concilia Oecumenica non convocantur ob ſæcularia negotia, ſed ad commune & ſpiritale bonum totius Ecclesiæ: nimirum vel ad controversias fidei dirimendas, vel ad instaurandam disciplinam. Ergo ea convocari non poſſunt, nisi ab habente ſupremam authoritatem in Ecclesia Dei: ſicut comitia Regni Monarchici a nemine alio, quam a Rege convocari poſſunt.

Non vero ad Principes laicos.

355. Quod vero hæc potestas convocandi Concilia Oecumenica ſoli Romano Pontifici, non vero Imperatori aut Principibus laicis conveniat, ulterius ostenditur Imo. Hæc potestas ex una parte non est profana, ſed ſacra, & a profana distincta: ex altera parte Imperatores, ac Principes laici neque jure naturali, neque positivo, divino aut humano habent hanc potestatem. Ergo convocatio Conciliorum non pertinet ad Imperatores vel Principes laicos. II. Vel illa potestas pertineret ad Principes, quia Principes ſunt, aut quia Christiani, aut quia Principes & ſimul Christiani. Si quia Principes; ea igitur præditi erant etiam Pagani, Nero, Diocletianus, & alii Ecclesiæ hostes; ac ſine illorum auctoritate nefas erat congregare Concilium, quod nemo ſanus ſenserit. Non quia Christiani ſunt: nam eo nomine Ecclesiæ Ministris, præsertim Episcopis, ſubeſse ac obtemperare debent in rebus ſpiritalibus ac Ecclesiasticis; non vero præeſse aut imperare poſſunt. Conjunctio autem dignitatis Regiæ aut Cæsareæ cum profeſsione Christiana id unum efficit, ut qua tamquam Principes authoritate pollent, eam tamquam Christiani in exequendis Ecclesiæ, communis omnium Fidelium Matris, Decretis insumant; non autem ut potestatem temporalem ad Spiritualia officia extendant.

356.

356. Conclusio II. Ad solum Romanum Pontificem pertinet præsidere Conciliis Oecumenicis vel per se, vel per Legatos suos. Prob. I^mo ratione Theologica. Ipsa sana ratio dictat, quod Conciliis Oecumenicis præsidere debeat pars nobilior Ecclesiæ, nimirum Caput, sicut comitiis Regni Rex præsidet. Atqui Caput Ecclesiæ est Romanus Pontifex, ut ostendimus Controversia III. Ergo. *Confirm.* Patres præsunt filiis, Pastores ovibus. Ergo cum Romanus Pontifex sit jure divino Pastor omnium ovium, Pastor Pastorum, Episcopus Episcoporum, ac Pater omnium Christianorum, ipsius est Conciliis Oecumenicis præsidere vel per se, vel per Legatos suos, a quibus repræsentatur. Quod vero Imperatores, aut alii Principes laici præsidere non possint Conciliis, facile contra Protestantes evincitur ex eo, quia Præses Concilii debet sententiam ferre: atqui Imperatores & Principes laici non possunt sententiam ferre in materia fidei & morum, ut ostendimus Num. 139.

Solius Rom Pontificis esse Concil. Oecumen. præsidere per se, vel per Legatos, ostenditur ratione.

357. Prob. II. Ex antiquissima, & nunquam interrupta praxi Ecclesiæ. Concilio Apostolico Jerosolymitano, pro determinanda legalium abrogatione celebrato, præsedit B. Petrus. Primus enim surrexit, primus definivit, & omnes ejus sententiam secuti sunt. Ut ad Oecumenica veniamus Concilia, quæ a sæculo IV. ad nostra usque tempora celebrata sunt, certo constat Romanum Pontificem per se ipsum Occidentalibus Conciliis omnibus, Tridentino autem per Legatos præsedisse. Hi autem fuere, nomine Pauli III. Joannes Card. de Monte, Marcellus Card. Cervinus, & Reginaldus Card. Polus. Nomine Julii III. Marcellus Card. Crescentius, Sebastianus Pighius Archiepiscopus Sipontinus, & Aloysius Lippomanus Veronensis Episcopus. Nomine Pii IV. Cardinales Hercules Gonzaga, Hieronymus Seripandus, Joannes Moronus, Stanislaus Hosius, Ludovicus Simonetta, Marcus Sitticus, Bernardus Navagerius.

Et ex perpetua Ecclesiæ praxi in Conciliis Occidentis.

358. Orientalibus Conciliis, Nicæno I. nomine Sylvestri præsederunt Osius Cordubensis, Vitus & Vin-

Et Orientis.

centius Presbyteri. CPolitano I, quia Oecumenicum non erat, nisi consideretur ut unitum Romano Occidentalium Episcoporum Concilio, quod Anno 382. celebratum est, Damasus nec per ſe, nec per Legatos præsedit, Ephesino nomine Cœlestini, S. Cyrillus Alexandrinus, Arcadius & Projectus Episcopi, & Philippus Presbyter. Chalcedonensi nomine Leonis M, Paschasinus & Lucentius Episcopi, Bonifacius & Basilius Presbyteri. CPolitano II. Vigilius Papa, quamvis tunc CPoli versaretur, atque a Græcis Patriarchis & Metropolitis invitatus fuiſset, ut Concilio præsideret, justis tamen de causis noluit Concilio per ſe aut Legatos ſuos intereſse ac præsidere. CPolitano III. nomine Agathonis, Theodorus & Gregorius Presbyteri, Joannes Diaconus, & Constantius Subdiaconus. Nicaeno II. nomine Hadriani I, Petrus Abbas S. Sabæ, & Petrus Archipresbyter. CPolitano IV. nomine Hadriani II, Donatus ac Stephanus Episcopi, ac Marinus Diaconus. Hos nomine Romanorum Pontificum præsediſse Conciliis Orientalibus certo constat, tum ex probatiſsimis Historiæ Ecclesiasticæ Scriptoribus, tum ex genuinis Conciliorum Actis, in quibus primi ſententiam ferunt, definiunt ac ſubscribunt ante omnes Patriarchas, quamquam aliqui Legati Episcopi non fuerint, ſed tantum Presbyteri, immo inferiores Clerici, Diaconi aut Subdiaconi.

Argumenta contraria refutantur.

Proteſtantes fruſtra ad facta quædam Imperatorum confugiunt.

359. Objic. I. contra I. Conclusionem facta quædam Imperatorum. Prima Concilia Generalia in Oriente, Nicænum utrumque, Ephesinum, Chalcedonense, & quatuor CPolitana, indicta & convocata fuere a piiſsimis Imperatoribus, Constantino, Theodosio utroque, Marciano, Constantino Pogonato, Irene, ac Basilio. Ergo potestas convocandi Concilia Generalia pertinet ad Imperatores. R. D. A. Indicta & convocata fuere ab Imperatoribus, Pontifice Romano eorum convocationi consentiente, & convocationem illam ratam habente, C. A.

C. A. Aliter N. A. & C. Omnia Concilia Oecumenica, quæcunque ſunt habita in Occidente, ſolius Romani Pontificis auctoritate indicta & convocata fuerunt. Atque hæc convocatio Summi Pontificis jus validius confirmat, quam impugnari poſsit ex Orientalium convocatione. Cum enim non minoris ſint dignitatis posteriora quam prima; ſiquidem omnia Ecclesiam repræsentant universam, clarius elucet Pontificis in Occidentalium, quam Imperatoris in Orientalium convocatione authoritas. Jlla enim ſolus Pontifex congregavit; ista Imperator, non ſolus tamen; ſed consentiente, immo gratulante ſibi Pontifice Romano, quod facile probari potest. Synodus Oecumenica CPolitana III. Act. XVIII. in Sermone Prosphonetico, ſeu Acclamatorio, Sylvestrum cum Constantino Synodum Nicænam congregaſse, diserte aſserit. *Arius divisor Trinitatis, & partitor insurgebat, & continuo Conſtantinus ſemper Auguſtus, & Sylveſter laudabilis, magnam atque insignem in Nicæa Synodum congregabant.* Ephesinæ Synodi convocationem a Theodosio Juniore factam, ratam ſe habere testatur ipse S. Cœlestinus Epist. ad Theodosium. *Huic Synodo, quam eſse juſsiſtis, noſtram præsentiam in his, quos misimus exhibemus.* Convocationem Chalcedonensis a Marciano Imp. factam approbavit S. Leo M. Epist. L. ad Marcianum Aug. *Sanctum Clementiæ veſtræ ſtudium, quod ad reparationem pacis Eccleſiaſticæ Synodum haberi voluiſtis, adeo libenter accepi, ut &c.* Immo non consentiente tantum, ſed jubente etiam Leone M. convocatam eſse Chalcedonensem Synodum ſcribunt Episcopi ſecundæ Moesiæ in Epist. ad Leonem Imperatorem, Marciani ſucceſsorem. *In Chalcedonensi civitate multi Episcopi convenerunt per juſsionem Leonis Romani Pontificis, qui vere Caput eſt Episcoporum.* Et S. Gelasius in Epistola ad Episcopos Dardaniæ: *Apoſtolica Sedes, pro veritate ut Synodus Chalcedonensis fieret, ſola decrevit.* Ubi hæc vox *Sola* aliorum Patriarcharum, non vero Imperatoris interventum excludit. CPolitanam IV. Synodum convocatam quidem a Ba-

silio

silio Imp. ſed ab Hadriano II. celebrari juſsam fuiſse, manifestum est ex Epistola Hadriani II. ad Basilium, quæ Actioni I. CPolitani IV. Concilii inserta est: *Volumus autem per veſtræ Pietatis induſtriam CPoli numerosum celebrari Concilium; cui noſtri quoque Legati præsidentes, delictorum, hominumque discrimine perspecto, ſtatim cuncta impii Conciliabuli* (Photiani) *exemplaria, ab iis, qui illa retinent, ablata, ignibus cremanda tradant.* Verum multis opus non est. Quod Romani Pontifices convocationi Conciliorum Oecumenicorum ſaltem consenserint, vel ex eo manifestum est, quod Legatos ſuos ad ea miserint, & per illos Synodis præsederint.

Cur olim Pontifices petierint convocari ab Imp. Concilia Generalia?

360. Dices I. Ipsi Pontifices ſæpius rogarunt Imperatores, ut Concilia Oecumenica convocarent. Ergo ipsi Pontifices agnoverunt hoc jus Imperatorum. II. Primis tribus ſæculis nulla fuerunt celebrata Concilia Oecumenica, antequam Imperatores Christi fidem ſuscepiſsent: & hoc ideo factum est, quia Romani Pontifices ſine Imperatore Christiano nullam habebant authoritatem illa indicendi. Ergo. R. ad I. C. A. N. C. Pontifices Romani variis gravibusque de causis petierunt ab Imperatoribus, ut ipsi Oecumenicam Synodum convocarent, vel ſaltem convocari paterentur. I. Quia tunc vigebat Imperialis lex antiqua, qua frequentes hominum conventus, absque Imperatoris authoritate, metu ſeditionum aut conspirationis prohibebantur. II. Concilia commode fieri non poterant, nisi in Urbe aliqua Imperiali, Igitur ſana ratio dictabat, conventum hunc fieri non debere absque consensu Domini illius Urbis. III. Hæretici & Schismatici, legitimæ Præfectorum Ecclesiasticorum auctoritati non ſatis ſubjecti, Imperatorum erant compescendi authoritate, quam ipsi vix adhibuiſsent, nisi negotia in Synodis a ſe indictis fuiſsent tractata. IV. Propter Ecclesiarum paupertatem non potuiſsent Episcopi longa itinera conficere, præsertim ut ex universo orbe in unum locum ad celebrandum Concilium Generale concurrerent, nisi vehicula publica, & ſumptus neceſsarios pia Augustorum liberalitas ſubministraſset. Atqui hæ rationes a pluribus

ribus jam ſæculis ceſsarunt. Ad II. N. A. Primis ſæculis id factum non est defectu authoritatis, & Juris in Pontifice, ſed defectu opportunitatis; quia ob continuas Christianorum insectationes tutum non erat Episcoporum multitudinem in aliquo loco convenire.

361. Objic. II. Contra II. Conclusionem, Infirmitas argumenti. Osius non præsedit Concilio ut Legatus Sylvestri; ſed quia vel ab ipsa Synodo Nicæna, vel ab Imperatore Constantino constitutus fuit Præses. Ergo ex eo facto nihil probatur. P. A. Osius his verbis ſubscripsit: *Osius Episcopus Civitatis Cordubensis provinciæ Hispaniæ dixit, ita credo, ſicut ſuperius ſcriptum eſt*, nulla facta Legationis mentione, cujus tamen meminerunt Vitus & Vincentius. *Confir.* Theodoretus Lib. I. Hist. Eccles. Cap. VII. Socrates Lib. I. Cap. V. Sozomenus Lib. I. Cap. XVI. ſcribunt duos tantum Legatos, Vitum & Vincentium a B. Sylvestro Nicæam miſsos fuiſse. Ergo Osius Legatus non erat Sylvestri. R. N. A. Osius mediocris civitatis Hispaniarum Episcopus, nec a Synodo, nec ab Imperatore contra Ecclesiasticas regulas præhabitus fuiſset Episcopis Alexandrino, & Antiocheno, cæterisque Græcorum Exarchis ac Metropolitis, nisi Sylvestri Legatum ea in Synodo egiſset. Ad *prob.* N. C. Hoc ipso, quod primo loco ſubscripserit ante omnes Orientales, ſatis oſtendit Legatum ſe fuiſse Romani Pontificis: Vitus & Vincentius, cum Episcopi non eſsent, & per ſe ſuffragii jure carerent, mentionem Legationis ſuæ pro Sylvestro faciunt. Ad *Confirm.* N. C. Duo tantum Roma miſsi ſunt ad Concilium, Vitus & Vincentius; quibus tamen mandatum fuit, ut Legationis ſocium aſsumerent Osium, doctrinæ & rerum gestarum fama celeberrimum, qui tunc apud Constantinum Imperatorem verſabatur.

Osius ut Legatus Sylveſtri Nicæno præsedit.

362. Objic. III. Aliorum præsidentia in Synodis. Photius Lib. de Synodis testatur, Chalcedonensi præsediſse Anatolium CPolitanum Patriarcham. II^do. CPolitano II. præsedit Eutychius CPolitanus. III^tio. Ephesino II. Dioscorus Alexandrinus, ex mandato Theodosii junioris. R. Ad I. Photium Schismaticum hac in re, con-

Aliorum in Synodis præsidentia fruſtra nobis objicitur.

contra omnium Historicorum fidem, splendidissime mentiri, ut vel ex subscriptionibus Chalcedonensis patet: *Paschasinus Episcopus, Vicarius Domini mei Beatissimi, atque Apostolici Universalis Ecclesiæ Episcopi Papæ Urbis Romæ Leonis, Synodo præsidens, statui & subscripsi.* Ad II. R. Eutychium CPolitano II. præsedisse, quia Vigilius interesse ac præsidere Concilio, aut vices suas alteri demandare noluit. Ad III. R. Ephesinum II. non fuisse Concilium, sed latrocinium, ab universa Ecclesia Dei reprobatum; ideoque in Chalcedonensi Dioscorum Episcopatu suo Alexandrino privatum fuisse, substituto in locum ejus S. Proterio.

363. Dices I. Aquilejensi Concilio præsedit Valerianus Aquilejensis Episcopus: Carthaginensi VI. Aurelius Carthaginensis, quamvis præsentes essent Legati Romani Pontificis. Ergo multo minus Legati Pontificii præsederunt Conciliis Oecumenicis. R. N. C. Concilia Provincialia, aut etiam Nationalia, non repræsentant universam Ecclesiam, ideoque illis Archiepiscopi Primates præsident. Præterea Legati a Zosimo missi non fuerunt, ut præsiderent Concilio Africano; sed ut observationem urgerent Nicænorum, aut potius Sardicensium Canonum. Contra vero Oecumenica Concilia universam Ecclesiam repræsentant, atque ad illa mittuntur Roma Legati, ut vices Pontificis agant, ejusque nomine præsint.

364. Dices II. Ipsi Imperatores Orientales præsederunt Conciliis in Oriente celebratis, & subscripserunt. Ergo falsum est Legatos Pontificios præsedisse. R. N. A. Sederunt illi primo loco, honoris causa, ut Cæsares; non tamen præsederunt ut Judices, testante Marciano in Chalcedonensi, se venisse ad confirmandam, non ad explicandam fidem. Subscripserunt illi, non more Episcoporum *definientes*, sed *consentientes*: & quidem Constantinus Magnus, Marcianus, Constantinus Pogonatus, post omnes Patriarchas & Episcopos: Basilius vero post Legatos Romani Pontificis & Patriarchas, ante Episcopos tamen; quia, ut ipse ait, tali eum honore Episcopi afficere voluerunt.

CON-

CONTROVERSIA VI.

AN ROMANUS PONTIFEX SIT SUPRA CONCILIA, ETIAM OECUMENICA?

Status quæstionis.

365. Quæritur hic an Romanus Pontifex indubitatus, cujus electio certo legitima fuit initio, aut qui ſaltem postea ab universali Ecclesia, absque notabili aut probabili contradictione, acceptatus fuit, ſupremam habeat in Ecclesia Dei authoritatem, ita ut a Conciliis etiam Oecumenicis judicari non poſsit, deponi aut ſuspendi ob quamcunque causam, præterquam ob hæresin, in qua tanquam persona privata animum obfirmaret? Omnes enim admittunt in his duobus casibus Romanum Pontificem Concilio Oecumenico ſubjici. Imo. Stante rationabili dubio de valore Electionis, aut ſubsequente acceptatione Ecclesiæ. v. g. Si duo electi eſsent Pontifices in discordia Cardinalium, ita ut prudenter dubitari poſset de electione utriusque. Etenim si in tali casu Concilium Oecumenicum dubio Pontifice ſuperius non eſset, Ecclesiæ non fuiſset bene provisum a Christo, quæ nullum haberet medium tollendi Schisma, ignoraretque cujus potiſsimum ſententiam in rebus fidei ac morum ſequi debeat. II. Si Pontifex, ut persona privata, exterius & palam cum pertinacia tueretur errorem in ſide; quia hoc ipso desineret eſse membrum, multoque magis Caput Ecclesiæ; ſicque Conciliorum authoritati, non ſecus ac alii hæretici, ſubjiceretur. Dixi, ut *persona privata;* ut publica enim persona, atque ex Cathedra loquens, ob promiſsiones Christi Petro ejusque ſucceſsoribus factas, hæresin docere non potest, negamusque casum eſse poſsibilem. An vero ut persona privata errorem fidei adversum cum pertinacia tueri poſsit, multi controvertunt. Certum est id nunquam hactenus contigiſse, certoque confidimus id nunquam eventurum.

Noxitas ſententiæ adversariorum.

366. Extra geminum hunc casum, omnes Catholici Doctores ſupremam ſupra omnia Concilia, atque infallibilem Romani Pontificis authoritatem propugnarunt usque ad tempora magni Schismatis, tribus eodem

dem tempore, nempe initio ſæculi XV, Gregorio XII, Joanne XXIII, & Benedicto XIII. de Papatu contendentibus. Tum demum inventi fuerunt Theologi quidam, cæteris tamen & numero, & dignitate, & doctrina longe inferiores, qui novam, & toti retro antiquitati ignotam opinionem in Orbem Catholicum, Ecclesiamque Latinam inveherent, docerentque, Romanum Pontificem, quamvis legitimum, ſe ſolo fallibilem eſse & Concilio Oecumenico inferiorem. Ante deploranda illa tempora nullus Patrum, nullus Theologorum (Græcos Schismaticos post tempora Photii & Cerularii, aliosque hæreticos excipio, quorum authoritas hac in re omnino nulla est) ab adversariis in medium proferri potest, qui docuerit, publicas, & ex Cathedra loquentium Summorum Pontificum de fide definitiones errori eſse obnoxias, ipsosque Pontifices quibuscunque Conciliis etiam Oecumenicis eſse ſubjectos: verum quotquot de Pontificum Romanorum authoritate tractaverunt, eam & ſupremam eſse & infallibilem ſemper testati ſunt. Immo usque ad A. 1682, quo nempe authoritati Pontificiæ infesta illa Conventus Cleri Gallicani declaratio lucem aspexit, nullibi hac de re fortiora & apertiora testimonia edita fuere, quam in Ecclesia Gallicana; adeo ut mirum cuilibet videri debeat, qui Conventus illius Antistites antiquam ſuæ Ecclesiæ, & Majorum ſuorum doctrinam deserere voluerint, ut Joannis Gersonii novitiam opinionem amplecterentur.

Boſsueti judicium, cui præferenda Cani ſententia.

367. Jacobus Benignus Bossuetus, Episcopus Meldensis, vir cæteroquin doctiſsimus, in ſua defensione Declarationis Cleri Gallicani, Parte II. Lib. X. Cap. XIX. ſcribere non est veritus, *nihil obſtare, quo minus illa ſententia, quæ adſtruit ſupremam & infallibilem Romani Pontificis authoritatem, ſit hæretica; & quod qui eam propugnant, an ab hæresi ſe ſatis purgatos putent, ipsorum ſit videre: a nota gravi certe immunes eſse non poſse.* Enim vero totius ferme orbis Catholici Antistites, Universitates, Theologi & Doctores, si Gallos quosdam excipias, inter hæreticos numerandi forent. At longe æquius hac de re judicium tuliſse videtur

nobis

nobis Melchior Canus Canariensis Episcopus, Lib. VI. de Locis Theolog. Cap. VII. *Illud ajsero, ac fidenter quidem ajsero, pestem eos Ecclesiæ ac perniciem afferre, qui aut negant Romanum Pontificem Petro in fidei doctrinæque authoritate succedere, aut certe adstruunt, Summum Ecclesiæ Pastorem, quicunque tandem ille sit, errare in fidei judicio posse - - Quam ob rem non quidem intelligo, quonam consilio fideles quidam hæreticorum, quam Catholicorum opinionibus favere malint. - - - Nos autem communem Catholicorum sententiam sequamur: tuto enim sequimur, quoniam communis Catholicorum est. Præterquam quod ea sentiunt, quæ Sacrarum etiam Litterarum testimonia confirmant, Pontificum Decreta definiunt, Veterum Sanctorum Chorus concinit, Conciliorum Patres affirmant, Apostolorum traditio probat, perpetuus Ecclesiæ usus observat.*

368. Cæterum ne cui mira videatur crisis Bossueti, viri alias doctissimi & perquam modesti, sciendum est complures litteratos viros vehementer dubitare, an Defensio illa declarationis Gallicanæ genuinus sit Meldensis foetus. I^mo. Quia XXVI. annis post mortem Meldensis primum edita est, nimirum A. 1730. Luxemburgi. II. Quia antilogiæ satis frequentes eo in libro occurrunt, testimonia Patrum & Conciliorum malà fide & oscitanter prolata, detruncata, a nativo & proprio sensu in alienum & improbum detorta: item injuriæ & convicia in quosvis pietate & doctrina conspicuos viros jacta. III. Quia plures libri sub ementito Meldensis nomine editi sunt a Bossueto juniore, Episcopo Trecensi, Meldensis Nepote, Jansenianis partibus perquam addicto, qui quod Jansenianum pus olerent, a compluribus Galliarum Episcopis damnati sunt. Certum est autem Defensionem illam vulgatam fuisse, curante Bossueto Trecensi. Ergo merito dubitatur, an illa Meldensem habuerit authorem, vel an non saltem Jansenianorum perfidia, ac solitis artibus, fuerit interpolata.

An is liber genuinus sit Bossueti foetus?

369. Conclusio. Romanus Pontifex supremam habet in Ecclesia Dei authoritatem, omnibusque Conciliis,

Supremam Rom. Pontificis authorita-

tem, ipsis etiam Oecumenicis Conciliis superiorem evincunt.

liis, etiam Oecumenicis, ſuperior est. Prob. I Autoritate Scripturarum. Matth. XVI. ait Christus ad Petrum. *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam.* Ergo Petrus est fundamentum omnium Ecclesiarum, ſeu totius universalis Ecclesiæ Christi. Ergo multo magis est fundamentum Concilii Oecumenici, quod ſolummodo repræsentat universalem Ecclesiam. Ergo idem dicendum est de Romano Pontifice, qui fatentibus Gallis, B. Petro ſuccedit in Primatu. Atqui si Papa est fundamentum, est etiam ſuperior Conciliis Oecumenicis, quia fundamentum in domo idem est, quod caput in corpore, Princeps in Republica. *Conf.* Jlla verba, *ſuper hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*, vel dicta fuerunt Petro, ut ab Ecclesia distincto, vel ut Ecclesiam repræsentanti, ita ut promiſsio tota ad Ecclesiam dirigatur: si primum; ergo Petrus independenter ab Ecclesia est fundamentum, & Concilium a Papa ſeparatum tantum valebit, quantum domus a fundamento divisa: si ſecundum; ridiculus & nugatorius eſſet ſensus: idem enim est, ac si Christus dixiſset: *Fundabo Ecclesiam meam ſuper Ecclesiam*, nam Petrus repræsentans Ecclesiam nil aliud est, quam Ecclesia in Petro repræsentata. Quod si dicas, Petræ nomine non intelligi B. Petrum, ſed ipsum Christum: respondimus Num. 308. & 309.

370. Alterum argumentum petitur ex eodem Cap. XVI. S. Matth. ubi Christus dixit ad Petrum: *Tibi dabo claves regni cœlorum.* Quamvis Christus claves regni cœlorum tradiderit reliquis etiam Apostolis, eas tamen peculiari modo promisit & tradidit B. Petro, quo eas Apostolis non conceſsit, nimirum absque omni ſubordinatione & dependentia ab homine. Ergo etiam Romani Pontifices, B. Petri ſucceſsores, habent aperiendi & claudendi potestatem ſupremam, atque a ſolo Deo dependentem, quam nec Apostoli habebant, nec Concilium Generale a Deo accepit. Ergo Papa est ſuperior Concilio. Denique Joannis Cap. XXI. Christus ait Petro: *Pasce oves meas.* Quibus verbis, ut ipsi Galli fateri coguntur, qui Primatum Romani Ponti-

tifi-

tificis adversus Novatores defendunt, Succeſsores etiam B. Petri constituit Pastores universæ Ecclesiæ, totiusque ovilis ſui curam illis commisit. Ergo quemadmodum Pastor ſuperior est ovibus, easque pascit, non pascitur; ita etiam Romanus Pontifex ſuperior est ovibus ſuis. Neque dicas, Petro fuiſse omnes oves distributive ſumptas a Christo commiſsas, non vero collective: & Romanum Pontificem eſse ſuper omnes Episcopos ſingillatim ac distributive, non vero collective ſumptos. Præterquam enim, quod hæc responsio ſit prorsus nova, & ante tempora magni Schismatis in Ecclesia Dei inaudita, authoritati Scripturarum ac Patrum, & ſanæ rationi adversatur. Certe Pastor omnibus ovibus tam collective quam distributive ſumptis est Superior: alioquin dicendum etiam foret, Episcopum ſingulis quidem ſuæ Diœcesis Presbyteris ſuperiorem eſse, non tamen omnibus collectim ſumptis, ideoque illum Synodo Diœcesanæ ſubjacere: Imperatorem quolibet duce, aut milite ſuperiorem eſse, non tamen toto Exercitu ſimul ſumpto.

Et quæ in Conciliis Oecumenicis geſta ſunt.

371. Prob. II. Jlle est Superior Conciliis, qui convocatis a ſe, vel ſaltem de consensu ſuo Conciliis Oecumenicis præsidet, eaque vel confirmat, vel rejicit: qui Conciliis imperat; quem ipsa Oecumenica Concilia dicunt ſupremam habere in Ecclesia Dei potestatem, & a nemine poſse judicari. Atqui talis est Romanus Pontifex. Ergo. Major propositio est evidens, nisi in re tanti momenti turpis fiat vocabulorum abusus. Minor invicte probatur enumerando res gestas in plerisque Conciliis Oecumenicis. Patres Nicæni Concilii ad Sylvestrum Papam Acta Concilii transmiserunt, ejus aſsensu confirmanda & roboranda, ut testatur ſæculo V. S. Felix III. A. 485. Epist. IV. ſcribens: *Eam vocem ſequentes* (Tu es Petrus, & ſuper hanc petram &c.) *Trecenti decem & octo SS. Patres, apud Nicæam congregati, confirmationem rerum, atque authoritatem Sacræ Romanæ Ecclesiæ detulerunt.* Porro neutiquam dubitandum est, Nicænam Synodum a Sylvestro confirmatam fuiſse, quamvis injuria temporum hæc confirmatio a Sylvestro

In Nicæno II.

facta

facta non amplius exstet; ac disertum hoc S. Felicis III. testimonium præferendum esse silentio Scriptorum Sæculi IV. & V.

In Ephesino.

372. Ad Ephesinum Concilium Legatos misit S. Coelestinus, ut sententiam a se contra Nestorium latam in pleno Concilio exequerentur, & Concilii Decretis pondus Apostolicæ authoritatis adderent; utque varie fortasse sentientium Episcoporum suffragia per suum judicium ad unitatem redigerent: ita enim ad Legatos suos loquitur in Commonitorio: *Ad disceptationem si fuerit deventum, vos de eorum sententiis dijudicare debetis, non subire certamen.* Ipsi Ephesini Patres, latam a Cœlestino Nestorii depositionis sententiam exequentes, Actione I. dixerunt: *Edocti itaque partim ex litteris ipsius, partim ex sermonibus, illum* (Nestorium) *impie sentire & prædicare: coacti per Sacros Canones, & litteras Sanctissimi Patris Romani Episcopi Cœlestini, lacrymis suffusi, & pene inviti ad lugubrem hanc sententiam urgemur.*

Chalcedonensi.

373. Chalcedonensis Concilii Patribus scribens S. Leo M. prohibet, ne ullam disputationem instituant circa fidem a se jam expositam; verum ut simpliciter suam ad Flavianum Epistolam sequantur jubet: *Unde, Fratres charissimi, rejecta penitus audacia disputandi contra fidem divinitus inspiratam, vana errantium infidelitas conquiescat, nec liceat defendi, quod non licet credi; cum secundum Evangelicas authoritates, secundum Propheticas voces, Apostolicam doctrinam plenissime & lucidissime per litteras, quas ad beatæ memoriæ Flavianum Episcopum misimus, fuerit declaratum, quæ sit de Sacramento Incarnationis D. N. J. C. pia & sincera confessio.* Hæc Epistola in publico Patrum consessu lecta est, nullusque contradixit. Actione I. Paschasinus Episcopus, Leonis Legatus, ad Synodum dixit: *Beatissimi atque Apostolici viri Papæ Urbis Romæ præcepta habemus præ manibus, quibus præcipere dignatus est ejus Apostolatus, ut Dioscorus Alexandrinorum Episcopus non sedeat in Concilio, sed audiendus intromittatur. Si ergo præcipit Vestra Magnificen-*

ficentia (Judices, vel Conservatores Concilii alloquitur, qui nomine Imperatoris Synodo intererant.) *aut ille egrediatur, aut nos eximus.* Statimque exposita a Lucentio, altero Leonis Legato, causa, Dioscorns a Concilii Patribus, proprio relicto loco, in medium prodire jussus est, rei personam deinceps acturus. Actione XVI. Patres a Leone petunt Synodum confirmari: *Rogamus igitur & tuis Decretis nostrum honora judicium, & sicut nos Capiti in bonis adjecimus consonantiam: sic & summitas tua filiis, quod decet, adimpleat.* Passim vero in Actis Patres Chalcedonenses vocant S. Leonem *Ecclesiæ Universalis Pontificem, Caput Universalis Ecclesiæ, universæ vineæ custodem.* Canonem XXVIII, quamvis omnium Orientalium, adeoque totius Synodi consensu roboratum, irritum pronuntiavit S. Leo: neque ullis Marciani & aliorum Episcoporum præcibus permoveri potuit, ut assensum illi præstaret. Qua in re majorem esse suam potestatem ostendit, quam totius Synodi Oecumenicæ.

CPolitano II. & III.

374. Synodus Oecumenica V, seu CPolitana II. in causa trium Capitulorum, cum pene ab omnibus Occidentalibus rejecta esset, tandem curantibus Pelagio I, Pelagio II, & S. Gregorio Magno, ea tantum ratione Oecumenicæ dignitatem obtinuit, quod a Vigilio Papa confirmata fuisset. S. Agatho Papa Patribus CPolitani III. Concilii certam præscripsit regulam fidei, suam nimirum confessionem; ait enim in Epistola ad Synodum. *Personas autem de nostræ humilitatis ordine prævidimus dirigere ad vestræ fortitudinis vestigia, quæ omnium nostrum suggestionem, in qua & Apostolicæ fidei nostræ confessionem prælibavimus, offerre debeant; non tamen tanquam de incertis contendere, sed ut certa atque immutabilia compendiosa definitione proferre, simpliciter obsecrantes, ut hæc eadem omnibus prædicari, atque apud omnes obtinere jubeatis - - - Qui vero hæc confiteri noluerint, ut infestos Catholicæ atque Apostolicæ confessioni perpetuæ condemnationis reos esse censemus.* Synodum hanc ad instantiam Patrum, & Constantini Pogonati Imperatoris ratam habuit S. Leo II.

375.

CPolitano IV.

375. CPolitanum IV. Can. XIII. ſtatuit: *Si quis tanta efferatus audacia, quemadmodum Photius & Dioscorus, ſive ſcripto ſive non ſcripto, insanias quasdam contra Cathedram Coriphæi Apoſtolorum Petri audeat jactare, eamdem atque illi damnationis ſententiam accipiat. Si qua vero Oecumenica Synodo collecta, de Romana etiam Ecclesia controversia extiterit, licebit eam decenti reverentia de propoſita quæſtione percunctari, responsumque admittere, vel utilitatem admittere, vel dare: non tamen audacter contra Senioris Romæ Pontifices ſententiam dicere.* Eadem Synodus Epistola ad Hadrianum II. confirmationem petiit his verbis: *Ergo libenter oppido, & gratanter, imitatrice Dei Sanctitate veſtra, omnium noſtrum conventum & Universalis hujus atque Catholicæ Synodi consensum & consonantiam recipiente; prædica eam magis, ac veluti propriam, & ſollicitius confirma coangelicis præceptionibus, & admonitionibus veſtris, ut per ſapientiſsimum magiſterium veſtrum etiam aliis universis Ecclesiis personet, ut ſuscipiatur veritatis verbum, & juſtitiæ decretum.*

Lateranensi III.

376. Lateranense III. Can. X. ſtatuit, ne ille ſibi Romani Pontificis aſsumat honorem, qui a paucioribus quam a duabus partibus Cardinalium fuerit electus. *Ex hoc tamen*, addit Synodus, *nullum Canonicis conſtitutionibus, & aliis Eccleſiaſticis præjudicium generetur, in quibus majoris & ſanioris partis debet ſententia prævalere: quia quod in eis dubium venerit, Superioris poterit judicio definiri. In Romana vero Ecclesia aliquid ſpeciale conſtituitur, quia non poteſt recursus ad Superiorem haberi.* Poſset autem recursus ad Superiorem haberi, si Concilium Oecumenicum foret Romano Pontifice ſuperius. In Lugdunensi II. a Legatis Michaelis Palæologi CPolitani Imperatoris inter alia fidei capita, quæ publice profeſsi ſunt, Act. IV. lecta fuere, & a Concilio probata etiam ista: *Ipsa quoque Sancta Romana Ecclesia ſummum & plenum primatum, ac principatum ſuper universam Ecclesiam Catholicam obtinet; quam ſe ab ipso Domino in B. Petro Apoſtolorum Principe, ſive vertice, cujus Romanus Pontifex eſt Succeſsor, cum poteſtatis pleni-*

Et Lugdunensi II.

plenitudine recepiſse veraciter & humiliter recognoscit. Et ſicut præ cæteris tenetur fidei veritatem defendere, ſic & quæ de fide ſubortæ fuerint quæſtiones, ſuo debent judicio definiri. Ad quam poteſt gravatus quilibet ſuper negotiis ad Eccleſiaſticum forum pertinentibus appellare: & in omnibus cauſis ad examen Eccleſiaſticum pertinentibus, ad ipſius poteſt judicium recurri, & eidem omnes Eccleſiæ ſunt ſubjectæ, ipſarumque Prælati obedientiam, & reverentiam ſibi dant. Apud hanc autem ſic poteſtatis plenitudo conſiſtit, quod Eccleſias cæteras ad ſollicitudinis partem admittit.

In Piſano & Conſtantienſi.

377. Quoniam apud Gallos maxima est Pisani & Constantiensis authoritas, in Pisano cum Patres deponere vellent Gregorium XII, & Benedictum XIII. eos prius notorios eſse hæreticos & ſchismaticos declararunt: quod etiam a Constantiensibus factum est, quando Joannem XXIII, & Benedictum XIII. in ordinem redegerunt, non alia certe de causa, nisi quia censebant, Pontificem deponi non poſse, nisi in casu hæresis. Ipsum Constantiense, ut testatur Joannes Card. Turrecremata, testis de visu, Lib. II. Summæ de Ecclesia Cap. CXCIX. *Poſtquam Papa Martinus fuit creatus, morem obſervando antiquorum Conciliorum, humiliter petivit ab eo confirmationem, & roborationem omnium, quæ fecerat.* At confirmare & roborare, ad Superiorem pertinet. In eodem Constantiensi Martinus V. Sacro approbante Concilio, in Constitutione, cujus initium. *Inter cunctos*, postquam damnavit XLV. Articulos Wickleffi, & XXX. Joannis Hus, præscribit interrogatoria per Episcopos & Inquisitores a ſuſpectis exigenda. Interrogatorium XXIII. non ita formatum est: *Utrum credat, quod quodlibet Concilium Oecumenicum ſupremam authoritatem habeat in Eccleſia Dei?* ſed, *Utrum credat, teneat, & aſſerat, quod Papa canonice electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expreſſo, ſit ſucceſſor B. Petri, habens ſupremam authoritatem in Eccleſia Dei?* In hoc Interrogatorio poni non poterat, *Supra Eccleſiam Dei;* alias Papa deberet authoritatem habere ſupra ſe ipsum, cum ipse ſit pars Eccleſiæ nobilior, nimirum Caput.

Florentino.

378. In Florentino, ut diximus Num. 318, definitum est, Romano Pontifici, in B. Petro, pascendi, regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam a Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse. Quomodo autem Pontifici plena potestas tradita est, siquidem Concilio Oecumenico subjicitur? An Rex, qui Statibus sui regni subjicitur, plenam dici potest habere potestatem regnum gubernandi? Porro notandum est, per verba illa Florentini, *Quemadmodum etiam in gestis Oecumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus continetur*, Authoritati Pontificiæ non figi certos limites, ut Galli contendunt, neque modum præscribi, quo Papa Ecclesiam regere, & Canonibus subjectus esse debeat: sed quod posita sint a Patribus, ut Florentini definitio circa plenam Pontificis potestatem in universam Ecclesiam magis confirmaretur, utque designarentur fontes, ex quibus exemplum hujus Pontificiæ potestatis petebatur.

Et Lateranensi V.

379. Jn Lateranensi V. Leo X. Sess. XI. Constitutionem edidit, Sacro approbante Concilio, in qua dicitur: *Cum solum Romanum Pontificem pro tempore existentem, tanquam authoritatem super omnia Concilia habentem, Conciliorum indicendorum, transferendorum ac dissolvendorum plenum jus & potestatem habere, nedum ex Sacræ Scripturæ testimonio, dictis Sanctorum Patrum, ac aliorum Romanorum Pontificum, etiam Prædecessorum nostrorum, Sacrorumque Canonum decretis, sed propria eorumdem etiam Conciliorum confessione manifeste constet.* Prælecta fuit Concilii Patribus hæc Constitutio, quæsitumque num Patribus hæc placerent? *Et omnibus placuerunt simpliciter* (inquiunt Acta) *excepto reverendo Domino Episcopo Terdonensi, qui dixit, quod non placebat sibi revocatio illorum, quæ habuerint originem a Basileensi, & Bituricensi Conciliis, seu Conventiculis.* Ergo in Lateranensi V. si non definitum, saltem sancitum & declaratum est, quod Papa authoritatem supra omnia Concilia etiam Oecumenica habeat. Atque hoc decretorium esse mihi videtur argumentum, quod nulla solida respon-

sponsione enervari potest. Hoc enim Concilium fuit vere Oecumenicum, convocatum ab habente legitimam potestatem, nimirum Julio II: præsederunt ipsi Pontifices Julius II, eoque demortuo, Leo X: invitati sunt omnes Episcopi totius Orbis: sufficiens Patrum numerus huic Concilio subscripsit, præter Abbates & Generales Ordinum, Cardinales & Episcopi CXIV. qui Basileensium Episcoporum numerum longe excedebant: acceptatum fuit ab universa Ecclesia, atque etiam a Ludovico XII. Galliarum Rege, tamquam verum, unicum, legitimum & Oecumenicum, abjecto Pisano conciliabulo schismatico, ut manifestum est ex Sessione VIII, in qua publice lectum, & in Concilii commentaria relatum est mandatum Ludovici XII, Francorum Regis, per ipsius Legatos Cardinalem Sanseverinum, Claudium Seisellum Episcopum Massiliensem, ac Ludovicum Fourbinum, Synodo exhibitum. Ipsi Galli renuntiarunt in hoc Concilio appellationi factæ tempore Julii II. ab hoc ad aliud Concilium, tamquam omnino illegitimæ.

Idem ostenditur ex testimonio Rom. Pontificum.

380. Probatur III. Testimoniis Romanorum Pontificum, quorum eximia vitæ sanctimonia, ac præstans doctrina suspicari non finit, illos in jura & privilegia involasse, quæ sibi nullo pacto competere agnovissent. Præter testimonia illa, quæ Num. 336. adduximus, S. Innocentius Epist. ad Patres Concilii Carthaginensis, quæ inter Augustinianas est CLXXXI. scribit: *Patrum instituta Sacerdotali custodientes officio non censetis esse calcanda, quod illi non humana, sed divina decrevere sententia, ut quidquid quamvis in disiunctis remotisque provinciis ageretur, non prius ducerent finiendum, nisi ad hujus Sedis notitiam perveniret; ut tota hujus auctoritate justa quæ fuerit pronuntiatio firmaretur, indeque sumerent cæteræ Ecclesiæ, velut de natali fonte aquæ cunctæ procederent, & per diversas totius mundi regiones puri latices Capitis incorrupti manarent, quid præciperent, quos abluerent, quos velut cœno inemundabili sordidatos mundis digna corporibus unda vitaret.* S. Zosimus in Epist.

 ad

ad Carthaginenses Patres: *Quamvis Patrum traditio Apostolicæ Sedi authoritatem tantam tribuerit, ut de ejus judicio disceptare nullus auderet, idque per Canones semper regulasque servaverit; & currens adhuc suis legibus Ecclesiastica disciplina Petri nomine, a quo ipsa quoque descendit, reverentiam quam debet exsolvat: tantam enim huic Apostolo Canonica antiquitas per sententias omnium voluit esse potentiam, ex ipsa quoque Christi Dei nostri promissione, ut & ligata solveret, & soluta vinciret; par potestatis data conditio in eos, qui Sedis hæreditatem ipso annuente meruissent. Habet enim ipse cum omnium Ecclesiarum, tum hujus maxime ubi sederat, curam; nec patitur aliquid privilegii, aut aliqua titubare aura sententiæ, cui ipsa sui nominis firma, & nullius hebetata motibus constituit fundamenta, & quæ sine periculo temere nullus incesset.* S. Bonifacius I. Epist. XIII. ad Rufum Thessalonicensem: *Talia scripta direximus, quibus universi Fratres intelligant, de nostro non esse judicio retractandum. Nunquam enim licuit de eo rursus, quod semel statutum est ab Apostolica Sede, tractari.* Et in Epist. XV. ad Jllyrici Orientalis Episcopos: *Nemo umquam Apostolico culmini, de cujus judicio non licet retractari, manus obvias audacter intulit; nemo in hoc rebellis extitit, nisi qui de se voluit judicari.* S. Gelasius I. Epist. ad Episcopos Dardaniæ: *Non reticemus autem, quod cuncta per mundum novit Ecclesia, quoniam quorumlibet sententiis ligata Pontificum Sedes B. Petri Apostoli jus habet resolvendi, utpote quod de omni Ecclesia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio; siquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerint, ab illa autem nemo appellare sit permissus - - - Sed nec illa præterimus, quod Apostolica Sedes frequenter, ut dictum est, more Majorum, etiam sine ulla Synodo præcedente, & absolvendi quos Synodus inique damnaverat, & damnandi nulla Synodo existente, quos oportuerit, habuerit facultatem.* Luculentissimum de suprema Romani Pontificis supra omnia Concilia authoritate exstat testimonium in Epistola VIII. S. Nicolai I. ad Michaelem Imperatorem, quæ lecta fuit, summeque dilau-

dilaudata a Patribus CPolitanæ IV. Synodi Oecumenicæ, ita ut S. Nicolaum vocaverint *Organum Spiritus Sancti*. In ea Pontifex Imperatorem ita alloquitur. *Non ergo dicatis, non eguisse vos in causa pietatis Romanæ Ecclesiæ, quæ collecta Concilia sua auctoritate firmat, sua moderatione custodit. Unde quædam eorum. quia consensum Romani Pontificis non habuerunt, valetudinem perdiderunt.* - - - *Quoniam cum secundum Canones, ubi est major auctoritas, judicium inferiorum sit deferendum ad dissolvendum scilicet vel ad roborandum: patet profecto Sedis Apostolicæ, cujus auctoritate major non est, judicium a nemine fore retractandum, neque cuiquam licere de ejus judicare judicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerunt, ab illa autem nemo sit appellare permissus. Juxta quod & Bonifacius, atque Gelasius Sanctissimi Præsules, non suis adinventionibus, sed Ecclesiæ Romanæ consuetudinem non ignorantes dicunt &c.* Atqui certo falsa forent, quæ hic S. Nicolaus memorat, siquidem Romanus Pontifex Oecumenicis Conciliis esset inferior.

Et Conciliorum particularium.

381. Prob. IV. Testimoniis Conciliorum particularium. Initio sæculi VI. Ennodius Diaconus in sua Apologia pro Symmacho scribit: *Aliorum forte hominum causas Deus voluit homines terminare; sed Sedis istius Præsulis, suo sine quæstione servavit arbitrio. Voluit B. Petri Successores cœlo tantum debere innocentiam, & subtilissimi discussoris indagini inviolatam exhibere conscientiam.* Hic vero Liber Ennodii auctoritate Synodi Romanæ CCXVIII. Episcoporum conscriptus, ac publice in Concilio lectus est: *Quo recitato* (inquiunt Acta) *& ab omnibus consona voce roborato Sancta Synodus dixit: Hæc futuris temporibus conserventur, atque ab omnibus teneantur, & in omnibus serventur. Hic libellus integerrime Synodaliter ab omnibus teneatur, atque inter Quartæ & Quintæ Synodorum nostrarum actiones interponatur, & ita sicut harum Synodorum Decreta habeatur: quia Synodali auctoritate conscriptus est, & roboratus.* Anno DCCCVIII. Carolus Magnus Romam profectus, Synodum in causa Leonis III, quorundam criminum falso accusati, congre-

gregavit. Archiepiscopi vero, Episcopi & Abbates uno ore contestati ſunt, ſe judices illius eſse non poſse. *Nos*, inquiebant, *Sedem Apoſtolicam, quæ eſt Caput omnium Dei Eccleſiarum, judicare non audemus; nam ab ipſa nos omnes, & Vicario ſuo judicamur, ipſa autem a nemine judicatur, quemadmodum antiquitus mos fuit; ſed ſicut ipſe Summus Pontifex conſuevit, jubeat, canonice obediemus.* Leo vero Sacra Evangelia amplexus, ambonem conscendit in Basilica S. Petri, & coram omnibus Ordinibus palam juramento ſe purgavit, ut refert Anastasius Bibliothecarius. Sæculo XII. Anselmus Havelbergensis Episcopus a Lothario II. Imperatore Legatus CPolim miſsus, cum a Græcis doctioribus Episcopis provocaretur, celebrem conventum institui curavit, in quo de Controversiis Græcos inter & Latinos ultro citroque disputatum est. In eo conventu nomine totius Ecclesiæ Latinæ publice Græcis omnibus, ac præcipuo adversario ſuo Nechiti Nicomediensi Archiepiscopo dixit: *Conſtat Romanam Eccleſiam divinitus habere duo privilegia, videlicet præ omnibus incorruptam puritatem fidei, & ſuper omnes poteſtatem judicandi.*

Authoritate Ecclesiæ Gallicanæ.

382. Prob. V. Authoritate Ecclesiæ Gallicanæ. Alcimus Avitus Viennensis in Galliis Episcopus, posteaquam intellexit, Symmachi Papæ causam in Synodo Romana fuiſse discuſsam, nomine Episcoporum Galliæ ad Episcopos Jtaliæ ita ſcripsit: *Non facile datur intelligi, qua vel ratione vel lege ab inferioribus eminentior judicetur - - - quod Synodus ipſa venerabilis laudabili conſtitutione proſpiciens cauſam, quam, quod ſalva ejus reverentia dictum ſit, pene temere ſusceperat inquirendam, divino potius ſervarit examini - - Quasi Senator ipſe Romanus, quaſi Chriſtianus Episcopus obteſtor. - - Ut in conſpectu veſtro non ſit Eccleſiæ minor, quam Reipublicæ ſtatus - - Non minus diligatis in Eccleſia veſtra Sedem Petri, quam in Civitate apicem mundi. - - Si profundo illo tractatus veſtri conſilio rem videtis, non ea tantummodo, quæ Romæ geritur, cauſa cogitanda eſt. In Sacerdotibus cæteris poteſt, ſi quid forte mutaverit, reformari; at ſi Papa vobis vocatur in dubium,*

bium, Episcopatus jam videbitur, non Episcopus vacillare. Nostis bene, inter quas Hæresum tempestates velut ventis circumstantibus fidei puppem ducamus. Si nobiscum hujusmodi pericula formidatis, expedit, ut Gubernatorem vestrum participato labore tueamini. - - - Reddet rationem, qui ovili Dominico præest, qua commissam sibi agnorum curam administratione dispenset; cæterum non est gregis Pastorem proprium terrere, sed Judicis. Turonense II. Anno 570. de Romanorum Pontificum Decretis ita loquitur Can. XX. *Quis Sacerdotum contra Decreta talia, quæ a Sede Apostolica processerunt, agere præsumat? - - & quorum Authorum valere possit prædicatio, nisi quos Sedes Apostolica semper aut intromisit, aut apocryphos fecit? Et Patres nostri hoc semper custodierunt, quod eorum præcepit auctoritas.* Ratramnus Corbejensis Sæc. IX. in Opere adversus Græcos scribit: *Ex antiquis monumentis cernimus omnino, Romani Pontificis authoritatem super cunctas Ecclesias Christi præeminere, ut omnes Episcopi illum habeant Caput, & ad ejus judicium pendeat, quidquid in Ecclesiasticis negotiis disponitur, ut ex ejus arbitrio vel maneat constitutum, vel corrigatur erratum, vel sanciatur, quodcunque fuerit innovandum. - - - Quæcunque Concilia ejus sententia roborata sunt, rata manserunt; quæ vero damnavit, pro nihilo reputata fuerunt, nec auctoritatem ullam habere potuerunt.* Sæculo XII. Ivo Carnotensis Episcopus a Joanne Archiepiscopo Lugdunensi ad Concilium apud Ansam cum reliquis Senonensis Provinciæ Episcopis invitatus, ad examinandam investiturarum concessionem a Paschale II. Papa Imperatori Henrico V. factam, adesse recusavit, & ex Coepiscoporum suorum consensu Synodicam ad eum scripsit Epistolam, qua se & illos excusat: *Ad hæc,* inquit, *non videtur nobis utile consilium ad ea Concilia convenire, in quibus non possumus eas personas, contra quas agitur, condemnare, vel judicare; quia nec nostro, nec ullius hominum probantur subesse judicio, - - Excusamus innocentiam nostram, qua & principales Ecclesiæ claves nolumus sua potestate privare, quæcunque persona vices Christi habeat, nisi manifeste ab Evangelica veri-*

tate

tate discedat. Eadem fuit doctrina SS. Thomæ, & Bonaventuræ Parisiensium Doctorum. S. Thomas de Potent. Quæst. X. Art. IV. ad XIII. scribit: *Sicut autem posterior Synodus potestatem habet interpretandi Symbolum a priore Synodo conditum, ac ponendi aliqua ad ejus explanationem; ut ex prædictis patet: ita etiam Romanus Pontifex hoc sua auctoritate potest, cujus auctoritate sola Synodus congregari potest; & a quo sententia Synodi confirmatur, & ad ipsum a Synodo appellatur, quæ omnia patent ex gestis Chalcedonensis Synodi. Nec est necessarium, quod ad ejus expositionem faciendam Universale Concilium congregetur.* S. Bonaventura in Opusculo de Ecclesiastica Hierarchia Parte II. Cap. I. *Summus vero Pontifex, penes quem prima in terris residet authoritas, non a Rege, non a Principe sæculari, non ab homine judicatur, sed solius Dei, judicio reservatur.* Anno 1396. cum Universitas Parisiensis in causa Benedicti XIII. seu Petri de Luna, ad futurum, verum ac legitimum Papam appellavit; hæc subjunxit: *Certum est, Episcopum Romanum, tamquam Vicarium Christi, non habere Superiorem, cum Christus non habuerit, & Ecclesiam Catholicam a se & per se fundatam Petro tamquam Capiti tradiderit gubernandam.*

Et ratione Theologica.

383. Prob. VI. Ratione Theologica. I. Romanus Pontifex est Caput Universalis Ecclesiæ, est immediatus & proximus Vicarius Christi, habetque plenam potestatem pascendi & regendi universam Ecclesiam, ut definitum est in Florentino. Immo in Constantiensi Sess. XLV. in Bulla Martini V, qua Concilium illud confirmatur, suspecti de hæresi Wickleffi & Hussi inter alia interrogari jubentur, an credant, quod *Papa supremam habeat authoritatem in Ecclesia Dei?* Ergo, nisi turpis fiat in re tanti momenti vocabulorum abusus, Papa est Caput omnium Episcoporum, etiam collective sumptorum, secus non esset Caput totius Ecclesiæ universalis, sed tantum particularium Ecclesiarum. Ergo illis est Superior jure divino. Ergo cum Papa sit immediatus Christi Vicarius, idem est tribu-

nal

nal Romani Pontificis & Christi. Atqui tribunal Christi est certo ſuperius Concilio Oecumenico. Ergo etiam tribunal Romani Pontificis. Profecto percipi illud nequit, Romanum Pontificem eſse Caput Eccleſiæ universalis, si a membris vel collective, vel distributive ſumptis regitur: Eundem plenam habere potestatem pascendi & gubernandi Eccleſiam Dei, si ipse Eccleſiæ ſubjicitur, & ab ea pascitur: Eumdem eſse immediatum Vicarium Christi, ſiquidem ab Eccleſia judicari poſset. Tali enim modo Pontifex non Christi, ſed Eccleſiæ foret Vicarius, ut olim aſseruit Thomas de Courcellis in Basileensi conciliabulo: Neque amplius Romanus Pontifex, ſed Concilium Oecumenicum plenam haberet potestatem regendi & gubernandi Eccleſiam Dei, ejusque Caput dicendum foret.

384. II^do. Concilia Generalia, etiam illa quæ ab ipsis Pontificibus, vel de eorum consensu ſunt celebrata, & quibus Legati Pontificii interfuerunt, errare poſsunt, & turpiter errarunt. Ergo alteri ſubjecta ſunt, qui errores emendet. Atqui hic non est alius quam Romanus Pontifex, a quo Concilia petunt confirmationem. Ergo is est Superior Conciliis etiam Generalibus. P. A. Ut enim nihil dicam de Conciliis, quæ præter Romani Pontificis consensum congregata ſunt, ut Trullanum, CPolitanum ſub Copronymo A. 754. quibus Legati Apostolici non interfuerunt, errarunt Ariminense, Ephesinum II, Francofordiense ſub Carolo M. circa cultum Imaginum, ac Basileense ſub Eugenio IV, quamvis Romani Pontifices ad ea Legatos ſuos miserint. Præterea Concilia Generalia majorem non habent authoritatem in Eccleſia Dei, quam illis tribuerint Romani Pontifices. Sic Canon II. CPolitani I. & XXVIII. Chalcedonensis Concilii Oecumenici nullam habuere roboris firmitatem, quia a Romanis Pontificibus reprobati fuere. Hinc jam Sæculo IX. ſcripsit S. Nicolaus I. Epist. VII. *Denique in universalibus Synodis, quid ratum, vel quid prorsus acceptum, nisi quod Sedes B. Petri probavit, ut ipsi ſcitis, habetur? Sicut e contrario, quod ipsa ſola reprobavit, hoc ſolummodo consiſtat hactenus reprobatum.* Et

S. Thomas in Opusc. contra impugnat. Relig. Cap. IV. *Sancti Patres in Conciliis congregati, nihil ſtatuere poſsunt, niſi authoritate Romani Pontificis interveniente.*

385. III^tio. In quæstionibus Theologicis præsertim iis, quæ ad jus divinum ſpectare videntur, adhærendum est communiſsimæ & antiquiſsimæ ſententiæ, pro qua ſolida pugnant authoritatis ſacræ, & rationum momenta. Atqui talis est ſententia illa, quæ docet Romanum Pontificem eſse Conciliis etiam Oecumenicis Superiorem. Ergo. P. m. Sententia illa est communiſsima, quia, exceptis Gallis Theologis, iisque non omnibus, Catholici orbis Præsules, Academiæ, Religiosi Ordines, Doctores ac Theologi ferme omnes illam tuentur, quamvis nulla peculiari Ecclesiastica aut Politica Lege adigantur, liberrimumque ſit illorum judicium. Nemo autem ſibi facile persuadebit, Nationes omnes cæcutire. II. Est antiquiſsima; opposita enim opinio ante tempora magni Schismatis atque ante initium ſæculi XV. aut finem XIV, incognita erat in Ecclesia Latina, ut pote quam Theologorum nullus ante ea tempora tradiderat. Ipse Gersonius, novæ hujus opinionis aut fabricator, aut ſaltem ſtrenuus promotor, Lib. de Potestate Ecclesiæ Consider. XII. ſcribit: *Ante celebrationem Sacroſanctæ hujus Conſtantiensis Synodi, ſic occupaverat mentes plurimorum litterarum magis quam litteratorum iſta traditio* (nempe quod Papa ſit infallibilis, & ſupra Concilia) *ut oppoſitorum dogmatizator fuiſset de hæretica pravitate vel notatus, vel damnatus.* III. Pro communiſsima & antiquiſsima hac ſententia ſolida pugnare authoritatis ſacræ & rationum momenta ostendunt probationes nostræ, quæ nulla ſolida responsione umquam fuere enervatæ. At vero nova hæc Gallorum opinio nulla fulcitur Scripturarum, Patrum, & Conciliorum authoritate; eaque tantum ab ejus defensoribus proferuntur, quæ ad rem non faciunt, & quæ facillime elui poſsunt, ut patebit ex ſolutione objectionum. Præterea, ut testatur Andreas Duvallius Doctor Sorbonicus Lib. de Rom. Pontificis potestate. Parte I. Quæst. VII. *Etsi opinio, quæ ſtat a partibus*

Con-

Conciliorum, in ratione opinionis a temeritate vacet propter rationem quam adduximus; a temeritate tamen inobedientiæ vix potest excusari: fovet enim ut plurimum inobedientiam, & dissidia multa, magnosque tumultus semper in Ecclesia excitavit. Ita hic Doctor Sorbonicus. Vide plura apud Antonium Charlas in Tractatu de Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ Tomo II. & III. Coelestinum Sfondrati in Regali Sacerdotio Lib. II. Gallum Cartier de Infallibili & suprema authoritate Summorum Pontificum. Constantinum Roncaglia in Animadversionibus ad Dissertat. IV. Historiæ Eccles. Sæculi XV. & XVI. Natalis Alexandri &c.

Argumenta contraria refutantur.

Sententiæ nostræ non adversatur Scriptura.

386. Objic. I. Authoritas Scripturarum. Matth. XVIII. Christus generatim præcipit: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Ergo etiam Romanus Pontifex judicari potest a tota Ecclesia. II. Apostolus II. ad Corint. XIII. ait: *Secundum potestatem, quam Dominus dedit mihi in ædificationem, & non in destructionem.* Ergo Papalis potestas data est propter Ecclesiam. Ergo Ecclesia est Papa superior, quia ipsa est finis, potestas vero Papalis est medium. III. Act. XV. in Epistola Synodali ad Antiochenos scripta mentio fit tantum Collegii Apostolici, non autem B. Petri: *Visum est Spiritui Sancto, & nobis, nihil ultra imponere vobis oneris.* IV. Act. XX. *Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Ergo non soli Pontifici Romano, sed etiam Concilio Episcoporum commissa est Ecclesiæ cura & gubernatio. R. ad I. N. C. Fratris nomine non intelligitur ibi Romanus Pontifex, qui quamvis natura frater noster sit, potestate tamen & dignitate communis est omnium Fidelium Pater: neque Ecclesiæ nomine Ecclesia universalis intelligitur; secus Generalia deberent Concilia indici, quoties Christianus quiscunque fraterna correctione contempta, in scelere perse-

perseverat: ſed Pastor illius Eccleſiæ, nimirum Episcopus, vel Parochus, qui fratri accusato præsunt, jusque habent in illum, ut exponunt S. Chrysost. Hom. LXI. in Matthæum, S. Thomas, Theophilactus, Euthymius &c. Quare ex eo textu nihil evincitur, donec ostenderint adversarii, Romanum Pontificem ſubjici Eccleſiæ, in quem illa proin poſsit animadvertere. Ad II. Nego ultimam consecutionem, quam non probat allata ratio; alias ſequeretur, omnes Reges & Principes eſse inferiores ſuis ſubditis. Cum enim omnes Reges ſint propter bonum atque utilitatem Reipublicæ, ſicut Papa ob bonum Eccleſiæ; utilitas Reipublicæ est finis propter quem Regia potestas est instituta, ipsa vero Regia potestas est medium ad obtinendum hunc finem. Potestas Papalis est quidem medium conservandæ Eccleſiæ datum; non ideo tamen ſequitur Papam judicari poſse a ſubditis, si potestate illa abutatur, multoque minus eum deponi poſſe; quia hoc multo magis in detrimentum Eccleſiæ cederet, ejusque unitatem & pacem turbaret, nunquam aut veris aut fictis criminibus defuturis, ob quæ Pontifices throno moveri oporteret, aliosque ſupponi, data inquietis animis rerumque novarum cupidis occaſione, obtentu criminum & reformationis inducendæ, Pontifices impugnandi, & conflandi ſchismata. Ad III. N. C. Etiam in posterioribus Conciliis Decreta nomine Concilii expedita & promulgata ſunt, quin propterea authoritas Pontificis exclusa fuerit, qui primas in Conciliis partes agebat. Cæterum quomodo B. Petrus in Concilio illo Apostolico primatum ſuum ostenderit, diximus Num. 294. Ad IV. R. Eccleſiarum particularium Episcopis, Universalis vero Eccleſiæ curam ſoli Romano Pontifici commiſsam fuiſse. Quamquam in aliquo ſensu dici poſsit, quemlibet Episcopum prospicere etiam utilitati universæ Eccleſiæ, qui Eccleſiam ſuam particularem bene administrat, & curam exercet Romano Pontifici, omnium Episcoporum Capiti, ſubordinatam.

394.

Neque obest illa authoritas Concili Pisani.

387. Obj. II. Authoritas Concilii Pisani. In Pisano Concilio Oecumenico Anno 1409. depositi fuere Gregorius XII, & Benedictus XIII. Ergo Concilium ipso facto ostendit suam Superioritatem supra Pontificem. R. I. Pisanum non fuisse Concilium Oecumenicum, sed conciliabulum illegitimum, ac schismaticum. Probatur assertio I. Quia non a Gregorio XII, vero ac legitimo Pontifice, Urbani VI. Successore, sed a rebellibus Cardinalibus & Episcopis, contra mentem Gregorii, celebratum est. II. Quia a nullo Pontifice legitimo confirmatum est. Nam Alexander V, ac post illum Joannes XXIII. illegitime suffecti sunt Gregorio XII. adhuc viventi, & invito. III. Concilium Pisanum, præterquam quod acephalum fuerit, repræsentare non potuit sufficienter universam Ecclesiam: rejectum enim fuit a Ruperto Imperatore, Neapoli, Sicilia, Romandiola, Palatinatu, Bavaria, immo a tota Germania, multisque Hungariæ ac Italiæ Episcopis, qui Gregorio XII. tunc temporis adhærebant: Item ab Arragonia, Navarra, Castella, Scotia, Corsica, Sardinia, quæ Benedictum XIII. Antipapam tuebantur. IV. Jlli ipsi, qui Pisano interfuerant, vehementer dubitarunt, an Concilium illud fuerit Oecumenicum, ut patet ex Petro Alliacensi qui tempore Concilii Constantiensis, octo circiter annis post Pisanum, librum conscripsit de Ecclesiæ & Cardinalium potestate, in cujus prima Conclusione ita scribit: *Licet Concilium Pisanum fuerit legitime ac Canonice celebratum, & duo olim contendentes de Papatu juste & Canonice condemnati, & electio Alexandri V. fuerit rite ac Canonice facta, prout hæc omnia tenet Obedientia Domini nostri Papæ Joanuis XXIII, tamen duæ Obedientiæ duorum contendentium probabiliter tenent contrarium. In qua opinionum diversa & adversa varietate non sunt minores difficultates juris & facti, quam ante Concilium Pisanum erant de justitia duorum contendentium.* Præterea in Constantiensi admissa fuit & dilaudata spontanea renuntiatio Papatus, facta a Gregorio XII. per Legatos: Cardinalibus Gregorii permissum fuit

com-

comparere in Concilio cum purpura & insignibus Cardinalium. Ergo ipsi Constantienses, quorum plurimi Pisano interfuerant, merito dubitarunt, an depositio Gregorii XII. facta in Pisano, adeoque ipsum Pisanum legitimum fuerit Concilium.

388. R. II. Admiſso etiam, quod Pisanum legitimum fuerit Concilium, ex eo tamen probari non potest, extra casum ſchismatis, vel hæresis, Concilium ſuperius eſse Romano Pontifice indubitato ac legitimo. Nam. I. Temporibus Pisani vehementer dubitatur, utri Pontifici parendum eſset, Gregorio XII, an Benedicto XIII, toto Christiano orbe in duas factiones diviso; ita ut hanc incertitudinem Academiæ Parisina, & Bononiensis *inextricabilem* vocaverint. Sic enim in Conclusionibus Pisano oblatis loquuntur Conclusione V. *Stante dubio inextricabili Papatus propter dubium facti & juris, ne in ſubversionem fidei Ecclesia ſic maneat perpetuo divisa cum tanto ſcandalo, & animarum perditione; provisio ſpectat ad Concilium, ut utrumque, eis non cedentibus, poſsit a Papatu ejicere.* Quibus verbis Superioritatem Concilii ad ſolum casum dubii Pontificis restringunt. II. Pisanum deposuit utrumque, tamquam Schismaticum & Hæreticum; Seſsione enim XV. recitata est ſententia in Benedictum & Gregorium a Concilio dicta: *Christi nomine invocato, Sancta & Universalis Synodus declarat &c. utrumque fuiſse & eſse notorios Schismaticos, & antiqui Schismatis nutritores, nec non notorios hæreticos, a fide devios &c.* Ergo ex Pisano non probatur, exceptis duobus casibus, ſchismatis & hæresis, Pontificem ſubjici Concilio.

Ant Decretum Seſ. IV. & V. Conſtantiensis.

389. Obj. III. Authoritas Constantiensis Concilii, quod Seſs. IV. Decretum edidit: *Et primo declarat, quod ipsa Sancta Synodus in Spiritu Sancto congregata legitime, Concilium Generale faciens, & Ecclesiam Catholicam repræsentans, poteſtatem a Christo immediate habeat, cui quilibet, cujuscunque ſtatus vel dignitatis, etiamsi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti Schismatis, & reformationem*

dictæ Ecclesiæ in Capite & in membris. Sesſione V. *Item declarat, quod quicunque, cujuscunque conditionis, ſtatus, dignitatis, etiamsi Papalis, qui mandatis aut præceptis hujus Sacræ Synodi, & cujuscunque alterius Synodi Generalis legitime congregatæ, ſuper præmiſsis, ſeu ad ea ſpectantibus, factis vel faciendis, obedire contumaciter contempserit, nisi resipuerit, condignæ pœnitentiæ ſubjiciatur, & debite puniatur, etiam ad alia juris ſubsidia, ſi opus fuerit, recurrendo.* Ergo a Constantiensi Oecumenico Concilo definitum fuit, Concilium Oecumenicum eſse ſuperius Pontifice.

Quod ultra ſchismatis circumſtantias ſe non extendit.

390. R. I^mo. Cum Jll^mo Petitdidier in Diſsert. de mente Concilii Constantiensis Cap. IV. Mens Constantiensium Patrum nunquam fuit, ſensum hujus Decreti ultra Schismatis, quo tunc Ecclesia premebatur, circumstantias extendere. Probatur aſsertio I. ex verbis hoc Decretum immediate præcedentibus: *Hæc Sancta Synodus Conſtantiensis, Generale Concilium faciens, pro extirpatione præsentis ſchismatis, & unione ac reformatione Ecclesiæ Dei in Capite & membris facienda, &c.* II. Ex voto Nationis Germanicæ in Concilio hac de re ab ipsa lato: *Hoc Sacrum Conſtantiense Concilium, in materia hujus Schismatis ſupremam in terris habet authoritatem, & judiciariam poteſtatem.* Aliarum Nationum ſuffragia injuria temporum deperdita ſunt. III. Ante Seſsionem VII. ex XL. Theologis, XXVIII. contendebant contra Alliacensem, Wicleffi errores non Concilii, ſed Pontificis nomine damnandos eſse, aſserentes, Concilium nullam, nisi quam a Papa velut capite ſuo acciperet, authoritatem habere. Ergo Concilium Seſsione IV. & V. non definiverat, pro omni casu Concilia eſse ſupra Papam. IV. Post Seſsionem VI. Joannes Patriarcha Antiochenus ſcriptum opposuit Petro Alliacensi, quo pluribus argumentis ostendit Papam eſse ſupra Concilium, quin Alliacensis, aut alii opposuerint ei Decretum Seſsionis IV. aut V^tæ. V. Ipse Alliacensis in Tractatu ſuo de Potestate Ecclesiæ, quem Constantiæ conscripsit duobus annis post V. Seſsionem, docet Con-

cilium

cilium esse supra Papam in aliquo tantum, non vero in omni casu: item regulariter, & in pluribus Papam Concilio non subjacere. VI. Theologi, qui Constantiensi interfuerant, etiam absoluto jam Concilio, libros conscripserunt, quibus probant authoritate Romani Pontificis nihil majus toto orbe Christiano inveniri. VII. Martinus V. statim post electionem suam omnem authoritatem in se transtulit, solusque, addita clausula, *Sacro approbante Concilio*, quæstiones propositas definivit. Ipse solus pro qualibet natione eam Ecclesiæ Romanæ reformationem edidit, quam voluit: Bullam promulgavit in pleno Consistorio, qua prohibuit in causis fidei appellationes a Papa ad Concilium, nemine contradicente. Articulum, ob quam causam, & quomodo Papa corrigi & deponi possit, a reformationis negotio abesse jussit, declaravitque nihil de eo novi esse statuendum: denique Concilium pro libitu suo dissolvit. VIII. Eo etiam tempore, quo Basileenses turbæ exortæ sunt, plerique Theologi, qui a partibus Basileensium stabant, superioritatem Conciliorum defendebant tantum ut opinionem, quam libere quilibet amplecti, vel rejicere posset. Quod si Constantienses Decretum suum de superiori Concilii authoritate ad certos etiam & indubitatos Pontifices extendissent, illudque a Martino V. confirmatum fuisset, sententia, quæ superiorem Conciliis authoritatem tribuit, tanquam fidei articulus, non vero tanquam opinio fuisset habita.

Et a Synodo tunc neque Ecclesiastica, neque Oecumenica latum est.

391. R. II. Quando Decretum illud Sessione IV. & V. formatum est, Synodus Constantiensis non erat Oecumenica. Prob. Assertio I. Quia coaluit ea Synodus nec jubente, nec consentiente Gregorio XII, qui solus legitimus erat Pontifex. II. Quia ad illam convenerant tantum illi Episcopi, qui Joanni XXIII. adhærebant; ideoque non poterat ab illis Universalis Ecclesia repræsentari, cum multa regna & provinciæ adhuc Gregorium XII. & Benedictum XIII. tuerentur, quarum Episcopi Constantiam nondum venerant. III. Quia Decretum illud factum & promulgatum fuit, recla-

clamante Cardinalium Collegio, & Galliarum Oratoribus. Hinc in Camera paramentorum Palatii Constantiensis ante Sessionem V. protestati sunt Cardinales, quod propter scandalum vitandum ad Sessionem irent, non vero animo consentiendi iis, quæ audiverant in ipsa statui debere. Atque idcirco Decretum Sessionis V. ab Episcopo Posnaniensi lectum fuit, cum illud promulgare detractaret Cardinalis Zabarella Florentinus. IV. Quia ipsa Constantiensis Synodus Sess. XIV. ipso facto ostendit se dubitare, an initio fuerit Oecumenica, ante cessionem Gregorii.

392. Ultima hæc assertio solide probatur. Deposito Joanne XXIII, Gregorius XII, Legatum suum plenipotentiarium Carolum de Malatestis Arimini Dominum, Constantiam misit, ut suo nomine Papatui renuntiaret; prius tamen a Concilio, vel potius Sigismundo Imperatore petiit I. Ut per actum publicum demonstretur utramque partem agnoscere, quod qui hactenus Constantiæ convenerant, non constituerint Concilium sacrum Canonice congregatum, sed Congregationem civilem, a Sigismundo Cæsare Laico convocatam. II. Ut Sigismundus Imperator in Sess. XIV. præsideret, primum locum in ea tenendo, quo demonstraretur sic, Congregationem esse civilem cui ipse præsideat. III. Ut Carolus de Malatestis tanquam Gregorii XII. Plenipotentiarius, & Cardinalis Ragusinus, tanquam ejusdem Gregorii Legatus, prope Cæsarem sedeant in fronte altaris, facie ad alios versa. IV. Ut dein Carolus de Malatestis proferat litteras Gregorii, quibus declarat se præsentem congressum reputare tamquam Congregationem a Cæsare vocatam. V. Ut in iisdem Gregorii litteris exprimatur, quod nunquam mutaverit suum propositum; sed semper paratus fuerit Papatui, tamquam legitime in Urbani VI. successorem electus, renuntiare, quando, quod jam sperat fieri posse, judicaret, quod unio & pax Ecclesiæ ex sua renuntiatione sequeretur. VI. Ut in iisdem litteris distinctis verbis exprimatur, quod Gregorius XII. præsentem Congregationem convocet, ut ipse legitimum Conci-

cilium faciat. VII. Ut in iis litteris Gregorius XII. declaret, ſe rejicere omnem convocationem prætenſe a Balthaſsare Coſsa ſub nomine Joannis XXIII. factam, & excludere ejusdem Balthaſsaris non præsidentiam modo, ſed etiam præsentiam. VIII. Ut in iisdem litteris Gregorius XII. declaret, ea tantum Acta approbanda eſse, quæ post hanc convocationem a Concilio ſic convocato disponentur. IX. Ut quando Legatus juxta præfatas Gregorii XII. litteras Constantiensem Congregationem civilem convocabit in Concilium Ecclesiasticum, non declaret, quod Acta per Concilium ipsum agenda authorizet aut confirmet, nisi juxta modum & formam in ipsis litteris contentam. X. Ut nemo ex nationibus contradicat, ſed per deputatum ſuum dicat, *Placet*, exprimendo, quod præfatam Gregorii XII. convocationem & authorizationem acceptent eo modo, quo facta est. XI. Ut quoniam antea exclusi fuerant Cardinales, nunc primum unus ex ipsis, aliorum tamquam vocem habentium nomine, pariter dicat, *Placet*. XII. Ut his peractis Cæsar redeat ad ſuum thronum, & Carolus de Malatestis coram Concilio jam legitime convocato, & congregato, Gregorii XII. nomine Papatui renuntiet. Hæc omnia, nemine contradicente, in Constantiensi executioni mandata fuiſse ante renuntiationem Gregorii XII. ex Actis Concilii invicte ostendit Bernardus Desirant in Consilio pietatis Tomo II. Ex quibus legitime infertur, ipsos Constantienses aut tacite agnoviſse, priores Seſsiones firmitatis robore carere, aut ſaltem dubitaſse, num ante ceſsionem Gregorii Concilium fuerit Oecumenicum. Galli reponunt hæc ex indulgentia tantum & ſimulatione a Synodo permiſsa fuiſse, ut Gregoriana factio cum honore ſepeliretur. At si Constantienses Gregorium pro dubio ſaltem Pontifice non agnoviſsent, timuiſsentque, ne novam a Gregorio factam Concilii convocationem rejiciendo, Synodi auctoritas penitus in discrimen adduceretur, qua ratione, immo qua conscientia permisiſsent, ut Concilium indiceret, confirmaret, novos Præsides deligeret, & denique abdica-

dicaret se potestate, quam non habebat? Numquid hac sua indulgentia propriam certamque authoritatem suam velut dubiam mentiti fuissent?

A Martino V. numquam approbatum.

393. R. III. Quamvis Concilium Constantiense fuisset Oecumenicum, sensumque Decreti sui etiam ad indubitatos Pontifices extendisset, nihil tamen ex eo conficeretur, quia Decretum illud a Martino V. minime fuit approbatum. Prob. assertio. Martinus V. approbavit tantum ea, quæ conciliariter gesta sunt ac determinata in causa fidei. Nam Sess. XLV. dicitur: *Sanctissimus Dominus noster Papa dixit respondendo ad prædicta, quod omnia & singula determinata, conclusa & decreta in materiis fidei per præsens Concilium conciliariter, tenere & inviolabiliter observare volebat, & nunquam contraire quoquo modo. Ipsaque sic Conciliariter facta approbat & ratificat, & non aliter, nec alio modo.* Atqui Decretum Sessionis IV. & V. non fuit Conciliariter formatum & sancitum, more nempe in aliis Conciliis recepto, præmissa matura deliberatione, auditis rationum momentis, ac collatis libere suffragiis plena omnium Episcoporum, quibus solis competit in Concilio sententiam ferre, consensione concordique judicio definiendo. Ergo Martinus V. illud non approbavit. Prob. minor I. Præterquam enim quod tunc Synodus non fuerit Oecumenica, sed Congregatio mere civilis, ut paulo ante diximus, in Constantiensi non omnes & singuli publice sententiam suam dicebant, sed adnitentibus Alliacensi & Gersonio, quælibet natio unam solummodo vocem, seu unicum suffragium habuit, nimirum Italica, Germanica, Gallica, & Anglicana; atque unicus cujusque nationis Episcopus, a sua natione deputatus, in publica Sessione sententiam dicebat per verbum *Placet*, quamvis Gallicana CC, Italica totidem capitibus constaret, Anglicana vero tribus tantum Prælatis, & novem Clericis. II. Cum suffragium solis Episcopis, Abbatibus, atque Ordinum Generalibus in aliis Conciliis concessum fuerit, in Constantiensi nullo habito personarum discrimine, jus suffragii non consulentis tantum, sed etiam decidentis, datum fuit non Epi-

scopis modo, ſed etiam Parochis, Doctoribus, immo & laicis, ita ut ex majori illorum numero cujuslibet nationis ſententia formaretur, in Concilio dein nomine nationis ab unico Prælato exponenda. III. Innumeræ lites & diſsensiones exortæ ſunt, multaque cæco impetu, absque ſufficiente deliberatione acta ſunt, ut constat ex protestatione, quam tres nationes, & Collegium Cardinalium contra Germanicam nationem ediderunt, in qua inter alia hæc leguntur: *Clerus & populus nonnullorum Regnorum & Provinciarum nondum clare & ſolide huic Sacro Concilio adhæserunt, nec non etiam quorumdam, qui eidem Concilio adhæserunt, propter rumores discordiarum, & quasi impreſsionum, quas in eodem Concilio fieri audiunt, fides jam de eodem Concilio dicitur vacillare.* IV. Cardinalibus denegatum fuit ſuffragium a nationibus distinctum. Acta Concilii Constantiensis Seſs. VII. apud Schelstrate ita habent. *Pene in omnibus Concilii decretis factum eſt, ut Cardinalibus ita arcto & brevi tempore oſtensa ſunt decreta a Nationibus conclusa, ut non fuerit in eorum poteſtate ſufficienter deliberare; immo in magnum contemptum habiti ſunt, & finaliter petiverunt, quod cum eſsent in Concilio quatuor nationes, una Angliæ, in qua non erant XX. Capita, de quibus tres ſolum Prælati: Et Cardinales eſsent ſexdecim, & alii futuri, de quibus plures magni & insignes Doctores, propter dignitatem Collegii haberent dignitatem tantam, & authoritatem, ſicut natio Anglicana, quod fuit recusatum, & dictum, ut venirent ad nationes.* Hæc certe tam gravia visa ſunt ipsi Cardinali Cameracensi Petro de Alliaco, ut librum ſcripserit de Ecclesia & Cardinalium authoritate Constantiæ Anno 1417. ante Electionem Martini V, in quo varia dubia recenset *circa ordinem hujus Sacri Concilii, quæ apud nonnullos magnam perplexitatem inducunt.* Aitque, *hæc a ſe proponi eo consilio, ut ſuper his Concilium deliberet, ne in futurum ejus acta improbentur. Primum dubium,* inquit, *an quatuor Nationes in hoc Sacro Concilio ſic diſtinctæ, videlicet Italica, Gallicana, Germanica, & Anglicana, excluso dicto Cardina-*

dinalium Collegio, faciant Generale Concilium, cum ſint plura Concilia particularia, valde inæqualiter, & improportionabiliter divisa, & ad partem deliberantia: quæ deliberatio, exclusa deliberatione dicti Collegii, & non facta in communi Seſsione collatione votorum, videtur multis non eſse censenda deliberatio Concilii Generalis conciliariter facta. Ex quibus verbis abunde colligitur, quid per *Conciliariter facta* intellexerit Martinus V.

Baſileenſis Synodi authoritas nullius momenti eſt.

394. Obj. IV. Authoritas Basileensis Synodi, quæ Eugenium IV. authoritative citavit, ejus Legatos non nisi certis conditionibus ad præsidentiam admisit: immo indubitatum Pontificem deposuit, & Seſsione XXXIII. hæc duo definivit. I. *Veritas de poteſtate Concilii Generalis, universam Ecclesiam repræsentantis, ſupra Papam, & quemlibet alterum, declarata per Conſtantiense, & hoc Basileense Generalia Concilia, eſt veritas fidei Catholicæ. II. Veritas hæc, quod Papa Concilium Generale, universalem Ecclesiam repræsentans, actu legitime congregatum, ſuper declaratis in præfata veritate, aut aliquo eorum ſine ejus consensu nullatenus authoritative poteſt diſsolvere, aut ad aliud tempus prorogare, aut de loco ad locum transferre, eſt veritas fidei Catholicæ. Veritatibus duabus prædictis pertinaciter repugnans, eſt censendus hæreticus.* R. Basileense Concilium, quamvis legitime ab Eugenio IV. convocatum fuerit, nullius tamen eſse authoritatis, quia ab Ecclesia reprobatum est. S. Antonius III. Parte, Tit. XXII. Cap. X. vocat illud Conciliabulum viribus caſsum, Synagogam Satanæ, temerarium ac præsumptuosum conventum. S. Joannes Capistranus Parte III. de Pap. & Conc. authoritate, Synodum profanam, excommunicatam, interdictam, basiliscorum ſpeluncam, dæmonum cavernam. Petrus Episcopus Meldensis, Caroli VII. Gallorum Regis ad Eugenium IV. Legatus, Synodum vesanam. Eugenius IV. in Constitutione, quæ incipit *Moyses vir Dei*, edita in publica Concilii Florentini Seſsione, IV. Septembris A. 1439, Sacro approbante Concilio, declarationes illas Basileenses damnavit, tamquam impias, ſcandalosas,

nec

nec non in manifestam Ecclesiæ ſciſsuram, ac omnis Ecclesiastici ordinis, & Christiani Principatus confusionem tendentes. Lateranense V. Oecumenicum Seſs. XI. vocat Basileensem Synodum, conciliabulum ſchismaticum, ſeditiosum, & nullius prorsus authoritatis.

Quæ neque ab Eugenio IV. umquam approbata fuit.

395. Dices I. In Basileensi Seſs. XVI. lecta est Bulla Eugenii *Dudum Sacrum*, in qua Pontifex Bullas & Constitutiones, a ſe contra Basileense Concilium editas, nullas & inanes fuiſse declarat, ipsum vero Concilium fuiſse legitime inchoatum, legitimeque continuatum. Ergo confirmavit præcedentes Seſsiones, atquæ has inter etiam II^{dam}, in qua a Basileensibus promulgatum fuerat Decretum, quod Concilium Generale ſit ſupra Papam. R. C. A. N. C. Eugenius per Bullam illam, *Dudum Sacrum*, datam Romæ Kalend. Augusti A. 1433. diſsolutionem Concili Basileensis a ſe factam revocavit, non ob defectum potestatis in ea diſsolutione imperanda, ſed expreſse ob ſubreptionem; quia Joannes Pulchripatris Canonicus Vesontinus, a Cardinale Juliano Cæsarino Eugenii Legato Basilea Romam miſsus ad informandum Pontificem de ſtatu Concilii, falsa illi retulerat. Præterea Pontifex revocavit diſsolutionem a ſe factam ſub conditione; ait enim in citata Constitutione, quæ legitur in Collectione Harduiniana Tomo VIII. Columna 1587. *Ita tamen, quod Præsidentes noſtri ad præfati Concilii præsidentiam admittantur cum effectu, ac omnia & ſingula contra personam, authoritatem, ac libertatem noſtram, & Sedis Apoſtolicæ, ac Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium, & aliorum quorumcunque nobis adhærentium in dicto Concilio facta & geſta, per dictum Concilium prius omnino tollantur, & in priſtinum ſtatum reducantur.* Quibus verbis ſatis aperte improbat, quæ Basileenses Seſsione II. contra Sedem Apostolicam moliti erant. Ergo cum Patres Basileenses conditiones non impleverint, a quibus pendebat diſsolutionis Concilii revocatio, neceſse est dicere, nunquam Concilium in pristinum ſtatum fuiſse a Pontifice restitutum. Eugenius certe vitam maluiſset

luisset amittere, quam Concilio se tam turpiter subjicere, ut ipse testatur in Epistola ad Franciscum Foscari Venetorum Ducem conscripta Anno 1433. *Cum institissent Imperator* (Sigismundus) *nobiscum litteris, & nuntiis, ut Concilio* (Basileensi) *hæreremus omnino, hoc recusavimus: potius enim hanc Apostolicam dignitatem, & vitam insuper posuissemus, quam voluissemus esse causa & initium, ut Pontificalis dignitas, & Sedis Apostolicæ authoritas submitteretur Concilio contra omnes Canonicas sanctiones: quod nunquam antea neque aliquis nostrorum prædecessorum fecit, neque ab ullo extitit requisitum. Atque in hoc ipse postmodum Imperator acquievit.* Præterea, testante id Joanne a Turrecremata, qui præsens aderat, Eugenius Florentiæ in disputatione publica Juliano Cæsarino Cardinali, præsentibus Cardinalibus, multisque Prælatis, ita respondit: *Nos quidem progressum Basileensis Concilii approbavimus, volentes ut procederet, ut incœperat; non tamen approbavimus ejus decreta.* Addit idem Turrecremata Lib. II. Summæ de Ecclesia Cap. C. *Quod Eugenius approbando progressum Concilii, non approbaverit decreta illius, exinde manifeste colligitur, quod licet Basileenses cum magno studio repetitis vicibus supplicaverunt, oraverunt, & requisierunt per Oratores suos, ut Dominus Eugenius eorum decreta approbaret, & confirmaret, numquam tamen talem approbationem aut confirmationem habere ab eo potuerunt.*

Neque ab aliis Pontificibus.

396. Dices II. Quamvis a Florentino & Lateranensi damnatum fuerit Basileense, non tamen omnia fuere reprobata, sed tantum ea, quæ post XXV. Sessionem Basileæ sunt acta. Immo illa Eugenii Constitutio *Moyses vir Dei*, in Florentino promulgata, est ex illarum numero, quas Nicolaus V. facta pace cum Basileensibus, aboleri voluit, ut constat ex ipsius Epistola II. ad omnes Fideles. Ergo nihil obstat, quominus primæ XXV. Sessiones habeantur pro legitimis. R. N. A. Florentinum & Lateranense, nullo facto Sessionum discrimine, simpliciter & absolute Basileense latrocinium reprobarunt. Neque unquam Nicolaus V.

Con-

Constitutionem Prædecesſoris ſui Eugenii, aut doctrinam in ea contentam revocavit, ſed tantum ex incitamento charitatis, utque pax eo facilius Ecclesiæ redderetur, Basileenses ad obedientiam revertentes a censuris absolvit, quas vi Constitutionis illius incurrerant, in qua declarabantur hæretici, ſchismatici, excommunicati, privati omni dignitate, honore ac Beneficio. Jllud præterea observo. Si primæ XXV. Seſsiones pro legitimis habentur, & Pontifex Concilio inferior est, illique obtemperare tenetur, cur non etiam posteriores Seſsiones pro legitimis habebuntur, eoquod Basileensis Synodus, jure ſuo usa, Romanum Pontificem, ſubditum ſuum contumacem, & parere detrectantem, Pontificatu exuerit, vimque coactivam adversus illum adhibuerit, quam ipsa Synodus immediate a Deo obtinuit? Ergo vel omnes Seſsiones, vel nulla earum fuit illegitima. Atqui dici non potest, omnes fuiſse legitimas. Ergo nulla fuit legitima. Porro quibus turbis & procellis agitata ſemper fuerit hæc erratica Synodus, quot fraudes, doli, contentiones, rixæ, æmulationes, machinationes hanc Synagogam malignantium deturparint, omniumque contemptui exposuerint, longum foret describere, ac omnia persequi. Vide Bernardum Desiderant in Consilio pietatis Tomo III. Sfondrati in Regali Sacerdotio Lib. II. Cap. XVIII. &c.

Frustra nobis objicitur Ecclesiæ Græcæ authoritas.

397. Obj. V^to. Authoritas Ecclesiæ Græcæ, Bessario Seſs. IX. in Florentino aperte profeſsus est, Papam Concilio eſse inferiorem. II. Id ipsum Nechites Archiepiscopus Nicomediensis ſæculo XII. aſseruit CPoli in celebri congreſsu cum Anselmo Havelbergensi. R. ad I. Cum Beſsario hæc aſserebat, Græci involuti adhuc erant Schismate, & cum Latinis necdum de Romanæ Sedis authoritate convenerant. At postea argumentorum a Latinis prolatorum vi & pondere oppreſsi, in eorundem ivere ſententiam, atque profeſsi ſunt, jure Romanum Pontificem Symbolo addidiſse particulam illam, *Filioque*, eumque habere ſupremam & infallibilem in Ecclesia authoritatem, prout nempe in

Cano-

Canonibus, dictis Sanctorum Patrum, Scriptura Sacra, & Actis Synodorum expressum erat. Operæ pretium est audire Bessarionem in Epistola sua Encyclica ad omnes Archiepiscopos Patriarchatus CPolitani. *Si Doctorum nostrorum libros evolveritis, invenietis Romanam Ecclesiam supra cæteras omnes potestatem habere, & ita universæ præesse Ecclesiæ, ut absque ejus authoritate nulla prorsus Ecclesiastica quæstio solvi, nullum dogma concludi possit, aut debeat --- Hæc est, quæ fidem Petri tenet & prædicat: hæc sola est, adversus quam portæ inferi non prævalebunt.* Josephus Methonensis Episcopus Græcus, qui Florentino interfuit, in Responsione ad libellum Marci Ephesini, eum ita alloquitur: *A te porro emendari Romanam Ecclesiam nil opus erat. Nam illa cunctarum est gubernatrix Ecclesiarum, & ægrotantibus Ecclesiis peritissime medetur, cum potestatem a Christo accepit regendi alias, & gubernandi, non ut ipsa confirmetur ab aliis. Et tu, inquit Salvator ad Petrum, aliquando conversus confirma fratres tuos. Non dixit: Confirmare a fratribus tuis; sed confirma. Oportet igitur, te etiam ab illa confirmari; quemadmodum sapientiores & doctiores te, confirmati sunt.* Ad II. R. Jllud causæ nostræ nihil obesse, siquidem Nechites Schismaticus erat. Agnoscebat quidem ille Primatum saltem aliquem, at valde dilutum Romani Pontificis, dicens in eo congressu cum Anselmo: *Romana Ecclesia, cui nos quidem inter has sorores Primatum non negamus, & cui in Concilio Generali præsidenti primum honoris locum recognoscimus &c.* Negabat tamen ejusdem inerrantiam, & supremam authoritatem. Idem sæculo XIII. docuit Nilus Cabasilas Archiepiscopus Thessalonicensis Schismaticus. Quare videant Adversarii quorum doctrinam sectentur; nec majus sibi præsidium a Græcis Schismaticis obventurum sperent, quam a nostrorum temporum Sectariis, nempe Protestantibus, qui conjunctis viribus supremam & infallibilem Romani Pontificis authoritatem evertere moliuntur.

398.

Aut Conventus Cleri Gallicani Anno 1682.

398. Obj. VI. Conventus Cleri Gallicani, qui Anno 1682. Parisiis quatuor edidit declarationes, seu propositiones, quæ instar Legis in Gallia obtinent, quasque & Professores docere, & ad gradus litterarios promovendi defendere jussu Regio tenentur. In II. propositione dicitur, Pontificem Generalibus Conciliis inferiorem esse. In IV. Præcipuas Romani Pontificis esse partes in fidei quæstionibus, ejusque Decreta ad omnes & singulas Ecclesias pertinere; nec tamen irreformabile esse judicium, nisi Ecclesiæ consensus accesserit. R. Authoritate hac nos parum moveri. Nam I. Declaratio hæc contraria est non tantum omnium fere Theologorum ex aliis nationibus doctrinæ, sed ipsius etiam Gallicanæ Ecclesiæ, tam ante, quam post Constantiense Concilium, ut ostendimus Num. 382, & sequenti Controversia magis declarabitur. Itaque cum duo opposita vera simul esse nequeant, necessario fatendum est, aut deceptos fuisse Conventus illius Antistites, aut omnium ferme nationum Episcopos & Doctores, atque ipsos etiam Gallicanæ Ecclesiæ Præsules, qui ante Annum 1682. vixere. II. Reprobata fuit ab Innocentio XI, ejusque Successore Alexandro VIII. Innocentius enim in Litteris ad Conventum Parisiensem datis XI. Aprilis Anno 1682. scribit: *Quam ob rem per præsentes litteras tradita nobis ab Omnipotente Deo authoritate improbamus, rescindimus, & cassamus, quæ in istis vestris comitiis acta sunt in negotio Regaliæ, cum omnibus inde secutis, & quæ in posterum attentari contingat, eaque perpetuo irrita & inania declaramus.* Alexander VIII. jamjam moriturus, vocatis ad lectum Cardinalibus, Diploma seu Bullam jam dudum a se conceptam retentamque expromi, legique a Cardinale Albano jussit, qua quidquid a Galliæ Episcopis in Conventu Parisiensi Anno 1682. peractum fuerat, improbatur. Innocentius XII. in Oratione in Consistorio habita ad Sacrum Collegium ait, *Comitia a Clero Gallicano Anno 1682. habita, merito a Sancta Sede fuisse reprobata.* III. A multis Galliarum Episcopis, atque ab ipso Christianissimo Rege Ludovico XIV. retractata est. Galliarum

Anti-

Antistites, qui a Rege nominati fuerant ad Ecclesias, ſed a Pontifice confirmationem fruſtra hactenus petierant, ad Innocentium XII, Alexandri VIII. Succeſsorem, ita ſcripserunt: *Ad pedes Beatitudinis Veſtræ provoluti profitemur, & declaramus, nos vehementer quidem, & ſupra id, quod dici poteſt, ex corde dolere de rebus geſtis in Comitiis prædictis, quæ Sanctitati Veſtræ, Ejusque Prædeceſsoribus ſummopere displicuerunt. Ac proinde quidquid in eisdem Comitiis circa Eccleſiaſticam poteſtatem, & Pontificiam authoritatem decretum censeri potuit, pro non decreto habemus, & habendum eſse declaramus.* Et Rex Chriſtianiſsimus Ludovicus XIV. in litteris ad Eundem. *Et quia animo ſtatui, qua maxime ratione poſsum, id ipsum Sanctitati Veſtræ teſtatum facere; latere eam nolo, jam a me provisum eſse, ut Edictum, quo Pariſienſium Comitiorum declaratio Anno 1682. die ſecunda Martii munita fuerat, quodque eorum temporum conditio a me expreſserat, effectu deinceps careat, ſuspenſumque censeatur.* Vide Eminent. Sfondrati Regale Sacerdotium Lib. IV. Cap. ult.

399. Objic. VII. Authoritas Joannis Charlier Gersonii, Cancellarii Academiæ Parisinæ, & Petri de Alliaco Cardinalis, Archiepiscopi Cameracensis, qui doctrinam de Superioritate Concilii ſtrenue propugnarunt in Pisano, & Constantiensi. R. Ex Jllustriſsimo Petitdidier Macrensi Episcopo, exigui momenti hac in re eſse Gersonii authoritatem. Nam I. is in Patribus valde peregrinus erat; hos enim non aliter citare ſolet, quam prout in Decreto Gratiani reperiuntur, ubi ſæpius nec fideliter, nec exacte adducuntur. II. Exigua omnino inerat illi Hiſtoriæ Ecclesiasticæ peritia. III. Non tantum docuit, Ecclesiam majorem habere potestatem quam Papa, ſed etiam ſubditos Rege ſuo ſuperiores eſse. Tractatu de mediis readunandi & reformandi Ecclesiam Cap. V. ita ſcribit: *Si ergo propter ſalvationem unius Provinciæ deponitur unus Rex, unus Princeps ſæcularis, qui per ſucceſsionem perpetuam descendit: multo magis unus Papa, unus Prælatus*

Aut demum Gersonii.

eſt

est deponendus, qui per electionem Cardinalium fuit institutus, cujus pater & avus forsan ventres fabis implere non sufficiebant. Et Cap. XXII. *Intelliguntur omnia juramenta ipsi Papæ, vel cuicunque alteri personæ privatæ mortali præstita per quamcunque personam, salva semper utilitate, curatione, & sanatione totius corporis Reipublicæ, & præsertim Universalis Ecclesiæ. Sicut si Rex iniquus in populum sibi subjectum vellet desævire, non tenerentur ejus subditi juramentum homagii & fidelitatis olim præstitum ei in aliquo observare. Nam, ut dixi, in curatione Universalis Ecclesiæ, & cujuscunque Reipublicæ, subditi fiunt Domini, & judices Dominorum & Superiorum, proprias utilitates cum detrimento Reipublicæ amantium.* Atqui hæc doctrina stigmate, omniumque execratione evidenter est digna, quia concitandis seditionibus est aptissima. IV. In Libris suis de hac materia scriptis in turpissimos errores Donatistarum, Wickleffi & Hussi lapsus est Gersonius, suorumque ac posteriorum temporum hæreticos intemperantia animi, & maledicentia erga Romanos Pontifices, si non superavit, æquavit certe.

Cujus errores in materia fidei, & insignis maledicentia deteguntur.

400. Id evidentissime ostenditur ex eo, quem citavimus, Libro seu Tractatu de mediis readunandi & reformandi Ecclesiam, quem Gersonius paucis ante Concilium Constantiense annis conscripsit. Docet enim ibi I. Ecclesiam Catholicam distingui ab Apostolica, quam soli Prælati constituunt. Catholicæ Ecclesiæ ait solum Christum esse Caput, Papa excluso; Apostolicæ vero Papam esse Caput: Catholicam esse infallibilem, Apostolicam vero fallibilem. II. Per verba illa Articuli IX. Symboli Apostolici, *Sanctam Ecclesiam Catholicam*, ait non intelligi Ecclesiam Apostolicam, sed communionem Sanctorum, quia rei peccati mortalis nec in, nec de Ecclesia sunt. III. Potestatem clavium vult pendere a probitate ministri, eamque in Prælatis, aliisque vitam impiam agentibus Pastoribus agnoscere renuit. IV. Ait potestatem convocandi Concilium, Episcopis & Principibus renuentibus, compe-

tere

tere etiam ſimplici aniculæ. V. Papam dispensare non poſse in Canonibus Conciliorum Generalium, nec ipsi hanc potestatem a Conciliis concedi debere. VI. Episcopos potestate a Deo ſibi data ſpoliatos fuiſse a Romanis Pontificibus. VII. Quæ in jure Canonico in gratiam Pontificum continentur, fraude & astutia inserta fuiſse, & effectum eſse ſuperbiæ, ac abusivæ potestatis. VIII. Primis Ecclesiæ temporibus omnes Episcopos æquali cum Papa potestate prænditos fuiſse. IX. Curiam Romanam, quam olim omnes ſpiritalem prædicabant, factam eſse mundanam, diabolicam, tyrannicam, moribusque qualibet ſæculari pejorem. X. Quod Papa non habeat potestatem conferendi beneficia, quia hoc in Evangelio non legitur: & quod S. Petrus majorem potestatem non acceperit, quam minimus Episcoporum. XI. Quod reservationes Beneficiorum, a Pontificibus factæ, ſint rapinæ. XII. Quod teneantur Fideles Papæ ſcelesti jugum excutere. XIII. Quod si Petrus, & primi Pontifices ea perpetraſsent, quæ ipsius Succeſsores commisere, nullus nisi reprobus fidem Catholicam fuiſset amplexus. XIV. Quod Summi Pontifices Deo & hominibus mentiantur per ſuas indulgentias, benedictiones, dispensationes, docentes bonum eſse malum, & malum eſse bonum. Et quod, nisi hæc Romanorum Pontificum progenies radicitus amputetur, ac evellatur, timendum ſit, ne Ecclesia tam in Capite, quam in membris umquam reformetur. XV. Quod ii, qui bona ditionesque Summorum Pontificum invadunt & occupant, aliud non agant, quam quod hi ipsi egerunt, quando Romam occupaverunt, atque ab Imperio avulserunt. Hæc, pluraque alia, quæ Gersonius impio & blasphemo ore eructavit, omnium Catholicorum confeſsione, partim ſunt manifeste hæretica, partim fanatica, impia, ſeditiosa, falsa ac temeraria. Atque hic erit nobis author, quem in hac de Summis Pontificibus materia velut Magistrum ſequemur? Cui circa ſensum, quem Concilii Constantiensis Decretis affingit, plenam ac plane cæcam adhibere tenebimur fidem? Id unum adhuc observo, ſumma prudentia Ludovi-

dovicum XIV. Galliarum Regem prohibuiſse, ne Gerſonii, Authoris adeo periculoſi, opera, concitandis etiam contra ſæculares Principes ſeditionibus aptiſsima, in ſuo Regno prælo iterum ſubjicerentur. Vide eruditiſsimam Jlluſtriſsimi Matthæi Petitdidier Diſſertationem de mente Concilii Constantiensis Cap. I, ex qua hæc omnia delibavimus.

Alliacenſis longe moderatior fuit Gerſonio.

401. Petrus de Alliaco Card. Cameracensis longe moderatior fuit Gersonio. Sententiam enim ſuam, etiam post Decretum Seſs. IV, & V, non pro certa & definita vendicat, ſed tantum ut probabilem tradit, eamque non in omni, ſed tantum in aliquo casu. Nam ad finem Tractatus ſui de Eccleſiæ Poteſtate, quem in ipso Constantiensi conscripsit, objiciens ſibi ex Decretalibus Cap. *Significaſti*, respondet: *Quod in dicto Capitulo*, Significasti, *dicitur*, *quod Eccleſiæ Romanæ nulla Concilia Legem præfixerunt*, *&* *quod in eis & eorum ſtatutis Romani Pontificis excipitur authoritas; respondetur, quod hoc cum ſui ſimilibus regulariter*, *& in pluribus verum eſt: ſed tamen in aliquibus fallit*, *quod particulariter declarare non eſt præſentis operis.* Quamquam nec ab omni errore immunis fuit Alliacensis: docuit enim apud Vonderhart Tomo II. Hist. Conc. Constantiensis fol. 201, in ſcripto quodam Patribus Constantiensibus oblato A. 1414. non eſse fide divina certum, quod Christus infallibilitatem Conciliis, ſive Episcopis congregatis promiſerit; ſed tantum Eccleſiæ, prout illa continet etiam Presbyteros & Laicos non congregatos. Quod certe nullus Catholicorum nostris temporibus dicere audebit.

Adverſariorum cauſam non juvat Pontificnm authoritas

402. Obj. VIII. Authoritas Summorum Pontificum, Julii I, Liberii, Zosimi, Bonifacii I, Coelestini, Leonis M, Gregorii M, &c. Qui ultro faſsi ſunt, ſe Canonibus Conciliorum eſse ſubjectos. II^do^. Innocentius III. in Epist. ad Philippum Galliarum Regem, rogatus de vinculo conjugali diſsolvendo, respondit: *Si ſuper hoc abſque generali deliberatione Concilii determinare aliquid tentaremus*, *præter divinam offenſam*, *& mundanam infamiam*, *quam ex eo poſsemus incurrere*, *for-*

forsan Ordinis & officii nostri periculum immineret: cum contra præmissam veritatis sententiam nostra non possit authoritas dispensare. Ergo Pontifex agnovit majorem esse Concilii potestatem. R. I$^{mo.}$ Hos Summos Pontifices vel loqui de Canonibus & statutis in fide, seu jure divino positivo & naturali fundatis, quibus derogare nec Conciliis Oecumenicis, nec Summis Pontificibus fas est, cum Papa sit quidem supra Concilia, non tamen supra Deum, supra fidem, aut sanam rationem: vel si loquantur de Canonibus ad Ecclesiæ disciplinam spectantibus, id ita intelligendum est, quod illis derogare, aut in illis dispensare nequeant licite, nisi id ipsius Ecclesiæ necessitas aut utilitas expetat. Sic dispensante Coelestino I. Proclus a Cyziceno ad CPolitanum Episcopatum translatus est. Simplicius Papa permisit contra Canones Nicænos, Stephanum Episcopum Antiochenum, non Antiochiæ, sed CPoli ordinari. S. Ignatius Patriarcha CPolitanus missis Romam Legatis laxari petiit ab Hadriano II. Synodi VIII. Oecumenicæ Decreta, quibus a sacris dignitatibus prohibebantur, quos Photius ordinaverat. Ejusmodi dispensationes profecto ubique terrarum recipiuntur, immo nullibi frequentius petuntur, quam in Galliis. R. II$^{do.}$ Quamvis Pontifices dixerint, sibi fas non esse Canones transgredi, non sequitur eos fassos esse, se illis inferiores esse; alias sequeretur etiam quemlibet Papam inferiorem esse; minorisque authoritatis, quam fuerint sui prædecessores: Summi namque Pontifices innumeris pene locis fassi sunt, se a Decretis suorum prædecessorum ne latum quidem unguem discedere posse. Itaque sicuti Principes a suis legibus, ita etiam Romani Pontifices a Canonibus obligantur quantum ad vim dirigentem, non quantum ad vim cogentem. Cum enim Principis exemplum in omnem partem valeat, fieri vix potest ab aliis legem observari, quam Princeps ludibrio habet, infringitque. Sic tamen Pontifex quoad vim dirigentem a Canonibus obligatur, ut in iis dispensare, aut etiam penitus illos abrogare valeat, siquidem id necessitas, aut utilitas

Eccle-

Ecclesiæ, & ſalus fidelium exposcant. Ad II. N. C. Ibi agebatur de dispenſatione aliqua, quæ neque a Papa, neque a Concilio Oecumenico fieri poterat, eoquod juri divino adverſaretur. Philippus quippe, abjecta Ingelburga legitima uxore ſua, Mariam Ducis Meraniæ filiam ſuperinduxerat, & ab Innocentio expetebat, ut divortium istud, novumque matrimonium ratum haberet: qua in re contrarium votis ſuis Pontificem ſemper expertus est. Quod vero Innocentius, quamvis id etiam Concilii potestatem excedere ſentiret, nihilominus ſcripſerit, ſe id non poſse absque generali deliberatione Concilii indulgere, id mansuetudini ac prudentiæ Pontificis tribuendum est, qui pia Oeconomia uti voluit, ut nectens moras opportunam nancisceretur occasionem Regem ad officium revocandi.

Aut infirmitas argumenti petiti ex Pontificiis Conciliorum confirmationibus.

403. Obj. IX. Infirmitas argumenti ex Pontificiis Conciliorum confirmationibus petiti. *Confirmare* ſtylo Ecclesiastico nihil aliud est, quam consentire. Ergo ex eo, quod Romani Pontifices confirmarint Concilia Oecumenica, nullam exercuiſse in illa ſuperioritatem probantur. P. A. In Actis Conciliorum ſæpius legitur, a Synodis Provincialibus Decreta Romanorum Pontificum fuiſse confirmata. Immo ipsi Pontifices non ſemel aſseruerunt, confirmari a ſe Prædeceſsorum Pontificum Constitutiones. Ergo vox *confirmare* idem dicit ac consentire. R. N. A. Si enim confirmare idem eſset, ac consentire, non majorem haberet Romanus Pontifex authoritatem, quam noviſsimus Episcoporum: hic enim quando Synodalibus Decretis consentit, ea non ſecus ac Papa confirmaret. Confirmare itaque idem dicit hic, ac authoritate ſua omnem vim ac robur tribuere; hocque consensum inter alicujus Episcopi, & confirmationem Romani Pontificis discrimen intercedit, quod quamvis Episcopus aliquis Synodalibus Constitutionibus & Decretis non consentiat, illa tamen, confirmatione Pontificia accedente, firma & inconcuſsa reddantur: Contra vero nullius illa ſint authoritatis, si a Papa reprobentur, & totam Ecclesiam non obligent, quamvis facta ſint in Concilio Generali,

nisi

nisi a Pontifice confirmentur, a quo ſolo robur ſuum accipiunt. Ad *probat.* C. A. N. C. Jllud adversariis facile damus, confirmandi verbum ab Ecclesiasticis Scriptoribus latius interdum usurpari, ut ea nimirum quæ ſatis jam firma ſunt, confirmari dicantur vel ab iis, qui nullam vim rebus tribuere poſsunt; adeoque non ſemper confirmationem intelligi, quæ authoritatem habeat, ut ostendunt allata in objectione exempla. At vero cum audimus S. Damasum, S. Leonem M. &c. negantes ſine consensu ſuo quidquam in Conciliis ratum aut firmum eſse: cum audimus S. Sixtum III. Jllyrici Episcopos ſua Epistola admonentem: *Nec his vos, fratres chariſsimi, conſtitutis, quæ præter noſtra præcepta Orientalis Synodus decernere voluit, credatis teneri, præter id quidem, quod de fide, nobis consentientibus, judicavit:* cum denique novimus Romanos Pontifices alia probaſſe, alia autem reprobaſse, quæ in Conciliis fuerant constituta, liquidum est, confirmare hic idem dicere, ac robur addere, authoritatem impertire.

404. Dices. In Actis Conciliorum Oecumenicorum, quæ ſummam habent authoritatem, nihil invenire licet de Confirmatione facta a Romano Pontifice, postquam Concilia illa absoluta fuerunt. Ergo gratis dicitur, ea robur obtinuiſse a Papa. R. Imo. Quamvis non omnium Conciliorum confirmatio in Actis amplius appareat, potuit illa injuria temporum interiiſse. Nicænam I. Synodum confirmationem a Sylvestro petiiſse testatur Romana Synodus Episcoporum XLII. ſub S. Felice III. A. 485. in Epistola ad Clericos & Monachos Orientales data. Chalcedonense Concilium confirmavit S. Leo M. Epist. LXXXVII. CPolitanum II. Vigilius in Epistola ad Eutychium, CPolitanum III. S. Leo II. in Epist. ad Constantinum Pogonatum Imperatorem &c. R. IIdo. N. C. Si Romani Pontificis ſententia Conciliis præivit, eamque Concilia ſecuta ſunt, tantam Conciliis authoritatem atque firmitatem tribuit, ut quæcunque in illis definita & constituta ſunt, ipsius Pontificis Summi auctoritate definita & constituta eſse intelligantur. Ac si quando

contigit, ut hujusmodi Conciliis confirmationem Pontifex Summus addiderit, hæc non majorem ipsis contulit firmitatem; sed improbis hominibus dumtaxat calumniandi facultatem ademit, non secutas fuisse Synodos sententiam, quæ præiverat, Romani Pontificis. Qua sola de causa S. Leo Magnus adductus fuit, ut Chalcedonense Concilium confirmaret. *Ne per malignos*, inquit Epistola LXXXVII, *dubitabile videatur, utrum, quæ in Synodo* (Chalcedonensi) *per unanimitatem vestram de fide statuta sunt, approbem.* Quamquam vero Pontifices Summi authoritate sua plerumque Conciliis præiverint in eo, quod illa præscriberent: interdum tamen Conciliorum præscriptiones Apostolicæ Sedis authoritas, quæ non præiverat, subsecuta est. Quod in Conciliis Carthaginensi, & Milevitano II. Anno 415. adversus Pelagianos habitis, & in Arausicano II. Anno 529. adversus Semipelagianos coacto videre licet: quorum priora duo S. Innocentius I, postremum vero Bonifacius II. Rescriptis suis confirmarunt: ex quo summam Concilia illa consecuta sunt authoritatem. Nam Concilia, quibus Romani Pontificis non præiverit sententia, hac omni firmitate caruisse certum est; donec per confirmationem consensus Romani Pontificis illis accederet. Cujus rei exemplum de V^ta^ Synodo petere possumus, quæ non ante vim ullam habuit, quam Vigilius illam confirmaret.

Non Basileensium, ac Gersonii Achilles.

405. Obj. X. Achilles Gersonii & Basileensium. Totum est majus sua parte. Atqui Concilium est totum, & Pontifex est tantum pars Ecclesiæ. Ergo Concilium est majus Pontifice. R. Argumentum hoc omnino infirmum est. Igitur D. M. Totum est majus sua parte, si de toto physico sit sermo, C. M. Si de toto morali, N. M. alias Rex inferior esset statibus congregatis, & parere cogeretur subditis suis: Uxor & Liberi Patrefamilias, milites suo Duce essent superiores: sicque rectus ordo subverteretur, & janua rebellionibus panderetur. Quin immo Ecclesia ipso Christo esset superior, cum Christus non totam Ecclesiam constituat, sed tantum sit invisibile Ecclesiæ Caput.

put. Præterea N. etiam min. Concilium absque Romano Pontifice non repræsentat sufficienter totam Ecclesiam, non est totum aliquod, sed truncus sine capite, quod est pars præcipua & nobilissima.

Nec aliæ ratiunculæ.

406. Obj. XI. Ratio. Ecclesiæ male consuluisset Christus, si illi potestatem non dedisset, Pontificem inutilem & noxium in ordinem redigendi. II. Papa est minister Ecclesiæ. Ergo est infra Concilium. III. Papa accipit potestatem suam ab Ecclesia. Ergo Ecclesia potest illi hanc potestatem justis de causis adimere. IV. Papa deponi potest a Concilio ob hæresin. Ergo etiam ob alia gravia crimina. V. Jus naturæ dictat, quod membra, quæ totum corpus inficiunt, possint amputari: Atqui Papa flagitiose vivens est tale membrum, quod pravo suo exemplo totam Ecclesiam inficit. Ergo. VI. Papa potest se abdicare Papatu. Ergo etiam potest invitus deponi. R. ad I. Quamvis Pontifex inutilis & noxius magnum sit Ecclesiæ malum, longe majus tamen Ecclesiæ impenderet malum, si Episcopi, vel congregati in Conciliis, vel dispersi, deponere possent Romanum Pontificem: non enim tam grave incommodum a malo Pontifice metuendum est, quam a diuturno schismate, nullusque foret tam sanctus Pontifex, qui quæsito quocunque demum prætextu, se in ordinem redigendum esse non timeret. Neque propterea Pontificis vitia sine remedio sunt: rogari enim monerique potest non a Cardinalibus modo, aut Concilio, sed etiam a Christianis Principibus laicis: quæ omnia si non prosint, oratio adhibenda est, medium inter reliqua omnia efficacissimum. Profecto si superioritas Principum Reipublicæ magis proficua est, quamvis ea per accidens aliqui abutantur: superioritas quoque Pontificum ad Ecclesiæ pacem & tranquillitatem magis conducere merito censenda est. Ad II. N. A. Pontifex non Ecclesiæ, sed Christi est minister, Pater, Pastor, & Doctor Ecclesiæ. Ad III. N. A. Ecclesia non confert Electo potestatem Papalem; sed tantum personam designat, cui potestas immediate a Deo confertur. Ad IV. N. C. Propter hæresin Papa desi-

neret eſse membrum Eccleſiæ. Ergo multo magis deſineret eſse caput Eccleſiæ: At vero propter alia peccata, quamvis forent hæreſi graviora, charitatem quidem amitteret, at non deſineret eſse membrum & caput Eccleſiæ. Ad V. D. M. Jus naturæ dictat, quod membra poſsint amputari ad præcavendum majus malum, ſi ſint minus principalia, ſine quibus vita hominis prorogari poteſt, C. M. Membrum principale, quale eſt caput, N. M. Ad VI. N. C. Papa poteſt libere abdicare ſe jure ſuo, quod habet: contra vero Eccleſia, Pontifice inferior, non poteſt ſibi hoc jus arrogare, quod a Deo non accepit.

CONTROVERSIA VII.

AN ROMANUS PONTIFEX IN MATERIA FIDEI ET MORUM, EX CATHEDRA LOQUENS, SE SOLO SIT INFALLIBILIS?

Status quæſtionis.

407. Quemadmodum Catholici Doctores fere omnes, Gallis aliquod exceptis, Romanum Pontificem Conciliis Oecumenicis ſuperiorem eſse: ita etiam eundem ex Cathedra loquentem, in materia fidei & morum ſe ſolo infallibilem eſse contendunt. Dixi I. *Ex Cathedra loquentem.* Quando nimirum tamquam Paſtor & Caput Eccleſiæ circa fidei & morum quæſtiones totam Eccleſiam, ſeu univerſos Fideles alloquitur, eosque ad credendum propoſitum dogma obligat, aut contrarium ſentientes anathemate percellit: ut perſona enim privata, conſentientibus etiam Pontificiæ Infallibilitatis patronis, abſolute errare poteſt. II. *In materia fidei & morum.* In aliis enim quæſtionibus, ut etiam puri facti non connexi cum jure, fallibilis eſt. III. *Se ſolo*, antequam etiam accedat Eccleſiæ, ſive totius, ſive majori ſaltem ex parte conſenſus: ita ut quam primum fidelibus legitime ac ſufficienter conſtiterit, dogma aliquod ad fidem pertinens, credendum proponi univerſæ Eccleſiæ a legitimo & indubitato Romano Pontifice, omnes teneantur illud credere, neminique liceat

ceat Decretum illud quocunque prætextu rejicere, aut expectare Ecclesiæ consensum.

Sententiæ Gallorum.

408. Galli Pontificiæ infallibilitatis hostes, in duas abeunt opiniones. Ima. est Turnelii, aliorumque, Decreto Cleri Gallicani A. 1682. magis conformis, qui docent Romani Pontificis Decreta non esse irreformabilia etiam quoad fidem & mores, nisi Ecclesiæ consensus accesserit. Quamquam & ipsi circa sensum hujus conditionis non conveniunt; cum aliqui putent sufficere consensum notabilis partis, alii majoris partis Episcoporum: quidam denique requirant unanimitatem Episcoporum, si non omnino physicam, saltem moralem. IIda. est Bossueti, Launoii, aliorumque, qui putant, ut infallibile sit Romani Pontificis Decretum in causa fidei & morum, non requiri consensum Universalis Ecclesiæ; sed sufficere consensum Romanæ Ecclesiæ, prouti hæc particularis Ecclesia est: ac discrimen faciunt inter Sedem Apostolicam, & sedentem in ea: illam esse infallibilem contendunt; hunc vero fallibilem. At vero, quamvis discrimen aliquod inter Sedem Romanam, & Pontificem in ea sedentem dari concedamus, v. g. quod Romanus Pontifex moriatur, Sedes autem Romana semper vigeat: quod diversa sint merita personalia Pontificum, eadem tamen jura Romanæ Sedis, juxta illud S. Leonis Epist. LIII. ad Anatolium: *Aliud sunt Sedes, aliud Præsidentes &c.* Quod Romana Ecclesia semper sit Deo accepta & chara, non autem hoc ipso Romanus Pontifex ut privata persona &c; in hac tamen materia, ubi de infallibilitate activa judicii & doctrinæ loquimur, distinctionem hanc absurdam esse contendimus I. Quia cum ad Sedem Apostolicam accedimus, fidei oracula postulaturi, non singulos Romanæ Ecclesiæ fideles interrogamus, nec Ecclesiam ipsam Romanam in Concilium cogimus, sed Pontificis Maximi judicium quærimus. II. Quia solus Romanus Episcopus, non vero Romanus Populus, aut Collegium Cardinalium, docet ea quæ ad fidem pertinent: nec potestas judicandi ac pascendi in Populo Romano, aut Collegio Cardinalium est, sed in Roma-

no Pastore, immediato Christi Vicario. Hinc Concilia non ab alio confirmationem petunt, quam a Romano Pontifice. III. Quia promisſiones Christi Petro ejusque Succeſsoribus factæ, non ad Ecclesiam Romæ existentem referendæ ſunt, ſed ad ipsum Petrum ejusque Succeſsores; cum Christus non dixerit, ſe fundaturum eſse Ecclesiam ſuam ſupra Ecclesiam Romanam, ſed ſupra Petrum: Neque Christus pro Romana Ecclesia, ut ſeparata a Capite ſuo, rogavit ne fides ejus deficeret, ſed pro Petro, ejusque Succeſsoribus. IV. Nulla dari potest ratio, nullumque aſsignari potest fundamentum hocce privilegium infallibilitatis Romanæ potius Ecclesiæ concedendi, quam ipsis Romanis Pontificibus: multoque conformius ſapientiſsimæ dispositioni divinæ providentiæ videtur, quod infallibilitas hæc in Capite, Magistro ac Pastore potius resideat, quam in reliquis membris Ecclesiæ; cum neque membris Caput, neque discipulis docere Magistrum conveniat.

Romani Pontificis ex Cathedra loquentis judicium in materia fidei & morum infallibile eſse, evincitur ex Scripturis.

409. Conclusio. Romanus Pontifex, ex Cathedra loquens, in quæstionibus fidei & morum ſe ſolo est infallibilis, etiam antequam accedat consensus Ecclesiæ. Prob. I. Authoritate Scripturarum. Lucæ Cap. XXII. ait Christus ad Petrum: *Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut cribraret ſicut triticum: Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* Ex quo loco ſic argumentor. Jlli censendi ſunt in quæstionibus fidei & morum infallibiles, pro quibus Christus oravit, ne eorum fides deficeret; cum Christus pro reverentia ſua ſemper fuerit exauditus. Atqui Christus pro Petro, ejusque Succeſsoribus Romanis Pontificibus oravit, ne eorum fides deficeret, juſsitque eos fratres ſuos confirmare. Ergo. Major est certa. Minor propositio probatur authoritate Conciliorum, & Sanctorum Patrum a nobis inferius adducenda, qui docent Christum non pro Petro tantum, ſed etiam pro illius Succeſsoribus Romanis Pontificibus oraſse, ne ipsorum fides deficeret. Et profecto ipsa ſana ratio huic explicatio-

ni ſuffragatur. Christus enim oravit pro Petro in bonum Ecclesiæ. Ergo cum B. Petrus immortalis non fuerit, & bonum Ecclesiæ exigat, ut infallibilem habeat in materia fidei & morum authoritatem, rogavit etiam pro Succeſsoribus Petri.

410. Neque dicas per Petrum intelligi Ecclesiam, aut Christum oraſse, ne deficiat fides Romani Pontificis, si hæc conformis fuerit doctrinæ a Christo traditæ, aut si acceſserit consensus Ecclesiæ. Nam Imo. Christus dixit: *Simon, Simon - - rogavi pro te, & tu aliquando &c.* Quæ verba non ad Ecclesiam, ſed ad ſolum Petrum ejusque Succeſsores referenda eſse nemo non videt. II. Nullum hic conditionis alicujus vestigium extat. Ergo hæc conditio gratis fingitur: neque peculiare aliquid Petro Christus promisiſset, cum quilibet fidelis etiam laicus, immo etiam Gentilis quilibet vel Turca tali modo ſit infallibilis, si doctrinam tradat doctrinæ Christi conformem, aut talem, cui accedat consensus Universalis Ecclesiæ. *Confirm.* Pro illo rogavit Christus, ne ejus fides deficeret, cui dictum est, *Confirma fratres tuos.* Atqui id, etiam juxta Gallos Theologos, non dictum fuit Ecclesiæ quæ filios habet, non fratres; ſed B. Petro, ejusque Succeſsoribus, qui ex officio tenentur confirmare fratres ſuos, id est, Episcopos. Ergo. Sane permirum mihi videtur, quod Galli Theologi ex hoc & posteriori textu Primatum Romani Pontificis evincere conentur; ejus vero infallibilitatem ex illis non agnoscant.

411. Alter locus habetur Matth. Cap. XVI. *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam.* Ex quibus ſic argumentor. Christus constituit B. Petrum ejusque Succeſsores Romanos Pontifices tamquam petram & fundamentum totius Ecclesiæ, Ergo Romani Pontifices Succeſsores Petri in quæstionibus fidei & morum ſunt infallibiles. Antecedens est certum, quia ex hoc ipso loco Galli Primatum Papæ evincunt. P. C. Ecclesia idcirco infallibilis a Christo pronuntiatur, quia imposita est fundamento & Petræ

træ infallibili, nimirum Romanis Pontificibus, adversus quos inferi nunquam prævalebunt. Ergo fundamentum debet eſse infallibile; alias ruente fundamento ſubrueretur etiam domus eidem ſuperstructa, quæ a fundamento ſuo redditur ſtabilis. Neque dicas ſolidum argumentum formari non poſse ex hoc textu, quia diverso modo a Patribus, ac præcipue a S. Augustino exponitur, qui nomine Petræ ipsum Christum intelligit. Præterquam enim, quod aliæ interpretationes recidant a ſensu proprio & litterali (Vide dicta Num. 308. 309. 310.) nunquam excludunt Patres nostram interpretationem. Et quemadmodum non obstante diversa Patrum interpretatione, etiam a Gallis Primatus Petri & Romanorum Pontificum probatur: ita etiam, ea non obstante, Romanorum Pontificum infallibilitas ex iisdem Scripturarum locis evincitur; non enim magis ad Petri, ejusque Succeſsorum personam referri videntur ea verba pro Primatu, quam pro ipsorum infallibilitate.

Atque ex Conciliis General. præcipue ex Ephesino.

412. Prob. II^do.^ ex Conciliis Oecumenicis, quæ infallibilitatem Romani Pontificis & agnoverunt, & deprædicarunt. In Concilio Ephesino Act. III. Philippus Presbyter, & Apostolicæ Sedis Legatus, nemine contradicente, ſuæ Legationis mandatum in hunc modum exposuit, qui indicat authoritatem & firmitatem in fide a B. Petro ad Succeſsores transmiſsam: *Nulli dubium, immo ſæculis omnibus notum eſt, quod Sanctus Beatiſsimusque Petrus Apoſtolorum Princeps & Caput, fideique columna, & Ecclesiæ Catholicæ fundamentum, a Domino noſtro Jesu Chriſto Salvatore humani generis, ac Redemptore claves Regni accepit, ſolvendique ac ligandi peccata poteſtas ipsi data eſt: qui ad hoc usque tempus, & ſemper in ſuis Succeſsoribus vivit, & judicium exercet. Hujus itaque ſecundum ordinem ſucceſsor, & locum tenens Sanctus Beatiſsimusque Papa noſter Cœleſtinus Episcopus nos ipsius præsentiam implentes ad hanc Sanctam Synodum misit.* Atqui si B. Petrus judicium exercet in ſuis Succeſsoribus, judicium illud certe nequit eſse errori obnoxium.

413.

413. S. Leo M. Chalcedonensibus certam præscripsit fidei regulam, suam nimirum ad Flavianum Epistolam (vide Num. 373.) quam Patres in damnanda Eutychetis hæresi sequerentur. Lecta hæc fuit Actione II, acclamatumque a Patribus: *Hæc est Patrum fides: hæc Apostolorum fides. Omnes ita credimus. Orthodoxi ita credunt. Anathema ei, qui non ita credit. Petrus per Leonem locutus est.* Neque id ob eruditionem Sancti Leonis dictum est a Patribus, sed quia Succesfor erat B. Petri, ut non obscure insinuat Synodus in sua ad S. Leonem Epistola, in qua ait: *Quam* (fidem) *ex præcepto Legislatoris venientem usque ad nos ipse servasti, vocis Beati Petri omnibus constitutus interpres.* Cum Actione IV. concinnata fuisset a Concilii Patribus formula fidei, qua Eutychiana perfidia non penitus profligari videbatur, eoquod in illa omissa ac dissimulata fuerint verba S. Leonis, quibus dicebatur, *Salvam utriusque naturæ proprietatem in unam coivisse personam, inconvertibiliter, inseparabiliter & inconfuse*, Legati Sedis Apostolicæ Act. V. petierunt verba illa definitioni fidei inseri, discessuros se minati, nisi id fieret: quod etiam tandem evicerunt.

Chalcedonensi.

414. S. Agatho CPolitani III. Concilii Patribus præcepit, ne aliter in fidei causa pronuntient, quam ipse suis Legatis præceperat. (Vide Num. 374.) Idem in Epist. ad Imperatorem Constantinum Pogonatum scripsit: *Cujus* (B. Petri) *annitente præsidio, hæc Apostolica ejus Ecclesia nunquam a via veritatis in qualibet erroris parte deflexa est: cujus authoritatem utpote Apostolorum omnium Principis semper omnis Catholica Christi Ecclesia, & Universales Synodi fideliter amplectentes in cunctis secutæ sunt. - - - Hæc est veræ fidei regula, quam & in prosperis & in adversis vivaciter tenuit ac defendit, hæc spiritualis Mater vestri tranquillissimi Imperii, Apostolica Christi Ecclesia. Quæ per Dei omnipotentis gratiam a tramite Apostolicæ traditionis nunquam errasse probabitur, nec hæreticis pravitatibus depravata succubuit. Sed ut ab exordio fidei Christianæ percepit ab authoribus suis Apostolorum*

CPolitani III.

Chri-

Christi Principibus, illibata fides tenus permanet, secundum ipsius Domini Salvatoris divinam pollicitationem, quam suorum Discipulorum Principi in sacris Evangeliis fatus est: Petre, Petre, inquiens, Satanas expetivit vos, ut cribraret vos, sicut qui cribrat triticum. Ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Consideret itaque vestra tranquilla Clementia, quoniam Dominus ac Salvator omnium, cujus fides est, qui fidem Petri non defecturam promisit, confirmare eum Fratres suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices, meæ exiguitatis Prædecessores, confidenter fecisse semper cunctis est cognitum. De hac ipsa S. Agathonis Epistola pronuntiarunt Patres Synodi VI. in Sermone acclamatorio ad Imperatorem: *Confessionem tibi a Deo inscriptam illa Romana antiqua Civitas obtulit. Charta & atramentum videbatur, & per Agathonem Petrus loquebatur.* Et in Epistola Synodica ad Agathonem scribunt: *Itaque tibi, ut primæ Sedis Antistiti, universalis Ecclesiæ capiti, quid agendum sit, relinquimus, stanti super firmam fidei petram, acquiescentes veræ Confessionis litteris, a vestra paterna beatitudine ad piissimum Imperatorem missis quas ut a summo Apostolorum vertice divinitus perscriptas agnoscimus, per quas exortam nuper multiplicis erroris hæreticam sectam depulimus.*

Nicæno II. 415. In Nicæno II. Actione II. lectæ, magnoque applausu a Synodo exceptæ sunt Epistolæ S. Hadriani I. Rom. Pontificis ad Imperatorem, & Tarasium Patriarcham CPolitanum. In prima ad Imperatorem Pontifex hæc scribit: *Iste itaque* (B. Petrus) *tam præcelso prælatus honore promeruit confiteri fidem, supra quam fundatur Ecclesia Christi. Beatam confessionem beatitudo secuta est præmiorum, cujus prædicatione Sancta Universalis illustrata est Ecclesia, & ex ea ceteræ Dei Ecclesiæ fidei documenta sumpserunt. Nam ipse Princeps Apostolorum B. Petrus, qui Apostolicæ Sedi primitus præsedit, sui Apostolatus Principatum, ac Pastoralis curæ, qui in ejus sacratissima Sede perenniter sessuri sunt, dereliquit; quibus & authoritatis potestatem, quemadmodum & Salvatore nostro,*

ſtro Domino Deo ei conceſsa eſt, & ipse quoque ſuis contulit, ac tradidit divino juſsu Succeſsoribus Pontificibus. At quis neget, B. Petro infallibilem authoritatis potestatem a Christo fuiſse traditam? Eadem Actione II. Joannes Episcopus Tauromeniæ dixit: *Cum veluti divinus Orthodoxiæ terminus ſint litteræ, quæ ab Hadriano Papa ſenioris Romæ ad pios Imperatores, nec non ad Tarasium universalem Patriarcham noſtrum miſsæ ſunt, ita profiteor.*

CPolitano IV.

416. In CPolitano IV. Actione II. prolatus est a Legatis Sedis Apostolicæ libellus Hadriani II, cui omnes Episcopi, qui ad Synodum admitti vellent, ſubscribere debebant. In eo dicitur: *Quia non poteſt Domini noſtri Jesu Chriſti prætermitti ſententia, dicentis: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. Hæc, quæ dicta ſunt, rerum probantur eventibus, quia in Sede Apoſtolica immaculata eſt ſemper reservata Catholica religio. & Sancta celebrata doctrina.* Ex quo patet, non tantum Sedem Apostolicam lapsam nunquam fuiſse, ſed nec labi poſse in errorem; quia in dicto libello Romanæ Sedis infallibilitas fundatur in Christi promiſsione, *Tu es Petrus &c.* Absurdum autem foret dicere, eam non ad omnia tempora extendi, ſed unum Romanum Pontificem illa potius comprehendi quam alterum. Actione III. lecta & approbata fuit Ignatii CPolitani Patriarchæ Epistola ad Nicolaum, in qua dicitur: *Hujusmodi beatas voces* (Tu es Petrus, & ſuper hanc &c.) *non ſoli Apoſtolorum Principi hæreditarias transcripsit, & aſsignavit, ſed per ipsum ad omnes Romanæ Sedis Pontifices, illius Succeſsores transmisit. Hinc retro olimque ſemper, cum hæreses & ſcelera pullularent, noxias illas herbas & zizania Apoſtolicæ Sedis veſtræ deceſsores exſtirparunt: & nunc Tua Beatitudo digne conſtituta, accepta a Chriſto poteſtate, veritatis hoſtes fudit.*

Lugdunensi II. & Constantiensi.

417. In Lugdunensi II. lecta est, & approbata a Patribus profeſsio fidei Græcorum, in qua Romanæ Ecclesiæ infallibilitas aſseritur. (Vide Num. 376.) Denique cum Galli magni faciant Costantiense, audienda est censura adversus tres primas Wickleffi pro-

propositiones a plurimis & doctissimis Cardinalibus, Episcopis, Abbatibus & Theologis, quibus ipsa Synodus negotium illud demandaverat, lata, & a Concilio confirmata in VIII. Sessione: *Impossibile est, quod talis Sedes, & talis Romana Ecclesia aliquid determinet & teneat pro fide Catholica & recta, quod non esset fides recta. Alias in tali casu Sedes illa Apostolica, & Romana Ecclesia esset hæretica, & erronea, tenens tenaciter non fidem pro fide, aut fidem pro non fide. Quomodo ergo ipsa esset Mater & Caput omnium Ecclesiarum, in omnibus tanquam Magistra sequenda, ad quam in dubiis & arduis est recurrendum, quando circa fidem in aliquo dubitatur? Quomodo ipsa non habebit maculam, neque rugam? Quomodo ejus authoritati maximæ debet cedere usus, seu consuetudo? Quomodo ei post Deum maxime erit obediendum, ideo quia ipsa est Mater & caput omnium Ecclesiarum, contra quam si quis derogando loquitur, hæreticus reputatur? Quomodo ipsa valebit omnes judicare, de ea autem nullus judicare permittitur? Quomodo Christianus, qui ei obedire contemnit, peccatum infidelitatis incurret?* Longe plura ex eadem censura afferri possent. Sed prolixior cum sit, non vacat totam describere. Quare aliunde, quam a Concilio Constantiensi, Pontificiæ infallibilitatis hostes subsidium ac fulcimentum quærant necesse est.

Idem ostenditur authoritate Pontificum

418. Prob. III. Authoritate Summorum Pontificum, in quos ob vitæ sanctitatem & doctrinam nulla prudens suspicio cadere potest potestatis aut dignitatis sibi temere, falso, ac contra conscientiam arrogatæ. S. Innocentius I. Epist. ad Patres Concilii Milevitani, inter Augustinianas CLXXXII. scribit: *Diligenter & congrue Apostolici consulitis honoris arcana; honoris inquam illius, quem præter illa, quæ sunt extrinsecus, solicitudo manet omnium Ecclesiarum, super anxiis rebus quæ sit tenenda sententia, antiquæ scilicet regulæ formam secuti, quam toto semper orbe mecum nostis esse servatam - - - Scientes quod per omnes Provincias de Apostolico fonte petentibus responsa semper emanent. Præsertim quoties fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres & Coepiscopos nostros non*

nisi

nisi ad Patrum, id est, sui nominis & honoris auctorem referre debere, velut nunc retulit vestra dilectio, quod per totum mundum possit omnibus Ecclesiis in commune prodesse. S. Sixtus III. Epist. ad Joannem Antiochenum: *Hæc sanctitatem tuam volumus prædicare, quæ scribis: expertus es negotii præsentis eventu, quid sit sentire nobiscum. B. Petrus Apostolus in Successoribus suis, quod accepit, hoc tradidit. Quis ab ejus velit se separare doctrina, quem ipse inter Apostolos primum Magister edocuit? Non hunc auditus per alterum, non sermo lectus instruxit; non doctus est cum aliis ore Doctoris; non Scripturæ, non Scriptorum passus est quæstionem; absolutam & simplicem fidem, & quæ controversiam non haberet, accepit.* S. Leo M. Serm. III. de Assumptione sua ad Pontificatum. *Specialis cura Petri a Domino suscipitur, & pro fide Petri proprie supplicatur, tamquam aliorum status certior sit futurus, si mens Principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur: & divinæ gratiæ ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quæ per Christum Petro tribuitur, per Petrum Apostolis cœteris conferatur. - - - Gratias agentes sempiterno Regi Redemptori nostro Jesu Christo, qui tantam potentiam dedit ei, ut si quid etiam nostris temporibus recte per nos agitur, recteque disponitur, illius sit gubernaculis deputandum, cui dictum est, Et tu confirma fratres tuos. Et cui post Resurrectionem Dominus ad trinam æterni amoris professionem mysticam insinuatione ter dixit, Pasce oves meas. Quod nunc quoque procul dubio facit, & mandatum Domini pius Pastor exsequitur, confirmans nos cohortationibus suis, & pro nobis orare non cessans.* S. Simplicius Papa Epist. ad Zenonem Imp. *Perstat in Successoribus suis hæc & eadem Apostolicæ norma doctrinæ, cui Dominus totius curam ovilis injunxit, cui se usque ad finem sæculi minime defuturum, cui portas inferi nunquam prævalituras esse promisit, cujus sententia quæ ligarentur in terris, solvi testatus est non posse nec in cœlo.* S. Gelasius Epist. ad Anastasium Imp. *Hoc est, quod Sedes Apostolica magnopere cavet, ut quia mundo radix est Apostoli gloriosa confessio, nulla rima pravitatis, nulla prorsus*

sus

sus contagione maculetur. Nam si, quod Deus avertat, quod fieri non posse confidimus, tale aliquid proveniret, unde cuiquam resistere auderemus errori? vel unde correctionem errantibus posceremus? S. Greg. M. Lib. IV. Epist. LII. ad omnes Galliarum Episcopos: *Siquam vero contentionem, quod longe faciat divina potentia, de fidei causa evenire contigerit, aut negotium emerserit, cujus vehemens sit fortasse dubietas, & pro sui magnitudine judicio Sedis Apostolicæ indigeat, examinata diligentius veritate, relatione sua studeat ad nostram perducere notionem: quatenus a nobis valeat congrua sine dubio sententia terminari.* S. Leo IX. in Epistola ad Michaelem Cerularium & Leonem Acridanum scribit: *Erit ergo quisquam tantæ dementiæ, qui orationem* (Et ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua) *illius, cujus velle est posse, audeat in aliquo vacuam putare? Nonne a Sede Principis Apostolorum, Romana videlicet Ecclesia tam per eundem Petrum, quam per suos Successores convicta atque expugnata sunt omnium hæreticorum commenta, & fratrum corda in fide Petri, quæ hactenus non defecit, neque in finem deficiet, sunt confirmata?* Innocentius III. Serm. II. in Consecratione Pontificis Maximi ait: *Nisi ego solidatus essem in fide, quomodo possem alios in fide firmare? quod ad officium meum noscitur specialiter pertinere, Domino protestante; Ego, inquit, rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Rogavit, & impetravit: quoniam exauditus est in omnibus pro sua reverentia. Et ideo fides Apostolicæ Sedis in nulla unquam turbatione defecit, sed integra semper & illibata permansit, ut Petri privilegium persisteret inconcussum.* Hæc & plura alia testimonia ipsi Romani Pontifices protulerunt in conspectu totius Ecclesiæ, atque continentur in Epistolis ad varias Ecclesias, immo quandoque ad Oecumenica Concilia directis, quibus nemo unquam contradixit; ita ut perperam nunc agere videantur, qui eo argumento, quod ibi Summi Pontifices propriam causam tueantur, hisce monumentis authoritatem tota retro antiquitate stabilitam detrahere adlaborant. Quid

ni

ni enim pari ratione Synodi Constantiensis authoritatem quis recuset, quod cum se Pontifice superiorem edixit, non minus in propria causa locuta fuisse perhibeatur? Et profecto si antiqua Imperatorum, Principum & Episcoporum testimonia recipi oportet, cum monumentis publicis jura sua expresserunt, nemoque inventus est, qui ea in controversiam adduceret; cur non itidem Summorum Pontificum testimonia acceptabimus, quæ circa sua jura & privilegia publice & palam protulerunt, & quibus nemo se opponere visus est?

Et Patrum.

419. Prob. IV. Athoritate Patrum. S. Cypr. Epist. LV. ad Cornelium Papam scribit: *Navigare audent*, (Afri Schismatici) *& ad Petri Cathedram, atque Ecclesiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta est, a Schismaticis & profanis litteras ferre: nec cogitare, eos esse Romanos, quorum fides Apostolo prædicante laudata est, ad quos perfidia non possit habere accessum.* Et Fpist. XLV. ad eundem S. Cornelium, Romanam Ecclesiam vocat *Ecclesiæ Catholicæ radicem ac matricem*, atque Episcopi Romani communicationem *Ecclesiæ Catholicæ unitatem* appellat. Atqui hæc dici nequeunt ab eo qui Romanum Pontificem se solo fallibilem esse statuit in causa fidei. Si enim Romanus Pontifex in errorem fidei contrarium labi posset, atque etiam actu laberetur, desineret esse Ecclesiasticæ illius unionis centrum, ad quod cæteræ Ecclesiæ, velut totidem lineæ ferri debent. Et si Papa errorem eis proponeret credendum, utique ab eo recedere tenerentur, sicque a sententia Papæ secedendo, fidem Catholicam retinerent, quod certe repugnat Cypriano, qui pro omni tempore Sedem Apostolicam vult esse radicem, matricem, & centrum Ecclesiæ Catholicæ totius, idemque esse communicare cum Episcopo Romano, ac cum Ecclesia Catholica. S. Ambrosius Lib. IV. de Fide ad Gratianum, agens de Romano Pontifice potissimum, Cap. III. scribit: *Ergo cui propria authoritate regnum dabat* (Christus Petro) *hujus fidem firmare non poterat, quem cum Petram dicit, firmamentum Ecclesiæ indicavit?* S. Hier. Lib. III. Apologiæ

logiæ contra Rufinum. *Scito Romanam fidem Apostolico ore laudatam ejusmodi præstigias non recipere, etiamsi Angelus aliter annuntiet, quam semel prædicatum est, Pauli auctoritate munitam non posse mutari.* Idem Epistola XIV. alias LVII. ad S. Damasum Papam, Pontificiam infallibilitatem aperte adstruit: *Ideo mihi Cathedram Petri, & fidem Apostolico ore laudatam, censui consulendam: inde nunc animæ meæ postulans cibum, unde olim Christi vestimenta suscepi. - - - Profligato a sobole mala patrimonio, apud vos solos incorrupta Patrum servatur hæreditas. - - Vos estis lux mundi, vos sal terræ. - - Ego nullum primum nisi Christum sequens, Beatitudini tuæ, id est, Cathedræ Petri communione consocior: super illam Petram ædificatam Ecclesiam scio. Quicunqne extra hanc domum agnum comederit, profanus est. Siquis in Arca Noe non fuerit, peribit regnante diluvio - - Quicunque tecum non colligit, spargit, hoc est, qui Christi non est, Antichristi est. - - Quam ob rem obtestor Beatitudinem tuam per Crucifixum, mundi salutem, per homousion Trinitatem, ut mihi Epistolis tuis sive tacendarum, sive dicendarum hypostaseon detur authoritas.* S. Petrus Chrysologus in Epist. ad Eutychetem. *In omnibus hortamur te frater honorabilis, ut his, quæ a Beatissimo Papa Romanæ Civitatis præscripta sunt, obedienter attendas; quoniam B. Petrus, qui in propria Sede vivit & præstat quærentibus fidei veritatem. Nos enim pro studio pacis & fidei, extra consensum Romanæ Civitatis Episcopi causas fidei audire non possumus.* S. Sophronius Jerosolymitanus Patriarcha alloquens Stephanum Dorensem Episcopum, ut habetur Secret. II. Concilii Lateranensis sub S. Martino Papa, ait: *Quantocyus de finibus terræ ad terminos ejus deambula, donec ad Apostolicam Sedem, ubi Orthodoxorum dogmatum fundamenta existunt, pervenias: non semel, non bis, sed multo sæpius aperiens sacris viris ibidem consistentibus omnia secundum veritatem, quæ in istis partibus mota sunt: & non quiescas, instantius expetens, atque exorans eos, donec ex Apostolica prudentia quæ in Deo est, ad victoriam judicium perducere debeant, & noviter introductorum dogmatum*

(a Mo-

(a Monothelitis) *perfectam faciant secundum Canones destructionem.* At quomodo Pontifex perfecte destruere poterit hæresin, nisi sit infallibililis?

Præcipue S. Augustini.

420. Neque hic prætereundus est nobis S. Aug. Quamvis A. 416. Carthaginensis LXVIII. Episcoporum, & Milevitana Synodus Episcoporum plus LX. Pelagianam hæresin damnasſent, ipse S. Augustinus plures jam libros contra illam ſcripsiſset, adeoque minime ambigeret, quin hæretica dogmata in Pelagiana doctrina continerentur: tamen dum a S. Innocentio I. litteræ expectarentur, quibus Carthaginensi & Milevitano Conciliis hac ſuper hæresi responderet, eorumque ſententiam probaret, S. Augustinus circa finem Anni 416. ſcribit Epistola CLXXVIII. alias XCIV. ad Hilarium. *Nova quædam hæresis inimica gratiæ Christi contra Ecclesiam Christi conatur exsurgere, sed nondum evidenter ab Ecclesia separata est.* At vero posteaquam S. Innocentius Papa Romæ die XXVII. Januarii A. 417. Pelagianam hæresin damnavit, ejusque Rescripta in Africam perlata ſunt, ſtylum mutavit Augustinus, neque jam dixit, hæresin illam nondum ab Ecclesia ſeparatam eſse evidenter, ſed causam eſse finitam. Sermone enim CXXXI. alias II. de verbis Apostoli, die XXIII. Septembris A. 417. ita populum ſuum allocutus est: *De hac causa duo Concilia* (Carthaginense & Milevitanum) *missa sunt ad Sedem Apostolicam, inde etiam rescripta venerunt: Causa finita est: utinam aliquando finiatur error.* Reponunt adversarii, Augustinum pronuntiaſse, post Rescripta Innocentii Pelagianam causam eſse finitam, quia certus erat de consensu universæ Ecclesiæ, ſin minus expreſso, ſaltem tacito, qui jam acceſserat Innocentii Rescriptis. At merum hoc est commentum, de quo Augustinus ne cogitavit quidem. Si enim ex octo mensium ſpatio, qui ab Innocentii Rescriptis ad habitum ab Augustino Sermonem elapsi ſunt, aliquot demas, quibus Innocentii Rescripta in Africam perlata, ac dein promulgata ſunt, non ſatis ſupereſse potuit temporis, quo S. Augustinus certior fieret, utrum Rescripta S. Innocentii a cæteris Ecclesiis recep-

ta fuiſsent, præcipue quia tunc temporis & Eccleſia latiſsime erat diffuſa, & itinera omnia terra marique, ob negligentiam & imperitiam hominum, erant impeditiſsima. Neque obest, quod S. Doctor Epist. CXC. alias CLVII. ad Optatum ſcribat, Cœlestinum & Pelagium toto orbe Christiano damnatos fuiſse. Nam id primum anno ſequente 418. contigit, quo Augustinus Epistolam illam conscripsit, quando nempe Zosimus Innocentii Succeſsor, deprehensa Cœlestii & Pelagii perfidia, ſententiam ſuam adversus illos latam ad omnes Episcopos transmisit, ut illi ſubscriberent: non quod Episcoporum hæc ſubscriptio robur adderet judicio Sedis Apostolicæ, cum, teste Augustino, Pelagii causa post Rescriptum Innocentianum finita jam fuerit; ſed ut omnibus legitime constaret de damnatione Pelagii a Sede Apostolica facta, atque ut remotis Episcopis ſubscribere detrectantibus, periculum hujus hæresis ab universa Eccleſia propulsaretur.

Authoritate Eccleſiæ Gallicanæ.

421. Prob. V. Authoritate Eccleſiæ Gallicanæ, quæ ad tempora usque Pisani & Constantiensis Concilii constanter docuit, irreformabile eſse ſolius Romani Pontificis Decretum in causa fidei & morum. S. Irenæus Lugdunensis in Galliis Episcopus, vir Apostolicis temporibus vicinus, & S. Polycarpi discipulus, Lib. III. adv. Hær. Cap. III. ad ſtatuenda contra hæreticos fidei dogmata ait ſufficere ſolam Eccleſiæ Romanæ traditionem. *Sed quoniam valde longum eſt in hoc tali volumine omnium Eccleſiarum enumerare ſucceſsiones: maximæ, & antiquiſsimæ, & omnibus cognitæ, a glorioſiſsimis duobus Apoſtolis Petro & Paulo Romæ fundatæ, & conſtitutæ Eccleſiæ, eam, quam habet ab Apoſtolis traditionem, & annuntiatam hominibus fidem per ſucceſsiones Episcoporum provenientem usque ad nos, indicantes, confundimus omnes eos, qui quoquo modo vel per ſui placentiam malam, vel vanam gloriam, vel per cœcitatem, & malam ſententiam, præterquam oportet, colligunt.* Verum ſi Apostolicæ Sedis judicium non est irreformabile, quomodo indicata ejus traditione, confundentur omnes hæretici? Si Romano-

manorum Pontificum doctrina ab Apostolis certo atque infallibiliter non descendit, ita ut B. Petrus per illos loqui censendus sit, succeſsio illa quid prodest, aut cur tam sollicite S. Irenæus texit seriem succeſsionis in Episcopatu Romano? Pergit dein S. Doctor: *Ad hanc enim Ecclesiam propter potentiorem principalitatem neceſse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est, eos qui sunt undique fideles. In qua semper ab his, qui sunt undique, conservata est ea, quæ est ab Apostolis traditio.* Ubi aperte firmitas in retinenda Apostolica traditione, adeoque inerrantia in definiendis fidei quæstionibus Romanæ Ecclesiæ aſseritur, ac ratio aſsignatur, cur ad eam omnes Ecclesiæ recurrere debeant. Quid enim cæteras Ecclesias juvaret, in fidei aut Religionis Controversiis Romanam consuluiſse Sedem, cujus tamen responsum errori obnoxium scirent, ac proinde de cujus firmitate & veritate omnino dubitare poſsent?

422. S. Avitus Viennensis in Galliis Episcopus A. 517. non suo solum, sed omnium Episcoporum Galliæ nomine profeſsus est Hormisdæ Papæ, se ejus sententiæ in materia fidei adhæsurum. *Quia jam securus, non dicam de Viennensi, sed de totius Galliæ devotione polliceor, omnes vestram super statu fidei captare sententiam.* Ravennius, aliique Episcopi Gallicani in Epistola Synodica ad S. Leonem Magnum, quæ habetur post Epistolam LI. S. Leonis, pluribus testati sunt, quanti facerent ejus in fidei quæstionibus sententiam, etiam antequam Concilii Chalcedonensis consensus acceſsiſset; *Quæ Apostolatus vestri scripta ita, ut Symbolum fidei, quisquis Redemptionis Sacramenta non negligit, tabulis cordis adscribit, & tenaci, quo ad confundendos Hæreticorum errores paratior sit, memoriæ commendavit - - - Doctrinæ post Deum vestræ debet quisque fidelis, ut constanter teneat, quod credebat. Debet etiam infidelis, ut a perfidia sua, agnita veritate, discedat, & Apostolicæ institutionis luce perfusus, erroris sui tenebras derelinquat.* Hincmarus Rhemensis, Gallis utique non suspectus, in Præfat. opusculi de divortio Lotharii Regis, & Theutbergæ Reginæ:

Tam ante.

De omnibus dubiis vel obscuris, quæ ad rectæ fidei tenorem, vel pietatis dogmata pertinent, Sancta Romana Ecclesia, ut omnium Ecclesiarum Mater & Magistra, nutrix & doctrix, est consulenda, & ejus salubria monita sunt tenenda, maxime ab his, qui in illis regionibus habitant, in quibus divina gratia per ejus prædicationem omnes in fide genuit, & Catholico lacte nutrivit, quos ad vitam prœordinavit æternam. S. Ivo Carnotensis Epist. VIII. ad Richerium Senonensem: *Dicitis etiam in litteris, me Sedem invasisse Gaufridi Coepiscopi vestri, in quo manifeste contra Sedem Apostolicam caput erigitis, dum, quod illa ædificat, vos, quantum in vobis est, destruitis, & quod illa destruxit, vos ædificare contenditis. Hujus judiciis & constitutionibus obviare plane est hæreticæ pravitatis notam incurrere, cum Scriptura dicat, Hæreticum esse constat, qui Romanæ Ecclesiæ non concordat.*

423. S. Bernardus Gallicanæ, immo universæ Ecclesiæ lumen, Epistola CXC. nomine omnium Episcoporum Galliæ ita scribit ad Innocentium II. in causa Abaelardi. *Oportet ad vestrum referri Apostolatum pericula quæque & scandala emergentia in regno Dei, & præsertim, quæ de fide contingunt. Dignum namque arbitror, ibi potissimum resarciri damna fidei, ubi non potest fides sentire defectum. Hæc quippe prærogativa Sedis. Cui enim alteri aliquando dictum est; Ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua? Ergo quod sequitur, a Successore Petri exigitur: Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* Hoc testimonium tam luculentum est, ut Galli, cum nulla solida responsione illud videant enervari posse, dicant solum S. Bernardum sæculo XII. Pontificiam infallibilitatem in Galliis docuisse. Verum quam falso id asseratur, tum ex aliis, tum etiam ex eo evincitur, quod nomine omnium Galliæ Episcoporum Epistolam illam scripserit, ac proin omnino inverisimile sit contineri in ea doctrinam communissimæ Gallorum tunc adversantem, neque id a Gallicanis Episcopis fuisse observatum. Sæculo XIV. Natio Gallicana in scripto quodam adversus Bonifacium VIII., Cle-

menti

menti V. Papæ oblato, hæc habet: *Non quæritur de hæresi Papæ quondam ut Papæ, sed ut privatæ personæ, nec ut Papa potuit esse hæreticus, sed ut privata persona. Nec unquam aliquis Papa ut Papa potuit esse hæreticus. Et ideo, cum de ejus mortui hæresi quæritur, non habet congregari Concilium Generale. Estis enim vos Pater Sanctissime Jesu Christi Vicarius, totum corpus Ecclesiæ repræsentans, qui claves regni cælorum habetis: nec congregatum totum Concilium Generale sine vobis, & nisi per vos posset cognoscere.* Hæc verba, nomine totius nationis prolata, tam perspicua ac luculenta sunt, ut nihil magis. Anno 1324, ut in Historia Universitatis Parisiensis ad eundem annum refertur, Stephanus Parisiensis Episcopus de consensu Decani & Capituli suæ Cathedralis, Guilielmi Archiepiscopi Viennensis, XXIII. in Theologia Doctorum, & XXXIX. Facultatis Parisiensis Baccalaureorum, de Romana Sede hæc statuit. *Nos attendentes cum eis* (Decano, Capitulo &c.) *quod Sacrosancta Romana Ecclesia, fidelium omnium Mater & Magistra, in firmissima Petri Christi Vicarii confessione fundatur, ad quam velut ad universalem regulam Catholicæ veritatis pertinet approbatio doctrinarum, & reprobatio, declaratio dubiorum, determinatio tenendorum, & confutatio errorum &c.*

Quam post tempora Pisana & Constantiensis.

424. Eadem hæc in Gallicana Ecclesia perseveravit doctrina etiam post tempora Pisani & Constantiensis Concilii. A. 1579. Conventus Cleri Gallicani Meloduni habitus Constitutionum suarum Articulo I, qui est de fidei Catholicæ professione, hæc habet: *Operam dabunt ii, quibus hæc cura demandata est, Episcopi scilicet, & eorum Vicarii, ut in omnibus Synodis, tam Diœcesanis quam Provincialibus, omnes & singuli tum Clerici tum Laici amplectantur, & aperta professione eam fidem pronuntient, quam Sancta Romana Ecclesia, Magistra, columna, ac firmamentum veritatis profitetur & colit. Ad hanc enim propter suam principalitatem necesse est omnem convenire Ecclesiam.* A. 1612. a Provinciarum Senonensis & Aquensis Episcopis damnatus est Richerii Universitatis Parisien-

risiensis Syndici liber de Ecclesiastica & politica potestate. Ipse Richerius authoritate Regia & decreto Facultatis depositus est a Syndicatu, atque etiam Regis juſsu, urgente Cardinale Richeleo, libellum ſuum retractare atque Sedis Apostolicæ infallibilitatem agnoscere coactus fuit. Sic autem habet ipsius declaratio: *Proteſtor & declaro me ſemper voluiſse, atque etiamnum velle, & meipsum, & libellum præfatum, & quascunque ejus propositiones earumque interpretationem, omnemque meam doctrinam Ecclesiæ Catholicæ Romanæ, & Sanctæ Sedis Apoſtolicæ judicio ſubjicere, quam Matrem & Magiſtram Ecclesiarum, & infallibilem veritatis judicem agnosco.* Richerii librum ex Gallis confutarunt Andreas Duvallius Doctor Sorbonicus, Dionysius Petavius, & Petrus Camus Episcopus Bellicensis, qui totus in eo est, ut ſupremam & infallibilem Romani Pontificis authoritatem tueatur. A. 1625. Clerus Gallicanus congregatus, in Monitis ad Archiepiscopos & Episcopos Galliæ Artic. CXXXVII. hæc de authoritate Summi Pontificis tradit: *Venerabuntur etiam Sanctum Patrem noſtrum Papam, Ecclesiæ universalis Caput visibile, Dei in terris Vicarium, Episcopum Episcoporum, & Patriarcham, denique B. Petri Succeſsorem, a quo Apoſtolatus & Episcopatus ſumpserunt exordium, ac ſuper quem Chriſtus fundavit Ecclesiam, illi claves cœli tradens, cum infallibilitate fidei, quam non ſine miraculo immotam in ejus Succeſsoribus perseveraſse usque in hodiernam diem cernimus.* Equidem Monita hæc postmodum fuere ſuppreſsa ob defectus aliquos, quorum Cardinalis Rupifucaldus in libello ſuo meminit, præcipue autem quod in his monitis continerentur quædam, quæ ſupremæ Romanorum Pontificum in Ecclesiam authoritati derogare videbantur, utpote quibus ſoli Synodo provinciali Episcoporum causæ ultimato dijudicandæ relinquebantur. A. 1651. Gallicani Episcopi LXXXV. ad Innocentium X. ſcripsere. *Majores causas ad Sedem Apoſtolicam referre, ſolemnis Ecclesiæ mos eſt, quem fides Petri nunquam deficiens perpetuo retineri pro jure ſuo poſtulat. - - - Experta*

ta est nuper Beatitudo Vestra, quantum Apostolicæ Sedis in gemini capitis errore profligando valuerit authoritas. Continuo sedata est tempestas, atque ad Christi vocem venti & mare obedierunt. Agmen claudat Gallicani Cleri illustrissimum sydus, Franciscus Fenelonius Salignac de la Motte, Archiepiscopus Cameracensis. Hic posteaquam cognovit librum suum *de Placitis Sanctorum* ab Innocentio XII. Anno 1699. proscriptum fuisse, judicio Pontificis absolute pronoque animo acquievit continuo: ipse librum suum edicto publico damnavit, neque unquam obtendit, ante Ecclesiæ consensum reformabile esse Romani Pontificis judicium. Qua singulari animi modestia æternum nomen in Ecclesia fuit promeritus.

Denique ex perpetuo usu ac praxi Ecclesiæ.

425. Prob. VI. Ex perpetuo usu & praxi Ecclesiæ. Ex universæ Historiæ Ecclesiasticæ serie constat, Ecclesias omnes nobiliores, omnibus temporibus, quotiescunque novæ fidei controversiæ exortæ sunt, ad Sedem Apostolicam semper confugisse, & ejus responsa, tamquam Oracula cœlo delapsa, reverenter suscepisse, ut nominatim de Gallicana Ecclesia testatur S. Leo M. Epist. LXXXIX. ad Episcopos Provinciæ Viennensis. *Nobiscum itaque vestra fraternitas recognoscat, Apostolicam Sedem pro sui reverentia a vestræ etiam Provinciæ Sacerdotibus innumeris relationibus esse consultam.* Absurdum autem foret dicere, Romanum Pontificem tamquam juris peritum aut Doctorem privatum fuisse consultum, cujus sententiæ stare, vel ulteriori examini subjicere liberum esset consulentibus. Præterea vix hæresis ostendi potest, quam Romani Pontifices vel soli, vel saltem primi non prædamnaverint. Aliquas ex multis enumerabimus. Sæculo I. Simonem Magnum damnavit S. Petrus. Turbas Corinthi exortas Epistola sua composuit S. Clemens. Sæc. II. Valentinum, Cerdonem, Marcionem damnavit S. Hyginus, teste S. Irenæo Lib. III. adv. Hær. Cap. IV. Montanum & Tertullianum S. Zephyrinus. Quartodecimanos, & Theodotum Byzantinum S. Victor. Sæculo III. Novatianos S. Cornelius. Rebaptizantes anathematis

tis comminatione terruit S. Stephanus. Sæculo IV. Apollinarem, Timotheum & Vitalem proscripsit S. Damasus, Jovinianum S. Siricius. Sæculo V. S. Anastasius I. Rufinum & Origenem, S. Innocentius I. & S. Zosimus Pelagianos, S. Coelestinus Nestorium, S. Leo M. Eutychetem. Acacium, Petrum Moggum, & Fullonem S. Felix III. Sæculo VI. Anthimum S. Agapetus. Sæculo VII. Monothelitas S. Theodorus, S. Martinus, & S. Agatho. Sæculo VIII. Iconoclastas S. Greg. II. & S. Hadrianus I. Sæculo IX. S. Nicolaus I, & Hadrianus II. Photium. Sæc. XI. S. Leo IX. Michaelem Cerularium. S. Leo IX. & S. Greg. VII. Berengarium. Sæc. XII. Innocentius II. Abaelardum, Eugenius III. Gilbertum Porretanum. Sæc. XV. Sixtus IV. Petrum de Osma. Sæc. XVI. Leo X. Lutherum. Michaelis Baji doctrinam S. Pius V, & Gregorius XIII. Sæculo XVII. Jansenii Iprensis Augustinum Urbanus VIII, Innocentius X, Alexander VII. Michaelem Molinos Innocentius XI. Sæculo XVIII, Paschasium Quesnellum Clemens XI. celeberrima Constitutione *Unigenitus*.

426. Quamvis autem variæ hæreses fuerint etiam a variis Episcopis condemnatæ, hæc tamen Episcoporum ſententia non erat dogmatica, & irreformabilis, ſed doctrinalis tantum. Hinc S. Cyrill. Alexandr. in Epistola ad Cœlestinum Papam ſcribit: *Quamvis hæc ita ſe habeant, non prius tamen Neſtorii communionem confidenter deserere ausi fuimus, quam hæc ipsa pietati tuæ indicaremus. Digneris proinde quid hic ſentias. declarare.* At vero judicium Romani Pontificis & Patres, & Canones dicunt eſse ultimatum. Hinc S. Innocentius I. Epistola ad Patres Concilii Carthaginensis ſcribit. *Quidquid quamvis de disjunctis, remotisque provinciis ageretur, non prius Patres ducerent finiendum, nisi ad hujus Sedis* (Romanæ) *notitiam perveniret, ut tota hujus authoritate, juſta quæ fuerit pronuntiatio firmaretur.* Hinc S. Aug. Serm. CXXXI. alias II. de verbis Apostoli, ait: *De hac causa duo Concilia miſsa ſunt ad Sedem Apoſtolicam:*

inde

inde etiam rescripta venerunt: Causa finita est; utinam aliquando finiatur error.

427. Reponunt adversarii, lubricum atque infirmum esse hoc argumenti genus ex eo capite, quia Catholici æque ac Hæretici non semper Romani Pontificis judicio acquieverunt, ita ut causa dici potuerit finita. R. Catholicos semper acquievisse judicio Romani Pontificis in causa, quæ revera ad fidem & mores pertinebat, aut saltem ab ipsis pertinere putabatur. Quod si aliquando refragati sunt, id factum fuit in re ad meram disciplinam pertinente, qualis erat temporibus S. Victoris, nempe ad finem sæculi II, causa Polycratis Ephesini: & Asiæ minoris Episcoporum: vel saltem in re, quam ipsi per errorem non putabant ad fidei negotium pertinere, eoquod nondum satis eliquata esset, aut a Pontifice clare decisa, tamquam fide divina credenda; qualis erat sæculo III. causa Cypriani & Firmiliani. Hæreticorum pervicacia in repudiando Sedis Apostolicæ judicio nihil obest Pontificum inerrantiæ, nisi adversarii velint Conciliorum etiam Oecumenicorum infallibilem authoritatem subrui. Constat enim ex Ecclesiastica Historia, vix ullam hæresin Conciliorum definitionibus ita protritam fuisse, ut caput amplius erigere ausa non fuerit. Nicænum Concilium Arianam hæresin damnavit, CPolitanum Macedonianam, Ephesinum Nestorianam, Chalcedonense Eutychianam &c. Nullus tamen inde finis controversiarum secutus est; sed æque ac prius hæreses suos habuere defensores, immo pleræque post Conciliorum damnationem majora adhuc sumpsere incrementa, ita quidem, ut quamvis repetitis Oecumenicis Conciliis proscriptæ fuerint, nihilominus tamen obstinatis in errore Sectariorum mentibus immotæ quasi persistere visæ sint. Quis autem Catholicorum dicat, infallibilia non esse Conciliorum Oecumenicorum Decreta in causa fidei, quamvis hæretici illis non acquieverint? Ergo etiam hæreticorum pervicacia in tuendo errore nihil derogat infallibilitati Pontificum Romanorum: & causa illorum

judi-

judicio decisa, merito dici potest ac debet finita, quamvis Sectariorum errores non ſint finiti.

Ac ratione Theologica.

428. Prob. VII. Ratione Theologica. I. In quæstionibus Theologicis, præsertim iis quæ ad Jus divinum ſpectare videntur, adhærendum est communiſsimæ atque antiquiſsimæ ſententiæ. Talis est, quæ Pontificiam inerrantiam propugnat. P. m. Hanc ſententiam amplectuntur ferme omnes Episcopi Theologi, recentiores Gallos si excipias, nullusque in medium proferri potest alicujus nominis Scriptor, qui ante Pisani & Constantiensis Concilii tempora docuerit, Romanum Pontificem, tamquam publicum Doctorem, errare poſse in materia fidei & morum. Aſseruerunt hoc equidem Græci Schismatici; ſed eorum nulla eſse potest aut debet apud Catholicos authoritas. Ergo ſententia nostra est communiſsima & antiquiſsima, adversariorum vero ſingularis, ac nova (vide Num. 385.) immo doctrinæ veteris Ecclesiæ Gallicanæ opposita, ac ſolidis rationibus destituta, ut patebit ex ſolutione objectionum. II. Si Romanus Pontifex falli potest in quæstionibus fidei ac morum, Acta Conciliorum, ac definitiones non deberent a Papa confirmari; rectæ enim rationi repugnat, ut ſententia illius, qui errare non potest, confirmetur ab eo, qui errori est obnoxius. Atqui constans ſemper fuit omnium Ecclesiæ Patrum ac Doctorum ſententia, Concilia, quantumvis numeroſa, nec vim nec robur habere, nisi approbatione ſupremi Ecclesiæ Capitis munita fuerint. (vide dicta Num. 403. 404.) III. Si Romanus Pontifex infallibilis non eſset in quæstionibus fidei & morum, Christus non ſufficienter providiſset Ecclesiæ ſuæ. Si enim nova fidei quæstio exoriatur, aut Papa ex Cathedra hæresin doceret, quisnam erit hujus controversiæ infallibilis judex? Ecclesia dispersa, an congregata? Non dispersa; præterquam enim quod moraliter impoſsibile ſit omnium, aut fere omnium toto orbe Christiano dispersorum Episcoporum consensum, aut ſuffragium resci-re, resque hæc diuturno tempore indigeat; plurimi tergiversarentur Episcopis dispersis plus deferre, quam

ſoli

ſoli Romano Pontifici, atque ita error interea invaleſceret in Eccleſiæ perniciem. Non congregata Eccleſia; Concilia enim Oecumenica & difficillime ac lente admodum congregantur, & ſæpiſsime variis de cauſis congregari nequeunt. Præterea ſi Papa hæreſin ex Cathedra doceret, cui Epiſcopi reclamarent, & pro qua extinguenda Concilium Oecumenicum convocari peterent, pronum eſt judicare, quod Papa id facere renueret. Quod ſi autem, illo invito, cogeretur Synodus, Legatos ſuos nec mitteret, neque Acta Concilii confirmaret, plurimosque haberet Epiſcopos erroris ſui ſectatores, utpote quibus perſuaſiſsimum eſset, Papam in quæſtionibus fidei & morum eſse infallibilem. Quale autem eſset hoc Concilium Oecumenicum, & quam exiguæ ac nullius authoritatis, quod Papa non convocavit, cui nec per ſe, nec per Legatos præfuit, quod confirmare detrectavit, cui magna Epiſcoporum pars ſubſcribere noluit, quod a Capite ſuo ſejunctum Eccleſiam non repræſentavit? Vide Bellar. de Rom. Pontifice Lib. IV. Gallum Cartier de Authoritate & infallibilitate Summorum Pontificum. Sfondrati in Regali Sacerdotio Lib. III. Antonium Charlas in Tract. de Libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ Lib. X. Conſtantinum Roncaglia in Animadverſionibus ad Diſſertat. XIV. Sæculi V. Hiſt. Eccleſiaſticæ Natalis Alexandri &c.

Argumenta contraria refutantur.

Adverſariis non ſuffragatur authoritas Concilii Chalcedonenſis.

429. Objicitur I. Authoritas Conciliorum. Epiſtola S. Leonis M. ad Flavianum in Concilio Chalcedonenſi, non niſi facto examine, præmiſsaque diſcuſsione fuit approbata. Ergo Chalcedonenſe non putavit, judicium ſolius Romani Pontificis, in quæſtione fidei eſse irreformabile. P. A. Actione II. poſteaquam lecta fuerunt Symbola, Nicænum & CPolitanum cum Epiſtola S. Cyrilli ad Neſtorium, Glorioſiſsimi Judices, & ampliſsimus Senatus dixerunt: *Recitetur & Epiſtola Deo digniſsimi Archiepiſcopi regiæ & ſenioris Romæ Leonis.*

Et

Et Actione IV. iidem Synodum ita allocuti sunt: *Quoniam sacra Evangelia posita a reverentia vestra perspicimus, singuli Reverendissimi Episcopi, qui convenerunt, doceant, si expositio trecentorum decem & octo Sanctorum Patrum, qui olim in Nicæa collecti sunt, & post hæc centum quinquaginta, qui in regia congregati sunt civitate, consonat Epistolæ Reverendissimi Papæ Leonis.* Ergo præmissa fuit discussio. R. N. A. Nam I. Epistola S. Leonis habita fuit tamquam regula fidei antequam in Concilio legeretur. Cum enim Actione I. de fide S. Flaviani quæreretur, Epistola S. Leonis velut lapis lydius fuit, ad quem probata est illius fidei sinceritas. Rogantibus itaque Judicibus, an Flavianus exponens fidem, salvasset religionem Catholicam, aut in ea errasset, respondit Paschasinus: *Sancte, & integre, & Catholice exposuit beatæ recordationis Flavianus: siquidem ejus fidei expositio cum beatissimi, atque Apostolici viri Papæ Romani Epistola concordat.* In eandem iverunt sententiam Maximus Antiochenus, & alii. II. Jam ante Concilium Chalcedonense Epistolæ S. Leonis plerique Episcopi Orientales subscripserant. Actione II, antequam illa in Concilio legeretur, Cecropius Sebastopolitanus Episcopus dixit. *Emerserunt, quæ ad Eutychem pertinebant, & super iis forma data est a Sanctissimo Archiepiscopo Romanæ Urbis, & sequimur eum, & Epistolæ omnes subscripsimus.* Reverendissimi Episcopi clamaverunt: *Omnes ista dicimus.* Et in eadem Actione lectis Symbolo Nicæno & CPolitano, ac gemina S. Cyrilli Epistola ad Nestorium una, altera ad Joannem Antiochenum, antequam prælegeretur publice Epistola S. Leonis, Reverendissimi Episcopi clamaverunt: *Omnes sic credimus, Papa Leo sic credit. - - Leo Archiepiscopus sic sapit, ita credit, ita scripsit.* III. Ipse S. Leo in Epistola ad Patres Concilii data disputari quidquam vetuit quoad ea fidei capita, quæ in sua ad Flavianum Epistola definierat, vel quidquam defendere, quod eidem adversaretur: *Nunc in vicariis meis adsum, qui dudum in fidei Catholicæ prædicatione non desum: ut qui*

non-

non poteſtis ignorare quid ex antiqua traditione credamus, non poſsitis dubitare quid cupiamus. Unde fratres chariſsimi, rejecta penitus audacia disputandi contra fidem divinitus inspiratam, vana errandi infidelitas conquiescat. Non liceat defendi, quod non licet credi. Cum ſecundum Evangelicas authoritates, ſecundum propheticas voces Apoſtolicamque doctrinam, pleniſsime & lucidiſsime per litteras, quas ad beatæ memoriæ Flavianum Episcopum miſimus, fuerit declaratum, quæ ſit de Sacramento Incarnationis Domini noſtri Jesu Chriſti pia & ſincera confeſsio. Ergo credibile non est Chalcedonenses Patres dogmaticam Leonis ad Flavianum Epistolam, contra Apostolica mandata, ſtricto examini ſubjeciſse, ac de illius inerrantia dubitaſse, & quidem tacentibus ac non reclamantibus Apostolicis Legatis, qui perquam diligenter adlaborarunt, ut ea omnia executioni mandarentur, quæ Leo ipsis præscripserat. Ad *probat.* C. A. N. C. vel D. C. Ergo præmiſsa fuit discuſsio rigorosa, quin Patres Epistolam S. Leonis habuerint pro infallibili regula fidei, N. C. Discuſsio minus rigorosa, ad frangendam magis pertinaciam Eutychianorum, ne illi quocunque prætextu authoritatem Chalcedonensis Synodi in dubium vocarent, eoquod Leonem cœce ſecuta fuerit, C. C. Judices id petierunt a Patribus Concilii, ut Eutychiani qui Leonem aversabantur, clare intelligerent, ex omnium Antistitum ſententia in Epistola S. Leonis nihil aliud contineri quam ipsiſsimam fidem Symboli Nicæni & CPolitani. Et quamvis Patres tanquam infallibilem fidei regulam, ut S. Leo præscripserat, illius Epistolam haberent, obeſse tamen id non potuit, quo minus libere judicium ſuum interponerent: ſicut infallibilitas Sacræ Scripturæ, vel Concilii Generalis non impedit, quo minus Episcopi de rebus in hac vel illo contentis judicent. Hæc tamen libertas non in eo posita est, quasi veritati contradicere poſsint; ſed potius ut eam agnoscant, lubenter amplectantur, & ſuo judicio atque authoritate confirment adversus hæreticos, & male ſentientes.

430.

430. Dices I. Actione II. posteaquam prælecta fuit Epistola S. Leonis, Episcopi Jllyrici Orientalis & Palestinæ petierunt inducias a Patribus, ut examinarent Epistolam S. Leonis, quas facile a Concilio impetrarunt. Immo in privato congreſsu Anatolius CPolitanus, & Legati Sedis Epostolicæ ſensum Epistolæ illis declararunt. Ergo dubitabant, an recte & Catholice in citata Epistola fides exponeretur. R. paucorum Episcoporum, qui Eutychianæ hæresis ſuspicione laborabant, & quos certum est personæ Eutychetis nimium faviſse, qualemcunque dubitationem adscribi nec poſse nec debere Concilio Oecumenico Chalcedonensi. Reliqui Episcopi omnes, præter memoratos, clamaverunt: *Nos ita credimus: ſicut Leo ita credimus: noſtrum nullus dubitat; nos jam ſubscripsimus.* Inducias tamen quinque dierum Jllyricianis & Palæstinis dedit Concilium ex indulgentia & ſapienti Oeconomia, ut, si fieri poſset, instructi, ad ſaniorem mentem redirent. Quinque diebus elapsis iidem Jllyriciani & Palæstini Episcopi Actione IV. publice profeſsi ſunt, ambiguitatem omnem, quæ ex linguæ Latinæ vocibus oriri videbatur, ſibi a Legatis ademptam, ideoque ſe Epistolæ ſubscripsiſse. *Summe Orthodoxum eſse*, inquiebant, *Sanctiſsimum Patrem noſtrum Archiepiscopum Leonem perfectiſsime novimus. Factum eſt autem nobis certum de Epiſtola miſsa ab ipsius Beatitudine a Sanctiſsimis Episcopis Paschasino & Lucentio, qui locum tenent Apoſtolicæ Sedis, qui nobis dilucidaverunt, quæ obscuritas linguæ ſecernere ſubnotabat. - - Huic Epiſtolæ consensimus & ſubscripsimus.*

431. Dices II. Ipse S. Leo Epist. LXIII. ad Theodoretum ſcribit: *Quæ noſtro prius miniſterio definierat* (Deus) *universæ fraternitatis irretractabili firmavit aſsensu.* Ergo ante acceptationem a Chalcedonensi factam, non judicavit Epistolam ſuam fuiſse infallibilem. P. C. In eadem Epistola ſcribit: *Ipsa quoque veritas & clarius renitescit, & fortius retinetur, dum quæ fides prius docuerit, hæc poſtea examinatio confirmarit.* Et paulo post ait, *Epiſtolam ſuam universalis Sanctæ Synodi aſsensu firmatam*

matam fuiſse. Ergo. R. C. A. N. C. S. Leo dum ad Theodoretum ſcripsit, immemor non fuit Epistolæ, quam ad Patres Chalcedonenses ſcripserat, qua quidquam disputari vetuit quo ad ea fidei capita, quæ in ſua ad Flavianum Epistola definierat (vide Num. 436.) Neque unquam existimare aut ſuspicari potuit, ea quæ ipse Deus ſuo ministerio definierat, errori eſse poſse obnoxia. Subdit in eadem Epistola ad Theodoretum, inventos eſse qui de ſuis judiciis ambigerent, ſed a diabolo fuiſse incitatos: *Nam ne aliarum Sedium ad eam, quam cæteris omnium Dominus ſtatuit præsidere, consensus aſsentatio videretur, aut alia quælibet ſubreperet adversa ſuspicio: inventi prius ſunt, qui de judiciis noſtris ambigerent. Et dum nonnulli a diſsensionum incitati authore, ad contradictiones & bella prosiliunt, ad majus bonum, malo ejus, Authore totius bonitatis dispensante, perventum eſt.* Dum igitur quæ definierat, irretractabili Concilii aſsensu firmata pronuntiat, nil aliud intelligere potuit, nisi in eamdem ſecum ſententiam Concilium abiiſse, eamque eſse irretractabilem, quia dum ſuo capiti adhæret, errandi periculo obnoxium non est. Ad *probat.* N. iterum Consec. Si enim fides docuit, quæ postea examinatio confirmavit, ſane ipsius definitionibus nulla firmitas, robur nullum poterat deeſse. Quare S. Leo non loquitur ibi de intrinseca judicii ſui firmitate, ſed de extrinseca duntaxat, qua majori pompa & apparatu Decreta promulgantur, ut eo facilius & promptius ab hæreticis ſuscipiantur, cum vident ſe consensu totius orbis damnatos eſse.

432. Obj. II. Authoritas Patrum. S. Ambr. Lib. III. de Sacramentis Cap. I. ait: *In omnibus cupio ſequi Ecclesiam Romanam; ſed tamen & nos homines ſensum habemus: ideo quod alibi rectius non ſervatur, & nos recte cuſtodimus.* II. S. Aug. Epist. XLIII. alias CLXII. ad Glorium & Eleusium Cap. VII. ſcribit: *Ecce putemus, illos Episcopos, qui Romæ judicarunt* (ſub Melchiade in causa Cæciliani) *non bonos judices fuiſse. Reſtabat adhuc plenarium Ecclesiæ universæ Concilium, ubi etiam cum ipsis judi-*

Patrum.

judicibus causa posset agitari, ut, si male judicasse convicti essent, eorum sententiæ solverentur. Ergo S. Augustinus judicavit, judicium Melchiadis Papæ reformari potuisse a plenaria Synodo, adeoque infallibile non fuisse. R. ad I. S. Ambrosium non loqui de fidei quæstionibus, sed de consuetudinibus particularibus, quæ non omnibus Ecclesiis ubique erant præscriptæ, ut v. g. ablutio pedum post baptismum adultorum, de qua determinate ibi agit S. Doctor. Ad II. R. Tempore Melchiadis, Donatistæ non erant hæretici, sed schismatici tantum, qui sponte ab unitate Catholica se separaverunt: neque a Melchiade in Concilio Romano pertractata fuit quæstio fidei, sed meri facti, utrum nimirum, quod Donatistæ acriter tuebantur, Felix Aptungitanus, qui Cæcilianum Carthagine Episcopum consecraverat, fuerit sacrorum Codicum traditor, & an ipse etiam Cæcilianus, cum adhuc Diaconus esset Ecclesiæ Carthaginensis, sæviente persecutione Diocletiani, sacros codices Idololatris tradiderit, focis sacrilegis concremandos, & vanis falsorum numinum simulacris thus adoleverit. Atqui nos ipsi fatemur, Romanum Pontificem in ejusmodi quæstionibus meri facti, cum jure non connexi, fallibilem esse. Ergo frustra nobis hic Augustini locus objicitur.

Aut Roman. Pontificum Hadriani VI. & Innocentii III.

433. Obj. III. Authoritas Romanorum Pontificum. Quidquid Papa docet ut Papa, juxta nos infallibiliter verum est. Atqui aliquis Papa docuit ut Papa, Papam esse fallibilem. Ergo infallibiliter verum est, Papam esse fallibilem, etiam quando loquitur ut Papa. P. m. Hadrianus VI. ante Papatum, cum adhuc Doctor Lovaniensis esset, docuit Romanum Pontificem esse fallibilem: posteaquam vero ad Pontificatum assumptus fuit, confirmavit hanc suam doctrinam, & quidem ex Cathedra locutus. Ergo P. A. Typis mandavit Romæ Summam suam Theologicam, suo nomine eam divulgavit, universæ Ecclesiæ sua dogmata suggessit. Ergo ex Cathedra hanc doctrinam definivit. Argumento hoc tamquam decretorio mire sibi plaudit Jllustrissimus Gilbertus de Choyseul du Plessy-

Pras-

Praslain, Episcopus Tornacensis, præcipuus fabricator Declarationis Cleri Gallicani A. 1682, in Epistola de potestate Ecclesiastica ad Martinum Steyærtium Doctorem Lovaniensem. Subjungit Jllustrifsimus. *Si hac ratiocinatione non demonstratur nostræ sententiæ veritas, mifsam facio Dialecticam; eamque non difserendi artem dixero, sed fallendi.* II^do. Innocentius III. Serm. III. de Consecratione Pontif. scribit: *In tantum mihi fides necefsaria est, ut cum de cæteris peccatis solum Deum judicem habeam, propter solum peccatum, quod in fide committitur, pofsem ab Ecclesia judicari.* Ergo Innocentius agnovit se fallibilem efse. R. ad I. Enimvero nemo satis mirari poterit, quod Jllustrifsimus Tornacensis tantam vim ac robur inefse huic argumento putaverit. Quare C. M. N. m. Ad *probat.* N. A. Ad hujus *probat.* iterum N. A, & Consec. Jllud quidem certum est, Summam Hadriani Romæ secundo editam fuifse sub ejus Pontificatu: quod vero Pontifex illam confirmaverit, imprimi ac divulgari præceperit: omnino incertum est, immo probabilius falsum, I. Quia imprefsor, vel editor nullam prorsus hujus Pontificii mandati, aut etiam consensus mentionem facit, quod certe negligere non debuifset, ad conciliandam operi majorem authoritatem. II. Quia liber Episcopo Consentino dicatus est; cum tamen ipsi Hadriano dicari debuifse videatur, si quidem ipse Pontifex imprimi mandafset, aut imprefsioni consensifset, Verum transmifso etiam antecedente, N. Consec. Pontifex tunc tantum ex Cathedra loquitur, quando tamquam supremus Pastor & Caput, universam Ecclesiam obligat ad aliquid fide divina credendum, vel quando omnibus fidelibus aliquid præcipit sub pœna anathematis alias incurrendi. Jam vero quandonam præcepit umquam Hadrianus, ut omnes fideles ea omnia inviolabiliter teneant ac defendant, quæ in Summa Hadriani continentur, aut quando contraria sentientibus anathema minatus est? Profecto si argumentum Tornacensis vim aliquam haberet, sequeretur non tantum omnia, quæ in jure Canonico continentur, Pontificum responsa ad varias Fidelium consultationes

 efse

eſse infallibilia, verum etiam inerrantiæ donum tribuendum eſse v. g. Homiliis Clementis XI, librisque Benedicti XIII, & XIV, quos ut Cardinales adhuc conscripsere, cum ſub illorum Pontificatu Romæ recusi fuerint: quod tamen Catholicorum nemini in mentem venit. Quin etiamsi Hadrianus, quæ privatus Doctor ſcripserat, Pontifex confirmaſset, nihil inde contra inerrantiam Romani Pontificis evinceretur. Nam vel voluiſset ea quæ docuerat, fide divina eſse credenda; atque ita pristinam ſententiam revocans ſe infallibilem existimaſset: vel noluiſset fide divina eſse credenda: & ſic non fuiſset locutus ex Cathedra. Cæterum quod Summa Hadriani Romæ recusa fuerit, quin aliquid in illa immutaretur, id temporis angustiis tribuendum eſse censeo. Cum enim ejus Pontificatus ultra annum & menses octo protractus non fuerit, ingens negotiorum moles, qua toto illo ſpatio vix non oppreſsus fuit Hadrianus, impedimento fuiſse videtur, quo minus ille lucubrationes ſuas limare potuerit. Vide Antonii Charlas Observationes in Epistolam Jllustriſsimi Tornacensis. Ad II. N. C. Innocentius agnovit ſe, tamquam personam privatam, fallibilem: tamquam personam publicam vero, & ex Cathedra loquentem, infallibilem ſe profeſsus est Serm. II. de Consecrat. Pontificis, quem locum ſuperius exhibuimus Num. 418. circa finem.

Fruſtra obtenditur neceſsitas Conciliorum.

434. Obj. IV. Neceſsitas Conciliorum. Si Pontifex ſe ſolo quæstiones fidei absque periculo erroris definire potest, frustra, immo male Generalia Concilia convocarentur: frustra immensi ſumptus fierent, atque Ecclesiæ Pastoribus ſuis quandoque ad plures annos ſpoliarentur &c. Atqui id dici nequit. Ergo. R. I^mo^. Retorquendo. Si Ecclesia dispersa est infallibilis, quod utique ab omnibus Catholicis admittitur, frustra convocantur Concilia Generalia &c. R. II^do^. N. A. Concilia si non neceſsaria, ſaltem maxime utilia ſunt ad frangendam hæreticorum pertinaciam, qui si Conciliis intersint, vel convertuntur, vel confunduntur, & a Christi grege ſeparantur, ne alios ſecum

in

in ruinam trahant. II. Ut levius fit ſubjectionis & obedientiaæ jugum, communi concordiæ ac regiminis ſuavitati expedit, ut Rectores, quæ propria authoritate efficere poſsent, communi ſubditorum consilio perficiant. Nil igitur mirum, si in Christi familia, in qua pax ſumma, & demiſsio animi tanto profundior, quanto quis altiori eminet dignitate, vigere debent, Romanus Pontifex cum fratribus ſuis communi ſententia, quoties & quantum commode potest, graviora Ecclesiæ negotia gerere ſtudeat, etiamsi ſolus poſset. III. Frequenter non de dogmate ipso, ſed de hominibus ferendum est ab Ecclesia judicium, & ne qua ſupersit injustitiæ vel errati ſuspicio aut obtentus, examinanda est illorum doctrina, audiendæ rationes, colligenda ſuffragia; ut & procedendi ratio, & Senatorum numerus, ac Senatus dignitas & majestas obstruant os loquentium iniqua. Cujus diligentiæ tunc major est neceſsitas, cum hæretici vel ſectatorum numero, vel potentia ſæculari, vel alia quapiam authoritate pollent. In dogmate quoque, quantumvis certo, aliqua interdum utendum est Oeconomia, ut libentius recipiatur; quæ quatenus adhibenda ſit, in plurimorum cœtu, atque adeo in Concilio Generali facilius agnoscitur.

435. Dices. Episcopi in Conciliis ſunt judices fidei. Ergo liberum debet illis eſse amplecti ſententiam Pontificis Romani, vel eam rejicere. R. C. A. N. C. Alias probaretur, Episcopos, cum judices ſint, poſse etiam veritates in Scripturis contentas, aut a Conciliis Oecumenicis olim jam definitas rejicere. Episcopi igitur in Conciliis Judicum partes implent, ſed ſubordinatorum, qui videlicet Pontificis definitionem incunctanter ſequantur & exsequantur, & quorum conſensus ſignum & argumentum fit duntaxat velut a posteriori, quo hujusmodi Pontificia definitio fidem Eccleſiæ continere, ac ut talis ab omnibus agnoscenda & admittenda declaratur; idque ut rebellium pervicacia omnino confundatur, quibus adeo invidiosa ſemper fuit ſuprema Sedis Apostolicæ authoritas: non quasi ab ea

 accep-

acceptatione & consensu Papæ Decretum robur, & inconcuſsam authoritatem accipiat, quippe quam Romani Pontifices immediate a Christo acceperunt.

Variæ ratiunculæ.

436. Obj. V. Variæ ratiunculæ. I. Absque neceſsitate multiplicantur miracula; fieri enim naturalibus viribus nequit, ut Papa ex Cathedra loquens veritatem ſemper aſsequatur, præcipue si intus & in animo eſset hæreticus, quem casum poſsibilem eſse non diffitemur. II. Repugnat ſanæ rationi, teneri nos credere murum album eſse nigrum, si id Papa definiret; aut errorem eſse veritatem Catholicam. III. Papa potest errare in quæstionibus meri facti. Ergo etiam in quæstione juris. IV. Papa potest in alia peccata incidere, v. g. ſuperbiæ, avaritiæ, luxuriæ. Ergo etiam in hæresin. V. Multa a Pontificibus ſtatuuntur tanquam magis probabilia. Ergo non ideo ſunt certa, quæ a Pontificibus definiuntur, ſed tantum magis probabilia. VI. Si ſolus Pontifex eſset infallibilis, Eccleſiæ non ſatis consultum foret. Ergo. P. A. Casu, quo Pontifice extincto perniciosus error diſseminaretur, cui celeriter obviam eundum eſset, si forte Generale Concilium congregaretur, illius Decreta, juxta nostram ſententiam, non eſsent infallibilis authoritatis, quia Concilium hoc a Papa nec convocatum, nec confirmatum foret, ſicque hæresis irreparabili Eccleſiæ damno invalesceret. VII. Certo nobis non constat, Pontificem, qui dogma aliquod definivit, habere omnia eſsentialiter requisita ad Papatum, aut debitam diligentiam impendiſse in examinanda veritate. Ergo.

437. R. ad I. N. A. Sive ſolum Romanum Pontificem, ſive omnes, aut majorem partem Pastorum congregatorum aut dispersorum dicas infallibilem, miraculum non evitatur; cum ſine peculiari Dei aſsistentia fieri nequeat, ut veritatem in omnibus quæstionibus fidei & morum ſemper aſsequantur. Immo magis multiplicare videntur adversarii miracula absque neceſsitate, qui privilegium inerrantiæ, quod nos ſoli Romano Pontifici concedimus, ipsi liberaliter aliis etiam Episcopis largiuntur. Ad II. R. 1mo. Nos tantum loqui de

de quæstionibus fidei & morum, quas inter certe locum non haberet, quod murus albus sit niger. R. II^{do}. N. suppositum, quod Papa posſit ex Cathedra definire, errorem fidei adversantem habendum eſse pro veritate Catholica. Ad III. C. A. N. C. In quæstionibus puri facti immediate a Deo non revelati, nec cum jure connexi, Papa errare potest absque notabili damno Ecclesiæ: Neque Christus oravit pro Petro, ejusque successoribus, ne in aliqua quæstione meri facti errarent; sed tantum ut eorum fides nunquam deficiat. Contra si in quæstione fidei & morum erraret Papa, evacuaretur oratio Christi, ac maximæ perturbationes neceſsario orirentur in Ecclesia, quæ, deficiente capite, infallibilis eſse desineret. Præterea hoc ipsum solvere tenentur Galli, si dicatur, Concilia Oecumenica poſse errare in quæstionibus facti, adeoque etiam Juris. Ad IV. C. A. D. C. Ergo Papa potest etiam incidere in hæresin, ut persona privata, T. C. Ut persona publica, & Caput Ecclesiæ, quando ex Cathedra loquitur, N. C. Rationem paulo ante aſsignavimus; quia nempe innumeræ perturbationes in Ecclesia orirentur, si Papa ex Cathedra loquens hæresin doceret. Ad V. C. A. D. C. Non ideo sunt certa, si a Pontifice dicantur tantummodo eſse magis probabilia, C. C. Si definiantur pertinere ad fidem Catholicam, N. C. Cum Pontifices aliquid definiunt pertinere ad fidem Catholicam, aut anathema dicunt contrarium sentientibus; aut ea volunt firmiter a fidelibus credi, certum est, illud non tantum magis probabile, sed omnino exploratum & certiſsimum eſse, cum fides sit de certo veris. Quæ vero in Pontificum Decretis adducuntur explicandi tantum causa, vel ad objecta respondendo, vel rationes aliquas afferendo, vel incidenter tantum, & præter causam principalem aſserendo, hæc ad fidem non pertinent; sunt tamen maximæ authoritatis, nisi manifeste falsitas pateat, quod quandoque contingere potest, dum res meri facti, v. g. historiæ narrantur. Ad II. N. A. Ad *probat.* dico, Ecclesiam in hoc casu mediis non destitui ad comprimendam hæresin. Deberet enim

ante

ante omnia Decreta eligi Pontifex legitimus, qui Concilio vel per se, vel per Legatos præesset, & Concilii sanctiones ac Decreta authoritate sua firmaret. Sic in Constantiensi Cardinales & Nationes, excepta Germanica quæ etiam postea consensit, ante Decreta reformationis voluerunt procedi ad electionem certi & indubitati Romani Pontificis, ne Concilium diutius acephalum esset, ejusque authoritas impugnari posset. Ad VII. jam respondimus in hoc Tract. de Ecclesia. Num. 181.

Ac prætensi lapsus Rom. Pontificum.

438. Modo de prætensis Romanorum Pontificum erroribus agendum est. Cum autem hic Gallorum potissimum sententia impugnetur, adeoque cum ipsis Catholicis nobis sermo sit, missa facimus ea, quæ vel supina Ecclesiasticæ Historiæ ignoratione, aut ex sola calumniandi libidine Protestantes nobis objiciunt: neque ea etiam inutili labore repetere volumus, quæ in prioribus Controversiis a nobis sunt complanata. Quare ea solum adducentur quæ communiter a Gallis in medium proferri solent, quibusque ad constabiliendam sententiam suam non parum roboris inesse putant. Quamvis pleraque ac fere omnia unica interrogatione enervari possint, quærendo nimirum, an Pontifex ille, quem errasse contendunt, errorem illum ex Cathedra docuerit, omnesque fideles ad credendum errorem illum obligarit? Id nisi invictis rationibus probent, frustra sunt Galli, cum id unum propugnemus, judicium Romani Pontificis ex Cathedra loquentis in quæstione fidei & morum esse infallibile.

Zephyrini & Stephani.

439. Obj. VI. Laphus Zephyrini & Stephani. Zephyrinus, ut testatur Tertul. Lib. advers. Praxeam Cap. I. approbavit prophetias Montani, Priscæ & Maximillæ, & Ecclesiæ pacem Montanistis restituit; licet statim litteras pacis, agente Praxea, revocaverit. II. S. Stephanus I. in oppositum Cypriano errorem lapsus est, docens indiscriminatim, omnem Hæreticorum baptismum validum esse, quibuscunque verbis consecraretur. Verba Decreti sunt: *Siquis ergo a quacunque hæresi venerit ad nos; nihil innovetur, nisi quod tradi-*

traditum, ut manus illi imponatur in pœnitentiam. R. ad I. Tertulliano in iis, quæ res Montani spectant, fidem adhibendam non esse, cum professus fuerit Montanista. Nam solemne fuit Hæreticis errores suos Pontificibus affingere, ut eorum nomine & authoritate se tuerentur, & Fidelibus fucum facerent. Sed demus etiam vera esse, quæ Tertullianus narrat. Quid inde? Cum Montanistæ se Catholicos mentirentur, & sanctioris insuper vitæ speciem præseferrent, decipere potuerunt Zephyrinum, non quidem ita, ut in approbationem suorum errorum illum adducerent, sed ut existimaret ipsos, cum virus suæ hæreseos absconderent, & pietatis larva obtegerent, maxime Catholicos esse, & Ecclesiastica communione dignos. At vero posteaquam a Praxea, adhuc in Ecclesiæ castris pugnante, Montani hæresis & pseudoprophetia detecta est, Zephyrinus illam damnavit, ejusque authores anathemate contrivit, atque ab Ecclesia expulit. Ad II. N. A. Stephanus eum solummodo Baptismum ratum habuit, qui ab hæreticis Evangelicis verbis conferebatur, facta nimirum expressa invocatione SS. Trinitatis. Probatur id I. ex verbis Stephani: *Nihil innovetur, nisi quod traditum &c.* quibus traditionem Apostolicam se tueri affirmat. Atqui traditio Apostolica est, illum solum Baptismum validum esse, qui verbis Evangelicis consecratur, sine quibus esse desinit Baptismus Christi. Neque movere aliquem debet, quod Stephanus Marcionis Baptismum admiserit: siquidem, teste S. Aug. Lib. VI. de Bapt. contra Donatistas Cap. XXV. *Facilius inveniuntur hæretici qui omnino non baptizent, quam quod non illis verbis* (Evangelicis) *baptizent.* II. Ex ipsius Firmiliani Epist. quæ inter Cyprianicas est LXXV. *Illud quoque absurdum, quod non putant quærendum esse, quis sit ille qui baptizaverit, & quod, qui baptizatus sit, gratiam consequi potuerit, invocata Trinitate nominum, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* III. Si errasset Stephanus, errasset etiam Augustinus, qui contra S. Cyprianum eum ipsum Baptismum in nomine Christi datum propugnavit, quem Stephanus defenderat. Immo uni-

universa Ecclesia eodem tempore circa valorem Baptismi errasset, quod ipsi etiam Galli Catholici admittere nequeunt: Episcopi enim vel Cyprianum, vel Stephanum sequebantur. Ergo si uterque erravit, totum pariter Pastorale Corpus erraverit necesse est, quod expressis Christi promissionibus manifeste repugnat, Vide Anton. Sandinum Disput. Hist. VII. & Natalis Alexandri Dissert. I. & XIV. in Hist. Eccles. Sæc. III.

Marcellini.

440. Obj. VII. Lapsus Marcellini, qui suppliciis deterritus, falsis Diis sacrificavit, quamvis postea facti pœnitens culpam hanc sanguine eluerit, ut refertur in Martyrologio & Breviario Romano ad diem XXVI. Aprilis. R. Imo. Marcellinus nunquam ex Cathedra docuit, immolandum esse, aut sacrificandum idolis. R. IIdo. Si acta Sinvessani Concilii genuina forent, egregium enim vero haberemus Pontificiæ authoritatis monumentum. Refertur enim in illis, Marcellino scelus suum aperte confitenti, Concilii Patres una voce dixisse: *Tuo te ore, non nostro judicio judica; nam prima Sedes a nemine judicatur.* Sed adulterinis non indigemus testimoniis, cum genuinis atque indubitatis abundemus. Ajo itaque cum Perronio, Christiano Lupo, Natale Alexandro, Lambertino, Pagio, Tillemontio, Papebrochio &c. commentitium ac fabulosum esse hunc Marcellini lapsum. I. Quia ante Isidorum Mercatorem ad finem sæculi VIII. nullus Catholicorum Scriptorum hunc lapsum adstruit; quin immo Marcellinus commendatur ab Eusebio Lib. VII. Hist. Eccl. Cap. XXVI, & Theodoreto Lib. I. Hist. Eccl. Cap. III, quod fuerit *vir persecutionis tempore plene nobilitatus.* II. Quia S. Aug. hunc Marcellini lapsum inter fabulas Donatisticas numerat, III. Quia Acta Concilii Sinvessani, quibus unice innititur hæc fabula, manifeste sunt supposititia. Ut enim plura alia omittam, prorsus incredibile est, sub Diocletiano, temporibus crudelissimæ persecutionis, Sinvessam modicam Campaniæ Civitatem convolasse CCC. Episcopos; cum tamen sub Constantino, florente re Christiana, non nisi

si CCCXVIII. Nicææ convenerint. Adde quod in Historia Ecclesiastica nullum prorsus extet vestigium omnium eorum Episcoporum, qui contra morem in Conciliis observari solitum, non expreſso Episcopatuum nomine, ſubscripsiſſe dicuntur Sinveſsanæ Synodo. Neque obstat, quod S. Nicolaus I. ſæc. IX. in Epistola ad Michaëlem Imperatorem hujus lapsus meminerit, aut quod in Martyrologio ac Breviario Romano idipsum legatur. Nicolaus enim, post introductas Isidori merces, opinionem ſuo tempore communem ſecutus est, nihil definiendo, ſed præcise narrando. Breviarii autem & Martyrologii Romani authoritas tanta non est, ut circumstantias aliquas, vel historias, ſalvo tamen cultu qui Sanctis illis debetur, fas non ſit Catholico justis de causis in dubium vocare; cum a Romanis Pontificibus ſæpius emendata fuiſse constet, & ſpes ſit, ea plenius cum tempore ac limatius eſse emendanda.

441. Originem fabulæ huic dederunt Donatistæ initio V. ſæculi, centum ferme ab judicio Melchiadis, quo Cæcilianus Carthaginensis absolutus fuit, elapsis annis; tunc enim primum Donatistæ ſpargere ausi ſunt in vulgus, majores ſuos ideo judicio Melchiadis ſtare tunc noluiſse, quod Marcellinus Romanus Pontifex, & Presbyteri ejus, Marcellus, Melchiades, Sylvester, ſacros codices Christiani nominis hostibus concremandos tradidiſsent, profanisque manibus thus ſacrilegum falsis numinibus adoleviſsent. Hinc contendebant, Romanos Episcopos & crimine ipso, & contagione criminis ab Ecclesia præcisos, judices in causa Ecclesiastica eſse minime potuiſse. Calumniam impudentiſsimam a recentioribus Donatistis tum primum excogitatam atque confictam S. Aug. Lib. de unico Baptismo contra Petilianum Cap. XVI. ita refellit, atque diſsolvit. *Quid ergo jam opus eſt, ut Episcoporum Romanæ Eccleſiæ, quos* (Petilianus) *incredibilibus calumniis insectatus eſt, objecta ab eo crimina diluamus? Marcellinus, & Presbyteri ejus Melchiades, Marcellus, & Sylveſter, traditionis Codicum divinorum, & thurificationis ab eo crimine arguuntur: ſed numquid ideo etiam convincuntur, aut convicti aliqua docu-*

mento-

mentorum firmitate monstrantur? Ipse sceleratos & sacrilegos fuisse dicit: Ego innocentes fuisse respondeo. Quid laborem probare defensionem meam, cum ille nec tenuiter probare conatus sit accusationem suam? Et profecto vel ex eo tantum capite prætensus hic Marcellini lapsus inter fabulas numerandus est, ut idem notat Augustinus l. c., quod veteres Donatistæ nullam illius, tempore Melchiadis, mentionem fecerint: nihil enim magis aptum, magisque opportunum ad antiquandum abrogandumque Melchiadis judicium veteribus Donatistis accidere potuisset, quam decantata Marcellini & Presbyterorum ejus thurificatio, ut patet ex iis, quæ Donatistæ Cæciliano Carthaginensi objiciebant. Vide plura apud Laurentium Alticotium Summæ Augustinianæ Parte III. Quæst. II. Artic. V. pag. 210. & seq.

Liberii. 442. Objic. VIII. Lapsus Liberii, qui quod in Mediolanensi Concilio damnare nollet S. Athanasium Alexandrinum, a Constantio Imperatore Berrhoeam Thraciæ deportari jussus est. Exilii dein incommodis fractus, ac recuperandæ pristinæ Sedis desiderio incensus, Arianæ formulæ Sirmiensi subscripsit, Arianis communicavit, & Athanasii damnationem ratam habuit. R. I^mo. Liberius nunquam ex Cathedra docuit Arianam hæresin, aut alium errorem fidei repugnantem. Ergo quamvis vera forent quæ adversarii hic objiciunt, minime tamen probaretur, Romanum Pontificem ex Cathedra loquentem, in quæstione fidei ac morum esse errori obnoxium. Atque hæc sola responsio sufficeret. R. II^do. prætensum hunc Liberii lapsum longe probabilius commentitium esse, ut solidissimis rationibus id ostendit Joannes Stiltingus, Socius Bollandianus in Actis SS. Tomo VI. ad diem XXIII. Septembris. Negat itaque Vir doctissimus, Liberium Sirmiensi cuicunque formulæ subscripsisse, Arianis communicasse, aut Athanasii damnationem ratam habuisse, his potissimum rationibus ductus. I. Præterquam quod Liberius summis laudibus ornetur a S. Ambr. Lib. III. de Virgin. Cap. I. S. Epiphan. Hær. LXXV. S. Basil. Epist. XXVI, alias LXXIV, Siricio in Epist. ad Himerium,

ac

ac Theodoreto paſsim in Hist. Eccles. ejusque nomen in Menæis Græcorum, & antiquiſsimis Martyrologiis Latinis legatur, ut S. Hieronymi, Bedæ, Usuardi, Wandelberti &c. nullus omnino Patrum aut Scriptorum, qui ſæculo IV, aut V. Ecclesiam ſcriptis ſuis illustrarunt, mentionem facit Liberiani hujus lapsus. Silent Severus Sulpicius, Socrates, Sozomenus, Theodoretus. Rufinus Lib. X. Cap. XXVII. ſcribit: *Nam Liberius Urbis Romæ Episcopus Conſtantio vivente regreſsus eſt. Sed hoc, utrum quod acquieverit voluntati ſuæ* (Constantii) *ad ſubscribendum, an ad populi Romani gratiam, a quo proficiscens fuerat exoratus, indulserit, pro certo compertum non habeo.* Silent Menæa Græcorum, Theophanes, Nicephorus Callistus, ac ipse Photius, qui certe Romano Pontifici ſilentio ſuo parcere noluiſset; causamque reditus Liberii in Urbem Romanam aſsignant plerumque, quam affert Sulpicius Severus Lib. II. Hist. Cap. XL. *Sed Liberius paulo poſt urbi redditur ob ſeditiones Romanas.* Et Socrates Lib. II. Cap. XXXVII. *Cæterum Liberius haud multo poſt ab exilio revocatus, Sedem ſuam recepit, cum Populus Romanus, ſeditione facta, Felicem Ecclesia expuliſset, & Imperator, licet invitus, aſsensum illis præbuiſset.* II. Primi prætensi hujus lapsus buccinatores, homines fuere nulla fide digni, Catholicæ Ecclesiæ & Apostolicæ Sedis hostes, nimirum Ariani, de quibus ſcribit Sozomenus Lib. IV. Hist. Eccles. Cap. XV. *Cum Eudoxius, & qui cum illo opinioni Ætii favebant, Antiochiæ Osii Epiſtolam accepiſsent, ſparsis rumoribus divulgaverant,* (Græce ſingebant) *Liberium quoque Consubſtantialis vocabulum condemnaſse, & Filium Patri diſsimilem confiteri.* Quorum calumniam dein adoptavit Philostorgius Arianus Historicus: publice tamen in aliquo Concilio neque ipsi Ariani ausi unquam fuerunt Catholicis objicere lapsum Liberii. Atqui si reus ille fuiſset, lapsum hunc certe Catholicis objeciſsent Ariani, præcipue in Synodo Ariminensi, quæ post reditum Liberii habita est. Arianam crambem paulo post recoxerunt Luciferiani, & Ursicini Anti-

tipa-

tipapæ ſectatores ſchismatici Marcellinus & Faustinus eodem ſæculo IV. in libello contra Damasum Papam. III. Antiqua monumenta, quibus præcipue innituntur Liberiani lapsus Patroni, ſuppoſititia ſunt, aut certe interpolata & corrupta. Fragmenta S. Hilario adscripta incerti ſunt authoris, & Hilarii nomine prorsus indigna: Athanasii textus in Epistola ad Solitarios, & in Apologia contra Arianos, absone prorsus illius Sancti libris ab imperito fuiſse intrusos ſolide probat Stiltingus Cap. VIII. Duo loca allata ex Libro B. Hieronymi de Scriptoribus Ecclesiasticis, & in ejusdem Chronico, quæ præ reliquis omnibus S. Doctoris operibus ſunt maxime interpolata, nec cum aliis S. Hieronymi aſsertis congruere, & inter ſe quoque pugnare, ac manifestos continere errores, non ſine claris ſuppoſitionis indiciis, ostendit Cap. IX. Quatuor denique Liberii Epistolas ab Arianis, Luciferianis, aut aliis Schismaticis confictas fuiſse, Cap. III. demonstrat. Hinc medio ævo prætensum hunc Liberii lapsum creditum fuiſse a Latinis non miratur, quod exigua tunc vigeret crisis. IV. Liberius ab exilio rediens maximo plausu ac gratulatione exceptus fuit a Romanis, Felice Urbe ejecto, ut testantur Theodoretus, Hieronymus & Prosper in Chronico. Jam vero omnino incredibile est, quod Romani, Arianis alias adeo infensi, Liberii prævaricationem non intellexiſsent, ſiquidem is eorum errori consensiſset: aut neglecto Imperatoris mandato, qui & Felicem, & Liberium Romanæ Eccleſiæ ſociato imperio præeſse volebat, rejecto Felice, redeuntem Liberium tanto plausu exceperint. Baronius, ut ab hac difficultate ſe extricaret, contra omnium Scriptorum veterum authoritatem, maluit dicere, Liberium in ſuo reditu abalienatos inveniſse Romanorum animos. Eandem cum Stiltingo ſententiam propugnant Card. Josephus Orsi in Hist. Eccles. ſæculi IV, & Franc. Antonius Zacharia in Diſſertat. de commentitio Liberii lapsu, inserta Tomo II. Thesauri Theologici.

Felicis II.

443. Obj. IX. Lapsus Felicis II, qui Liberio in exilium pulso, Arianorum favore suffectus, illis communicavit. R. Imo. Quamvis Felix familiariter usus fuerit Arianis, numquam tamen Arianam hæresin amplexus fuit, aut docuit. R. II. male nobis objici Felicem, cum is legitimus Pontifex numquam fuerit. Probatur asfertio Imo. Jllegitime Pontificatum suum auspicatus fuit, Liberio legitimo Pontifici ab Arianis suffectus, atque a Romanis numquam agnitus ut Pontifex, qui Liberium Romam remitti magnis precibus, immo coorta etiam seditione, a Constantio impetrarunt, ac redeuntem ingenti gratulatione exceperunt, ejecto ex Urbe Felice, cui numquam toto eo tempore, quo abfuit Liberius, communicare voluerunt ob hanc ipsam præcipue familiaritatem cum Arianis. Neque dici potest, Liberium se Pontificatu abdicasse; cum nullum prorsus hujus abdicationis vestigium exstet in tota antiquitate: aut Felicem demortuo Liberio successisse; cum certum sit, Damasum immediatum fuisse Liberii Successorem, Felicem vero ante Liberium vita migrasse. Ita Papebrochius, Stiltingus, Hermantius, Christianus Lupus, Onuphrius Panvinius, Ciaconius, Tillemontius, Bailletus, Natalis Alexander, Du Pin, Fleuryus, Casteel &c. IIdo. Felix II. omittitur in Catalogo Romanorum Pontificum a S. Aug. Epist. LIII. alias CLXV. ad Generosum, & a S. Optato Milevitano Lib. II. contra Parmenianum, authoribus synchronis. Neque asfertioni nostræ obstat, quod Pontificum Catalogus Damaso adscriptus Felicem II. numeret inter Pontifices: quod ejusdem meminerint Martyrologia antiqua Bedæ, Adonis, Usuardi, atque etiam Romanum: quod Anno 1582, cum de illo e Martyrologio eradendo ageretur, inventa fuerit Romæ arca lapidea in Basilica SS. Cosmæ & Damiani, cum hac inscriptione: *Corpus Sancti Felicis Papæ & Martyris, qui damnavit Constantium.* Catalogus enim ille, quamvis sit antiquus, perperam tamen Damaso adscribitur, atque eruditorum judicio multis aliis in locis correctione indiget. Marty-

tyrologiorum authoritas neque irrefragabilis est, neque tanta, ut omnes promiscue historiæ in eo contentæ pro exploratis haberi debeant, si quidem gravissimæ rationes in contrarium pugnent. Præterea nos hic Felici II. minime denegamus locum inter Sanctos, sed tantum inter Pontifices eum numerandum non esse censemus. Inscriptio Felicis tumulo apposita fuit ex falsis rumoribus, & monumentis apocryphis, eamque peritissimi ævi nostri Antiquarii sæculo IX. posteriorem esse volunt. Adde quod nullus priorum temporum Scriptor, non Athanasius, non Lucifer Calaritanus, non Hilarius, non Hieronymus &c. unquam memoriæ prodiderint, Constantium a Felice II. damnatum fuisse; qui rem tanti momenti nequaquam silentio præteriissent.

Zosimi. 444. Objic. X. Lapsus Zosimi, qui Pelagianam Cœlestii professionem fidei approbavit, illiusque libellum *Catholicum* dixit. R. Calumniam hanc aperte refellit S. Aug. Lib. II. ad Bonifacium contra duas Epistolas Pelagianorum Cap. III. *Quænam tandem Epistola venerandæ memoriæ Papæ Zosimi, quæ interlocutio reperitur, ubi præceperit credi oportere, sine ullo vitio peccati originalis hominem nasci? Nusquam prorsus hoc dixit, nusquam omnino conscripsit. Sed cum hoc Cœlestius in suo libello posuisset inter illa dumtaxat, de quibus se adhuc dubitare, & instrui velle confessus est, in homine accerrimi ingenii, qui profecto, si corrigeretur plurimis profuisset, voluntas emendationis, non falsitas dogmatis approbata est. Et propterea libellus ejus Catholicus dictus est, quia & hoc Catholicæ mentis est, si qua forte aliter sapit quam veritas exigit, non ea certissime definire, sed detecta & demonstrata respuere.* Quare hoc in negotio certum est I. Libellum Cœlestii a Zosimo pronuntiatum fuisse Catholicum, non quidem habita ratione propositionum & dogmatum, quæ continebat, sed habita ratione mentis & affectus, quem præseferre videbatur Cœlestius; quia nimirum sententiam suam Sedis Apostolicæ judicio corrigendam subjecerat, & Innocentii I. Decretis assen-

assentiri se fuerat professus. II. Cœlestium & Pelagium numquam a Zosimo in communionem receptos fuisse, aut a nota hæresis absolutos, ut ipse testatur Zosimus Epist. XII. ad Aurelium Carthaginensem: *Id circo noverit vestra fraternitas, nihil nos post illas, quas superius vel litteras vestras accepimus, immutasse, sed in eodem cuncta reliquisse statu, in quo dudum fuerant, cum hoc nostris litteris vestræ indicavimus sanctitati; ut illa quæ a vobis ad nos missa erat, obtestatio remaneret.* III. Zosimum initio in quæstione meri facti deceptum fuisse, quia suspicabatur Cœlestium & Pelagium ab Africanis Episcopis præcipitanter ac falso hæreticæ doctrinæ accusari, quam veteratores illi Romæ subdole tegebant, simulantes se per omnia consentire Innocentii Decretis. IV. Zosimum voluisse retractare, seu examini iterum subjicere sententiam Innocentii, non quatenus illa fidei dogmata, sed quatenus personas respiciebat, Pelagium nempe & Cœlestium, quos falso apud Innocentium Prædecessorem suum accusatos fuisse subverebatur. V. Denique Pelagianam hæresin paulo post, detectis nempe per Africanos Episcopos Pelagii ac Cœlestii fraudibus, solemni Decreto a Zosimo fuisse proscriptam. Vide plura apud Henricum Card. Norisium in Hist. Pelagiana. Natalem Alexandr. Dissert. III. in Hist. Eccles. Sæc. V. Laurentium Alticotium Summæ Augustinianæ Parte III. Quæst. II. Artic. VI.

Gelasii I.

445. Obj. XI. Lapsus Gelasii, qui Libro de duabus in Christo naturis docuit, in Sacramento Eucharistiæ una cum carne Christi permanere etiam substantiam panis & vini. R. I^mo. Gelasius verbis illis non intelligit substantiam philosophice acceptam, prout hæc distinguitur ab accidentibus; sed sensibiles tantum panis & vini proprietates externas, in quibus communi hominum usu rei natura posita esse videtur. Verum hac de re fusius agemus Tomo VII. de Sacramento Eucharistiæ Num. 225. R. II^do. Longe probabilius authorem citati libri non fuisse Gelasium Romanum Pontificem, sed alium quemdam forte hujus nominis. Ita sentiunt Cardinales Bellarminus, Baronius,

Per-

Perronius, Sfondrati &c. Probatur asſertio I. Quia liber, quem contra Nestorium & Eutychetem ſcripsit Gelasius Papa, testibus Gennadio Lib. de Viris illustribus Cap. XIV, & Anastasio Bibliothecario, grande fuit volumen in quinque libros distinctum: hic vero, qui citatur, exiguus est libellus, vix aliquot plagularum, nec in plures libros distributus. II. Author citati libri altercationem de duabus naturis recentem, & nuper natam dicit, ejusque initiis extinguendis ſe illam ſcriptionem ſuscepiſse. Ex quo manifeste colligitur, opusculum illud non Gelasio Papæ, qui XXXV. annis post Chalcedonense in Petri Cathedra ſedit, ſed alteri tribuendum eſse. III. Profitetur ſe omnium fere antiquorum Patrum ſententias de Incarnatione Domini collecturum; neque plures tamen quam duos citat ex Latinis, Damasum nempe & Ambrosium, complures vero ex Græcis, nulla prorsus facta mentione S. Leonis M, & Chalcedonensis Concilii. Quæ ſatis ostendunt, authorem Græcum fuiſse, atque ante Chalcedonense Concilium ſcripsiſse. IV. Laudat inter Orthodoxos Patres Eusebium Cæsariensem, ſcriptorem Arianæ impietatis convictum, eumque Gregorio Nazianzeno anteponit, cujus tamen Historiam Ecclesiasticam Gelasius Papa in ſuo Decreto inter Apocrypha rejecit. Quare potiori jure opusculum hoc Gelasio Cyziceno, græco ſcriptori adscribitur, qui Acta Concilii Nicæni I. tribus libris complexus est, in quibus Eusebium Cæsariensem maximis ornat encomiis.

Vigilii & Honorii.

446. Objic. XII. Lapsus Vigilii, & Honorii. Vigilius Agapeti Pontificis Diaconus, juſsu Theodoræ Augustæ a Belisario intrusus, vivente adhuc legitimo Pontifice Sylverio, eoque obtentu conspirationis cujusdam in exilium pulso, Apostolicam Sedem invasit. Hic Theodoræ Augustæ, ejusque Episcopis Severo, Theodosio, Anthemio &c. misit litteras arcanas, quibus, damnata Chalcedonensi Synodo, Eutychianam hæresin profitebatur, rogans ut interea omnia ſilentio tegerentur. Ita referunt Liberatus Cap. XXII. ſui Breviarii, & Victor Tunnonensis in Chronico.

II.

II. Honorius Papa datis ad Sergium CPolitanum litteris Monothelitarum errorem asseruit, damnatus idcirco a Synodo VI. Generali tamquam hæreticus. R. Imo. Litteras Vigilii probabilius supposititias esse, nullamque hac in re fidem mereri Liberatum Archidiaconum Carthaginensem, & Victorem Tunonensem, schismaticos homines, ac Vigilio infesissimos, quod condemnationem trium Capitulorum, & Synodum Oecumenicam V. Decreto suo firmasset. Vide quæ hac de re erudite disserit Henricus Schüz in Comment. Critico fol. 514. R. IIdo. Demus vera esse, quæ scribunt Liberatus, & Victor. Quid inde? Vigilius eo tempore, quo litteras has scripsisse fertur, nondum erat legitimus Pontifex, vivente adhuc S. Sylverio legitimo Pastore. At vero mortuo Sylverio, ob bonum pacis pro legitimo Pontifice ab Ecclesia acceptatus, negavit intrepide Vigilius præstari a se posse, quæ Augustæ turpiter & inique promisisset. Quod tantum abest, ut Pontificiæ infallibilitati officiat, ut illam etiam maximopere commendet & comprobet. De Vigilio in causa trium Capitulorum, vide dicta Num. 186. & 227. Ad II. R. Honorium ab omni hæresis ac negligentiæ nota vindicavimus Tomo I. Num. 305. & seq.

Gregorii II. & Nicolai I.

447. Obj. XIII. Lapsus Gregorii II. & Nicolai I. S. Greg. II. Epist. XIV. ad Bonifacium, relatus a Gratiano Causa XXXII. Quæst. VII. Cap. *Quod proposuisti*, scribit: *Proposuisti, si mulier infirmitate correpta non voluerit debitum viro reddere, quid ejus faciet jugalis: bonum esset, si sic permaneret, ut abstinentiæ vacaret: sed quia hoc magnorum est, ille qui se non poterit continere, nubat magis; non tamen subsidii opem subtrahat ab illa, quam infirmitas præpedit, non detestabilis culpa excludit.* Atqui certum est, quod viro non liceat aliud conjugium inire, si uxor aliqua laborat infirmitate, ob quam viro debitum reddere nequeat. IIdo. S. Nicolaus I. in Responsis ad Consult. Bulgarorum, Cap. CIV. docuit, Baptismum in nomine solius Christi collatum, esse validum: *Hi profecto, si in nomine Sanctæ Trinita-*

tis, vel tantum in nomine Christi, sicut in Actis Apostolorum legimus, baptizati sunt, (unum quippe idemque est, ut Sanctus exponit Ambrosius) constat eos non esse denuo baptizandos. R. ad I. S. Gregorium II. loqui de infirmitate matrimonium præcedente, & quæ perpetuam impotentiam adjunctam habet, & solum post contractum jam matrimonium innotescit. Cum enim constans semper fuerit dogma in Ecclesia, validi matrimonii vinculum esse indissolubile, præterquam in eo casu, quo unus conjugum infidelium ad fidem convertitur, altero in sua infidelitate permanente; nullusque ex tota antiquitate in medium proferri queat, qui aliquando dubitaverit, an ob supervenientem alicui conjugi infirmitatem, qua conjugale debitum impeditur, alteri liceat novas nuptias cum alia celebrare, incredibile omnino est, Bonifacium Germanorum Apostolum hac de re dubitasse, & Gregorium Bonifacio ita respondisse, ut inauditum in Ecclesia dogma tamquam certissimam regulam illi proponeret. Adde Gregorii ad Bonifacium, aliorumque Pontificum ad varios Antistites responsa, etiamsi in Decreto, aut Decretalibus contineantur, non esse idcirco responsa Pontificum ex Cathedra loquentium, sed tamquam a privatis Doctoribus profecta, eoquod non universam Ecclesiam, sed illum solummodo allocuti sint, a quo consulebantur. Ad II^dum. R. S. Nicolaum neque a Bulgaris consultum fuisse de valore Baptismi in nomine solius Christi collati, sed de ministro Baptismi, an is valide esse posset Judæus, vel Paganus; neque id tamquam supremum Ecclesiæ caput scripsisse, aliquid definiendo, & ex Cathedra loquendo; sed incidenter tantum privatam suam opinionem exponendo. Præterea necessariam semper fuisse expressam SS. Trinitatis invocationem ad valorem Baptismi, certum equidem videtur, at non de fide; cum nostra etiam ætate non desint Theologi quidam, quibus contraria opinio probabilis appareat.

Stephani VII. & Sergii III.

448. Lapsus Stephani VII. & Sergii III. Stephanus VII. cadaver Formosi Papæ decessoris sui exhuma-

humari, & ſacris veſtimentis indutum in Sede Apoſtolica collocari juſsit: tum vero, teste Luitprando Ticinenſi Lib. I. Hist. Cap. VIII, condemnatum, tribus abſciſsis digitis quibus Populo Romano benedicere ſolebat, in Tiberim projici præcepit. Neque hic ſeſe continuit novi Pontificis furor; factas enim a Formoſo Ordinationes declaravit irritas, & ordinatos ab illo denuo ordinavit; cum tamen Ordinationes, etiam ab Epiſcopo improbo & excommunicato factæ, certo ſint validæ. Acta Stephani rata habuit Sergius III, improbavitque omnia, quæ contra Stephanum decreverat Joannes IX. Ergo & Stephanus VII. & Sergius III. errarunt in materia fidei. R. N. C. Error Stephani converſationis fuit, non prædicationis: violenta tyrannis in facto, non error in fide, cum id non egerit Stephanus, ut errorem hunc, velut dogma Eccleſiæ credendum proponeret, ſed ut in mortuum, ejusque famam ſæviret. Quos Formoſus ordinaverat, a Stephano iterum ordinatos fuiſse aſſerit Luitprandus; at Sigebertus Gemblacenſis in ſuo Chronico diſerte id negat; nec Romana Synodus ſub Joanne IX. hujus novæ Ordinationis meminit. Porro Stephanum inique ac crudeliter adverſus Formoſum proceſsiſse agnovit Concilium Ravennatenſe LXXIV. Epiſcoporum A. 898, & Romanum eodem anno celebratum, in qua utraque Synodo Joannes IX. damnavit, abrogavitque Acta Stephani contra Formoſum. Cæterum Stephanus hanc causam facinori ſuo obtendit, quod Formoſus contra Canonum ſtatuta a Portuenſi Eccleſia ad Romanam Sedem translatus fuerit, & juramentum violarit Joanni VIII. præſtitum, Romanam Urbem non amplius intrandi, a quo tamen eum ſolverat Marinus, Joannis VIII. Succeſsor. Sergius Joanni IX. ſubinfenſus, quod Romani in Electione eum ſibi prætuliſsent, confirmavit Acta Stephani VII, a Joanne IX. reſciſsa, odio magis illius concitatus, quam ut Eccleſiæ obeſset: neque probari poteſt, a Sergio reordinatos fuiſse, quos Formoſus aut Joannes IX. ordinaverant. Præterea juxta communiorem graviſsimorum Theologorum ſententiam

 obser-

observo, neutiquam de fide, ſed tantum moraliter certum eſse, & a nemine negandum, quod Ordinationes ab excommunicatis, depositis, aut hæreticis Episcopis factæ, ſint validæ: Formosus autem, jure an injuria hic non quærimus, excommunicatus ac depositus fuerat a Joanne VIII, quamvis postea & Communioni, & Ecclesiæ ſuæ restitutus ſit a Marino.

Paschalis II.

449. Obj. XV. Lapsus Paschalis II, qui Henrico V. Imperatori jus Investituræ per annulum, crucem, & baculum pastoralem conceſsit, quæ ipsiſsima est hæresis Henriciana, aut Guibertina. R. Privilegium illud vi extorsit Henricus V. a Paschale II, ideoque conceſsionem illam ut illegitimam ipse concedens damnavit in Lateranensi Concilio A. 1116. In hoc Concilio Bruno Signinus Episcopus dixit: *Gratias agamus Omnipotenti Deo, qui Dominum Papam Paschalem, qui præsenti Concilio præsidet, audivimus proprio ore damnantem illud privilegium, quod pravitatem & hæresin continebat.* Unde ſubjunxit alius: *ſi Privilegium illud hæresin continebat, qui illud fecit, hæreticus fuit.* Id impatienter ferens Joannes Cajetanus Episcopo Signino respondit: *Tune hic & in Concilio, nobis audientibus, Romanum Pontificem appellas hæreticum? Scriptum quod fecit Dominus Papa, malum quidem fuit, ſed hæresis non fuit.* Adjecit alter: *Immo nec malum dici debet; quia ſi liberare populum Dei bonum eſt, quod Dominus Papa fecit, bonum fuit. Sed liberare populum Dei bonum eſt authoritate Evangelii, qua præcipimur animas quoque pro fratribus ponere.* Contentionem hanc indicto ſilentio ſedavit Paschalis, dixitque: *Fratres & Domini mei audite: Ecclesia iſta nunquam habuit hæresin, immo hic omnes hæreses conquaſsatæ ſunt. Pro hac Ecclesia Filius Dei in paſsione ſua oravit, cum dixit: Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua.* Porro hæresis Henriciana ab Henrico IV. Imperatore, ſeu Guibertina a Guiberto Archiepiscopo Ravennatensi ita appellata, quia ab Henrico IV. Imp. in prædatoria Synodo Brixinensi XXX. Episcoporum Anno 1080. in Petri Sede Clementis III. nomi-

nomine per vim collocatus est, tres errores tuebatur. I[mus] erat, licitum eſse vendere, & emere dignitates Eccleſiaſticas. II. Jus Inveſtituræ Eccleſiaſticæ Imperatoribus ex proprio officio competere, illumque ſolummodo Pontificem Romanum eſse legitimum, quem Imperator, ſeu Rex Germaniæ nominaſset. III. Cœlibatum Clericorum nec utilem, nec ſanctum, nec Apoſtolicum eſse. Paſchalis concedendo Imperatori Henrico V. privilegium inveſtiendi Germaniæ Epiſcopos per annulum, baculum & Crucem, nullum ex enumeratis errorem approbavit: non primum, aut tertium, ut per ſe patet: non ſecundum; quia hoc ipſo, quod Pontifex hoc privilegium conceſsit, ipſo facto oſtendit, jus Inveſtituræ Eccleſiaſticæ non competere Imperatoribus ex proprio officio, ſed ex indulto Apoſtolico. Neque concedendo Imperatori privilegium Epiſcopos Germaniæ ita inveſtiendi, docere unquam voluit, ipſam Eccleſiaſticam poteſtatem per hæc ſigna ab Imperatore conferri. Ergo Paſchalis nullo modo lapſus fuit in hæreſin Henricianam, vel Guibertinam.

Prædeceſſorum Alexandri III.

450. Obj. XVI. Lapſus aliquorum Pontificum, qui Alexandrum III. præceſſerunt. Alexander III. interrogatus a Salernitano Archiepiſcopo, an matrimonium ratum dirimatur ac infirmetur per aliud ſubſequens matrimonium conſummatum, reſpondit equidem matrimonium ratum non infirmari: *Non licet mulieri alii nubere; & ſi nupſerit, etiamſi carnalis copula ſit ſubſecuta, ab eo ſeparari debet; & ut ad primum redeat, Eccleſiaſtica diſtrictione compelli.* Subjungit tamen: *Quamvis aliter a quibusdam Prædeceſſoribus noſtris ſit aliquando judicatum.* Ergo quidam Alexandri III. prædeceſsores hac in re errarunt. R. I[mo.] a Prædeceſsoribus Alexandri aliter fortaſse judicatum fuiſse, vel quia de matrimonio rato non ſatis conſtabat: vel quia illud promiſsio magis de futuro matrimonio, quam de præſenti videbatur: vel quia denique conjugis utriusque ſtudio interveniente Eccleſia fuit decepta. R. II[do.] Id non abſolute ſed hypothetice aſseri ab Alexandro, ita ut ſenſus ſit: jubeo matrimonium ratum nullo pacto dirimi

ac

ac diſsolvi per aliud ſubsequens consummatum; etiamsi verum eſset, Prædeceſsores meos aliter aliquando judicaſse. Fieri enim potuit, immo factum fuiſse ex responso Pontificis dignoscitur ad Archiepiscopum Salernitanum, ut, qui contrariam opinionem ſequebantur, Romanorum Pontificum quorumdam judicia in controversiis hujusmodi habita, & incertis rumoribus vulgata, ad ſententiam ſuam perperam traducerent, quorum proin nullam habendam eſse rationem aſserit Alexander III. Vide Jllustriſsimum Joann. Baptistam Bartholi Episcopum Feltriensem in Institutionibus Juris Canonici Cap. XIV. Idem Jllustrisſimus Cap. XVI. centonem illum, qui in Collectione Gregoriana deest, & quo aſseritur ita matrimonium per hæresin ſolvi, ut liceat ei conjugium aliud inire, cujus prior conjux in hæresin lapsus ſit, ostendit male aſsutum fuiſse a falsario quodam interpolatore Epistolæ Cœlestini III, quam exhibet Liber III. Decretalium Tit. XXXIII. Cap. I.

Innocentii III. & Bonifacii VIII.

451. Obj. XVII. Lapsus Innocentii III. & Bonifacii VIII. Innocentius III, ut refert Cæsarius Heisterbacensis Hist. memorab. Lib. III. Cap. XXXII, Capitulo Cisterciensi respondit, ſacrilegam confeſsionem Monachi cujusdam non eſse ſub Sacramentali Sigillo celandam. II^do^. Bonifacius VIII. in Constitutione, quæ incipit, *Unam Sanctam*, ſe ita aſseruit Regibus omnibus ſuperiorem, ut eos pronuntiaverit hæreticos, qui Pontifici Romano Regum abdicandorum, & Sacramenti fidelitatis ipsis debitæ ſolvendi potestatem abjudicaverint. R. ad I. Historiam illam eo magis ſuspectam eſse falsitatis, quod ſub eodem Innocentio III. celebratum ſit Lateranense Concilium, in quo plane oppositum dogma fuit definitum. Quam ob rem dico, vel aliquas a Cæsario omiſsas fuiſse circumstantias, quibus constabat, Monachum illum Sacramentaliter confeſsum non fuiſse: vel falsis rumoribus fidem ab authore illo fuiſse habitam: vel denique privatam hanc fuiſse Innocentii mentem ac ſententiam, quam ad Abbatem illum, a quo consultus fuerat, non

vero

vero ad totam direxit Ecclesiam. Ad II. N. A. Id unum ea in Constitutione definivit Bonifacius, neminem ab obedientia Summi Pontificis liberum esse. En illius verba: *Porro subesse Romano Pontifici omnem humanam creaturam declaramus, dicimus, definimus, & pronuntiamus omnino esse de necessitate salutis.* Hujus propositionis sensus ex tota Constitutione illa clare desumitur: quod nimirum extra Ecclesiam Catholicam, quæ corpus unum est sub uno Capite, non detur salus; ideoque omnem creaturam, ut salutem consequatur, illius debere Ecclesiæ membrum esse, cujus visibile Caput est Christi Vicarius, Romanus Pontifex, cui omnes, nullo excepto, in spiritualibus sunt subjecti, idque *ratione peccati*, quemadmodum Bonifacius sæpius & explicavit & declaravit. Jllud tamen minime hic dissimulo, Gallos verba illa finistre fuisse interpretatos, quasi Bonifacius Regem Philippum, Regnumque Galliarum in temporalibus sibi de necessitate salutis vellet esse subjectum. Verum illud etiam observo, ubi contentiones vigent, & dissidia, facile sinistræ interpretationi locum dari, contra mentem asserentis.

452. Obj. XVIII. Lapsus Joannis XXII. Nicolaus III. Cap. *Exiit qui seminat.* de Verb. significat. in VI. docet, quod Christus abdicationem proprietatis omnium rerum, tam in speciali, quam communi, verbo docuerit, & exemplo firmaverit. Contra Joannes XXII. Cap. *Cum inter non nullos* de Verb. signific. Extravag. hanc propositionem, *Christus & Apostoli in speciali non habuerunt aliqua, nec in communi*, damnavit ut erroneam, hæreticam, & Scripturis contrariam. Ergo cum hæc Decreta sibi opponantur, necesse est dicere, vel Nicolaum III. vel Joannem XXII. errasse. IIdo. Idem Joannes XXII. docuit, animas Sanctorum perfecte purgatas, ex hac vita decedentes, Deum facie ad faciem non visuras, nisi post universalem resurrectionem: atque id ipsum Prælatis & Cardinalibus persuadere conabatur. R. ad I. N. C. Constitutiones illæ minime sibi opponuntur; siquidem Nicolaus & Joannes cum asserunt vel negant, Christum & Apostolos

Joannis XXII.

los

los alicujus rei dominium habuiſse, id non de tota Christi & Apostolorum vitæ ſerie dictum voluerunt, ſed de aliqua dumtaxat ejus parte. Constat enim Christum & Apostolos quandoque alicujus rei dominium habuiſse, quandoque autem cujuslibet temporalis poſſeſsionis dominium abjeciſse, ut absolutiſsimum Evangelicæ paupertatis exemplar traderent. Ad II$^{dum.}$ R. Joannem inclinaſse quidem in hanc ſententiam, quæ postea a Florentino Concilio damnata est, nihil tamen ex Cathedra definiviſse. Probatur aſsertio I. Testimonio Doctorum ſacræ Facultatis Parisiensis, qui A. 1332. a Philippo Galliarum Rege hac ſuper re interrogati responderunt, *ſe a multis viris fide dignis audiviſse*, *quod quidquid in hac materla Pontifex dixerit*, *non aſserendo ſeu opinando protulerit*, *ſed ſolummodo recitando.* II. Joannes Papa, ut malevolorum ora obstrueret, ultimo ſui Pontificatus anno, nempe 1334, in publico Consistorio coram Cardinalibus declaravit, *ſe nihil umquam de hac quæſtione determinaſse: & ſiquid a ſe allatum fuiſset in authoritatum allegatione*, *quod Scripturæ videretur adverſum*, *præter intentionem ſibi excidiſse.* Ita ipse Benedictus XII, Joannis Succeſsor, testatur, qui in Consistorio præsentem ſe fuiſse aſserit. III. Eamdem declarationem, Benedicti XII. Constitutioni dein insertam, in ultimo morbo Joannes XXII. repetiit: *Fatemur*, *& credimus*, *quod animæ purgatæ*, *ſeparatæ a corporibus*, *ſunt in cœlo*, *& vident Deum ac divinam eſsentiam*, *facie ad faciem clare.* Vide plura apud Natalem Alexandrum Diſsertatione XI. in Hist. Eccles. Sæculi XIII. & XIV.

CONTROVERSIA VIII.

AN IN QUÆSTIONIBUS FIDEI AC MORUM, VEL RERUM ETIAM AD DISCIPLINAM PERTINENTIUM, POSSIT LEGITIME APPELLARI A ROMANO PONTIFICE AD CONCILIUM GENERALE?

Quinam a Pontifice appellaverint?

453. *Appellatio* in genere definitur a Juris consultis, a minore judice ad majorem, ratione gravaminis facta pro-

provocatio. In quæstionibus fidei & morum a Romano Pontifice ad Concilium Generale nunquam a Catholicis appellatum fuiſse constat ex historia Ecclesiastica, quæ id a solis Hæreticis, iisque paucissimis factitatum eſse ostendit. Primi fuere sæculo V. Pelagiani Episcopi XVIII, qui oblata Zosimo Papæ fidei suæ profeſsione, id duntaxat ab eo petebant, ut illam examinare dignaretur, & si erroneam in aliquo deprehenderet, id ipsis intimaret; secus se ad Oecumenicam Synodum appellaturos significabant. Unde patet, horum Hæreticorum apellationem non absolutam, sed conditionatam dumtaxat fuiſse, & ex titulo denegatæ justitiæ ab ipsis interponendam. Equidem Donatistæ etiam a Papa ad Concilium provocaſse ab aliquibus dicuntur: verum aſsertio hæc veritati repugnat; ut enim Sirmondus observat in Notis ad Concilium Arelatense, de Synodo Romana murmuraſse victos Donatistas, illam accusaſse ac reprehendiſse, de illa questos eſse, multis locis docet Augustinus: ab ea provocaſse, numquam proditum est, sed ab Arelatensi. Confirmari id potest ex eo, quia in Synodo Arelatensi, ubi judicium Romanum retractatum est, sederunt Rheticius Augustodunensis, Maternus Agrippinensis, & Marinus Arelatensis, qui Romanæ Synodo sub Melchiade interfuerant: At vero si Arelatensis Synodus cognoscere debuiſset in causa appellationis, priores utique judices numquam admisiſset. Pelagianos audacia & impietate superarunt sæculo XVI. Martinus Lutherus a Leone X, & sæculo XVIII. Janseniani a constitutione Clementis XI, cujus initium, *Unigenitus Dei Filius*, ad Concilium Oecumenicum appellantes.

Gallorum doctrina.

454. Galli Catholici, qui Pontificem Conciliis Oecumenicis inferiorem, & se solo fallibilem eſse defendunt, putant, quamvis id nunquam a Catholicis factum fuerit, a Pontifice ad Generale Concilium appellari poſse, si Decreto Romani Pontificis in quæstionibus fidei & morum Universalis Ecclesiæ consensus nondum acceſsit; de quo si sufficienter constet, tum vero talem appellationem, v. g. Jansenianorum, ut illegitimam

reji-

rejiciunt & damnant. Pari modo existimant Galli, in rebus ad disciplinam pertinentibus fas sibi esse a Bullis Pontificum provocare ad Concilia Oecumenica per appellationem.

In materia disciplinæ quandonam appellari cœperit a Decretis Pontif.

455. Certum est harum appellationum a Pontificiis Decretis, in materia etiam ad meram disciplinam spectante, nullum prorsus in Ecclesiastica, ac Gallicana etiam historia exstare vestigium usque ad initium sæculi XIV, quo primum a Philippo Pulchro Galliarum Rege usurpata fuit, quando a judicio Bonifacii VIII. appellationem ad Concilium Generale interposuit: in qua tamen adeo parum fiduciæ reposuerat, ut a Benedicto XI. & Clemente V. Bonifacii Succesforibus, instantissime postularit absolvi ab excommunicatione, quam vi censurarum Bonifacii se incurrisse haud inaniter verebatur.

Appellationes omnes a Rom. Pontif. ad Concilia esse illicitas probatur authoritate Pontificum.

456. Conclusio. A Decretis Summorum Pontificum in quæstionibus fidei, morum, ac disciplinæ, appellari non potest ad Concilium Generale. Prob. I. Authoritate Pontificum. S. Gelasius Epist. XIII. ad Episcopos Dardaniæ scribit: *Cuncta per mundum novit Ecclesia, quoniam quorumlibet ligata sententiis Sedes B. Petri Apostoli jus habeat resolvendi, utpote quod de omni Ecclesia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerint, ab illa autem nemo sit appellare permissus.* Gelasium secutus est S. Nicolaus I. Epist. VIII. ad Michaëlem Imp. citans verba S. Gelasii. In Constantiensi A. 1418. in publico & Generali Consistorio, nemine reclamante, promulgata fuit a Martino V. Constitutio, in qua hæc continebantur: *Nulli fas est a supremo Judice, videlicet Apostolica Sede, seu Romano Pontifice Jesu Christi Vicario in terris appellare, aut illius judicium in causis fidei, quæ tamquam majores ad ipsum, & Sedem Apostolicam deferendæ sunt, declinare.* Cumque Martinus Legatorum Poloniæ petitioni annuere nollet, qui petebant damnari libellum Joannis Falckenbergii, iidem Legati appellationem ad

Con-

Concilium interjecturos se minati sunt. At Pontifex silere jussis hanc ipsam Constitutionem, de non appellando a Papa ad Concilium, ostendit: quibus auditis illi ab ausu destiterunt. Juvabit ipsum Gersonium audire in Dialogo Apologetico, ita loquentem: *Cui appellationi* (Legatorum Poloniæ) *cum respondendum esset, lecta est, ut dicitur, in Consistorio Generali & publico, quod ultimo Constantiæ celebratum est, minuta quædam sub forma Bullæ, destruens, ut asserunt qui legerunt eam, fundamentale penitus robur nedum Pisani, sed Constantiensis Concilii, & eorum omnium, quæ in iis, præsertim super electione Summi Pontificis, & intrusorum electione, attentata factaque sunt.* Pius II. sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ quascunque appellationes a Summo Pontifice damnavit in Conventu Mantuano A. 1459. per Bullam *Execrabilis*, ut sacris Canonibus contrarias, Reipublicæ Christianæ noxias, erroneas & detestabiles. A. 1483. Sixtus IV. edito diplomate Constitutionem Pii II. confirmavit, illis anathema dicens, qui a Papa ad Concilium appellant. Sixtinam Constitutionem Ludovicus XI. Galliarum Rex reverenter suscepit, eamque in solemni hominum frequentia promulgari jussit, quo nomine plurimas illi Pontifex per Apostolicas litteras gratias egit, teste Odorico Rainaldo in suis Annalibus Ecclesiasticis ad Annum 1483. Num. XXII. Denique in Bulla Cœnæ quot annis a Romano Pontifice excommunicantur omnes & singuli, cujuscunque status, gradus, seu conditionis fuerint, qui ab ordinationibus & mandatis Romanorum Pontificum ad Universale futurum Concilium appellaverint, nec non illi, quorum auxilio, consilio, vel favore appellatum fuerit.

Et Ecclesiæ Gallicanæ.

457. Prob. II. Authoritate Ecclesiæ Gallicanæ, & Doctorum Gallorum. Ivo Carnotensis Episcopus sæculo XII. Epist. CLIX. ita scribit: *Quoniam judicia Romanæ Ecclesiæ a nemine foris retractari posse, eadem Romana Ecclesia docente didicimus; si qui aliquando se prægravatos ipsius Ecclesiæ authoritate conqueruntur, hoc eis con-*

sili-

silium damus, ut non descendant in Ægyptum propter auxilium; ſed ab ipsa ad ipsam confugiant, & inde expectent levamen, unde conqueruntur accepiſse gravamen; quia quæ aliquando corrigit paterna ſeveritate, eadem frequenter colligit materna pietate. II. In causa Philippi Pulchri, & Bonifacii VIII. coram Clemente V. Guilielmus de Nogaretto, & Guilielmus de Plasiano nomine Gallorum omnium Bonifacio adversantium III. Augusti A. 1310. dixerunt, provocatum a ſe fuiſse ad Concilium Generale ex ſuppositione, quod Bonifacius VIII. legitimus Papa non eſset. Dein ſubjungunt: *A ſententia Sedis Apoſtolicæ non poteſt appellari.* Vide dicta Num. 423.

Et aliorum Doctorum.

458. Prob. III. Authoritate omnium fere Doctorum totius orbis Catholici, tum Theologorum, tum Canonistarum, qui appellationem a Romano Pontifice ad quemcunque alium rejiciunt, tamquam Ecclesiæ maxime perniciosam, ac veluti discordiarum ſeminarium Sacerdotium inter & Imperium.

Ac ratione Theologica.

459. Prob. IV. Ratione Theologica. Pontifex ſupremam & infallibilem habet authoritatem in Ecclesia Dei ut ostendimus Controversia VI. & VII. Ergo cum appellatio fieri nequeat, nisi ab inferiore ad Superiorem, non potest a Decretis Romanorum Pontificum, ſive ad fidem & mores, ſive ad disciplinam Ecclesiasticam pertinentibus, provocari ad quemcunque alium. *Confirmatur.* Romani Pontificis, cum is ſit immediatus Christi Vicarius, idem est tribunal, ac Christi: ſicut idem est tribunal Vicarii, & Episcopi. Ergo cum a Christo appellari nequeat, neque fas erit a Romano Pontifice ad aliud qualecunque tribunal appellare. Rationes alias ſuggerit nobis Rudolphus, Pii II. Pontificis Internuntius, Dietherum ab Isenburg, Archiepiscopum Moguntinum, qui ob Simoniam & perduellionem in Sedem Apostolicam & Imperium excommunicatus, ad futurum Concilium appellaverat, ita alloquens: *Ab eo appellaſti, Diethere, qui tamen ægre ferres, ſi quis Provincialium tuorum a te ipso appellaſset. Sed quem appellaſti judicem? Quem provocaſti tuæ causæ cognitorem?*

Futu-

Futurum Concilium, dicis, appellavi. Et ubi est futurum Concilium? Ubi sedet? Ubi tribunal ejus requirimus? Pulchra inventio, ut impunita sint scelera, ut liceat sine metu judicii aliena invadere. Is Judex appellatur, qui nusquam reperitur. In Conventu Mantuano adversus hanc nequitiam lex edita est, quæ appellanti ad futurum Concilium eam irrogat pœnam, qua rei Majestatis, & fautores Hæreticorum plectuntur.

Appellatio a Pontifice non est medium ad confirmandam publicam tranquillitatem.

460. Qui appellationes ad Concilium ut licitas defendunt, Reipublicæ bonum, aliasque rationes, parum tamen efficaces & solidas, obtendere solent. Dicunt itaque: Respublica debet necessario habere media ad conservandam tranquillitatem publicam sufficientia. Ergo licita est appellatio a Romano Pontifice ad Concilium Generale. P. C. Decreta Papæ si promulgarentur & observarentur, sæpe turbas in Regno cierent: possent esse injusta, & a veritate aliena &c. R. C. A. N. C. Ad *probat.* ajo, Decreta Romanorum Pontificum in quæstionibus fidei & morum, si illi ex Cathedra loquantur, esse irreformabilia, justissima, & sanctissima: neque a Catholica veritate, sed ab hæresi timendas esse seditiones. Si vero eorum Decreta, in quæstionibus ad disciplinam pertinentibus lata, turbas cierent, aut scandalum parerent, quod tamen, nisi invictis rationibus probetur, supponendum non est, confugere debet Respublica ad Sedem Apostolicam, ut inde expectet levamen, unde se conqueritur accepisse gravamen. Quod si Pontifex, de rei veritate certior factus, injusta mandata non modo non revocet: sed illorum etiam executionem acriter prosequatur, quod certe aut nunquam aut vix unquam continget; quantum Christiano fas est, locum habere poterit consilium Concilii Triburiensis A. 895. Can. XXX. *In memoriam B. Petri Apostoli honoremus Sanctam Romanam & Apostolicam Sedem; ut quæ nobis Sacerdotalis Mater est dignitatis, esse debeat Magistra Ecclesiasticæ rationis. Quare servanda est cum mansuetudine humilitas, ut, licet vix ferendum ab illa Sancta Sede imponatur jugum, feramus,*

mus, & pia devotione toleremus. Quod si consilium hoc non placeat, licebit Reipublicæ aut Principi non exequi Decreta illa Pontificia, hujusque renitentiæ causas Sanctæ Sedi exponere, absque omni tamen appellatione ad Concilium Generale, quia per has appellationes injuria infertur Romano Pontifici, qui superiorem in terris non habet.

CONTROVERSIA IX.

AN ROMANUS PONTIFEX SIT ANTICHRISTUS?

CONTRA PROTESTANTES.

Insana Protestantium temeritas.

461. Lutherus & Calvinus, horumque sectatores, ut defectionem suam a Catholica Ecclesia legitimam fuisse ostenderent, Romanum Pontificem Antichristum esse nefarie contendebant, eamque insaniam Lutherus Articulis Schmalcaldicis inseruit eo verborum tenore, ut declamare potius & furere, quam dogmatice definire videretur. Melanchton articulo illi subscribere renuit; immo consentientibus aliquot Collegis, bonum esse Papatum, multorumque bonorum causam asseruit, dixitque authoritatem istam stabiliendam fore, si de facto non existeret. Placuit tamen quam plurimis Protestantibus furere, atque infrunitam Majorum suorum imitari libidinem Romanos Pontifices calumniandi, ut probroso Antichristi nomine eos in invidiam adducerent; quamvis forte nullus ex eorum Præconibus inveniatur, qui si Papatum adipisci posset, lubenti animo Antichristus esse nollet. Gabriel Povellus Calvinista Anglus eo audaciæ devenit, ut asseverare ausus fuerit: *Deum sancte testor, tam certo me scire, Pontificiam Ecclesiam esse Antichristi Synagogam, quam Deum ipsum esse in cœlis, Creatorem visibilium & invisibilium, & Jesum Christum verissimum Messiam.* Vapingensis Synodus Protestantica A. 1603. Artic. XXXI. definivit, Papam esse Antichristum, idemque statutum fuit in Synodo Rupellana A. 1607. peculiari Articulo, in quo dicitur: *Hic articulus tamquam verissimus, conformis Scripturæ, &*

iis

iis quæ videntur clare impleta, inseratur in omnibus fidei confeſsionibus de uovo imprimendis.

Quam fidem mereatur?

462. Quod si tempus a Protestantibus petas, quo Romanus Pontifex in Antichristum mutatus ſit, in diversas abeunt ſententias. Gabriel Povellus Anglus vult Antichristum jam tempore Apostolorum natum eſse. Mornæus Calvinista primum Antichristum facit S. Victorem I. ad finem ſæculi II, quod potestate ſua abusus, Asiæ minoris Episcopos Quartodecimanos communione ſua privarit. Alii Antichristos fuiſse eos omnes Pontifices ſtatuunt, qui Miſsas celebraſse, aut ordini Miſsæ aliquid addidiſse leguntur, ut S. Alexander, S. Telesphorus, S. Marcus, S. Siricius, S. Leo M. S. Gelasius. Hailbronnerus Sylvestrum I. fuiſse contendit: Centuriatores Magdeburgici S. Gregorium M. Lutherus & Chytræus non quidem ipsum Gregorium ſed ejus Succeſsores, præcipue Bonifacium III, qui primatum à Phoca Imperatore impetraverit, & ſe Caput Ecclesiæ, atque Episcopum Universalem appellarit. Alii id primum contigiſse dicunt ſæculo VIII, quo Ecclesia Romana dominio temporali Exarchatus Ravennatensis, & Ducatus Romani aucta fuit. Alii demum ſæculo XII. post tempora S. Bernardi. Ex quo facile patet, Protestantium testimonio eam fidem adhibendam eſse, quam Daniel Propheta testimonio adhibuit ſcelestorum ſenum, quorum unus Susannam castiſsimam Matronam in flagitio a ſe deprehensam eſse ſub ſchino, alter ſub prino mentiebatur. Equidem operæ pretium non eſse judico, putidiſsimam hanc calumniam, quæ ipsis etiam Protestantibus paulo moratioribus nunc ſtomachum movet, pluribus insectari: cum tamen Polemici omnes iniquitatem accusationis ostendant, pauca pro instituto nostro dicemus.

Antichristus nondum venit.

463. Conclusio I. Antichristus nondum venit in hunc mundum. Antequam probetur Conclusio, obſervo nomen Antichristi duobus modis ſumi poſse. Primo generatim pro quocunque Christi hoste, ſeu adversario, quales ſunt hæretici fidelium perversores, & persecutores Christianorum. Et hoc ſensu dictum

est

est a B. Joanne Epist. I. Cap. IV. *Omnis ſpiritus, qui ſolvit Jesum, ex Deo non eſt. Et hic eſt Antichriſtus, de quo audiſtis, quia venit, & nunc jam in mundo eſt.* Alio modo ſpeciatim ſumitur pro præcipuo ſeu principali Christi hoste, quem Scripturæ & Patres in fine mundi venturum eſse dicunt, cujus reliqui quodammodo præcursores ſunt, quem Apostolus II. ad Theſs. Cap. II. vocat *hominem peccati*, & *filium perditionis*. Atque de hoc Antichristo vere ac proprie ſumpto in præsentiarum nobis est ſermo.

Quia Rom. Imperium nondum eſt eversum.

464. Prob. itaque Conclusio. Antichristus in hunc mundum non veniet, antequam eversum fuerit Romanum Imperium. Ergo cum nostra ætate id nondum contigerit, Antichristus nondum venit. P. A. ex testimonio Patrum, S. Cyril. Jerosol. Catech. XV, S. Chrys. in II. ad Theſsal. Cap. II. Theophilacti, Oecumenii, Lactantii Lib. VII. Inst. div. Cap. XV. Tertul., qui in Apolog. Cap. XXXII. ſcribit, fideles orare pro diuturnitate Romani Imperii, eoquod intelligant, eo everso, extremam ſub Antichristo calamitatem orbi imminere. S. Hier. Quæst. XI. ad Algasiam locum illum Apostoli II. ad Theſs. Cap. II. ita explicat: *Nisi venerit discesſio primum, ut omnes Gentes, quæ Romano Imperio ſubjacent, recedant ab eis, & nisi fuerit Romanum Imperium antea desolatum, & Antichriſtus præceſserit, Chriſtus non veniet: tantum ut Romanum Imperium, quod nunc universas Gentes tenet, recedat, & de medio fiat, & tunc Antichriſtus veniet.* Porro Romanum Imperium, quamvis pristinæ amplitudinis plurimum amiserit, eversum tamen nondum fuit, cum apud Germanos vigeat adhuc Imperialis dignitas, nomenque retineatur.

Rom. Pontifex non eſt Antichriſtus.

465. Conclusio II. Romanus Pontifex non est Antichristus. Prob. I. Romanus Pontifex est caput Ecclesiæ, immediatus Christi Vicarius, & Succeſsor B. Petri in Cathedra & Primatu, ut late ostendimus Controversia III. Ergo non est Antichristus. Prob. II. Antichristus est unus ſingularis homo, qui tyrannidem exercebit per menses XLII, ut diserte id testatur B. Joan.

Joan. in ſua Apocalypsi. Ergo cum jam per XVIII. ſæcula Romani Pontifices non interrupta ſerie B. Petro ſuccesſerint, non ſunt Antichristus. Et ſane quotiescunque Patres Ecclesiæ de magno Antichristo loquuntur, unum ac ſingularem hominem ſemper intelligunt.

Quæ Protestantes objiciunt, ut Romanum Pontificem evincant esſe Antichristum, tam putida, vana ac infirma ſunt, ut pigeat ea recensendo tempus conterere. Vide Card. Bellarm. Lib. III. de Romano Pontifice.

ARTICULUS IV.

DE MEMBRIS ECCLESIÆ MILITANTIS.

CONTROVERSIA I.

AN CATECHUMENI, PUBLICI AC MANIFESTI HÆRETICI, SCHISMATICI, ET EXCOMMUNICATI, SINT MEMBRA ECCLESIÆ CHRISTI?

Catechumeni non ſunt membra Eccleſiæ.

466. Conclusio I. Catechumeni, ſeu fideles nondum baptizati, non ſunt vere & proprie membra Ecclesiæ. Prob. I. Authoritate Patrum. S. Greg. Nazianz. Orat. XL. ait: *Quamdiu in Catechumenorum numero es, in pietatis veſtibulo es. Intrare te oportet, atrium pertransire, Sancta contueri, Sancta Sanctorum proſpicere, cum Trinitate conjungi.* S. Chrys. Hom. XXIV. in Joan. *Alienus eſt Catechumenus a fideli: non habet idem principium, non eumdem parentem, non victum, non veſtitum, non menſam, non caſtrum, non domum, nihil commune.* S. Cyrill. Alexandr. Lib. XII. in Joann. ait, Catechumenos esſe apud Christianos, id quod erant incircumcisi apud Judæos, qui non poterant vesci Agno Paschali. II. Ratione. Baptismus est janua Sacramentorum, per quem aditus fidelibus aperitur ad Ecclesiam. Ergo ante Baptismum Catechumeni Ecclesiam non ſunt ingresſi, ideoque ad Ecclesiæ corpus non pertinent. Rationem hanc clare insinuat Florentinum in Decreto pro Armenis. *Primum omnium Sacramentorum*

rum locum tenet Baptisma, quod vitæ ſpiritualis janua eſt; per ipſum enim membra Chriſti, ac de corpore efficimur Ecclesiæ. Itaque Catechumeni non ſunt in Ecclesia actu & proprie, ſed tantum in potentia: ſicut homo conceptus, at nondum natus, non dicitur homo, nisi in potentia.

467. Dices I. Nemo poteſt ſalvari extra Eccleſiam Christi. Atqui Catechumeni ſalvari poſsunt, modo ſint in ſtatu gratiæ, quando moriuntur, & deſiderent Baptismum. Ergo Catechumeni non ſunt extra Ecclesiam. *Confirmat.* S. Hier. Epist. XIV. ad Damasum ſcribit de Ecclesia: *Siquis in Arca Noe non fuerit, peribit regnante diluvio.* Ergo ſicut nemo ſalvari potuit quoad vitam temporalem, nisi actu, ac reipsa eſset in Arca Noe: ita etiam nemo ſalvari poteſt quoad animam, vel vitam ſpiritualem, nisi actu fuerit in Ecclesia. Atqui Catechumeni ſalvari poſsunt. Ergo ſunt actu, & non in potentia tantum membra Ecclesiæ. R. D. M. Nemo poteſt ſalvari, nisi in Ecclesia fuerit vel in re, vel in voto, C. M. Nisi fuerit in re, N. M. Catechumeni quamvis non ſint membra Ecclesiæ in re, ſunt tamen in voto, quod ſufficit ad ſalutem obtinendam. Ad *Confirm.* C. A. N. C. Similitudo Ecclesiæ cum Arca Noe non eſt adæquata; neque plus vult dicere S. Doctor, quam quod nemo ſalvari poſsit, nisi ſit in Ecclesia re, vel voto.

468. Dices II. Improbi fideles ſunt membra Ecclesiæ. Ergo multo magis Catechumeni, qui vitam ducunt caſtigatam. P. C. Catechumeni tales pertinent ad animam Ecclesiæ, ad quam non pertinent fideles improbi. Ergo potiori jure Catechumeni illi dicendi ſunt membra Ecclesiæ, quam Fideles improbi. R. C. A. N. C. Ad *probat.* iterum N. C. Quamvis Catechumeni, qui fidem habent & charitatem, pertineant ad animam Ecclesiæ, non tamen pertinent ad illius corpus, qui per Baptismum nondum ingreſsi ſunt Ecclesiam. Ergo non poſsunt eſse membra Ecclesiæ, quia non pertinent ad Ecclesiæ corpus, quod ſolum habere poteſt membra;

atque

atque in hac quæstione de illis tantum est sermo, qui ad corpus, non vero ad animam Ecclesiæ pertinent.

469, Dices III. Pœnitentes publici, quamvis olim distinguerentur a cæteris fidelibus, neque permitterentur interesse sacrificiis, & orationibus publicis, erant tamen membra Ecclesiæ. Ergo etiam Catechumeni, licet distinguantur a cæteris fidelibus, propterea tamen non sunt censendi ad Ecclesiam non pertinere. R. C. A. N. C. Pœnitentes publici in Baptismo jus acceperant ad Sacramenta, quo dein ob crimen Ecclesia eos privabat, ut corrigerentur. At vero Catechumeni, utpote per Baptismum Ecclesiam nondum ingressi, nullum jus in bona filiorum acquisierunt.

Neque publici, ac manifesti hæretici.

470. Conclusio II. Publici ac manifesti Hæretici non sunt membra Ecclesiæ Christi. Prob. I. Authoritate Scripturarum. I. Joan. II. de Hæreticis dicitur. *Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis. Nam, si fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum.* Ergo cum eadem sit ratio de omnibus hæreticis, omnes hæretici publici ac manifesti non permanent nobiscum, hoc est, in Ecclesia, sed per manifestam hæresin foras prodeunt. Ad Titum Cap. III. v. 10. scribit Apostolus: *Hæreticum hominem, post unam & secundam correptionem devita, sciens quia subversus est, qui ejusmodi est, & delinquit, cum sit proprio judicio condemnatus.* Hoc est, ut interpretatur S. Hieronymus, cum se ipsum ab Ecclesia ejecerit, ipsam quodammodo Episcopi sententiam atque judicium præveniens. II. Authoritate Patrum. S. Hier. in Dial. adv. Luciferianos: *Sicubi audieris eos, qui dicuntur Christi, non a Domino Jesu Christo, sed a quoquam alio nuncupari, ut puta Marcionitas, Valentianos, Montenses &c. scito, non Ecclesiam Christi, sed Antichristi esse Synagogam.* S. Aug. Serm. V. *Sunt quidam eorum qui Christiani vocantur, & non sunt, quos partim digessit Ecclesia, tamquam stercora; ut sunt omnes hæreses, & omnia schismata.* Serm. I. de Symbolo ad Catechum. Cap. VI. *Hæreses omnes de illa* (Ecclesia) *exierunt, tamquam sarmenta inutilia de vite præcisa.* Et Lib. II. con-

tra litteras Petiliani Cap. CVIII. *Omnes isti, inter quos & hæretici positi sunt, sicut dicit Apostolus, Regnum Dei non possidebunt; & ideo ad sinistram partem cum diabolo pertinebunt. Nec ideo putandi sunt esse in Christi corpore, quod est Ecclesia, quia Sacramentorum ejus corporaliter participes fiunt. Illa enim & in talibus sancta sunt, & eis indigne tractantibus & sumentibus ad majus judicium valebunt. Ipsi autem non sunt in illa Ecclesiæ compage, quæ in membris Christi per connexum & contactum crescit in incrementum Dei.* III. Authoritate Later. IV, in quo dicitur: *Una est Fidelium Universalis Ecclesia.* Ergo hæretici notorii, cum etiam exterius desinant esse fideles, non constituunt Ecclesiam tanquam membra. IV. Ratione. Qui sunt de vera Christi Ecclesia, eamdem fidem, saltem exterius, debent profiteri. Sed hæretici notorii eamdem Christianam fidem cum fidelibus non profitentur. P. M. Ecclesia Christi est cœtus hominum eamdem Christianam fidem profitentium.

471. Dices I. Matth. Cap. XIII. in parabola zizaniorum tria dicuntur in eodem agro inveniri, bonum semen, sive granum, paleas, & zizania. Ager Ecclesiam significat juxta S. Hier. in Cap. XIII. Matth. & S. Aug. Lib. II. contra Cresconium Cap. XXXIV, granum bonos Catholicos, paleæ malos, zizania hæreticos. Ergo hæretici sunt in eodem agro, seu in eadem Ecclesia. *Confirm.* II. ad Timoth Cap. II. v. 20. dicitur: *In magna autem domo non solum sunt vasa aurea & argentea, sed & lignea & fictilia: & quædam quidem in honorem, quædam autem in contumeliam.* In hoc textu per domum intelligitur Ecclesia, per vasa lignea & fictilia hæretici. Ergo. R. Matth. Cap. XIII. v. 37. parabolam hanc Discipulis rogantibus Christus ita exposuit: *Qui seminat bonum semen, est Filius hominis. Ager autem est mundus. Bonum vero semen hi sunt filii regni. Zizania autem filii sunt nequam. Inimicus autem, qui seminavit ea, est diabolus.* Ergo per agrum non Ecclesia sed mundus est intelligendus. Ad *Confirm.* R. juxta plurimos Patres per domum non intelligi Ecclesiam,

sed

ſed mundum; per vaſa autem lignea ac fictilia fideles impios, aut reprobos, vel etiam hæreticos occultos.

472. Dices II. Variæ aſsignari poſsunt rationes, ob quas hæretici etiam manifeſti ad Eccleſiam pertinere dicendi ſunt. I. Eccleſia jus habet in hæreticos, illudque exercet eos puniendo. Ergo cum non poſsit jus habere in alienos, hæretici ſunt de Eccleſia. II. Hæretici, etiam manifeſti, qui Baptiſmo & Ordinibus ſacris in Eccleſia Dei initiati fuerunt, retinent characterem Baptiſmi, Confirmationis & Ordinis. Ergo ſunt de Eccleſia. III. Qui vera habent Sacramenta, ſunt in Eccleſia Chriſti, cui ſoli Chriſtus vera tradidit Sacramenta. Atqui hæretici vera habent Sacramenta. Ergo ſunt in Eccleſia Chriſti. R. ad I. rationem C. A. N. C. Eccleſia jus habet in hæreticos, non quia illi actu ſunt de Eccleſia, ſed quia per Baptiſmum ſubditi ſunt Eccleſiæ. Quemadmodum ovis pertinet ad ovile, unde fugit, & militaris transfuga ad Imperatorem, ſub quo ſtipendia fecit, & ſervus fugitivus ad Dominum, quem deſeruit. Ad II. N. C. Alias ſequeretur etiam damnatos, qui in vita Catholicam Religionem profeſsi ſunt, quod characterem Baptiſmi & Confirmationis retineant, ad Eccleſiam pertinere; cum tamen nec actu, nec potentia ſint membra Chriſti. Character itaque Sacramentalis per ſe non habet vim uniendi hominem cum Chriſto Capite, ſed eſt merum ſignum poteſtatis, & unionis cujuſdam, quæ antea præceſsit, nec amplius perſeverat. Ad III. N. M. Sacramenta illa, quæ habent hæretici, ad veram pertinent Eccleſiam, ex qua illi diſcedentes ea ſecum aſportarunt; ſicut ſervus fugitivus pecuniam Domini ſui ſecum defert, aut miles vexillum Imperatoris aſportat: at ſicut illi non ſunt de familia aut exercitu, ita nec hæretici de Eccleſia.

Neque Schismatici.

473. Concluſio III. Schiſmatici, quamvis retineant veram fidem, non ſunt membra Eccleſiæ. Prob. I. Authoritate Patrum. S. Cypr. Lib. de Unitate Eccl. ſcribit: *Unus Deus eſt, & Chriſtus unus, & una Eccleſia ejus, fides una & plebs in ſolidam corporis unitatem concordiæ glutino copulata.* Idem Epiſt. LIX. ad Pupianum

num. *Scire debes Episcopum in Ecclesia esse, & Ecclesiam in Episcopo; & si qui cum Episcopo non sint, in Ecclesia non esse.* S. Hieron. Comment. in Caput III. Epist. ad Titum. *Inter hæresin & schisma hoc interesse arbitramur, quod hæresis perversum dogma habeat, schisma propter Episcopalem dissensionem ab Ecclesia pariter separet.* S. Aug. Lib. de Fide & Symbolo Cap. X. *Credimus & Sanctam Ecclesiam, utique Catholicam. Nam & hæretici & schismatici congregationes suas Ecclesias vocant. Sed hæretici de Deo falsa sentiendo, ipsam fidem violant; schismatici autem discissionibus iniquis a fraterna caritate dissiliunt, quamvis ea credant, quæ credimus. Quapropter nec hæretici pertinent ad Ecclesiam Catholicam, quæ diligit Deum, nec schismatici, quoniam diligit proximum.* S. Fulgentius Lib. de Fide Cap. XXXVIII. *Fimissime tene hæreticos atque schismaticos, qui extra Ecclesiam Catholicam præsentem finiunt vitam, in ignem æternum ituros.* II. Ratione. Schismatici neque pertinent ad animam Ecclesiæ, cum violent pacem & charitatem: neque ad corpus, quia ab illo recedunt, non obediendo Pastoribus legitimis, & privatos consessus instituendo. Ergo nullo modo pertinent ad Ecclesiam, quæ est una unitate membrorum inter se, & cum suo Capite.

474. Dices. Qui tenent & profitentur eamdem fidem, quam tenet & profitetur universalis Ecclesia, sunt membra Ecclesiæ. Atqui tales sunt meri schismatici. Ergo. P. M. Juxta Nicolaum I. de Consecr. Dist. I. Cap. *Ecclesia.* Ecclesia nihil aliud est, quam *Catholicorum collectio.* Et Cap. *Firmiter.* Ecclesia dicitur *Fidelium Congregatio.* Ergo cum schismatici sint Catholici & fideles, sunt membra Ecclesiæ. *Confirm.* Schismatici puri, de quibus tantum loquimur, quamvis nolint subesse Papæ, volunt tamen subesse Christo, tamquam supremo Ecclesiæ Capiti. Ergo sunt de Ecclesia. R. N. M. ut quis membum Ecclesiæ dicatur, non sufficit, quod eamdem cum Ecclesia fidem profiteatur; sed requiritur etiam ut cum aliis Ecclesiæ membris participet, & Capiti suo visibili unitus permaneat. Ad

prob.

prob. R. vocem *Catholicorum* a Nicolao I, & *Fidelium* a Lateranensi IV. ſumi ſecundum vulgarem acceptionem pro iis nimirum ſignificandis, qui eamdem fidem profitentur, eisdem Paſtoribus ſubjecti. Ad *Confirm.* N. A. Proteſtatio hæc contraria facto eſt; cum enim Chriſtus jubeat omnes fideles ſubeſſe proprio Epiſcopo, & Romano Pontifici, hoc ipſo mandato Chriſti non obtemperant, qui ab illorum unitate ſe dividunt.

Aut Excommunicati non tolerati.

475. Concluſio IV. Excommunicati non tolerati, hoc eſt, publice denuntiati & vitandi, non ſunt membra Eccleſiæ. Prob. I. Authoritate Scripturæ. Matth. XVIII. ait Chriſtus: *Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus.* Ergo ſicut Ethnici non ſunt membra Eccleſiæ, ita neque excommunicati non tolerati. II. Authoritate Patrum. S. Cypr. Epiſt. LXII. ad Pomponium ſcribit: *Spiritali gladio ſuperbi & contumaces necantur, dum de Eccleſia ejiciuntur. Neque enim vivere foris poſſunt, cum domus Dei una ſit, & nemini ſalus eſſe, niſi in Eccleſia poſſit.* S. Hier. in Cap. III. Epiſt. ad Titum. *Fornicator, adulter, homicida, & cætera vitia per Sacerdotes de Eccleſia propelluntur. Hæretici autem per ſemet ipſos ſententiam ferunt, ſuo arbitrio de Eccleſia recedentes.* S. Aug. Lib. de Corrept. & Grat. Cap. XV. ait, *per excommunicationem ſeparari ab ovibus ſanis ovem morbidam, ne per plures ſerpant dira contagia.* III. Ratione multiplici. I^ma^ eſt. Excommunicati a communione exteriori Eccleſiæ, præciſi ſunt authoritate legitima a Chriſto accepta. Ergo non ſunt amplius membra Eccleſiæ. II^da.^ Per excommunicationem privantur Chriſtiani omni commercio ſpirituali, quod habent tamquam unius & ejusdem Eccleſiæ partes & membra inter ſe. III^tia.^ Excommunicationis pœna eum locum habet in Eccleſia Chriſti, quem habebat pœna mortis in veteri Teſtamento, & quem etiamnum habet in regnis & ditionibus Principum temporalium. IV^ta.^ Excommunicati non pertinent ad corpus Eccleſiæ, a quo præciſi ſunt legitima authoritate: neque pertinent ad animam Eccleſiæ; quia ſupponuntur

tur contumaces in ſuis delictis. Ergo nullo modo ad Eccleſiam pertinent.

476. Dices I. Excommunicatus per injustam ſententiam potest eſse amicus Dei, juste vero excommunicatus, quamvis in excommunicatione moriatur, potest ſalvari, modo de peccatis doleat. Ergo excommunicati ſunt de Ecclesia. P. C. Talis est membrum Christi. Ergo etiam est membrum Ecclesiæ. *Confirm.* Excommunicatio est medicina ſpiritualis, instituta in utilitatem eorum, qui excommunicantur. Atqui si excommunicati ejicerentur ex Ecclesia, non foret instituta in eorum utilitatem. Ergo. R. injuste excommunicatum non ſeparari ab Ecclesia, nisi apparenter tantum, eoquod ſententia in eum lata, injusta fuerit; quamvis ad vitandum ſcandalum debeat ſe pro excommunicato gerere. Quod si vero juste fuerit excommunicatus, R. C. A. N. C. Si de peccatis dolet, & mori eum contingat, antequam a censuris absolvatur, ſalvari poterit; quia, quamvis re ipsa non ſit membrum Ecclesiæ, est tamen in voto & desiderio, quod ſufficit in hoc casu ad obtinendam ſalutem. Ad *prob.* C. A. N. C. Ut quis ſit membrum Christi vivum, requiritur unio cum Christo per charitatem. Ut vero quis membrum Ecclesiæ censeatur, requiritur exterior conjunctio & ſensibilis cum cæteris membris Ecclesiæ, præcipue cum visibili Capite. Potest igitur quis eſse membrum Christi, quin idcirco ſit reipsa membrum Ecclesiæ. *Ad Confirm.* C. M. N. m. Ecclesia ejectis non adimit ſpem redeundi; quin id circo eos e ſinu ſuo ejicit, ut medicinali hac pœna emendentur, ac deposita contumacia ad ſinum Matris ſuæ redeant.

477. Dices II. S. August. Lib. contra Donatistas post Collationem Cap. XX. ſcribit: *A populo Dei non ſeparamus, quos vel degradando vel excommunicando ad humiliorem pœnitendi locum redigimus.* Ergo, juxta S. Augustinum, excommunicati ſunt adhuc de Ecclesia. R. N. C. vel enim S. Augustinus loquitur de ſeparatione perpetua, quæ est ſine ſpe ſalutis & reditus: vel per populum Dei non intelligit Ecclesiam, ſed collectio-

nem

nem omnium salvandorum, aut etiam sanctos & pios homines, a quorum communione interiore, quæ sit per gratiam & veritatem, excommunicatio per se & directe nunquam hominem privat. Bellarminus & Simonnettus putant, hunc Augustini locum esse corruptum, legendumque esse: *Neque enim a populo Dei non separamus &c.* Quia statim hæc verba subsequuntur: *Et ubi hoc facere pacis & tranquillitatis Ecclesiæ gratia non permittimur, non tamen ideo Ecclesiam negligimus, sed toleramus quæ nolumus, ut perveniamus quo volumus.*

478. Dices III. Si excommunicati non tolerati sunt extra Ecclesiam, erunt etiam extra illam excommunicati tolerati. Atqui id dici nequit. Ergo. R. N. M. Quamvis excommunicati tolerati, per se loquendo, meriti fuerint ab Ecclesia præcidi; Ecclesia tamen, non quidem in favorem illorum, sed in favorem fidelium, noluit eos privare jurisdictione actuali, ut patet ex Constitutione Martini V. in Constantiensi, noluitque eos a corpore præcidere. Contra aliter dicendum est de excommunicatis non toleratis.

CONTROVERSIA II.

AN FIDELES REPROBI, IMPERFECTI, MAGNIQUE PECCATORES, ET INFIDELES, SIVE HÆRETICI OCCULTI, SINT MEMBRA ECCLESIÆ?

CONTRA PELAGIANOS, DONATISTAS, WICKLEFFITAS, HUSSITAS, PROTESTANTES, JANSENIANOS.

Errores.

479. Multiplex fuit error Hæreticorum circa præsentem quæstionem, quorum opinio si valeret, necessario consequeretur, veram Ecclesiam Christi esse prorsus invisibilem. Novatiani docebant, Ecclesiam esse cœtum hominum eo saltem sensu justorum, quod numquam lapsi fuissent in graviora peccata circa fidei confessionem: quamquam non ita perspicuum est, quos illi ab Ecclesia excluserint: an eos omnes, qui grave peccatum commiserant, an vero eos solum, qui in persecutione a fide defecerant. Donatistæ non aliis Eccle-

siam

siam constare volebant, quam probis, & ab omni crimine, saltem graviore alienis. Videntur enim eos tantum ab Ecclesia exclusisse, qui in persecutione lapsi fuerant, Idololatras, Libellaticos &c. præcipue autem Catholicos, qui lapsis, libellaticis, & sacrorum voluminum traditoribus favere dicebantur, quod Cæcilianum Carthaginensem Episcopum a Donatistis falso accusatum, ejusque Ordinationem a Felice Aptungitano factam, contra Donatistas defenderent. Pelagiani, teste S. Aug. Lib. de Hæres. Cap. LXXXVIII. definiebant Ecclesiam, eoquod in Scripturis dicatur esse sine ruga & macula, esse Congregationem hominum perfectorum, nullum peccatum quantumvis veniale habentium. Wickleffus non alios agnovit in Ecclesia esse, quam prædestinatos, neque aliud vinculum, quo partes Ecclesiæ inter se colligentur, quam prædestinationem, ita ut omnes & soli prædestinati sint membra Ecclesiæ. Wickleffi errorem adoptavit Joannes Hus, cujus Articulus I. a Constantiensi Sess. XV. damnatus ita habet: *Unica est Sancta Universalis Ecclesia, quæ est prædestinatorum universitas.* Et Art. V. *Præscitus, etsi aliquando sit in gratia secundum præsentem justitiam, tamen numquam est pars Sanctæ Ecclesiæ: & prædestinatus semper manet membrum Ecclesiæ, licet aliquando excidat a gratia adventitia, sed non gratia prædestinationis.* Lutherani cum Luthero, Melanchtone, & Brentio duplicem distinguunt Ecclesiam, alteram veram, a Scripturis & Patribus laudatam, Sponsam Christi, atque invisibilem, ad quam ii tantum pertinent, qui vere credunt, & Deo obediunt: alteram exteriorem, quæ nomen tantummodo Ecclesiæ habeat, eamque visibilem, ad quam pertinent omnes boni & mali, qui in eadem doctrina fidei, atque eorumdem Sacramentorum usu conveniunt. Calvini opinio, nisi eadem fuisse dicatur cum Lutheranis, certe obscura est; modo enim affirmat Ecclesiam esse invisibilem, eamque ex solis prædestinatis constare: modo docet eam esse visibilem, & conspicuam verbi divini prædicatione, & Sacramentorum administratione.

Quesnelli doctrina proscripta.

480. Paschasius Quesnellus, nostro hoc sæculo Jansenianorum Antesignanus, errores Pelagianorum, Hussi & Wicklessi &c. instauravit, cujus propositiones septem de membris Ecclesiæ a Clemente XI. in Bulla *Unigenitus* meritissimo jure proscriptæ fuere. Propositio, inter damnatas, ordine LXXII. ita habet: *Nota Ecclesiæ Christianæ est, quod sit Catholica, comprehendens & omnes Angelos cœli, & omnes Electos & justos terræ, & omnium sæculorum.* LXXIII. *Quid est Ecclesia, nisi cœtus filiorum Dei manentium in ejus sinu, adoptatorum in Christo, subsistentium in ejus persona, redemptorum ejus sanguine, viventium ejus spiritu, agentium per ejus gratiam, & expectantium gratiam futuri sæculi?* LXXIV. *Ecclesia, sive integer Christus, incarnatum Verbum habet ut caput, omnes vero Sanctos ut membra.* LXXV. *Ecclesia est unus solus homo, compositus ex pluribus membris, quorum Christus est Caput, vita, subsistentia, & persona, Unus solus Christus compositus ex pluribus Sanctis, quorum est sanctificator.* LXXVI. *Nihil spatiosius Ecclesia Dei, quia omnes Electi & justi omnium sæculorum illam componunt.* LXXVII. *Qui non ducit vitam dignam filio Dei, & membro Christi, cessat interius habere Deum pro Patre, & Christum pro capite.* LXXVIII. *Separatur quis a populo electo, cujus figura fuit populus Judaicus, & caput est Jesus Christus, tam non vivendo secundum Evangelium, quam non credendo Evangelio.*

Prænotanda.

481. Antequam ad præsentem quæstionem respondeatur, observo ex Card. Bellarm. Lib. III. de Conc. & Eccles. Cap. II, quod Ecclesia sit corpus vivum & animatum. Anima Ecclesiæ dicuntur interiora dona Spiritus Sancti, fides, spes, charitas &c. Corpus vero Ecclesiæ dicitur exterior professio ejusdem fidei, & eorumdem Sacramentorum communicatio. Ex his sequitur I, quosdam esse de anima & corpore Ecclesiæ, interius & exterius Christo capiti suo unitos, ac proinde perfecta ac viva membra Ecclesiæ. Tales sunt soli justi, gratia sanctificante ornati, qui per Baptismum ingressi sunt Ecclesiam. II. Aliquos esse de anima

ma tantum Ecclesiæ, non vero de corpore, ut Catechumemi, & excommunicati non tolerati, modo fidem & charitatem habeant, quamvis absque ipsorum culpa nondum ſint Ecclesiæ reconciliati. III. Alios, vice versa, eſse de corpore Ecclesiæ, non vero de anima, ſaltem perfecte. Atque hoc nomine veniunt illi, qui eamdem fidem profitentur in Ecclesia, iisdemque Pastoribus gubernantur quidem; verumtamen a Christi charitate alieni ſunt, vitam ſectantes a Dominicis præceptis abhorrentem, & Sanctorum exemplis contrariam. Jam vero quando in præsenti quæstione quæritur, quinam ſint, ac censeri debeant membra Ecclesiæ, non est ſermo de membris vivis & perfectis, aut de iis, qui ad Ecclesiæ animam perfecte pertinent, tales enim juxta omnes Catholicos ſunt tantum illi, qui gratiam habent ſanctificantem, & per Baptismum Ecclesiam ingreſsi, neque ab ea per legitimam authoritatem præcisi ſunt: ſed ſermo est de illis, qui pertinent ad corpus Ecclesiæ, quod ſolum, proprie ac ſtricte loquendo, habere potest membra, eaque vel viva per charitatem, vel imperfecta, ac quodam modo mortua, ob defectum charitatis.

Neque omnes, neque ſoli prædeſtinati ſunt membra Ecclesiæ.

482. Conclusio I. Neque omnes prædestinati, neque ſoli, ſunt membra Ecclesiæ. Prob. I^ma. pars Conclusionis. Multi ſunt prædestinati ex Judæis, Turcis, Idololatris, & Hæreticis, qui aliquo ſaltem tempore, antequam nimirum Catholicæ Religionis veritatem agnoscant, vel per Baptismum Ecclesiam ingrediantur, neque ad animam, neque ad corpus Ecclesiæ pertinent. Ergo non omnes prædestinati ſunt pro omni tempore membra Ecclesiæ. Ergo prædestinatio non est ratio ipsos formaliter constituens in Ecclesia.

Prob. altera pars Conclusionis, I. Authoritate Scripturarum, quæ Ecclesiam comparant areæ, & ſagenæ. Matth. Cap. III. v. 12. *Permundabit aream ſuam, & congregabit triticum ſuum in horreum; paleas autem comburet igni inextinguibili.* Matth. Cap. XIII. v. 47. *Iterum ſimile eſt regnum cœlorum ſagenæ miſsæ in mare, & ex omni genere piscium congreganti. Quam, cum impleta*

eſset,

esset, educentes, & secus littus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt. Sic erit in consummatione sæculi. Matth. XXII. Convivio nuptiali, ad quod intrarunt boni & mali, qui postea cum non haberent vestem nuptialem, missi sunt in tenebras exteriores. Matth. XXV. Decem Virginibus, quarum quinque erant prudentes, & quinque fatuæ. Ergo in Ecclesia sunt non tantum prædestinati, sed etiam reprobi, qui significantur per paleas, pisces malos, Virgines fatuas. Atque hoc argumento oppressi Donatistæ, ut fert S. Aug. Cap. VIII. & IX. in Breviculo Collationis cum Donatistis, admisere in Ecclesia etiam malos permixtos esse, saltem occultos. Apostolus ad Galat. Cap. III. v. 26. *Omnes enim filii Dei estis per fidem in Christo Jesu. Quicunque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis.* Ergo etiam reprobi, qui Baptismo initiati sunt, & omnia dogmata veræ Ecclesiæ credunt, e numero membrorum veræ Ecclesiæ excludi non possunt, cum sint baptizati, & filii Dei.

II. Authoritate Patrum, quorum loca in Conclusione III. adducemus. Unum hic audiamus S. Aug. Tract. XLV. in Joan. *Secundum præscientiam Dei, & prædestinationem, quam multæ oves foris, quam multi lupi intus.* Tract. CXXII. in Joan. *Dominus alia piscatione significavit Ecclesiam, qualiter nunc sit. Quod autem illud fecit in initio prædicationis suæ; hoc vero post resurrectionem suam, hinc ostendit illam capturam piscium bonos & malos significare, quos nunc habet Ecclesia; istam vero tantum bonos, quos habebit in æternum, completa in fine hujus sæculi resurrectione mortuorum.* Enarrat. in Psalm. CXXXVII. Num. IV. *Ecclesia deorsum, & Ecclesia sursum: Ecclesia deorsum in omnibus Fidelibus: Ecclesia sursum in omnibus Angelis.* Lib. II. contra litteras Petiliani Cap. XLVII. *Eadem pascua sub uno Pastore & oves & hirci pascuntur, donec ut debita recipiant, segregentur.*

III. Ratione Theologica. Si soli Prædestinati Ecclesiam constituerent, Ecclesia foret invisibilis, & a nemine dignosci posset; nec obligatio amplius urgeret illam

illam quærendi, cum nemo ad impossibilia teneatur: quo enim pacto, aut qua arte prædestinatos discernat quis a reprobis? Quod si Ecclesia cognosci nequit, multo minus vera fides, vera Scriptura, legitimusque Sacramentorum usus certo innotescet, cum omnia hæc præcipue authoritate Ecclesiæ nitantur. Præterea perditissimis quibusque ansa daretur subtrahendi se ab obedientia legitimis Pastoribus debita, dicendo, illos nec prædestinatos, nec justos esse, sed reprobos & peccatores, atque ideo, cum Ecclesiæ membra non sint, omni authoritate præcipiendi & pascendi spoliatos.

Fideles imperfecti.

483. Conclusio II. Non solum perfecti, sed etiam Fideles imperfecti, qui in varia peccata venialia labuntur, sunt membra veræ Ecclesiæ. Prob. Conclusio. Vera Christi Ecclesia debet esse cœtus fidelium ubique diffusus. Atqui si fideles imperfecti qui venialiter peccant, ab illa excluderentur, Ecclesia non amplius foret cœtus fidelium ubique diffusus. Ergo. P. m. Omnes homines, excepto Christo, quia homo Deus capax non erat peccati, & Beatissima ejus Matre ex speciali privilegio, propter humanam fragilitatem in venialia quandoque labuntur peccata, juxta illud Jacobi Cap. III. *In multis offendimus omnes.* Et I. Joan. Cap. I. *Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.* Ergo.

Et magni etiam peccatores sunt membra Ecclesiæ.

484. Conclusio III. Non solum Fideles justi, sed magni etiam peccatores, tam occulti quam manifesti, sunt membra veræ Ecclesiæ. Prob. I. præter ea momenta, quibus Conclusionem I. superius stabilivimus, aliis etiam Scripturarum testimoniis. Matth. Cap. XVIII. ait Christus: *Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum --- Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum vel duos.-- Quod si non audierit eos, dic Ecclesiæ. Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Ergo Christus illis verbis supponit ejusmodi peccatores esse in Ecclesia, a qua eos postea vult ejici propter contumaciam. Apostolus I. ad Cor. Cap. V. scribit: *Auditur*

ditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter Gentes, ita ut uxorem patris sui habeat. -- Tollatur de medio vestrum, qui hoc opus fecit. Ergo antequam legitima authoritate ab Apostolo separaretur, incestuosus ille pertinebat ad Ecclesiam. B. Joannes Apocalyps. Cap. II. & III. scribit septem Ecclesiis Asiæ, quarum fere singulas de vitiis non levibus reprehendit.

II. Authoritate Patrum. S. Cypr. Epist. LI. ad Confessores e Schismate revertentes scribit: *Impediri non debet aut fides, aut charitas nostra, ut, quoniam zizania in Ecclesia esse cernimus, ipsi de Ecclesia recedamus.* S. Chrys. in Psalm XXXIX. *Nec ex perfectis quidem universa constat Ecclesia; sed habet eos etiam, qui otio & socordiæ se dedunt, mollemque & dissolutam vitam amplectuntur, & libenter serviunt voluptati: Et quoniam est unum corpus, tamquam ex una persona, hæc & illa pronuntiat.* S. Hier. in Dialogo contra Luciferianos: *Arca Noe Ecclesiæ typus fuit. Ut in illa omnium animalium genera, ita & in hac universarum & gentium & morum homines sunt. Ut ibi pardus & hædi, lupus & agni: ita & hic justi & peccatores, id est, vasa aurea & argentea cum ligneis & fictilibus commorantur.* S. Aug. Tract. VI. in Joan. *Nos fatemur in Ecclesia Catholica & bonos & malos esse, sed tanquam grana & paleas.* Tract. XI. in Joan. Num. X. *Luctabantur in ventre matris suæ, & dictum est Rebeccæ, cum ibi luctarentur, Duo populi sunt in utero tuo, Duo homines, duo populi: bonus populus, malus populus; sed tamen in uno ventre luctantur. Quanti mali sunt in Ecclesia, & unus uterus portat, donec discernantur in fine: & boni adversus malos clamant, & mali adversus bonos reclamant, & in unius visceribus utrique luctantur.* Lib. III. contra litteras Petiliani Cap. XII. *Homo sum de Ecclesia Christi; palea, si malus; granum si bonus.* Et Lib. IV. de Bapt. contra Donat. Cap. VII. *Distinguamus inter eos, qui mali foris sunt, & eos, qui intus mali sunt.* S. Fulgentius Lib. de Fide ad Petrum Cap. XLIII. *Firmiter tene, & nullatenus dubites, aream Dei esse Catholicam Ecclesiam, & intra eam usque*

ad

ad finem ſæculi frumento mixtas paleas contineri, *id eſt*, *bonis malos Sacramentorum communione miſceri*. S. Greg. M. Hom. XII. in Evang. *In qua* (Ecclesia) *quia mali cum bonis*, *&* *reprobi cum electis admixti ſunt*, *recte ſimilis Virginibus prudentibus & fatuis eſſe perhibetur*.

III. Ratione Theologica. Sacramenta instituta fuere a Christo pro iis, qui ſunt in Ecclesia, excepto tantum Baptismo, per quem in Ecclesiam intramus. Atqui Sacramentum Pœnitentiæ præcipue institutum fuit pro peccatoribus etiam magnis & publicis. Ergo magni & publici peccatores ſunt in Ecclesia. Præterea si ſoli justi eſſent membra Ecclesiæ, cum nulli competat Jurisdictio ſpiritualis, nisi ſit membrum Ecclesiæ, vera eſſet propositio Huſſi, a Constantiensi Concilio proscripta: *Nullus eſt Prælatus*, *nullus eſt Episcopus*, *dum eſt in peccato mortali*, ſicque omnes actus Jurisdictionis Ecclesiasticæ forent maxime incerti.

Idem dicendum de infidelibus occultis.

485. Conclusio IV. Infideles, ſive Hæretici occulti longe probabilius ſunt in Ecclesia Christi, ſed imperfecte dumtaxat, quia membra ſunt mortua & arida, ſed corpori adhuc conjuncta. Per infideles & hæreticos occultos intelligimus illos, qui fide, & charitate destituti, Catholicam fidem exterius tantum profitentur: eademque cum fidelibus Sacramenta participant, iisdem Pastoribus ſubjecti. Prob. Conclusio I. Authoritate Scripturarum. I. Joann. Cap. II. dicitur: *Et nunc Antichriſti multi facti ſunt. Ex nobis prodierunt*, *ſed non erant ex nobis*. Ergo ante notoriam hæresin erant in Ecclesia; alias non potuiſſent exire. II. Ex Epistola S. Coelestini ad Clerum CPolitanum, in qua dicit Pontifex, Nestorium, postquam hæresin ſuam prædicare cœperat, actus Jurisdictionis Ecclesiasticæ exercere non potuiſſe in Ecclesia CPolitana. Ergo ſupponit, Nestorium potuiſſe exercere jurisdictionem Episcopalem, quamdiu non fuit manifestus hæreticus. Ergo ut hæreticus occultus fuit in Ecclesia, quia habuit jurisdictionem Episcopalem. III. Authoritate S. Aug. qui Lib. IV. de Bapt. Cap. X. ſcribit: *Si zizania ſola*

dicen-

dicenda ſunt, quæ usque in finem in maligno errore perdurant, & foris multa frumenta ſunt, & intus multa zizania. Hoc est, foris ſunt multi infideles & hæretici manifesti, qui convertentur ad veram fidem, atque in ea perseverabunt: & multi ſunt infideles occulti intus in Ecclesia, qui in ſua infidelitate occulta morientur. Et Lib. de Catechizandis rudibus Cap. XVII. *Sunt, qui propterea volunt eſse Chriſtiani, ut aut promereantur homines, a quibus temporalia commoda expectant, aut quia offendere nolunt, quos timent* (id est, qui ficte, & non ſincere fiunt Christiani, manentque idcirco infideles occulti). *Sed iſti reprobi ſunt; etsi ad tempus eos portat Ecclesia, ſicut area usque ad tempus ventilationis paleam ſuſtinet: ſi non ſe correxerint, & propter futuram ſempiternam requiem Chriſtiani eſse cœperint, in fine ſeparabuntur. Nec ſibi blandiantur, quod in area eſse poſsunt cum frumento Dei: quia in horreo cum illo non erunt, ſed igni debito deſtinantur.* Ergo juxta S. Augustinum infideles occulti, ſeu qui ficte Catholicam fidem ſuscipiunt, ſunt in Ecclesia, quamvis nullo ipsorum emolumento. IV. Ratione Theologica. Nam I^mo^ cum juxta PP. S. Cypr. paſsim in ſuis Epist. S. Optatum Lib. I, contra Parmenianum, S. Ambr. Lib. I. de Pœnit. Cap. II, S. Hier. in Dial. contra Lucifer. S. Aug. in Enchiridio Cap. LXV, S. Coelestinum in Epist. ad Clerum CPolitanum, habere non poſsint Jurisdictionem Ecclesiasticam, qui extra Ecclesiam ſunt: si Episcopus laberetur in hæresin occultam, ob quam Ecclesiæ membrum eſse desineret, omnes actus jurisdictionis, quos in fidelitate ſua exerceret, eſsent irriti, ſicque omnes actus ministrorum Ecclesiæ forent valde incerti, cum non adeo difficile ſit fidem interiorem amittere. Atqui hoc dici nequit. Ergo. II^do.^ Si infideles occulti non ſunt membra Ecclesiæ, numquam constare poſset, quinam hominum cœtus ſit vera Ecclesia; cum nullus rescire poſsit, quænam ſit alterius interior fides; ſicque Ecclesia foret invisibilis.

Qui sunt membra arida & mortua.

486. Infideles itaque & Hæretici occulti sunt membra Ecclesiæ, sed mortua & arida: atque in hoc differunt a reprobis vel impiis fidelibus, quod illi non tantum de corpore sint Ecclesiæ, sed aliquo modo etiam de anima, non perfecte quidem, cum destituantur charitate; sed imperfecte, quia fidem Ecclesiæ corde & ore retinent. Contra infideles occulti nullo prorsus modo dici possunt de anima Ecclesiæ, suntque tantummodo partes corporis mortuæ & aridæ, ac omnis spiritualis vitæ sensu destitutæ: idemque sunt in Ecclesia, quod capilli, ungues, aut mali humores in corpore humano.

Quid sit Ecclesia?

487. Ex his, quæ hactenus dicta sunt de membris Ecclesiæ, patet Ecclesiam optime definiri, si dicatur, quod sit cœtus hominum unius & ejusdem fidei Catholicæ professione, & eorumdem Sacramentorum communione conjunctus, sub regimine legitimorum Pastorum, ac præcipue Romani Pontificis. In hac definitione excluduntur ab Ecclesia I. omnes Idololatræ, Turcæ, Judæi &c. quod diversam a Christo fidem profiteantur. II. Catechumeni, quod ad Sacramenta cum fidelibus non admittantur. III. Hæretici manifesti, quod Catholicam fidem & veritatem nec corde, nec ore profiteantur. IV. Excommunicati non tolerati, quod nullam habeant cum Catholicis in spiritualibus communionem. V. Schismatici, quod Catholicam unitatem scindant, nolintque subesse legitimis Pastoribus. Contra vero cum definitio hæc conveniat prædestinatis & reprobis, perfectis & imperfectis, Justis, & peccatoribus etiam manifestis, atque etiam occultis infidelibus & hæreticis, modo Catholicam profiteantur fidem saltem exterius, neque Catholicam unitatem scindant, aut legitima authoritate ab Ecclesia separati sint, hi omnes ad Ecclesiam pertinere censendi sunt.

Argumenta contraria refutantur.

Scriptura non favet Wickleffo.

488. Objicitur I. contra I. Conclusionem, Authoritas Scripturarum. Ecclesia dicitur Cantic. IV.

Hor-

Hortus conclusus, *fons signatus*, *puteus aquarum viventium*, propter prædestinatos, ut scribit S. Aug. Lib. V. de Bapt. Cap. XXVII. II. Ad Hebr. Cap. III. v. 6. scribit Apostolus: *Christus vero tamquam filius in domo sua*, *quæ domus sumus nos*, *si fiduciam & gloriam spei usque ad finem*, *firmam retineamus*. Ex quibus verbis hoc argumentum instruitur. Juxta Apostolum ad Ecclesiam non pertinent, nisi qui firmam fidem & spem retinent. Atqui soli prædestinati firmam fidem & spem retinent usque ad finem. Ergo soli prædestinati pertinent ad Ecclesiam. III. Ecclesia juxta Patres significabatur per arcam Noe. Ergo quemadmodum illa solos admisit salvandos: ita Ecclesia componitur ex solis prædestinatis R. ad I. juxta gravium Theologorum sententiam, teste Bellarmino, verba illa Scripturæ probabilius intelligenda esse de qualibet anima perfecta. Quod si de Ecclesia intelligenda sint, referenda erunt ad Ecclesiam triumphantem in cœlis. Denique cum Scriptura sæpe tribuat toti, quod tantum convenit parti, potest Ecclesia etiam militans appellari Hortus conclusus, ac fons signatus, quia sinu suo tamquam partem nobiliorem prædestinatos complectitur, quamvis non solos. Adde, quod in horto etiam concluso reperiantur spinæ cum rosis. Ad II. concesso textu, D. M. Ad Ecclesiam perfecte non pertinent, nisi qui &c. C. M. Non pertinent ad Ecclesiam vere quidem & proprie, modo tamen minus perfecto, nisi qui &c. N. M. Ad Ecclesiam perfectissimo modo pertinent ii tantum, qui a Christo nunquam disjungendi erunt, quales sunt soli prædestinati, quos merito ramos dixeris hujus arboris spiritualis virentes & vivos, radici cohærentes, & usque in finem fœcundos. Atque hoc sensu intelligenda sunt illa S. August. verba in Psalm CXXXI. *Itaque fratres in his est domus Dei*, *quos prædestinavit*, *& præscivit perseveraturos*. *De illis dictum est*, *Ubi steterunt pedes ejus*. *Sunt enim*, *qui non perseverant*, *nec stant pedes ejus in eis*. *Non sunt ergo ipsi Ecclesia*: *non ipsi pertinent ad illud modo tabernaculum*,

tunc domum. Loquitur enim S. Doctor de nobilissimis Ecclesiæ membris, non de corpore Christi, quod est præsens Ecclesia, quatenus complectitur membra sana & infirma; sed quatenus continet membra dumtaxat sana, post mortalem vitam beata immortalitate donanda: non de Ecclesia militante, sed de Ecclesia triumphante illi est sermo; paulo ante enim discrimen inter tabernaculum, & domum Dei assignaverat S. Aug. his verbis: *Quamquam aliquando dicitur tabernaculum Dei domus Dei, & domus Dei tabernaculum Dei, distinctius tamen accipitur, fratres charissimi, tabernaculum, Ecclesia secundum hoc tempus; domus autem, Ecclesia cœlestis Jerusalem, quo ibimus.* Ad III. R. Arcam Noe figuram Ecclesiæ fuisse quoad aliqua, nimirum quod sicuti extra Arcam salus inveniri non poterat, ita neque extra Ecclesiam; & quemadmodum in Arca continebantur animalia munda & immunda, ita in Ecclesia boni & mali: At vero negamus, Arcam fuisse figuram Ecclesiæ quoad omnia; alias sequeretur quemlibet baptizatum esse prædestinatum, cum S. Petrus Epist. I. Cap. III. v. 21. comparet Baptismum cum Arca Noe, in qua salvata sunt omnia animalia munda & immunda, quæ ante diluvium Arcam ingressa sunt.

489. Dices I. In Ecclesia non aliæ sunt oves, quam oves Christi. Atqui soli prædestinati sunt oves Christi. Ergo soli prædestinati sunt in Ecclesia. P. M. Ecclesia in Scripturis vocatur *unum ovile*, & Christus *unus pastor*. Prob. etiam minor propositio ex S. Aug. qui Tract. XLV. in Joan. scribit, per oves intelligi eos, quos Dominus per præscientiam suam novit esse suos. Et ipse Christus Joann. Cap. X. v. 16. ait: *Alias oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili.* Hoc est, alios habeo prædestinatos, qui nondum veram fidem amplexi sunt. Ergo. R. C. M. N. m. Per oves in Evangelio sæpe intelliguntur prædestinati, & quandoque ii omnes tam boni, quam mali, qui veram fidem profitentur, ut Joan. XXI. *Pasce oves meas.* Et Psal. LXXIII. *Iratus est furor tuus super oves pascuæ tuæ.* Ezech. Cap. XXXIV. v. 5. *Et dispersæ sunt oves meæ, eoquod non esset pastor:*

& fa-

& factæ ſunt in devorationem omnium beſtiarum agri. Certum est autem, non omnes Judæos, de quibus ibi est ſermo, fuiſse prædestinatos, quamvis vocentur oves. Ad *prob.* R. Prædestinatos ab Augustino oves dici ſecundum hanc acceptionem, quod nimirum prædestinati vocem audiant Pastoris Christi, dicentis, *Qui perſeveraverit usque in finem, hic ſalvus erit;* adeoque in eo ſensu, quo Christus ipse dixit, *Oves meæ vocem meam audiunt.* Minime vero negat S. Doctor, fideles quamvis reprobos, quamdiu Christum Pastorem audiunt, & ſequuntur, in vero aliquo ſensu dici poſse oves Christi, quamvis non illo, in quo oves dicuntur prædestinati. Quando vero S. Aug. eodem Tract. XLV. in Joann. ſcribit: *Secundum ergo iſtam præscientiam Dei, & prædeſtinationem, quam multæ oves foris, quam multi lupi intus!* his verbis, *Quam multæ oves foris*, loquitur de iis, qui oves ſunt tantum ſecundum prædestinationem; non actu, quia Pastoris vocem actu non audiunt; ſed potentia, quia Pastoris vocem perseveranter audient. Cum vero dicit, *Quam multi lupi intus*, loquitur de iis, qui actu ſunt oves, ſecundum justitiam præsentem tantum, eoquod actu audiant vocem Pastoris: & potentia tantum ſunt lupi, quia desinent audire & ſequi Pastorem.

490. Dices II. Christus est Caput illius tantum Ecclesiæ, quam ſalvabit. Atqui ſolos prædestinatos ſalvabit. Ergo est Caput tantum prædestinatorum. *Confirm.* Corpus Christi mysticum est ſimile vero corpori Christi. Sed totum verum Corpus Christi est ſalvum & gloriosum. Ergo etiam corpus mysticum: Atqui reprobi non erunt ſalvi. Ergo non pertinent ad corpus Christi mysticum, quod est Ecclesia. R. D. M. Est Caput illius tantum Ecclesiæ, quam ſalvabit efficienter, aut ſaltem ſufficienter, C. M. Quam tantum efficienter ſalvabit, N. M. Et ſic dist. minore, N. C. Ad *Confirm.* D. M. Est ſimile quoad omnia, N. Quoad aliqua, C. M. N. C. Si corpus mysticum Christi quoad omnia esset ſimile corpori physico Christi, iisdem prædesti-

nati

nati fulgere deberent privilegiis, quibus ſanctiſsima Christi humanitas, quod certe evidenter falsum est.

Neque Pelagianis.

491. Obj. II. contra IIdam. Conclusionem, eadem Scripturarum authoritas. Canticor. Cap. IV. v. 7. de Ecclesia dicitur: *Tota pulchra es amica mea, & macula non eſt in te.* Et ad Ephes. Cap. V. v. 27. *Ut exhiberet* (Christus) *ſibi glorioſam Eccleſiam, non habentem maculam aut rugam, aut aliquid ejusmodi; ſed ut ſit ſancta & immaculata.* Ergo imperfecti non ſunt in Ecclesia. Ita olim Pelagiani. R. Imo. verba Canticorum probabilius intelligenda eſse de anima perfecta; textum vero Paulinum de Ecclesia triumphante in cœlis, ut diserte docet S. Aug. Lib. I. Retractat. Cap. XIX. R. IIdo. Cum Græci fere omnes interpretentur verba B. Pauli de Ecclesia hujus ſæculi, etiam Ecclesiam militantem dici poſse ſanctam, immaculatam, ſine ruga &c. non, quod omnes qui in ea ſunt, tales ſint; ſed quod præcipua ac nobilior Ecclesiæ pars, ſcilicet Sancti, ſint tales; & quia invisibile ejus caput est fons ſanctitatis & perfectionis. Sicut totus homo dicitur ratiocinari, videre, audire, quamvis non pes aut manus, ſed ſolum caput ratiocinetur, videat, audiat: ita Ecclesia tota dicitur Sancta, quia Caput illius, ac nobiliora membra ſunt vere ſancta.

Aut Donatiſtis.

492. Objic. III. contra III. Conclusionem, eadem Scripturarum authoritas. Isaiæ Cap. LII. v. 1. de Sion, hoc est, de Ecclesia Christi dicitur: *Non adjiciet ultra, ut pertranseat per te incircumcisus, & immundus.* IIdo. Eodem Capite v. 11. *Recedite exinde, pollutum nolite tangere, exite de medio ejus.* IIItio. I. Ad Cor. Cap. X. Apostolus de universa Ecclesia ſcribit: *Quoniam unus panis, unum corpus multi ſumus, omnes qui de uno pane participamus.* At panis ex frumento dumtaxat perficitur. Ergo Ecclesia ex ſolis justis, qui nomine frumenti designantur. IVto. Ad Rom. Cap. VIII. *Si quis autem Spiritum Chriſti non habet, hic non eſt ejus.* Qui Spiritum Christi non habent, non ſunt in Ecclesia. Sed peccatores Spiritum Christi non habent. Ergo. Ita olim Donatistæ. R. ad I. S. Aug. Lib. contra Donati-

stas

stas post Collationem Cap. VIII. & XX. citata verba intelligit de Ecclesia triumphante. S. Cyrill. Alexandr. in cit. Isaiæ locum, in ſensu litterali prædici ait, Judæam longo tempore pace fruituram, atque ab infidelibus diu tutam futuram; in mystico autem ſenſu, portas inferi non prævalituras adversus Ecclesiam. Ad II. R. quod Isaias per illa verba hortetur Judæos, ut, expleto captivitatis tempore, Babylonem deserant; mystice autem designari ſeparationem Fidelium baptizatorum a Gentilibus in rebus ad Religionem pertinentibus, juxta illud II. ad Cor. Cap. VI. *Nolite jugum ducere cum infidelibus.* Ad III. R. I^{mo}. Panem non ex tritico tantum, ſed qualicunque frumento perfici, & quandoque vel ex negligentia, vel ex malitia pastorum, tritico grana lolii admisceri. R. II^{do}. Similitudines non in omnibus convenire, atque in hoc tantum Ecclesiam pani aſsimilari, quod ſicut ex pluribus granis per aquam fit unus panis, ita etiam ex multis hominibus per Baptismum, vel per Spiritum Sanctum, qui etiam dicitur aqua, una fiat Ecclesia, & unus Dei populus. Ad IV. D. M. qui Spiritum Christi non habent, non ſunt in Ecclesia perfecte, ſive non ſunt de anima Ecclesiæ, C. M. Non ſunt in Ecclesia vere & proprie, modo tamen minus perfecto, N. M.

Janseniani frustra confugiunt ad S. Augustinum.

493. Obj. IV. Authoritas S. Aug. qui negat peccatores eſse in Ecclesia. Serm. II. in Psal. XC. ſcribit: *Corpus hujus capitis* (Christi) *Ecclesia eſt, non quæ hoc loco; ſed & quæ hoc loco, & per totum orbem terrarum: nec illa quæ hoc tempore, ſed ab ipso Abel usque ad eos, qui nascituri ſunt usque in finem, & credituri in Christum, totus populus Sanctorum ad unam civitatem pertinentium, quæ civitas corpus eſt Christi, cui caput eſt Christus.* Similia habet Serm. III. in Psal. XXXVI. & Cap. LVI. Enchiridii. Ergo juxta S. Augustinum mali non ſunt membra Ecclesiæ, cum illorum mentionem non faciat. II. Lib. II. contra litteras Petiliani Cap. CVIII. de gravibus peccatoribus ita ſcribit: *Nec ideo putandi ſunt eſse in Christi corpore, quod eſt Ecclesia, quia Sacramentorum ejus*

cor-

corporaliter participes fiunt. III. Lib. VI. de Bapt. contra Donatistas Cap. III. ſcribit: *Quos non pertinere ad Sanctam Ecclesiam Dei, quamvis intus eſse videantur, ex hoc apertiſsime apparet, quia iſti ſunt, avari, raptores, fœneratores, invidi, malevoli, & cætera ejusmodi: Illa autem columba unica, pudica & caſta, ſponsa ſine macula & ruga - - - Quod non intelligitur, nisi in bonis, & ſanctis, & juſtis.* Ergo. R. ad I. conceſso textu, N. C. S. Aug. non voluit ibi de omnibus membris Ecclesiæ diſserere, ſed illustriora tantum recenset ad commendandam Ecclesiæ Christianæ excellentiam, ad conciliandam ei apud Neophytos venerationem & vocationis ſuæ eminentiſsimæ amorem, & excitandum in Catechumenis desiderium. Sic qui Regni alicujus, Reipublicæ, aut Familiæ encomiasten agere constituit, membra ejus nobiliora colligit, quæ ad multitudinis a ſe laudandæ dignitatem ſplendoremque conferre potiſsimum existimantur, prætermiſsis ſtudio iis, qui opprobrio potius viderentur eſse, quam honori. Ad II. R. juxta S. Augustinum, partes constituentes ſunt justi, quia ex justis Ecclesia, vivum ſcilicet corpus ex vivis membris constituitur: partes vero adhærentes tantum ſunt peccatores; quia cum ſint membra, quodammodo mortua, non poſsunt Ecclesiam constituere, quæ est corpus mysticum Christi æternum viventis, adeoque corpus vivum, quod non nisi ex vivis membris proprie constitui potest. Sunt tamen adhuc proprie ac vere membra adhærentia propter ejusdem profeſsionem fidei: ſicut manus arida, quamdiu absciſsa non est, pars est corporis humani, quamvis non ſit pars corporis ut viventis. Ad III. R. ſicut prius. S. Doctor id unum contendit, peccatores, quamvis ſint in Ecclesia, non tamen eſse de Ecclesia, ſeu partes Ecclesiam constituentes, prout illa est corpus vivum per charitatem & gratiam ſanctificantem. Quod vero admiserit peccatores eſse in Ecclesia, illiusque eſse membra, quamvis non viva & perfecta, clare colligitur ex dictis. Num 484.

494.

494. Dices. Saltem juxta S. Augustinum, nostrasque responsiones sequeretur, quod peccatores non possent exercere Jurisdictionem Ecclesiasticam. Ergo hoc ipso non sunt membra Ecclesiæ. P. A. In corpore humano partes tantum adhærentes, sive mortuæ & aridæ, non sunt organa corporis vivi. Ergo etiam malus v. g. Episcopus non potest esse organum Ecclesiæ. R. N. A. Ad *probat.* C. A. N. C. Anima vitales actiones exercere nequit, nisi per membra viva & animata; Ecclesia vero functiones suas exequi potest per membra mortua & arida; quia ad illas valide exercendas sufficit potestas Ordinis, vel Jurisdictionis, quarum utraque potest esse sine charitate, & vita spiritali.

495. Objic. V. Authoritas aliorum Patrum. S. Cypr. Epist. LXXVI. ad Magnum scribit: *In Ecclesia Dei - - - non nisi concordes atque unanimes habitant, loquente in Psalmis Spiritu Sancto, & dicente: Deus, qui inhabitare facit unanimes in domo.* Ergo juxta S. Cyprianum magni peccatores non sunt in Ecclesia. II. S. Pacianus Epist. III. ad Sympronianum. *Cæterum peccator & pœnitens non est Ecclesiæ macula; quia quamdiu peccat, & non pœnitet, extra Ecclesiam constitutus est. Ut desinit peccare, jam sanus est.* III. S. Hier. in Cap. V. Epist. ad Ephes. *Ecclesia Christi gloriosa est, non habens maculam, neque rugam, aut quid istiusmodi. Qui ergo peccator est, & aliqua sorde maculatus, de Ecclesia Christi non potest appellari.* IV. S. Chrysost. Hom. III. in Cap. II. Epist. II. ad Timoth. illud Apostoli, *In magna domo non solum sunt vasa aurea & argentea, sed & lignea, & fictilia*, interpretans, dicit nomine domus non Ecclesiam, sed mundum esse intelligendum, *Quia in Ecclesia nullum est vas ligneum, aut fictile, sed argentea omnia.* R. ad I. C. A. N. C. S. Cyprianus citatis verbis non magnos peccatores, sed schismaticos atque hæreticos ab Ecclesia excludit. Ad II. R. S. Pacianum loqui de peccatoribus, qui crimina perpetraverant publicæ pœnitentiæ obnoxia, quam si subire recusarent, extra Ecclesiam erant constituti, non ratione peccati, sed

Aut alios Patres.

ratio-

ratione excommunicationis, quæ contumacibus & impœnitentibus infligebatur. Cæterum Ecclesiam etiam peccatores complecti, ibidem contra Novatianos afserit S. Pacianus, dum ait: *Ecclesia est Templum Dei, templum certe amplificum, domus magna, habens quidem vasa aurea & argentea, sed & lignea & fictilia.* Ad III. R. S. Hieronymus vult tantum, quod peccatores non fint de Ecclesia fumpta quoad animam perfecte, ficuti justi: minime autem negat peccatores pertinere ad corpus Ecclesiæ, quod folum a nobis hic propugnatur. Vide clarifsimum Hieronymi locum, quem Num. 484. adduximus. Ad IV. S. Chrysostomus, ut constat ex integro contextu, non negat malos efse in Ecclesia; fed tantum ait non efse necefsarium, ut fint in Ecclesia, cum illa non indigeat malis, immo in cœlis nullos fit habitura. At vero Mundus ornatur malis, non per fe, fed per accidens; quia per ipsos exercetur Justorum patientia, & Dei justitia.

Nec ratio Theologica eis suffragatur.

496. Obj. VI. Ratio Theologica. Peccatores non funt filii Dei. Ergo neque filii Ecclesiæ. P. A. Joan. VIII. v. 44. ait Christus Judæis. *Vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri vultis facere.* Et S. Aug. Epist. CLIII. alias LIV. ad Macedonium fcribit: *Utique bonos docebat* (Christus) *orare, quibus præcepit ut dicerent: Pater noster, qui es in cœlis. Ex hoc enim boni, quo filii Dei non natura geniti, sed gratia facti, tamquam hi, quibus recipientibus eum, dedit potestatem filios Dei fieri.* Ergo peccatores non funt filii Dei. *Confirm.* Peccatores pertinent ad regnum diaboli. Ergo non pertinent ad regnum Christi. R. D. A. Peccatores non funt filii Dei adoptivi, C. A. Non funt filii Dei fimpliciter, N. A. Quilibet homo, fidelis & infidelis, prædestinatus & reprobus, justus & injustus, multiplici de causa filius Dei nominatur, ratione creationis, redemptionis, & gubernationis. Deus enim omnes ad fui fimilitudinem condidit, omnes conservat, gubernat, dirigit: omnes alit, omnibus prospicit de mediis fufficientibus ad obtinendam falutem, ob merita Christi, qui dedit femetipsum

ipsum redemptionem pro omnibus. Justi autem præter hos titulos omnibus communes, peculiari quodam modo ſunt filii Dei, quia a Deo adoptantur per gratiam ſanctificantem. Ad *prob.* R. Judæos illos, quos Christus ibi alloquitur, ex patre diabolo fuiſse, non naſcendo, ſed illum imitando. Eadem responsio dari debet ad illud, quod I. Joan. Cap. III. dicitur: *Qui facit peccatum, ex diabolo eſt:* nimirum imitatione, non proprietate, quia diabolus neminem genuit. Quamvis autem peccator dicatur filius diaboli imitatione, non ceſsat ideo eſse filius Dei ex alia ratione, propter quam non est filius diaboli, nimirum ob creationem, gubernationem & redemptionem: atque idcirco Christus est caput omnium hominum, quamvis non ſemper eodem modo reſpectu omnium. S. Aug. per illa verba, *Utique bonos docebat*, non dicit, quod Christus ſolos bonos docuerit orare; ſed quod boni peculiari quodam modo dicere poſsint, *Pater noſter, qui es in cœlis*, eoquod ſint insuper filii adoptivi per gratiam. Ad *confirm.* D. A. Pertinent ad regnum diaboli, quantum ad morum perverſitatem, C. A. Quantum ad fidei profeſsionem, N. A. & C. Hinc S. Augustinus in Psalm XLVII. homines impios, qui ſunt in Eccleſia, dicit eſse filios propter formam pietatis, & alienos propter amiſsionem virtutum.

497. Dices. Qui non habet Deum Patrem, Eccleſiam non habet Matrem. Sed peccatores Deum non habent Patrem. Ergo Eccleſiam non habent Matrem. Ergo non ſunt membra Eccleſiæ. *Conf.* Ecclesia est corpus vivum. Ergo omnia ejus membra ſunt viva. R. N. M. Patres, quos inter S. Cyprianus Tract. de Unitate Eccleſiæ, non dicunt, quod qui Deum non habet Patrem, Eccleſiam non habeat Matrem; ſed quod ille, qui Eccleſiam non habet Matrem, Deum non poſsit habere Patrem, hoc est, quod illi non ſint filii Dei adoptivi, qui ſaltem voto non ſunt in Eccleſia. Neque propoſitiones illæ identicæ ſunt; poſsunt enim aliqui eſse filii Eccleſiæ, ejusque membra imperfecta ac mortua, quamvis non ſint filii Dei adoptivi; quia ut quis ſit filius

lius Ecclesiæ, sufficit sola exterior professio fidei cum Baptismo; ut vero sit filius Dei adoptivus, requiritur insuper status gratiæ. Contra nullus potest esse filius Dei adoptivus, quin saltem voto sit filius Ecclesiæ, quia quilibet præcepto divino tenetur ingredi Ecclesiam. Præterea, quamvis adversariis daretur, peccatores non esse filios Ecclesiæ, minime tamen sequitur, eos esse extra Ecclesiam: in domo enim non soli filii, sed etiam servi sunt. Ad *Confirm.* C. A. N. C. Corpus vivum sæpe habet vera membra, quæ sunt mortua & arida.

Infideles occultos ab Ecclesia præcisos esse, neque ex Scripturis.

498. Obj. VII. contra IV. Conclusionem, Authoritas Scripturarum. I. Joan. Cap. II. dicitur de illis, qui ex Ecclesia prodierunt: *Sed non erant ex nobis.* Ergo antequam hæresin suam manifestarent, cumque adhuc essent hæretici occulti, non erant in Ecclesia. II. Fides est fundamentum & forma Ecclesiæ, juxta illud Apostoli I. ad Cor. III. v. 10. *Ut sapiens architectus fundamentum posui.* Ergo infideles occulti, cum fundamento isto careant, non pertinent ad Ecclesiam. R. C. A. D. C. Non erant in Ecclesia, hoc est, non erant membra viva Ecclesiæ, C. C. Non erant vere membra, sed mortua & arida, N. C. Vel aliter D. C. Non erant membra constituentia, C. Non erant membra Ecclesiæ pure adhærentia, N. C. Ad II. D. A. Fides objective sumpta pro Christo, qui est objectum fidei nostræ, est fundamentum Ecclesiæ, C. A. Fides formaliter sumpta, N. A. Fides formaliter sumpta non dicitur a Scriptura fundamentum Ecclesiæ, sed justitiæ & perfectionis. Et quamvis fides formaliter sumpta pro actu, vel habitu per quem creditur in Christum, diceretur esse fundamentum Ecclesiæ; id tamen intelligendum esset quantum ad totum Ecclesiæ corpus collective sumptum; quia sine fide interiori Ecclesia universa stare non potest; non autem intelligendum esset, quantum ad unumquodque membrum Ecclesiæ distributive sumptum. Si enim sine charitate interiori potest quis esse membrum Ecclesiæ, poterit etiam esse sine fide interiori, cum utraque virtus ex æquo Ecclesiæ sit necessaria & essen-

eſsentialis. Cæterum forma Ecclesiæ, ſeu corporis Ecclesiæ non est fides interior, ſed exterior, exterius per profeſsionem ejusdem fidei manifestata.

Neque ex Patribus.

499. Obj. VIII. Authoritas Patrum & Conciliorum. In Later. IV. Ecclesia definitur *Congregatio Fidelium.* Ergo cum hæretici occulti non ſint fideles, non ſunt in Ecclesia. II. Tertullianus Lib. de Pudicitia, S. Athanasius Serm. II. contra Arianos &c. dicunt hæreticos non eſse vere Christianos. Ergo, cum Ecclesia constet ex Christianis, infideles occulti non pertinent ad Ecclesiam. III. S. Aug. Tract. III. in Joan. ſcribit: *Omnes hæretici, omnes ſchismatici ex nobis exierunt, id eſt, de Ecclesia exeunt; ſed non exirent, ſi ex nobis eſsent: antequam exirent ergo, non erant ex nobis.* R. ad I. nomine Fidelium eos omnes venire, qui Catholicam fidem exterius profitentur, eamque interius habere præsumuntur, quales ſunt infideles & hæretici occulti. R. ad II. Patres illos loqui de hæreticis manifestis: vel si de occultis loquuntur, eos juxta Patres illos non eſse bonos Christianos, eoquod fide interiori bonisque moribus careant; eſse tamen Christianos quoad profeſsionem exteriorem. Ad III. R. ut prius, illos, antequam hæresin ſuam manifestarent, fuiſse de Ecclesiæ corpore, non vero de anima.

Neque ex ratione Theol. evincitur.

500. Obj. IX. Ratio. Ut quis ſit membrum Ecclesiæ, non ſufficit ritus exterior Baptismi ſine vero Baptismo. Ergo nec ſufficit exterior profeſsio fidei ſine vera fide. II. Infideles occulti non ſunt uniti Christo primario Ecclesiæ Capiti. Ergo non ſunt membra Ecclesiæ, R. C. A. N. C. Ut quis ſit membrum Ecclesiæ, debet neceſsario prius ingredi Ecclesiam. Ergo cum ſolus Baptismus valide collatus ſit janua, per quam ingredimur Ecclesiam, ut quis ſit membrum Ecclesiæ non ſufficit ritus exterior, ſed adhibenda est intentio debita, ſine qua validum Sacramentum non conficitur. Contra cum infideles & hæretici occulti Ecclesiam jam ingreſsi ſint per Baptismum, neque authoritate legitima ab Ecclesia præcisi eſse hic ſupponantur, poterunt eſse membra Ecclesiæ, quamvis in-

teriori fide destituantur; quia occulta hæresis eos non excludit ab Ecclesia, in qua prius erant. Ad II. D. A. Non sunt uniti Christo interius, C. A. Exterius, N. A, & D. C. Ergo non sunt membra Ecclesiæ viva, C. C. Mortua & arida, N. C.

CONTROVERSIA III.

AN MINISTRI ECCLESIÆ A SOLO DEO ELIGANTUR, ET AN JUS ILLOS ELIGENDI JURE DIVINO AD POPULUM PERTINEAT?

CONTRA WICKLEFFITAS, HUSSITAS, PROTESTANTES.

Quot Personarum genera in Ecclesia?

501. Hactenus de Ecclesiæ membris in genere; nunc vero de eisdem speciatim agendum erit. Personarum in Ecclesia Christi duo sunt genera, Clericorum & Laicorum. Clerici in sortem & partem Dei vocantur, suntque Ministri Ecclesiæ divino servitio authoritate legitima specialiter deputati, atque a curis & negotiis sæcularibus abstracti. Eorum varia sunt genera, nempe Episcopi, quos inter eminet Summus Pontifex, Presbyteri sive Sacerdotes, Diaconi, Subdiaconi, & minores Clerici, nempe Acolythi, Exorcistæ, Lectores, Ostiarii. Ad Clericos referuntur Religiosi, sive Regulares, tum quod plurimi eorum sacris Ordinibus sint initiati: tum quia Privilegio gaudent Canonis & Fori, atque a multis jam sæculis inter corpora Clericalia numerantur. Reliquus Fidelium cœtus nomine Laicorum venit.

Errores.

502. Joannes Wickleffus, & Joannes Hus cum assererent eos solos esse legitimos Ecclesiæ ministros, qui sunt prædestinati, docuerunt, electionem Ministrorum Ecclesiæ ad solum Deum pertinere, excluso Clero, populo, ac Principe, eoquod solus Deus electos prædestinet ad vitam æternam: ex qua doctrina sequeretur, Prælatos Ecclesiæ malos & præscitos nullam habere potestatem Ecclesiasticam. Lutherus Lib. de Potestate Papæ, & Calvinus Lib. IV. Instit. Cap. III, eorumque sectatores docent, electionem Episcoporum, alio-

rum-

rumque Ministrorum Ecclesiæ, jure divino pertinere etiam ad populum, ita ut electio, absque suffragio populi facta, nulla sit atque irrita. Wickleffi errorem damnavit Constantiense; Protestantium vero error proscriptus fuit a Tridentino Sess. XXIII. Can. VII. *Si quis dixerit - - - Ordines ab ipsis* (Episcopis) *collatos sine populi, vel sæcularis potestatis consensu, aut vocatione irritos esse; aut eos, qui nec ab Ecclesiastica & Canonica potestate rite ordinati, nec missi sunt, aliunde veniunt, legitimos esse verbi & Sacramentorum ministros; anathema sit.* Et Can. VIII. *Si quis dixerit, Episcopos, qui authoritate Romani Pontificis assumuntur, non esse legitimos & veros Episcopos, sed figmentum humanum; anathema sit.*

Ministri ab Ecclesia eliguntur.

503. Conclusio I. Ministri Ecclesiæ non a solo Deo eliguntur, sed necessaria quoque est exterior electio Ecclesiæ, possuntque etiam non prædestinati eligi ad sacra ministeria. Prob. I$^{ma.}$ pars Conclusionis I. ex constanti praxi Ecclesiæ, & traditione, ex qua habemus, quod Apostoli septem Diaconis, quos Fideles Jerosolymis eis adduxerant, manus imposuerint: quod Episcopos in pluribus locis constituerint, quibus potestatem dederunt Ministros Ecclesiæ creandi. Sic Apostolus ad Titum Cap. I. v. 5. scribit: *Hujus rei gratia reliqui te Cretæ, ut ea quæ desunt corrigas, & constituas per civitates Presbyteros, sicut & ego disposui.* Hinc factum est, ut nullus umquam pro legitimo ministro, Episcopo, Presbytero &c. habitus fuerit, qui exteriori cæremonia ab Ecclesia non sit electus, & consecratus. II. Ratione. Nisi ministri Ecclesiæ aliquo signo exteriori declarentur, æque nobis essent illi ignoti, ac incogniti nobis sunt prædestinati; ideoque nec Pastores oves suas, nec oves Pastores suos agnoscerent. Ergo Ministri debent signo exteriori declarari. Atqui hoc signum exterius non sunt miracula, quæ rarissime hunc in finem a Deo patrantur, cum tamen Ordinationes sint frequentissimæ. Ergo hoc signum exterius est electio ab Ecclesia facta.

Posſuntque eligi etiam non prædeſtinati.

504. Prob. etiam altera pars Concluſionis, I. Exemplo Chriſti, qui Judam Iscariotem, utique reprobum, ad ſacri miniſterii, atque Apoſtolatus apicem evexit. II. Ratione. Si ſoli prædeſtinati apti eſsent ſacris miniſteriis, omnes actus poteſtatis Eccleſiaſticæ, tam Ordinis, quam Juriſdictionis, eſsent maxime incerti ac dubii; cum nullus de ſua, aut aliena prædeſtinatione ac ſalute ſit certus: quod certe repugnat providentiæ Dei, qua is Eccleſiam ſuam ſapientiſsime gubernat.

505. Dices I. Eccleſia non poteſt diſcernere prædeſtinatos a reprobis. Ergo Miniſtri Eccleſiæ a ſolo Deo eliguntur. P. C. Soli prædeſtinati ſunt capaces poteſtatis Eccleſiaſticæ, poſsuntque eſse miniſtri Eccleſiæ. Atqui ſolus Deus prædeſtinat. Ergo ſolus Deus eligit miniſtros Eccleſiæ. P. M. Poteſtas ferendi leges Eccleſiaſticas eſt ſupernaturalis. Ergo non poteſt dari in homine reprobo & peccatore. *Conf.* Hæc poteſtas data eſt a Chriſto ad ædificationem, & in bonum Eccleſiæ Chriſti. Ergo non eſt credibile, quod inimicus Chriſti ſit illius capax. R. C. A. N. C. Ad *prob.* N. M. Ad hujus *prob.* C. A. N. C. In homine reprobo & impio multa poſsunt dari dona ſpiritualia, ut fides, ſpes, & gratiæ gratis datæ. Ergo etiam poteſt dari poteſtas ferendi leges Eccleſiaſticas, quamvis hæc ſit ſupernaturalis. Ad *Confirm.* C. A. N. C. Deus poteſt etiam hoſtibus ſuis uti tamquam inſtrumento ad benefaciendum Eccleſiæ ſuæ; ceditque in utilitatem Eccleſiæ, quod illius Miniſtri, etiam reprobi & impii, legitime tamen electi, habeant illam poteſtatem: alias omnes actus Juriſdictionis Eccleſiaſticæ eſsent incerti, non ſine maxima perturbatione Fidelium.

506. Dices II. Interior Dei electio poteſt manifeſtari, abſque electione Eccleſiæ, aliquo miraculo edito ad confirmandam Dei electionem. Ergo. P. A. Interior Dei electio poteſt ſortibus manifeſtari, de quibus Proverb. XVI. dicitur: *Sortes mittuntur in ſinu: a Domino autem temperantur.* Confirmatur exemplo Matthiæ Apoſtoli, qui per ſortes electus fuit. R. N. A. Ad *prob.* N. A.

N. A. Per usum ſortium vel tentaretur Deus, vel digni & indigni indiscriminatim in Sacerdotes & Pastores eligerentur. Atque hac de causa usum ſortium in electionibus Ecclesia reprobavit. Textu illo ex Proverbiorum libro adducto Salomon hoc unum docet, quod omnia, etiam fortuita, a Deo regantur, ſaltem generali providentia qua omnes causas ſecundas regit, & in finem ſuum dirigit: neque quidquam fortuitum dici poſsit reſpectu cauſæ primæ, ſeu Dei. Ad *conf.* R. vel non fuerunt ſortes proprie dictæ, ſed lumen ſuper Mathiam a Deo effusum, aut aliud donum divinum, ut multi explicant Scripturarum Interpretes: aut Apostoli ex peculiari inspiratione Dei, & privilegio, ſortibus usi ſunt; Privilegium vero non debet trahi in exemplum ordinariæ electionis. Alii respondent Apostolos ea in electione ſortibus usos fuiſse, eoquod uterque, Mathias & Barsabas, adeo eſsent pares ſanctitate & meritis, ut humano judicio discerni non potuerit, uter alteri præponendus eſset: quo in casu licitum eſse ajunt ſortium usum; tum quia non tentatur Deus, cum ejus providentiæ committitur, quod humano judicio cognosci non potest: tum quia nullum imminet Ecclesiæ, vel Ecclesiastico cœtui periculum, in quemcunque ſors cadat, cum Ecclesiasticæ dignitatis Candidati meritis pares agnoscuntur.

Etiam laici olim habebant jus ſuffragii in electionibus Ministrorum.

507. Conclusio II. In Electionibus Ministrorum Ecclesiæ olim per plura ſæcula cum Clero habuerunt etiam populus & Optimates laici jus ſuffragii, ſaltem in multis regionibus. Prob. I. ex facto Apostolorum, qui Act. VI. ita fideles allocuti ſunt: *Considerate ergo fratres, viros ex vobis boni teſtimonii ſeptem, plenos Spiritu Sancto & ſapientia, quos conſtituamus ſuper hoc opus -- Et placuit ſermo coram omni multitudine, & elegerunt Stephanum.* II. Exemplo Athanasii, Basilii, Ambrosii, aliorumque, qui postulante omni populo electi ſunt. III. Ex CPolitano I, in quo ad votum Theodosii Imperatoris CPolitanæ Ecclesiæ præpositus fuit Nectarius: Ex Carthaginensi IV. Cap. I, ubi dicitur. *Cum in his omnibus examinatus inventus fuerit plene inſtructus,*

 tunc

tunc consensu Clericorum & laicorum, & conventu totius provinciæ Episcoporum - - - ordinetur Episcopus. Concil. Toletanum XII. A. 681. Hispaniæ Regibus jus concessit eligendi Episcopos. Hanc ipsam potestatem a Romano Pontifice Zacharia sibi concessam exercuerunt Pipinus, ejusque posteri in præsentandis Regni sui Episcopis.

Cur populus admissus, ac postea exclusus?

508. Præcipua ratio, ob quam populus in electionibus Episcoporum & Ministrorum Ecclesiæ admissus est, alia non fuit, quam ne subditus grex Pastorem invito datum aversaretur, aut parum reverenter haberet. Cæterum in Electionibus aliæ Cleri, aliæ populi vices fuerunt; populus siquidem proprie non eligebat, nec ejus suffragium necessitatem inducebat, ut colligitur ex Canone III. Nicæni II, sed potius testimonium ferebat de vita, & moribus eligendi, factaque electione consensum præbebat. Labente autem tempore, & majore experientia suffragante, paulatim populus ab electione remotus est, ut apparet ex Novella Justiniani CXXIII. Cap. I. & CXXXVII. Cap. II. ubi statuitur, ut Clerici & Primates tres nominent, & ex istis unum eligat Metropolitanus. Tandem omnis ad electionem accessus partim consuetudine, partim latis Canonibus populo prohibitus est. Ratio excludendi populum multiplex fuit. I. Quod, aucto fidelium numero, convocari populus sine gravi difficultate & tumultu vix posset. II. Quod discordiis ac partium studiis usque ad rixas, bellum, cædesque scinderetur. Ammianus Marcellinus Lib. XXVII. Cap. III. refert, post Liberii Romani Pontificis obitum, divisis Damasum inter & Ursicinum Romani Populi studiis, uno die intra Sicini Basilicam CXXXVII. homines fuisse interfectos. III. Quod affectu plerumque & favore, non merito vota conferret. IV. Quod potentiorum, qui Episcopatus aut sibi, aut suis affectabant, metu & præmiis facile vinceretur; nec tam eligeret, quam venderet. V. Quod quandoque invitos ad Episcopatum compelleret. VI. Quod unius Ecclesiæ Episcopos ad aliam vocaret. VII. Quod judicium vulgi inconstans

sit

ſit ac varium, ideoque vanæ populi voces non ſint audiendæ. Vide Ignatium Schwarz in Coll. Histor. Parte VI. Quæst. IX.

509. Conclusio III. Hoc tamen ſuffragii jus, in electionibus Episcoporum ac ministrorum Ecclesiæ, Laicis & populo nequaquam competebat Jure divino, ſed mere Ecclesiastico, quodque justis de causis ab Ecclesia abrogari potuit. Prob. I. negative, quia ostendi non potest, hoc jus ab ipso Deo populo & Optimatibus conceſsum fuiſse. II. positive ex Scripturis. Christus XII. Apostolos elegit, & LXXII. Discipulos designavit inconsultis fidelibus. Paulus ad Titum Cap. I. v. 6. jubet ab eo constitui per civitates Presbyteros, quemadmodum & ipse Paulus fecerat, nulla facta mentione populi. Act. Cap. I. Apostoli propria authoritate duos ſtatuerunt meritis pares, Mathiam & Barsabam, quorum alter, in quem ſors cecidiſset, Apostolatus fungeretur officio. Paulus non expectato populi ſuffragio Timotheum constituit Ephesiorum, Titum vero Cretensium Episcopum.

Laici jus ſuffragii habuerunt, jure tantum Ecclesiaſt.

510. III. Ex Historia Ecclesiastica constat, ab Apostolis miſsos fuiſse Episcopos a ſe ordinatos, ad populos absentes & infideles, a quibus veræ fidei lumine illustrarentur. Sic Petrus, Alexandrinis ea de re nihil ſcientibus aut cogitantibus, Marcum Evangelistam discipulum ſuum Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopum creavit. Immo primis tribus ferme ſæculis Alexandrinum Episcopum a ſolis Presbyteris, inconsulta plebe, electum fuiſse, testatur S. Hier. Epist. LXXXV. ad Evagrium, in qua ſcribit: *Nam & Alexandriæ a Marco Evangeliſta usque ad Heraclam & Dionyſium Episcopos, Presbyteri ſemper unum ex ſe electum, in excelſiori gradu collocatum, Episcopum nominabant.*

511. IV. Authoritate Conciliorum. Nicænum I. Can. IV. jubet Episcopum constitui ab Episcopis comprovincialibus, vel in eodem loco congregatis, vel si id fieri commode non poſsit, ſcripto ſaltem aſsentientibus; confirmationem vero a Metropolitano fieri. Laodicenum Can. XIII. ſtatuit: *Non eſt permittendum tur-*

bis electionem eorum facere, qui sunt ad Sacerdotium promovendi. Bracarense II. Cap. I. *Non licet populo electionem facere eorum, qui ad Sacerdotium promoventur; sed sit judicium Episcoporum, ut ipsi eum, qui ordinandus est, probent, si in sermone, & fide, & spirituali vita edoctus sit.* Nicænum II. Can. III. *Omnis electio a Principibus facta Episcopi, Presbyteri, aut Diaconi, irrita maneat secundum regulam, quæ dicit: Siquis Episcopus, sæcularibus potestatibus usus, Ecclesiam per ipsos obtineat, deponatur, & segregentur omnes, qui illi communicant. Oportet enim, ut qui provehendus est in Episcopum, ab Episcopis eligatur, quemadmodum a Sanctis Patribus, qui apud Nicæam convenerunt, in regula definitum est.* CPolitanum IV. Can. XXII. *Promotiones atque Consecrationes Episcoporum, concordans prioribus Conciliis, electione ac Decreto Episcoporum Collegii fieri, Sancta hæc & universalis Synodus definit & statuit; atque promulgat neminem Laicorum, Principum, vel Potentum, semet inserere electioni vel promotioni Patriarchæ, vel Metropolitæ, aut cujuslibet Episcopi. Quisquis autem sæcularium Principum, & Potentum, vel alterius dignitatis Laicus adversus communem atque Canonicam electionem Ecclesiastici ordinis agere tentaverit, anathema sit, donec obediat, ac consentiat.*

512. V. Authoritate S. Chrys. qui Lib. III. de Sacerdotio graviter conqueritur, quod suo tempore a suffragiis populorum penderet Episcoporum electio: ideoque non esse mirandum ait, si flagitiosi præficiantur Ecclesiis, dignissimi autem in obscuro jaceant, & delitescant; cum electionis judicium ab illis petatur, quorum animi solis temporalibus lucris, & voluptatum illecebris addicti sunt, nec nisi terrena sapiunt. Ex quo satis colligitur, Chrysostomum ejus opinionis minime fuisse, quo jus suffragii in electione Ministrorum Ecclesiæ ad populum & Laicos pertineat jure divino; alias in ipsum Deum injurius fuisset, incusando ejus voluntatem. VI. Ratione. Electio Episcoporum & Ministrorum Ecclesiæ est actus quam maxime pertinens ad regimen & gubernationem Ecclesiæ. Atqui pote-

potestatem gubernandi & regendi Ecclesiam Deus non dedit populo & Principibus, sed solis Pastoribus Ecclesiæ. Ergo ad illos solos pertinet eligere Episcopos & Ministros Ecclesiæ.

513. Dices I. Act. Cap. VI. Fidelium multitudo elegit septem Diaconos. Et Act. Cap. XIV. *Et cum constituissent* (Paulus & Barnabas) *illis per singulas civitates presbyteros.* Græce dicitur χειροτονησαντες, id est, *cum elegissent ipsis presbyteros per suffragia;* mos enim Græcorum erat, ut per elevationem manuum suffragia darent in electionibus. Ergo in electione Ministrorum Ecclesiæ populus jure divino habet jus suffragii. P. C. Id ad jus divinum pertinere censendum est, quod Apostoli semper observarunt. Atqui Apostoli in electionibus semper rogarunt populi suffragia. Ergo. R. C. A. N. C. Multitudo fidelium elegit septem Diaconos ex privilegio & concessione Apostolorum, non vero ex eo capite, quod populi suffragium necessarium fuerit. Vox χειροτονεια in sensu Scripturæ & Sanctorum Patrum non significat electionem per suffragia, quæ manuum elevatione fieret; sed denotat impositionem manuum ad impertiendum Ordinis Sacramentum, quod a Græcis vocatur Sacramentum impositionis manuum. Certe hunc esse sensum laudati loci colligitur ex toto contextu. Act. Cap. XIV. *Et cum constituissent illis* (Paulus & Barnabas Fidelibus recens conversis) *per singulas Ecclesias presbyteros, & orassent cum jejunationibus, commendaverunt eos Domino, in quem crediderunt.* Ad *prob.* N. M. Multa Apostoli observarunt, quæ ad jus divinum non pertinent. Præterea N. etiam min. Apostoli enim sæpe, ut dictum fuit in probatione, Episcopos & Presbyteros constituerunt populo non consulto.

514. Dices II. S. Cypr. Epist. LXVIII. ad Clerum & Plebem Asturicensem scribit: *Ipsa Plebs maxime habet potestatem vel eligendi dignos Sacerdotes, vel indignos recusandi: quod & ipsum videmus de divina authoritate descendere, ut Sacerdos, plebe præsente, sub omnium oculis*

oculis deligatur, & dignus atque idoneus publico testimonio comprobetur. --- De traditione divina & Apostolica observandum est & tenendum, quod apud nos quoque, & fere per provincias universas tenetur, ut ad Ordinationes rite celebrandas, ad eam plebem, cui præpositus ordinatur, Episcopi ejusdem provinciæ proximi quique conveniant, & Episcopus deligatur plebe præsente, quæ singulorum vitam plenissime novit. Ergo juxta S. Cyprianum populus jure divino habet jus suffragii. R. N. C. S. Cyprianus plebi tribuit potestatem eligendi more testis, non more Judicis. Per illa autem verba: *De divina authoritate descendere. De traditione divina servandum est*, non intelligit jus aut præceptum divinum, sed exempla duntaxat aliqua, in sacris litteris expressa, electionis factæ, approbante ac suffragium ferente populo, ut patet I. ex eo, quia electionem Eleazari, Mathiæ, & septem Diaconorum commemorat. II. Quia in eadem Epistola dicit, consensum plebis non ubique requiri in electionibus. Atqui si ille jure divino necessarius esset, in omnibus omnino provinciis, & ubique requireretur.

515. Dices III. Modus eligendi Pastores & ministros Ecclesiæ, qui conformis est Ecclesiæ Apostolicæ & primitivæ, est omnium optimus, & merito ab Ecclesia observandus. Atqui modus eligendi Pastores & ministros Ecclesiæ, accedente suffragio populi, est conformis Ecclesiæ Apostolicæ ac primitivæ. Ergo. *Conf.* Leges divinæ & humanæ prohibent, ne invitæ Sponsæ assignetur Sponsus. Ergo cum Episcopus sit Sponsus Ecclesiæ, non debet invitæ obtrudi, sed ejus expressus consensus; adeoque & populi suffragium accedat necesse est. R. I. N. M. universaliter sumptam. Multa secum defert tempus, & rerum status multa commutavit in melius. Olim pauci Christiani in ædes privatas conveniebant oraturi; nunc in Templum publicum & consecratum. Olim in cœnis sumebatur Eucharistia; nunc a jejunis in Templo. Olim in nocturnis vigiliis cursitabatur ad sepulcra Martyrum, ac sæpe mul-

multa flagitia committebantur sub umbra pietatis; nunc hoc vigiliarum genus sublatum est. Olim corpus Domini dabatur viris in manus, ut domi cum vellent sumerent: nunc mutata est in melius consuetudo &c. R. II. N. m. Quod hoc frequenter ab Apostolis observatum non fuerit, ostendimus Num. 509. Ad *Conf.* C. A N. C. Ecclesia equidem sponsæ, Episcopus sponso comparatur, non tamen ea ratione, ut in omnibus perfecta detur similitudo; alias sequeretur, nullum Parochum posse eligi, inconsulta rusticana plebe: item Apostolos jura divina & humana conculcasse, quando ad provincias & urbes primum convertendas miserunt Episcopos, quos, infidelibus non consultis, ordinaverant.

CONTROVERSIA IV.

AN ORDINATIO ET VOCATIO MINISTRORUM ECCLESIÆ AD POPULUM PERTINEAT, VEL AD LAICOS?

CONTRA PROTESTANTES.

Quid, & quotuplex sit missio?

516. *Ordinatio* est sacra cæremonia, qua certo ritu initiantur & consecrantur Ministri Ecclesiæ, quibus confertur potestas Ordinis & Jurisdictionis, sive consecrandi, & remittendi peccata. *Vocatio*, quæ alio nomine *Missio* dicitur, est collatio Jurisdictionis spiritualis ad regendos & gubernandos in spiritualibus illos populos, quibus quis præficitur. Sic Apostoli missi fuerunt in omnem terram, quando omnes populi ac Gentes a Christo illis assignabantur. Duplex solet distingui vocatio sive missio, una ordinaria, & mediata, quæ fit a Deo mediante consensu & cooperatione hominum: quo pacto Parochus, v. g. vocatur ex consensu Episcopi, Episcopus ex consensu Pontificis & Papa ex consensu Cardinalium. Altera est immediata & extraordinaria, quæ absque hominum ministerio immediate fit a solo Deo. Atque hoc pacto vocati fuerunt in Lege veteri Moyses & Prophetæ, in Lege Evangelica vero Apostoli. Missio extraordinaria evidenti aliquo miraculo, aut pluribus etiam, si opus sit, confirmanda

manda est: quemadmodum etiam in miſsione humana nulli Commiſsario aut Legato fides adhibetur, ſine authentico testimonio ejus, a quo ſe miſsum perhibet. In veteri Lege Moyses, Elias &c. ut ſacræ paginæ referunt, innumeris miraculis extraordinariam ſuam miſsionem contestati ſunt. In Lege Evangelica Apostoli innumeris linguis locuti ſunt, dæmonia ſæpe expulerunt, mortuos ad vitam revocarunt, omnia morborum genera curarunt, ut Marci Cap. XVI. dicitur: *Prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis.* Quod etiam ſpeciatim de ſe testatur Apostolus ad Rom. Cap. XV. v. 19. cum ait, ſe Gentibus Evangelium persuasiſse *in virtute ſignorum & prodigiorum.* Quin ipse Christus, ut Divinitatem & miſsionem ſuam Judæis demonstraret, insolubile a miraculis argumentum petiit Joan. Cap. X. v. 32. *Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio, & ſi mihi non vultis credere, operibus credite.*

Errores. 517. Lutherus & Calvinus docuerunt, potestatem ordinandi Ministros Eccleſiæ ad omnes fideles, tam Pastores, quam laicos, atque etiam fæminas pertinere: manuum impositionem neceſsariam quidem non eſse; ſervandam tamen ob antiquiſsimum illius usum, ab Apostolis ad nos profectum: atque hunc ritum exteriorem peragendum eſse, non a plebe, ſed vitandæ confusionis gratia a ſolis Pastoribus, qui populi nomine & authoritate recens ordinato jurisdictionem tribuunt, ac potestatem administrandi Sacramenta, & prædicandi Verbum Dei. Neque minus circa miſsionem ministrorum Eccleſiæ ab illis erratum fuit. Lutherus, quantumcunque ferox ob novum ſuum, si Superis placet, Apostolatum, cum decimosexto defectionis ſuæ anno visitationi Saxonicæ ſe accingeret, faſsus est ad munera Episcopalia, visitationem, correctionem &c. ſe nullam habere miſsionem, quæ tamen omnino neceſsaria eſset; atque ideo ad ſæcularem potestatem confugit, nimirum ad Saxoniæ Ducem, quem teneri dicebat ex charitate denominare Visitatores aliquos. Ita nempe a novo hoc Evangelista usurpatio indebitæ potestatis

tis vocabatur exercitium charitatis. Idem Lutherus Comment. in Cap. I. ad Galat. de certitudine vocationis ſuæ hæc ſcribit: *Cum autem Princeps, ſeu alius magiſtratus me vocat, tum certo & cum fiducia gloriari poſſum, contra diabolum, & hoſtes Evangelii, quod mandante Deo per vocem hominis vocatus ſum. Eſt enim ibi mandatum Dei per os Principis, quod me certum reddit, vocationem meam eſse veram & divinam. Sumus igitur & nos divina authoritate vocati, non quidem immediate a Chriſto, ut Apoſtoli, ſed per hominem*, Principem ſcilicet, vel Magistratum ſæcularem.

Poteſtas ordinandi non pertinet ad laicos.

518. Conclusio I. Potestas ordinandi non pertinet ad Laicos, id est, populum & Optimates. Prob. I. Authoritate Scripturarum præcipue novi Testamenti, in quibus numquam legitur Laicos hanc potestatem ſibi arrogaſse, aut usurpaſse; ſæpe vero in illis dicitur, Apostolos hanc potestatem exercuiſse. Sic ſoli Apostoli ordinarunt ſeptem Diaconos; dicunt enim multitudini ſidelium Act. Cap. VI. *Considerate ergo fratres viros ex vobis boni teſtimonii ſeptem, quos conſtituamus ſuper hoc opus:* non dicunt, *Quos conſtituatis.* Act. Cap. XIV. Paulus & Barnabas per ſingulas Ecclesias Presbyteros constituerunt. II. ad Timoth. Cap. I. Apostolus testatur, Timotheum manuum ſuarum impositione a ſe ordinatum fuiſse Episcopum. II. Ex Traditione, ex qua habemus populum fidelem ab Apostolorum temporibus ad Lutherum usque & Calvinum numquam hanc potestatem ſibi arrogaſse. III. Presbyteri ipsi non habent potestatem ordinandi Ministros Eccleſiæ, ut ſequenti Controversia ostendemus. Ergo multo minus eam habent Laici.

Quorum Sacerdotium eſt tantum myſticum.

519. Dices I. Laici omnes ſunt Sacerdotes. Ergo poſsunt Ministros Ecclesiæ ordinare. P. A. II. ad Cor. Cap. III. dicitur: *Sufficientia noſtra ex Deo eſt, qui & idoneos nos fecit miniſtros novi teſtamenti.* II. ad Galat. Cap. III. v. 28. *Non eſt ſervus, neque liber, non eſt maſculus, neque fœmina. Omnes enim vos unum eſtis in Chriſto Jeſu.* Ergo nulla datur differentia inter Episcopum & lai-

& laicum, virum & fœminam in ordine ad consecrationem ministrorum Ecclesiæ. III. I. Petri II. v. 9. *Vos autem genus electum, regale Sacerdotium, gens ſancta, populus acquisitionis: ut virtutes annuntietis ejus, qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen ſuum.* R: I. N. C. Quamvis daretur, omnes eſse Sacerdotes; ex eo tamen minime evincitur, omnes idem jus habere, quod Epiſcopi, nimirum manus imponendi, ut ſequenti Controversia ostendemus. R. II. N. A. Ad I. *prob.* R. Apostolum l. c. non loqui de omnibus, ſed de ſe aliisque Apostolis prædicationis ſociis. Ad II. Loquitur ibi Paulus de gratia habenda, & gloria consequenda, non vero de gradu & potestate in Ecclesia Christi. Unde cum mulier poſsit habere tantam gratiam, & tantam gloriam attingere, quantam potest habere vir; ſequitur quod nulla ſit differentia inter masculum & fœminam, quantum ad gratiam & gloriam, non vero quantum ad ministerium exercendum in Ecclesia. Ad III. S. Petrus l. c. non loquitur de quolibet fideli ſeorsim ſpectato, ſed de toto cœtu fidelium, in quo plures dantur Sacerdotes; neque enim omnes fideles ſunt gens ſancta, & populus acquisitionis. Præterea quilibet fidelis dici potest Sacerdos in aliquo ſensu, nempe mystico. I. Quia omnes fideles cum vero Sacerdote in Miſsæ Sacrificio Christum offerunt æterno Patri. II. Quia ſpirituales hostias offerunt, dum ſacrificium laudis Deo immolant corde contrito atque humiliato, Deo gratias agendo pro acceptis beneficiis, extollendo ejus misericordiam &c. Omnes itaque fideles ſunt Reges & Sacerdotes, ſed mystici, de quibus S. Leo M. Serm. III. in die anniversario Aſsumptionis ſuæ ad Pontificatum ſcribit: *Omnes in Chriſto regeneratos Crucis ſignum efficit Reges; Sancti vero Spiritus unctio consecrat Sacerdotes. Quid enim tam regium, quam ſubditum Deo animum corporis ſui eſse rectorem? Et quid tam ſacerdotale, quam vovere Deo conscientiam puram, & immaculatas pietatis hoſtias de altari cordis offerre?*

520. Dices II. Potest quis habere regiam potestatem ante coronationem. Ergo etiam potest aliquis eſse Sacerdos, quamvis non ordinetur ab Episcopo. II. Baptismus valide confertur a quocunque. Ergo etiam Ordinatio. III. Episcopus excommunicatus & depositus potest valide ordinare. Ergo multo magis id poſsunt fideles pii, quamvis laici; cum incredibile ſit in tali Episcopo plus potestatis eſse in ordinandis Eccleſiæ ministris, quam in probis laicis. R. ad I. Populus potest potestatem politicam, quam habet, transferre in Principem, etiam ante coronationem. Contra potestas Ordinis confertur ex voluntate Christi per ipsam manuum impositionem, vel collationem Ordinum. Ad II. Christus liberrime voluit Sacramentum Baptismi a quolibet valide, atque etiam licite in casu neceſsitatis conferri, adhibita legitima materia, forma & intentione, quia Sacramentum illud maxime neceſsarium est ſingulis ad ſalutem. Contra idem Christus noluit Sacramentum Ordinis a quocunque valide conferri. Neque in iis rebus, quæ a ſola voluntate Christi pendent, alia disparitas dari aut exigi potest. Ad III. R. iterum, C. A. N. C. cum ratione addita. Ecclesia, optima interpres voluntatis Christi, & incorrupta Traditionum divinarum depositaria, Ordinationes factas ab Episcopis excommunicatis & depositis habet pro validis quidem, ſed tamen illicitis; eas vero, quæ ſiunt ab illis, qui characterem non habent Episcopalem, ſemper execrata est tamquam illicitas & omnino invalidas.

Laici dare non poſſunt Jurisdict. Spiritualem.

521. Conclusio II. Vocatio, miſsio, ſeu collatio Jurisdictionis ſpiritualis & Pastoralis, non pertinet ad Laicos, ſive ad populum & Optimates. Prob. I. Ea potestas a Christo tradita est ſolis Apostolis, eorumque Succeſsoribus. *Accipite Spiritum Sanctum. Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta ſunt.* Joan. Cap. XX. Hancque ſoli Apostoli, eorumque ſucceſsores ſemper exercuerunt. Ergo populus non potest dare quod non habet. II. Potestas vocandi, & conferendi Jurisdictionem ſpiritualem est

ſtricte Ecclesiastica, atque independens a potestate civili. Ergo laici non habent hanc potestatem. Vide dicta. Num. 241.

Miſsio Lutheri non fuit legitima.

522. Concluſio III. Miſsio Lutheri & Calvini, omniumque Ministrorum Ecclesiæ Protestanticæ non est legitima. Prob. ſpeciatim de miſsione Lutheri. Miſsio Lutheri neque fuit ordinaria, neque extraordinaria, neque partim ordinaria & partim extraordinaria. Ergo nullo modo est legitima. P. A. quoad Imam. partem. Si fuit ordinaria, vel collata illi fuit a populo & Principibus ſæcularibus, vel a Pastoribus Ecclesiæ, præcipue quando Sacerdotio inauguratus est. Atqui hæc potestas collata illi non fuit a populo aut Principibus ſæcularibus; quia nemo potest dare quod non habet: neque etiam collata illi fuit ab Episcopo, vel primariis Ecclesiæ Pastoribus. P. m. I. Ipse Lutherus Lib. de instituendis Ministris Ecclesiæ ad Senatum Pragensem, ait, Sacerdotium Papisticum non eſse verum Sacerdotium, ſed larvam & figmentum. Ergo ex tali Sacerdotio Lutherus evincere nequit, miſsionem ſuam fuiſse legitimam. II. Juxta Lutherum ejusque ſectatores, Ecclesia Catholica ſæc. XVI. non erat vera Ecclesia Christi. Ergo non habuit potestatem mittendi veros ministros, quia hæc potestas non nisi veræ Ecclesiæ data est. III. Quamvis Lutherus ab Episcopo Catholico in Ordinatione ſua acceperit potestatem consecrandi, & absolvendi a peccatis, numquam tamen accepit potestatem exercendi illud ministerium, quod post defectionem ſuam a fide Catholica exercuit, nimirum impugnandi Ecclesiam Catholicam, abrogandi Miſsam, complura Sacramenta abolendi, tollendi jejunia, & vota Monastica. Ergo hanc potestatem non habuit, vel si habuit, a quo eam accepit?

Prob. quoad II. partem. Quicunque hactenus vel in veteri, vel in novo Testamento a Deo immediate & extraordinarie miſsi ſunt, miſsionem ſuam plurimis miraculis comprobarunt, ut Moyses, Elias, Prophetæ, Apostoli &c. & qui id facere non poterant, pro impostoribus habebantur. At vero Lutherus nullo prorsus

osten-

ostento mifsionem hanc fuam umquam confirmavit. Ergo pro impostore habendus est. Quod si Protestantes objiciant, Joannem Baptistam extraordinarie a Deo mifsum fuifse ad baptizandum & prædicandum, quin ille mifsionem fuam aliquo miraculo confirmarit. R. Tametsi fanctifsimus Christi Præcursor nullum miraculum edidifse legatur; Deus tamen multis ostentis illius fanctitatem, vocationem & mifsionem testatus est. Apparuit enim Angelus, annuntiavitque Zachariæ prodigiosam illius conceptionem: repletus fuit Baptista Spiritu Sancto ab utero Matris, in quo exultavit adveniente Virgine: Pater ejus, antea mutus, nato puero viva voce prophetavit, multaque alia contigere, ob quæ vicini ftupore defixi dicebant Lucæ Cap. I. v. 66. *Quis, putas, puer ifte erit?* Accedebat fumma vitæ fanctitas, & austeritas toti Judææ nota: accedebant miracula Christi, quæ commendabant eum, qui Christo testimonium perhibuerat, dicens: *Ecce Agnus Dei!*

Prob. quoad 3$^{tiam.}$ partem. Non potest dici, quod Lutheri mifsio fuerit partim ordinaria, partim extraordinaria. Superius enim ostendimus, Lutherum neque ab hominibus legitimam potestatem habentibus, neque ab ipso Deo vocatum fuifse ad formandam Ecclesiam. Quare unus fuerit ex illis necefse est, de quibus Jerem. XXIII. v. 21. dicitur: *Non mittebam prophetas, & ipsi currebant: non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant.*

Nec Calvini, aliorumque Protestantium.

523. Quod de Luthero diximus, aliisque Protestantibus, qui ante defectionem fuam a fide Catholica ab Episcopo Catholico Sacerdotio inaugurati funt, multo magis dicendum est de illis, qui non fuere ab Episcopo Catholico legitime ordinati; & de Calvino, qui gloriatur fœtido Papistarum oleo fe inquinatum non fuifse: nimirum illorum vocationem nec extraordinariam efse, quia eam nullo evidenti figno ac miraculo pofsunt comprobare: nec ordinariam, quia eam non accepere a Prælatis Ecclesiæ, penes quos folos residet tamquam in fonte Jurisdictio Ecclesiastica, & a quibus folis communicari potest. Ideoque quid de Protestanticæ

ticæ Ecclesiæ ministris ſentiendum ſit, ex verbis Christi perſpicue dignoſcitur Joan. X. v. 1. *Amen, amen dico vobis: qui non intrat per oſtium in ovile ovium, ſed aſcendit aliunde, ille fur eſt, & latro.* Vide Martinum Becanum in Manuali Controverſiarum Lib. I. Cap. XII.

CONTROVERSIA V.

AN EPISCOPI JURE DIVINO SINT PRESBYTERIS SUPERIORES?

CONTRA AERIUM, WALDENSES, WICKLEFFUM, PROTESTANTES.

Errores. 524. Aerius Arianus Presbyter, teſtibus S. Aug. Lib. de Hær. Cap. LIII. & S. Epiphanio Hær. LXXV, dolens, ſe præterito, alium electum fuiſse Epiſcopum, ſe ipſum ſolaturus Arianæ impietati aliam addidit, docens, nullum diſcrimen eſse Presbyterum inter & Epiſcopum, paremque eſse amborum dignitatem & honorem. Eamdem inſaniam inſanierunt Waldenſes, Petri Waldonis Mercatoris Lugdunenſis ſectatores, & Joannes Wickleffus Anglus Presbyter, Epiſcopali authoritati perquam infenſus, quod Vigornienſem in Anglia Epiſcopatum conſecutus non fuerit. Hinc furor ille, quo in Epiſcopos bacchatus eſt, aſserens, Confirmationem Juvenum, Clericorum Ordinationem, locorum conſecrationem reſervari Papæ & Epiſcopis propter cupiditatem lucri temporalis, cum omnia hæc etiam a Presbyteris præſtari poſsent. Wickleffi errorem ratum habuit Lutherus, qui in libello contra falsa nomina ita ſcribit: *Epiſcopi ſunt introductæ larvæ Papales, quæ ſolum ad veritatem opprimendam creatæ ſunt, ſicut & creator ipſorum. Ideo deleri debet Epiſcoporum regimen, & devaſtari Epiſcopatus.* Et Lib. de Capt. Babyl. *Omnes quotquot baptizati ſumus, & quilibet laicus poteſt Eccleſias conſecrare, pueros confirmare &c.* Neque intra verba tantum ſtetit Lutherus, ſed etiam inaudito auſu aggreſsus eſt Nicolaum Ambsdorffium diſcipulum ſuum ordinare Epiſcopum Naumburgenſem in Saxonia, donans

nans illi, virtute misſionis ſuæ extraordinariæ, characterem, quem ipse non habebat. Joannes Calvinus Lib. IV. Instit. Cap. IV. pariter negat, Episcopum dignitate, honore & poteſtate majorem eſse Presbyteris. Eamdem ſententiam totis viribus propugnat improba & ſeditioſa Puritanorum colluvies in Anglia, cui tum in civilium communitatum Principes, tum in Eccleſiaſticos Magiſtratus, id eſt, Epiſcopos, inveteratum & implacabile inſitum eſt odium, quod faturari non videtur poſse, niſi iis penitus extinctis. Hæreticam hanc inſaniam libris editis confirmare conati ſunt duo præ reliquis celebres Calviniani, David Blondellus, & Claudius Salmaſius ſub ementito Meſsalini Wallonis nomine, quem tamen luculenter omnino confutavit Dogmaticæ Theologiæ parens ille, Dionysius Petavius Aurelianenſis, quinque libris de Eccleſiaſtica Hierarchia. Cæterum Aerii errorem, a Novatoribus Sæc. XVI. ab inferis denuo excitatum, ſolemni Decreto proſcripſit Tridentina Synodus, quæ Seſs. XXIII. Can. VI. de Sacramento Ordinis ita ſtatuit: *Si quis dixerit, in Eccleſia Catholica non eſse Hierarchiam, divina ordinatione inſtitutam, quæ conſtat ex Epiſcopis, Presbyteris, & miniſtris; anathema ſit.* Et Can. VII. *Si quis dixerit, Epiſcopos non eſse Presbyteris ſuperiores, vel non habere poteſtatem confirmandi, & ordinandi; vel eam, quam habent, illis eſse cum Presbyteris communem - - - anathema ſit.*

Janſeniſtarum artes.

525. Alii Epiſcopatus hoſtes noſtris temporibus exorti ſunt, nempe Janſeniani, quibus ſcrupulum non movent Tridentina Decreta, aut Pontificum Conſtitutiones. Quando callidiſsimis his novatoribus ſermo eſt de Epiſcopis comparate ad Pontificem Romanum, tum enim vero in deprædicanda & extollenda Epiſcoporum poteſtate omnes moderationis & æquitatis limites excedunt, ac quæſtiones movent non ad aliud aptas, quam ad collidendos Epiſcopos cum Pontifice, Epiſcoporum æque ac Romani Pontificis hoſtes jurati. Tot apud illos ſunt Monarchæ, quot Epiſcopi, tot Eccleſiæ independentes, ac Romano Pontifici non obnoxiæ, quot Epiſcopatus. At vero quando illis ſermo eſt de

Episcoporum dignitate ſimpliciter & ſine comparatione, liberas linguæ & calamo habenas permittunt, munus Episcopale ſuæ dignitatis gradu dejiciunt; idque non divinæ institutioni, ſed humanis tantum consiliis & rationibus originem ſuam debere cum Calvino affirmant. Episcopum, ajunt, non nisi ſimplicem eſse fidei Eccleſiæ ſuæ testem, aut Legatum, cui id muneris demandatum est, ut hoc vel illud in Eccleſia ſua credi testetur. Presbyteros, præsertim illos, qui animarum curam exercent, v. g. Parochos & Curiones, perfecte Episcopis æquant ex eo capite, quod Episcopi in Apostolorum, Curiones in ſeptuaginta duorum Discipulorum locum ſuffecti ſint; nec Jesus Christus inter jura & potestatem, quam Apostolis, & illam quam Discipulis largitus est, discrimen ullum ſtatuerit. Ex quo inferunt I. Parochos & Curiones eſse Pastores Eccleſiæ, & Jesu Christi Vicarios, æque ac Papa & Episcopi. II. Presbyteris illis injuriam fieri, cum a ferendo, pari cum Episcopis jure, in Conciliis de doctrina judicio excluduntur. III. Sententiam Episcopi, qui Presbyterorum ſuorum renuit consilia, & ſuo arbitrio aliquid ſtatuit, nulla Episcopali authoritate præditam eſse, nullamque ad obstringendos fideles vim ac pondus habere. IV. Episcopum in nulla Parochia ſuæ Diœcesis, nisi fiat illi prius a Parocho potestas, ſeu per ſe ipsum, ſeu per alios ullam functionem obire poſse. Atque hæ ſunt artes, quibus Presbyteros adversus Episcopos ſuos concitare, atque incautos ſectæ ſuæ adjungere conantur Janseniani, oblata vana quadam Episcopatus ſpecie animarum Rectoribus. Verum exploratum est omnibus, qui mysterium iniquitatis norunt, non nisi fumos vendi a ſycophantis. Janseniani enim authoritatem Eccleſiæ, quam Romano Pontifici & Episcopis adimunt, non concedunt Presbyteris, quos paulo ante ad Episcopale ſolium evehere videbantur, ſed ad ipsos laicos transferunt. Populus enim, juxta horum mentem, authoritatem hanc Romano Pontifici, Episcopis & Presbyteris confert, atque ideo eam penes populum reſidere pronuntiant. Populum volunt

vere

vere ac proprie Ecclesiam esse, cui datæ sint claves a Christo; Pastores vero esse caput ministeriale, sive administros Ecclesiæ vel populi.

Quotuplex sit Episcoporum potestas?

526. Antequam statuantur Conclusiones, observo, Episcopos triplicem habere potestatem. Prima est potestas Ordinis, vi cujus non tantum ipsi Sacrificium peragere, verum etiam alios, qui id peragant, aut peragentibus ministrent, nimirum Sacerdotes, Diaconos, aliosque ministros ordinare possunt, & Sacramenta perficere, præcipue Ordinis & Confirmationis. Altera est potestas Jurisdictionis internæ, seu in foro conscientiæ, qua peccata remittere vel retinere possunt, juxta illud Joan. XX. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.* Tertia est potestas Jurisdictionis externæ, in foro exteriori, vi cujus Episcopi jus dicunt in subditos, etiam invitos, dirigendo illos, atque censuris etiam, aliisque spiritualibus pœnis, si opus fuerit, in illos animadvertendo. Quæritur jam, an Episcopi sint jure non modo Ecclesiastico, sed etiam divino, Presbyteris superiores, tam potestate Ordinis quam Jurisdictionis?

Episcopi sunt jure divino Presbyteris superiores potestate ordinis.

527. Conclusio I. Episcopi sunt Presbyteris superiores potestate Ordinis, & quidem Jure divino. Prob. Soli Episcopi jure divino, & vi suæ Ordinationis, ordinant Episcopos, Presbyteros, & ministros Ecclesiæ. Ergo Episcopi sunt jure divino Presbyteris superiores, potestate Ordinis. P. A. I. Authoritate Scripturarum, ex quibus constat, solis Apostolis, eorumque successoribus Episcopis collatam fuisse a Christo, atque ab ipsis exercitam potestatem creandi Ecclesiæ ministros. Sic Apostoli Act. VI. Diaconos septem, a multitudine fidelium electos, per manuum impositionem ordinarunt. Act. XIV. Paulus & Barnabas per singulas Ecclesias constituerunt Presbyteros. Paulus tres ordinasse Episcopos in Scripturis dicitur, Timotheum Ephesiorum, Titum Cretensium, & Epaphroditum Philippensium. Timotheo & Tito, tamquam Episcopis, declaravit in suis Epistolis, quibusnam manus imponere, hoc est, quosnam Episcopos aut Presbyteros ordinare deberent,

 nimi-

nimirum viros sanctitate conspicuos. Ergo cum soli Apostoli, eorumque Succesfsores Episcopi hanc potestatem exercuerint, legitime infertur, eam solis Episcopis a Christo fuisse concesfsam. Prob. II. Ex constanti Ecclesiæ praxi, cujus probe conscius Novatianus sæculo III. facto schismate, a tribus Episcopis rudibus & temulentis, eoquod aliorum copia non esset, Episcopus inaugurari voluit, ut scribit S. Cornelius Papa in Epistola ad Fabium Antiochenum. Prob. III. Authoritate antiquorum Canonum, Patrum, & Conciliorum. Canones qui dicuntur Apostolorum, quamvis non Apostolici, antiquitate tamen sua venerandi, statuunt Can. I. *Episcopus a duobus vel tribus Episcopis ordinetur; Presbyter ab uno Episcopo; item Diaconus, & reliqui Clerici.* Concilium Alexandrinum sub S. Athanasio, in Epistola ad omnes Episcopos, cum probare vellet, quemdam nomine Ischyram, cujus calicem ab Athanasio confractum fuisse criminabantur Eusebiani, numquam fuisse Sacerdotem, id ex eo evincit, quod Ischyras non ab aliquo Episcopo, sed a Collutho Presbytero fuerit ordinatus. *Unde*, inquiunt Patres, *Presbyter est Ischyras, aut a quonam ordinatus? Utrum a Collutho? Atqui Colluthum in presbyteratu mortuum fuisse, & omnem ab illo factam manuum impositionem irritam, omnesque quos ille in schismate ordinaverat, ad laicorum gradum redactos notum est, nec ulli omnino dubium. Quomodo ergo privatus homo, & privatam domunculam incolens, mysticum credatur habere poculum?* S. Epiphan. Hær. LXXV. Aerii errorem vocat *dogma supra hominis captum, furiosum & immane.* Ac dein subjungit: *Episcoporum Ordo est ad gignendos Patres, nam Ecclesiæ Patres, id est, Sacerdotes progignit. At Sacerdotum Ordo, cum nequeat Patres progignere, generat tamen per lavacrum regenerationis filios Ecclesiæ. Quomodo enim posset Patres progignere, potestate carens manuum impositionis?* S. Hier. Epist. LXXXV. ad Evagrium. *Quid facit excepta Ordinatione Episcopus, quod non faciat Presbyter?* Concilium Hispalense II. A. 619. iritam judicavit

esse

eſse Ordinationem, in qua Presbyter formam Ordinationis pronuntiavit, dum Episcopus, qui præ oculorum dolore legere non poterat, manus imponebat ordinandis. *Quamvis cum Episcopis*, inquiunt Patres Hispalenses Cap. VII, *plurima illis* (Presbyteris) *myſteriorum communis ſit dispenſatio; quædam tamen auctoritate veteris Legis, quædam novellis & Eccleſiaſticis regulis ſibi prohibita noverint: ſicut Presbyterorum, & Diaconorum, ac Virginum conſecratio &c.*

Et Jurisdictionis.

528. Concluſio II. Episcopi ſunt Presbyteris ſuperiores etiam poteſtate Jurisdictionis, & quidem Jure divino. Prob. I. Authoritate Scripturarum. Scripturæ totam regendi, judicandi, leges ſtatuendi, excommunicandi refractarios poteſtatem Episcopo tribuunt, non autem Presbyteris, niſi ubi Episcopi ultro in ſocietatem conſiliorum & regiminis aſsumere voluerint Collegium Presbyterorum. Ergo jure divino, ſive ex voluntate Chriſti, Episcopi ſunt Presbyteris ſuperiores poteſtate Jurisdictionis. P. A. I. ad Timoth. V. v. 1. ſcribit Apoſtolus: *Seniorem ne increpaveris.* Et v. 19. *Adverſus Presbyterum accuſationem noli recipere, niſi ſub duobus aut tribus teſtibus: peccantes coram omnibus argue, ut & cæteri timorem habeant.* Quæ verba expendens S. Epiphanius Hær. LXXV. adverſus Aerium ſcribit: *Quid attinebat Epiſcopo* (Timotheo) *vetare, ne Presbyterum objurgaret, niſi majorem ipſo poteſtatem obtineret? Quare deinceps admonet, Adverſus Presbyterum cito accuſationem ne admiſeris, niſi duobus tribusve teſtibus? Non alicui ex Presbyteris præcepit, ut accuſationem contra Epiſcopum non admitteret, aut Epiſcopum non objurgaret.* Epiſt. ad Titum I. v. 5. ſoli Tito, quia Episcopus erat, tribuitur poteſtas corrigendi & ordinandi in Inſula Creta. *Hujus rei gratia reliqui te Cretæ, ut ea quæ deſunt, corrigas, & conſtituas per civitates Presbyteros, ſicut & ego diſpoſui tibi.* Chriſtus Dominus legitur in Evangelio Apoſtolos ſuos in primo dignitatis gradu collocaſse, ſeptuaginta vero Diſcipulos in ſecundo; ſolis enim Apoſtolis dixit Joan. XX.

 Sicut

Sicut misit me Pater & ego mitto vos. Atqui unanimis est Patrum ſententia, Episcopos Apostolis, Presbyteros vero Discipulis ſuccedere. Ergo.

529. Prob. II. Ex facto Apostolorum. Ipsi Apostoli in primariis Civitatibus, ut Romæ, Antiochiæ, Alexandriæ, Ephesi, Jerosolymis &c. constituerunt Episcopos, quorum ſucceſsio ad multa ſæcula fuit propagata: Atque ex hac ipsa ſucceſsione Episcoporum invictum contra Hæreticos argumentum depromunt S. Irenæus, Tertullianus, Eusebius &c. Ergo Episcopi illi ab Apostolis constituti, præter eminentiam honoris, habuerunt etiam eminentiam authoritatis & jurisdictionis, ſine qua diœcesis ab uno recte gubernari non potest.

530. Prob. III. Authoritate Patrum. S. Ignatius M. Apostolorum discipulus, in Epist. ad Ephesios ſcribit: *Etenim Jesus Chriſtus inseparabilis noſtra vita, Patris eſt ſententia, ut & Episcopi per terræ terminos definiti ex Jesu Chriſti ſunt ſententia. Unde decet vos in Episcopi ſententiam concurrere, quod & facitis. Nam memorabile veſtrum Presbyterium, dignum Deo, ita coaptatum eſt Episcopo, ut chordæ cytharæ.* In Epist. ad Magnesianos. *Hortor vos in Dei concordia omnia agere, Episcopo præsidente Dei loco, & Presbyteris loco Senatus Apoſtolici.* In Epist. ad Trallianos. *Cuncti ſimiliter revereantur Diaconos, ut mandatum Jesu Chriſti: & Episcopum ut eum, qui eſt figura Patris, Presbyteros autem ut conseſsum Dei, & ut conjunctionem Apoſtolorum. Sine his Ecclesia non vocatur.* In Epist. ad Smyrnæos. *Episcopum ſequimini, ut Chriſtus Patrem, & Presbyterorum Collegium ut Apoſtolos; ſine Episcopo nemo quidquam faciat eorum, quæ ad Ecclesiam ſpectant. Rata Euchariſtia habeatur illa, quæ ſub Episcopo fuerit, vel cui ipse conceſserit. Ubi comparuerit Episcopus, ibi & multitudo ſit: quemadmodum ubi fuerit Chriſtus Jesus, ibi Catholica eſt Ecclesia. - - - Qui honorat Episcopum, a Deo honoratus eſt. Qui clam Episcopo aliquid agit, diabolo præſtat obsequium.* Ita genuinæ Ignatii Epistolæ, quas Voſſius ex codice Medicæo descripsit. Præter S. Ignatium præeminentiæ Juris-

Jurisdictionis Episcopalis testes sunt S. Irenæus Lib. III. adv. Hær. Cap. III. S. Cypr. in variis Epist. S. Epiphan. Hær. LXXV, qui testatur Aerium inter hæreticos numeratum fuisse, quod Presbyteros Episcopis pares esse assereret.

531. Prob. IV. Ex constanti & numquam interrupta praxi Ecclesiæ. Concilia omnia, tam Generalia quam particularia, celebrata fuerunt a solis Episcopis: & si quando cum Episcopis Presbyteri sederunt in Concilio, non suo, sed Episcoporum absentium nomine, quos repræsentabant, vel ex legitima consuetudine ac privilegio sederunt, ut v. g. Cardinales non Episcopi, & Generales Ordinum. Atqui in Conciliis maxime exercetur Jurisdictio Ecclesiastica, quia ibi leges conduntur, & pœnæ contra transgressores statuuntur. Ex quo conficitur, jurisdictionem Ecclesiasticam non in Presbyteris, sed in Episcopis residere. Et sane jurisdictio penes Principem residet, non penes subditos. Atqui Episcopi sunt Ecclesiæ Principes, qui, ut paulo ante ex S. Ignatio M. audivimus, Christum Dominum, ac Deum Patrem nobis exhibent: Presbyteri vero sunt subditi, qui parere debent Episcopis, sicut Apostoli Christo. Ergo. Cæterum Episcopos potestate Jurisdictionis Presbyteris superiores esse non jure tantum Ecclesiastico, sed etiam divino, ostendunt tum allatæ rationes ex Scriptura & Patribus, tum decantata illa regula Augustiniana: Quod semper & ubique in Ecclesia fuit observatum, nec in ullo Concilio invenitur institutum, illud censeri debet esse institutionis Apostolicæ & divinæ. Atqui talis est præeminentia dignitatis, & Jurisdictionis Episcopalis. Ergo.

Argumenta contraria refutantur.

Ordinationes a Presbyteris factas fuisse non evincitur ex Epistola PP. Nicænorum.

532. Objic. I. contra I. Conclusionem, Ordinatio a Presbyteris facta. Presbyteri possunt ordinare ministros Ecclesiæ. Ergo Episcopi non sunt jure divino superiores Presbyteris potestate Ordinis. P. A. Nicænum I. in Epistola Synodica ad Ecclesiam Alexandrinam,

nam, & Fratres Aegypti, Lybiæ, & Pentapolis, iis qui a Meletio Episcopo schismatico Lycopoleos ordinati fuerant, nec tamen schismati adhæserant, jus dat ordinandi & nominandi Clericos. *Illi autem, qui Dei gratia ad nullum schisma defecisse comperti sunt, & se intra Catholicam Ecclesiam impollutos continuerunt, jus habeant & ordinandi, & eos qui Clero digni fuerint nominandi.* Ergo. R. D. A. Presbyteri possunt ordinare Episcopos, Presbyteros & Diaconos, N. A. Ministros Ecclesiæ inferiores, subdist. Ex privilegio Romani Pontificis, & potestate extraordinaria, C. A. Vi ordinationis suæ, & potestate ordinaria, N. A. & Consec. Ad *prob.* R. Per jus ordinandi non intelligi a Nicænis Patribus jus consecrandi, sed tantum suo suffragio eligendi, probandi, confirmandi ministros a populo electos & nominatos, etiam non expectata cæterorum de Clero approbatione & confirmatione.

533. Dices I. Clericis a Meletio ordinatis, qui, postquam schismati adhæserunt, ad Catholicam Ecclesiam revertebantur, ademit Nicænum jus ordinandi. Ergo jus ordinandi non significat jus suo suffragio eligendi, sed consecrandi. P. C. Non est credibile, quod Nicænum jus illud Clericis illis adimere voluerit, quod etiam Laicis concedebatur. Atqui jus eligendi suo suffragio Ministros Ecclesiæ concedebatur etiam Laicis. Ergo Nicænum noluit Clericis illis in schisma lapsis adimere jus eligendi. Ergo jus ordinandi idem est, ac jus consecrandi. R. C. A. N. C. Ad *prob.* N. ultimam consec. Nicænum Clericis illis in schisma olim lapsis non ademit jus eligendi, etiam laicis concessum; sed solum prohibuit, ne suo solo suffragio electionem Ministrorum Ecclesiæ a populo factam approbarent ac confirmarent, non expectata aliorum Clericorum sententia: quod tamen facere poterant Clerici a Meletio ordinati, qui schismati non adhæserant.

Non ex Hist. Ecclesiast.

534. Dices II. Ex Historia Ecclesiastica habetur, sæpius Presbyteros ab aliis Presbyteris fuisse ordinatos. Ergo. P. A. Cassianus Collat. IV. Cap. I. refert, quod Paphnutius Abbas Danielem discipulum ordinaverit primo

mo Diaconum, deinde Presbyterum. S. Greg. Turonensis Lib. X. Hist. Cap. XXXI. narrat, Turonenses, ejecto suo Episcopo Brictio, Justinianum ordinasse. Theodoretus Lib. IV. Hist. Eccl. Cap. XII. scribit, pulsis a Valente Imperatore Ariano e Sedibus suis Episcopis Catholicis, Clericos Orientis in viduatis Ecclesiis alios sibi ministros constituisse. R. N. A. Ad *prob.* R. nec Danielem a Paphnutio, nec Justinianum a Turonensibus, nec ministros Ecclesiæ a Clericis Orientalibus proprie ordinatos, seu consecratos fuisse: sed tantum electos, designatos, presentatos; sacram vero cæremoniam ab aliquo Episcopo peractam fuisse. Certe l. c. testatur Theodoretus, S. Eusebium Samosatensem Episcopum, cum multas Ecclesias Pastoribus privatas comperisset, sumpto militari habitu Syriam, Phoeniciam, ac Palæstinam peragrasse, Presbyteros, Diaconos, aliosque Ecclesiæ ministros ordinasse.

Non ex Ordinationibus Chorepiscoporum.

535. Dices III. Chorepiscopi, licet Episcopalem characterem non habuerint, ordinabant tamen ministros Ecclesiæ, etiam Presbyteros, saltem consulto prius & permittente Episcopo. Ergo. R. plures Chorepiscopos, non tantum per accidens, quia a Sede sua pulsi fuerant, vel ab hæresi ad Ecclesiam Catholicam redierant, verum etiam petentibus ac volentibus Episcopis, qui ob Diœcesium suarum amplitudinem ubique præsto esse non poterant, consecrationem Episcopalem habuisse, adeoque mirum non esse, quod Presbyteros etiam sæpe ordinaverint. Veritas asertionis nostræ ex variis Ecclesiasticis monumentis comprobatur. Concilium Ancyranum, interprete Dionysio Exiguo, Can. XII. ait, *Chorepiscopis non licere Presbyteros, aut Diaconos ordinare; sed nec Presbyteris Civitatis, sine præcepto Episcopi vel litteris, in unaquaque Parochia aliquid imperare; nec sine authoritate litterarum ejus, in unaquaque Parochia aliquid agere.* Antiochenum Can. X. *Qui in vicis vel possessionibus Chorepiscopi nominantur, quamvis manus impositionem Episcoporum perceperint, & ut Episcopi*

pi consecrati sint, tamen Sanctæ Synodo placuit, ut modum proprium recognoscant, ut gubernent sibi subjectas Ecclesias, earumque moderamine curaque contenti sint. Ordinent etiam Lectores & Subdiaconos, atque Exorcistas, quibus promotiones istæ sufficiant. Nec Presbyterum vero, nec Diaconum audeant ordinare, præter Civitatis Episcopum, cui ipse cum possessione subjectus est. S. Isidorus Hispalensis Lib. II. de Officiis Eccl. Cap. VI. de iisdem Chorepiscopis scribit: *Hi in vicis & villis instituti gubernant sibi commissas Ecclesias, habentes licentiam, constituere Lectores, Subdiaconos, Exorcistas; Presbyteros autem & Diaconos ordinare non audeant, præter conscientiam Episcopi, in cujus regione præesse noscuntur.* Verum hæc de aliquibus tantum, non de omnibus Chorepiscopis dicta volumus; constat enim complures eorum simplices fuisse Presbyteros, nullo Episcopali charactere insignitos, quorum officium erat, in vicis & regionibus, quibus præsidebant, invisere parochias, & non plebem solum, sed & ipsos Parochos, & Clericos inferiores in officio continere, disciplinæ & Decretorum Synodalium observationi invigilare, & Ordines Diaconatu minores conferre. Cæterum Chorepiscopi nono exeunte sæculo, aut certe circa medium sæculi X, ubique abrogati fuerunt in Occidente, ac paulo post etiam in Oriente, magna utriusque Ecclesiæ consensione, tum ob turbas ab eis excitatas; tum ad excutiendam Episcoporum desidiam, qui reditibus temporalibus Episcopatuum contenti, Sacerdotii onera in Chorepiscopos passim rejiciebant.

Aut Abbatum.

536. Dices IV. Simplices Presbyteri & Abbates possunt, juxta gravium Theologorum sententiam, ex privilegio Romani Pontificis conferre Diaconatum & Presbyteratum. Ergo Episcopi non sunt jure divino Presbyteris superiores potestate Ordinis. P. A. Innocentius VIII. A. 1489. concessit Abbati Cisterciensi potestatem conferendi Monachis suis Diaconatum. Ergo. *Conf.* Eugenius in Florentino, in Decreto pro Armenis ait, ordinarium Ministrum Ordinis esse Episco-

sco-

scopum. Ergo ſupponit ſimplicem Presbyterum, ex conceſsione Apostolica eſse poſse ministrum Ordinationis extraordinarium. R. I. N. C. Episcopi habent potestatem ordinandi Presbyteros & Diaconos, ut Ministri ordinarii, ac vi Ordinationis ſuæ; ſimplices vero Presbyteri & Abbates, si verum foret, quod in antecedente affirmatur, eam potestatem haberent ex Apostolico privilegio, non vi Ordinationis ſuæ, & tamquam ministri extraordinarii. Ergo verum est, quod Episcopi, vi Ordinationis ſuæ, ſint Presbyteris ſuperiores potestate Ordinis. R. II. N. A. Quamvis Joannes Morinus, aliique pauci id aſserant, Vasquius vero dubitare videatur, communiſsima tamen est Theologorum ſententia, eum qui Episcopalem characterem non habet, non poſse eſse ministrum etiam extraordinarium Diaconatus & Presbyteratus, nec validam fore ipsius etiam Romani Pontificis conceſsionem. Ratio est, quia Scriptura divina & traditio Ecclesiæ non alium aſsignant eorum Ordinum ministrum, quam ſolum Episcopum, & nulli alteri umquam legitur talis facultas conceſsa, quacunque urgente neceſsitate. Hinc a divina omnino institutione pendere merito censendum est, quod Diaconatus & Presbyteratus a nemine alio, quam ab Episcopo conferri poſsint. Ad *prob.* R. Privilegium illud, quantum ad Diaconatus collationem attinet, incertæ omnino authoritatis eſse, rejicique a Turnelio, Sylvio, Hallerio, aliisque viris doctiſsimis. Certe Bulla illa nec in Bullario Romæ edito invenitur, nec in publicis monumentis, quibus Pontificum Constitutiones referuntur; ipsique Cistercienses Abbates prætenso illo privilegio numquam ſunt usi. Benzonius Lib. II. de Jubilæo Cap. XXIII. refert, Sacram Cardinalium Congregationem Concilii Tridentini Interpretum A. 1592. declaraſse, eam fuiſse Innocentii VIII. mentem, ut Abbates Cistercienses cuilibet Antistiti Catholico rite promoto facultatem dare poſsent ordinandi Monachos ſibi ſubditos, etiam absque Ordinarii consensu. Ad *Conf.* C. A. D. C. Poſse eſse ministrum extraordinarium aliquorum Ordinum, nempe minorum, & Subdiaconatus,

quæ

quæ non ſunt verum ac proprie dictum Sacramentum, C. C. Diaconatus & Presbyteratus, N. C. Quod si dicas, Presbyteros ex privilegio Pontificis poſse eſse ministros extraordinarios Sacramenti Confirmationis, modo utantur chrismate ab Episcopo consecrato. Ergo etiam Sacramenti Ordinis. R. N. C. Prius illud Presbyteris quibusdam concesſum fuiſse a S. Gregorio M, aliisque Romanis Pontificibus, atque in Ecclesia Orientali jam a multis ſæculis in morem transiiſse, certum atque indubitatum est: At vero ratum aliquando habuiſse Ecclesiam Diaconatum vel Presbyteratum ab aliis quam ab Episcopis collatum, nullo ſolido argumento evinci potest. In his autem, quæ a ſola voluntate Christi instituentis pendent, infirmum est argumentum, quod a paritate ducitur.

Non ex impositione manuum super ordinandos.

537. Dices V. Simplices Presbyteri manus imponunt Sacerdotibus ordinandis. Ergo ſunt ſaltem comministri Ordinis cum Episcopo. *Conf.* Qui potest majus, potest & minus. Atqui Presbyteri poſsunt quod est majus, nempe Eucharistiam conficere, & absolvere a peccatis. Ergo etiam poſsunt quod est minus, nimirum ordinare Diaconos & Presbyteros. R. C. A. N. C. Impositio manuum, quam adhibent Presbyteri, non est Sacramentalis, ut vel ex eo patet, quod nulla verba proferant; ſed mere cæremonialis, ad demonstrandam fraternitatem & consensionem, quam cum Presbyteris de novo consecratis ineunt. Huic ritui apud Græcos respondet ſalutatio, quam Presbyteri Presbyteris, Diaconi Diaconis de novo consecratis exhibent. Ad *Conf.* D. M. Qui potest majus in eodem genere, potest etiam quod est minus, C. M. Qui potest majus in diverso genere, N. M; alias ſequeretur, quod Sacerdotes poſsent etiam mortuos ſuscitare, cum istud longe minus ſit, quam Eucharistiam conficere, vel peccatores absolvere a peccatis.

Aut ex praxi Ecclesiæ Alexandrinæ.

538. Dices VI. Presbyteri poſsunt consecrare Episcopos. Ergo multo magis ordinare poſsunt alios Presbyteros. P. A. Eutychius Patriarcha Alexandrinus, Scriptor ſæc. X. circa A. 936. in Chronico ſuo Arabico,

co, quod Latinum dedit nobis Joannes Seldenus Anglus, testatur, præter Alexandrinum Antistitem in tota Ægypto nullum extitiſse Episcopum usque ad Demetrium, cui in Alexandrina Cathedra ſuccesſit Heraclas circa A. 234: ideoque Alexandrinos Episcopos a Presbyteris ſuis fuiſse consecratos. R. N. A. Ad *prob.* ajo, Eutychium Patriarcham Schismaticum nullum prorsus, hac in re mereri fidem. Est enim omnino incredibile, quod D. Marcus, qui Alexandrinam Cathedram pluribus annis tenuit, Apostolos imitatus non fuerit plures ordinando Episcopos in Ægypto. II. Tertul. initio libri contra Valentinianos testatur, quod Valentinus Ægyptius novam hæresin invexerit, ægre ferens alium in Episcopatu ſibi præpositum fuiſse. III. Alexander Alexandrinus Episcopus, annis circiter LXX. post mortem Demetrii, teste Socrate Lib. I. Hist. Eccl. Cap. III, ad omnes totius Orbis Episcopos ſcripsit: *Nos quidem una cum Ægypti ac Lybiæ Episcopis, prope centum numero, in unum congregatis, tum ipsum* (Arium) *tum eos, qui illi adhæserunt, anathemate perculimus.* Incredibile autem est, intra annos LXX. adeo in Ægypto increbuiſse Episcoporum numerum, si quidem usque ad Demetrium, vel Heraclam nulli extitiſsent. IV. Nullus omnino Scriptorum primis X. ſæculis, ante Eutychium, rem tam insolitam & infrequentem memoriæ prodidit. V. Vicinæ Ægypto regiones, Palæstina & Africa ſæculo II. & III. Episcopis abundabant, ut vel ex ſolis Cypriani Conciliis Carthagine habitis manifeste dignoscitur. Vide hac de re Bollandianos Tomo V. Junii in prævia Chronologia Patriarcharum Alexandrinorum, qui referunt, Abrahamum Echellensem Maronitam, Arabicæ linguæ peritiſsimum, in ſuo Eutychio vindicato Romæ, edito ſæpius malam fidem interpretis, Joannis Seldeni Puritani, accuſaſse. Ubi enim legendum erat *Conſtituere*, quod Presbyteris convenire poterat, ſemper Seldenus vertit *Creare*, quod iis nequaquam competit. Cæterum fabulam Eutychii, quod B. Marcus duodecim Presbyterorum Collegium instituerit, juſseritque non alium quam

unum

unum ex duodecim Alexandrinum Antistitem creari, apertæ falsitatis arguunt tum Scriptorum omnium per X. omnino sæcula silentium, tum aliquorum opposita authoritas. Certe ex Chronico Orientali constat Anianum Succesforem Marci ab ipso Marco ordinatum fuisse. Verba Chronici sunt: *Constituit* (Marcus) *Anianum Episcopum Alexandriæ, & cum eo tres Presbyteros, & Diaconos septem.* Severus autem Historiæ Patriarchalis collector S. Agrippinum sæculo II. non a Presbyteris illis duodecim, sed a populo electum fuisse tradit.

Aequalis Presbyterorum cum Episcopis jurisdictio perperam infertur ex Scripturis.

539. Obj. II$^{do.}$ contra II. Conclusionem, Authoritas Scripturarum. Ad Philipp. I. dicitur: *Paulus & Timotheus, servi Jesu Christi, omnibus Sanctis in Christo Jesu, qui sunt Philippis, cum Episcopis & Diaconibus.* Ergo cum Apostolus per Episcopos intellexerit Presbyteros, nullum est illos inter & Episcopos discrimen, saltem quoad potestatem Jurisdictionis. II$^{do.}$ Act. XX. v. 28. Paulus majores natu Ecclesiæ Ephesinæ ita alloquitur: *Attendite vobis & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Ergo Presbyteri simplices eamdem habent jurisdictionem, quam Episcopi. R. ad I. C. A. N. C. Dico enim nomine Episcoporum intelligi etiam Presbyteros, non quod dignitatem & characterem Episcopalem habuerint, sed quod gubernarent cum Episcopo Philippensem Ecclesiam, quamvis illi subordinati. Ad II. N. C. Nam I$^{mo.}$ congrue ac verisimiliter dici potest, quod Paulus convocaverit Episcopos vere tales ex vicinis locis, ut scribit S. Iræneus Lib. III. adv. Hær. Cap. XIV. *In Mileto convocatis Episcopis & Presbyteris, qui erant Ephesi, & in maximis civitatibus, dixit &c.* Dici potest II. etiam Presbyteros vocari Episcopos, non quod Episcopalem characterem habuerint, sed quia ab Episcopis in partem sollicitudinis Pastoralis vocati erant, sine quorum consilio nullum gravius negotium ab Episcopo gerebatur, quamvis origo & fons regiminis in solo Episcopo esset. Cum igitur Episcopi nomen Inspectorem ac Visitatorem significet, poterat hoc nomen etiam Presbyte-

byteris illis concedi. Et quemadmodum ex eo, quod olim Episcopi *Papæ* dicti fuerint, non evincitur paris illos fuiſse potestatis cum Romano Pontifice: ita ex eo, quod Presbyteri dicti fuerint Episcopi, minime ſequitur, eos æquales fuiſse Episcopis proprie talibus. Dici potest III, cum Scriptura ſumi debeat in ſensu proprio, probabilius Ephesi, atque in celeberrimis Civitatibus plures fuiſse primis Ecclesiæ temporibus Episcopos vere tales, qui eamdem administrabant Ecclesiam unanimi consilio & authoritate, prout etiam Romæ contigit, cujus eodem tempore Episcopi fuerunt Paulus, Linus, Cletus, Clemens, Petro tamen ſubordinati. Ut enim observat Petavius in Diſsertation. Ecclesiasticis Lib. I. Cap. II, primis ſtatim Ecclesiæ temporibus Presbyteri omnes vel plerique eorum ſic ordinabantur ab Apostolis, ut Episcopi pariter ac Presbyteri gradum obtinerent. Id eo fieri ſolitum eſse verisimile est, quod cum Religio Christiana progreſsionem in dies faceret, perque Civitates & populos propagaretur, opus fuerit paratam eſse copiam Episcoporum, qui ad urbes & provincias Christiano partas nomini cum potestate mitterentur, ut ea, quæ a ſolis Episcopis administrabantur, præstare poſsent: cujusmodi ſunt Clericorum Ordinatio per manuum impositionem, Confirmationis Sacramentum, & alia quædam, quæ ſimplices Presbyteri non attingebant.

540. Neque dicas, ex Scriptura potius colligi, paucos ab Apostolis fuiſse ordinatos Episcopos, eo quod Samaria inclyta Civitas, Jerosolymitanæ æmula, & in ipso Judææ confinio ſita, nullum habuerit peculiarem Episcopum; cum neceſse fuerit ad eam mitti Petrum & Joannem, ut munus obirent Episcopale, ministrando Sacramentum Confirmationis. Respondeo enim, eo tempore Apostolos omnes in Judæa versatos fuiſse, eosdemque nondum terrarum orbem inter ſe prædicatione illustrandum partitos fuiſse: hinc nondum opportunum tempus Apostolis visum eſse plures creandi Episcopos pro locis vicinis, cum ipsi præsenti tunc neceſsitati abunde ſufficerent. At vero, dispersis per

orbem

orbem Apostolis, alia via Ecclesiæ consulendum erat, pluresque in celeberrimis urbibus creandi erant Episcopi, quos necesſitate exigente jam paratos, & regendæ Ecclesiæ jam aſsvetos, populis ad Christum recens perductis præficerent. Paulo post tamen, viventibus adhuc Apostolis quibusdam, cum refrigescente charitate contentiones & rixæ populum inter & Episcopos exortæ eſsent, in remedium ſchismatis, unum aliquem e numero Presbyterorum eligi placuit, qui præeſset reliquis: atque ita desiere pari non ſolum dignitate, ſed etiam Ordine ac potestate plures creari, translata in unum tam honoris, quam functionis prærogativa, ut colligitur ex Cap. II. Apocalypsis B. Joannis, in quo ſcribit ſeptem Angelis, id est, totidem Ecclesiarum Episcopis, ſingulis ſingillatim: ac perpetuæ ſucceſsiones Episcoporum in plerisque civitatibus ſplendidioribus, memoriæ ab antiquiſsimis, & fide digniſsimis Scriptoribus proditæ, id testantur, quarum exordium ab ipsis primis Christianæ Religionis temporibus deducitur.

Ex B. Hieronymo.

541. Objic. III. Authoritas S. Hier. qui in Caput I. Epist. ad Titum ſcribit: *Idem eſt ergo Presbyter, qui & Episcopus; & antequam diaboli inſtinctu ſtudia in religione fierent, & diceretur in populis, Ego ſum Pauli, ego Apollo, ego autem Cephæ, communi Presbyterorum consilio Ecclesia gubernabatur. Poſtquam vero unusquisque eos, quos baptizaverat, ſuos putabat eſse, non Chriſti, in toto orbe decretum eſt, ut unus de Presbyteris electus ſuperponeretur cœteris, ad quem omnis Ecclesiæ cura pertineret, & ſchismatum ſemina tollerentur.* II. Eodem loco pergit S. Doctor. *Sicut ergo Presbyteri ſciunt, ſe ex Ecclesiæ consuetudine, ei qui ſibi præpositus fuerit, eſse ſubjectos; ita Episcopi noverint, ſe magis consuetudine, quam dispositionis Dominicæ veritate Presbyteris eſse majores, & in commune debere Ecclesiam regere, imitantes Moysen, qui cum haberet in poteſtate ſolus præeſse populo Israel, ſeptuaginta elegit, cum quibus populum judicaret.* III. Epist. LXXXV. ad Evagrium ſcribit: *Alexandriæ a Marco Evan-*

vangelista usque ad Heraclam & Dionysium Episcopos, semper unum ex se electum in excelsiori gradu collocatum Presbyteri Episcopum nominabant: quomodo si Exercitus Imperatorem faciat; aut Diaconi eligant de se quem industrium noverint, & Archidiaconum vocent. Ergo juxta S. Hier. nulla erat prioribus Ecclesiæ temporibus Episcopi consecratio. IV. In eadem Epistola superbiam damnans Diaconorum Romanæ Ecclesiæ, qui, cum essent Aerario Ecclesiastico præfecti, impensius a populo colebantur, atque ideo supra Presbyteros se extollebant, scribit: *Audio quempiam in tantam erupisse vecordiam, ut Diaconos Presbyteris, id est, Episcopis anteferret. Nam cum Apostolus perspicue doceat, eosdem esse Presbyteros, quos Episcopos, quis patiatur, mensarum & viduarum minister ut supra eos se tumidus efferat, ad quorum preces Christi corpus, sanguisque conficitur?*

542. Antequam ad textus illos in objectione adductos respondeam, observo I. S. Hier. clare asserere, Episcopos esse jure divino Presbyteris superiores potestate Ordinis. Nam eadem illa Epist. LXXXV. ad Evagrium scribit: *Quid enim facit, excepta Ordinatione, Episcopus, quod non faciat Presbyter?* Et in Dial. contra Luciferianos asserit, ad solos Episcopos pertinere jus dandi Spiritum Sanctum per Sacramentum Confirmationis, & quidem ex institutione Christi. *Disce hanc observationem ex ea auctoritate descendere, quod Spiritus Sanctus ad Apostolos descendit.* Observo II. S. Hier. clare docuisse, Episcopos esse superiores Presbyteris etiam potestate Jurisdictionis. In Dialogo enim contra Luciferianos scribit, Episcopos supremos esse Sacerdotes, in quibus summa residet potestas: *Ecclesiæ salus in Summi Sacerdotis dignitate pendet, cui si non exsors quædam, & ab hominibus eminens detur potestas, tot erunt in Ecclesia schismata, quot Sacerdotes.* Utrum vero S. Hieronymus existimarit Episcopos superiores esse Presbyteris potestate Jurisdictionis, jure divino, vel ex Ecclesiastica tantum institutione, graves authores dubitant. Quidquid tamen S. Hier. senserit, certe ab Aerii er-

rore

rore remotiſsimus fuit, qui docebat Presbyteros æquales eſse Episcopis potestate Ordinis & Jurisdictionis, ſpectata institutione Christi; male autem feciſse Ecclesiam, quod majorem Episcopis potestatem conceſserit, quam Presbyteris. Mihi multo probabilius videtur, a S. Hier. præeminentiam Jurisdictionis Episcopalis aſsertam fuiſse ex ipsius etiam Christi institutione. Ratio id dicendi petitur I. ex Epist. LXXXV. ad Evagrium, in qua ſcribit S. Doctor: *Ut ſciamus Traditiones Apoſtolicas ſumptas de veteri Teſtamento, quod Aaron & filii ejus, atque Levitæ in Templo fuerunt, hoc ſibi Episcopi, & Presbyteri & Diaconi vindicant in Eccleſia.* Ergo cum Episcopos comparet cum Aarone, Presbyteros cum filiis Aaron, & Diaconos cum Levitis: & Aaron jure divino fuerit illis ſuperior potestate jurisdictionis, idem omnino affirmare videtur etiam de Episcopis. II. Comment. in Cap. III. Epist. ad Titum ait, Episcopum ſimilem eſse Moysi, Presbyteros LXX. Senioribus: In Epist. vero ad Marcellam ſcribit: *Apud nos Apoſtolorum locum Episcopi tenent.* Atqui Moyses & Apostoli jure divino erant ſuperiores. Ergo etiam Episcopi.

543. His præmiſsis, R. ad I. S. Hier. textum, eundem eſse Presbyterum, qui & Episcopus, non quoad characterem & Ordinem, ſed quoad functionem administrandæ & gubernandæ Eccleſiæ. Etenim in primordiis Eccleſiæ Presbyterorum Collegium, ex Episcopi consensu & voluntate, ac potestate communicata, Eccleſiam gubernabat, leges decretaque ſanciebat, pœnas infligebat; ita ut nemo unus ſuopte nomine, & authoritate illa præstaret, ſed in commune omnia, deque totius Collegii ſententia fierent. Hanc autem potestatem non habebant Presbyteri vi Ordinationis ſuæ, ſicut eam Episcopus habet, ſed ex mera delegatione, & libera voluntate Episcoporum. Ad II. R. verbis illis id ſolum innuit S. Hieronymus, Episcopos partim inſtitutione divina majores eſse Presbyteris, ſcilicet quoad primariam & radicalem institutionem Jurisdictionis Episcopalis, quæ ex ratione ſua tendit ad regendos fideles: partim ex consuetudine Eccleſiæ, quæ ad tol-

lenda

lenda ſchismata mutavit disciplinam, decrevitque, ut deinceps ad ſolum Episcopum, excluso Presbyterorum Collegio, Ecclesiæ cura pertineret. Recole dicta priore Numero. Ad III. R. Comparationem a S. Doctore non institui circa ritum inaugurationis Episcopi, & Archidiaconi, vel Imperatoris, ſed circa ipsam electionem. Sicut nimirum ex militibus Imperator, ex Diaconis Archidiaconus: ita olim ex ſolo ordine Presbyterorum aſsumebatur a Presbyteris, qui consecraretur in Episcopum. Cæterum quod B. Hieronymus agnoverit, Presbyterum in Episcopum electum indigere nova consecratione, patet ex eadem Epistola LXXXV. ad Evagrium, in qua agnoscit in Episcopo potestatem ordinandi Sacerdotes, & Ecclesiæ ministros, quam non habet Presbyter: ad quam proinde obtinendam non ſufficit consecratio Presbyteralis, ſed requiritur alia a Christo instituta, nimirum Episcopalis, ſine qua non potest aliis communicari potestas conficiendi corpus & ſanguinem Domini, & absolvendi a peccatis. Ad IV. R. ſicut ad I. Nimirum Presbyteros fuiſse Episcopos, non quoad characterem, ſed nuncupatione & regimine, quamvis fons & origo regiminis in ſolo eſset Episcopo. Ea quippe moderatio primis Ecclesiæ temporibus in Episcopis erat, ut in commune bonum omnia cum Sacerdotum cœtu gererent, neque his inconsultis Præsules quidquam aggrederentur. Eadem responsione ſolvuntur, quæ Blondellus, aliique novatores nobis opponunt ex Primasio, Sedulio, S. Isidoro, Ven. Beda, Alcuino, Amalario, & Hincmaro.

544. Dices I. S. Hier. Epist. LXXXV. ad Evagrium arguit ſuperbiam Diaconorum Ecclesiæ Romanæ ſui temporis, aitque Presbyteros ſui temporis præponendos eſse Diaconis, eoquod Presbyteri non tantum in primitiva Ecclesia, ſed etiam ætate Hieronymi ſint Episcopi. Ergo. II. Presbyteros eſse Episcopos probat ex eo, quod in primitiva Ecclesia non alius ad Episcopatum promotus fuerit, quam ex ordine Presbyterorum. Ergo exclusit a Presbytero in Episcopum electo neceſsitatem novæ consecrationis; alias etiam Diaconi

coni vocari possent Episcopi, quia quandoque ex Ordine Diaconorum evecti sunt ad Episcopalem Cathedram, ut v. g. S. Athanasius Alexandrinus. III. Episcoporum institutionem, ait in Comment. in Cap. I. Epist. ad Titum, factam fuisse ad sedandas turbas tempore schismatis Corinthiaci. Ergo juxta S. Hieronymum institutio Episcoporum non est juris divini, sed Ecclesiastici. Ergo Episcopi non jure divino, sed Ecclesiastico sunt Presbyteris superiores. R. ad I. D. A. Eo quod Presbyteri sint Episcopi quoad characterem, N. A. Quoad potestatem jurisdictionis, si hæc ipsis ab Episcopo communicetur, prout olim factum erat, C. A. N. C. Ad II. N. C. Idcirco Presbyteri vocabantur Episcopi, quia cum Episcopo gubernabant Ecclesiam communi consilio; non vi Ordinationis suæ, sed vi potestatis libere communicatæ, & ab Episcopo dependentis, in quo solo erat fons potestatis: & quia, mortuo Episcopo, jus habebant eligendi Episcopum. Contra vero Diaconi, cum fuerint in ordine Ministrorum, hoc jure carebant, nec Ecclesiam cum Episcopo gubernabant. Ad III. N. A. S. Hier. nusquam scripsit, Episcopos fuisse ab Apostolis institutos occasione schismatis Corinthiaci; sed tantum occasione illius curam Ecclesiæ totam solis Episcopis demandatam fuisse. Optime enim noverat, ante schisma illud Corinthiacum, Jacobum Fratrem Domini Jerosolymorum Episcopum creatum fuisse, Petrum Antiochiæ sedisse, & antequam discederet, Evodium suum in ea Sede Successorem ordinasse, Marcum Alexandriæ Episcopum fuisse &c.

Aut aliis Patribus.

545. Objic. IV. Authoritas aliorum Patrum. S. Ambr. Comment in Cap. IV. Epist. ad Ephes. scribit: *Timotheum Presbyterum a se creatum, Episcopum vocat; quia primum Presbyteri Episcopi vocabantur, ut recedente uno, sequens ei succederet. Denique apud Ægyptum Presbyteri consignant, si præsens non sit Episcopus.* II. S. Chrys. Hom. XI. in Caput III. I^{mæ} Ad Timoth. *Inter Episcopum atque Presbyterum interest ferme nihil. Quippe & Presbyteris Ecclesiæ cura permissa est, & quæ de Episcopis*

ſcopis dixit, ea etiam Presbyteris congruunt: ſola quippe Ordinatione ſuperiores illi ſunt, atque hoc tantum plus quam Presbyteri habere videntur. Ergo juxta S. Chrys. Epiſcopi ſola potestate Ordinis, non vero Jurisdictionis ſunt Presbyteris ſuperiores. III. S. August. Epist. LXXXII. alias XIX. ad S. Hier. ſcribit: *Quamvis enim ſecundum honorum vocabula, quæ jam Eccleſiæ uſus obtinuit, Episcopatus Presbyterio major ſit: in multis rebus tamen Auguſtinus Hieronymo minor eſt.* Ergo consuetudine tantum Ecclesiæ Episcopus major est Presbytero. *Conf.* Michael Medina Theologus Catholicus Lib. I. de Sacrorum hominum origine & continentia, Cap. V. fatetur, S. Hier. S. Ambr. S. Aug. Sedulium, Primasium, S. Chrysost. Theophilactum, Oecumenium &c. idem cum Aerio ſensiſſe. R. ad I. Authorem commentarii illius non eſſe S. Ambrosium, ſed Hilarium Diaconum Luciferianum, aut certe alium ignoti nominis, qui Ambrosiaster communiter appellatur, hominem nullius prorsus in Ecclesia authoritatis, cujus libri ſcatent erroribus. Ad II. N. C. Ex citatis verbis clare dignoscitur, S. Chrysostomum loqui de ea potestate, in qua Episcopi neceſſario & eſſentialiter ſuperiores ſunt Presbyteris, & quæ nullo modo ſimplici Sacerdoti potest communicari, qualis est ſola potestas ordinandi Diaconos, Presbyteros & Episcopos. At vero potestas jurisdictionis tam pro foro interiori quam exteriori, non est ita agglutinata Episcopatui, ut communicari nequeat Presbyteris ſecundi ordinis, & ſæpe ab Episcopis, vel Romano Pontifice illis non communicetur. Atque ita explicandi ſunt Theophilactus & Oecumenius, qui idem dicunt, quod S. Chrysostomus. Ad III. N. C. S. Aug. non ait, characterem Episcopalem, ſed nomen Episcopi ex usu Ecclesiæ evaſiſſe honoris titulum, cum ante Christiana tempora apud Gentiles nomen Episcopi fuerit tantum nomen officii, non autem honoris & dignitatis, ſicut modo in Ecclesia. Ad *Conf.* R. hanc Medinæ aſſertionem fuiſſe inconsideratam, ac temerariam, maleque illum idcirco audire

 apud

apud Catholicos Doctores, Valentiam, Bellarminum, Petavium, Cabaſsutium &c.

Ex Silentio Tridentini.

546. Obj. V. Silentium Tridentini, quod Seſs. XXIII. Can. VII. de Sacramento Ordinis, definivit quidem Episcopos Presbyteris ſuperiores eſse, expreſse tamen decidere noluit, quamvis complures ex Patribus id optarent, an Episcopi Presbyteris ſint ſuperiores jure divino. Ergo Concilium putavit eam ſuperioritatem oriri ex jure tantum Ecclesiastico. R. C. A. N. C. Tridentinum ſatis mentem ſuam prodidit, dum Canone VI. Anathema dixit illis, qui negaverint in Ecclesia Catholica eſse Hierarchiam divina ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, & ministris. Si enim Episcopi non eſsent jure divino ſuperiores Presbyteris, Hierarchia Ecclesiæ non foret divina, ſed Ecclesiastica ordinatione instituta. Cæterum Canone VII. noluit Concilium definire expreſse, Episcopos Presbyteris ſuperiores eſse jure divino, Imo. ne disputatio de jure residendi iterum ſuscitaretur, an nimirum Episcopi præcepto divino, vel Ecclesiastico teneantur residere in ſuis Ecclesiis. II. Ne videretur aliquibus per hoc definire, quod Episcopis potestas jurisdictionis conferatur immediate a Christo, non autem, ut communior tenet ſententia, immediate a Romano Pontifice. Vide Cardinalem Pallavicinum in Hist. Conc. Tridentini Lib. XVIII. Cap. XII. Quamvis vero hoc a Tridentino expreſse definitum non fuiſse fateamur, si non de fide, certa tamen & fidei proxima est ea ſententia, quæ docet Episcopos potestate Ordinis & Jurisdictionis eſse *jure divino* Presbyteris ſuperiores, ut ſatis ostendunt rationes, quas in probatione geminæ Conclusionis adduximus.

Ac ratione.

547. Obj. VI. Ratio. Presbyteri vi Ordinationis ſuæ habent potestatem remittendi peccata, ſive ſolvendi & ligandi. Ergo potestate Jurisdictionis non ſunt inferiores Episcopis. R. D. A. Habent potestatem remittendi peccata radicalem, C. proxime expeditam N. A. & Consec. Ut Presbyteri licite & valide remittere poſsint peccata in Sacramento Pœnitentiæ, requiritur

appro-

approbatio Episcopi. Contra vero Episcopus vi Ordinationis suæ acquirit potestatem regendi & gubernandi Ecclesiam, cui præficitur, & quidem proxime expeditam: potestque reservare sibi graviora quædam crimina, a quibus nullus Pesbyter, quamvis ab Episcopo approbatus, absolvere potest, nisi specialem ab illo id faciendi facultatem obtinuerit. Ergo Episcopus superior est quolibet Presbytero potestate jurisdictionis pro foro interiori. Præterea Episcopus jurisdictionem etiam exteriorem exercet, leges ferendo Ecclesiasticas, excommunicando, &c. quam simplex Sacerdos non habet, nisi delegatam a suo Episcopo, vel Romano Pontifice.

CONTROVERSIA VI.

DE COELIBATU MINISTRORUM ECCLESIÆ. CONTRA PROTESTANTES.

548. Primi contra Coelibatum Clericorum vexillum extulere Jovinianus Monachus Mediolanensis, ad finem IV, & Vigilantius Presbyter Gallus ad initium V. sæculi. Jovinianus, præter alios errores, asserebat Virginitatem non præstare Matuimonio, ideoque fas esse, etiam post emissum castitatis votum, ad nuptias convolare: ipse tamen, teste S. Aug. Lib. de Hæres. Cap. LXXXII. uxorem ducere noluit, non quod majus se apud Deum meritum habiturum inde speraret, sed ne nuptiarum pateretur molestias. Vigilantius docuit, Clericos ordinandos non esse, nisi prius uxorem duxerint, ut constat ex S. Hier. qui initio Libri contra Vigilantium scribit: *Proh nefas! Episcopos sui sceleris dicitur habere consortes: si tamen Episcopi nominandi sunt, qui non ordinant Diaconos, nisi prius uxores duxerint: nulli coelibi credentes pudicitiam, immo ostendentes quam sancte vivant, qui male de omnibus suspicantur: & nisi prægnantes uxores viderint Clericorum, infantes de ulnis matrum vagientes, Christi Sacramenta non tribuunt.* Sæculo XIV. Joannes Wickleffus docere non erubuit, legem perpetuæ continentiæ Juri naturali, ac divino positivo contra-

Errores.

trariam eſse: quem errorem Novatores ſæculi XVI. adoptarunt, ad nuptias paſsim adhinnientes adeo, ut, quemadmodum observavit Erasmus Roterodamus, totum reformationis negotium ideo ſusceptum fuiſse videatur, ut excucullentur Monachi quidam disciplinæ religiosæ impatientes, & matrimonio jungantur Sacerdotes: qui alias Comœdiarum ſolet eſse epilogus. Primus Sacerdotum uxorem publice ausus fuit ducere Andreas Carolostadius Archidiaconus Vittenbergensis, Lutheri discipulus, cujus ſacrilegas nuptias Vittenbergenses Lutherani proprio Miſsæ officio prosecuti ſunt (hanc enim Lutherus nondum abrogaverat) quod impietatis & lasciviæ impudentiſsimæ monumentum ac trophæum jure dixeris. In Miſsæ illius introitu, ut referunt Joannes Cochlaeus in lib. de actis & ſcriptis Lutheri, & Florimundus Raemundus in Hist. de ortu ac progreſsu Hæreseon Sæc. XVI. Lib. II. Cap. VII. verba hæc decantata fuere: *Dixit Dominus Deus, non eſt bonum hominem eſse ſolum. Faciamus ei adjutorium ſimile ſibi.* Oratio autem ſive Collecta, fuit hæc: *Deus, qui poſt tam longam & impiam Sacerdotum tuorum cæcitatem, Beatum Andream Caroloſtadium ea gratia donare dignatus es, ut primus, nullā habita Papiſtici juris ratione, uxorem ducere ausus fuerit: da quæsumus, ut omnes Sacerdotes, recepta ſana mente, ejus veſtigia ſequentes, ejectis concubinis, aut eisdem ductis, ad legitimi consortium thori convertantur. Per Dominum noſtrum J. C. Filium tuum &c.*

Lutheri ſensus & doctrina.

549. Paulo post, Anno 1525. Discipulum ſtrenue ſecutus est Magister, Martinus Lutherus, annorum jam XLV, & uxorem duxit, Monachus Monialem, Catharinam Boræam ex Nimicensi Monasterio profugam, quacum, accinente Hymenæum Marte rustico, ſacrilegas nuptias celebravit. Quæ mens fuerit Lutheri de continentia Clericorum, & facta ostendunt, & libri ab eo ſcripti abunde testantur. Libro de ſervo arbitrio ait: *Quid carnalius, immo quid magis impium, ſacrilegum & blaphemum dici poteſt, quam id, quod Hieronymus ſcribit: Vigi-*

Virginitas cœlum, conjugium terram implet. Tomo V. Editionis Vittenbergensis in Sermone de Matrimonio, quem Vittenbergæ habuit. *Ut non est in meis viribus situm*, inquit, *ut vir non sim, tam non est etiam mei juris, ut absque muliere sim. Rursum, ut in tua manu non est, ut fœmina non sis, sic nec in te est, ut absque viro degas. Nec enim libera est electio aut consilium, sed res natura necessaria, ut marem fœminæ, fœminam mari sociari oporteat. Verbum enim hoc, quod Deus ait: Crescite & multiplicamini, non est præceptum, sed plus quam præceptum divinum, puta opus, quod non est nostrarum virium vel ut impediatur, vel ut omittatur, sed tam est necessarium, quam edere, bibere, purgare, mucum emungere, somno & excubiis intentum esse.* Et in Epist. ad Card. Albertum Archiepiscopum Moguntinum: *Nisi Deus miraculum faciat, & ex viro Angelum, non video quomodo sine offensa & ira Dei possit manere sine conjuge. Et horribile est, si absque uxore inveniatur in morte. Quid enim respondebit Deo interroganti. Ego te creavi marem, qui non solus, sed cum uxore debet esse: ubi tua uxor?* Ita spurcissimus hic & salacissimus Evangelista. Joan. Calvinus Lib. IV. Institut. Cap. XII. cœlibatum Sacerdotum vocat *Sanctitatem fœtidam:* & prohibitionem Matrimonii Sacerdotibus factam, *impiam tyrannidem, non modo contra Dei Verbum, sed etiam contra omnem æquitatem.* Sanctum Hieronymum ait, nimis luculentum perversi ingenii specimen edidisse, quod virginitatem matrimonio anteposuerit.

Ut præsens de Coelibatu Clericorum materia magis eliquetur, sex statuemus Conclusiones, quarum duæ ultimæ dumtaxat ad dogma pertinent, quatuor autem priores inter ipsos Catholicos patronos habent, & oppugnatores.

Coelibatus adnexus fuit Sacris Ordinibus, non jure divino.

550. Conclusio I. Coelibatus jure divino non est adnexus sacris Ordinibus. Ita communissima Theologorum & Canonistarum contra Joan. Major, Turrianum, Thomam Waldensem. Prob. I. argumento negativo, quia id neque ex Verbo scripto, neque ex Verbo tradito

dito

dito sufficienter probari potest. II. positive. Si coelibatus jure divino esset adnexus sacris Ordinibus, Ecclesia justis de causis non posset dispensare, aut immutare coelibatus disciplinam. Atqui hoc est falsum, cum Ecclesia permittat Presbyteris & Diaconis Græcis usum matrimonii ante Ordinationem sacram contracti. III. Concilium Tridentinum prohibitionem Matrimonii Clericis factam non a jure divino, sed Ecclesiastico repetit, dum Canone IX. de Matrimonio anathema dicit illi, qui asseruerit, Clericos in sacris Ordinibus constitutos, *non obstante lege Ecclesiastica, vel voto*, posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse.

Sed Ecclesiastico eoque antiquissimo; jam diu ante Siricii tempora.

551. Conclusio II. Coelibatus Sacris Ordinibus adnexus fuit jure Ecclesiastico antiquissimo, jam inde ab Apostolorum temporibus; adeoque longe ante Siricii Pontificis tempora. Prob. Conclusio. Quod semper in Ecclesia observatum fuit, nec ab ullo Concilio legitur institutum, id censetur esse Apostolicæ traditionis. Atqui coelibatus semper fuit statui Clericorum adnexus. Ergo coelibatus Clericorum est Apostolicæ traditionis. P. min. I^mo. Authoritate Scripturarum. Apostolus ad Titum. Cap. I. v. 7. & 8. *Oportet enim Episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem: non superbum, non iracundum &c. sed hospitalem, benignum, sobrium, justum, sanctum, continentem*, id est, ab uxore abstinentem, quo sensu Apostolus vocem illam usurpavit I. ad Cor. VII. *Si non se continent, nubant.* Idem Apostolus pluribus locis implicite insinuat. II. ad Timoth. II. *Nemo militans Deo implicat se negotiis sæcularibus.* At quod negotium sæculare magis, quam opus conjugii? I. ad Cor. VII. v. 33. *Qui cum uxore est, sollicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisus est.* S. Hier. ex illo Apostoli loco I. ad Cor. VII. v. 5. *Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi*, hoc instruit argumentum Lib. I. contra Jovinianum Cap. XIX. *Si Laicus, & quicunque fidelis orare non potest, nisi carent officio conjugali:*

Sacer-

Sacerdoti cui semper pro populo offerenda sunt sacrificia, semper orandum est, ergo semper carendum matrimonio. Nam & in veteri Lege, qui pro populo hostias offerebant, non solum in domibus suis non erant, sed purificabantur ad tempus, ab uxoribus separati, & vinum & siceram non bibebant, quæ solent libidinem provocare.

552. Prob. II. Authoritate Patrum, qui ante Siricium scripsere. Origenes Hom. XXIII. in Lib. Numer. *Certum est, quia impeditur sacrificium indesinens iis, qui conjugalibus necessitatibus serviunt: unde videtur mihi, quod illius solius est offerre sacrificium, qui indesinenti & perpetuæ se devoverit castitati.* Eusebius Lib. I. Demonstrat. Evangelicæ Cap. IX. *Verumtamen eos, qui sacrati sunt, atque in Dei ministerio cultuque occupati, continere deinceps se ipsos a commercio uxoris decet.* S. Cyrill. Jerosolym. Catech. XII. *Decebat purissimum puritatis Doctorem ex puris prodire thalamis. Si enim qui apud Jesum bene fungitur Sacerdotio, abstinet a muliere: quomodo ipse Jesus e muliere prodiisset?* S. Greg. Nyss. Lib. de Virg. Cap. ult. scribit, Sacerdotem *non obtemperare legi prohibenti*, qui nuptiali opere impurus sacrificium offert. S. Epiphan. qui circa A. 371. Panarium suum scripsit, Hær. LIX, quæ est Catharorum sive Novatianorum, ait: *Quin eum insuper, qui adhuc in matrimonio degit, ac liberis dat operam, tametsi unius sit uxoris vir, nequaquam tamen ad Diaconi, Presbyteri, Episcopi, aut Hypodiaconi ordinem admittit: sed eum duntaxat, qui ab unius uxoris consuetudine sese continuerit, aut ea sit orbatus. Quod in illis locis præcipue fit, ubi Ecclesiastici Canones accurate servantur. At enim nonnullis adhuc in locis Presbyteri, Diaconi, & Hypodiaconi liberos suscipiunt. Respondeo, non illud ex Canonis authoritate fieri, sed propter hominum ignaviam, quæ certis temporibus negligenter agere, ac connivere solet, ob nimiam populi multitudinem, cum scilicet, qui ad eas se functiones applicent, non facile reperiuntur.* Idem Hær. XLVIII. ait, Christum ipsum hujus disciplinæ esse authorem, atque de ea Apostolos leges condidisse, & Canones. *Id quod Apostoli de-*

inde

inde honeste & religiose decreverunt per Ecclesiasticam Sacerdotii regulam. S. Ambr. Lib. de Officiis Cap. ult. Sacerdotes alloquens aſserit, inoffensum & immaculatum ministerium exhibendum eſse, nec ullo *conjugali coitu violandum.*

553. Prob. III. ex Conciliis ante Siricium habitis. Concilium Eliberitanum, initio ſæculi IV. in Hispania celebratum, Can. XXXIII. decrevit: *Placuit, in totum prohiberi Episcopis, Presbyteris & Diaconibus, vel omnibus Clericis positis in ministerio, abstinere se a conjugibus suis, & non generare filios; quicunque vero fecerit, ab honore Clericatus exterminetur.* Concilium Nicænum I. Can. III. ita ſtatuit: *Vetuit magna Synodus, ne liceat Episcopo, nec Presbytero, nec Diacono, nec ulli penitus illorum, qui sunt in Clero, introductam habere mulierem, præterquam utique matrem, vel sororem, vel amitam, vel eas solas mulieres, quæ omnem suspicionem effugiunt.* Ubi nomine mulieris introductæ uxor ſignificatur, ut inferius patebit ex responsionibus ad objectiones.

Lex continentiæ comprehendebat Episcopos: Presbyteros, & Diaconos.

554. Conclusio III. Lex continentiæ in Ecclesia non Latina tantum, ſed etiam Orientali, ſaltem usque ad tempora fere Trullanæ Synodi, comprehendebat Episcopos, Presbyteros, & Diaconos, qui post Ordinationem nec novum conjugium, ſaltem ſine dispensatione Episcopi, contrahere licite poterant, nec jam ante contracto uti. Dicitur I. quod *licite* post Ordinationem novum matrimonium contrahere non potuerint; priusquam enim matrimonium post Ordinationem contractum ab Ecclesia irritaretur, quod primum ſæculo XII. contigit, illicitum quidem erat, ſed tamen validum. Dicitur II. *Saltem sine dispensatione Episcopi*, intelligendo id de ſolis Diaconis: in Ancyrano enim Concilio circa Annum 314. habito, Can. X. juxta versionem Dionysii Exigui dicitur: *Diaconi quicunque, cum ordinantur, si in ipsa Ordinatione protestati sunt, dicentes, velle se habere uxores, nec posse se continere; hi postea si ad nuptias venerint, maneant in ministerio, propterea quod his Episcopus licentiam dederit. Quicunque sane tacuerunt, &*

susce-

susceperunt manus impositionem, professi continentiam, si postea ad nuptias venerint, a ministerio vel Clero cessare debebunt, laicam recipientes communionem. Ex quibus verbis colligi videtur, licitum fuisse Diaconis, etiam post Ordinationem, novum contrahere matrimonium, si quidem in Ordinatione Episcopus cum illis dispensasset. Verum illud hic observandum est, Martinum Bracarensem in sua collectione Canonum Cap. XXXIX. longe aliter Canonem hunc Ancyranum legere, nempe ut exstat apud Gratianum C. *Diaconus* Dist. XXVII. *Diaconus, qui eligitur, si contestatus fuerit pro accipiendo matrimonio; & dixerit non posse in castitate permanere, hic non ordinetur. Quod si in Ordinatione tacuerit, & ordinatus fuerit, & postea matrimonium desideraverit, alienus sit a ministerio, & vacet a Clero.* Dicitur III. Hanc disciplinam etiam in Ecclesia Orientali viguisse fere usque ad tempora Trullanæ Synodi, quæ CPoli in Trullo, seu palatio Imperatoris habita est, sæculo VII. ad finem vergente. Circa illa tempora mos hic apud Græcos invaluit, exceptis Monachis, nullos Ecclesiæ ministros ordinandi, nisi jam conjugatos. Ex una enim parte probe noverant Græci, post Ordines licite non posse contrahi matrimonium: ex altera vero parte erronee ac perperam sibi persuadebant, continentiam esse supra vires suorum Clericorum. Unde Synodus Trullana voluit quidem, ut Episcopi a consortio uxorum abstinerent; quoad Presbyteros autem & Diaconos, reprobans Canones Romanæ Ecclesiæ, statuit ne ab illis exigatur promissum de vitanda consuetudine uxorum, quas ante Ordinationem duxerunt. Et quamquam Trullana Synodus, utpote a Sergio Romano Pontifice reprobata, facultatem hanc Clericis suis dare non potuerit, matrimonio jam ante Ordinationem contracto utendi, licite nihilominus eam exercent Græci, quia hunc ipsis morem Ecclesia Romana permittit, ut legitur etiam Constitut. LVII. Tomi I. Bullarii Benedicti XIV. Exigitur tamen in illa, ut Presbyter Græcus conjugatus, antequam Sacrificium Missæ peragat, per hebdomadam, vel saltem per triduum ab uxore abstineat, decla-

declaraturque, Matrimonium post Ordines Subdiaconatus, Diaconatus, vel Presbyteratus contractum, irritum eſse ac nullum.

Non modo in Eccleſia Latina.

555. Probatur jam Concluſio ſic explicata ſpeciatim de Eccleſia Latina I^mo. Authoritate Pontificum. S. Siricius ad Himerium Tarraconenſem Cap. VII. ſcribit: *Dominus Jeſus, cum nos ſuo illuſtraſset adventu, in Evangelio proteſtatur; quia legem venit implere, non ſolvere; ideo Eccleſiam, cujus ſponsus eſt ſpecioſus forma, caſtitatis voluit ſplendore radiare, ut in die judicii ſine macula & ruga eam poſsit reperire. Quarum ſanctionum Sacerdotes omnes atque Levitæ inſolubili lege adſtringimur, ut a die Ordinationis noſtræ ſobrietati & pudicitiæ, & corda noſtra mancipemus, & corpora; dummodo per omnia Deo noſtro, in his, quæ quotidie offerimus, Sacrificiis placeamus.* Quibus verbis non novam Legem condit Siricius, ſed antiquam vindicat, quam ad ipsum Chriſtum refert. Poſtea ſubjungit: *Et quia exempla præſentia cavere nos præmonent in futurum: ſi quilibet Epiſcopus, Presbyter atque Diaconus deinceps talis fuerit inventus, jam ſibi omnem indulgentiæ per nos aditum intelligat obſeratum: quia ferro neceſse eſt excidantur vulnera, quæ fomentorum non ſenſerint medicinam.* S. Leo M. Epiſt. XCII. ad Ruſticum Narbonenſem Cap. III. *Lex continentiæ eadem eſt miniſtris altaris, quæ Epiſcopis atque Presbyteris. Qui cum eſsent laici, ſive Lectores, licite & uxores ducere, & filios procreare potuerunt. Sed cum ad prædictos pervenerint gradus, cœpit eis non licere, quod licuit. Unde, ut de carnali fiat ſpirituale conjugium, oportet eos nec dimittere uxores, & quaſi non habeant, ſic habere, quo & ſalva ſit charitas conjugiorum, & ceſsent opera nuptiarum.*

556. Prob. II. Authoritate Patrum. S. Hier. Epiſt. L. ſcribit: *Apoſtoli vel Virgines, vel poſt nuptias continentes. Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, aut Virgines eliguntur, aut vidui, aut certe poſt Sacerdotium in æternum pudici.* S. Aug. Lib. II. de adult. Conjug. Cap. ult. *Iſtos, qui virilem excellentiam non putant, niſi peccandi licentiam, quando terremus, ne adulterinis conjugiis hærendo*

pereant

pereant in æternum, ſolemus eis proponere etiam continentiam Clericorum, qui plerumque ad eamdem ſarcinam ſubeundam capiuntur inviti, eamque ſuſceptam usque ad debitum finem, Domino adjuvante, perducunt. S. Isidorus Lib. II. de Offic. divinis Cap. X. *Placuit Sanctis Patribus, ut qui ſacra myſteria contrectant, caſti ſint, & continentes ab uxoribus, & ab omni carnali immunditia ſint liberi.*

557. Prob. III. Authoritate Conciliorum. Carthaginense II, quod A. 390. ſub Genethlio Episcopo Carthaginensi celebratum est, Can. II. ſtatuit: *Omnibus placet, ut Episcopi, Presbyteri & Diaconi, vel qui Sacramenta contrectant, pudicitiæ cuſtodes, etiam ab uxoribus ſe abſtineant. Ab omnibus dictum eſt: Placet ut in omnibus, & ab omnibus pudicitia cuſtodiatur, qui altari deſerviunt.* Carthaginense V. A. 401. Cap. III. *Præterea cum de quorumdam Clericorum, quamvis erga uxores proprias, incontinentia referretur, placuit Episcopos & Presbyteros & Diaconos, ſecundum priora ſtatuta, etiam ab uxoribus continere. Quod niſi fecerint, ab Eccleſiaſtico removeantur officio. Cæteros autem Clericos ad hoc non cogi; ſed ſecundum uniuscujusque Eccleſiæ conſuetudinem obſervari debere.* Idem præſcribitur a Toletano I. Anno 400. Can. I. ab Arausicano I. A. 441. Can. XII. XXIII. XXIV. ab Arelatensi II. A. 452. Can. II. a Turonensi I. A. 461. Can. I. a Venetico A. 465. Can. II. ab Agathensi A. 506. Can. IX. ab Arvernensi A. 595. Can. XIII. ab Aurelianensi III. A. 538. Can. II. ab Aurelianensi V. A. 549. Can. IV. a Turonensi II. A. 567. Can. XII. a Lugdunensi III. A. 583. Can. I. a Toletano VIII. A. 653. Can. V. & VI. a Toletano IX. A. 655. Can. X. aliisque.

Sed etiam Græca.

558. Probatur etiam Conclusio ſpeciatim de Eccleſia Græca. Authoritate Patrum. S. Epiphan. in Expositione fidei Catholicæ Cap. XXI. ſcribit: *Sacerdotium ex Virginum ordine præcipue conſtat, aut ſi minus ex Virginibus, certe ex Monachis, aut ſi minus ex Monachorum ordine, ex his creari Sacerdotes ſolent, qui a ſuis ſe uxoribus*

ribus continent, aut secundum unas nuptias in viduitate versantur. Secundis vero nuptiis implicitus in Ecclesia ad Sacerdotium non admittitur, tametsi aut sese ab uxore contineat, aut sit viduus. Ejusmodi, inquam, ab Episcopi, Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi gradu rejicitur. S. Hier. diu in Oriente versatus, in libro contra Vigilantium scribit. *Quid facient Orientis Ecclesiæ, quid Ægypti, & Sedis Apostolicæ? quæ aut Virgines Clericos accipiunt, aut continentes, aut si uxores habuerint, mariti esse desistunt.* S. Chrys. Hom. II. de patientia Job. *Dixit unius uxoris virum, non ea ratione, ut id nunc in Ecclesia observaretur: oportet enim omni prorsus castitate Sacerdotem ornatum esse.* Ergo apud Græcos, Sacerdotes & Ministri Ecclesiæ ante Trullanam Synodum, vel potius antequam id ipsis a Romana Ecclesia permitteretur, uti non poterant matrimonio ante Ordinationem contracto.

Ita ut illi post ordinationem matrimonium licite contrahere non potuerint.

559. Probatur etiam altera pars Conclusionis, quod apud Græcos ministri Ecclesiæ post Ordinationem numquam potuerint licite contrahere matrimonium. I. Auctoritate Conciliorum. Concilium Neocæsar. circa A. 314. Can. I. statuit: *Presbyter si uxorem acceperit, ab ordine deponatur. Si vero fornicatus fuerit, vel adulterium perpetraverit, amplius pelli debet, & ad pœnitentiam redigi.* Trullana Synodus, præterquam quod Episcopis prohibuerit, ne matrimonio ante Ordinationem contracto utantur, Can. VI. ait: *Quoniam in Apostolicis Canonibus dictum est, eorum, qui non ducta uxore in Clerum promoventur, solos Lectores & Cantores uxorem posse ducere; & nos hoc servantes decernimus, ut deinceps nulli penitus Hypodiacono, vel Diacono, vel Presbytero post sui Ordinationem contrahere liceat. Si autem fuerit hoc ausus facere, deponatur. Si quis autem eorum, qui in Clerum accedunt, velit lege matrimonii mulieri conjungi, antequam Hypodiaconus, vel Diaconus, vel Presbyter ordinetur, hoc faciat.* II. Ex Jure Cæsareo. Novella XXII. Cap. XLII. *Sed & siquis inter reverendissimos constitutus Clericos (ultra Lectorem aut Cantorem dicimus) omnino contraxerit nuptias: hunc ex nostra constitutione cadere Sacerdotio con-*

stitui-

ſtituimus, *atque volumus.* Et Novella CXXIII. Cap. XIV. *Si vero futurus Diaconus non habuerit uxorem*, *ſicut prius dictum eſt*, *conjunctam ſibi: non aliter ordinetur*, *niſi prius ab ordinante eum interrogatus promiſerit*, *poſſe poſt Ordinationem & ſine legitima uxore honeſte vivere: non valente eo*, *qui ordinat*, *in tempore Ordinationis permittere Diaconum*, *aut Subdiaconum poſt Ordinationem uxorem accipere. Is autem*, *qui permittit*, *Epiſcopus*, *expellatur ab Epiſcopatu. Si vero poſt Ordinationem Presbyter*, *aut Diaconus uxorem duxerit*, *expellatur a Clero*, *& curiæ civitatis illius*, *in qua Clericus erat*, *cum propriis rebus tradatur.* Quamvis autem omnino fatendum ſit, Juſtinianum hic pro more ſuo poteſtatis ſuæ limites transgreſſum fuiſſe, eoquod ad Laicos Principes minime pertineat decernere de Matrimonio, præſertim perſonarum Eccleſiaſticarum: ſatis tamen colligitur, quæ diſciplina ſæculo VI. in Oriente viguerit. Porro matrimonium poſt Ordinationem a Presbyteris, Diaconis, vel Subdiaconis contractum, quod prius erat ſolummodo illicitum, modo eſt etiam invalidum, ut ſtatutum fuit in Later. I. A. 1123. Can. XXI. Quod Decretum poſtea confirmatum fuit ab Eugenio III. in Rhemenſi A. 1148. Can. VII. ab Alexandro III. in Later. III. Can. VI, & Trident. Seſs. XXIV. Can. IX. de Sacr. Matrim.

Subdiaconis ferme ubique eadem obligatio olim erat, impoſita.

560. Concluſio IV. Valde probabile eſt, etiam Subdiaconos ſemper in tota ferme Eccleſia adſtrictos fuiſſe ad continentiam: Certum vero omnino eſt, ſaltem ab eo tempore, quo Subdiaconatus inter majores Ordines computatus eſt, eamdem legem etiam ad Subdiaconos in Latina Eccleſia fuiſſe extenſam. Prob. I. pars Concluſionis, I. Authoritate Patrum. S. Epiphan. Hær. LIX. & in Expoſitione fidei Catholicæ Cap. XXI. quæ loca adduximus Num. 552. & 558. id ipſum quod de Presbyteris & Diaconis, etiam de Subdiaconis dicit. S. Leo M. Epiſt. LXXXIV. ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem ſcribit: *Ad exhibendam perfectæ continentiæ puritatem*, *ne Subdiaconis quidem connubium carnale conceditur: ut & qui habent*, *ſint tamquam non habentes*, *& qui non habent*,

habent, permaneant ſingulares. S. Gregor. M. Lib. III. Epist. XXXIV. ad Leonem Catanensem. *De cætero fraternitas tua ſit omnino ſollicita, ut quos ad hoc jam officium* (Subdiaconatus) *contigerit promoveri, hoc quam maxime diligenter inſpiciat, ne ſi uxores habent, miſcendi ſe cum eis licentia potiantur, ſed ad ſimilitudinem Sedis Apoſtolicæ eos cuncta obſervare, ſua nihilominus diſtrictione conſtituat.* Prob. II. Authoritate Conciliorum. Eliberitanum Can. XXXIII. præcipit omnibus Presbyteris, Diaconibus, & Clericis positis in ministerio, quos inter certe ſunt etiam Subdiaconi, abstinentiam ab uxoribus. Aurelianense IV. Anno 538. Can. II. *Nullus Clericorum a Subdiacono & ſupra, qui uxores in propoſito accipere inhibentur, propriæ, ſi forte jam habeat, miſceatur uxori. Quod ſi fecerit, Laica communione contentus, juxta priorum Canonum ſtatuta, ab officio deponatur.* Toletanum VIII. A. 653. Can. VI. *Relatum eſt nobis, quosdam Subdiaconos, poſtquam ad ſacri hujus Ordinis pervenerint gradum, non ſolum carnis immunditia ſordidari, - - ſed etiam, quod dictu quoque nefas eſt, novis uxoribus copulari: aſerentes hoc ideo ſibi licere, quia benedictionem a Pontifice ſe neſciunt percepiſſe. Proinde omnium excuſſationum diſciſſo velamine, id præcipimus obſervari, ut cum iidem Subdiacones ordinantur cum vaſis miniſterii, benedictio eis ab Epiſcopis detur, omni penitus ab illis ſorde mulierum, ac familiaritate remota. Quod ſi hoc vulnere deinceps fuerint ſauciati, mox erunt ſub pœnitentiæ oneribus usque ad exremum vitæ Monaſteriis religandi.* Concilium Aquisgranense A. 816. Cap. VI. *Placuit Patribus* (Subdiaconos) *quia ſacra myſteria contrectant, caſtos & continentes eſſe debere ab uxoribus.* Vormatiense A. 868. Cap. IX. *Placuit, ut Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi & Subdiaconi abſtineant ſe ab uxoribus, & non generent filias.*

561. Dixi in Conclusione, valde probabile eſse, quod Subdiaconi ſemper ad continentiam adstricti fuerint in tota ferme Ecclesia. De Græcis enim constat, eorum Subdiaconos post Trullanam Synodum usos fuiſ-

se, atque etiamnum uti matrimonio ante Ordinationem contracto: immo abusum hunc in aliquas olim irrepsisse Ecclesias Patriarchatui Occidentis subjectas facile concedimus. Certum est, factitatum id fuisse a Subdiaconis Siciliæ, quibus Pelagius II. Papa usum matrimonii ante Ordinationem contracti prohibuit. At S. Gregorius M. triennio post legem Prædecessoris sui mitigavit, sanxitque, ut Subdiaconis Siciliæ uxores, quas ante Ordinationem duxerant, relinquerentur; Episcopi vero nullum deinceps Subdiaconum ordinare præsumant, nisi qui se victurum caste promiserit. Eadem corruptela in vicina Calabria invaluerat. Hinc S. Greg. M. Lib. III. Epist. V. Bonifacio Episcopo Rhegiensi scripsit: *Subdiaconis tuis hoc, quod de Siculis statuimus, decernimus observari.* Cumque ad alias Occidentis Ecclesias nihil hac de re scripserit S. Gregorius, legitime infertur, continentiam in aliis Ecclesiis, more Ecclesiæ, a Subdiaconis tunc fuisse servatam.

562. Prob. II. pars Conclusionis. In Concilio Amalphitano II. A. 1089. Can. XII. dicitur: *Eos, qui in Subdiaconatu uxoribus vacare voluerint, ab omni sacro Ordine removemus, officio atque beneficio Ecclesiæ carere decernimus.* Idem statutum fuit in Lateranensi I. Oecumenico A. 1123. sub Callisto II, Can. III. in Rhemensi sub Innocentio II. A. 1131. Can. IV. *Hi, qui a Subdiaconatu, & supra, uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio atque Ecclesiastico beneficio careant: cum ipsi enim Templum Dei, vasa Domini, Sacrarium Spiritus Sancti debeant esse, & dici, indignum est, eos cubilibus & immunditiis deservire.* In Later. II. Oecumenico A. 1139. sub eodem Innocentio II. Can. VI, & Rhemensi sub Eugenio III. A. 1148. Can. III. *Qui in Ordine Subdiaconatus, & supra, uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio, atque Ecclesiastico beneficio careant.* Et quamvis forsitan Subdiaconi etiam post sæculum XII. in aliquibus locis matrimonium post Ordinationem contrahere attentarint, aut jam antea contracto usi fuerint, nequaquam sequitur hoc ipsis licitum fuisse, protestante semper per suos Canones Ecclesia.

Circa minores Clericos varia fuit Ecclesiæ disciplina.

563. Quæres I. An eadem lege continentiæ adstricti fuerint etiam minores Clerici? R. variam circa hos fuiſse Eccleſiæ disciplinam. In Carthaginenſi III. A. 397. Cap. XIX. ſtatuitur, ut *Lectores, cum ad annos pubertatis venerint, cogantur aut uxores ducere, aut continentiam profiteri.* Carthaginenſe V. A. 401. Cap. III. postquam de Sacris miniſtris ad continentiam cogendis pronuntiavit, de cæteris Clericis hæc addit: *Cæteros autem Clericos ad hoc non cogi, ſed ſecundum uniuscujusque Eccleſiæ conſuetudinem obſervari debere.* Chalcedonenſe Oecumenicum A. 451. Can. XIV. teſtatur variam fuiſſe Eccleſiarum disciplinam circa continentiam inferiorum Clericorum. Benedictus VIII. in Concilio Ticinenſi A. 1020. omnes prorſus Clericos, etiam minores, eadem continentiæ lege adſtrinxit. *Si,* inquit, *Sacerdotes Legis Moſaicæ ad tempus Templo deſerviebant, cur Epiſcopis, Diaconibus, & omnibus qui ſunt in Clero, jugiter non eſt abſtinendum, quibus juge & verum eſt Sacrificium?* Modo autem, ita ſtatuentibus Alexandro III. & Innocentio III, quia quamvis ordines minores deputentur ad aliqua ſpiritualia, non tamen immediate acceſſum habent ad tractanda ſacra, Clerici etiam poſt ſusceptos minores ordines, gaudent adhuc libertate matrimonium contrahendi: immo gerentes habitum & tonſuram, contractis jam nuptiis, niſi bigami ſint, fruuntur privilegio fori & Canonis ex conceſſione Bonifacii VIII, ſub nova tamen per Concilium Trident. Seſſ. XXIII. Cap. VI. de Reformat. adjecta conditione, ut ex deputatione Epiſcopi alicui Eccleſiæ inſerviat. Quod ſi tamen minores ejusmodi Clerici matrimonium contrahant, amittunt beneficia, quæ habent, ipſo jure ante omnem ſententiam Judicis, tenenturque reſtituere fructus a die conjugii perceptos, ſiquidem matrimonium illud valide inierint: inſuper excidunt penſionibus, quæ ipſis titulo Clericali fuerunt aſſignatæ, & quibuslibet aliis juribus ad Beneficia Eccleſiaſtica, ad quæ etiam in poſterum conſequenda redduntur inhabiles. Atque hanc privationem operatur matrimonium non tantum conſummatum,

ſed

ſed etiam ratum. Ratio hujus Eccleſiasticæ diſpoſitionis eſt, quia non alia intentione aut conditione, quam coelibatus, beneficium Eccleſiaſticum confertur, cenſeturque illi renuntiare, qui ſtatum alium pugnantem cum Clericatu aſsumendo, conditionem non implet.

Clerici majores ad continentiam immediate obligantur per legem Eccleſiaſticam.

564. Quæres II. An majoribus Ordinibus initiati obligentur ad continentiam immediate per præceptum Eccleſiaſticum, an vero per votum continentiæ? R. probabilius eos obligari immediate per legem Eccleſiaſticam. Ratio id dicendi eſt, quia lex Eccleſiaſtica ſacris Ordinibus initiandos non obligat ad emittendum votum caſtitatis, ſed eis ex motivo Religionis prohibet omnem actum venereum, & per Epiſcopum intimat eis incapacitatem contrahendi matrimonium, lege Eccleſiaſtica adnexam ſuſceptioni Subdiaconatus. Proprie itaque ac ſtricte loquendo, Subdiaconatu initiandus non vovet, ſaltem expreſse & formaliter, continentiam; vult tamen ſuſcipere ſacros Ordines ſub onere continentiam ſervandi, quam imponit Eccleſia ex motivo religionis. Jura autem ſignificant votum continentiæ adnexum eſse ſacris Ordinibus, quia Clerici majores eodem modo ad ſervandam continentiam obligantur, ac ſi expreſse & formaliter continentiam voviſsent: fornicando enim peccant tum contra caſtitatem, tum contra religionem, quia Eccleſia ex motivo religionis, ob excellentiam nempe Ordinis ſacri, ad quem Subdiaconi promoventur, præceptum tulit continentiæ.

Lex continentiæ nec juri divino naturali, nec poſitivo repugnat.

565. Concluſio V. Lex continentiæ nec juri divino naturali, nec poſitivo repugnat. Prob. tum negative, quia id a Proteſtantibus oſtendi nequit, tum etiam poſitive. Ac I^mo. quidem authoritate Scripturarum. Apoſtolus I. ad Cor. VII. v. 7. ſcribit: *Volo enim omnes vos eſse ſicut me ipſum.* Hoc eſt, optarem, ſi fieri poſset, ut omnes eſsetis cœlibes, ſine uxore, ſicuti & ego ſum. Atqui Paulus non potuit optare aliquid, quod juri divino naturali ac poſitivo contrarium eſt. Ergo. In eadem Epiſtola & Capite, bona coelibatus deſcribit Apoſtolus v. 8. *Dico autem non nup-*

tis, *& viduis: bonum eſt illis*, *ſi ſic permaneant ſicut & ego*. v. 25. & ſeq. *De Virginibus autem præceptum Domini non habeo: conſilium autem do*, *tamquam miſericordiam conſecutus a Domino*, *ut ſim fidelis. Exiſtimo ergo hoc bonum eſſe propter inſtantem neceſſitatem*, *quoniam bonum eſt homini ſic eſſe. Alligatus es uxori? noli quærere ſolutionem. Solutus es ab uxore? noli quærere uxorem*. v. 32. *Qui ſine uxore eſt*, *ſollicitus eſt quæ Domini ſunt*, *quomodo placeat Deo*. v. 34. *Mulier innupta*, *& Virgo*, *cogitat quæ Domini ſunt*, *ut ſit ſancta corpore & ſpiritu*. Quæ autem juri divino naturali & poſitivo contraria ſunt, certe Deo non placent, nec ad ſanctitatem manuducunt. v. 38. *Igitur & qui matrimonio jungit Virginem ſuam*, *benefacit: & qui non jungit*, *melius facit*. Jlle autem melius non facit, qui jus divinum naturale & poſitivum violat. II. Ex traditione & praxi Eccleſiæ, quæ jam ab Apoſtolorum temporibus non alios elegit miniſtros, & myſteriorum diſpenſatores, quam Virgines, aut poſt Ordinationem continentes. Nullus autem ſanæ mentis ſomniabit, Eccleſiam univerſam turpiter ignoraſſe, quæ jure divino naturali ac poſitivo prohibeantur. III. Authoritate Patrum, qui toti ſunt in extollenda ac deprædicanda virginitate, præcipue S. Cyprianus, S. Baſilius, S. Gregorius Nyſſenus, S. Ambroſius, S. Hieronymus, S. Auguſtinus, aliique. S. Cypr. Lib. de Diſciplina & habitu Virginum ait: *Nunc nobis ad Virgines ſermo eſt*, *quarum quo ſublimior gloria eſt*, *major & cura eſt. Flos eſt ille Eccleſiaſtici germinis*, *decus atque ornamentum gratiæ ſpiritualis*, *læta indoles*, *laudis & honoris opus integrum atque incorruptum; Dei imago reſpondens ad ſanctimoniam Domini*, *illuſtrior portio gregis Chriſti*. S. Hier. in Lib. adv. Jovinianum. *Tantum eſt igitur inter nuptias & Virginitatem*, *quantum inter non peccare*, *& benefacere; immo ut levius dicam*, *quantum inter bonum & melius*. S. Ambr. Lib. I. de Virginibus. *Quid eſt caſtitas virginalis*, *niſi expers contagionis integritas? Atque ejus authorem*, *quem poſſumus exiſtimare*, *niſi immaculatum Dei Filium*, *cujus caro*

non

non vidit corruptionem, Divinitas non est experta contagionem? Videte igitur, quanta Virginitatis merita sint. IV. Exemplo Sanctissimorum virorum, qui promissionum Christi memores Matth. Cap. XIX. v. 29. *Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit*, perpetuam servarunt continentiam, vestigiis insistentes Christi Domini, B. Mariæ Dei Genitricis, S. Joannis Baptistæ, & Apostolorum, qui certe necesse non habebant a Protestantibus discere, quæ juri divino naturali ac positivo opponantur.

Sed convenienter & juste ab Ecclesia adnexa fuit majoribus ordinibus.

566. Conclusio VI. Lex continentiæ ab Ecclesia convenienter justeque Sacris Ordinibus adnexa fuit. Probatur Conclusio enumerando justissimas causas, ob quas Ecclesia ministris suis continentiam imperavit. Ima. ratio est sanctitas Mysteriorum, quæ ab Ecclesiæ ministris peraguntur & dispensantur. Non enim decet, ut ad divinissimum Sacrificium se accingant Sacerdotes ab uxoriis amplexibus recens divulsi, atque ad immolandum æterno Patri Agnum immaculatum ex conjugali thoro ad altare prorepant. Certe in veteri Testamento Sacerdotes in Templo per vices suas ministrare soliti, a domo & uxore toto eo tempore aberant, quo ministrabant in Tabernaculo, quemadmodum præceperat Dominus Exodi XIX. v. 22. *Sacerdotes quoque, qui accedunt ad Dominum, sanctificentur*, id est, ab uxoribus abstineant. Hinc S. Innocentius I. in Epist. ad Exsuperium Tolosanum scribit: *Quanto magis hi Sacerdotes & Levitæ* (novæ Legis) *pudicitiam ex die Ordinationis suæ servare debent, quibus vel Sacerdotium, vel ministerium sine successione est, nec prœterit dies, quæ vel a Sacrificiis divinis, vel a baptismatis officio vacet.* Præterea in veteri Lege licitum non erat laicis comedere panem sanctificatum, nisi ab uxoribus abstinuissent, ut patet ex verbis Achimelech Sacerdotis ad David, I. Reg. XXI. *Non habeo laicos panes ad manum, sed tantum panem sanctum: si mundi sunt pueri, maxime a mulieribus?* Ergo multo magis hæc abstinen-

tinentia exigitur a Sacerdotibus, qui panem vitæ, panem Angelorum quotidie conficiunt, & sumunt. In nova Lege Apostolus I. ad Cor. VII. v. 5. laicos conjugatos hortatur, ut ex consensu ad tempus se separent, ut orationi vacare possint. Ex quo argumentum instruunt Patres pro continentia Clericorum. S. Epiphan. Hær. LIX. scribit: *Presbyter, & Diaconus, & Episcopus Deo penitus vacent. Nam si illis etiam, qui de populo sunt, id ipsum Apostolus præcepit, ut, inquit, ad tempus vacent orationi, quanto id magis Sacerdoti præscribit? Nimirum nullis ut impedimentis avocetur.* Et S. Siricius Epist. IV. ad Africanos Episcopos. *Si ergo laicis abstinentia imperatur, ut possint deprecantes videri; quanto magis Sacerdos utique omni momento paratus esse debet, munditiæ puritate securus?*

567. II. Ratio est, arduitas & numerus officiorum, quæ totum hominem occupant. Sacerdotum est enim sacrificium offerre, orare, exhortari, ad concionem dicere, rudes instruere, Sacramenta ministrare, ægrotos invisere, curam pauperum habere &c. At qui vinculo conjugali constrictus est, nec idoneus, nec satis liber est ad hæc officia, utpote sollicitus quomodo placeat uxori, domesticis curis ac sæcularibus negotiis distentus, ut familiam suam in congruo statu collocet. III. Ratio est, ineluctabile Ecclesiæ damnum, quod ex conjugiis Clericorum oriretur. Nisi enim continentia sacris ministris præscripta foret, luride plerumque ac perfunctorie sacra munia peragerentur, neque eo zelo propagandæ gloriæ divinæ animarentur Sacerdotes, quem profligata multorum vita exigit. Langueret eorum authoritas apud populum, idque hodiedum contingeret, quod sæculo XI. temporibus S. Gregorii VII. & Henrici IV. Imperatoris in Germania contigisse Nauclerus, aliique memoriæ prodiderunt, quibus tantus fuit Sacerdotum ad nuptias passam adhinnientium contemptus, ut Sacramenta frequenter a Laicis administrarentur. Præterea nisi Ecclesiæ ministri cum paupertate plerumque luctari vellent, non modo Ecclesiastici proventus ex beneficiis, sed ipsa etiam bona Ec-

cle-

clesiarum in rem familiarem ab illis absumerentur, & turpifsima fieret rerum facrarum nundinatio.

Argumenta contraria refutantur.

568. Objic. I$^{mo.}$ contra I. Conclusionem. Apostolus ad Titum I. v. 8. fcribit: *Oportet enim Episcopum fine crimine efse - - hospitalem, benignum, fobrium, juftum, fanctum, continentem.* II. ad Timoth. II. v. 4. *Nemo militans Deo implicat fe negotiis fæcularibus.* Ergo jure divino præcipitur Clericis continentia. *Conf.* S. Epiphan. Hær. XL. S. Hier. in Apologia Lib. adv. Jovinianum, & S. Siricius in Epist. ad Himerium dicunt, continentiam fuifse ministris Ecclesiæ ab Apostolis præceptam. Ergo. R. C. A. N. C. Non omnia, quæ in Epistolis Canonicis Apostolorum, aut Sacris Scripturis continentur, funt præcepta divina; alias etiam abstinentia a fanguine & fuffocato, cujus meminerunt Act. Apostolorum XV. fuifset Jure divino Christianis præcepta, ideoque ab Ecclesia, mutatis etiam temporum circumstantiis, abrogari non potuifset: Sed ea tantummodo censentur efse Juris divini, quæ Apostoli promulgarunt tamquam fibi a Christo tradita. Nullibi autem Apostolus insinuat, hoc efse præceptum Christi, ut Clerici a nuptiali opere abstineant: nec Ecclesia, infallibilis Scripturarum interpres, ministrorum fuorum continentiam ad Jus divinum fpectare judicavit, neminem alioqui ab hac lege exemptura. Ad *Conf.* D. A. Fuifse ab Apostolis præceptam, tamquam Pastoribus Ecclesiæ, per legem mere humanam & Ecclesiasticam, C. A. Tamquam præconibus Evangelii, & Christi interpretibus, volentis ministros Ecclesiæ obligare per legem divinam, N. A, & C.

Cœlibatum Cleric. Juris divini efse, ex Scripturis non evincitur.

569. Objic. II$^{do.}$ contra II. Conclusionem, Exemplum Apostolorum. Ipsi Apostoli habuerunt uxores, atque inter hos etiam Paulus, ut Clemens Alexandrinus Lib. III. Stromatum, & S. Ignatius Martyr Epist. ad Philadelphios testantur. Ergo dici non potest, quod jure Apostolico, feu per legem Ecclesiasti-

Legi Ecclesiafticæ de Cœlibatu non repugnat exemplum Apoftolor.

siasti-

siasticam ab Apostolis præscripta fuerit Clericis continentia. *Conf.* Apostolus I. Ad Cor. IX. v. 4. scribit de se & Apostolis Collegis suis. *Numquid non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi, sicut cæteri Apostoli, & fratres Domini, & Cephas?* Ergo Apostoli retinuerunt uxores suas, quas prius duxerant. P. C. Mulier soror denotat uxorem. R. I^mo. Ex Scripturis tantum constat, Petrum uxoratum fuisse, ut observat Tertul. Lib. de Monogamia Cap. VIII. scribens: *Petrum solum invenio maritum per socrum; cæteros cum maritos non invenio, aut spadones intelligam necesse est, aut continentes.* Idem sentit S. Hier. Lib. I. contra Jovinianum Cap. XIV. *Quamquam excepto Apostolo Petro, non sit manifeste relatum de aliis Apostolis, quod uxores habuerint. Et cum de uno scriptum sit, ac de cæteris tacitum, intelligere debemus eos sine uxoribus fuisse, de quibus nihil tale Scriptura significet.* Libro tamen de Scriptor. Ecclesiasticis Cap. XLV. docet, Philippum etiam Apostolum matrimonio fuisse junctum. *Philippum loquor de duodecim Apostolis, qui dormivit Hierapoli, & duas filias ejus, quæ Virgines senuerunt, & aliam ejus filiam, quæ Spiritu Sancto plena in Epheso occubuit.* Paulum numquam uxorem habuisse, præter ferme unanimem totius antiquitatis assensum, Clemente Alexandrino excepto, ex ipsiusmet Apostoli verbis videtur colligi, I. ad Cor. VII. *Innuptis & viduis dico: Bonum est illis, si sic permanserint, sicut & ego.* Testimonium S. Ignatii Martyris quod attinet, Respondeo cum Baronio Tomo I. Annal. ad A. 57. nomen Pauli a posterioribus Græcis per fraudem insertum fuisse Epistolæ ad Philadelphios; nam in Exemplaribus Vaticanis, Sfortianis, aliisque antiquioribus nomen Pauli non reperitur. Clemens vero Alexandrinus, licet Paulum fuisse uxoratum scribat, diserte tamen addit, eum post conversionem suam ab uxore semper abstinuisse. R. II^do. verbis S. Hieron. Lib. I. contra Jovinianum. *Petrus & cæteri Apostoli, ut ei ex superfluo interim concedam, habuerunt quidem uxores, sed quas eo tempore accepe-*

ceperant, *quo Evangelium nesciebant. Qui assumpti postea in Apostolatum, relinquunt officium conjugale.* Idque manifeste colligitur ex illis Petri verbis ad Christum Matth. XIX. *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Si omnia reliquerunt Apostoli: ergo etiam uxorem, siquam habebant. Ad *Conf.* C. A. N. C. Ad *prob.* N. A. Mulier soror juxta Patres, Tertullianum, Epiphanium, Hieronymum, Augustinum, Chrysostomum, Isidorum Pelusiotam &c. non denotat uxorem, sed pias fœminas, aut matronas, quæ sequebantur Apostolos, ut olim Christum; eisque de suis facultatibus subministrabant, quæ necessaria erant, atque operam suam conferebant in instruendo sexu fœmineo. Quare mulieres illæ dictæ sunt sorores eo sensu, quo viri in Actibus Apostolorum dicuntur *Viri fratres.*

Non silentium Scriptorum Sæculi II.

570. Objic. III. Silentium Scriptorum II. sæculi, Justini, Athenagoræ, Irenæi, qui nullibi mentionem hujus disciplinæ faciunt, etiam quando commoda offerebatur occasio continentiam Clericorum deprædicandi, ad depellendam calumniam Gentilium criminantium Christianos, quod nocte, extincta lucerna, promiscua venere utantur. Ergo cum nullam Scriptores illi hujus continentiæ Clericorum mentionem faciant, signum est, eam ab Ecclesia sæculo II. nondum fuisse sancitam. R. C. A. N. C. Calumniam omnibus Christianis impactam refellunt Scriptores illi pudicos Christianorum mores exponendo: neque Clericos singularis criminis postulabant Gentiles. Ergo non debuit a Justino, Athenagora, aut Irenæo peculiaris fieri Clericorum mentio. Cæterum quamvis illi siluerint, non tamen silent Paulinæ Epistolæ, aliique Patres a nobis in probatione adducti.

Non authoritas Canonum & Conciliorum.

571. Obj. IV. Authoritas Canonum & Conciliorum. Canon VI. Apostolorum ita statuit: *Episcopus, aut Presbyter uxorem propriam nequaquam obtentu religionis abjiciat.* Ergo licitum erat illis jure matrimonii uti. II. Synodus Gangrensis sæculo IV. habita contra Eustathianos, Manichæorum progeniem, Can. IV. decrevit: *Si quis discernit Presbyterum conjugatum, tamquam*

occa-

occasione nuptiarum, quod offerre non debeat, & ab ejus oblatione ideo se abstinet, anathema sit. Ergo sæculo IV. Presbyteri Orientalis Ecclesiæ utebantur matrimonio. III. Carthaginense V. Can. III, ut referunt Patres Trullanæ Synodi, statuit, ut Episcopi, Presbyteri, & Diaconi abstineant ab uxoribus *in propriis terminis*, seu *in ordine vicis suæ*, id est, eo tempore, quo sacris ministrabant. Ergo aliis diebus permissus erat illis usus uxorum. R. ad I. C. A. N. C. Sensum hujus Canonis, antiqui quidem, sed non Apostolici, explicavit Humbertus Cardinalis in libro contra Nicetam Pectoratum Græcum Episcopum: *Omnino confitemur, non licere Episcopo, Presbytero, Diacono, Subdiacono propriam uxorem, causa religionis, abjicere a cura sua, sed ut ei victum & vestitum largiatur, non ut cum illa ex more carnaliter jaceat.* Unde etiam S. Leo M. Epist. XCII. Ad Rusticum Narbonensem scribit: *De carnali fiat spirituale conjugium. Oportet eos nec dimittere uxores, & quasi non habeant, sic habere: quo & salva sit charitas conjugiorum, & cessent opera nuptiarum.* Habebantur itaque a ministris Ecclesiæ post sacram Ordinationem non uxorum loco, sed sororum. Ad II. N. C. Gangrensis Synodus anathema dicit illi, qui communionem renuit accipere a Presbyteris, non actu habentibus uxorem, & cum ea maritali jure conversantibus, sed qui olim habuerunt uxorem. Eustathiani enim ab Eustathio quodam sic appellati, quem plures viri eruditi alium fuisse contendunt ab Eustathio Sebasteno Episcopo, renuebant a tali Presbytero communionem accipere, quia illum ut profanum habebant, quod omnes nuptias tamquam ex se malas Manichaica protervia exsecrarentur. Ad III. Canon hic Carthaginensis Latinus male in Græcam linguam versus fuit, pessimeque adductus a Synedrino Trullano: non enim in eo Canone dicitur *in propriis terminis*, vel *in ordine vicis suæ*, sed, *secundum statuta priora*, id est, juxta decreta priorum Conciliorum Carthaginensium, quibus absolute præcipiebatur Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, ut ab uxoribus absti-

abstinerent. Canonem III. Carthaginensis V. integrum adduximus Num. 557.

Non authoritas Patrum & veterum Scriptorum.

572. Obj. V. Authoritas Patrum, & veterum Scriptorum. S. Basilius scribit, solos Monachos emittere professionem coelibatus. II. S. Epiphan. Hær. LIX. scribit, a Presbyteris & Diaconis in aliquibus locis liberos procreari. III. Clemens Alexandr. Lib. III. Stromatum ait, admitti ab Apostolo ad Episcopatum unius uxoris virum, *seu Presbyter*, *seu Diaconus*, *seu laicus sit*, *utens matrimonio citra reprehensionem.* IV. S. Athanas. Epist. ad Dracontium asserit, Episcopos factos esse filiorum patres. V. Tertul. Presbyter Carthaginensis duos ad uxorem libros scripsit, quibus eam hortatur ad continentiam servandam. VI. S. Cyprianus Epist. XLIX. Ad Cornelium data, inter scelera, quæ Novato Carthaginensi Presbytero schismatico exprobrat, refert, quod uterum uxoris prægnantis calce percusserit. Ergo sæculo III. Presbyteris in Africa permittebatur usus conjugii; alioqui S. Cyprianus non modo immane hoc facinus, sed etiam intemperantiam & libidinem Novato exprobrasset. VII. Socrates Lib. V. Hist. Eccl. Cap. XXI. scribit, in Oriente nulla lege Presbyteros fuisse coactos ad continentiam: immo quod Episcopi legitimos liberos procrearint. R. ad I. Quamvis Clerici olim non emiserint, neque hodiedum emittant professionem ac votum coelibatus, obligantur tamen ad servandam continentiam ex præcepto Ecclesiæ, quæ continentiam suis Clericis præscribit ex motivo Religionis. Ad II. Consuetudo illa, seu potius corruptela l. c. improbatur a S. Epiphanio, qui ait hoc fieri contra Canones. Locum illum S. Epiphanii adduximus Num. 552. Ad III. Verba illa Clementis Alexandrini, *utens matrimonio citra reprehensionem*, referuntur ad illos, quos antea immediate nominaverat, nimirum laicos, ita ut sensus sit, ab Apostolo admitti ad Episcopatum non tantum Presbyterum & Diaconum, sed etiam laicum, unius uxoris virum, quacum vixerit in matrimonio sine reprehensione: sic tamen, ut post Ordinationem ab illa abstineat.

neat. Ad IV. R. S. Athanasium intelligendum eſse de uxoribus ductis, deque filiis procreatis ante Episcopatum. Huncque ſensum eſse S. Athanasii ex eo colligitur, quod eodem modo de Episcopis, ac de Monachis loquatur. At certum est, nusquam permiſsa fuiſse Monachis connubia, & rei uxoriæ usum, ex quo monasticam vitam profeſsi ſunt: igitur nec Episcopis, ex quo ſunt ad Episcopatum promoti. Ad V. R. incertum eſse, an Tertullianus libros illos ſcripſerit, posteaquam Sacerdotio initiatus fuit. Verum Clericus an laïcus tunc fuerit, hortatus est libris illis Uxorem, juvenem adhuc & formosam, ut in proposito continentiæ perseveraret etiam post mortem viri ſui, repudiatis ſecundis nuptiis. Potuiſset enim, pro disciplina illius ſæculi, Tertulliani uxor, quæ continentiæ propositum ante ipsius consecrationem amplexa fuerat, ad ſecundas nuptias post illius obitum convolare, cum nullo voto ſe obstrinxiſset, ſed ſimplex iniiſset propositum ſervandæ continentiæ, quamdiu vir ejus eſset ſuperstes. Ad VI. R. Scelus illud Novati probabilius contigiſse ante illius Ordinationem, fuiſseque occultum: excitato autem ſchismate, cum diligentius in ejus vitam inquireretur, demum fuiſse detectum. Ad VII. R. Falsa a Socrate narrari; ſiquidem & Canones Nicæni, aliique Patres, præcipue S. Epiphanius Hær. LIX, & S. Hieronymus in libro contra Vigilantium, Socrate antiquiores, contrarium diserte testantur.

Non exemplum veterum Episcoporum.

573. Obj. VI. Exemplum veterum Episcoporum. Synesius ordinatus fuit Episcopus Ptolemaidis, licet profiteretur nolle ſe uxorem dimittere, nec a procreandis liberis ceſsare, ut ipse testatur Epist. CV. ad Fratrem data. II. S. Greg. Lib. de Virgin. fatetur, ſe virginitatis laudem non habere. III. S. Hilar. Pictaviensis Episcopus, & S. Spiridion Tremituntinus in Cypro uxorem & liberos habuerunt. Constat pariter S. Paulinum Nolanum, Sidonium Apollinarem Arvenorum Episcopum, & juxta Pontium, S. Cyprianum Carthaginensem uxorem habuiſse. R. ad I. Ex hac ipsa contestatione Synesii clare colligitur, licitum non fuiſ-

se

se Episcopis usum matrimonii; alias ut Episcopatum declinaret, non fuisset contestatus, se nolle ab uxore sua separari. Cæterum Synesius vere illud propositum non habuit utendi uxore, & procreandi liberos, cum Episcopus inauguratus esset; sed simulate egit, quasi in illa esset animi sententia, ut ea arte sese ab onere Episcopatus, quo se indignum existimabat, liberaret. Nec vero Ecclesiasticæ disciplinæ tam adversa duntaxat inculcavit; sed & quædam fidei repugnantia sentire se finxit; nempe se de resurrectione, eo quo prædicabatur in Ecclesia Catholica modo facienda, dubitare. Sicut ergo verisimile non est, quod Synesius eo errore imbutus esset, ac resurrectionem non credens Episcopus sit inauguratus: ita nec par est existimare, ipsum vere fuisse in eo animi proposito, scilicet vacandi rei uxoriæ, & procreandi liberos post susceptum Episcopatum, & illius tenacem propositi fuisse consecratum. Quare illud omnino statuendum est, Synesium simulate protestatum esse ad subterfugiendum onus Episcopale, ut colligitur ex illa ipsa Epistola CV. ad Fratrem: cumque nihil proficeret hac sua simulatione, & consecratus fuisset Episcopus, continentiam Ecclesiastica lege præceptam servasse; nullus enim Scriptorum tradidit, eum in Episcopatu cum uxore commercium habuisse. Ad II. Ex verbis S. Gregorii Nysseni legitime quidem infertur, eum ante Ordinationem suam fuisse matrimonio conjunctum, non autem, quod post susceptos sacros Ordines procreandis liberis vacaverit. Ad III. eadem est responsio. Ultro admittimus, non virgines tantum, sed uxoratos etiam promotos fuisse ad sacros Ordines & Episcopatum; ita tamen ut post Ordinationem abstinere debuerint ab uxoribus: nec exempla allata plus probant, quam liberos ab illis susceptos fuisse ante Ordinationem. S. Cyprianum uxorem habuisse admittit quidem B a r o n i u s ad Annum 250; sed P a g i u s in Critica sua ad Annum 248. ostendit, male ab eo Pontium, Scriptorem vitæ Cypriani, intellectum fuisse. Paulinum & Sidonium Apollinarem uxorem in eadem domo secum retinuisse con-

constat, ſublato tamen omni carnali commercio. Verum posterioribus temporibns, ob periculum incontinentiæ, neve ſiniſtri aliquid ſuſpicandi occasio daretur decretum fuit ab Aurelianenſi IV. Anno 541. Can. XVII. *Ut Sacerdotes, ſive Diaconi, cum conjugibus ſuis non habeant communem lectum, & cellulam: ne propter ſuſpicionem carnalis conſortii religio maculetur: quod qui fecerint, juxta priſcos Canones: ab officio regradentur.* Et a Lugdunenſi III. A. 583. Can. I. *Placuit etiam, ut ſi quicunque uxoribus juncti ad Diaconatus aut Presbyteratus Ordinem quoque modo pervenerint, non ſolum lecto, ſed etiam frequentatione quotidiana, debeant de uxoribus ſuis ſequeſtrari.*

574. Dices. S. Greg. ſenior, Nazianz. Episcopus, post inaugurationem ſuam Episcopalem filium genuit ex legitima ſua uxore S. Gregorium Theologum, postea Episcopum Nazianzenum, ac dein CPolitanum. Theologus enim in carmine de vita ſua Gregorium Patrem his verbis ſe alloquentem inducit: *Nondum tot anni vitæ totius tuæ, quot in ſacris mihi ſunt peracti victimis.* Vel ut alii magis ad litteram vertunt: *Nondum tantam emenſus es vitam, quantum præteriit mihi Sacrificiorum tempus.* R. N. A. Ratio id negandi est, I. Quia S. Greg. Theologus in carmine de rebus ſuis, quod elucubravit A. 372. conqueritur de ſenectute ſua: fuiſſet autem in eorum ſententia, qui eum natum eſse volunt A. 329, annorum tantum XLIII, ſicque querimonia illa valde ridicula fuiſset. S. Basilius etiam, Nazianzeno fere æqualis, ſed tamen minor ætate, ut ex Epist. XXXIII. S. Greg. Nazianz. colligitur, tum alibi, tum etiam Epistola CCIII, quam ſcripsit A. 375, meminit de ſenectute ſua, cum tamen XLVI. ætatis annum vix attigiſset, quod perabsurdum foret. II. Ex Oratione XIX. S. Gregorii Nazianzeni constat, Gregorium ſeniorem eo anno baptizatum fuiſse, quo Nicæna Synodus habita est, nempe A. 325. dum ætatis ſuæ annum numeraret LIV, S. Nonnam vero ejus uxorem paris fuiſse cum marito ætatis. Atqui LIV. anno-

rum

rum ætatis præcipue in fœminis, non videtur apta procreandæ ſoboli. Ergo Nazianzenus natus est, non tantum ante Episcopatum, verum etiam annis aliquot ante baptismum Gregorii ſenioris. III. Eadem Oratione XIX. exponit Nazianzenus nativitatem ſuam, ac demum Matris Nonnæ afflictionem, lacrymas & ſuspiria ad Deum (erat enim Christiana) ob infidelitatem viri ſui Gregorii ſenioris adhuc idololatræ: nec ratio dari potest congrua, dicendo, quod Nazianzenus rerum gestarum ordinem in narratione ſua perturbaverit. IV. Idem Nazianzenus in carmine de vita ſua ſcribit, post triginta annorum ſtudia Athenis ſe diceſsiſse, quod contigit circa finem anni 355. Demus liberaliter, eum decimo ætatis anno ſtudia inchoaſse: numerabat igitur A. 355. annos ætatis ſuæ XL. Ergo longe ante baptismum Gregorii ſenioris, qui contigit A. 325, natus est. Lucem itaque adspexerit Nazianzenus ſaltem A. 315, id est, decennio ante baptismum Patris. Versiculi illi, quibus Gregorius ſenior filium hortatur, ut in administrando Episcopatu parentem jam decrepitum, ac fere centenarium juvaret, ſic in Latinam linguam congrue & commode verti poſsunt. *Necdum tantam penitus conſideraſti vitam: mihi præteriit quodcunque tempus ſacrificandi.* Quorum verborum sensus hic est. Fili, non ne vides parentem tuum ætate jam decrepita eſse? Ego certe nequeo deinceps ſacrificare, & Episcopalia munia obire. Vide Joannis Stiltingi Socii Bollandiani Diſsertationem præviam ad Acta Sanctorum Tomi III. Mensis Septembris, de tempore natali S. Gregorii Nazianzeni.

Nicænum Can. III. per ſubintroductas intelligit etiam uxores.

575. Obj. VII. Infirmitas argumenti, quod ex Can. III. Concilii Nicæni I. instruitur. Nicænum per *ſubintroductas* non intelligit uxores, ſed extraneas tantum mulieres. Ergo authoritas Nicæni nobis non ſuffragatur. P. A. Si intelligerentur uxores, neque licitum fuiſset Clericis habitare in eadem domo cum uxoribus, quas ante Ordinationem duxerant, quamvis cum illis nullum commercium carnale haberent: Atqui contrarium factitatum est a Clericis, qui in eadem domo cum

uxo-

uxoribus habitabant, ut constat de S. Paulino Nolano, Sidonio Apollinari Arvernorum Episcopo, aliisque. Ergo. R. N. A. Nicænum introductas, vel subintroductas vocat etiam matrem, sororem, amitam, quas ab hac lege excipit. Ergo multo magis uxores, quas primo loco oportuisset excipere, siquidem Concilium Clericis majoribus non prohibuisset matrimonio uti. Præterea nisi Concilium Clericos majores continentes esse voluisset, potiorem non habuisset rationem ab illorum domibus excludendi mulieres extraneas, quam a domibus laicorum. Ad *prob.* R. illicitum fuisse per Nicænos Canones habitare Clericis in eadem domo cum uxoribus, quamvis matrimonio non uterentur. Hinc S. Basil. Epist. XVII. Paregorium decrepitæ jam ætatis Sacerdotem gravissime increpuit, quod uxorem suam, quam ante Ordinationem duxerat, in domo sua retineat, excommunicationem ei comminatus, nisi quantocyus eamdem dimitteret. *Nec primi*, inquit, *nec soli, Paregori, statuimus, ne mulieres cum viris cohabitarent. Sed lege Canonem, qui a Sanctis Patribus nostris Nicææ traditus est, qui aperte prohibet, ne sint subintroductæ. -- Ejice illam de domo tua, & statue ipsam in Monasterio. Sit illa cum Virginibus, & viri tibi famulentur: ne nomen Dei per vos blasphemetur.* Verum in Occidente Canon hic nou continuo in viridi fuit observantia. Siquidem exemplo Paulini, Sidonii, aliorumque constat, Clericos, quamvis continentiam servarent, in eadem tamen cum uxoribus suis domo habitasse. Tandem sæculo VI. Canon hic Nicænus renovatus fuit ab Aurelianensi IV. & Lugdunensi III, ut ad finem Numeri 573. ostendimus.

Intercessio Paphnutii pro usu conjugii Clericorum fabulosa est.

576. Dices. S. Paphnutius Thebaidos Episcopus, cum Patres Nicæni vellent continentiam majoribus Clericis præscribere, negavit hoc jugum illis imponendum esse; satisque esse ajebat, ut qui in Clerum fuissent adscripti, juxta veterem Ecclesiæ traditionem jam non amplius uxores ducerent: non tamen quemquam sejungendum esse ab ea uxore, quam ante Ordinationem legitime duxisset. Qua in re assentientem habuit

Patrum

Patrum Senatum. Ita Socrates Lib. I. Hist. Eccl. Cap. XI, atque ex eo Sozomenus Lib. I. Cap. XXIII. Gelasius Cyzicenus in Hist. Conc. Nicæni Lib. II. Cap. XXXII. Cassiodorus Hist. Tripartitæ Lib. II. Cap. XIV. Suidas in Lexico, verbo *Paphnutius*. Nicephorus Callistus Lib. VIII. Cap. XIX. Ergo Nicænum non prohibuit Clericis usum matrimonii, ac multo minus habitationem cum uxoribus in eadem domo. R. cum Baronio, Bellarmino, Thomassino, Simonnet, aliisque Viris doctissimis, fabulosam esse hanc Socratis narrationem. Prob. assertio I. Ante Socratem, qui circa A. 440, adeoque annis 115. post tempora Nicæni Concilii, Historiam suam Ecclesiasticam conscripsit, nullus Scriptorum, qui intermedio illo tempore Socratem inter & Nicænum floruerunt, quamvis & numero & dignitate conspicui fuerint, ut S. Athanasius, S. Cyrill. Jerosol. S. Ephraem, S. Basil. S. Greg. Nazianz. S. Greg. Nyssen. S. Epiphanius, S. Hier. S. Ambr. S. Aug. Rufinus, Severus Sulpitius, Paulus Orosius &c. nullus, inquam, omnino ante Socratem meminit hujus rei, quamvis ea maximi momenti fuisset, & ad Clerum totius orbis pertinens. II. Etiam post tempora Socratis fabula hæc fidem non invenit apud Episcopos Orientales in Trullo CPoli congregatos, qui cum Ecclesiæ Romanæ consuetudinem improbarent, usum matrimonii Clericis suis prohibentis, in favorem sui Decreti absque dubio allegassent judicium Paphnutii, & Nicænæ Synodi authoritatem, si quam huic fabulæ fidem adhibuissent. Atqui altum est hac de re apud illos silentium. III. Narrationem hanc falsitatis arguunt clarissimi textus Patrum, præcipue S. Epiphanii Hær. LIX. (vide Num. 552.) & S. Hier. (vide Num. 556.). Certe Epiphanio & Hieronymo magis credendum est, utpote propinquioribus Nicæno Concilio, quam Socrati. IV. Ex hac narratione sequeretur, a Nicæno etiam Episcopis permissum fuisse usum conjugii, quod tamen illis numquam licitum fuisse satis prodit S. Hieron. Lib. I. contra Jovinianum scribens. *Certe confiteris non posse Episcopum esse, qui* *in*

in Episcopatu filios faciat: alioqui si deprehensus fuerit, non quasi vir tenebitur, sed quasi adulter damnabitur. V. Socrates probabilius fabulam hanc accepit ab Auxanone sene quodam jam decrepito, Presbytero Novatiano, ac nugatore. Quamvis enim Socrates non dicat, se factum hoc Paphnutii ab Auxanone audivisse, refert tamen illud inter duo alia ab Auxanone audita fere intermedium. Cap. X. editionis Valesianæ varia refert de Acesio Novatianorum Episcopo, quem Concilio Nicæno interfuisse dicit, ibique cum Constantino Imperatore, comitante ipsum Auxanone adhuc admodum adolescente, familiariter egisse. Cap. XI. sequitur fabulosa narratio de Paphnutio. Cap. XIII. ex relatione Auxanonis scribit, multa miracula ab Eutychiano monacho Novatiano fuisse patrata, quæ apud neminem Catholicorum fidem invenient. Vide Continuatores Bollandi in Actis Sanctorum Tomo III. Septembris in Vita S. Paphnutii, Cap. IV. & Antonium Sandinum Disputatione Historica XIII.

Subdiaconos conjugio usos legitime fuisse, non evincitur.

577. Obj. VIII. contra IV. Conclusionem. Subdiaconatus in primitiva Ecclesia non numerabatur inter Ordines majores: sed hoc primum contigit sæculo XII. Ergo non fuit illi adnexa continentia. II. Siricius in Epist. ad Himerium concedit Subdiacono uxorem, quæ fuerit Virgo. III. Alexander III. in Concilio Lateranensi III. tolerandum censuit, ut quidam Subdiaconi nuptias celebrarent. IV. Plura Concilia Presbyteris & Diaconis præcipiunt continentiam, nulla Subdiaconorum mentione facta. R. ad I. N. C. Quamvis Subdiaconatus non nisi ad finem sæculi XI, aut primum sæculo XII. fuerit inter majores Ordines numeratus, potuit tamen & voluit Ecclesia Obligationem continentiæ Subdiaconatui adnectere, ut patet ex Epistolis S. Leonis M. Pelagii II, S. Gregorii M. atque ex Canonibus Conciliorum, quos in probatione adduximus. Ad II. N. A. S. Siricius in Epist. cit. scribit, ad Subdiaconatum promoveri posse eum, qui cum una tantum, eaque virgine fuerit copulatus: nullibi autem asserit, quod post Ordinationem matrimonio uti possit,

immo

immo contrarium haud obscure indicat; ait enim: *Post quæ ad Diaconi gradum, si se ipse primitus, continentia præeunte, dignum probarit, accedat.* Ad III. R. quod Alexander III. Parte XVIII. Collectionis Concilii Lateranensis III. Cap. XIII. aperte dicat, matrimonia Subdiaconorum esse contra sacros Canones; dissimulari tamen posse ab Episcopo Exoniensi, pro graviori lapsu vitando; ita tamen, ut altaris ministerium, & Ecclesiastica beneficia relinquant. *Aut Ecclesias, aut uxores prorsus dimittere cogendi sunt.* Ad IV. R. Subdiaconos ab aliquibus Conciliis non expresse quidem, sed æquivalenter nominari, ut v. g. ab Eliberitano per ea verba, *Omnibus Clericis positis in ministerio:* ab aliis vero Conciliis nomine Diaconorum intelligi etiam Subdiaconos; quia olim dum pauciores essent fideles, aut Ministri Ecclesiarum, Diaconi officium peragebant Subdiaconorum, sicut hodiedum etiam Sacerdotes sæpe in ordine Levitico ministrant. Cæterum multa Concilia nominatim exprimunt Subdiaconos, seu Hypodiaconos. Igitur valde probabile est, ferme ubique antiquissimo jure Ecclesiastico adactos illos fuisse ad continentiam.

Cœlibatus Clericorum Scripturæ non adversatur.

578. Obj. IX. contra V. Conclusionem, Authoritas Scripturarum. Gen. I. dicitur: *Crescite & multiplicamini.* II. Gen. II. *Non est bonum esse hominem solum.* III. Matth. XIX. ait Christus: *Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.* IV. Apostolus ad Titum I. inter virtutes Episcopi & Presbyteri numerat conjugium. *Si quis sine crimine est, unius uxoris vir.* V. I. ad Timoth. IV. qui prohibent nuptias, dicuntur habere *doctrinam dæmoniorum.* VI. I. ad Cor. VII. v. 2. *Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat.* VII. ad Hebr. XIII. v. 4. *Honorabile connubium in omnibus, & thorus immaculatus.* VIII. I. ad Cor. VII. v. 9. *Quod si non se continent, nubant. Melius est enim nubere, quam uri.* Ergo matrimonium jure divino præceptum est, ideoque cœlibatus juri divino repugnat. R. C. A. N. C. Ad I. Verba illa, *Crescite & multiplicamini*, nullum continent præceptum, cum directa fuerint a Deo

etiam ad aves, pisces, & bruta, præcepti proprie talis incapacia; ſed benedictionem Dei, & fœcunditatem indicabant. Quod si etiam præceptum continere dicantur, referendum id eſset ad prima illa tempora, quibus terra erat inanis & vacua, non vero ad nostra, quibus eadem incolis abundat. Secus B. Virgo Maria, S. Joannes Baptista, S. Joannes Evangelista, S. Paulus, aliique viri ſanctiſsimi, perpetuo cœlibes, mandatum Dei neglexiſsent. Ad II. Deus per illa verba ſignificavit, ad multiplicationem generis humani tunc temporis vere neceſsariam fuiſse Adamo uxorem; quæ neceſsitas modo non urget, cum Apostolus I. ad Cor. VII. affirmet, *Bonum eſt homini mulierem non tangere*. Ad III. Sermo ibi non est de matrimonio contrahendo, ſed de jam contracto; & quidem de indiſsolubili vinculo matrimonii, non de ſeparatione a thoro & habitatione. Ad IV. Apostolus non præcipit, ut nullus ordinetur Episcopus vel Presbyter, nisi uxorem prius duxerit; ſed neminem admittendum eſse ad hanc dignitatem, qui plures uxores ſimul, aut ſucceſsive duxerit. Hinc Ecclesia primis ſtatim temporibus bigamos, tamquam irregulares, a ſacris exclusit Ordinibus. Ad V. Apostolus ibi insectatur hæreticos, qui nuptias absolute ut malas prohibebant; quales erant, temporibus B. Pauli, Simoniani, ac postea Ebionitæ, Marcionitæ, Tatiani, Manichæi, & Eustathiani: hoc autem non facit Ecclesia Catholica, quæ nuptias laudat ut bonas ex natura ſua, & a Deo institutas; neminemque absolute cogit ad cœlibatum, ſed conditionate tantum, si nimirum ille ad ſacros Ordines promoveri velit, quod ipsi liberum relinquitur. Ad VI. Paulus loquitur de uxoratis tantum, qui, si ab uxoribus, quas jam duxerant, abstinuiſsent, ſæpe periculo peccandi expositi fuiſsent: minime autem hæc verba dirigit ad cœlibes, de quibus inferius ait v. 27. *Solutus es ab uxore? noli quærere uxorem.* Ad VII. Sensus litteralis hujus loci est iste. Conjugium ſit omnibus vobis honorabile, & thorus immaculatus, id est, præcipio, ut omnes qui in conjugio estis, ſervetis honorem conju-

gii,

gii, & thorum fine macula: id vero fiet, si non violetur conjugii fides per adulterium, nec quidquam ab ipsis conjugibus inter fe committatur, quo thori conjugalis pudicitia & fanctimonia maculetur. Ad VIII. *Uri* non idem fignificat, ac tentari, fed idem quod ardere libidine, & tentationi consentire, ac lædi consentiendo. Vult igitur Apostolus, ut fideles, fiquidem fui juris funt, nubant potius, quam tentationi fuccumbant. Clerici & Monachi, qui castitatis voto obstricti funt, fui juris amplius non funt, pofsuntque, fiquidem gratiæ divinæ cooperentur, & pericula atque occasiones devitent, tentationi resistere, cum Deus tentari nos non patiatur fupra id, quod pofsumus: ficque non uri exemplo Pauli, qui gratia Dei adjutus fortiter restitit Angelo Satanæ fe colaphizanti, quin propterea uxorem duceret.

Neque rationi.

579. Obj. X. Ratio. Continentia res est difficillima. Ergo non deberet Clericis omnibus promiscue imponi. P. A. Ex quotidiana experientia; constat enim plurima fcelera perpetrari a Clericis, horumque cœlibatum prodigiosas libidines parere. R. Continentiam illis, qui neglecta custodia fensuum pericula peccandi amant, difficillimam efse, ac moraliter impofsibilem; facilem vero illis, qui præscripta adhibent media, nempe ferventem orationem, cautam periculorum fugam, jugem fensuum mortificationem, decentem & continuam occupationem, finceram animi demifsionem. Ex quo legitime non infertur, male ab Ecclesia Clericis majoribus continentiam imponi; fed id tantum fequitur, pefsime illos agere, qui cum propria experientia cognoscant, fibi continentiam difficillimam futuram, eoquod jam prava peccandi consuetudine irretiti fint, in Sacrarium tamen illotis manibus ac conscientia inquinata irrumpunt, & majores Ordines contra mentem Ecclesiæ fuffurantur, non promovendæ divinæ gloriæ causa, fed urgente necefsitate, aut percipiendi commodi temporalis ergo. Neque ex eo, quod contra intentionem Ecclesiæ, ac per accidens multa mala fequantur, Ecclesia potest imprudentiæ aut tyrannidis argui;

argui: secus Christus etiam a talium hominum censura immunis non abiret, quod viris unicam tantum uxorem eodem tempore permiserit; cum quotidiana ostendat experientia, occasione hujus legis a Christo confirmatæ per accidens multa nasci adulteria, rixas, discordias, cædes ex malitia hominum. Neque dicas, scandala illa per se oriri ex cœlibatu. Fructus enim cœlibatus non sunt infandæ illæ libidines, sed, teste Apostolo I. ad Cor. VII, cogitare quæ Dei sunt, sanctum esse corpore & spiritu &c: habentque Clerici eadem media ad superandum stimulum carnis, quæ conjugati habent, uxore vel absente, vel ægrotante, nempe ferventem orationem, afflictationem carnis &c. Ad *prob.* R. hoc esse aliquorum vitium, non omnium. Gravia quandoque ab aliquibus patrantur scelera; plurimi tamen vitam ducunt integerrimam, quos nulla sinistri rumoris suspicio afflat: maligneque agunt illi, qui ex se se Clericos omnes metiuntur.

Epistola S. Udalrici ad Nicolaum commentitia est.

580. Dices. Quæ cœlibatum Clericorum consequantur incommoda ac libidines, satis dignoscitur ex Epistola S. Udalrici Episcopi Augustani ad Nicolaum Papam, in qua narrat S. Episcopus, temporibus S. Gregorii M, qui uxores Sacerdotibus ademerat, ex piscina quadam sex millia capitum infantum suffocatorum extracta fuisse: cumque Gregorius intellexisset, eos infantes ex Sacerdotibus progenitos fuisse, eum amaris lacrymis peccatum suum deflevisse, legemque cœlibatus abrogasse. R. Epistolam illam putidissimum esse fabulonum Magdeburgensium commentum, quod nec umbram habet verisimilitudinis. Prob. assertio I. Epistola illa dari a S. Udalrico non potuit ad Nicolaum I, cum ille, antequam Udalricus nasceretur: mortuus fuerit. Obiit enim S. Nicolaus I. A. 867, Udalricus vero annos natus XXXI. Episcopus Augustanus inauguratus est. A. 924. mortuus A. 973. Neque dari potuit ad Nicolaum II, cum ille, mortuo jam diu Udalrico, ad Pontificatum pervenerit A. 1058, mortuus A. 1061. II. Prorsus inverisimile est, sexies mille capita infantum in unam eamdemque piscinam dejecta fuisse.

se. Præterea quanam arte dignosci potuere filii Presbyterorum a filiis laicorum? An forte & illi, Patrum suorum instituto, rasa habuerunt capita? III. Allata a nobis Conclusione II. & III. Patrum & Conciliorum testimonia manifestæ falsitatis arguunt hanc narratiunculam; cum certum sit, continentiæ legem Presbyteris & Diaconis nec a Gregorio primum impositam, ac multo minus abrogatam fuisse. At non vacat pluribus stolidissimæ huic fabulæ immorari.

Disparitas inter veteris, ac N. L. Sacerdotes assignatur.

581. Obj. XI. contra VI. Conclusionem, Infirmitas argumenti. In veteri Lege Sacerdotes contrahebant matrimonia, omnique maritali jure utebantur. Ergo si illos matrimonium non dedecuit, neque dedecet illud Sacerdotes novæ Legis, cum isti eidem serviant Domino, cui serviebat Synagoga. R. C. A. N. C. In veteri Lege Sacerdotium Leviticæ tribui, & familiæ Aaronis alligatum erat; nostrum vero Sacerdotium non carnali propagatione transmittitur ad posteros, sed Ecclesiæ electione, ac consecratione. II. In veteri Lege hirci & vituli immolabantur: in nova Agnus immaculatus omnipotenti Deo offertur. III. Lex antiqua rudior erat: Evangelica vero sanctior, purior, magisque spiritualis. IV. In nova Lege quotidie Sacratissima peraguntur mysteria fere ab omnibus Sacerdotibus: contra Sacerdotes Synagogæ diebus tantum vicis suæ ad sacrificandum accedebant, quo tempore & ipsis nefas erat uxorum frui consuetudine.

582. Dices I. Temporalis jurisdictio est negotium magis sæculare, quam conjugium, quod apud Catholicos est Sacramentum. Ergo si Clericos non dedecet temporalis jurisdictio, nec dedecet illos matrimonium. R. N. A. Temporalis jurisdictio potest etiam per alios exerceri: non vero conjugium, quod est onus prorsus personale. Accedit, quod per conjugii usum mens a Deo magis peregrinetur, & ad terrena magis dejiciatur, quam per moderatum usum jurisdictionis temporalis: neque matrimonii usus est Sacramentum, sed solummodo ipse contractus matrimonialis coram Ministro Ecclesiæ factus.

583.

583. Dices II. Si ex matrimonio Clericorum orirentur ea incommoda, quæ jactant Catholici, turbarenturque munia Ecclesiastica, cœlibatus Clericorum esset juris omnino divini; neque Ecclesia Romana posset Græcos Sacerdotes a cœlibatu eximere, aut Latinis quandoque facultatem dare contrahendi matrimonium. Atqui utrumque factum est ab Ecclesia Romana. Ergo. Resp. N. M. Ecclesia Romana metu majoris mali permisit ministris Ecclesiæ Græcæ usum matrimonii, ante Ordinationem sacram contracti, quia juxta eorum disciplinam incommoda a nobis superius recensita maximam partem mitigari deprehendit. Episcopi enim Græcorum, & Monachi cœlibem ducunt vitam; Sacerdotes vero eorum rarissime Altaris mysterium peragunt, secus ac Latini in more positum habent, & octiduo, aut saltem triduo, antequam rem divinam faciant, ab uxoribus abstinere jubentur. Quare etiam apud Græcos Ecclesiastica munia decenti modo peraguntur, quamvis ea sanctius & purius in Latina Ecclesia celebrentur. Latinis Clericis quandoque, sed rarissime, nec nisi gravissimis de causis, indulsit Ecclesia, ut ad sæcularia vota transeant; hac tamen lege, ut & beneficium & officium Ecclesiasticum relinquant, saltem quamdiu matrimonio impliciti sunt. Vide Jos. Biner in Apparatu Eruditionis Parte V. Artic. V.

CONTROVERSIA VII.

DE VOTIS, PRAECIPUE MONASTICIS.

CONTRA PROTESTANTES.

Quid sit status Religiosus?

584. *Status religiosus*, seu regularis, a Catholicis Doctoribus communiter definiri solet, stabilis in commune vivendi modus fidelium, ad Christianæ charitatis perfectionem tendentium, editis tribus substantialibus votis, Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, ab Ecclesia approbatus. Hæc approbatio pertinebat olim ad Episcopos pro religiosis suæ diœcesis. Sed hæretici Waldenses, alias dicti Pauperes de Lugduno, qui super-

perstitiosum vivendi modum tamquam religiosum sectabantur, seque secundum Evangelicam doctrinam vivere jactabant, occasionem dederunt Constitutioni Lateranensis IV. Concilii sub Innocentio III. *Ne quis de cætero novam inveniat Religionem*, scilicet absque speciali Sedis Apostolicæ confirmatione.

585. *Votum* est religiosa promissio de meliori bono, Deo facta libera voluntate. Dicitur *promissio*, quia includit obligationem hominis ad Deum, quæ ex solo proposito non nascitur, sed ex promissione. *Religiosa*, ut significetur spectare ad virtutem religionis, si consideretur quoad actionem formalem, quæ est ipsa promissio rei; quamvis materia, circa quam votum versatur, ad aliam virtutem spectare possit. *De meliori bono*, ita ut melius sit id facere, quam omittere, aut oppositum agere. Unde materia voti non sunt peccata, opera indifferentia, impossibilia, necessaria, aut etiam opera bona, quæ majus bonum impediunt. *Deo facta*. Ac per hoc distinguitur votum a juramento: etsi enim utrumque sit actus religionis, vota tamen fiunt Deo, juramenta per Deum hominibus. *Libera voluntate*. Cum enim votum sit quasi lex privata, non obligat nisi sponte ac libere consentientem; nemoque censetur obligationem gravem sibi velle imponere, nisi eam cognoverit, & elegerit, contra ac fieri solet in lege communi, quæ invitum etiam ac nolentem obligat.

Quid votum?

586. Origo religiosi status antiquissima est. In veteri Lege eumdem adumbratum deprehendimus in Nazaræis, Rechabitis, & filiis Prophetarum, præcipue in Elia, Eliseo, ac Joanne Baptista, quem S. Chrysost. Hom. I. in Marcum, *Principem Monachorum* vocat. In nova Lege a Christo, non præcipiente, sed consulente institutum fuisse patet ex eo, quia ad tria illa consilia Evangelica fideles hortatus est, ut paulo post inferius ostendemus. Hinc de primis Christianis, temporibus Apostolorum, antequam illi provincias fidei lumine illustrandas inter se partirentur, scribit B. Hieronymus Lib. de Script. Ecclesiast. in Philone: *Talis primo credentium fuit Ecclesia, quales nunc Monachi es-*

Quæ origo Religiosi status?

se

se nituntur, & cupiunt; ut nihil cujusquam proprium ſit, nullus inter eos dives, nullus pauper: patrimonia egentibus dividuntur, orationi vacatur & Pſalmis, doctrinæque & continentiæ. Quæ quidem de multis primorum Chriſtianorum intelligenda ſunt, non tamen de omnibus, ut patet ex verbis S. Petri ad Ananiam Act. V. *Nonne manens tibi manebat, & venumdatum in tua erat poteſtate?* Quod Apoſtoli ipsi, atque alii etiam permulti eamdem vitæ rationem voti ſacramento firmaverint, prodere videntur loquendi formulæ, quibus antiqui Scriptores utuntur. S. Aug. Lib. XVII. de Civ. Dei Cap. IV. ſcribit de Apoſtolis: *Dixerant enim potentes illi, Ecce nos dimiſimus omnia, & ſecuti ſumus te: hoc votum potentiſſime voverant. Sed unde hoc eis, niſi ab illo, de quo dictum eſt, Dans votum voventi?* Athenagoras in Apologia pro Chriſtianis: *Invenias multos ex noſtris, & viros, & fœminas, qui in cœlibatu conſeneſcunt, quod Deo conjunctiores ſe futuros ſperent.* Tertul. Lib. I. ad Uxorem Cap. VI. ſcribit: *Quot ſunt, qui ſtatim a lavacro carnem ſuam obſignant? Quot, qui conſenſu pari inter ſe matrimonii debitum tollunt?* Porro hæc vivendi ratio, quamvis primis ſtatim temporibus poſt Chriſti aſcenſionem apud fideles viguerit, externi tamen Religioſorum ritus, Monaſteriorum clauſtra, Regularium ſancita, præſcripta ſingularum actionum tempora ſæculo IV. originem ſuam debent, quo Eccleſia graviſſimis Cæſarum perſecutionibus agitata, pacem tamdem a Conſtantino obtinuit.

Initia Monachatus in Oriente.

587. Primus, qui Monachos in Thebaidis deserto Tabennensi, accepta ab Angelo regula, congregavit, fuit S. Pachomius, cujus exemplum ſecuti ſunt S. Antonius in Ægypto, S. Hilarion in Syria & Palæstina, S. Basilius in regione Pontica, fructu ſane uberrimo, ut testatur S. Epiphanius ejusdem ſæculi Scriptor Hær. LVIII: *Sunt Eunuchi, qui ſe ipſos caſtraverunt propter regnum cœlorum. Quinam illi eſſe poſſunt, niſi egregii illi, primum Apoſtoli, tum Monachi, ac reliqui Virginitatis cuſtodes? Cujuſmodi fuere Joannes & Jacobus Zebedæi*

bedæi filii; secundum quos infinita hominum millia, quæ in hoc mundo Monasticam vitam amplexa sunt in Monasteriis, Virginumque in cœnobiis, quæ ejusdem certaminis decus adepta sunt.

588. Monasticum institutum ad Occidentem pervasit eo tempore, quo S. Athanasius Julii Papæ litteris evocatus Romam se contulit. Fortissimi Antistitis comites duo erant, Ammonius & Isidorus Monachi, quorum integra rerum periturarum abdicatio, perpetua jejunia, assiduæ orationes, constans corporis afflictatio ita quorumdam Romanorum animos rapiebant, ut parem disciplinam colere inciperent. Et quamquam primo horror quidam, de tam aspera & ignominiosa, ut putabant, vita conceptus, plures a sequela retardaret; major tamen deinceps concursus factus est, ex quo Athanasius vitam S. Antonii Abbatis a se scriptam evulgaverat, ab Evagrio Antiocheno Presbytero Latina lingua donatam. S. Hieronymus fructuum, qui ex ista semente enati sunt, testis & admirator fuit, cum circa A. 382. Romæ per triennium sub Damaso Papa viveret. Vidit ibi crebra Virginum Monasteria, Monachorum innumerabilem multitudinem, purpuratos Consulum Nepotes furva Religiosorum tunica pullatos, ut pro frequentia servientium Deo, quod prius ignominiæ fuerat, esset postea gloriæ. Vide Hadriani Daude Hierarchiam Ecclesiasticam.

Et Occidente.

589. Eodem sæculo IV. ejusmodi vivendi ratio etiam inter Clericos Ecclesiarum in urbibus introducta fuit, ut rebus suis propriis sponte renuntiantes, ad primitivæ Ecclesiæ Jerosolymitanæ exemplum in commune viverent. Unde Canonicorum, seu regularium ipsis nomen accessit. Auctores hujus instituti, seu potius restauratores vitæ sub Apostolis actæ perhibentur S. Eusebius Vercellensis in Ecclesia sua Vercellensi, ut testatur S. Ambr. Epist. XXV. ad Ecclesiam Vercellensem, & S. Augustinus in Hipponensi, ut scribit Possidius Calamensis Episcopus in Vita S. Augustini, Cap. XXV.

Religiosa vita Clericorum.

590.

Varia Monachorum genera.

590. Porro Monachorum, qui sæculo IV. & V. in Oriente potissimum floruerunt, diversa fuerunt genera, diverso vivendi modo inter se distincta. I. *Anachoretarum*, qui societatem hominum fugientes in eremo privatas cellulas incolebant. II. *Cœnobitarum*, qui unum simul incolebant domicilium, & sub Abbate ac regula in commune viventes omnia habebant communia. III. *Sarabaytarum*, qui bini, vel terni, nec multo plures simul habitabant suo arbitratu viventes. Hi mala laborabant fama apud rerum spiritualium peritos. IV. *Gyrovagorum*, qui tota vita sua per diversas provincias, ternis aut quaternis diebus per diversorum cellas hospitabantur, semper vagi, & numquam stabiles, per omnia deteriores Sarabaytis. V. *Stylitarum*, qui nomen trahebant a singulari super columnam vivendi ratione, quam primus invexit Simeon; paucos tamen habuit imitatores. VI. *Acœmetarum*, id est, insomnium, quod divina officia diu noctuque sine ulla intermissione peragerent, in tres scilicet cœtus distributi, atque ita aliis stata hora succedentes. His celebre monasterium sæculo V. CPoli extruxit Flavius Studius Vir Consularis, *Studium* ab hoc fundatores appellatum, indeque etiam Monachi illi *Studitæ* dicti. Vide P. Franc. Xaver. Zech Hierarchiam Ecclesiasticam, Tit. XXXIII.

Progressus Monastici ordinis in Occidente.

591. Sæculo VI. circa annum 530. S. Benedictus Italus; Monachorum in Occidente Patriarcha, regulam conscripsit, *discretione præcipuam*, *sermone luculentam*, ut eam vocat S. Greg. M. Lib. II. Dialog. Cap. XXXVI, quæ antiquatis cæteris regulis monasticis celeriter per totum Occidentem propagata est, adnitentibus Wilfrido Eboracensi in Concilio Anglicano A. 701, S. Bonifacio Martyre in Concilio Germanico A. 742. aliisque Episcopis in Francofordiensi A. 794. in Turonensi, Cabillonensi II, & Rhemensi II. A. 813. in Aquisgranensi A. 817, ac caventibus, ne posthac Monachi alia uterentur, quam sola S. Benedicti regula. Sæculo X. & XI. quatuor alii religiosi Ordines, sub regula S. Benedic-

nedicti militantes, erecti ſunt, Camaldulensium, Cluniacensium, Vallis umbrosæ, & Cisterciensium.

592. Posterioribus temporibus providentiſsimum Numen Ecclesiam ſuam novo ſubsidio roboravit, novis nimirum Religiosis familiis, quas longum foret enumerare. Hæ vel per contemplationem in Deum feruntur, eique inhærent: vel per actionem Deo in membris ejus ſerviunt, ut pauperes alendo, ægrotis inserviendo: aut denique utrumque vitæ institutum, contemplativum nempe & activum, felici fœdere inter ſe jungunt; idque vivendi genus mixtum ſectantur illi, qui populo Sacramenta ministrant, qui ad concionem verba faciunt, aut juventutem litteris, bonisque moribus imbuunt. Quanta vero commoda ex Religiosis familiis in Ecclesiam universam redundarint, nemo est qui ignoret, nisi qui in Ecclesiastica ac politica historia peregrinus ſit, aut iniquiſsimo partium ſtudio laboret. Ex illis enim innumeri prodierunt viri, pietate & litteris illustriſsimi, ſanctiſsimi Episcopi, Heroes ad clades Hæresibus inferendas nati, Apostolico zelo & charitate ſuccensi, fortiſsimi Martyres, Catholicæ ſidei propugnatores.

Novæ Religioſorum familiæ.

593. Veriſsimum eſse Magni Antonii effatum, ut refert S. Athan. in ejus Vita, *Omnes quidem Chriſtianos diabolus odit; ſed probos Monachos, Chriſtique Virgines tolerare nullo modo poteſt*, ſatis ostendit inveteratum illud odium, quo hæretici, & profligatæ conſcientiæ homines religiosas familias ſemper ſunt prosecuti. Julianus Apostata Imperator in Monachos detonabat, velut homines Cynicos ac nequiſsimos. Calumniis ſupplicia adjecit, dum hanc innocuam turbam, & præsertim Virgines Deo ſacras infestare, ac fœdiſsimis modis in illas graſsari non desinebat: quin in eam rabiem tandem abreptus est, ut, facto Diis ſuis ſacramento, ultimum Monachis omnibus exterminium intentarit. Circumcelliones, Donatistica progenies in Africa, pari furore graſsati ſunt in Monachos. Valens Imperator Arianus juſsit, ut religiosas leges profeſsi capitalibus pœnis ad militiam adigerentur, aliisque diris animad-

Odium impiorum erga Monachos.

ver-

versionibus divexarentur. Constantinus Copronymus Imperator Iconomachus nullum atrocitatis genus prætermisit, nullumque cruciatum, quo Monachis internecinam cladem afferret. Populum CPolitanum jure jurando ſuper Evangelia, & Sanctam Crucem, ac divinam Eucharistiam concepto adstrinxit, quo promitteret, ſe Monachis numquam communicaturum, obviosque lapidibus appetiturum.

Wickleffi & Lutheri furor in illos.

594. Doctrina Novatorum de votis Monasticis e diametro opposita est doctrinæ Catholicæ. Waldenses docebant, religiones mendicantium eſse malorum dæmonum inventum. Gerardi Segarelli Parmensis, & Dulcini Novariensis ſectatores vota monastica ut humanæ libertati contraria rejiciebant, ſociosque erroris habuere Arnoldum Villanovanum, & Joannem Wickleffum, ut patet ex ejus Articulis a Constantiensi Concilio damnatis. XX. *Conferens eleemosynam Fratribus, eſt excommunicatus eo facto.* XXI. *Si aliquis ingreditur religionem privatam qualemcunque, tam poſseſsionatorum, quam mendicantium, redditur inhabilior ad observationem mandatorum Dei.* XXII. *Sancti inſtituentes religiones privatas, ſic inſtituendo peccaverunt.* XXIII. *Religiosi viventes in religionibus privatis, non ſunt de Religione Chriſtiana.* XXXI. *Peccant fundantes clauſtra, & ingredientes ſunt viri diabolici.* XLIV. *Auguſtinus, Benedictus, & Bernardus damnati ſunt, nisi pœnituerit de hoc, quod habuerunt poſseſsiones, & inſtituerunt, & intraverunt religiones: & ſic a Papa usque ad ultimum religiosum, omnes ſunt hæretici.* XLV. *Omnes religiones indifferenter introductæ ſunt a diabolo.* Lutherus, excucullatus Monachus, ut jure ſe a religioso Ordine defecisse ostenderet, effreni licentia ac furore in omne Monasticum nomen bacchatus est, præcipue in libro de Votis Monasticis, in quo ita ſcribit turpiſsimus apostata: *Vota monaſtica ſunt impia, Gentilia, Judaica, ſacrilega, mendacia, erronea, hypocritica, apoſtatica, etiam Sanctorum exemplis adversantia. Quare cum fiducia revocanda, & deserenda ſunt, etiamsi pia & ſeria opinione emiſsa fuerint.* Eodem libro inhumanum,

immo

immo furiosum suum desiderium prodit: *Cupio eradicata, extincta & abolita omnia Monasteria, quæ utinam Deus igne, & sulphure cœlesti, ad exemplum Sodomæ & Gomorrhæ demergat; adeo ut ne memoria quidem illorum supersit: neque enim satisfuerit illis anathema imprecari.*

595. Luthero subscribunt Calvinus, Melanchton, Centuriatores Magdeburgici, Pomeranus, Occhinus, cæterique Protestantes, qui docent communiter cum Luthero & Calvino hæc tria. I. Vota ad colendum Deum non posse fieri, nisi de rebus præceptis; ideoque unum esse fidelium omnium votum in Baptismo emissum. II. Vota de rebus a Deo non præceptis posse fieri, non quidem ad colendum Deum, aut satisfaciendum pro peccatis, sed ad negotia hujus vitæ expeditius peragenda, aut vitanda peccata, vel ad alios fines bonos. III. Vota Monachorum impia, irrita, & omnino solvenda esse, quod fiant cum intentione colendi Deum, & satisfaciendi pro peccatis; cum tamen illa vota non sint de rebus a Deo præceptis, aut a Christo commendatis.

Doctrina Protestantium.

596. Conclusio I. Paupertas, Castitas, & Obedientia sunt Consilia Evangelica. Conclusio hæc est tum contra Protestantes, qui nullum admittunt dari consilium Evangelicum: tum contra antiquiores hæreticos Jovinianum, Vigilantium, & Lampetianos. Jovinianus ejusdem meriti esse ajebat Virgines, & conjugatas. Vigilantius idem asserebat de paupertate. Lampetiani Monachos in Cœnobiis liberos esse debere contendebant, nec pendere e Præpositi alicujus arbitrio. Prob. Conclusio. Jllud est consilium Evangelicum, quod Christus Dominus in Evangelio non quidem præcepit, sed commendavit tamquam perfectius. Atqui ejusmodi sunt Castitas, Paupertas, & Obedientia. Ergo. Prob. minor. I^mo. Authoritate Scripturarum. De *Castitate.* Matth. XIX. *Dicunt ei Discipuli ejus: si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere. Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt:*

Tria vota Religiosa, sunt Consilia Evangelica, nempe.

Castitas.

versionibus divexarentur. Constantinus Copronymus Imperator Iconomachus nullum atrocitatis genus prætermisit, nullumque cruciatum, quo Monachis internecinam cladem afferret. Populum CPolitanum jure jurando ſuper Evangelia, & Sanctam Crucem, ac divinam Eucharistiam concepto adstrinxit, quo promitteret, ſe Monachis numquam communicaturum, obviosque lapidibus appetiturum.

Wickleffi & Lutheri furor in illos.

594. Doctrina Novatorum de votis Monasticis e diametro opposita est doctrinæ Catholicæ. Waldenses docebant, religiones mendicantium eſse malorum dæmonum inventum. Gerardi Segarelli Parmensis, & Dulcini Novariensis ſectatores vota monastica ut humanæ libertati contraria rejiciebant, ſociosque erroris habuere Arnoldum Villanovanum, & Joannem Wickleffum, ut patet ex ejus Articulis a Constantiensi Concilio damnatis. XX. *Conferens eleemosynam Fratribus, eſt excommunicatus eo facto.* XXI. *Si aliquis ingreditur religionem privatam qualemcunque, tam poſseſsionatorum, quam mendicantium, redditur inhabilior ad observationem mandatorum Dei.* XXII. *Sancti inſtituentes religiones privatas, ſic inſtituendo peccaverunt.* XXIII. *Religiosi viventes in religionibus privatis, non ſunt de Religione Chriſtiana.* XXXI. *Peccant fundantes clauſtra, & ingredientes ſunt viri diabolici.* XLIV. *Auguſtinus, Benedictus, & Bernardus damnati ſunt, nisi pœnituerit de hoc, quod habuerunt poſseſsiones, & inſtituerunt, & intraverunt religiones: & ſic a Papa usque ad ultimum religiosum, omnes ſunt hæretici.* XLV. *Omnes religiones indifferenter introductæ ſunt a diabolo.* Lutherus, excucullatus Monachus, ut jure ſe a religioso Ordine defeciſse ostenderet, effreni licentia ac furore in omne Monasticum nomen bacchatus est, præcipue in libro de Votis Monasticis, in quo ita ſcribit turpiſsimus apostata: *Vota monaſtica ſunt impia, Gentilia, Judaica, ſacrilega, mendacia, erronea, hypocritica, apoſtatica, etiam Sanctorum exemplis adversantia. Quare cum fiducia revocanda, & deserenda ſunt, etiamsi pia & ſeria opinione emiſsa fuerint.* Eodem libro inhumanum, immo

immo furiosum ſuum deſiderium prodit: *Cupio eradicata, extincta & abolita omnia Monaſteria, quæ utinam Deus igne, & ſulphure cœleſti, ad exemplum Sodomæ & Gomorrhæ demergat; adeo ut ne memoria quidem illorum ſuperſit: neque enim ſatisfuerit illis anathema imprecari.*

Doctrina Proteſtantium.

595. Luthero ſubſcribunt Calvinus, Melanchton, Centuriatores Magdeburgici, Pomeranus, Occhinus, cæterique Protestantes, qui docent communiter cum Luthero & Calvino hæc tria. I. Vota ad colendum Deum non poſse fieri, nisi de rebus præceptis; ideoque unum eſse fidelium omnium votum in Baptismo emiſſum. II. Vota de rebus a Deo non præceptis poſse fieri, non quidem ad colendum Deum, aut ſatisfaciendum pro peccatis, ſed ad negotia hujus vitæ expeditius peragenda, aut vitanda peccata, vel ad alios fines bonos. III. Vota Monachorum impia, irrita, & omnino ſolvenda eſse, quod fiant cum intentione colendi Deum, & ſatisfaciendi pro peccatis; cum tamen illa vota non ſint de rebus a Deo præceptis, aut a Christo commendatis.

Tria vota Religioſa, ſunt Conſilia Evangelica, nempe.

596. Conclusio I. Paupertas, Castitas, & Obedientia ſunt Consilia Evangelica. Conclusio hæc est tum contra Protestantes, qui nullum admittunt dari consilium Evangelicum: tum contra antiquiores hæreticos Jovinianum, Vigilantium, & Lampetianos. Jovinianus ejusdem meriti eſse ajebat Virgines, & conjugatas. Vigilantius idem aſserebat de paupertate. Lampetiani Monachos in Cœnobiis liberos eſse debere contendebant, nec pendere e Præpositi alicujus arbitrio. Prob. Conclusio. Jllud est consilium Evangelicum, quod Christus Dominus in Evangelio non quidem præcepit, ſed commendavit tamquam perfectius. Atqui ejusmodi ſunt Castitas, Paupertas, & Obedientia. Ergo. Prob. minor. I^mo. Authoritate Scripturarum. De *Caſtitate*. Matth. XIX. *Dicunt ei Diſcipuli ejus: ſi ita eſt causa hominis cum uxore, non expedit nubere. Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum iſtud, ſed quibus datum eſt. Sunt enim eunuchi, qui de matris utero ſic nati ſunt;*

Caſtitas.

ſunt: & ſunt eunuchi, qui facti ſunt ab hominibus: & ſunt eunuchi, qui ſeipsos caſtraverunt propter regnum cœlorum. Qui poteſt capere, capiat. Ubi per illa verba, *Non omnes capiunt verbum iſtud.* Et. *Qui poteſt capere, capiat*, denotatur consilium, non præceptum: quia de præceptis justitiæ non dicitur, qui potest facere, faciat. Porro per *regnum cœlorum* non ibi intelligitur prædicatio Evangelii, ut inepte quidam cum Petro Vermilio contendunt; ſed æterna in cœlis felicitas, ut paſsim Patres interpretantur, S. Cypr. Lib. de habitu Virginum, S. Chrys. in hunc locum, S. Hier. Lib. I. contra Jovinianum, & S. Aug. Lib. de Sancta Virginitate Cap. XXIV. *Chriſto laudanti eos, qui ſe ipsos caſtraverunt, non propter hoc ſæculum, ſed propter regnum cœlorum, Chriſtianus contradicat, affirmans hoc præsenti vitæ eſse utile, non futuræ?* Aperte nobis ſuffragatur Apostolus I. ad Cor. VII. v. 25. ſcribens: *De virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do.* Et v. 27. *Solutus es ab uxore? noli quærere uxorem. Si autem acceperis uxorem, non peccaſti.* Ergo continentia non est a Christo & Apostolis præcepta, ſed commendata tamquam aliquid melius.

Paupertas 597. De *Paupertate.* Matth. XIX. v. 21. Christus ait adolescenti, qui præcepta ſe a juventute ſua diligenter custodivisſe aſserebat: *Si vis perfectus eſse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus: & habebis thesaurum in cœlo.* Id est, si non es contentus vita æterna, quam observatione mandatorum promereri poteris; ſed ad excellentem gradum gloriæ in cœlis adspiras, vade, vende quæ habes, & da pauperibus. Ita Christus respondit Juveni illi, non tentanti, ſed serio interroganti Dominum, qui *intuitus eum, dilexit eum* Marci X. v. 21. Nec illi tantum, ſed omnibus ſuasit Christus vendere omnia, & dare pauperibus, quia non illi tantum, ſed omnibus dictum est, *Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata.* Neque dicas, imitationem Christi eſse omnibus vere piis neceſsariam, adeoque verba illa: *Vade, vende quæ habes, & da pauperibus.* - - -

Et

Et veni, ſequere me, fuiſse præcepti, non consilii. R. enim, aliquam imitationem & ſequelam Chriſti, quæ peccatum grave excludit, omnibus eſse ad ſalutem neceſsariam: non vero perfectiſsimam illam imitationem ac ſequelam Christi nudi, ſpreti, afflicti, crucifixi, quæ non nisi paucorum est, ad ſupremum ſanctitatis apicem eluctantium. Eodem Cap. S. Matth. v. 27. &c. dicitur: *Tunc respondens Petrus dixit ei: Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te: quid ergo erit nobis? Jesus autem dixit illis: Amen dico vobis, quod vos qui ſecuti eſtis me, in regeneratione, cum ſederit Filius hominis in ſede majeſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israel. Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam poſsidebit.* Ergo Christus tam nobile præmium pollicendo ſuasit paupertatem voluntariam.

598. De *Obedientia*. Matth. XVI. v. 24. ait Christus: *Si quis vult poſt me venire, abneget ſemet ipsum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.* Porro *abnegare ſe* nihil aliud est, quam valedicere ſuo judicio, ſuisque affectibus, & accomodare ſe alterius judicio & voluntati. Sicut autem imitatio Christi, ita etiam obedientia est duplex. Una communis & omnibus fidelibus neceſsaria, quæ Deo præstari debet in rebus præceptis: altera perfectorum, & consilii tantum, qua Deo ſuadenti obtemperatur.

Et Obedientia.

599. Prob. II. authoritate Patrum. Origenes in Cap. XV. ad Romanos ſcribit: *Ea, quæ ſupra debitum facimus, non facimus ex præceptis. Verbi causa, Virginitas non ex debito ſolvitur; neque enim per præceptum expetitur, ſed ſupra debitum offertur.* S. Basilius in Lib. de Virginitate. *Voluit enim Dominus non præceptum eſse ipsum virginitatis recte factum, ſed insigne animæ virtutis ſtudioſæ, ex propria ac libera poteſtate, id quod ſupra mandatum, ac ſupra naturam eſt, a ſe ipsa perpetrantis.* S. Chrys. Hom. VIII. de Pœnitentia: *Nequaquam Domi-*

suum incuses, haud mandat impossibilia: multi & ipsa superant mandata. Et infra, posteaquam exempla posuit de continentia & paupertate, ait in persona Dei: *Non cogo, non gravo, sed proficientem quidem coronabo: non proficientem non punio.* S. Greg. Nazianz. Orat. I. in Julianum. *Quomodo illud non animadvertis omnium sapientissime & ingeniosissime, atque ad virtutum arcem & verticem Christianos coarctans, quod in legibus nostris alia parendi necessitatem imponunt, nec sine periculo prætermitti possunt; alia non necessitate constringunt, sed in electione & voluntate posita sunt, ac proinde hanc rationem habent, ut qui ea custodierint, honore & præmiis exornentur, qui autem minus ea expleverint, nihil periculi pertimescant.* S. Cypr. Lib. de habitu Virginum. *Neque hoc jubet Dominus, sed hortatur: neque jugum necessitatis imponit, quando manet voluntatis arbitrium liberum: sed cum habitationes multas apud Patrem suum esse dicat, melioris habitaculi hospitia demonstrat. Habitacula ista meliora vos petitis; carnis desideria castrantes, majoris gratiæ præmium in cœlestibus obtinetis.* S. Hier. Lib. I. contra Jovinianum. *Proponit Agonothetes præmium, invitat ad cursum, tenet in manu virginitatis bravium, ostendit purissimum fontem, & clamitat: Si quis sitit, veniat, & bibat: non dicit, velitis, nolitis, bibendum vobis est, atque currendum; sed qui voluerit, qui potuerit currere atque potare, ille vincet, ille satiabitur: & ideo plus amat Virgines Christus, quia sponte tribuunt, quod sibi non fuerat imperatum, majorisque gratiæ est offerre quod non debeas, quam reddere quod exigaris.* Ergo dantur consilia Evangelica, atque inter illa præcipuum locum obtinent Paupertas, Castitas, & Obedientia.

Omne votum est cultus Dei.

600. Conclusio II. Omne votum, vel promissio voluntaria Deo facta de meliori bono, etiamsi illud non sit præceptum, est vere ac proprie cultus Dei. Prob. Conclusio I. authoritate Scripturarum hæc vota commendantium. Jacob Patriarcha Gen. XXVIII. v. 20. *Vovit votum, dicens: Si fuerit Deus mecum, & custodierit me in via, per quam ego ambulo, & dederit mihi panem*

panem ad vescendum, & vestimentum ad induendum, reversusque fuero prospere ad domum Patris mei: erit mihi Dominus in Deum, & lapis iste, quem erexi in titulum, vocabitur domus Dei: cunctorumque, quæ dederis mihi, decimas offeram tibi. Hoc votum non fuisse de re præcepta, ex eo patet, quia erat conditionatum. Psal. CXXXI. David Rex *Votum vovit Deo Jacob: si introjero in tabernaculum domus meæ - - donec inveniam locum Domino, tabernaculum Deo Jacob*, nimirum pro templo exstruendo. Votum hoc, quamvis de re non præcepta, Deus remuneratus est magnifica illa promissióne II. Regum VII. v. 16. *Et fidelis erit domus tua, & regnum tuum usque in æternum ante faciem tuam, & thronus tuus erit firmus jugiter.* Deuteron. XXIII. v. 21. *Cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere: quia requiret illud Dominus Deus tuus, & si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum. Si nolueris polliceri, absque peccato eris.* Ergo illa vota, de quibus ibi est sermo, non erant de re præcepta, alias Judæi illi non fuissent absque peccato. Isaiæ XIX. v. 21. *Et colent eum* (Dominum) *in hostiis & in muneribus: & vota vovebunt Domino, & solvent.* Ecclesiastis V. v. 3. *Si quid vovisti Deo, ne moreris reddere: displicet enim ei infidelis & stulta promissio: sed quodcunque voveris, redde.*

601. Prob. II. Authoritate Patrum, Tertul. Lib. de Resurrectione carnis, S. Epiphanius Hær. XLVIII. S. Hier. Lib. contra Jovinianum, & S. Aug. qui Sermone CXLVIII. Cap. II. scribit: *Potest Virgini sanctimoniali nubenti dici, quod ait Petrus de pecunia: Virginitas tua numquid manens tibi manebat, & antequam eam voveres, in tua fuerat potestate? Quæcunque autem hoc fecerint, voverint talia, & non reddiderint, non se putent temporalibus mortibus corripi, sed æterno igne damnari.* Et Serm. CCCLV. Cap. IV. *Ego scio, quantum mali sit, profiteri sanctum aliquid, nec implere. Vovete, inquit, & reddite Domino Deo vestro. Et, melius est non vovere, quam vovere, & non reddere.* Idem Serm. CLXI. de verbis Apostoli Cap. XI. *Virginibus major amor imposuit ma-*

jus onus. Virgines quod licebat noluerunt, ut plus placerent ei, cui se devoverunt. Et in Psalm LXXV. Num. XVI. *Alius vovet relinquere omnia sua distribuenda pauperibus, & ire in communem vitam, in societatem Sanctorum: magnum votum vovet: Vovete, & reddite Domino Deo nostro. Quisque, quod vovere voluerit, voveat: illud attendat, ut quod voverit reddat. Unusquisque Deo, quod vovet, si respicit retrorsum, malum est.*

602. Prob. III. Ratione, eaque multiplici. I. Promissio Deo facta, est testificatio quædam nostræ observantiæ, reverentiæ, & obsequii erga Deum. Atqui votum, etiam de re non præcepta, est promissio Deo facta de meliori bono. Ergo votum, etiam de re non præcepta, est testificatio quædam nostræ observantiæ, reverentiæ, & obsequii erga Deum. Atqui talis testificatio est verus Dei cultus, & actus latriæ. Ergo votum, etiam de re non præcepta, est vere ac proprie cultus Dei. II. Omne votum est promissio Deo facta. Ergo votum quodcunque implere, est fidem Deo datam servare. Atqui fidem servare Deo, est Deum immediate colere: sicut e contrario fidem ei non servare, est injuriam illi inferre. Ergo cujuslibet voti observantia est cultus Dei. III. Omni actu virtutis, etiam non præcepto, qui non ex voto, sed tamen propter Deum elicitur, colitur Deus. Ergo multo magis, si actus ille fiat ex voto. IV. Vovere est actus religionis, ut communissime etiam ipsi Protestantes admittunt. Ergo, cum vovere nusquam sit præceptum, facere rem non præceptam, potest esse actus religionis, seu cultus Dei.

Tria illa vota recte voventur a Religiosis.

603. Conclusio III. Paupertas, Castitas, & Obedientia recte voventur a Religiosis. Prob. Jlla recte Deo voventur, quæ ex ejus testimonio scimus esse bona, illique grata. Sed talis est Paupertas voluntaria, Castitas, & Obedientia. Ergo. Prob. minor propositio I. iis Scripturarum locis, quæ adduximus in prima Conclusione. Matth. XIX. *Non omnes capiunt verbum istud &c. Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes,*

& da

& da pauperibus. -- Et veni, ſequere me &c. II. Exemplo primorum Christianorum Jerosolymis degentium, ut legitur in Actibus Apostolorum, ac præcipue ipsius Deiparæ, quæ per illa verba Lucæ I. *Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognosco?* ac per Angeli responsum, *Spiritus Sanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſsimi obumbrabit tibi*, ſatis clare ostenditur, Virginitatem ſuam voto obsignaſse: alias inepta & ridicula fuiſset hæc Virginis interrogatio, cui facile responderi potuiſset dicendo: Etsi hactenus virum non cognoveris, cognosces tamen postea. Votum ſervandæ Virginitatis a B. Maria editum fuiſse testantur Patres. S. Greg. Nyss. in Orat. de Nativitate Domini, S. Aug. Lib. de ſancta Virginitate Cap. IV. Ven. Beda in Caput I. Lucæ, S. Anselmus Lib. de excellentia Virginis, Rupertus Tuitiensis Lib. III. in Cantica, S. Bernardus Serm. IV. ſuper *Miſsus eſt*, aliique. III. Authoritate Patrum antiquiſsimorum, qui vota hæc maximis laudibus efferunt, eaque non absque graviſsimo ſcelere violari poſse aſserunt. S. Cypr. Epist. LXII. ad Pomponium ait: *Si ſuperveniens maritus ſponſam ſuam jacentem cum altero videat, nonne indignatur, & fremit, & per zeli dolorem fortaſsis & gladium in manus ſumit? Quid Chriſtus Dominus & Judex noſter, cum Virginem ſuam ſibi dicatam & ſanctitati ſuæ deſtinatam jacere cum altero cernit, quam indignatur, & irascitur? & quas pœnas inceſtis ejusmodi conjunctionibus comminatur?* S. Epiphanius Hær. LXI. quæ est Apostolicorum: *Tradiderunt Sancti Dei Apoſtoli peccatum eſse, poſt decretam Virginitatem ad nuptias converti.* S. Aug. Epist. CLVII. alias LXXXIX. ad Hilarium Cap. IV. *Ego, qui hæc ſcribo, perfectionem de qua Dominus locutus eſt, quando ait diviti adolescenti: Vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo, & veni, ſequere me, vehementer adamavi, & non meis viribus, ſed gratia ipsius adjuvante, ſic feci. --- Quantum autem in hac perfectionis via profecerim, magis quidem novi ego, quam quisquam alius homo; ſed magis Deus, quam*

ego.

ego. Et ad hoc propositum quantis possum viribus alios exhortor, & in nomine Domini habeo consortes, quibus hoc per meum ministerium persuasum est. Et Serm. CCCLV. *Volui habere in ista domo Episcopii mecum monasterium Clericorum. Ecce quomodo vivimus. Nulli licet in societate nostra habere aliquid proprium. Sed forte aliqui habent: nulli licet. Si qui habent, faciunt quod non licet.* Laudari possent innumeri alii ex Patribus, Tertul. Lib. de Monogamia, & de velandis Virginibus, Clemens Alexandr. Lib. III. Stromatum, S. Hilar. in Psalm LXIV. S. Basil. in prœmio Constitutionum, S. Greg. Naz. in Orat. de obitu Patris sui, S. Chrys. Hom. XV. in I. ad Timotheum, S. Hieron. in Epist. ad Sabinianum &c.

604. IV. Authoritate Conciliorum, quæ graves pœnas infligunt vota præcipue religiosa non servantibus. Ancyranum initio sæculi IV. Can. XVIII. *Quotquot virginitatem promittentes, irritam faciunt sponsionem, inter bigamos censeantur.* Chalcedonense Oecumenicum Can. XVI. *Virginem, quæ se Deo consecravit, similiter & Monachum, non licere nuptialia jura contrahere. Quod si hoc inventi fuerint perpetrantes, excommunicentur. Confitentibus autem decrevimus, ut habeat authoritatem ejusdem loci Episcopus misericordiam eis humanitatemque largiri.* Toletanum IV. A. 633. Cap. LII. *Nonnulli Monachorum egredientes a Monasterio, non solum ad sæculum revertuntur, sed etiam uxores accipiunt. Hi igitur revocati, in eodem Monasterio, a quo exierunt, pœnitentiæ deputentur, ibique defleant crimina sua, unde decesserunt.* Atqui si votum continentiæ, aut vota monastica irrita forent, nulliusque roboris, ut Protestantes contendunt, Concilia non iis pœnis animadvertissent in eos, qui voti sui immemores ad sæcularia vota transibant.

605. V. Ratione. Vota Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ tollunt de se, & ex natura sua omnes radices vitiorum perfectioni obstantium, quæ oriuntur ex triplici concupiscentia, juxta illud 1. Joan. II. v. 16. *Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, &*

con-

concupiscentia oculorum, & *superbia vitæ*. Paupertas enim aufert cupiditatem lucri temporalis: Castitas tollit desiderium voluptatis carnalis: Obedientia exstirpat superbiam vitæ, sponte subjiciendo se alterius imperio. Ergo cum illæ hominem tantopere adjuvent ad perfectionem consequendam, recte voventur. Præterea opus ex voto factum cæteris paribus est melius, quia procedit ex Religione, virtutum omnium moralium præstantissima. Ergo si Paupertas, Castitas, & Obedientia absque voto recte servantur, rectius etiam, & majori cum fructu voventur. Dixi, *cæteris paribus*; nam operari ex voto, sed remisse, & sine charitate, minus bonum est, quam operari sine voto quidem, sed intensius, & cum charitate.

Argumenta contraria refutantur.

Amor Dei super omnia non excludit consilia Evangelica.

606. Obj. I. contra I. Conclusionem, Ratio Theologica in Scripturis fundata. Deus jubet se diligi ex toto corde, juxta illud Matth. XXII. v. 37. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua.* Ergo nullum obsequium nobis superest, quod Deo non debeamus. Ergo non dantur consilia Evangelica, sed tantum præcepta. Atqui certum est, quod Deus non præceperit Paupertatem, Castitatem, & Obedientiam. Ergo ne suasit quidem. Antequam ad id argumentum respondeam, observo ex S. Thoma Opusc. de Perfectione, quatuor esse gradus charitatis, sive dilectionis. I[mus] est, diligere Deum, quantum ille est diligibilis, hoc est, amore infinito: & sic solus Deus est perfectus, qui amore infinito se ipsum prosequitur; Angeli vero & Beati omnes sunt imperfecti negative. II[dus] est diligere Deum, quantum potest a creatura diligi, ita ut illa per intellectum & voluntatem semper actu feratur in Deum. Atque hæc perfectio solis Beatis convenit. III[tius] est diligere Deum, quantum potest creatura mortalis, quæ a se removit omnia divinæ charitatis impedimenta, totamque se divino servitio addixit. Atque hi homines

sunt

ſunt quidem imperfecti, si cum Beatis conferantur, perfecti tamen reſpectu aliorum, etiam juſtorum. IV. & infimus gradus eſt, ita diligere Deum, ut nihil æque aut magis quam Deum amemus, parati vitam potius, quam Deum amittere, atque illius gratia excidere. His præmiſsis, Reſp. omnibus a Deo præcipi infimum hunc charitatis, & Chriſtianæ perfectionis gradum ſub pœna æternæ damnationis, ita ut ſincere diligatur Deus, præponaturque rebus omnibus creatis, ſaltem illius dilectioni contrariis; tertium vero gradum non ad præcepta, ſed ad conſilia pertinere, variationemque illam phraſium, *ex toto corde*, *in tota anima*, *in tota mente*, nullum myſterium includere, aut diverſum quid ſignificare; ſed more Scripturæ multa & varia nomina poni ad eamdem rem denotandam, majoris energiæ gratia.

An et quomodo in hac vita impleri poſſit præceptum dilectionis?

607. Dices I. Præceptum dilectionis, & non concupiſcendi, in hac vita impleri non poteſt, ut teſtatur S. Auguſt. Lib. de Spiritu & littera Cap. ult. S. Bernardus Serm. L. in Cantica, & S. Thomas II^da. II^dæ. Quæſt. XLIV. Art. VI. Ergo ſi in hac vita implere non poſsumus præcepta, multo minus implebimus conſilia, quæ difficiliora ſunt præceptis. Ergo dicendum eſt, nulla dari conſilia Evangelica. R. Quamvis citati Patres dicant, imperari nobis omnes gradus charitatis, quos vel in hac vel in altera vita habere poſsumus, ita ut ſemper amemus Deum, nec ſit in nobis ullus etiam involuntarius concupiſcentiæ motus cum Dei amore pugnans: ideoque præceptum hoc ita ſumptum in hac vita impleri non poſse; verbis tamen magis quam re a nobis diſcrepant. Ratio id aſserendi eſt. I. Quia dicunt id præceptum in hac vita ſervari non poſse, quatenus indicat finem, qui in hac vita obtineri nequit; non vero quatenus indicat medium, ſeu infimum gradum charitatis & dilectionis. Ergo perfectiſsimus gradus charitatis, etiam juxta ipſos, proprie non præcipitur; præceptum enim non obligat, quatenus indicat finem, ſed ſolum quatenus præcipit medium, ut patet exemplo militum, qui obligari non poſſunt ad referendam victoriam, ſed ſolum ad ſtrenue

pug-

pugnandum. II. Quia affirmant, licet hoc præceptum non poſsit in hac vita perfecte impleri, tamen non facere prævaricatores, si non impleatur, ut diserte aſserit S. Aug. l. c. *Neque enim, ſi eſse nondum poteſt tanta dilectio Dei, quanta illi cognitioni plenæ perfectæque debetur, jam culpæ deputandum eſt.* Si autem intensiſsima charitas proprie præciperetur, peccarent quotquot eam non aſsequerentur; non faciendo enim quod facere tenemur, peccamus. Ergo si addimus alterum gradum amoris, amamus plus quam tenemur, atque hoc modo exhibemus Deo actum ſupererogationis & consilii. Proprie itaque ac ſtricte loquendo infimus tantum charitatis & perfectionis gradus præcipitur; tertius vero cujus in hac vita capaces ſumus, a Deo nobis ſuadetur.

608. Dices II. Qui non intensius amat, cum poſsit, graviſsimum committit peccatum. Ergo quilibet tenetur Deum, quantum potest, amare. P. A. Qui Deum non intensius amat, cum poſsit, negat Deum eſse ſummum Bonum, & abutitur dono Dei; nam poſse plus diligere est donum Dei. *Conf.* Qui abscondit talentum, a Deo punitus est. Ergo etiam ille punietur, qui, cum poſsit, Deum non intensius diligit. R. D. A. Si id faciat ex contemptu, vel ex ſuperbia, quod ſe ſatis perfectum eſse putet, vel in neceſsitate majorem amorem exigente, C. Secus N. A. Ad *prob.* N. A. quoad utrumque membrum. Qui diligit Deum ſuper omnia, quamvis amore non perfectiſsimo, aut maxime intenso, habet Deum pro ſummo Bono; alioqui ſemper eſsemus perplexi, ſemperque peccaremus. Quantumvis enim ardenter Deum diligamus, ſemper tamen videmur paulo ardentius poſse diligere, si magis conemur. Sic etiam qui paratus est Dei dono uti, si neceſsarium ſit; etiamsi numquam fortaſsis eo utatur, non dicitur abuti dono Dei; nam ille cui Paulus dicit I. ad Cor. VII. *Quod vult faciat*, ſine dubio potuit continentiam ſervare; & tamen ei dicitur: *Non peccat, ſi nubat.* Ad *Conf.* N. C. Servus ille præceptum habebat negotiandi; homo autem præceptum non habet Deum perfectiſsime aman-

amandi: neque ad id tenetur ex præcepto rigoroso, ſed tantum ex decentia & congruentia.

609. Dices III. Opera noſtra ſemper ſunt imperfecta. Ergo legem numquam implemus. Ergo Deus nulla dedit conſilia, quæ multo minus implere poſsumus. P. A. I. Apoſtolus ad Rom. VII. v. 25. ſcribit: *Igitur ego ipſe mente ſervio legi Dei; carne autem, legi peccati.* II. Job. IX. *Verebar omnia opera mea.* III. Iſaias LXIV. vocat juſtitias noſtras *pannum menſtruatæ.* IV. Pſal. CXLII. *Non intres in judicium cum ſervo tuo: quia non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens.* R. D. A. Opera noſtra ſemper ſunt imperfecta, hoc eſt, non habent omnem perfectionem, quam poſſent habere, ſicque ſunt negative imperfecta, C. A. Sunt ſemper imperfecta poſitive, N. A. Ad I. R. Apoſtolum ibi loqui de motibus involuntariis concupiſcentiæ, qui a peccato quidem tamquam a radice proveniunt; ipſi tamen non ſunt peccatum, ſed pœna peccati. Ad II. Si Job metuebat, putabat vitari poſſe malum; alias non metuiſſet, ſed deſperaſſet ſe illud vitare poſſe. Ad III. R. cum S. Hier. in hunc locum, Iſaiam loqui in perſona graviſſimorum peccatorum, qui opera bona inquinant admixtione multorum criminum. Ad IV. R. neminem perfecte juſtificari coram Deo; quia nullus eſt, qui ſaltem venialiter non deliquerit: & quia juſtitia Dei tam ſublimis eſt, ut ejus comparatione omnis hominum & Angelorum juſtitia, injuſtitia videatur, ſicut candela accenſa coram ſole, non lucere, ſed umbram facere videtur.

Vota commendantur in Scripturis.

610. Obj. II. contra II. Concluſionem, Authoritas Scripturarum. Omnis cultus, quem Deus non præcipit, Deo placere non poteſt. Ergo votum de re a Deo non præcepta non eſt cultus Dei. P. A. ad Colos. II. ſcribit Apoſtolus: *Ne tetigeritis, neque guſtaveritis, neque contrectaveritis: quæ ſunt omnia in interitum ipſo uſu, ſecundum præcepta & doctrinas hominum: quæ ſunt rationem quidem habentia ſapientiæ in ſuperſtitione.* In Græco textu dicitur, *In voluntario cultu.* Ergo Apoſtolus damnat omnem cultum a Deo non præſcriptum. II. Ad

Rom.

Rom XIV. dicitur. *Omne, quod non eſt ex fide, peccatum eſt.* Atqui cultus arbitrarius non est ex fide. Ergo. III. I. ad Cor. VII. v. 35. *Hoc ad utilitatem veſtram dico, non ut laqueum vobis injiciam.* IV. II. ad Cor. IX. v. 7. *Unusquisque prout deſtinavit in corde ſuo, non ex triſtitia, aut ex neceſsitate: hilarem enim datorem diligit Deus.* Et ad Philemonem v. 14. *Ne velut ex neceſsitate bonum tuum eſset, ſed voluntarium.* Ergo Apostolus reprobat ea quæ fiunt ex voto, tamquam necesſitate aliqua extorta. R. N. A. Ad *prob.* R. I. Protestantes contra Anabaptistas asſerunt, licitum eſse Christianis juramento ſe obstringere, justa & rationabili ex causa: quod absque dubio est actus religionis: quamvis id in nullo novi Testamenti libro dicatur. R. II. N. C. Apostolus l. c. refutat Simonem magum, ejusque asſeclas, qui Angelos præferebant Christo, docebantque per eos patere accesſum ad Deum, ac propterea ad eos confugiendum eſse: ſicque novam & Christianæ contrariam religionem commenti, ſuos abstinere jubebant a vino, carnium esu, & legitimo conjugio. Ita Clemens Alexandr. Lib. III. Stromatum. S. Hier. in Epist. ad Algasiam &c. Ad II. R. Per *fidem*, juxta communiſsimam tam veterum quam recentiorum, intelligi conscientiam, ita ut ſensus ſit: Id omne, quod fit contra conscientiæ dictamen, est peccatum. Atqui vota religiosa non emittuntur contra, ſed juxta dictamen conscientiæ ex intentione Deum colendi. Ad III. Votum non est laqueus re bene perpensa, ſed temere & inconsiderate voventi. Ad IV. N. C. Apostolus loquitur de neceſsitate, quam pudor vel respectus humanus in faciendis bonis operibus; non autem de illa neceſsitate, quam charitas inducit, ex qua vota fiunt.

Tam veteris, quam novi Teſtamenti.

611. Obj. III. Infirmitas argumenti nostri. Quamvis Scriptura veteris Testamenti commendet vota, non tamen ea laudantur in Scripturis novi fœderis. Ergo vota ſunt cæremoniæ veteris Legis, quæ non magis ad Christianos pertinent, quam circumcisio & Judæorum ſacrificia. *Conf.* I. Christus in Lege nova libertate nos donavit. Ergo vota Christianorum Deo placere non poſ-

posſunt. *Conf.* II. Vota ſupponunt, nos per profeſſionem Evangelii, quam in Baptismo emittimus, non eſse perfectiſsimo vinculo Deo obstrictos; quod tamen veritati non est consentaneum. R. Imo. N. C. Quamvis in Scripturis novi Testamenti nulla votorum mentio fieret, minime tamen ſequeretur ea Christianis prohiberi. R. IIdo. N. A. In Evangelio commendatur votum B. Mariæ. *Quoniam virum non cognosco.* Lucæ I. In Actibus Apostolorum laudantur primi fideles Jerosolymis degentes, qui communem vitam agebant, voti Sacramento firmatam, ut verba B. Petri indicant ad Ananiam Act. V. *Nonne manens tibi manebat, & venumdatum in tua erat poteſtate?* Et Patres interpretantur, S. Hier. in Epist. ad Demetriadem, S. Chrys. Hom. XII. in Acta Apost. S. Aug. Serm. XXVII. de verbis Apostoli, & Serm. CXLVIII. S. Greg. M. Lib. I. Epist. XXXIII. ad Venantium &c. Apostolus I. ad Timoth. V. ſcribit: *Adolescentiores viduas devita. Cum enim luxuriatæ fuerint in Chriſto, nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt.* Ubi per *primam fidem* intelligi continentiæ votum aſserunt Patres maximo consensu, Tertul. Lib. de Monogamia circa finem, S. Basil. Lib. de Virginitate, S. Hier. Lib. I. contra Jovinianum, S. Epiphanius Hær. XLVIII. S. Aug. Lib. de Sancta Virginitate, Cap. XXIII. S. Fulgentius Epist. I. S. Innocentius Epist. II. Cap. XIII, S. Gelasius Epist. I. Cap. XXIII, S. Chrys. Theodoretus, Theophilactus, & Oecumenius in hunc locum, Carthaginense IV. Concilium Can. CIV, & Toletanum IV. Capit. LV. Ad Imam *conf.* R. Libertatem Evangelicam, quam Christus nobis aſseruit, eſse libertatem a peccato, & ſervitute legis veteris, non vero a quacunque cæremonia; alias ipsi Protestantes nec diem Dominicam observare, nec Sacramenta Baptismi & Cœnæ retinere deberent. Ad II. *conf.* R. Nos in Baptismo obstringi quidem Deo, non tamen modo omnium perfectiſsimo. Si autem perfectioni legis novæ, quam in Baptismo amplexi ſumus, vota ſuperaddere non liceret, nec Judæis olim licuiſset vove-

re;

re; cum etiam illis in Lege dictum fuerit. Deuteron. VI. v. 5. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua.* Ac nihilominus non imperiti tantum, sed sapientissimi etiam Prophetæ vovebant.

Votum non minuit libertatem.

612. Objic. IV. Ratio. Votum minuit libertatem operantis, quia imponit necessitatem. Ergo minuit etiam illius meritum. Ergo præstat non vovere. R. N. A. Quemadmodum votum libere emittitur, ita etiam libere servatur. Ergo sicut libere implentur præcepta, ita etiam libere implentur vota. Fateor equidem, libertatem hominis, si ea consideretur ut est facultas ad utrumlibet, & non ut est libertas Christiana ad serviendum nempe justitiæ, aliquo modo minui per obligationem voti; quatenus nempe actus aliquis ita difficilis redditur, ut jam sine peculiari peccato non possit poni, cum antea posset. Sed tamen hoc modo etiam minuitur libertas per obligationem matrimonii, & aliorum contractuum humanorum, quam tamen obligationem nemo propterea censebit pugnare cum libertate Christiana. Præterea hæc diminutio libertatis per votum non fit secundum id, quod est perfectionis in libertate humana, nimirum secundum facultatem, quam habemus, recte operandi, & consequendi beatitudinem, quæ finis est nostræ libertatis; hæc enim facultas potius promovetur & perficitur per votum: sed fit ea qualiscunque diminutio secundum id, quod est imperfectionis in libertate, nempe secundum proclivitatem ad malum.

Nec hominem exponit periculo peccandi.

613. Dices I. Quodlibet votum exponit hominem periculo peccandi, præcipue votum continentiæ, ob concupiscentiæ stimulos, & humanam fragilitatem. Ergo omne votum est temerarium. *Conf.* Expeditissima via ad salutem est, observare Evangelium eodem modo, quo nobis traditum est. Sed admissis votis, Evangelium non observatur eodem modo quo nobis traditum est; quia per votum evadunt præcepta, quæ in Evangelio sunt tantum consilia. Ergo. R. D. A. Quodlibet votum exponit hominem periculo proximo peccandi,

candi, & per ſe, N. A. Periculo remoto, & per accidens, C. A. N. C. Voti obligatio per ſe minuit potius periculum peccandi, quatenus per ſe firmat magis voluntatem in bono. Periculum autem remotum peccandi contra materiam voti, quod per accidens imminet, non debet deterrere ſapientem a vovendo, cum id periculum, Deo juvante, facile poſsit ſuperari. Ad *conf.* R. I. Ergo nullæ leges Eccleſiasticæ, vel etiam politicæ debebunt admitti, præter Evangelium? R. II. D. M. Expeditiſsima via ad ſalutem est obſervare Evangelium eodem modo quo institutum est, circa ea quæ omnibus ad ſalutem ſunt neceſsaria, C. M. Circa ea, quæ Chriſtus libera eſse voluit, prout ſpectatis circumſtantiis temporum, locorum, & perſonarum, fidelibus viſum fuerit, N. M. Et ſic dist. minore, N. C. Etiam qui matrimonium init, abſolute obligatur ad reddendum uxori conjugale debitum, eique fidem ſervandam: ſicque non obſervat Evangelium eodem modo, quo nobis traditum est; cum matrimonium in Evangelio non præcipiatur, ſed liberum relinquatur.

Aut injuriam Deo infert.

614. Dices II. Qui vovet rem non præceptam injuriam facit Deo. Ergo eum non colit. P. A. Arguit Deum vel inſipientiæ, quod non ſciverit ei tam bene proſpicere, ut ipſe ſibi per votum proſpexit: vel invidiæ, quod majorem illam perfectionem voventi inviderit. Ergo injuriam facit Deo. R. N. A. Ad *probat.* iterum N. A. Deus multa nobis libera eſse voluit, ut quisque ad quod vellet, ſe obligaret titulo pietatis & gratitudinis. Nec propterea Deus inſipientiæ aut invidiæ argui potest; Deo enim ſuadente, illuſtrante, & corroborante, majorem illam perfectionem edito voto appetimus.

Vota Monaſtica non ſunt ſuperſtitioſa.

615. Objic. V. contra III. Concluſionem, Ratio. Vota Monaſtica ſunt ſuperſtitioſa. Ergo non recte voventur. P. A. Monachi docent, quod vota monaſtica mereantur juſtificationem, & remiſsionem peccatorum, ac quod longe meliora ſint Baptiſmo. Ergo. II. Quamvis religioſa vota eſsent Deo grata, non ſequitur tamen ea recte ac prudenter voveri poſse. Ergo. P. A.

Gra-

Gratius Deo eſset, si abstineremus ab omni peccato veniali; quale tamen votum non recte ac prudenter emitteretur, ut ipsi Catholici fatentur. Ergo potest aliquid Deo eſse gratiſsimum, quin ſit materia voti. R. N. A. Ad *prob.* N. A. Protestantes ad conflandam Monachis invidiam, hanc eis doctrinam affingunt. Catholici itaque docent I. Vota monastica de ſe eſse bona, meritoria vitæ æternæ, & si in ſtatu gratiæ fiant, plurimum conducere ad ſatisfactionem pro peccatis. II. Vota inter religiosa & Baptismum, intercedere tantum aliquam ſimilitudinem; quod nempe ſicut in Baptismo Christianus renuntiat diabolo, & novam incipit vitam: ita religiosus per monasticam profeſsionem renuntiet ſæculo, ac novam incipiat vitam, Deo gratiorem. Et ſicut in Baptismo remittuntur perfecte omnia peccata quoad culpam & pœnam: ita per profeſsionem religiosam, debita intentione factam, pie creditur remitti, non quidem culpa, ſicut in Baptismo, ſed pœna tantum temporalis, pro qua alioquin ſatisfaciendum eſset. Idque non certo aſserunt, ſed pie credunt, ducti authoritate S. Hier. Epist. XXV. de obitu Blesillæ, S. Bernardi Lib. de præcepto & dispensatione, & Sermone XXX. in Cantica, ac S. Thomæ II. II[dæ] Quæst. ult. Artic. III. in responsione ad III. Ad II. R. N. A. Ad *prob.* D. A. Non potest recte ac prudenter emitti votum abstinendi ab omni peccato veniali deliberato, N. A. Ab omni peccato veniali ſemideliberato & ſubreptitio, C. A. N. C. & paritatem. Sine ſpeciali atque extraordinario Dei auxilio, quale nullus ſibi prudenter polliceri potest, ſtricte moraliter impoſsibile est vitare omnia prorsus venialia ſemideliberata & ſubreptitia in hac naturæ nostræ fragilitate: contra vero religiosa vota, Deo auxiliante, facile ſervari poſsunt, ſaltem quoad ſubstantiam, ita ut quis contra votum graviter non delinquat. Ergo fuga omnis peccati venialis etiam ſubreptitii, cum nobis moraliter non ſit poſsibilis, non est materia voti; ſunt autem voluntaria Paupertas, Castitas, & Obedientia.

616.

Nec difficultas continentiæ absterrere nos debet ab ea vovenda.

616. Obj. VI. Speciatim difficultas continentiæ. Nemo debet vovere nisi id, quod certo ſcit ſe poſse præstare; alioquin ſe exponit periculo violandi votum. Sed nemo ſcire potest, an continentiam poſsit perpetuo ſervare; cum ſcire nequeat, an habeat illud donum, & an ſemper illud ſit habiturus. Ergo nemo vovere potest perpetuam continentiam. R. I. quærendo, an qui matrimonium init, certus ſit ſe fidem uxori ſervaturum, præcipue absenti, vel ægrotanti? Cum etiam conjugalis continentia & fides ſit magnum Dei donum. Si certus est; ergo pari modo qui castitatem vovet, certus dici poterit de voto ſervando: quod si certus non ſit, temere dabit fidem uxori, & ineundo matrimonium exponet ſe periculo datam fidem violandi. R. II. C. M. N. m. Qui castitatem vovet, non equidem certus est, ſe votum ſuum perpetuo ſervaturum, cum voventes non ſint Prophetæ; certus tamen est ſe poſse perpetuo continentiam ſervare; cum Deus omnibus det auxilia vere ſufficientia, quibus si cooperentur, facile ſalutem æternam consequi, fidemque Deo datam ſervare poterunt. Continentia itaque est magnum Dei donum, non ex eorum numero, quæ Deus confert absque cooperatione hominis & electione, ut v. g. ſanitas, donum prophetiæ, gratia miraculorum &c.; ſed ex illorum numero, quæ a Deo conferuntur accedente cooperatione hominis. Quod si vero, qui castitatem vovere desiderat, ſtimulos carnis ſentiat, persuadere ſibi idcirco non debet, ſe hoc dono destitutum eſse: neque enim ad perpetuum continentiæ ſtatum requiritur numquam experiri rebellionem carnis, ac mentis perturbationem; ſed tantum illi non consentire, ut aperte nos ſuo exemplo docuit Apostolus, cum liberationem a ſtimulis carnis petenti ter a Domino responsum est. II. ad Cor. XII. *Sufficit tibi gratia mea*, qua ſcilicet consensum cohibeas. Vide Card. Bellarminum toto Libro II. de Membris Ecclesiæ militantis, & Gregorium de Valentia, Libro de ſtatu & votis Religiosorum hominum.

ARTI-

ARTICULUS V.

DE ECCLESIA PURGANTE, SEU PATIENTE.

CONTROVERSIA UNICA.

AN ANIMAE JUSTORUM EX HAC VITA DECEDENTIUM, QUIBUS ALIQUID LUENDUM SUPEREST, IN PURGATORII POENIS DETINEANTUR, AC VIVORUM SUFFRAGIIS JUVARI POSSINT?

CONTRA AERIUM, APOSTOLICOS, WALDENSES, PROTESTANTES.

Errores veterum Hæreticorum.

617. Aerius Presbyter Arianus, novæ ſectæ conditor, præter alios errores docuit etiam Sæculo IV. orare & offerre pro mortuis non oportere, eo quod ſuffragia vivorum ipsis nihil prosint; ut testantur S. August. Lib. de Hæresibus, Cap. LIII. & S. Epiphanius Hær. LXXV, qui Aerium ita loquentem inducit: *Nam ut vivus oret, aut in pauperes bona ſua dispenset, quid ea ex re tandem ad mortuum redit? Quod ſi ſuperſtitum preces iis, qui ex hac vita disceſſerint, opitulari poſſunt, nemo pie deinceps agat aliquid, neque boni quidquam faciat; ſed amicos ſibi aliquos, quacunque ratione velit adjungat, ſive pecuniarum largitione, ſive precibus hoc ab illis ſub vitæ finem impetret, ut pro ſe Deum exorent, ut ne illic aliquid incommodi patiatur.* Sæculo XII. fanatici homines, qui Apostolicos ſe dicebant, Purgatorium dari negabant, ut refert S. Bernardus Serm. LXVI. in Cantica. *Videte detractores; irrident nos, quia baptizamus infantes, quia oramus pro mortuis: non credunt ignem purgatorium reſtare poſt mortem, ſed ſtatim animam ſolutam a corpore vel ad requiem transire, vel ad damnationem.* Huic Apostolicorum errori adhæserunt eodem ſæculo Waldenses, ſeu Pauperes de Lugduno, Albigenses, Petrus de Bruis, & Henricus Monachus Apostata, de quibus Venerabilis Petrus Cluniacensis in Epistola ad Episcopum Arelatensem ſcribit, quod non ſolum vivorum ſaluti, ſed & mortuorum ſpei invideant, & universo-

rum communes & publici hostes effecti, non tantum vivos occidere, sed & mortuos, si posibile eset, rursus extinguere moliantur.

Lutheri inconstantia.

618. Sæculo XVI. Lutherus initio Purgatorium admisit cum Catholicis; in disputatione enim Lipsiaca A. 1519. *Ego*, inquit, *credo fortiter*, *immo ausim dicere*, *scio purgatorium esse: facile persuadeor in Scriptura de eo fieri mentionem: nolo mihi fieri suspicionem*, *quasi faveam hæreticis*, *aut Bohemis. Ego nihil de purgatorio novi*, *nisi animas ibi pati*, *nostris operibus & orationibus juvandas*. At paulo post Protheus hic, qui sciebat, ac fortiter credebat dari purgatorium, ac de eo mentionem fieri in Scripturis, contendebat purgatorium non posse probari ex Verbo scripto: animas in purgatorio posse mereri, aut demereri: eas sine intermissione peccare, dum horrent pœnas, ac requiem quærunt: & quæ per Ecclesiæ suffragia liberantur, minus beari quam alias, quæ per se satisfecerunt. Denique Libro de abroganda Missa privata, purgatorium dari omnino negavit: quam insaniam ratam habuit in libro ad Waldenses de Eucharistia. *Cum*, inquit, *negatis purgatorium*, *damnatis Missas*, *vigilias*, *Cœnobia*, *Monasteria*, *& quidquid per hanc imposturam erectum est: per omnia etiam probo*. Parentem suum secuti sunt Novatores illorum temporum, Melanchton, Brentius, Ochinus, Zwinglius, Vermilius, Anabaptistæ, & Calvinus, qui Lib. III. Institut. Cap. V. ait, *Purgatorium multis blasphemiis constructum esse: exitiale esse commentum*, *quod Christi Crucem evacuat*, *quod contumeliam Dei misericordiæ non ferendam irrogat*, *quod fidem nostram labefacit*, *& evertit*. Et quamquam l. c. fateatur, ante mille & trecentos annos, hoc est, jam sæculo III. usu receptum fuise ut precationes fierent pro defunctis; pro incredibili tamen modestia sua aserit, omnes in errorem fuise abreptos. Haud procul a Protestantium sententia abfuit Joannes Opstraet Jansenianæ factionis Theologus Lovaniensis, qui in Thesibus suis Theologicis A. 1706, mimica dicacitate aseruit: *Missæ non refrigerant animas*

Protestantium doctrina.

in

in purgatorio, ſed in refectorio, Waldenſium impudentiam imitatus, qui Miſsas, eleemosynas, & alia ejusmodi, quæ fiunt in Romana Eccleſia pro defunctis, nihil eis prodeſse ajebant, ſed avaritiæ Sacerdotum inventa eſse.

Status quæſtionis.

619. Non hic cum Novatoribus litigamus de loco purgatorii, aut de pœnarum genere, quod illic animæ ſustinere debent: an vero ac materiali igne torqueantur, vel triſtitia tantum & dolore ob dilatam tamdiu beatitudinem: non de miniſtro hujus pœnæ, menſura, modo, aut duratione; hæc enim ejusmodi ſunt, de quibus Catholici ipſi, ſalva pace, fide & unitate, inter ſe litigare poſsunt, cum earum quæſtionum nullam Eccleſia Catholica ſupremo & irreformabili judicio decidérit. Status itaque quæſtionis circa duo tantummodo verſatur. Primum eſt, an animæ juſtorum ex hac vita decedentes, quibus aliquid luendum ſupereſt, in purgatorii pœnis detineantur? Dixi I. *Animæ juſtorum*; quæ enim peccato mortali inquinatæ ex hac vita decedunt, omnium Catholicorum conſenſione, non ad purgatorium, ſed ad æterna inferorum ſupplicia ablegantur, tamquam ligna arida & inutilia. II. *Quibus aliquid luendum ſupereſt*: quæ quamvis in ſtatu gratiæ deceſserint, divinæ tamen juſtitiæ pro culpis admiſsis congrue in hac vita ſatisfacere, & contracta apud illam nomina plene expungere neglexerunt. Quæ enim perpetrata crimina condigna pœnitentia, aut perfecta & flagranti charitate in hac vita eluerunt, a purgatorio immunes, ad viſionem intuitivam Dei illico a morte admittuntur. III. *In purgatorii pœnis*. Purgatorii autem nomine intelligitur hic locus, in quo animæ juſtorum detinentur, donec Deo plene ſatisfecerint vel pro aliqua pœna temporali, quæ ipſis poſt condonatam culpam ſolvenda ſupereſt, vel pro levioribus quibusdam noxis nondum remiſsis, præſcindendo hic, ut ſupra jam monuimus, a duratione, modo, miniſtro, aut genere pœnarum. Alterum hujus controverſiæ caput eſt, an animæ in purgatorio detentæ ſuffragiis vivorum juvari poſsint, nimirum officiis pietatis & reli-

gionis, quæ viventes in earum gratiam Deo offerunt, ac præcipue Sacrosancto Missæ Sacrificio, ita ut Deus horum suffragiorum intuitu aut pœnas mitiget, aut etiam liberaliter condonet. Atque hi sunt duo præsentis Controversiæ cardines.

Condonata culpa, non hoc ipso remittitur pœna temporalis.

620. Conclusio I. Post condonatam culpam, atque etiam æternæ mortis reatum, sæpissime adhuc superest pœna temporalis persolvenda. Dixi, *sæpissime.* In gemino enim casu omnis culpa & pœna perfecte remittitur. I. Quando quis baptizatur, ita ut gratiæ & effectui Baptismi obicem non ponat. II. Quando quis perfectissime conteritur, & flagrantissima charitate Deum diligit. Probatur jam Conclusio I. Authoritate Scripturarum. Adamus ob illud inobedientiæ peccatum obnoxius fuit omnibus hujus vitæ miseriis, & morti, quamvis pœnitentia commissi criminis duceretur, veniamque illius a Deo obtinuerit. Genes. III. ait Deus ad illum: *Quia audisti vocem uxoris tuæ, & comedisti de ligno, ex quo præceperam tibi ne comederes, maledicta terra in opere tuo. - - - In sudore vultus tui vesceris pane, donec revertaris in terram, de qua sumptus es: quia pulvis es, & in pulverem reverteris.* Deuter. XXXII. ait Deus ad Moysem, virum utique justum, cui peccatum jam diu remiserat: *Quia prævaricati estis contra me* (Moyses & Aaron) *in medio filiorum Israel, ad aquas contradictionis in Cades deserti Sin: & non sanctificastis me inter filios Israel. E contra videbis terram, & non ingredieris in eam, quam ego dabo filiis Israel.* Deus Moysi oranti, ut secundum multitudinem misericordiæ suæ peccatum Israelitici populi remitteret, respondit Numer. XIV. *Dimisi juxta verbum tuum. - - - Attamen omnes homines, qui viderunt majestatem meam, & signa quæ feci in Ægypto & in solitudine, & tentaverunt me jam per decem vices, nec obedierunt voci meæ, non videbunt terram, pro qua juravi patribus eorum, nec quisquam ex illis, qui detraxit mihi, intuebitur eam.* II. Regum XII. ait Nathan ad Davidem: *Dominus quoque transtulit peccatum tuum. Verumtamen quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini propter*

ver-

verbum hoc, filius, qui natus est tibi, morte morietur. Ex quibus verbis patet, Davidem, post impetratam veniam homicidii & adulterii, punitum fuisse in vindictam peccati morte filii, quem ex adulterio susceperat. *Conf.* Omnes homines, etiam illi quibus originale peccatum remissum fuit in Baptismo, in pœnam illius peccati sunt obnoxii miseriis hujus vitæ, & morti, quæ teste Apostolo ad Rom. V. per peccatum ingressa est in mundum. Ergo si satisfactio Christi non impedit, quo minus debitas pœnas luamus peccati jam remissi, quod voluntate physice aliena commisimus; multo minus impediet, quo minus Deus pœnas a nobis exigat peccatorum, quæ voluntate physice propria patravimus; cum peccata personalia graviora sint noxa originali.

621. Prob. III. Authoritate Patrum, præcipue S. Aug. qui Tract. CXXIV. in Joan. scribit: *Cogitur homo tolerare etiam remissis peccatis: quamvis ut in eam veniret miseriam, primum fuerit causa peccatum. Productior est enim pœna quam culpa; ne parva putaretur culpa, si cum illa finiretur & pœna. Ac per hoc vel ad demonstrationem debitæ miseriæ, vel ad exercitationem necessariæ patientiæ, temporaliter hominem detinet pœna, & quem jam ad damnationem sempiternam reum non detinet culpa.* Et Enarratione in Psalm L. *Implora misericordiam, sed attende justitiam. Misericordia est ut ignoscat peccanti, justitia est ut puniat peccatum. Quid ergo? Quæris misericordiam? Peccatum impunitum remanebit? Respondeat David, respondeant lapsi, respondeant cum David, ut misericordiam mereantur sicut David, & dicant. Non Domine, non erit impunitum peccatum meum - - - Novi justitiam ejus, cujus quæro misericordiam. Non impunitum erit, sed ideo nolo, ut tu me punias, quia ego peccatum meum punio.*

Mortuos vivorum suffragiis juvari docent Scripturæ.

622. Conclusio II. Antiquissima, sancta ac saluberrima est consuetudo orandi pro defunctis, in hac vita nondum plene purgatis, eosque suffragiis juvandi. Prob. Conclusio Imo. Authoritate Scripturarum. Lib. II. Machabæorum XII. Judas Macchabæus, *facta collatio-*

latione, duodecim millia drachmas argenti misit Jerosolymam offerri pro peccatis mortuorum sacrificium, bene & religiose de resurrectione cogitans. (nisi enim eos, qui ceciderant, resurrecturos speraret, superfluum videretur & vanum orare pro mortuis.) Et quia considerabat, quod hi, qui cum pietate dormitionem acceperant, optimam haberent ropositam gratiam. Sancta ergo & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur. Verba peremtorii hujus testimonii tam perspicua, tam luculenta sunt, ut commentario non indigeant.

Patres Græci. 623. Prob. II. Authoritate Patrum Græcorum & Latinorum. S. Cyril. Jerosol. Catechesi Mystagogica V. *Denique pro omnibus oramus, qui inter nos, vita functi sunt, maximum esse credentes animarum juvamen, pro quibus offertur precatio Sancti illius & tremendi, quod in altari positum est, Sacrificii.* Eusebius Lib. IV. de Vita Constantini Cap. IX. scribit, eum in Ecclesia Apostolorum, quam CPoli ædificaverat, sepulturæ locum sibi delegisse, ut etiam mortuus particeps esset orationum, quæ in illa Basilica a Fidelibus peragebantur. Et Cap. LXXI. de illius funere agens scribit: *Ac beatus quidem Princeps alto in suggestu jacens laudibus tum celebrabatur. Innumerabilis autem populus una cum Sacerdotibus Dei, non sine gemitu, ac lachrymis, pro Imperatoris anima preces offerebant Deo, gratissimum pio Principi officium exhibentes.* S. Epiphanius Hær. LXXV. *Cæterum quæ pro mortuis fiunt, preces utiles sunt, tametsi non omnes culpas extinguant. Nam cum in mundo agentes sæpe labamur vel scienter, vel ignoranter, serviunt ut id, quod ultimo homines manet, in memoriam reducatur. Nam justorum pariter & peccatorum mentionem facimus; peccatorum quidem, ut iis a Domino misericordiam impetremus; justorum autem, Patriarcharum, Apostolorum &c. ut Christum a cæterorum ordine segregemus, reputantes non esse Dominum cum mortalibus adæquandum - - - Sed his rationibus missis, necessario facere illud Ecclesiam dico, quæ traditum sibi ritum a majoribus acceperit. Num poterit quisquam maternam sanctionem, aut Patris legem evertere?*

Quem-

Quemadmodum a Salomone ſcriptum eſt: Audi, fili, ſermones patris tui, & ne repellas leges matris tuæ; quibus declarat Patrem, hoc eſt, unigenitum Deum cum Spiritu Sancto partim ſine ſcripto docuiſſe; Matrem vero noſtram Eccleſiam decreta quædam habere penes ſe, quæ diſſolvi evertique nequeunt. Quæ quidem cum in Eccleſia conſtituta ſint, præclara ac penitus admiranda, ex hoc ipſo capite impoſtor ille (Aerius) *convincitur.* S. Chrys. Hom. III. in Cap. I. Epist. ad Philippenses. *Non fruſtra ab Apoſtolis ſancitum eſt, ut in celebratione venerandorum Myſteriorum memoria fiat eorum, qui hinc deceſſerunt. Noverunt illis multum hinc emolumenti fieri, multum utilitatis.*

Et Latini. 624. E Latinis, Tertul. Lib. de Corona militis, Cap. III. *Oblationes pro defunctis annua die facimus.* Et Lib. de Monogamia, Cap. X. de vidua grata erga maritum ſcribit: *Pro anima ejus orat, & refrigerium interim adpoſtulat ei, & in prima reſurrectione consortium, & offert annuis diebus dormitionis ejus.* S. Cypr. Epist. LXVI. ad Clerum & plebem Furnitanam prohibuit, ne Sacrificium offeratur pro defuncto Victore, quod contra Canones Geminium Faustinum Presbyterum auſus fuiſset tutorem nominare. *Episcopi*, inquit, *anteceſſores noſtri religioſe conſiderantes, & ſalubriter providentes cenſuerunt, ne quis frater excedens ad tutelam vel curam Clericum nominaret; ac ſi quis hoc feciſſet, non offerretur pro eo, nec Sacrificium pro dormitione ejus celebraretur. Neque enim apud altare Dei meretur nominari in Sacerdotum prece, qui ab altari Sacerdotes & miniſtros voluit avocare.* Ergo certum omnino est, quod ſæculo III. in Ecclesia Africana oblatum fuerit Sacrificium pro defunctis. S. Ambr. in Orat. funebri de obitu Fratris ſui Satyri: *Tibi nunc omnipotens Deus innoxiam commendo animam; tibi hoſtiam meam offero. Cape propitius fraternum munus, Sacrificium Sacerdotis.* Et in Oratione de obitu Valentiniani II. *Date manibus Sancta myſteria, pio requiem ei poſcamus affectu. Date Sacramenta cœleſtia; animam piam noſtris oblationibus proſequamur ... Numquam ego piorum fratrum* (Gratiani & Valentiniani II. Impp.) *ſepa-*

ſeparabo nomina. Scio, quod Dominum commemoratio iſta conciliet. - - Beati ambo, ſiquid meæ orationes valebunt; nulla nox non donatos aliqua precum mearum contentione transcurret. Omnibus vos oblationibus frequentabo. S. Hier. Epist. XXVI. ad Pammachium, de obitu Paulinæ uxoris. *Cæteri mariti ſuper tumulos conjugum ſpargunt violas, rosas, lilia - - Pammachius noſter ſanctam favillam, oſſaque veneranda eleemosynæ balsamis rigat. His pigmentis atque odoribus fovet cineres quiescentes, ſciens ſcriptum, quod, ſicut aqua extinguit ignem, ita eleemosyna extinguit peccatum.*

Præcipue S. Auguſtinus.

625. Catholicæ consuetudini ac veritati apertiſsime pluribus locis ſuffragatur S. Aug. Serm. CLXXII. alias XXXII. de verbis Apoſtoli, ait: *Orationibus Sanctæ Eccleſiæ, & Sacrificio ſalutari, & eleemosynis, quæ pro eorum ſpiritibus erogantur, non eſt dubitandum mortuos adjuvari; ut cum eis misericordius agatur a Domino, quam eorum peccata meruerunt. Hoc enim a Patribus traditum universa observat Eccleſia, ut pro eis, qui in corporis & ſanguinis Chriſti communione defuncti ſunt, cum ad ipsum Sacrificium loco ſuo commemorantur, oretur, ac pro illis quoque id offerri commemoretur. Cum vero eorum commendandorum causa opera misericordiæ celebrantur, quis eis dubitet ſuffragari, pro quibus orationes Deo non inaniter allegantur? Non omnino ambigendum eſt, iſta prodeſse defunctis; ſed talibus, qui ita vixerint ante mortem, ut poſsint eis hæc utilia eſse poſt mortem.* Lib. de Cura pro mortuis gerenda, Cap. I. *In Machabæorum libris legimus oblatum pro mortuis Sacrificium. Sed etsi nusquam in Scripturis veteribus omnino legeretur, non parva eſt universæ Eccleſiæ, quæ in hac consuetudine claret authoritas, ubi in precibus Sacerdotis, quæ Domino Deo ad ejus altare funduntur, locum ſuum habet etiam commendatio mortuorum.* Lib. IX. Confeſs. Cap. XIII. *Nunc pro peccatis matris meæ* (Monicæ) *deprecor te, exaudi me per medicinam vulnerum noſtrorum quæ pependit in ligno, & ſedens ad dexteram tuam te interpellat pro nobis. Scio misericorditer operatam, & ex corde dimiſiſse debita debitoribus ſuis. Dimitte illi & tu debita*

ſua.

ſua. - - - Quotquot hæc legerint, meminerint ad altare tuum Monicæ famulæ tuæ. - - Ut quod illa popoſcit extremum, uberius ei præſtetur in multorum orationibus. Postulaverat autem Monica, ut ipse Augustinus l. c. refert, ſui memoriam ad altare fieri post mortem.

626. Prob. III. Authoritate Conciliorum. Carthaginense III. A. 397. Cap. XXIX. ita ſtatuit: *Ut Sacramenta altaris non niſi a jejunis hominibus celebrentur, excepto uno die anniverſario, quo Cœna Domini celebratur. Nam ſi aliquorum pomeridiano tempore defunctorum, ſive Episcoporum, ſeu Clericorum, ſive cæterorum, commendatio facienda eſt, ſolis orationibus fiat; ſi illi qui faciunt, jam pranſi inveniantur.* Carthaginense IV. A. 398. Cap. LXXIX. *Pœnitentes, qui attente leges pœnitentiæ exsequuntur, ſi caſu in itinere vel in mari mortui fuerint, ubi eis ſubveniri non poſſit, memoria eorum & oblationibus & orationibus commendetur.* Græci in profeſsione fidei, quam obtulerunt B. Gregorio X. in Lugdunensi II. Concilio, quæque approbata fuit a Concilii Patribus, dixere: *Si vero pœnitentes in charitate deceſſerint, antequam dignis pœnitentiæ fructibus de commiſſis ſatisfecerint, & omiſſis, eorum animas in pœnis purgatorii poſt mortem purgari: & ad pœnas hujusmodi relevandas prodeſſe eis fidelium vivorum ſuffragia, Miſſarum ſcilicet ſacrificia, orationes & eleemosynas, & alia pietatis officia, quæ a fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueverunt, ſecundum Eccleſiæ inſtituta.* Eadem fidei profeſsio iterum approbata fuit, & dogma, de quo agimus, decisum in Concilio Florentino, consentientibus Græcis omnibus, præter Marcum Ephesinum, Ecclesiæ Orientalis turbinem illum & procellam. Tridentinum pluribus locis veritatem hanc Catholicam definivit & propugnavit. Seſs. VI. Can. XXX. *Siquis poſt acceptam juſtificationis gratiam, cuilibet peccatori pœnitenti ita culpam remitti, & reatum pœnæ deleri dixerit, ut nullus remaneat reatus pœnæ temporalis exsolvendæ vel in hoc ſæculo, vel in futuro in Purgatorio, antequam ad regna cœlorum aditus patere poſſit; anathema ſit.* Seſs. XXII. Can. III. de Sacrificio Miſsæ.

Concilia.

Siquis

Siquis dixerit, Misſæ Sacrificium - - - neque pro vivis & defunctis, pro peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & aliis neceſsitatibus offerri debere; anathema ſit. Et Seſsione XXV. in Decreto de Purgatorio: *Cum Catholica Eccleſia Spiritu Sancto edocta, ex ſacris litteris, & antiqua Patrum traditione in ſacris Conciliis, & noviſsime in hac Oecumenica Synodo docuerit, Purgatorium eſse; animasque ibi detentas, fidelium ſuffragiis, potiſsimum vero acceptabili altaris Sacrificio juvari, præcipit Sancta Synodus Epiſcopis, ut ſanam de Purgatorio doctrinam, a Sanctis Patribus, & ſacris Conciliis traditam a Chriſti fidelibus credi, teneri, doceri, & ubique prædicari diligenter ſtudeant. Apud rudem vero plebem difficiliores ac ſubtiliores quæſtiones, quæque ad ædificationem non faciunt, & ex quibus plerumque nulla ſit pietatis acceſsio, a popularibus concionibus ſecludantur. Incerta item, vel quæ ſpecie falsi laborant, evulgari ac tractari non permittant. Ea vero, quæ ad curioſitatem quamdam, aut ſuperſtitionem ſpectant, vel turpe lucrum ſapiunt; tamquam ſcandala, & fidelium offendicula prohibeant.*

Antiquiſsimæ Liturgiæ. 627. Prob. IV. Ex antiquiſsimis Liturgiis. In Liturgia Jeroſolymitana. S. Jacobi dicitur. *Fac Domine, ut oblatio noſtra grata & accepta ſit, per Spiritum ſanctificata in propitiationem peccatorum noſtrorum, & eorum quæ populus per ignorantiam admiſit, & in requiem animarum earum, quæ ante nos obdormierunt.* In Liturgia Eccleſiæ Romanæ a S. Petro, ut fertur, ſcripta. *Memento Domine famulorum, famularumque tuarum, qui nos præceſſerunt cum ſigno fidei, & dormiunt in ſomno pacis. Ipſis Domine, & omnibus in Chriſto quieſcentibus locum refrigerii & pacis indulgeas deprecamur.* In Liturgia Eccleſiæ Mediolanenſis, quæ S. Barnabæ tribuitur, pro defuncto Epiſcopo dicitur: *Æterne Deus, ſuppliciter deprecamur, ut famulus tuus, cui dediſti Eccleſiæ tuæ gubernacula, nunc carnis ergaſtulo liberatus, & Præſulibus Apoſtolicæ dignitatis conſociatus, vitæ æternæ præmium conſequi mereatur.* In Liturgia S. Baſilii pro Eccleſiis Cappadociæ. *Memento Domine omnium dormientium in ſpe reſurrectionis vitæ æternæ, & refrigera eos.* In Liturgia

S.

S. Chrysostomi pro Ecclesia CPolitana. *Adhuc offerimus tibi rationabile hoc obsequium pro fidelibus dormientibus, pro fratribus & sororibus nostris.* In Liturgia Mozarabica, qua Ecclesia Hispanica jam ante S. Leandrum Hispalensem Episcopum utebatur, dicitur: *Mox fit secundum memento pro defunctis, quo peracto recipit corpus & sanguinem Domini.* Vide Jodocum Coccium Thesauri Catholici Tomo II. Lib. VII. Art. V. de Pœnitentia. Quamvis autem facile concedam cum Honorato a S. Maria Lib. V. Animadversionum in regulas & usum Critices, Dissertat. III, & Natale Alexandro in Hist. Eccl. Sæculi I. Cap. XII. Artic. III, eas Liturgias authores non habere S. Jacobum, S. Petrum, aut S. Barnabam; negari tamen non potest, eas esse antiquissimas: ac proin clare & invicte ex illis ostenditur praxis & consuetudo Ecclesiæ Catholicæ jam ab antiquissimis temporibus.

Ac ratio Theologica

628. Prob. V. Ratione Theologica in Scripturis fundata. Ex una parte sæpe fidelibus post mortem remittuntur peccata aliqua, nempe venialia: ex altera parte quamvis remissa fuissent omnia peccata ante mortem, superest nihilominus pœna temporalis peccato correspondens, quam cum in hac vita non sustinuerint, divinæ justitiæ persolvere tenentur in altera vita. Ergo consuetudo pro defunctis orandi est sancta, cum sit opus misericordiæ, & Christianæ charitatis. Prob. Ima pars Antecedentis. Matth. XII. v. 32. ait Christus. *Quicunque dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc sæculo, neque in futuro.* Ergo in futuro, id est, in altero sæculo remittuntur peccata aliqua; non mortalia: ergo venialia. P. C. Si peccata aliqua non remitterentur in futuro sæculo, Christus inepte locutus fuisset, quod vel cogitare impium est; sicut inepte quis diceret: neque in hoc sæculo nubam, neque in futuro; quia in futuro sæculo nuptiæ non erunt. Ergo. P. A. Authoritate Patrum, S. Greg. M. Lib. IV. Dialogorum Cap. XXXIX. S. Bernardi Serm. LXVI. in Cantica,

scri-

& S. Aug. qui Lib. XXI. de Civitate Dei Cap. XXIV. ſcribit: *Neque enim de quibusdam veraciter diceretur, quod non eis remittatur neque in hoc ſæculo, neque in futuro, niſi eſſent quibus, etsi non in iſto, tamen remittetur in futuro.* Prob. etiam II^da^ pars Antecedentis. Reatus culpæ est ſeparabilis a reatu pœnæ, ut Concluſione I. ſolide ostendimus. Ergo ſæpiſſime contingit, ut in hac vita per voluntaria pœnitentiæ opera, & Christianam adverſitatum tolerantiam, vel ex negligentia, vel ex defectu temporis, quando nempe peccator paulo ante mortem convertitur, reatus pœnæ ex integro non tollatur. Ergo perſolvere debitas pœnas tenebuntur illi in altera vita. Ergo ſancta & ſaluberrima est conſuetudo orandi pro defunctis, eisque Deum per Sacrificia & orationes propitium reddendi.

Ex his Purgatorium dari manifeſte evincitur.

629. Concluſio III. Animæ in ſtatu gratiæ decedentes, quibus aliquid luendum ſuperest, in Purgatorii pœnis detinentur. Concluſio hæc neceſſaria conſecutione ſequitur ex prioribus. Prob. I. Sancta ac ſaluberrima est conſuetudo orandi pro defunctis. Ergo datur purgatorium, in quo detinentur animæ justorum in hac vita nondum perfecte expiatæ. P. C. Oratio illa fieri prudenter ac ſalubriter non potest pro damnatis, quibus extra ſpem miſericordiæ conſtitutis prodeſſe nequit: Neque pro illis, qui jam cœlesti felicitate donati ſunt; hi enim cum actu ſumma beatitudine perfruantur, nostris precibus non indigent, ipsi pro nobis oraturi. Immo teste S. Aug. Serm. XVII. de verbis Apostoli, oratio pro Sanctis facta, injuriam illis infert. Ergo fieri tantum potest pro justis, qui nondum cœlo ſunt recepti. Atqui tales ſunt tantum illi, qui in Purgatorio detinentur. Ergo datur Purgatorium. II. Remiſſo peccato, non remittitur, ordinarie loquendo, pœna temporalis peccato correſpondens. Ergo cum ſæpiſſime homo moriatur, antequam Deo in hac vita plene ſatisfecerit, debet Deo ſatisfacere in altera vita. Atqui in cœlo, loco beatitudinis, atque ad intuitivam Dei viſionem admiſſus, quæ ex natura ſua omnem pœnam ac ſenſum doloris excludit, ſatisfacere

non

non potest. Ergo in loco intermedio. Ergo datur Purgatorium. Verum opus non est pluribus rationum momentis Conclusionem hanc communire. Facile enim concedet Purgatorium dari, qui defunctos suffragiis vivorum juvari posse non inficiatur.

Argumenta contraria refutantur.

Pœnam omnem cum culpa remitti, neque Scriptura docet.

630. Objicitur Imo. contra I. Conclusionem, Authoritas Scripturarum. Ezechiel. XVIII. ait Deus: *Si autem impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, vita vivet, & non morietur. Omnium iniquitatum ejus, quas operatus est, non recordabor.* Et Cap. XXXIII. *Impietas impii non nocebit ei, in quacunque die conversus fuerit ab impietate sua. - - Omnia peccata ejus, quæ peccavit, non imputabuntur ei.* II. Psalmo XXXI. dicitur: *Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum.* III. ad Rom. VIII. *Nihil damnationis est iis, qui sunt in Christo Jesu.* Ergo, remissa culpa, remittitur etiam pœna. *Conf.* Christus dum remisit peccata Paralytico & Magdalenæ, atque etiam adulteræ, nullam iis pœnam injunxit. Ergo nulla pœna luenda remanet justificatis. R. C. A. N. C. Deus apud Ezechielem ait, pœnitenti peccata non imputanda ad æternam damnationem: Deumque non recordaturum peccata, ita ut propter illa hominem odio habeat, ipsique æternas pœnas infligat: At vero remissionem pœnæ temporalis Deus pœnitenti nullibi pollicitus est, nisi ipse per debitos pœnitentiæ labores divinæ justitiæ plene satisfecerit. Atque hunc legitimum esse citati textus sensum, manifeste deducitur ex pœna Adami, Moysis, & Davidis, de qua in probatione diximus. Accedit, quod Deus apud Ezechielem loquatur de peccatore, qui perfectissimam agit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, & custodit omnia præcepta Dei, faciens omnem justitiam & judicium, quique hac ratione divinæ justitiæ in hac vita plene satisfacere conatur. Ad II. R. & illum merito beatum dici, cui Deus peccatum non imputat

ad

ad mortem æternam, quamvis luenda remaneat pœna temporalis. Ad III. R. Apostolum velle, quod justificatus per gratiam Christi non amplius obnoxius sit damnationi æternæ, quamvis non eximatur a pœna temporali, quæ vocari nequit damnatio, sed exercitatio patientiæ, & occasio novi meriti, si in hac vita patienter persolvatur. Ad *conf.* R. I^mo^ Magdalenæ probabilius, ob magnitudinem dilectionis, & culpam & pœnam omnem remissam fuisse: adulteræ vero & Paralytico quamvis Christus nullam pœnam injunxerit, minime sequitur omnem pœnam temporalem illis condonatam fuisse. R. II. N. C. Christus ad majorem excellentiæ suæ commendationem potuit illis & culpam & pœnam omnem remittere: noluit tamen hoc privilegium extendere ad omnes pœnitentes, quibus culpam remittit.

Neque paritas.

631. Obj. II. Paritas. Deus adultis in Baptismo cum culpa remittit totam pœnam temporalem, plurimis ac gravissimis criminibus debitam. Ergo illam remittit etiam peccatoribus, quando illi post susceptum Baptismum justificantur. R. C. A. N. C. Disparitatem assignat Concilium Tridentinum Sess. XIV. Cap. II. de Sacramento Pœnitentiæ. *Alius est Baptismi, alius pœnitentiæ fructus. Per Baptismum enim Christum induentes, nova prorsus in illo efficimur creatura, plenam & integram peccatorum omnium remissionem consequentes: ad quam tamen novitatem & integritatem per Sacramentum Pœnitentiæ, sine magnis fletibus & laboribus, divina id exigente justitia, pervenire nequaquam possumus: ut merito pœnitentia laboriosus quidam baptismus a sanctis Patribus dictus fuerit.* Et Cap. VIII. *Divinæ justitiæ ratio exigere videtur, ut aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante Baptismum per ignorantiam deliquerunt; aliter vero, qui semel a peccati & dæmonis servitute liberati, & accepto Spiritus Sancti dono, scienter templum Dei violare, & Spiritum Sanctum contristare non formidaverint.*

632. Dices. Nemo fictam & fraudulentam hominis cum inimico reconciliationem non judicaret, si post con-

condonationem injuriæ & amicitiæ ſponsionem, aliquod malum aut damnum ipsi inferret. Ergo a pari, si Deus a justis pœnas exigeret in Purgatorio ob peccata, quæ ipsis dimisit, ipsos vere ac ſincere ſuam in amicitiam recepiſse non diceretur. R. N. C. & paritatem. Longe alia ratio est reconciliationis hominis cum inimico, & Dei cum pœnitente. Jlla ſiquidem externis tantum innotescere testimoniis potest, proindeque merito ſuspecta eſset fraudis, si grave aliquod malum & damnum inferret inimico, qui ſe dimisiſse injuriam publice ac palam fuiſset contestatus. Præterea malum illud, quo afficeretur inimicus, ad expiationem injuriæ quam prius inflixiſset alteri, vel ad amicitiæ confirmationem conferret nihil. Dei autem cum pœnitente reconciliatio interior est: ac præterea pœnæ, quas hic vel in Purgatorio exsolvit justus, ad resarciendum honorem Deo ablatum, & violata priori peccato justitiæ ſimul & misericordiæ jura quodammodo reparanda infliguntur. Suum quippe jus exercet misericordia, cum peccatum condonat: ſuum justitia, cum pœnas ſatisfactorias exigit. Nec enim Deus instar privati cujusdam cogitandus est, qui nedum injuriam, ſed & pœnam omnem injuriæ debitam, remittere debet inimico, quem ſuam in gratiam recipit: ſed instar Judicis, qui ordinem juris ſervare debet.

Aut ſequela evincit.

633. Obj. III. Sequela. Si ſatisfactio nostra, remiſso jam peccato, foret neceſsaria, ſequeretur, Christi ſatisfactionem pro nobis ſufficientem non fuiſse. Atqui Christus pro nobis abunde ſatisfecit, cum illius paſsio fuerit valoris infiniti. Ergo. *Conf.* Satisfactio nostra ſaltem derogat meritis Christi. Ergo non datur obligatio ſatisfaciendi. R. N. M. Ex eo, quod homo, remiſso etiam peccato originali, morti aliisque hujus vitæ miseriis obnoxius ſit, inferri non potest, ſatisfactionem Christi plenam & abundantem non fuiſse, ut ipsi fateri coguntur Protestantes. Ergo neque id ex eo inferri potest, quod remiſso peccato personali, remaneat pœna temporalis nobis luenda. Nimirum quamvis Christus pro nobis ſatisfecerit, ejus tamen ſa-

tis-

tisfactio ad remissionem omnis pœnæ temporalis nobis ordinarie non applicatur, nisi per satisfactiones nostras, quæ quidem non requiruntur ad supplendam insufficientiam satisfactionis Christi, sed tantum ad ejusdem applicationem. Ad *conf.* N. A. Satisfactiones nostræ totam vim merendi & satisfaciendi habent a meritis Christi, sine quibus illæ nobis nihil prodessent. Ut enim Tridentinum ait Sess. XIV. Cap. VIII. *Omnis gloriatio nostra in Christo est, in quo vivimus, in quo meremur, in quo satisfacimus, facientes fructus dignos pœnitentiæ, qui ex illo vim habent, ab illo offeruntur Patri, & per illum acceptantur a Patre.*

Neque ratio Theologica.

634. Obj. IV. Ratio. Pœna temporalis, quæ remisso peccato luenda remanet, non infligitur a Deo in vindictam, seu punitionem peccati præteriti, sed ad cautelam & emendationem in futurum, atque ad majorem utilitatem nostram spiritualem. Ergo cum post mortem hic finis obtineri nequeat, nulla remanet pœna in altera vita luenda. P. A. Authoritate Patrum. S. Aug. Lib. II. de peccat. meritis & remiss. Cap. XXXIV. scribit, miserias hujus vitæ ante remissionem esse supplicia peccatorum, post remissionem autem easdem esse certamina, exercitationesque justorum. S. Chrysost. Hom. de Pœnitentia ait: *Propter hoc imponit nobis pœnam, non de peccatis sumens supplicium, sed ad futura nos corrigens.* S. Ambros. in Caput XXII. Lucæ ait: *Lacrymas Petri lego, satisfactionem non lego.* R. N. A. Deus in hac vita pœnas infligit tum ad cautelam & emendationem in futurum, tum etiam in vindictam peccati præteriti, ut satis colligitur ex verbis Scripturæ in probatione citatis. Gen. III. *Quia audisti vocem uxoris tuæ, & comedisti de ligno - - maledicta terra in opere tuo &c.* Deuter. XXXII. *Quia prævaricati estis contra me - - videbis terram, & non ingredieris in eam.* Profecto Moyses ad cautelam & emendationem in futurum mori jussus non fuit, antequam Palæstinam ingrederetur. II. Regum XII. *Quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini - - filius, qui natus est tibi, morte*

morie-

morietur. Quæ verba apertiſsime indicant, pœnas illas fuiſse inflictas in vindictam peccati. Ad *prob*. N. C. S. Aug. non negat, miserias hujus vitæ, quamvis post peccatum remiſsum ſint exercitationes justorum ad meritum, immitti etiam in vindictam peccatorum. Nihil enim impedit, quo minus eadem afflictio dicatur proprie pœna, tamquam proveniens a justitia, quæ ſibi vult ſatisfieri, & castigatio tamquam ex paterna cura ac providentia ortum habens; quando in una Dei actione & justitia punientis, & ſollicitudo paterne emendantis poſsunt concurrere. Pari modo S. Chrys. vindictam peccati non excludit; ſed tantum ait, in hujus vitæ pœnis Deum magis utilitatem nostram, quam peccati vindictam intendere, ut patet ex verbis, quæ locum citatum præcedunt. S. Ambr. per ſatisfactionem intelligit ibi excusationem; ideoque illum laudat, quod culpam ſuam ingenue confeſsus fuerit, non excusaverit. *Petrus*, inquit, *doluit & flevit*, *quia erravit ut homo. Non invenio*, *quid dixerit*, *invenio quod fleverit: Lacrymas ejus lego*, *ſatisfactionem non lego: ſed quod defendi non poteſt*, *ablui poteſt.*

635. Dices I. Opera Dei ſunt perfecta. Ergo remiſsa culpa, remittitur etiam pœna. P. C. Remiſsio culpæ, pœna non remiſsa, est imperfecta. Ergo. II. Sublata causa, tollitur etiam effectus. Ergo remiſsa culpa, tollitur etiam reatus pœnæ temporalis, qui est effectus culpæ. P. A. Sublato igne, deficit ſplendor. Ergo ſublata causa tollitur effectus. R. D. A. Opera Dei ſunt perfecta, id est, habent omnem perfectionem ſibi debitam, ad obtinendum finem a Deo intentum, C. A. In alio ſensu, N. A. & Consec. Ad *prob*. D. A. Est imperfecta positive, id est, non habet perfectionem ſibi debitam in ordine ad obtinendum finem illum, quem Deus ſibi præfixit, N. A. Est imperfecta negative, ſeu minus plena & perfecta in ratione remiſsionis, C. A. N. C. Ad II. R. I^mo. Ergo ſublato, vel remoto ense curatur vulnus ense inflictum? R. II. D. A. Sublata causa, tollitur effectus, si ille dependeat a causa, ut ſit, atque etiam ut conservetur, ſicut v. g.

 ſplen-

ſplendor ab igne, C. A. Si non dependet a cauſa in ſui conſervatione, N. A. Sicut vulnus in ſui conſervatione non dependet a gladio: ita neque reatus pœnæ temporalis dependet a culpà.

Argumentum ex libris Machabæorum, decretorium eſt.

636. Obj. V. contra II. Concluſionem, Infirmitas argumenti ex libris Machabæorum petiti. Libri Machabæorum non ſunt Canonici. Ergo ex Scriptura probari non poteſt, ſanctam & ſalubrem eſse conſuetudinem orandi pro defunctis. Ergo hæc conſuetudo eſt impia & ſuperſtitiosa. R. I^mo. N. A. Libros Machabæorum Canonicos eſse oſtendimus Tractatu II. Articulo II. de Verbo Dei ſcripto, Controverſia II. R. II. Nego etiam ultimam Conſec. Quamvis id ex Scripturis probari non poſset; argumenta tamen a nobis allata in probationibus, nempe authoritas antiquiſsimorum Patrum, Conciliorum, Liturgiarum, & conſtans Eccleſiæ praxis manifeſte evincunt, id ſaltem haberi ex Verbo tradito, cujus non minor ac Verbi ſcripti eſt authoritas. Præterea quamvis Machabæorum libri Canonici non eſsent, ſatis tamen oſtenderent praxin Eccleſiæ Judaicæ, quæ pro defunctis ſacrificia offerre ſolebat; Judas enim Machabæus, paternæ legis peritiſsimus ac tenaciſsimus, novos atque inuſitatos ritus in Synagogam non introduxit: & Judæi etiam noſtrorum temporum pro defunctis ſuis orant. Cujus conſuetudinis cum nullum aſsignari poſsit initium, dicendum omnino eſt, morem hunc non a Chriſtianis, quorum ritus averſantur ac contemnunt, ſed ab antiquiſsima veteris Synagogæ inſtitutione ad hodiernos Judæos profectum eſse.

Quidquid obganniant Proteſtantes.

637. Dices I. Si libri Machabæorum eſsent Canonici & divini, probaretur omnino viventium preces prodeſse etiam illis, qui in peccato mortali mortui ſunt. Atqui certum eſt illis nihil prodeſse. Ergo. P. M. Judas ſacrificium offerri juſsit pro illis, qui contra expreſsam Moſaicæ Legis prohibitionem ſurrepta idolorum donaria intra tunicas celaverant. Ergo ſacrificium offerri juſsit, pro illis, qui in peccato mortali mortui erant. R. N. M. Ad *prob.* C. A. N. C. Judas Machabæus pie exiſtimavit milites illos peccatum ſuum

ante

ante pugnam pœnitentia & contritione expiaſse, illiusque veniam a Deo obtinuiſse; ita tamen ut temporalis forte pœna in Purgatorio luenda maneret. Ipse ſacer textus affirmat, eos cum pietate dormitionem accepiſse.

638. Dices II. Author Libri II. Machabæorum ſupponit animas cum corporibus interire, & cum illis postea resurgere, ſicque destruit animæ immortalitatem. Ergo liber ille non est canonicus. P. A. Cap. XII. v. 44. dicitur: *Niſi enim eos, qui ceciderant, resurrecturos ſperaret, ſuperfluum videretur & vanum orare pro mortuis.* Si animas ſupponeret author illius libri non perire cum corpore, oratio pro mortuis non eſset ſuperflua, ſed si non corpori, ſaltem animæ prodeſset. Ergo cum dicat orationem pro mortuis fore ſuperfluam, si corpora non resurgerent, ſupponit animas cum corporibus interire. R. N. A. Ad *prob.* C. A. N. C. Author libri illius, pro more Judæorum, utramque quæstionem, nempe de immortalitate animæ & corporum resurrectione, ſimul conjungit: ſicut Christus ambas quæstiones ſimul conjunxit in disputatione illa cum Sadducæis Matth. XXII. v. 31. *Non legiſtis, quod dictum eſt a Deo, dicente vobis: Ego ſum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Non eſt Deus mortuorum, ſed viventium.* Et Apostolus I. ad Cor. XV. v. 32. *Quid mihi prodeſt, ſi mortui non resurgunt? manducemus & bibamus, cras enim moriemur.* Ratio utramque quæstionem conjungendi fuit, quia utraque quæstio apud Judæos ita erat connexa, ut utramque vel negarent, vel admitterent; eo quod putarent, ſiquidem anima immortalis ſit, corpus etiam, quod in partem boni vel mali operis venit, mercede aut pœna carere non poſse. Sadducæi utrumque negabant; Pharisæi vero utrumque admittebant.

639. Dices III. Author libri Machabæorum narrat ſolummodo, quid fecerit Judas Machabæus; ipse vero nullibi approbat factum Judæ. Ergo quamvis hic liber foret Canonicus, ex eo tamen non evincitur vi-

vorum suffragia prodesse defunctis. R. N. A. Posteaquam sacer Scriptor narravit factum Judæ Machabæi, illico subjungit: *Sancta ergo & salubris est cogitatio, pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur.*

Qui inaniter cum Patribus.

640. Obj VI. Authoritas Patrum. S. Cypr. Lib. ad Demetrianum scribit: *Quando isthinc excessum fuerit, nullus jam pœnitentiæ locus est, nullus satisfactionis effectus.* S. Chrys. Hom. II. de Lazaro. *Cum hinc discesserimus, non est in nobis situm pœnitere, neque commissa diluere.* S. Ambr. Lib. de Bono mortis, Cap. II. *Qui enim hic non acceperit remissionem peccatorum, illic non erit nimirum in patria beatorum.* S. Cyril. Jerosol. Catech. XVIII. *Pœnitentiæ & remissionis peccatorum tantum in hac vita præscriptum tempus habemus.* II. S. Hier. in Caput IX. Amos scribit: *Quando anima vinculis laxata corporeis, volandi quo velit, sive quo ire compellitur, habuerit libertatem, aut ad inferna ducetur, de quibus scriptum est: In inferno quis confitebitur tibi? aut certe ad cœlestia sublevabitur.* III. S. Chrys. in Psalm. L. scribit: *Ubi misericordia est, pœnæ non expetuntur.* Atqui in omnes justos ex hac vita decedentes Deus exercet misericordiam. Ergo pœnas ab illis non expetit. IV. S. Aug. Lib. II. de peccat. meritis & remiss. Cap. XXXIII. scribit, peccata hic remissa non obesse post hanc vitam. Et Lib. de Spiritu & litt. Cap. XXVIII, peccata venialia hominem justum non impedire a vita æterna. V. Idem S. Aug. vehementer dubitavit de Purgatorio. Nam in Enchiridio Cap. LXVIII. exponens locum Apostoli I. ad Cor. Cap. III. *Ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem,* ita scribit: *Tale aliquid etiam post hanc vitam fieri, incredibile non est, & utrum ita sit, quæri potest: & aut inveniri, aut latere, non nullos fideles, per ignem quemdam purgatorium, quanto magis minusve bona pereuntia dilexerunt, tanto tardius citiusque salvari.* Et Lib. V. Hypognostici Cap. V. *Primum locum fides Catholicorum divina authoritate credit, regnum esse cœlorum; secundum gehennam, ubi omnis apostata, vel a fide Christi alienus, æterna supplicia experietur: tertium penitus ignoramus,*

ramus, immo nec esse in Scripturis sanctis inveniemus. R. ad I. Patres illos loqui de reatu pœnæ æternæ, & remissione peccati mortalis, quod in altera vita neque remittitur, neque satisfactionem admittit. Ad II. S. Hier. non loquitur de morte naturali, sed de solutione animæ a corpore per speculationem; disputat enim eo loco de anima impia, quæ quocunque cogitatione se verterit, ibi Deum ultorem inveniet, ut patet legenti contextum. Ad III. Juxta S. Chrys. ubi misericordia est, pœnæ non expetuntur ad ruinam & perditionem peccatoris; sed ad ejus purgationem, & ad satisfaciendum divinæ justitiæ. Ad IV. Peccata remissa, aut etiam venialia nondum remissa, non impediunt quo minus justus suo tempore, post plenam satisfactionem Deo persolutam, salutem consequatur. Ad V. R. S. Aug. de Purgatorio quoad substantiam spectato, & suffragiorum Ecclesiæ pro defunctis utilitate, tamquam de re certa, explorata, ac prorsus indubitata semper locutum fuisse, ut patet inspicienti loca a nobis ex Augustino in probatione allata: dubitasse autem tantummodo de pœnarum genere, quo in altera vita animæ purgentur: an per ignem vere materialem, an per aliud tormenti genus, v. g. per terrenos affectus ex pristini status recordatione. Liber Hypognostici non est genuinus Augustini fœtus, sed alterius cujuscunque demum, qui in eo libro non Purgatorium, sed Pelagii assertionem impugnat, parvulis sine baptismo ex hac vita decedentibus tertium locum assignantis, in quo illi æterna fruantur vita. Atque hunc tertium locum ignorari penitus a Catholicis docet author Hypognostici.

Et cum Ecclesia Græca se sentire gloriantur.

641. Obj. VII. Authoritas Ecclesiæ Græcæ. Ecclesia Orientalis dissentit a Latina circa Purgatorium. Ergo non fuit constans traditio, ab universa Ecclesia semper agnita, dari Purgatorium. R. D. A. Dissentit circa ipsum Purgatorium quoad substantiam spectatum, N. A. Quoad locum, & pœnæ genus, C. A. N. C. Latini asserunt, animas vero ac materiali igne, ut plurimum, non tamen semper ac pro omni casu torque-

ri: Græci autem, quamvis fateantur dari Purgatorium, & vivorum ſuffragia defunctis prodeſse, contendunt justorum animas non igne, ſed ſquallore, obscuritate & angustis ſitibus torqueri. Ergo Græcos inter & Latinos nulla datur, aut data fuit diſsensio in dogmate, ſed tantum circa aliqua, quæ ab Ecclesia nullo modo fuerunt definita. Prob. aſsertio hæc I. ex Liturgiis eorum & Patribus, quorum loca in probatione Concluſionis attulimus. II. Ex Actis Concilii Florentini. Nam Græci Seſs. XXV, ſive ultima, interrogati quid de Purgatorio ſentirent, responderunt: *Proferimus ex nobis juſtorum animas perfectam laureolam in cœlo jam conſecutas eſse, ac impiorum perpetuas pœnas luere, medias vero in Purgatorio eſse: quod quidem ſive ignis, ſive obſcuritas, ſive turbo, ſive id genus aliud ſit, nihil refert.* Unanimi dein consensu, præter Marcum Ephesinum, cum Latinis definierunt: *Si vere pœnitentes in Dei charitate deceſserint, antequam dignis pœnitentiæ fructibus de commiſsis ſatisfecerint & omiſsis, eorum animas pœnis Purgatorii poſt mortem purgari, & ut a pœnis hujusmodi releventur, prodeſse eis vivorum ſuffragia, Miſsarum ſcilicet ſacrificia, orationes & eleemosynas, & alia pietatis officia, quæ a Fidelibus pro aliis Fidelibus fieri consueverunt ſecundum Eccleſiæ inſtituta.* III. Ex profeſsionibus fidei Gabrielis Alexandrini Anno 1595, Dosithei Patriarchæ Jerosolymitani A. 1672, & libris Græcorum, Eustathii CPolitanæ Ecclesiæ Presbyteri in libro de animabus ſeparatis, cujus meminit Photius in Bibliotheca, Cod. CLXXI, Nicolai Cabasilæ in expositione Liturgiæ Cap. XLII. Gregorii Protosyncelli in Synopsi dogmatum, Gennadii Patriarchæ CPolitani in Exposit. Conc. Florentini, Cap. III. Joannis Plusiadeni in disceptatione pro Concilio Florentino. Meletii Alexandrini, Epistola ad Chios, Theodori Grapti in Orat. de dormientibus, Manuelis Malaxi in Hist. CPolitana. Quin multi ex Græcis Schismaticis, etiam nostris temporibus, animas justorum vero ac materiali igne torqueri existimant, non quidem in loco tertio, ſed in ipso inferno, donec ex-

piatæ

piatæ cœlo donentur; ut constat ex multis ipsorum Ritualibus, ac præsertim ex Josephi Philagrii Tractatu de controversiis Græcos inter & Latinos, Simeonis Thessalonicensis responsione ad Gabrielem Pentapolitanum, & Gabrielis Philadelphiensis libro de Purgatorio. Vide Natalis Alexandri Dissert. XLV. ad Hist. Eccl. Sæc. IV.

Et authoritatem Ecclesiæ veteris elevant.

642. Objic. VIII. Infirmitas argumenti, quod ex praxi & authoritate Ecclesiæ instruitur. Quamvis Ecclesia jam ab antiquissimis temporibus pro defunctis oraverit, non tamen sequitur consuetudinem hanc ab Apostolis dimanasse; sed potius illa originem videtur duxisse ex errore veterum, quod illi justorum animas, ad diem usque judicii, abditis receptaculis contineri, nec Dei visione beatifica frui senserunt. Ergo ex praxi & authoritate Ecclesiæ nihil evincitur. *Conf.* Aerius non fuit in numerum hæreticorum relatus, quia orationes negavit ipsis defunctis prodesse: sed quia asseruit, eas nemini, neque viventibus prodesse. Ergo. R. N. A. In Ecclesia Dei consuetudo orandi pro defunctis semper viguit, ut in probatione disertis ac clarissimis Tertulliani, Cypriani, aliorumque antiquissimorum Patrum testimoniis invicte ostendimus, semperque ad nostra usque tempora retenta est. Quis autem sanæ mentis sibi persuadere unquam poterit, Ecclesiam, quæ teste Apostolo est firmamentum & columna veritatis, tot sæculorum tractu errasse? Qui fieri potuit, ut temporibus v. g. Tertulliani, Ecclesia II. sæculi, in qua florebant Episcopi & Doctores ab Apostolorum discipulis instituti: cujus in sinu vivebant homines, qui aliquam ætatis suæ partem sæculo I. egerant, consuetudinem illam orandi pro mortuis velut traditionem Apostolicam usurparet, atque commendaret, quæ primi sæculi Christiani doctrinæ & moribus esset adversa? Quomodo fieri potuit, ut in errore quorumdam fundata consuetudo ab omnibus observaretur, adeoque & ab iis, qui ab ejusmodi errore alieni essent? At error ille, ex quo ortam orandi pro defunctis consuetudinem Protestantes fabulantur, non fuit omni-

omnium Christianorum, non omnium Patrum, ſed paucorum duntaxat Chiliastarum, ut & ipsi fateri coguntur. Præterea si II. ſæculo novam & primæ traditioni adversam consuetudinem in Ecclesiam aliqui inducere voluiſsent, incredibile omnino est, nullum fuiſse Pastorem aut Doctorem, qui pro Apostolica doctrina conservanda innovationi huic in re tanti momenti non obstitiſset: cum adversus Montanistas, nova jejunia quasi Paracleti authoritate inducere volentes, Episcopi & Doctores insurrexerint, eosque anathemate damnaverint: cum etiam in controversia de Baptismo hæreticorum Stephanus Papa omnia S. Cypriani & Africanorum, Firmiliani & Cappadocum argumenta hac una ſententia ut firmiſsimo clypeo repulerit: *Nihil innovetur, nisi quod traditum eſt.* At nullus contra ſolemnem illam orandi pro mortuis consuetudinem vel mutire auſus est ad IV. usque ſæculum, quo illam impugnare aggreſsus est Aerius. Ad *conf.* N. A. Aerium inter hæreticos numeratum fuiſse ex eo etiam capite, quod orationes vivorum mortuis prodeſse negaverit, disertis verbis testantur S. Epiphanius, S. Augustinus, & S. Damascenus.

Quæ pro mortuis oravit ut citius a pœnis liberarentur.

643. Dices I. Quamvis ex præcepto Ecclesiæ fiant orationes pro defunctis, non tamen probatur, illas ea intentione fieri, ut citius a pœnis liberentur. Ergo Purgatorium ex illis non evincitur. P. A. Orationes pro mortuis non ſunt ſatisfactiones pro illorum peccatis, ſed tantum ſunt publicæ celebrationes promiſsionum divinarum de remiſsione peccatorum, de requie & ſalute pie defunctorum, exhortationes viventium, consolationes lugentium, & declarationes piarum affectionum animi erga defunctos. Ergo. R. N. A. Ad *prob.* iterum N. A. Hæc absurdiſsime omnino, absque ulla verisimilitudinis umbra dicuntur, ad malitiose declinandam vim argumenti. Tali enim pacto orationes non defunctis, ſed nobis tantummodo prodeſsent; cum tamen Scriptura dicat, ſanctam ac ſalubrem eſse cogitationem orare pro defunctis, ut *illi peccatis ſolvantur:* & Patres uno ore aſserant, orationes nostras maximum

eſse

esse animarum juvamen, propitium illis reddi Christum, orationibus nostris animas condonari, animas pietate suorum relevari, mortuos adjuvari, suffragari eis opera misericordiæ, & quæ sunt hujusmodi, quæ inanem esse Protestanticam hanc cavillationem manifeste ostendunt.

644. Dices II. Saltem dici potest, quod Ecclesia per illas preces tantum optet fidelibus defunctis gloriosam olim resurrectionem, & unionem cum corporibus, clementem Judicem in die extremi judicii &c. Ergo. R. N. A. Mens antiquæ Ecclesiæ magis perspecta fuit antiquissimis & sanctissimis Ecclesiæ Patribus, quam Protestantibus heri natis: quid autem Ecclesiæ Patres senserint, tum paulo ante, tum in probatione Conclusionis ostensum fuit. Præterea si Ecclesia per preces suas defunctis tantummodo optat gloriosam resurrectionem, & clementem Judicem in die illa, qua cœli movendi sunt & terra, cur orando pro Sanctis, aut Martyribus, injuriam se illis putat inferre? An non absurda & frustranea foret oratio Ecclesiæ ad id obtinendum, quod independenter ab illis precibus certo eventurum erit animabus justorum? Neque dicant Protestantes, orare etiam nos, ut fiat voluntas Dei, quamvis illa independenter a nostris precibus sit implenda. Respondeo enim, per illa verba nos a Deo gratiam petere acquiescendi etiam in adversis voluntati divinæ, eamque in omnibus prompte exequendi; quod non certo cognoscimus independenter a nostris precibus futurum.

Neque Cathol. doctrinam evertunt sequelæ.

645. Obj. IX. Sequelæ. Si ex Ecclesiæ precibus colligitur, animas in purgatorio detentas vivorum suffragiis juvari posse, sequeretur, preces nostras etiam damnatis prodesse. Hoc dici nequit. Ergo. P. M. Sacerdos in Offertorio Missæ pro defunctis precatur Christum, *ut liberet animas omnium Fidelium defunctorum de pœnis inferni, & de profundo lacu: ut liberet eas de ore leonis, ne absorbeat eas tartarus, ne cadant in obscurum &c.* II. Sequeretur Deiparam, aliosque sanctos in Purgatorio detineri, eoquod in Ecclesia Catholica etiam pro

pro illis fiat Sacrificium. III. Eos, qui obliviosos nacti fuerint consanguineos vel amicos, ad extremum usque judicii diem in Purgatorio torquendo. R. N. M. Ad *prob.* C. A. N. C. Oratio illa referenda est ad illud tempus, quo anima e corpore jam jam abitum parat, funditurque ab Ecclesia, ut plenam remissionem illi impetret, aut saltem mitigationem pœnarum. Quemadmodum enim in celebratione præcipuarum solemnitatum, Adventus, Nativitatis, Paschatis, Ecclesia orat ita, ac si tunc deberet Christus carnem induere, nasci, atque a mortuis resurgere, usurpatque v. g. in Adventu verba, quibus Patriarchæ & Prophetæ in veteri Testamento adventum Messiæ desiderabant: *Rorate cœli desuper, & nubes pluant justum &c.* quia repræsentat illa mysteria ut præsentia; & tamen non intendit ad litteram precari, ut Verbum modo hominem induat, ut de novo nascatur, aut resurgat, sed ut nobis applicetur fructus eorum mysteriorum: ita quoque in sacrificio pro defunctis quia commemoratur dies obitus illorum, Ecclesia pro illis orat, ac si tunc morerentur, ut non detineantur diutius in pœnis Purgatorii, & ne adversus eos prævaleat inimicus. Neque id frustra fieri putandum est. Deus enim prævidens orationem postea faciendam ab Ecclesia, sæpe movetur congrue per suam misericordiam, ut decernat id, quod erit secundum vota orantium, hominemque illum in statu gratiæ ex hoc mundo evocet. Ad II. R. ab Ecclesia offerri Sacrificium Deo pro Deipara & Sanctis, quatenus est Eucharisticum, seu gratiarum actorium, ob insignia beneficia & gratias, quas eis contulit; pro aliis vero defunctis offerri Deo ut est propitiatorium. Ad III. N. illatum. Exacto tempore, a Deo prædefinito ad purgandas labes, e purgatorio talis liberaretur, quamvis nullus pro ipso apud Deum intercederet. Præterea quamvis cognati & amici desint, non deest tamen communis omnium Mater Ecclesia, pro omnibus filiis suis sollicita, ut observat S. Aug. Lib. de Cura pro mortuis gerenda, Cap. IV. *Non sunt prætermittendæ supplicationes pro Spiritibus mortuorum, quas faciendas*

pro

pro omnibus in Christiana & Catholica societate defunctis, etiam tacitis nominibus eorum sub generali commemoratione suscepit Ecclesia; ut quibus ad istud desunt parentes, aut filii, aut quicunque cognati, vel amici, ab una eis exhibeantur pia Matre communi.

646. Obj. X. Ratio. Peccata venialia remitti non possunt in altera vita. Ergo suffragia vivorum non prosunt defunctis. P. A. I. Peccatum veniale non differt a mortali. Ergo cum juxta Catholicos mortalia peccata non remittantur in altera vita, dicendum est neque remitti venialia. II. Peccata venialia non remittuntur absque pœnitentia. Atqui in altera vita non datur locus pœnitentiæ. Ergo. III. Scotus docuit, venialia omnia justis ante mortem remitti. *Conf.* Post mortem nulla est satisfactio. Ergo preces vivorum defunctis non prosunt. P. A. Ubi nullum est meritum, ibi non est vera satisfactio. Atqui post mortem nullum est meritum. Ergo. R. I. N. C. Quamvis peccata omnia remitterentur in vita, remaneret tamen pœna temporalis in altero orbe luenda. Ergo suffragia vivorum possent nihilominus defunctis prodesse. R. II. N. A. Ad *prob.* I. N. A. quod suo loco, nempe Tractatu IV. falsum esse ex instituto ostendemus. Ad II. Trans. M. N. m. Culpæ veniales in Purgatorio remitti possunt per actum dilectionis & patientiæ: atque illa acceptatio pœnæ a Deo inflictæ, cum a charitate procedat, dici potest virtualis quædam pœnitentia, quæ etsi non sit propie meritoria gratiæ, est tamen remissoria peccati. Ad III. Sententia eorum, qui docent venialia etiam in altera vita remitti, quamvis non sit de fide, atque ab Ecclesia definita, eoquod certum omnino non sit, Christum per illa verba Matth. XII. *Non remittetur ei neque in hoc sæculo, neque in futuro*, locutum fuisse non modo de reatu pœnæ, sed etiam de reatu culpæ; est tamen communissima, Scripturæ & Patribus longe conformior, quam opposita Scoti opinio. Ad *conf.* R. post mortem non dari quidem satisfactionem stricte ac proprie talem, ad quam requiritur libertas a necessitate: dari tamen veram satis-

Aut ratio Theologica.

passio-

paſsionem, quæ ſatisfactio minus propria dici potest: ſicut qui ſententia judicis, licet invitus, pro patrato crimine pœnas luit, ſatisfacere dicitur.

647. Dices I. Potest probabiliter dici, quod culpa in instanti ſeparationis animæ a corpore tollatur per mortem, aut fidem tunc elicitam. Ergo non est opus Purgatorium admittere. R. I. N. C, quia ſupereſset adhuc pœna temporalis luenda in altera vita. R. II. N. A. Mors non expellit, aut tollit peccata; ſed est pœna peccati originalis: ſecundum ſe homini prorsus naturalis, bonis ac malis æque communis. Ergo de ſe purgare non potest animas; alias etiam Turcæ in morte mundarentur a peccatis ſuis. Neque dici potest per fidem tunc elicitam tolli peccata; hanc enim vim fidei actuali nec Scriptura, nec Patres tribuunt. Accedit, quod multi repentina morte, aut usu rationis destituti ex hac vita decedant, quin actum fidei elicere queant.

648. Dices II. Quilibet actus justificans impetrat remiſsionem pœnæ æternæ. Ergo multo magis impetrat remiſsionem pœnæ temporalis. P. C. Si potest tollere quod majus est, tollet etiam quod minus est. Sed. Ergo. R. C. A. N. C. Ad *prob.* N. M. Sæpe facilius est liberari ab ingentibus malis, quam a parvis reliquiis eorumdem: quia quod magis accedit ad ſummam miseriam, est magis violentum naturæ, ac proinde habere debet remedia magis parata; non vero illa mala, quæ tantum impediunt, vel retardant felicitatem perfectam. Decuit itaque divinam misericordiam homini tabulam porrigere, qua per instantaneam pœnitentiam ab æternæ mortis reatu ſe liberaret: at non ita facile debuit homo poſse liberari ab omni plane reatu pœnæ ſensibilis; ne peccatum apud homines vilesceret, utque acrius exstimularentur illi ad actus bonos & ſalutares, quibus commiſsa crimina eluerent, & quasi totidem gradibus ad ampliorem in cœlis gloriam ascendere conniterentur.

Purgatorium frustra ex

649. Obj. XI. contra III. Conclusionem, Authoritas Scripturarum. Ecclesiastis IX. v. 10. dicitur: *Quod-*

Quodcunque facere poteſt manus tua, inſtanter operare: quia nec opus, nec ratio, nec ſapientia, nec ſcientia erunt apud inferos, quo tu properas. Ergo defunctis nullum afferri potest levamen. II. Ecclesiastis XI. v. 3. *Si ceciderit lignum ad Auſtrum, aut ad Aquilonem, in quocunque loco ceciderit, ibi erit.* Ergo non datur locus tertius. III. Scriptura duos tantum mortuorum ſtatus commemorat. Matth. XXV. *Venite benedicti.* Et, *Discedite a me maledicti.* II. ad Cor. V. v. 10. *Omnes nos manifeſtari oportet ante tribunal Chriſti, ut referat unusquisque propria corporis, prout geſsit, ſive bonum, ſive malum.* IV. II. ad Cor. V. v. 1. *Scimus enim, quoniam ſi terreſtris domus noſtra hujus habitationis diſsolvatur, quod ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cœlis.* V. Psal. CXXVI. *Cum dederit dilectis ſuis ſomnum: Ecce hæreditas Domini.* Apocalyps. XIV. *Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Amodo jam dicit ſpiritus, ut requiescant a laboribus ſuis: opera enim illorum ſequuntur illos.* Sapientiæ IV. v. 7. *Juſtus autem ſi morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit.* VI. Ecclesiastis IX. v. 5. *Viventes ſciunt ſe eſse morituros, mortui vero nihil noverunt amplius, nec habent ultra mercedem — nec habent partem in hoc ſæculo, & in opere, quod ſub ſole geritur.* VII. Apostolus ad Galatas VI. v. 5. ait: *Unusquisque onus ſuum portabit.* In quorum verborum Commentario S. Hier. ait, *Dum in præsenti ſæculo ſumus, ſive orationibus ſive consiliis invicem poſse nos coadjuvari: cum autem ante tribunal Chriſti venerimus, non Job, non Danielem, nec Noe rogare poſse pro quoquam: ſed unumquemque portare onus ſuum. Confirm.* Scriptura nusquam meminit Purgatorii. Ergo non datur. R. ad I. Jllis verbis tantum ſignificatur, quod defunctorum animæ non ſint in ſtatu meritorie agendi, non vero quod non ſint in ſtatu patiendi, & levamen in pœnis percipiendi; modo prius vitam tam Christiane peregerint, ut tale levamen mererentur accipere. Ad II. R. Ecclesiastem loqui hic de duplici ſtatu permanente, nimirum justorum in cœlo, & impiorum apud inferos, non

Scripturis impugnatur.

non vero de transitorio ſtatu & temporali; alias animæ justorum, quæ perfecte purgatæ ex hac vita deceſserunt ante Ascensionem Christi, non delatæ fuiſsent in ſinum Abrahæ, ſed in cœlum, vel infernum, quorum utrumque aperte falsum est. Quod si dicas, nomine *Auſtri* intelligi cœlum, ac ſinum Abrahæ; pari jure respondeo, intelligi etiam Purgatorium. Ad III. Sermo ibi est de extremo judicii die, quando ſinem habebit Purgatorium. Ad IV. R. Apostolum l. c. aſserere, quod cœlum justis non pateat ante mortem; quod vero ſtatim post mortem admittantur ad visionem beatificam id nullibi dicit; immo l. c. contrarium innuere videtur, quia ſtatim ſubjungit: *Si tamen veſtiti, non nudi inveniamur.* Id est, si meritis & virtutibus vestiti perfectam pœnitentiam egerimus. Ad V. R. Imo. textus illos de viris perfectis loqui, quibus nihil in altera vita luendum ſuperest. Alii respondent II. in Apocalypsi ſermonem eſse de requie a laboribus hujus vitæ, Psalmo autem CXXXVI. de hæreditate justorum toti mundo manifestanda in ultimi judicii die; huncque citati versiculi ſensum eſse: Cum dilecti, ſive justi expleverint illam quietem, in qua nunc corpora eorum quasi ſomno oppreſsa jacent, tunc apparebit hæreditas Christi Domini, id est, apparebunt omnes electi in ſuis corporibus gloriosis. Ad VI. R. mortuos nihil amplius noſse, ex quo poſsint aliquid novi emolumenti ſibi comparare, vel nova præmia mereri, aut a malo resilire. Quamvis autem mereri nequeant, poſsunt tamen debitas peccatis pœnas persolvere, ac in purgatorio torqueri, donec noviſsimum quadrantem reddiderint, nisi citius per vivorum ſuffragia liberentur. Ad VII. Apostolus ait, unumquemque ſuum onus, ſive propria peccata portaturum, id est, in Dei judicio ſtipendia recepturum peccati ſui, non alieni; ſive retributionem gloriæ vel ignominiæ pro ſuis operibus, non qualia fuerint alienorum operum comparatione, ſed qualia in ſe fuerint. Præterea quamvis viventium orationes & ſatisfactiones defunctis prosint ad eorum pœnas minuendas, vel omnino finiendas,

endas, nihilominus unusquisque refert prout gesſit, quia hoc ipsum, quod aliorum ſatisfactionibus & ſuffragiis juvari potest, aliqua pars est vel appendix meriti, quod hac in vita comparavit. S. Hieronymus Commentario in hunc locum non negat, quod illo temporis intervallo, quod inter hominis mortem & ultimam resurrectionem interpositum est, justorum imperfectorum animæ poſsint viventium precibus ſublevari, vel a pœnis eripi; ſed hoc tantum aſserit, in ultimo judicio, cum ante Christi tribunal omnes venerimus, viros etiam ſanctiſsimos pro aliis rogare non poſse: immo nec post mortem poſse quemquam alterius precibus juvari, ut a ſtatu peccati ad ſtatum gratiæ resurgat, si mortuus fuerit impœnitens: ſicut hac in vita peccatorum conversio juſtorum precibus a Deo impetrari poteſt. Secundum opera propria unumquemque judicandum, non per comparationem ad deteriores; idque ita ratum eſse, ut nec Job, Daniel, & Noe, id est, viri ſanctiſsimi, & apud Deum potentiſsimi, hunc divini judicii ordinem ſuis orationibus impedire poſsint. Ad *conf.* N. A. Quamvis in Scriptura hoc nomen *Purgatorium* non legatur, ea tamen in Scripturis narrantur & commendantur, ex quibus Purgatorii existentia manifeste evincitur. Vide dicta Num. 629. Et profecto ipsi etiam Protestantes admittunt nomen *Trinitatis*, *Incarnationis*, ac vocem *Conſubſtantialis*, quamvis voces istæ in Scripturis non exprimantur, ſed tantum res ſignificata per illas voces.

ARTICULUS VI.
DE ECCLESIA TRIUMPHANTE.
CONTROVERSIA I.
DE REGNO CHRISTI MILLENARIO.
CONTRA CHILIASTAS.

Errores Chiliaſtarum.

650. Chiliastæ, ſeu Millenarii, præterquam quod negaverint, Justorum animas, quibus nihil expiandum ſuperest, corporibus ſolutas frui visione Dei intuitiva ante

ante resurrectionem corporum, quem errorem sequenti controversia refutabimus, fabulabantur, post resurrectionem universæ carnis Christum instaurata Jerusalem per mille annos regnaturum cum justis in summa bonorum omnium, divitiarum, ac voluptatum abundantia; tumque demum, exacto velut beatæ vitæ tyrocinio, in cœlum admittendos prædestinatos omnes, intuitiva Dei visione fruituros. Fabulæ hujus fundamenta erant loca quædam Scripturarum, pro more Novatorum, male intellecta: Rationem vero, cur millenarium hoc Christi regnum adstruerent, assignabant, ut nempe Sancti, teste S. Irenæo Lib. V. adv. Hær. Cap. XXXV. *crescerent ex visione Domini, & per ipsum assuescerent capere gloriam Dei Patris, & conversationem cum Sanctis Angelis.*

Qui in duas classes dividebantur.

651. Duplex autem Millenariorum classis extitit. Cerinthus, Simonis Magi discipulus, homo spurcissimus, teste Eusebio Lib. III. Hist. Eccl. Cap. XXII. docuit, in millenario illo Christi regno justos omnibus impuris voluptatibus corporis, cibo, potu, ac venere fruituros, Legisque Mosaicæ cæremoniis iterum adstringendos. Sectatores impudentiæ suæ, quod impuras corporis voluptates attinet, II. sæculo habuit Marcionitas, sæculo III. Episcopum quemdam Ægyptium, nomine Nepotem, ac IV. sæculo Apollinaristas. Aliud Millenariorum genus non ita turpe extitit authore Papia Hierapolitano in Asia Episcopo, qui Polycarpi sodalis fuit, & Joannis, non Evangelistæ, sed Presbyteri cujusdam auditor, homo, ut Eusebius refert Lib. III. Cap. XXXIII, mediocri admodum ingenio præditus; qui tamen fama sua & pietate plures in errorem pertraxit magni nominis viros, quos inter S. Justinum, S. Irenæum, Tertullianum, Lactantium, ac Sulpicium Severum. Ipse S. Aug. Lib. XX. de Civ. Dei Cap. VII. fatetur, se idem olim sensisse. Hi voluptates corporis licitas duntaxat & inculpatas; quin horum aliqui, ut Tertullianus, spirituales solummodo delicias in illo regno percipiendas esse asserebant, bel-

lui-

luinam Cerinthi opinionem, Mahomete dignam, damnantes.

652. Conclusio. Millenarium illud Christi Regnum prorsus commentitium est. Prob. contra Cerinthum ejusque asseclas I. Authoritate Scripturarum. Matth. XXII. dicitur: *Erratis, nescientes Scripturas, neque virtutem Dei. In resurrectione enim neque nubent, neque nubentur; sed erunt sicut Angeli Dei.* Ad Rom. XIV. *Non est enim regnum Dei esca & potus.* II. Authoritate Patrum, quos controversia sequente adducemus, atque Conciliorum; impia enim hæc ac spurcissima Cerinthi doctrina damnata fuit in Concilio Romano, a Damaso Papa adversus Apollinaristas convocato A. 373. III. Ratione. Post resurrectionem corporum mors omni dominatu suo excidet. Ergo cum cibus & potus ordinentur tantummodo ad conservandam vitam, ac mortem propulsandam, nullus amplius erit usus cibi ac potus. Voluptates vero impuras, cum illæ in conceptu suo ingenitas sordes involvant, hominesque brutis quam simillimos reddant, a beata vita excludendas esse sana ratio dictat.

Millenarium illud regnum commentitium esse ostenditur contra Cerinthum.

653. Probatur eadem Conclusio contra Papiam, ejusque sectatores, I. Authoritate Scripturarum. Matth. XXV. post illa verba: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum &c.* Et. *Discedite a me maledicti in ignem æternum*, statim subjungitur: *Ibunt hi in supplicium æternum, justi autem in vitam æternam.* Ergo sicut impii, absque ulla temporis intercapedine, detrudentur ad tartara: ita justi absque interjecto temporis spatio, statim cœlesti gloria donabuntur: I. ad Thess. IV. v. 15. ait Apostolus: *Mortui, qui in Christo sunt, resurgent primi. Deinde nos, qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in äera, & sic semper cum Domino erimus.* Quibus verbis non millenarium, sed sempiternum regnum promittitur. II. Authoritate CPolitani I. quod Symbolo Nicæno hæc verba addidit: *Cujus regni non erit finis*, adversus Apollinaristas, qui regnum Christi mille annorum spatio circumscribebant. III. Authori-

Et Papiam.

tate Patrum, Caji Presbyteri, & S. Dionysii Alexandrini, quorum ille ex instituto scripsit contra Cerinthum, hic vero adversus S. Irenæum, & Nepotem Episcopum Ægyptium: ac denique authoritate eorum Patrum, qui asserunt justos, quibus nihil expiandum superest, illico ad visionem intuitivam Dei admitti, ut paulo post ostendemus. Quod si rite probatum fuerit, absque aliis argumentis concidit commentitium illud Chiliastarum regnum.

Argumenta contraria refutantur.

Chiliastæ nullum in Evangelio præsidium.

654. Objicitur I. Authoritas Evangelii. Matth. XXVI. v. 29. ait Christus: *Non bibam amodo de hoc genimine vitis, usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei.* Ergo Christus promisit Apostolis delicias corporales: atqui illæ locum non habent in regno Dei, sive in cœlis. Ergo in regno Christi terreno, quod per mille annos durabit. II. Matth. V. v. 6. dicitur: *Beati qui esuriunt & sitiunt justitiam; quoniam ipsi saturabuntur.* Atqui non saturabuntur in cœlo. Ergo in millenario Christi regno. R. C. A. N. C. Vel enim verba illa sumuntur in sensu proprio, vel metaphorico. Si in metaphorico, nihil probant; per vinum enim designantur lætitia, ac deliciæ spirituales, soletque sæpius Scriptura proponere Judaico populo, utpote carnali & imperfecto, cœlestes delicias sub nomine epularum ac nuptiarum, juxta illud Apocal. XIX. *Beati, qui ad cœnam nuptiarum Agni vocati sunt.* Atque hæc communior est citati loci interpretatio. Si vero verba illa cum S. Chrys. Hom. LXXXIII. in Matth. aliisque in sensu proprio sumantur, dico, Christum post gloriosam resurrectionem suam, antequam ad Patrem ascenderet, vere cum Apostolis suis bibisse de genimine vitis, & manducasse, ipso testante B. Petro Act. X. v. 41. *Manducavimus & bibimus cum illo, postquam resurrexit a mortuis.* Neque negotium nobis facessunt illa verba: *In regno Patris mei*, quia temporis intervallum illud, a Resurrectione ad Ascensionem usque, merito

a Chri-

a Christo vocari potuit Regnum Patris; cum Resurrectio Christi triumphus sit, & fundamentum religionis, eoque tempore exercere cœperit potestatem, a Patre sibi traditam, in cœlo, & in terra. Ad II. R. C. M. N. m. In cœlo perfecte saturabuntur, non potu & cibo materiali, sed spirituali ac cœlesti, de quo solo promissio Christi intelligenda est, juxta illud Psal. XXXV. *Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ: & torrente voluptatis tuæ potabis eos.*

655. Dices I. Nisi admittatur millenarium regnum Christi post resurrectionem, non implerentur promissiones Christi Matth. XIX. v. 29. *Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* Ergo. R. N. A. Centuplum illud intelligendum est de mercede bonorum spiritualium, quæ pretio & merito terrena quæque longissime superant. Si enim ad litteram promissiones Christi intelligendæ forent, sequeretur, eum, qui amore Christi omnia illa reliquit, accepturum esse in resurrectione centum Patres, centum Matres, centum Uxores &c. quæ omnia partim impossibilia sunt, partim perquam absona. Hinc S. Hier. Comment. in Cap. XIX. S. Matth. scribit: *Non intelligentes, quod si in cæteris digna sit repromissio, in uxoribus appareat turpitudo: ut qui unam pro Domino dimiserit, centum recipiat in futuro.*

656. Dices II. Scripturæ sæpius loquuntur de futura urbis Jerusalem instauratione, de splendido Christi regno, de usu Sacrificiorum resumendo. Ergo dicendum est hæc eventura post resurrectionem. R. Hæc omnia non Judaico more, & carnaliter intelligenda esse, sed in mystico sensu; Jerusalem enim instauranda denotat cœlestem beatitudinem æternum permansuram: Regnum Christi sempiternum illius imperium in cœlis, & sacrificia laudes denotant, & gratiarum actiones Sanctorum.

657. Obj. II. Authoritas Libri Apocal. in quo dicitur Cap. XX. v. 2. *Et apprehendit* (Angelus) *draco-* *Aut in Apocalypsi.*

 nem,

nem, ſerpentem antiquum, qui eſt diabolus & ſatanas, & ligavit eum per annos mille. v. 3. *Et miſit eum in abyſſum, & clauſit, & ſignavit ſuper illum, ut non ſeducat amplius gentes, donec conſummentur mille anni: & poſt hæc oportet illum ſolvi modico tempore.* v. 6. *Beatus, & Sanctus, qui habet partem in reſurrectione prima: in his ſecunda mors non habet poteſtatem: ſed erunt Sacerdotes Dei & Chriſti, & regnabunt cum illo mille annis.* v. 7. *Et cum conſummati fuerint mille anni, ſolvetur ſatanas de carcere ſuo, & exibit, & ſeducet gentes.* Demum S. Joannes de ſecunda resurrectione verba faciens eodem Cap. v. 12. *Et vidi mortuos, magnos, & puſillos, ſtantes in conſpectu throni, & libri aperti ſunt.* - - v. 13. *Et dedit mare mortuos, qui in eo erant: & mors & infernus dederunt mortuos ſuos, qui in ipſis erant: & judicatum eſt de ſingulis ſecundum opera ipſorum.* R. C. A. N. C. Hunc Scripturæ locum non favere Millenariis ex eo patet, quia ſequeretur millenarium illud Christi regnum deſiturum ante resurrectionem corporum, atque ultimi judicii diem; cum tamen Chiliastæ omnes, præter S. Justinum in Dial. cum Tryphone, illud resurrectione corporum posterius velint. Mille itaque anni, quibus Christum regnaturum eſse cum Sanctis dicit B. Joannes, ſignificant gloriam, quam Sancti habituri ſunt in cœlo per visionem intuitivam Dei, atque in Ecclesia per miracula, & cultum fidelium, toto eo temporis intervallo, quod a morte Christi usque ad universale judicium intercedet: certusque numerus pro incerto ac indeterminato usurpatur, quod non adeo infrequens eſse in Scripturis divinis, plura ostendunt exempla, ut v. g. quando Psal. CIV. dicitur: *Memor fuit in ſæculum teſtamenti ſui: verbi, quod mandavit in mille generationes.* Psal. LXXXIX. *Mille anni ante oculos tuos, tamquam dies heſterna, quæ præteriit.* Et Ecclesiastici XVI. *Melior eſt unus timens Deum, quam mille filii impii.* Ubi vides certum numerum pro incerto ſumi. Per primam resurrectionem intelligitur ſtatus animæ beatæ post mortem, in quo illa corpore, tamquam carcere aliquo ſolu-

ſoluta, meliorem vitam auſpicatur, mortis imperio in ſecunda paulo ante generale judicium reſurrectione nunquam amplius ſubjicienda. Jlla autem verba: *Erunt Sacerdotes Dei & Chriſti*, non denotant verum Sacerdotium omnium juſtorum; ſed intimam amicitiam, qua cum Deo conjungentur, divinorum arcanorum conſcii, regnique cœleſtis Principes.

658. Obj. III. Authoritas antiquiſſimorum Eccleſiæ Patrum, Papiæ, Tertulliani, S. Juſtini, S. Irenæi, qui non longe ab Apoſtolicis temporibus vixerunt, regnumque millenarium propugnarunt. Ergo dicendum eſt, doctrinam hanc ex Apoſtolica traditione proficiſci. R. C. A. N. C. Quamvis Patres aliqui huic errori adhæſerint; plures tamen errorem hunc rejecere, quos inter Cajus Presbyter, S. Dionyſius Alexandrinus, omneſque illi, qui juſtos perfecte expiatos, ſtatim poſt mortem, viſione Dei intuitiva frui aſſeruerunt. Quin ipſe S. Juſtinus in Dial. cum Tryphone fatetur: *Confeſſus ſum tibi & antea, me quidem, & alios, eadem mecum ſentientes arbitrari id* (regnum millenarium) *futurum, multosque etiam, qui puræ piæque Chriſtianorum ſunt ſententiæ, hoc non agnoſcere.* Ergo cum pars major Patrum, plurimique fideles, præcipue autem Romana Eccleſia millenarium Chriſti regnum non admiſerint, nequit ea opinio inter Apoſtolicas traditiones recenſeri. Neque tamen idcirco veteres illi, Papias, Juſtinus, Irenæus &c. inter hæreticos numerandi ſunt; cum illis temporibus quæſtio hæc nondum ſatis eliquata fuerit, neque de ea tunc ſupremam tulerit ſententiam Eccleſia.

Aut veterum Patrum authoritate inveniunt.

CONTROVERSIA II.

AN VISIO INTUITIVA DEI SIT POSSIBILIS; ET AN AD ILLAM STATIM POST MORTEM ADMITTANTUR ANIMAE JUSTORUM PERFECTE PURGATAE?

CONTRA PALAMITAS, CHILIASTAS, VIGILANTIUM, LUTHERUM, CALVINUM.

659. Duplex diſtingui ſolet Dei cognitio, nempe *abſtractiva*, qua Deus in alio, & per aliud cognoſcitur, v. g.

Quadruplex Dei cognitio?

v. g. per effectus creatos: & *intuitiva*, qua Deus immediate, ac in se ipso cognoscitur. Posſibilem eſse visionem Dei intuitivam negarunt aliqui, teste S. Greg. M. Lib. XVIII. Moralium, Cap. LIV. *Sciendum, quod fuere nonnulli qui dicerent, Deum etiam in illa regione beatitudinis, in claritate quidem ſua conspici, ſed in natura minime videri.* Errorem hunc renovarunt Sæc. XIV. Palamitæ, Gregorii cujusdam Palamæ Theſsalonicensis in Macedonia Episcopi ſectatores, docentes, non ipsam Dei ſubstantiam, ſed aliquam dumtaxat lucem, ſeu claritatem ab illa distinctam, & profluentem, a Beatis conspici.

Errores. 660. Chiliastæ, quamvis admitterent poſsibilem eſse Dei visionem intuitivam, eamdem tamen tamdiu differri aſserebant, donec, expleto millenario regno, ad eam Sancti, frequenti cum Christo conversatione præparati, in cœlum admitterentur. Tertullianus tamen Martyrum animas e communi lege excipiebat, existimans illas ſtatim a morte visione beatifica donari. Vigilantius novæ hæresis conditor initio ſæculi V. Chiliastarum ſomnia rejiciebat quidem, eumdem tamen cum illis errorem propugnabat circa dilatam animabus Sanctorum Dei visionem, ut colligitur ex Libro S. Hier. adversus Vigilantium, in quo his eum verbis perstringit: *Ais, vel in ſinu Abrahæ, vel in loco refrigerii, vel ſubter aram Dei animas Apoſtolorum & Martyrum conſediſse, nec poſse ſuis tumulis, & ubi voluerint, adeſse præsentes. Senatoriæ videlicet dignitatis ſunt, ut non inter homicidas teterrimo carcere, ſed in libera honeſtaque cuſtodia, in fortunatorum insulis, & in campis Elysiis recludantur. Tu Deo leges pones?* Sæc. XVI. Lutherus in prælectione in Genesin, & Calvinus Lib. III. Institut. Cap. XXV. Vigilantium hac in re ſequi maluerunt, quam Eccleſiam Catholicam, quæ Sæc. XV. in Concilio Florentino litem omnem diremerat. Neque difficile est divinare, cur Lutherus & Calvinus errorem hunc Vigilantii ratum habuerint: quo facilius nempe cultum & invocationem Sanctorum ſubverterent, ac si illi preces nostras

ſtras non cognoſcerent, rerumque noſtrarum ignoratione laborarent.

Viſio intuitiva Dei eſt poſſibilis.

661. Concluſio I. Viſio intuitiva Dei eſt poſſibilis. Prob. I. Authoritate Scripturarum. Matth. V. v. 8. Chriſtus ait: *Beati mundo corde; quoniam ipſi Deum videbunt.* 1. Joan. III. v. 2. *Cum apparuerit, ſimiles ei erimus: quoniam videbimus eum ſicuti eſt.* 1. ad Cor. XIII. v. 12. *Videmus nunc per ſpeculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem.* Matth. XVIII. *Angeli eorum in cœlis ſemper vident faciem Patris mei, qui in cœlis eſt.* II. Authoritate Patrum. Clemens Alexand. Lib. V. Stromatum ſcribit: *Perſpicuum eſt, nullum umquam vitæ ſuæ tempore poſſe Deum clare comprehendere: qui autem ſunt mundo corde, Deum videbunt, poſtquam extremam perfectionem attigerint.* S. Hier. Lib. I. in Iſaiam. *Homo Dei faciem videre non poteſt. Angeli autem, etiam minimorum in Eccleſia, ſemper vident faciem Dei. Et nunc in ſpeculo videmus, & in ænigmate: tunc autem facie ad faciem, quando de hominibus in Angelos profecerimus.* S. Aug. Epiſt. CXLVII. alias CXII. ad Paulinam Cap. VIII. *Deſiderium veraciter piorum, quo videre Deum cupiunt, & inhianter ardeſcunt, non opinor, in eam ſpeciem contuendam flagrat, qua ut vult apparet, quod ipſe non eſt; ſed in eam ſubſtantiam, qua ipſe eſt quod eſt.* III. Juſti perfecte purgati, ex hac vita decedentes, ſtatim ad viſionem beatificam admittuntur, ut mox ſequenti Concluſione a nobis probabitur. Ergo illa eſt poſſibilis.

Quid ad illam requiratur?

662. Nihilominus ad viſionem Dei intuitivam neceſſarium eſt auxilium ſupernaturale, quo anima juvetur ac roboretur, ad Deum clare & intuitive videndum, ut definitum fuit in Concilio Viennenſi contra Beguardos ac Beguinas, aſſerentes animam non indigere lumine gloriæ, ipſam elevante ad Deum videndum, atque eo beate fruendum. Ratio eſt, quia intellectus creatus ſolis ſuis viribus relictus, non eſt capax actionis ſupernaturalis, ad quam non niſi remotam habet proportionem, quæ neceſſario debet compleri ac perfici auxilio ſupernaturali, ut in actum exeat.

Por-

v. g. per effectus creatos: & *intuitiva*, qua Deus immediate, ac in ſe ipso cognoscitur. Poſsibilem eſse visionem Dei intuitivam negarunt aliqui, teste S. Greg. M. Lib. XVIII. Moralium, Cap. LIV. *Sciendum, quod fuere nonnulli qui dicerent, Deum etiam in illa regione beatitudinis, in claritate quidem ſua conspici, ſed in natura minime videri.* Errorem hunc renovarunt Sæc. XIV. Palamitæ, Gregorii cujusdam Palamæ Theſsalonicensis in Macedonia Episcopi ſectatores, docentes, non ipsam Dei ſubstantiam, ſed aliquam dumtaxat lucem, ſeu claritatem ab illa distinctam, & profluentem, a Beatis conspici.

Errores. 660. Chiliastæ, quamvis admitterent poſsibilem eſse Dei visionem intuitivam, eamdem tamen tamdiu differri aſserebant, donec, expleto millenario regno, ad eam Sancti, frequenti cum Christo conversatione præparati, in cœlum admitterentur. Tertullianus tamen Martyrum animas e communi lege excipiebat, existimans illas ſtatim a morte visione beatifica donari. Vigilantius novæ hæresis conditor initio ſæculi V. Chiliastarum ſomnia rejiciebat quidem, eumdem tamen cum illis errorem propugnabat circa dilatam animabus Sanctorum Dei visionem, ut colligitur ex Libro S. Hier. adversus Vigilantium, in quo his eum verbis perstringit: *Ais, vel in ſinu Abrahæ, vel in loco refrigerii, vel ſubter aram Dei animas Apoſtolorum & Martyrum consediſse, nec poſse ſuis tumulis, & ubi voluerint, adeſse præsentes. Senatoriæ videlicet dignitatis ſunt, ut non inter homicidas teterrimo carcere, ſed in libera honeſtaque cuſtodia, in fortunatorum insulis, & in campis Elysiis recludantur. Tu Deo leges pones?* Sæc. XVI. Lutherus in prælectione in Genesin, & Calvinus Lib. III. Institut. Cap. XXV. Vigilantium hac in re ſequi maluerunt, quam Eccleſiam Catholicam, quæ Sæc. XV. in Concilio Florentino litem omnem diremerat. Neque difficile est divinare, cur Lutherus & Calvinus errorem hunc Vigilantii ratum habuerint: quo facilius nempe cultum & invocationem Sanctorum ſubverterent, ac si illi preces no-

stras

stras non cognoscerent, rerumque nostrarum ignoratione laborarent.

Visio intuitiva Dei est posſibilis.

661. Concluſio I. Viſio intuitiva Dei est poſſibilis. Prob. I. Authoritate Scripturarum. Matth. V. v. 8. Chriſtus ait: *Beati mundo corde; quoniam ipsi Deum videbunt.* 1. Joan. III. v. 2. *Cum apparuerit, ſimiles ei erimus: quoniam videbimus eum ſicuti eſt.* 1. ad Cor. XIII. v. 12. *Videmus nunc per ſpeculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem.* Matth. XVIII. *Angeli eorum in cœlis ſemper vident faciem Patris mei, qui in cœlis eſt.* II. Authoritate Patrum. Clemens Alexand. Lib. V. Stromatum ſcribit: *Perſpicuum eſt, nullum umquam vitæ ſuæ tempore poſſe Deum clare comprehendere: qui autem ſunt mundo corde, Deum videbunt, poſtquam extremam perfectionem attigerint.* S. Hier. Lib. I. in Isaiam. *Homo Dei faciem videre non poteſt. Angeli autem, etiam minimorum in Eccleſia, ſemper vident faciem Dei. Et nunc in ſpeculo videmus, & in ænigmate: tunc autem facie ad faciem, quando de hominibus in Angelos profecerimus.* S. Aug. Epist. CXLVII. alias CXII. ad Paulinam Cap. VIII. *Deſiderium veraciter piorum, quo videre Deum cupiunt, & inhianter ardeſcunt, non opinor, in eam ſpeciem contuendam flagrat, qua ut vult apparet, quod ipse non eſt; ſed in eam ſubſtantiam, qua ipse eſt quod eſt.* III. Juſti perfecte purgati, ex hac vita decedentes, ſtatim ad viſionem beatificam admittuntur, ut mox ſequenti Concluſione a nobis probabitur. Ergo illa est poſſibilis.

Quid ad illam requiratur?

662. Nihilominus ad viſionem Dei intuitivam neceſſarium est auxilium ſupernaturale, quo anima juvetur ac roboretur, ad Deum clare & intuitive videndum, ut definitum fuit in Concilio Viennenſi contra Beguardos ac Beguinas, aſſerentes animam non indigere lumine gloriæ, ipsam elevante ad Deum videndum, atque eo beate fruendum. Ratio est, quia intellectus creatus ſolis ſuis viribus relictus, non est capax actionis ſupernaturalis, ad quam non niſi remotam habet proportionem, quæ neceſſario debet compleri ac perfici auxilio ſupernaturali, ut in actum exeat.

Por-

Porro auxilium hoc ſupernaturale communiter vocatur *lumen gloriæ*, ſeu habitus ſupernaturalis, quo mens creata elevatur, & ultimo diſponitur ad Deum intuitive videndum. Obſervandum præterea eſt, quamvis viſio intuitiva Dei ſit poſsibilis; comprehenſivam tamen reſpectu intellectus creati ſimpliciter impoſsibilem eſse, ut Patres docent contra Eunomianos ſive Anomæos, dicentes, Deum naturaliter plene cognoſci ac comprehendi poſse: atque etiam ipſa ſana ratio oſtendit. Si enim Deus ab intellectu creato plene ac perfecte comprehenderetur, innoteſcerent illi omnes perfectiones divinæ omni eo modo, quo cognoſci poſsunt: cum igitur illæ ſint infinite perfectæ, cognitio hominis Deum comprehenſive videntis eſset pariter ſimpliciter infinite perfecta, quod implicat.

Animas perfecte purgatas ſtatim poſt mortem admitti ad viſionem Dei intuitivam, docent Scripturæ.

663. Concluſio II. Animæ juſtorum perfecte purgatæ, ſtatim a morte ad viſionem Dei intuitivam admittuntur. Prob. I. Authoritate Scripturarum. 2. ad Cor. V. ait Apoſtolus: *Audentes igitur ſemper, ſcientes quoniam dum ſumus in corpore, peregrinamur a Domino: (per fidem enim ambulamus, & non per ſpeciem) audemus autem, & bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore, & præsentes eſse ad Dominum.* Et ad Philip. I. v. 23. *Coarctor autem e duobus: deſiderium habens diſſolvi, & eſse cum Chriſto, multo magis melius.* Jam vero si juſti, perfecte purgati, viſione Dei intuitiva non potirentur, Paulus non diceret, ſe deſiderare diſsolvi, & eſse cum Chriſto. Neque etiam deſideraſset magis peregrinari a corpore, ſiquidem juſti a viſione Dei intuitiva axcluderentur ante reſurrectionem corporum; quia ſic peregrinatus fuiſset & a corpore, & a Domino. Præterea illa verba, *Per fidem enim ambulamus, & non per ſpeciem*, ſatis indicant, obſcuritati fidei ſtatim ſucceſsuram eſse viſionem Dei intuitivam.

Patres Græci.

664. Prob. II. Authoritate Patrum Græcorum & Latinorum. S. Ignatius Martyr in Epiſtola ad Romanos ſcribit: *Obſecro vos, ne intempeſtiva benevolentia erga me ſitis. Sinite me ferarum eſcam fieri, per quas licet De-*

um

um adipisci. -- Sinite me purum lumen haurire: cum illic fuero, homo Dei ero. Ergo ſperabat fore, ut ſtatim a morte Deum adipisceretur, & purum lumen Divinitatis conspiceret. Athenagoras in ſua pro Christianis Apologia: *Perſuaſi ſumus, nos hac mortali defunctos vita, alteram hac terreſtri longe meliorem, nempe cœleſtem eſſe victuros, ut apud Deum cum ipso ſimus.* S. Greg. Nyss. in Oratione funebri in Pulcheriam Fl. Theodosii ſenioris Imper. filiolam: *Igitur ſi a te puella migravit, attamen ad Dominum recurrit. Tibi oculum clausit: verum ſempiterno lumini aperuit. A tua mensa diſceſſit: ſed ad Angelicam adjuncta eſt. Hinc eſt avulsa planta: verum in Paradiso consita eſt. A regno in regnum translata eſt. Purpuræ florem exuit: at cœleſtis regni amictum induit. -- Doles, quod illa corporis pulchritudo non amplius videatur. Non enim veram illius animæ pulchritudinem intueris, quæ nunc in feſto conventu cœleſtium exultat. Quam ille pulcher oculus eſt, qui Deum aspicit!* S. Greg. Nazianz. Orat. X, quam in fratrem Cæsarium mortuum ſcripsit, non ſolum ejus animam *in cœlum penetraſſe* dicit, *& Angelorum choreas, ac beatorum virorum gloriam, ſplendoremque ſpectare: vel potius una cum eis tripudiare & exultare:* ſed etiam *magno Regi aſſiſtere, & emicante inde lumine compleri.* Et in calce XI. Orationis, quam in Gorgoniam ſororem ſuam habuit, beatitatis, cujus compos erat, capita dinumerans, ponit *Angelorum choreas, ordinem cœleſtem, contemplationem gloriæ tum cæteræ, tum ſupremæ, Trinitatis puriorem & perfectiorem illuminationem, quæ non amplius vinctam mentem effugiat, & per ſensus diſſipatam: ſed totam ſe toti menti contemplandam, & tenendam præbeat: totoque Divinitatis lumine animis noſtris affulgeat.* S. Chrys. in Oratione Panegyrica de S. Philogonio. *Quamobrem maximopere gratulor hujus Sancti felicitati, quod, quamvis translatus eſt, atque hanc, quæ apud nos eſt, civitatem reliquit, tamen in alteram adſcriptus eſt civitatem, nempe Dei: & digreſſus ab hac Ecclesia, ad illam pervenit, quæ eſt primogenitorum descriptorum in cœlis, ac relictis hisce feſtis transiit ad celebritatem Angelorum.*

665.

Et Latini. 665. E Latinis, S. Cypr. Tractatu de Exhortatione Martyrii ad Fortunatum. *Quanta est dignitas, & quanta securitas, exire hinc lætum, exire inter pressuras & angustias gloriosum, claudere in momento oculos, quibus homines videbantur & mundus, & aperire eosdem statim, ut Deus videatur, & Christus? Tam feliciter migrandi quanta velocitas? Terris repente subtraheris, ut in regnis cœlestibus reponaris.* S. Ambr. Epist. XV. alias LIX. *Acolius superiorum incola, possessor civitatis æternæ illius Jerusalem, quæ in cœlo est, videt illic urbis ejus mensuram immensam, purum aurum, lapidem pretiosum, lumen sine sole perpetuum, & hæc omnia jam dudum quidem sibi comperta, sed nunc facie ad faciem.* S. Hier. in Lib. contra Vigilantium. *Tu Deo leges pones? Tu Apostolis vincula injicies, ut usque ad diem judicii teneantur in custodia, nec sint cum Domino suo, de quibus scriptum est, Sequuntur Agnum quocunque vadit?* Et in Epist. ad Marcellam de obitu Leæ. *Nunc pro brevi labore æterna beatitudine fruitur. Excipitur Angelorum choris; Christum sequitur, & dicit: Quæcunque audivimus, ita vidimus in Civitate Dei nostri.* S. Aug. Tract. CXXIV. in Joannem scribit, non esse consentaneum, *ut ei discipulo Jesus, quem diligebat præ cæteris, in tantum, ut super pectus ejus discumbere mereretur, pro magno munere longum in corpore donaverit somnum:* (Ephesi in sepulcro) *cum B. Petrum per ingentem Martyrii gloriam ab onere ipsius corporis solverit, eique concesserit, quod apostolus Paulus se concupisse dixit, & scripsit, Dissolvi & esse cum Christo.* Porro Apostoli votum ad summam spectabat, perfectamque beatitatem, quæ peregrinationi modum adhiberet. Cui peregrinationi respondet fides, & utrique est opposita species, id est, clara, & ænigmate soluta Divinitatis visio. S. Greg. M. Lib. XIV. Moral. Cap. XXVII. *Postquam de corporibus transeunt, nequaquam per morarum spatia, sicut antiqui Patres, a cœlestis Patriæ perceptione differuntur. Mox quippe, ut a carnis colligatione exeunt, in cœlesti sede quiescunt.* Et Lib. XXXV. Moral. Cap. IX. *Ante resurrectionem Sancti singulas stolas accipiunt, quia*

ſola animarum beatitudine perfruuntur. In fine autem mundi binas habituri ſunt; quia cum mentis beatitudine, etiam carnis gloriam beati poſſidebunt. S. Bernardus Epist. CCCXI. ad Fratres de Hibernia ſcribit de S. Malachia. *Abſit, ut tua nunc, o anima ſancta, minus efficax æſtimetur oratio, quando præsenti vividius ſupplicare eſt majeſtati; nec jam in fide ambulas, ſed in ſpecie regnas. Abſit ut imminuta, nedum exinanita tua illa tam operosa charitas reputetur, cum ad fontem ipſum charitatis æternæ procumbis, pleno hauriens ore, cujus & ipſa prius ſtillicidia ſitiebas.* Idem Sermone XIX. de Diversis ait: *Hauriunt* (Sancti) *aquas in gaudio de fontibus Salvatoris, & nudis, ut ita dicam, oculis Divinitatis intuentur eſſentiam.*

666. Prob. III. Authoritate Pontificum & Conciliorum. Græci in profeſsione fidei Anno 1274. a Lugdunensi II. approbata, dicunt: *Credimus - - - illorum animas, qui poſt ſacrum baptiſma ſusceptum nullam omnino peccati maculam incurrerunt: illas etiam, quæ poſt contractam peccati maculam, vel in ſuis manentes corporibus, vel eisdem exutæ, ſunt purgatæ, mox in cœlum recipi.* Benedictus XII, ſucceſsor Joannis XXII, ſolemni Constitutione A. 1336. definivit, animas Sanctorum perfecte purgatas ſtatim post mortem admitti ad visionem beatificam; eos ut hæreticos damnans, qui pertinaciter ſcripto vel verbo contrarium docuerint. Florentinum, consentientibus Græcis & Latinis ait in definitione fidei: *Definimus - - illorum animas, qui poſt baptiſma ſusceptum, nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam, quæ poſt contractam peccati maculam, vel in ſuis corporibus, vel eisdem exutæ corporibus, ſunt purgatæ, in cœlum mox recipi, & intueri clare ipſum Deum trinum & unum, ſicuti eſt.* Tridentinum Catholicum hoc dogma ſupponit, dum Seſs. XXV, in Decreto de invocatione & veneratione Sanctorum, eos impie ſentire pronuntiat, *qui negant Sanctos æterna felicitate in cœlo fruentes, invocandos eſse.*

Pontifices, & Concilia.

667. Prob. IV. Ratione. I. Angeli in cœlis fruuntur visione beatifica; de his enim dicitur Matth. XVIII.

Aut ratio Theologica.

XVIII. *Angeli eorum in cœlis semper vident faciem Patris mei.* Ergo etiam Sancti, quorum communem esse cum Angelis gloriam Sancti Patres docent. II. Impii statim post mortem æternis addicuntur suppliciis, ut patet ex historia divitis epulonis Lucæ XVI. Ergo cum Deus pronior sit ad præmiandum, quam ad puniendum, justi perfecte purgati statim post mortem donantur visione intuitiva Dei. III. Nulla assignari potest ratio, sive ex parte Dei, sive ex parte hominis, ob quam justis perfecte purgatis differenda sit visio beatifica. Non ex parte Dei, quia justus est, & velox ad præmia conferenda, præsertim cum cœlum, quod antea clausum erat, Christus morte sua patefecerit: non ex parte hominis, quia anima corporeis vinculis soluta capax est visionis beatificæ, nullaque ipsi supersunt nova merita comparanda, cum post mortem jam sit in termino constituta.

Argumenta contraria refutantur.

Qui impossibilem ajunt visionem intuitivam Dei, frustra confugiunt ad Scripturam.

668. Objic. I. contra I. Conclusionem, Authoritas Scripturæ. 1. ad Timoth. VI. v. 16. dicitur: *Qui solus habet immortalitatem, & lucem inhabitat inaccessibilem: quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest.* Matth. XI. v. 27. *Nemo novit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis novit, nisi Filius.* Joann. I. v. 18. *Deum nemo vidit umquam: Unigenitus, qui est in sinu Patris, ipse enarravit.* Ergo Deus a nemine umquam videri potest. *Conf. I.* Deus comprehendi non potest, quia in Scripturis dicitur incomprehensibilis. Ergo neque videri potest, quia dicitur invisibilis. *Conf. II.* Angeli numquam Deum vident intuitive. Ergo neque Sancti. P. A. 1. Petri I. v. 12. dicitur: *In quem desiderant Angeli prospicere.* Ex quibus verbis hoc argumentum enascitur. Si Angeli desiderant Deum videre, illum actu non vident. Sed desiderant. Ergo. R. C. A. N. C. In citatis textibus Deus dicitur invisibilis tantummodo oculis corporis, in hac vita, per solas animæ vires, & visione perfecta ac comprehensiva: at vero invisibilis non

non affirmatur oculis animæ, in altera ac meliori vita, per lumen gloriæ, & cognitione intuitiva, quæ objecti perfectionem minime adæquat. Ad I, *conf.* C. A. N. C. Scriptura nullibi docet Deum comprehendi posse: immo contrarium testatur, & sana ratio id impossibile esse ostendit. At vero eadem Scriptura sæpius affirmat, Deum in altera vita videri posse per auxilium supernaturale. Ad II. *conf.* N. A. Ad *prob.* concesso textu, N. M. Desiderium illud non excludit objecti præsentiam, sed satietatis fastidium. Ut enim observat S. Greg. M. Lib. XXVIII. Moralium, Cap. XVIII. *Angeli desiderant sine labore, quia desiderium satietas comitatur; & satiantur sine fastidio, quia ipsa satietas ex desiderio semper accenditur.*

Aut S. Chrysostomi.

669. Obj. II. Authoritate Patrum S. Chrys. sæpius affirmat, ipsam Dei substantiam ab aliqua creatura numquam fuisse visam, immo nec videri posse. Hom. XIV. in Joan. scribit: *Id quod est Deus, non modo Prophetæ non viderunt, sed neque Angeli, neque Archangeli. Sed si eos percontaberis, nihil ab his de Dei substantia audies, sed tantum referentes: Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Et Orat. III. de incomprehensibili Dei natura, ait Angelos ipsos, ac ne Seraphinos quidem ipsam Dei naturam vidisse. *Atqui non merum ipsum lumen intuebantur: neque sinceram ipsam substantiam. Sed quædam Dei se demittentis accommodatio fuit id quod videbatur. Quid est autem accommodatio sui? Quando non ut est Deus apparet, sed ut capere potest is, cui videndi sit facultas, ita seipsum exhibet, pro intuentium imbecillitate visionis ostensionem exhibens.* Eadem cum S. Chrysostomo sentiunt plures ex Patribus Græcis, Latinisque. S. Ambr. Comment. in Lucam. *Et quid de hominibus loquimur, cum etiam de ipsis cœlestibus virtutibus, & potestatibus legerimus, quia Deum nemo vidit umquam?* Theodoretus Dial. I. qui dicitur *Immutabilis* scribit. *Sic igitur & de Angelis intelligamus, cum audimus, eos quotidie videre faciem Patris nostri. Non enim divinam substantiam vident; quæ neque circumscribi potest, neque com-*

pre-

prehendi, neque cogitatione ſepiri, & universa complectitur: ſed gloriam quamdam ad illorum naturam temperatam. R. D. A. S. Chrysostomus affirmat ipsam Dei ſubstantiam a nulla creatura fuiſse umquam visam, visione perfecte comprehensiva, C. A. Visione ſimpliciter intuitiva, qua Deus conspicitur, non in ænigmate, ſed ut est in ſe, N. A. S. Doctor locis illis in objectione laudatis Anomæorum errorem ſibi ſumit refellendum. Effutiebant autem homines dementiſsimi, atque ipse in primis Sectæ author Eunomius, ſe nihil de rebus divinis ignorare, & ipsam Dei ſubstantiam exacte ſcire, eamdemque habere ſe de Deo cognitionem, quam ipse Deus de ſe ipso habet, ut testantur Theodoretus Lib. IV. Hæret. Fabularum, Cap. XXX. S. Epiphanius Hær. LXXVI. S. Basil. Epist. CLXVI. ad Eunomium data. S. Greg. Nyss. Orat. XII. adv. Eunomium, S. Hier. in Cap. XI. Matth. Socrates Lib. IV. Hist. Eccl. Cap. VII. Atque hunc legitimum eſse S. Chrys. ſensum manifeste evincitur tum ex contextu, tum ex aliis S. Doctoris locis. Eadem illa Hom. XIV. in Joan. ſcribit: *Nemo cognoscit Patrem nisi Filius. Quid, num omnes in ignorantia vivimus? Absit. Sed nemo ita cognovit Patrem ut Filius. Ut igitur multi quisque pro captu ſuo ipsum viderunt, ſubſtantiam autem nemo vidit: ſic multi Deum cognoscimus: non tamen ipsam ſubſtantiam qualis eſt, nisi ſolus unigenitus, qui certam notionem, visumque & comprehensionem habet, quantam habet Pater de Filio.* Homilia IV. de incomprehensibili Dei natura, expendens illud S. Joannis, *Deum nemo vidit umquam*, ſic ait: *Cur ergo Joannes ait, Deum nemo vidit umquam? Ut discas eum de perfecta & clara cognitione loqui -- Itaque cum audis, Deum nemo vidit umquam, id intellige, nullum eſse qui Deum ſubſtantialiter omnino perfecte cognoscat.* In Parænesi I. ad Theodorum lapsum Cap. VII. diserte docet, Sanctos frui Dei visione intuitiva, adeoque eam poſsibilem eſse certo admisit. *Quid dicemus, quando regiis cubiculis adapertis, intueri licebit ipsum Regem, non per ſpeculum, nec per ænigma, ſed facie ad faciem: non ampli-*

amplius, inquam, per fidem, sed per speciem? Et Hom. III. in Epist. ad Philipp. *Justi sive hic sive ibi cum Rege sunt; atque ibi quidem multo magis propius, non quasi quodam interjecto vestibulo, non per fidem, sed facie ad faciem.* Quare ratum illud fixumque est, a S. Chrysost. non denegari Angelis, Sanctisque in altera vita visionem Dei intuitivam, sed perfectissimam & comprehensivam: Jlludque solum affirmare, quod Angeli de substantia Dei nihil enarrare possint, quod ejus cognitionem adæquet: & quod illud, qualecunque sit, quod ab ipsis audiremus, pro nihilo reputandum sit, si cum iis conferatur, quæ enarrat Unigenitus, qui est in sinu Patris. Quando vero affirmat Angelos non merum ipsum lumen intueri, aut sinceram Dei substantiam, sed quamdam veluti Dei se demittentis accommodationem, vel, ut alii vertunt, condescensum & indulgentiam; non negat S. Doctor, ipsos intuitive Deum videre, sed solum docet, eos divinam non videre substantiam, quantum visibilis est, & modo perfectissimo atque comprehensivo: Jllam non intueri Angelos ait, nisi quatenus menti creatæ se accommodat, & ad ejus capacitatem condescendit. Cognitionem autem Prophetarum, qui & ipsi condescensum viderunt, in exemplum profert, ut explicet qua ratione Deus capacitati humanæ mentis se accommodet; sed in specie & modo cognitionis Prophetas cum Angelis non confert. Vide Petavium Theol. Dogmatum Tomo I. Lib. VII. Cap. V. Natalem Alexandrum in Hist. Eccl. Sæc. IV. Cap. VI. Art. XXX.

Et aliorum PP. Anthoritatem.

670. Eadem est responsio ad authoritatem cæterorum Patrum. S. Ambr. l. c. aperte prodit, de quanam visione loquatur. *Ideo*, inquit, *Deum nemo vidit umquam, quia eam, quæ in Deo habitat, plenitudinem Divinitatis nemo conspexit: nemo mente aut oculis comprehendit.* Non ergo videri mente, id est, clare perspici, negat simpliciter Deum: sed ita videri, ut tota ipsa plenitudo Divinitatis comprehendatur. Eodem sensu loquuntur, S. Cyril. Jerosol. Catech. VI. *Qui est ex Deo, ipse vidit Deum, cujus faciem Angeli semper vident*

dent in cœlis. Vident autem pro mensura quisque ordinis sui. Cœterum pura & liquida Patris visio proprie Filio ac Spiritui Sancto servatur. S. Greg. Nazianz. Orat. XXXIV. *Atque haud scio, an hoc quoque sublimioribus illis, & intelligentibus naturis negatum sit, quæ quia Deo propius conjunctæ sunt, & toto illo splendore collustrantur, perspicuam fortasse notitiam habent: etsi non penitus; perfectiorem tamen, expressioremque nostra: atque aliæ itidem aliis uberiorem, aut parciorem pro ratione ordinis cujusque.* S. Basil. Lib. I. contra Eunomium: *Non solum homines, sed etiam ratione præditam naturam omnem arbitror, superare comprehensionem illius. Ratione porro præditam dico naturam, quæ quidem creata sit. Nam soli Filio cognitus est Pater, nec non Spiritui Sancto.* S. Cyrillus Alexandr. Lib. XXXII. Thesauri: *Nulla creatorum rerum intelligentia divinam substantiam amplecti ullo modo potest; eoquod omnem superet mentem, & omnem intelligentiam excedat præstans illa, & incorrupta pulchritudo; ut a se ipsa sola, id quod est, suapte natura cognoscatur.* Theodoretum difficulter ab errore excusari posse putant Petavius, & Simonnetus: alii sentiunt, eum visionis nomine non qualemcunque cognitionem intellexisse, etiam claram & intuitivam, sed eam, quæ cognoscibilitatem objecti adæquat, id est, comprehensivam. Quod enim Theodoretus possibilem esse agnoverit visionem Dei intuitivam in legitimo sensu acceptam, constat ex Commentario ipsius in Epistolam ad Ephesios, ubi ait: *Nunc honorum, quæ sperantur, magnitudo est quidem omnino ignota fidelibus; fideles autem vident tamquam in speculo, & in ænigmate. Per fidem enim ambulant, non per speciem: tunc autem videbunt facie ad faciem.*

Neque ratio eis suffragatur.

671. Obj. III. Ratio. Nulla est proportio inter objectum infinitum, & potentiam finitam. Ergo Deus non potest cognosci intuitive ab intellectu creato. *Conf.* I. Oculus corporeus nequidem supernaturaliter potest videre Angelum. Ergo multo minus intellectus creatus potest videre Deum. P. C. Major datur distantia inter Deum, & intellectum creatum, quam inter ocu-

lum

lum & Angelum. Ergo. *Conf.* II. Talis cognitio foret infinite perfecta. Ergo non est posſibilis. P. A. Objectum illius cognitionis est infinite perfectum. Ergo etiam ipsa cognitio, tamquam imago objecti, foret infinite perfecta. R. I. Ergo neque abstractive Deus cognosci poterit, cum nulla detur proportio Deum inter & creaturam? R. II. D. A. Nulla est proportio æqualitatis, ſeu perfectionis, C. A. Nulla est proportio habitudinis, quæ consistit in capacitate potentiæ versandi circa ſuum objectum, N. A. & Consec. Deus est Ens ſumme cognoscibile: intellectus creatus est vere intellectivus. Ergo habet proportionem habitudinis ad Deum; alias neque abstractive Deum cognoscere posſet. Ad I. *conf.* C. A. N. C. Ad *prob.* D. A. Major datur distantia perfectionis, C. A. Major distantia habitudinis, N. A, & Consec. Oculus corporeus nullam prorsus habitudinem habet ad cognoscendum Spiritum, quamvis in perfectione ab illo infinite non distet: ſicut organum auditus nullam habet aptitudinem ad eliciendam visionem. Contra intellectus creatus habitudinem habet ad cognoscendum Deum, quamvis ab illo infinite distet in perfectione. Ad II. *conf.* N. A. Ad *prob.* C. A. N. C. Cognitio intuitiva Dei non est perfecta imago objecti, adeoque non est infinite perfecta; quia Beati non cognoscunt perfectiones divinas quoad omnes perfectionis gradus, quos illæ eminenter in ſe præcontinent; neque eas cognoscunt modo perfectiſsimo. Ergo Beatorum cognitio nec intensive, nec extensive adæquat totam cognoscibilitatem ſui objecti, nempe Dei, adeoque non est infinite perfecta.

Inane est argumentum, quod pro dilatione viſionis beatificæ inſtruitur ex Scripturis.

672. Obj. IV. contra II. Conclusionem, Authoritas Scripturarum. Matth. XX. v. 8. Operariis ſolutus fuit denarius cum ſero esſet. Ergo justis non dabitur merces ante generale judicium, quod per vesperam denotatur. II. Matth. XXV. v. 34. primum in extremo judicio dicetur Electis: *Venite Benedicti Patris mei, poſsidete paratum vobis regnum.* III. I. Joan. III. v. 2. dicitur: *Scimus, quoniam cum apparuerit, ſimiles ei erimus: quoniam videbimus eum ſicuti eſt.* Ergo an-

te extremi judicii diem nemini conceditur visio intuitiva Dei. IV. Apostolus ad Hebr. XI. v. 13. agens de Sanctis veteris Testamenti, ait: *Juxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repromissionibus.* Et v. 39. *Hi omnes testimonio fidei probati, non acceperunt repromissionem: Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur.* Ergo Sanctis non conceditur visio beatifica, priusquam omnes prædestinati decessérint. V. S. Joannes Apocal. VI. vidit animas Martyrum sub altari delitescentes. *Et clamabant voce magna dicentes: Usquequo Domine non judicas, & non vindicas sanguinem nostrum de iis, qui habitant in terra? Et datæ sunt illis singulæ stolæ albæ: & dictum est illis, ut requiescerent adhuc tempus modicum, donec compleantur conservi, & fratres eorum, qui interficiendi sunt sicut & illi.* R. ad I. Per denarium persolutum ad vesperam intelligi beatitudinem completam, non animæ tantum, sed etiam corporis, quæ ante resurrectionem generalem de lege ordinaria, nemini conceditur. Ita respondent S. Hilarius, & S. Gregorius M. S. Chrysostomus in hunc locum monet, in parabolis non omnia urgenda esse, ac stricte intelligenda; sed præcipue attendendum esse ad parabolæ finem & scopum. Scopum autem præsentis parabolæ esse, ut omnes intelligant, nemini de salute desperandum esse, quamdiu in vivis est; quandoquidem quocumque tempore vocatus a Deo fuerit, sive in juventute, sive in extrema vitæ periodo, si animo sincero ac recto conversus ad Deum fuerit, & perseveraverit usque in finem, salutem certissime assequetur. Quam quidem parabolam adversus Judæos præcipue direxit Christus, quod illi ægre ferrent, Gentiles tam sero ad lucem veritatis vocatos, iisdem tamen præmiis donari, quibus & ipsi, qui legis onera diu portaverant. Ad II. R. Sicut animæ impiorum statim post mortem inferni flammis torquentur, quamvis in extremo judicio auditur æ sint illa verba, *Ite maledicti in ignem æternum:* ita etiam animæ justorum perfecte purgatæ statim post mortem fruuntur visione beati-

beatifica. In ultimo itaque judicio dabitur adæquata merces tam animæ quam corporis. Ad III. R. hæc verba, *Cum apparuerit*, non referenda esse ad Christum, sed ad præcedentia: *Carissimi, nunc filii Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus. Scimus, quoniam cum apparuerit*, nimirum quid erimus, *similes ei erimus.* Si vero ad Christum referantur, sensus erit: cum apparuerit Christus in die ultimi judicii, tunc similes ei erimus etiam ratione corporis gloriosi, & videbimus eum sicuti est, nempe oculis corporis quoad naturam humanam, oculis animæ quoad utramque, divinam & humanam. Ad IV. R. N. C. Si per repromissiones veteribus Patriarchis factas intelligatur possessio temporalis terræ Chanaan, verum est, illos de quibus loquitur Apostolus, non adeptos fuisse repromissiones: cum non ipsi, sed eorum posteri illius possessionem adierint. Si vero æterna in cœlis felicitas intelligatur, vera pariter scripsit Apostolus: quia in sinu Abrahæ expectandum ipsis fuit usque ad tempus Legis Evangelicæ, donec cœlorum janua per Christum reseraretur. Quod si autem felicitas completa & adæquata tam animæ quam corporis intelligatur, manifestum est verba Apostoli nobis non adversari, qui ultro fatemur, eam de lege ordinaria Electis non obventuram, priusquam omnes resurrexerint. Ad V. C. A. N. C. Quidquid per altare intelligatur, sive humanitas Christi, sive locus pacis & quietis, certum est, altare illud a B. Joanne in cœlo semper visum fuisse. Ergo & animæ Martyrum sub illo collocatæ; præcipue cum B. Joannes Apocal. VII. v. 9. scribat: *Post hæc vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis: stantes ante thronum, & in conspectu Agni, amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum.* Clamor autem ille Martyrum exprimit zelum divinæ justitiæ, & vehemens desiderium resumendi sua corpora, quod differtur usque ad generale judicium. Hoc adveniente, tum demum completa felicitate donabuntur.

673. Dices I. Scriptura frequenter nobis secundum Christi adventum ob oculos ponit. Ergo signum est, quod in illo primum homo relaturus sit præmium vitæ Christianæ. II. Nemo admittitur ad visionem beatificam, nisi sit perfecte purgatus. Atqui nullus ante ultimi judicii diem est perfecte purgatus. P. m. Omnes probandi sunt igne conflagrationis, juxta illud Apostoli I. ad Cor. III. v. 13. *Uniuscujusque opus quale sit, ignis probabit.* Ergo. R. ad I. C. A. N. C. Scriptura frequenter adventum Christi ultimum nobis proponit, ut futura aliquando corporis etiam felicitate animum erigat ad gravia quæque pro Christo fortiter toleranda: utque indicet, non partem hominis, nimirum solam animam, sed totum hominem, corpus & animam, debita virtuti præmia consecuturum. Ad II. C. M. N. m. Ad *prob.* D. A. Omnes probandi sunt igne ultimæ conflagrationis, qui tunc temporis in corporibus agent, C. A. Etiam illi, qui ante id tempus obierunt, omnesque maculas in hac vita, vel in Purgatorio eluerunt, N. A.

Ex orationibus Ecclesiæ.

674. Obj. V. Oratio Ecclesiæ. Ecclesia, ut videre est etiam in antiquissimis Liturgiis, orat pro Sanctis, *ut eos comitetur beata retributio: ut iisdem sacrificia prosint ad gloriam, & illorum animabus donetur requies.* Ergo Ecclesia judicat, sanctos nondum frui visione beatifica; alias pro ipsis non oraret. R. I^mo. mentem Ecclesiæ nemo melius ac certius assequitur ipsa Ecclesia, quæ in Florentina Synodo litem omnem suprema & infallibili authoritate decidit. R. II^do. N. C. Ecclesia orat pro Sanctis, non ut illis, sed ut nobis, eorum intercedentibus meritis, preces prosint. Agit Deo gratias, gratulatur Beatis æternam felicitatem, ipsorum auxilium & favorem implorat: petit, ut illorum gloria toti mundo innotescat, magisque ab omnibus celebrentur: Deum rogat, ut illorum intuitu copiosiores nobis gratias largiatur, quibus adiuti æternum cum illis lætari mereamur. Ad hunc finem referendas esse Ecclesiæ orationes, quando Sanctorum memoriam in Sacrificio celebrat, jam ante XIV. sæcula monuit S.

Aug.

Aug. Tract. LXXXIV. in Joan. *Ad ipsam mensam non sic eos* (Martyres) *commemoramus, quemadmodum alios qui in pace requiescunt, ut etiam pro eis oremus, sed magis ut ipsi pro nobis, ut eorum vestigiis adhæreamus.*

Patrum aliquorum authoritate.

675. Obj. VI. Authoritas Patrum. S. Hilar. variis in locis, præcipue in Enarrationibus in Psalmos, regnum Christi, quod durabit ad extremi usque judicii diem, distinguit a regno Dei, quod post resurrectionem ait Sanctis concedendum. S. Ambr. Lib. de Bono mortis, Cap. X. docet animas in certis quibusdam receptaculis, & promptuariis usque ad diem judicii contineri. S. Chrys. Hom. LII. in Matth. ait, justos statim a morte ferri in sinum Abrahæ. Idem docet S. Aug. Lib. I. de Civit. Dei, Cap. XIII. & Lib. XII. Cap. IX. S. Bernardus Serm II. in Fest. omnium Sanctorum ait, animas Sanctorum esse sub altari. Et Serm. III. *Jam multi ex nobis in atriis stant expectantes, donec recipiant corpora sua, donec impleatur numerus fratrum. In illam enim beatissimam domum nec sine nobis intrabunt, nec sine corporibus suis: id est, nec Sancti sine plebe, nec spiritus sine carne.* Ergo docuerunt hi Patres, visionem beatificam sanctis differri usque ad generalem resurrectionem. R. I^mo. Quamvis id opinati fuissent Patres illi eo tempore, quo veritas hæc Catholica nondum satis eliquata erat, nullum tamen idcirco præjudicium creatur dogmaticæ huic conclusioni. Sic etiam quamvis Chiliastæ patronos nacti sint Tertullianum, S. Irenæum, S. Justinum, Lactantium, Sulpicium Severum: Rebaptizantes, S. Cyprianum, Firmilianum, S. Basilium, multosque Asiæ minoris, & Africæ Episcopos, nihil tamen obfuere veritati Catholicæ, cui major Patrum numerus semper subscripsit, quamque Ecclesia, infallibilis judex controversiarum fidei & morum, irretractabili sententia postea decidit. R. II. S. Hilar. quamvis regnum Christi distinguat a regno Dei, vel Patris, non tamen excludit a regno Christi visionem Dei intuitivam, qua Sancti statim post mortem donantur. Enarratione enim in Psalm. LXV. scribit: *Martyres in cœlestis domicilii habitationem introjerunt.* Et in

Psalm

Psalm. CXLVII. regnum illud Christi vocat *conventum beatorum*, *ſanctorum cœtum*, *Civitatem Jeruſalem vivis lapidibus extructam.* S. Ambr. manſiones illas, ſeu receptacula in cœlis collocat, ipsamque Dei viſionem ab illis minime excludit. Nam libro cit. Cap. XI. enumerans ſeptem ordines, ſeu gradus, *per quos juſtarum animarum digeſta erit lætitia*, ſcribit: *Quintus autem ordo exultationis uberrimæ habet ſuavitatem, quod ex hoc corruptibilis corporis carcere, in lucem libertatemque pervenerint, & repromiſſam ſibi poſſideant hæreditatem.* Quæ autem eſt repromiſſa hæc hæreditas, niſi Dei poſſeſſio per viſionem intuitivam? S. Chrys. & S. Aug. dubii fuerunt, non quidem circa beatitudinem animæ ſtatim a morte Sanctis plene purgatis concedendam, ſed de loco, in quo ſtarent animæ illæ usque in diem ultimi judicii: quem locum illi ſinum Abrahæ, alii paradisum, alii ſimpliciter animarum receptacula, ſeu promptuaria nuncupavere. S. Bernardus id ſolum docuit, beatitudinem Sanctorum completam & perfectam non fore ante reſurrectionem corporum: tum quia corpus ipsum, quod in partem boni operis aliquando venit, in ſocietatem quoque præmii vocari debet: tum quia animæ Sanctorum naturali quodam pondere ad corpus ſuum inclinantur, ejusque deſiderio (ut S. Doctor ſentiebat) retardantur, ne tam libere & tam intenſe circa Deum intuitive videndum ferantur inſtar Angelorum, qui nullo corporum deſiderio præpediuntur. Vide loca, quæ ex SS. Chryſoſtomo, Ambroſio, Auguſtino, & Bernardo Num. 664. & 665. exhibuimus, & Tournely in Prælection. Theolog. de Deo, Quæſt. XII. Artic. I.

Aut ex ratione.

676. Objic. VII. Ratio. Anima non meretur ſine corpore. Ergo non debet coronari ſine illo. II. Anima ſeparata retinet deſiderium ſui corporis. Ergo donec deſiderium hoc expleatur, non poteſt eſſe beata, & frui viſione beatifica. III. Christus ſtatim a morte deſcendit ad inferos ſecundum animam: tum demum una cum corpore ad cœlos aſcendit. Ergo etiam Sancti in cœlum non admittentur ſine corporibus, quia Chriſto debent eſſe conformes. R. C. A. N. C. Anima

eſt

est principalis causa bonorum operum, & in ſtatu etiam ſeparationis, est capax gloriæ. Ergo congrue præmiatur etiam absque corpore. Ad II. D. C. Non potest eſse beata, id est, non habet beatitudinem completam & adæquatam, C. C. Non est ſimpliciter beata, N. C. Quamvis anima desiderium ſui corporis retineat, certum tamen est, quod voluntati Dei plene ac perfecte acquiescat. Ad III. N. C. Justi non debent per omnia, & in omnibus rebus eſse conformes Christo; alias deberent etiam e Virgine nasci, flagellari, & Cruci affigi. Neque Christus ad inferos descendit, ut nobis viam pararet, ſed ut justorum animas inde educeret. Præterea anima Christi, quamvis in cœlum non ascenderit, a primo tamen conceptionis instanti fruebatur ſemper visione intuitiva Dei modo perfectiſsimo, cujus creatura capax eſse potest.

CONTROVERSIA III.

AN OMNES BEATI AEQUALITER VIDEANT DEUM?

CONTRA JOVINIANUM, ET LUTHERUM.

Errores.

677. Jovinianus Mediolanensis Monachus docuit, teste S. Hier. Lib. II. adversus eundem, Beatos pares eſse in gloria, damnatos in tormentis; aſserebat enim, Stoicorum more, tam æqualia eſse omnia peccata, quam recte factorum merita; adeo ut inter Joannem Baptistam, & ultimum pœnitentem nulla ſit distantia. Lutherus, rejecta Joviniani ratione, eundem cum illo errorem, quod Beatorum gloriam attinet, propugnavit ex eo capite, quod per ſolam justitiæ Christi imputationem, absque bonis operibus, homines justificari censeret: quæ cum respectu omnium ſit æqualis, Beatos pariter in gloria æquales eſse, eamdemque in Beatis omnibus visionis beatificæ intensionem eſse inferebat.

Visionem beatificam inæqualem eſse aſserunt Scripturæ.

678. Conclusio. Non omnes Beati æqualiter vident Deum. Prob. I. Authoritate Scripturarum. Joan. XIV. v. 2. ait Christus: *In domo Patris mei mansiones multæ ſunt.* I. ad Cor. Cap. III. v. 8. *Unusquisque propriam*

priam mercedem accipiet secundum suum laborem. Et Cap. XV. v. 41. *Alia claritas Solis, alia claritas Lunæ, alia claritas Stellarum. Stella enim a stella differt in claritate: sic & resurrectio mortuorum.* II. ad Cor. Cap. IX. v. 6. *Qui parce seminat, parce & metet: & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet.*

Patres. 679. Prob. II. Authoritate Patrum. S. Polycarpus, ut in Actis passionis ejus refertur Judicem alloquens supplicia intentantem, *Merita mea*, inquit, *doloris æstimatione pensabo. Quanto graviora pertulero, tanto præmia majora percipiam.* S. Irenæus Lib. IV. adv. Hær. Cap. XIII. alias XXVII. *Plus Deum diligamus: quanto autem plus eum dilexerimus, hoc majorem ab eo gloriam accipiemus.* Tertul. in Scorpiaco Cap. VI. *Quomodo mansiones multæ apud Patrem, si non pro varietate meritorum? Quomodo & stella a stella distabit in gloria, nisi pro diversitate radiorum?* S. Aug. Tract. LXVII. in Joan. *Multæ mansiones diversas meritorum in una vita æterna significant dignitates.* Et Lib. de sancta Virginitate Cap. XXVI. *In multis autem mansionibus honoratur unus alio clarius.* S. Hilar. Enarratione in Psal. LXIV. *Plures mansiones diversæ dignitati habitantium præparantur. Sed licet diversa sit dignitas: differt enim stella a stella in gloria, tamen quotquot habitationibus, variis licet, digni habebuntur, fidei fructum, & honorem cœlestis gloriæ sortientur.* S. Chrys. Hom. XLI. in I. ad Cor. *Tametsi in regno cœlesti sint omnes, non omnes tamen iisdem potiri præmiis illa similitudine stellarum ostenditur: uti nec in gehenna peccatores omnes eadem tormenta patientur.* S. Fulgentius in Libro de Trinitate. *Tantum amplius alio in illa vita Deum videbit, quantum amplius alio in hac vita eum dilexit, præceptisque ejus obediens fuit.* S. Greg. M. Lib. IV. Moral. Cap. XXXI. *Quia in hac vita nobis est discretio operum, erit in illa procul dubio discretio dignitatum: ut quo hic alius alium merito superat, illic alius alium retributione transcendat. Unde in Evangelio veritas dicit: In domo Patris mei mansiones multæ sunt.*

680.

680. Prob. III. Authoritate Conciliorum, Mediolanensis A. 390, in quo a S. Ambrosio damnatus fuit error Joviniani: Florentini, quod postquam definivisset, Sanctorum animas perfecte purgatas, frui visione beatifica, subjungit: *Pro meritorum tamen diversitate, alium alio perfectius.* Et Tridentini, quod Sess. VI. Can. XXXII. de Justificatione ita loquitur: *Si quis dixerit, hominis justificati bona opera ita esse dona Dei, ut non sint etiam bona ipsius justificati merita: aut ipsum justificatum bonis operibus, quæ ab eo per Dei gratiam, & Jesu Christi meritum, cujus vivum membrum est, fiunt, non vere mereri augmentum gratiæ, vitam æternam, & ipsius vitæ æternæ (si tamen in gratia decesserit) consecutionem, atque etiam gloriæ augmentum; anathema sit.*

Concilia.

681. Prob. IV. Ratione Theologica. Vita æterna conceditur justis tamquam corona justitiæ, juxta illud Apostoli II. ad Timoth. IV. v. 7. *Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo reposita est mihi corona justitiæ, quam retribuet mihi Dominus in illa die justus judex.* Ergo etiam justitiæ ratio exigit, ut pro diversitate meriti, diversa quoque sit merces. II. Pro gravitate criminum graviora decernuntur supplicia, juxta illud Apocal. XVIII. v. 7. *Quantum glorificavit se, & in deliciis fuit, tantum illi date tormentum.* Ergo etiam pro varietate meritorum copiosior datur merces, seu intensior beatitudo.

Quibus ratio Theologica aperte suffragatur.

Argumenta contraria refutantur.

682. Objic. I. Authoritas Scripturarum. Matth. XX. omnibus operariis, quorum labor diversus fuit, & inæqualis, idem tamen denarius a Patrefamilias rependitur. Atqui denarius est figura beatitudinis. Ergo eadem beatitudo omnibus rependitur. R. I. Ut parabolæ intelligantur, attendendum esse ad scopum, non ad circumstantias. Quis autem præsentis parabolæ sit scopus, satis indicavimus Num. 672. R. II. C. M. D. m. Denarius est figura beatitudinis objectivæ, & sub-

Inania sunt adversariorum argumenta, ex Scripturis.

& ſubstantialis, C. m. Beatitudinis formalis, quoad intenſionem, N. m. Eadem beatitudo objectiva, quæ est ipse Deus, Beatis omnibus proponitur, eademque erit respectu omnium Beatorum felicitatis duratio, utpote fine carituræ: non tamen æqualis concedetur omnibus justis beatitudinis intenſio, ſed pro ratione meritorum. Atque ita denarium interpretatur S. August. Serm. LXXXVII, alias LIX. de verbis Domini Cap. IV. ſcribens: *Denarius eſt vita æterna, & in vita æterna omnes æquales erunt. Quamvis enim meritorum diverſitate fulgebunt, alius magis, alius minus; quod tamen ad vitam æternam pertinet, æqualis erit omnibus. Non enim alteri erit longius, alteri brevius, quod pariter ſempiternum eſt.* S. Gregorius Nazianzenus, & S. Gregorius Magnus aſſerunt, noviſſimis æquale præmium a Patrefamilias eſſe collatum, quia ob majorem induſtriam brevi temporis ſpatio aſſecuti ſunt eorum meritum, qui tota die laborarunt.

Et ratione petita. 683. Obj. II. Ratio. Si inæqualis est Justorum in cœlis beatitudo, unus foret altero beatior. Atqui id fieri nequit. Ergo. P. m. Qui altero beatior est, majori bono fruitur. Atqui nullus Beatorum frui potest majori bono quam alter, cum omnes Deum videant ſummum Bonum. Ergo. R. C. M. N. m. Ad *prob.* N. M. Non majori bono fruitur, qui altero beatior est, ſed ſummo Bono perfectius fruitur quam alter, viſioque beatifica in uno perfectior ac clarior est quam in altero.

684. Dices I. Omnes Beati vident in Deo omnes perfectiones cum Eſſentia divina identificatas. Ergo non poſſunt Deum inæqualiter videre. R. D. A. Vident omnes perfectiones &c. implicite, ſub ratione quadam generica, C. A. Explicite, omni claritate, & quantum illæ a creatura cognosci poſſunt, N. A. & Conſec. Prædicata divina a nullo Beato, præterquam a ſolo Deo, ſecundum omnem ſuam cognoſcibilitatem videntur, cum nulla creatura poſſit Deum comprehendere: quoniam vero inter Beatos alii clarius, alii minus clare vident attributa divina, & ita alii plures, alii pauciores gra-

dus

dus virtuales attributorum divinorum vident distincte, non eadem, ſed inæqualis est visio Dei in Beatis.

685. Dices II. Si inæqualis admittitur Dei visio in Beatis, qui minus perfecte vident, non erunt Beati. Atqui hoc dici nequit. Ergo. P. M. Qui minus perfecte vident, non ſatiantur. Ergo non ſunt beati, quia beatitudo ex eſsentia ſua perfectam ſatietatem includit. P. A. Tamdiu appetitus non ſatiatur, quamdiu ſuperest ei aliquid appetendum, quod proponitur ſub ratione majoris boni. Atqui Deum minus perfecte videntibus ſuperest appetendum aliquid, quod eis proponitur ſub ratione majoris boni, nempe perfectior modus videndi Deum. Ergo. R. N. M. Ad *prob.* N. A. Ad hujus *prob.* N. M. Cum Beati nihil amplius desiderent, quam id quod poſsident, plene ac perfecte ſatiantur. Etenim Beati omnes, quia Deum majori amore quam ſe ipsos prosequuntur, omniaque ad Deum referunt, efficaciter conformant ſe voluntati divinæ, qua inæqualis beatitudo pro inæqualitate meritorum retribuitur: gaudentque de majore beatitudine aliorum, quod proximum ſicut ſe ipsos perfectiſsime diligant. Hinc S. Aug. Lib. XXII. de Civit. Dei Cap. XXX. ſcribit: *Id etiam beata Civitas illa magnum in ſe videbit, quod nulli ſuperiori ullus inferior invidebit, ſicut nunc non invident Archangelis Angeli cœteri; nollet enim eſse unusquisque quod non accepit, ſicut nec in corpore vult oculus eſse qui eſt digitus.* Id illis nimirum usuvenit (si parva licet componere magnis) quod convivis, quorum alii plus, alii minus ſumunt; ita tamen ut omnes ſaturentur, nec amplius quid desiderent, aut invideant plus ſumentibus.

686. Dices III. Nulla potest dari ratio hujus inæqualitatis. Ergo dicendum est, omnes Beatos æqualiter Deum videre. R. N. A. Inæqualitatis hujus causa moralis est inæqualitas meritorum; physica vero lumen gloriæ, quod pro meritorum diversitate majus aut minus a Deo confertur. Ita S. Thomas, & communiſsima Theologorum.

CON-

CONTROVERSIA IV.

DE CULTU SANCTORUM.

CONTRA MANICHÆOS, EUNOMIUM, VIGILANTIUM, AC PROTESTANTES.

Quid & quotuplex fit cultus, vel adoratio?

687. Cultus, feu adoratio in genere, est actus, quo testificari volumus alterius excellentiam, & nostram erga illum fubmifsionem, propter ejus excellentiam: quod si hæc testificatio ac fubmifsio interior in actum exteriorem prodeat, adoratio completa erit & adæquata. Porro duplex excellentia considerari potest, *increata* nimirum, folique Deo propria, cum ille fit rerum omnium principium, & fupremus Dominus: *creata* alia, quæ vel ex donis naturalibus exsurgit, v. g. fcientia, nobilitate, regia dignitate &c. vel ex donis fupernaturalibus efflorescit, v. g. ex gratia fanctificante, quæ homines filios Dei, & cohæredes Christi constituit. Diversæ huic excellentiæ diversa correspondet adoratio, quæ a Theologis dividitur in Latriam, Duliam, Hyperduliam, & politicam. *Latria*, est adoratio, quæ foli Deo exhibetur ut fupremo rerum omnium Domino, & fini nostro ultimo, ob increatam & infinitam ejus excellentiam. *Dulia*, quamvis antiquitus fumeretur pro fervitute generatim accepta, nunc fumitur pro obsequio, quod deferimus Sanctis, ob excellentiam creatam fupernaturalem, nimirum fanctitatis, & gloriæ cœlestis. *Hyperdulia*, est obsequium exhibitum propter excellentiam creatam fupernaturalem, fed valde eximiam, & uni fubjecto fingularem, qualis debetur Dei Matri. Quam ob rem, si Hyperdulia recte expendatur, est fpecies quædam honoris, quem Duliam vocamus, præstantior tamen: ficut dignitate & excellentia Sanctorum præstantior est Mariæ dignitas & excellentia. *Politica* adoratio, est obsequium alicui exhibitum ob excellentiam creatam naturalem, v. g. ob potentiam, dignitatem regiam &c. Porro omnis adoratio dividitur in absolutam & relatam. *Absoluta* est, quæ exhibetur Enti propter fe, feu propter excellentiam fuo fupposito intrinsecam; ac tali modo fola fubstan-

stantia intellectualis adorari potest, quia hæc sola habere potest excellentiam propter se adorandam. *Relata*, est obsequium alicui exhibitum, non propter se, sed propter excellentiam personæ, ad quam res illa aliquam habitudinem dicit. Atque hoc modo Sanctorum Reliquiæ & Imagines coluntur, ut suo loco explicabitur.

Prænotanda.

688. Circa adorationem duo præterea animadvertenda sunt. I. Quod quamvis adoratio & cultus idem sint, ac promiscue hæ voces a Patribus & Conciliis usurpatæ fuerint, nostris tamen temporibus complures Theologi ad vitandam confusionem, doctrinamque Catholicam magis dilucide explicandam adversus Novatorum infrunitam calumniandi libidinem, discrimen faciant inter adorationem & cultum, ita ut adoratio sola juxta ipsos Latriam dicat, cultus vero Duliam, aut Hyperduliam: Hinc solum Deum a nobis adorari dicunt; Sanctos vero ac Deiparam non adorari, sed coli. II. Quod, sicut verba ex usu & consuetudine significationem accipiunt, ita etiam pleræque cæremoniæ exteriores, quibus testificamur excellentiam Dei, & Sanctorum, nostramque erga illos submissionnem, v. g. genuflexiones, percussiones pectoris, incurvationes, oscula, odorum fragrantia &c. ex natura sua indifferentes sint ad significandam latriam, ac duliam; cum etiam quandoque usurpentur ad honorandos cultu civili homines: ac proinde ad significandam latriam magis, quam duliam, vel vice versa, determinentur ab interiori animi affectu, qui in cultu præcipue considerandus est. Jam vero Catholici omnes sancte testantur, per illas cæremonias indifferentes Sanctos a se non adorari, aut coli supremo latriæ cultu, velut totidem Deos, rerum authores; sed coli tantummodo a se cultu longe inferiori, nimirum duliæ, tamquam Dei servos & amicos. Id ipsum jam initio Sæculi V. aperte professus est B. Hieron. in Libro adversus Vigilantium: *Quis enim, o insanum caput! aliquando Martyres adoravit? Quis hominem putavit Deum?* Et in Epist. ad Riparium. *Nos autem non dico Martyrum Reliquias, sed ne Solem quidem & Lunam,*

non

non Angelos, non Archangelos, non Cherubim, non Seraphim, omne nomen quod nominatur & in præsenti ſæculo, & in futuro, colimus & adoramus; ne ſerviamus creaturæ potius, quam Creatori, qui eſt benedictus in ſæcula. Honoramus ſervos, ut honor ſervorum redundet ad Dominum, qui ait: Qui vos ſuſcipit, me ſuſcipit.

Errores. 689. Circa cultum Sanctorum graviſsime errarunt hæretici, per exceſsum alii, alii per defectum. Simoniani, Simonis Magi discipuli, & Gnostici, ad Angelos quos inferiores Deos vocabant, Sacrificia & vota dirigebant, rati eos ſolos eſse mediatores Deum inter & homines; nec nisi per Angelos divinam benevolentiam homines ſibi conciliare poſse. Collyridiani in Arabia hæretici circa Annum 373. Beatam Mariam Virginem divinis prosequebantur honoribus, & in ejus nomen collyridem panis per mulieres offerebant, ut refert S. Epiphanius Hær. LXXIX. Contra Manichæi omnem Sanctorum cultum respuebant, & Gentilium calumniam renovantes, teste S. Augustino, objiciebant Catholicis, quod pro Diis Gentium Martyres invexiſsent. Manichæorum vestigiis hac in re institere in Occidente Vigilantius, Gallus natione, ſed Barcinonensis in Hispania Ecclesiæ Presbyter: in Oriente autem Eunomius, deterrimus Arianus, & novæ ſectæ conditor, ac post illum Constantinus Copronymus Orientis Imperator, qui Edicto publico invocationem & cultum Sanctorum prohibuit, ſæpius auditus dicere, Beatam Virginem, quam Dei matrem appellare dedignabatur homo impius, dignam quidem fuiſse honore aliquo quamdiu Christum in utero gestavit; postea vero nullo honore dignam fuiſse. Wickleffi mens circa Sanctorum cultum, ex iis quæ posteris reliquit ſcriptis, obscura est; interdum enim admittere videtur, interdum reprobare Sanctorum invocationem & cultum. Posteriorum temporum Novatores, Lutherus in Lib. ad Waldenses, Calvinus Lib. III. Institut. Cap. XX, eorumque Sectatores, acerrime contendunt, ſuperstitiosum eſse ac impium Sanctorum cultum, quem eis Catholici exhibent, quos turpiſsi-

pissimæ idololatriæ non impudenter minus quam furiose reos pronuntiant.

Status quæstionis.

690. Ut præsentis quæstionis, quam pertractandam suscepimus, status innotescat, observo I, sermonem hic non esse de cultu qualicunque, ac mere civili Sanctis exhibendo. Facile enim concedunt Protestantes, eos ob vitæ sanctimoniam qualicunque cultu dignos esse, quo præstantium virorum memoria honoratur: negant vero fas esse, eos sacro cultu prosequi cum animi devotione ac submissione, certas preces in eorum honorem persolvendo, vovendo, peregrinationes instituendo, eos in necessitatibus suppliciter invocando &c. II. Sermonem non esse de supremo Latriæ cultu, ut impudentissime contra propriam conscientiam nobis objiciunt Protestantes; sed de cultu longe inferiori, nimirum duliæ. Nullus enim Catholicorum tam rudis est, qui ignoret Deum sublimiori cultu adorandum esse, quam Sanctos. III. Sermonem hic nobis non esse de hoc vel illo Sancto in particulari, sed generatim de Sanctis in cœlo regnantibus: quo nomine intelliguntur Beatissima Virgo Dei Mater, Sancti Angeli, aliique Cœlites. IV. Quæstionem hic non esse, num cultus quem deferimus Sanctis, religiosus appellari debeat, an tantum sacer; hæc enim quæstio inter concertationes reponenda est, quæ Catholicas scholas exercent. Probabilius cultus hic Sanctis exhibitus, *Religiosus* vocari potest ac debet, non eo sensu, quod a virtute religionis eliciatur, quæ pro objecto immediato cultum Dei habet; sed quia fit intuitu religionis, quæ nos inducit ad exhibendum Sanctis honorem, utpote optime meritis de religione Christiana vel ob vitæ sanctitatem, vel ob fidem propagatam, aut fortiter fuso sanguine propugnatam. Quamquam vero Theologi aliqui cultum, quem Sanctis deferimus, ad religionem spectare nolint: sed eum ad aliud virtutis genus facile revocent; certum tamen atque exploratum omnibus est, eum non civilem, sed sacrum esse; eoquod non ob dona naturalia, vel civilem dignitatem Sanctis exhibeatur, sed propter gratiam supernaturalem, & gloriam;

sic-

ſicque objectum altioris ordinis habeat, quam cultus civilis. Status igitur quæstionis in eo tantum versatur, num Sancti licite & honeste a nobis colantur ſacro cultu, qui duliæ vocatur, cum animi devotione ac ſubmiſsione erga illos, ob eorum excellentiam ſupernaturalem.

Sanctis licite ab Ecclesia ſacrum cultum deferri oſtenditur ex Scripturis.

691. Conclusio. Sancti in cœlis regnantes licite ac recte ab Ecclesia coluntur cultu ſacro, & duliæ. Prob. I. Authoritate Scripturarum, quæ Angelos, virosque ſanctos adhuc viventes honoratos fuiſse cultu duliæ referunt. Genes. XIX. v. 1. *Veneruntque duo Angeli Sodomam vespere, & ſedente Lot in foribus civitatis. Qui cum vidiſset eos, ſurrexit, & ivit obviam eis, adoravitque pronus in terram.* Josue V. v. 13. *Cum autem eſset Joſue in agro urbis Jericho, levavit oculos, & vidit virum ſtantem contra ſe, evaginatum tenentem gladium, perrexitque ad eum, & ait: Noſter es, an adverſariorum? Qui respondit: Nequaquam: ſed ſum Princeps exercitus Domini, & nunc venio. Cecidit Joſue pronus in terram. Et adorans ait: Quid Dominus meus loquitur ad ſervum ſuum? Solve, inquit, calceamentum tuum de pedibus tuis: locus enim, in quo ſtas, ſanctus eſt.* III. Regum XVIII. v. 7. *Cumque eſset Abdias in via, Elias occurrit ei: qui cum cognoviſset eum, cecidit ſuper faciem ſuam, & ait: Num tu es, Domine mi, Elias?* IV. Regum II. v. 15. *Videntes filii Prophetarum, qui erant in Jericho, dixerunt: Requievit ſpiritus Eliæ ſuper Eliseum. Et venientes in occurſum ejus, adoraverunt eum proni in terram.* Jam vero cultus Angelis præstitus, non fuit latriæ, quem illi constanter a ſe depulerunt; Judicum enim Cap. XIII. v. 16. dixit Angelus ad Manue: *Si vis holocauſtum facere, offer illud Domino.* Cultus vero ſanctis viris exhibitus, non fuit civilis ac politicus, quia Abdias ex præcipuis proceribus Regis Achab dignitate civili longe major erat Elia; ſed ſacer ac religiosus fuit, impensus ob dona ſupernaturalia, nimirum ob vitæ ſanctitatem, ac donum prophetiæ.

Patribus Græcis.

692. Prob. II. Authoritate Patrum, Græcorum & Latinorum. S. Justinus Martyr Apologia II. pro

Christianis scribit. *Hunc ipsum vero, & ab eo profectum Filium, a quo ista perdocti sumus: nec non aliorum ipsum sequentium, & ad ejus conformatorum similitudinem, bonorum scilicet Angelorum exercitum: Spiritum quoque Propheticum colimus, & adoramus, sermone ac veritate honorem deferentes.* Smyrnensis Ecclesia in Epist. Encyclica de Martyrio S. Polycarpi. *Martyres*, inquit, *tamquam discipulos & imitatores Domini merito amore prosequimur, ob eximiam eorum benevolentiam.* Et ad locum, ubi passus est S. Polycarpus, conventuros se illius Ecclesiæ alumni pollicentur, *ut natalem ejus Martyrii diem cum hilaritate & gaudio celebrent; tum in memoriam eorum qui glorioso certamine perfuncti sunt; tum ad posteros hujusmodi exemplo erudiendos & confirmandos.* Eusebius Lib. XIII. Præparat. Evangelicæ Cap. VII. *Nos veræ pietatis milites Dei amicos honorantes, ad monumenta illorum accedimus, votaque illis tamquam viris sanctis facimus, quorum intercessione ad Deum non parum juvari profitemur.* S. Basil. Epist. CCXCI. ad Ponticæ Diœcesis Episcopos. *Martyrum honores cum summo studio procurantur ab iis, qui in Domino sperant: tum præcipue a vobis, qui virtuti operam datis.* S. Greg. Nyss. in Oratione de S. Theodoro Martyre. *Cui Regum talis honor habetur? Quis ex iis, qui supra modum inter homines excellere visi sunt, tali memoria celebratur? Quis Imperatorum, qui urbes munitas ceperunt, nationes innumeras subegerunt, adeo decantatus, & fama celebratus est, ut hic miles pauper, modo conscriptus Tyro, quem Paulus armavit, quem Angeli ad certamen unxerunt, quem victorem Christus coronavit?* S. Chrys. in Homilia de S. Pelagia V. & M. *Etenim non temere cum Græcis disserentes, hujus diei festi celebritate gloriamur, eamque objicientes, erubescere illos facimus, cum dicimus quemadmodum urbem integram ac totam, tantumque populum puella una mortua singulis annis ad se attrahit, neque tempus ullum honoris hujus seriem interrupit.* S. Cyril. Alexandr. Lib. VI. in Julianum: *Sanctos porro Martyres neque Deos esse dicimus, neque divino cultu illos adorare solemus, sed affectus & honoris. Quin potius sum-*

 mis

mis honoribus illos ornamus, puta quod pro veritate strenue certaverint; sinceritatemque fidei eo usque servaverint, ut animam ipsam contempserint, repudiatisque mortis terroribus, periculum omne vicerint. Quare nihil est absurdi: immo vero necesse erat eos, qui tam claris facinoribus excelluerunt, ornari perpetuis honoribus. Theodoretus Serm. VIII. adversus Gentiles. *Nos, o viri, nec sacrificia, nec libamina Martyribus offerimus: sed eos tamquam divinos, & Deo charos honoramus. Tanto enim Creatorem, salvatoremque suum amore prosecuti sunt, ut jugulari pro ipso optabile duxerint.*

Et Latinis. 693. Et Latinis S. Cypr. Epist. XXXVII. *Significet mihi dies* (Tertullus) *quibus in carcere beati fratres nostri ad immortalitatem gloriosæ mortis exitu transeunt, & celebrantur hic a nobis oblationes & sacrificia, ob commemorationes eorum, quæ cito vobiscum Domino protegente celebrabimus.* S. Ambr. Serm. VI. *Quisquis ergo honorat Martyres, honorat & Christum: & qui spernit Sanctos, spernit & Christum.* S. Hier. in Vita B. Paulæ. *Vale o Paula, & cultorem tuum orationibus juva.* Et in Epist. ad Riparium. *Honoramus servos, ut honor servorum redundet ad Dominum.* S. Aug. Serm. I. de SS. Petro & Paulo. *Beatissimum Petrum piscatorem modo genibus provolutis adorat gentium multitudo.* Idem in Psalm XLIV. *Ostendatur mihi Romæ in tanto honore templum Romuli, in quanto ibi ostendo Memoriam Petri. In Petro quis honoratur, nisi ille defunctus pro nobis?* Et Lib. XX. contra Faustum Manichæum Cap. XXI. *Colimus ergo Martyres eo cultu dilectionis & societatis, quo & in hac vita coluntur sancti homines Dei, quorum cor ad talem pro Evangelica veritate passionem paratum esse sentimus. Sed illos tanto devotius, quanto securius post superata certamina; quanto etiam fidentiore laude prædicamus, jam in vita feliciore victores, quam in ista adhuc usque pugnantes. At illo cultu, qui Græce λατρεια dicitur, Latine uno verbo dici non potest, cum sit quædam proprie Divinitati debita servitus, nec colimus, nec colendum docemus, nisi unum Deum.*

694.

694. Prob. III. Authoritate Conciliorum. Sæculo IV. Gangrense Concilium, in Paphlagonia habitum, Can. XX. ita decrevit: *Si quis per ſuperbiam, tamquam perfectum ſe exiſtimans, conventus, qui per loca & Baſilicas Sanctorum Martyrum fiunt, accuſaverit, vel etiam oblationes quæ ibidem celebrantur ſpernendas eſſe crediderit, memoriasque Sanctorum contemnendas putaverit; anathema ſit.* Laodicenum eodem Sæculo IV. Can. XXXIV. *Non oportet Chriſtianum, derelictis Martyribus Chriſti, abire ad falſos Martyres. Hi enim alieni a Deo ſunt. Quicunque autem abire voluerint, anathema ſint.* Receptam fuiſse in Oriente, non tantum apud ipsos Catholicos, verum etiam apud ipsos Iconomachos, traditionem de honorandis & invocandis Sanctis, manifeste ostendunt Acta Synodi Iconoclastarum, CPoli habitæ ſub Constantino Copronymo, in qua Can. XVII. dicitur: *Si quis non confitetur, omnes, qui a ſæculo hucusque, & ante legem, & in gratia a Deo dati fuerunt, Sanctos venerandos eſſe coram Deo, & anima & corpore: & horum interceſſiones non petierit, utpote qui libertatem apud Deum habeant pro mundo, ſecundum Eccleſiaſticam traditionem, intervenire; anathema ſit.*

Ex Conciliis.

695. Prob. IV. Ex continua praxi Eccleſiæ, cujus non Patres tantum irrefragabiles ſunt testes, verum etiam ipsi Gentiles, Judæi, & Hæretici, quibus ſolemne erat Chriſtianos ob cultum Martyrum idololatriæ accusare, ut testantur Origenes, Eusebius, Hieronymus, Augustinus, Cyrillus Alexandrinus, Theodoretus, qui in libris ſuis contra Gentiles, Celsum, Vigilantium, Faustum Manichæum, Julianum Apostatam, aliosque, admittunt quidem Martyres a ſe honorari religioso, aut ſacro cultu; negant vero eos a ſe coli cultu latriæ, ac ſacrificiorum oblatione, quæ ſoli Deo debetur.

Ex continua praxi Eccleſiæ.

696. Prob. V. Ratione. Sanctitas quæ in Beatis refulget, est eximia quædam excellentia, omnibus naturæ donis anteponenda. Ergo Beati digni ſunt honore, veneratione, ac cultu; non politico ac civili, quia non defertur illis honor ob dona naturæ, humanam ſcientiam,

Et ratione.

 tiam,

tiam, authoritatem, aut potentiam: ergo religioso, ſive ſacro, ob dona ſupernaturalia, ſanctitatem, aut gloriam quam in cœlis adepti ſunt, gloriose dimicando in terris.

Sancti colendi ſunt cultu abſoluto duliæ.

697. Quæres I. An Sancti coli debeant, ac poſſint cultu duliæ absoluto, an vero tantum respectivo? R. cultu duliæ absoluto. Prob. aſsertio. Cultus duliæ absolutus fundatur in excellentia propria & intrinseca personæ, quæ colitur. Sed Sancti propriam & intrinsecam habent excellentiam, in qua cultus fundari potest, nimirum gratiam ſanctificantem, & gloriam, quæ ipsis inhærent, illosque in excellenti gradu perfectionis, & ſanctitatis constituunt. Ergo cultu duliæ absoluto colendi ſunt. Neque cultui duliæ absoluto obstat, quod Sancti colantur, quia amici Dei ſunt; aliud est enim Sanctum coli propter aliquid habens ordinem ad Deum, ſibi proprium & intrinsecum: & aliud, Sanctum coli propter Deum, ſeu propter increatam Dei excellentiam.

Non vero latriæ etiam relativo tantum.

698. Quæres II. An Sancti adorari poſsint cultu latriæ, non absoluto quidem, ſed relativo? Ratio dubitandi est, quia Sancti videntur poſse coli non tantum ob propriam excellentiam, verum etiam adorari, quia a Deo ſpecialiter diliguntur, & quia imago quædam ſunt, in qua magis ad vivum relucet divina excellentia: quia Templum Dei ſunt, quod Deus ſpecialiter inhabitat: paucis, ob excellentiam naturæ divinæ, quæ in Sanctis tali modo adoraretur. R. cum communiſsima Theologorum, ab hujusmodi Sanctorum adoratione abstinendum eſse, tum ad vitandum periculum erroris & idololatriæ; tum quia Sancti coli poſsunt cultu duliæ absoluto, propter propriam & intrinsecam excellentiam.

Argumenta contraria refutantur.

Hagiomachi fruſtra pro ſe Scripturas allegant.

699. Objic. I. Authoritas Scripturæ. Deuteronomii VI. v. 13. dicitur: *Dominum Deum tuum timebis, & illi ſoli ſervies.* II. I. ad Timoth. I. *Soli Deo honor*

honor & gloria. III. ad Coloss. II. *Nemo vos ſeducat, volens in humilitate, & religione Angelorum.* IV. Dæmoni adorationem postulanti respondit Christus Matth. IV. v. 10. *Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſervies.* Ergo. R. C. A. N. C. Ad I. ajo, ſermonem ibi esſe de ſervitute ſumma, & latriæ, qua ſerviendum nobis est Deo, tamquam ſupremo rerum omnium Domino, non autem de ſervitute ſecundaria; alias non liceret Dominis habere ſervos. Jam vero Catholici non colunt Sanctos ſervitute latriæ, tamquam Deos, ſupremosque rerum moderatores, ſed tamquam Dei amicos; ſervitute non omnimoda, ſed limitata: ſicut limitata est eorum excellentia, cui commenſuratur cultus. Ad II. Eadem est reſponsio. Soli Deo convenit honor & gloria ſuprema, ſeu adoratio latreutica. Sicut igitur inferiori cultu Parentes & Superiores honeste & licite honorantur: ita etiam & Sancti in cœlis regnantes, quin idcirco Deo aliquid decedat gloriæ ſibi debitæ. Ad III. R. Apostolum ibi agere contra Simonianos, qui hausto a Platonicis errore docebant, Angelos cultu latriæ adorandos eſse, eoquod mundum hunc condiderint, ſintque mediatores inter Deum & homines: a qua insania remotiſsimi ſunt Catholici. Ad IV. R. Dæmonem postulaſse adorationem latriæ: & aliunde illum nulla prorsus reverentia ac cultu dignum eſse.

Exemplum Angelorum ac Sanctorum virorum.

700. Obj. II. Exemplum Angelorum ac Sanctorum virorum, qui nec cultum admiſere, nec aliis deferre voluerunt. I. Apocal. XIX. ſcribit S. Joannes. *Et cecidi ante pedes ejus,* (Angeli) *ut adorem eum. Et dicit mihi: vide ne feceris: conservus tuus ſum, & fratrum tuorum habentium teſtimonium Jesu. Deum adora.* Ergo displicet Angelis qualiscunque cultus ipsis exhibitus. II. Act. X. v. 25. *Et factum eſt cum introiſset Petrus, obvius venit ei Cornelius, & procidens ad pedes ejus adoravit. Petrus vero elevavit eum dicens: Surge, & ego ipſe homo ſum.* III. Estheris III. v. 2. *Solus Mardochæus non flectebat genu,* (Amano) *neque adorabat eum.* IV. Act. XIV. Paulus & Barnabas Lycaones, ipsos adorare volen-

volentes, impedierunt. V. Christiani, sæviente persecutione, vitam potius amittere maluerunt, quam Imperatores adorare. R. ad I. N. C. Angelus permittere noluit, ut ipsum Joannes adoraret, tum ob naturæ humanæ a Filio Dei asſumptæ reverentiam, ut diserte explicat S. Greg. M. Hom. VIII. in Evangelia: tum ad contestandam observantiam ſuam erga tantum virum, natura quidem minorem, dignitate tamen Apostolatus, ſanctitate, & gloria Martyrii ſibi non imparem, forte etiam majorem. Porro S. Joannes etiam post prohibitionem, quæ legitur Cap. XIX. *Vide ne feceris*, Angelum iterum adorare voluit, ut habetur Cap. XXII. Atqui ita constans in proposito ipsum adorandi non fuiſset S. Apostolus, si hocce adorationis, id est, cultus religiosi genus Angelo delatum, illicitum ac impium eſse intellexiſset. Ad II. R. Jllud reverentiæ ac obsequii argumentum, quod adhibebat Cornelius, partim modestiæ ac demiſsionis causa rejecit Petrus; partim ut familiariter cum Cornelio ageret, eaque humanitate ſibi amiciorem, & ad discenda ac credenda fidei nostræ Mysteria paratiorem redderet; aut ne ſcandalum forte daret infirmis adhuc Judæis ſuis comitibus, ſuspicaturis latriæ cultum Petro exhiberi. Ad III. Natalis Alexander putat, inani timore trepidaſse Mardochæum. At virum consummatæ prudentiæ, & patriarum legum peritiſsimum vano timore deterritum fuiſse divinam legem violandi, si cæterorum more Amanum adoraſset, mihi haud ſatis verisimile est. Hæbræi dicunt, Aman idolum textile in pectore gestaſse, quod adorabant alii: atque ita Mardochæum coram ipso genuflectere prudenter recusaſse, ne colere Idolum videretur, aut divinos honores Amano deferre, quales a Gentilibus deferebantur Idolis. At quæ fides Rabbinicis commentis debetur? R. itaque cum Bellarmino, & Tirino, Amanum non civiles, ſed divinos postulaſse honores, ut colligitur ex Cap. XIII. Libri Estheris, ubi Mardochæus ſic Deum affatur: *Cuncta noſti, & ſcis, quia non pro ſuperbia & contumelia, & aliqua gloriæ cupiditate fecerim hoc, ut non adora-*

adorarem Aman superbissimum. Libenter enim (si sola nimirum adoratione civili contentus fuisset) *pro salute Israel etiam vestigia pedum ejus deosculari paratus essem. Sed timui, ne honorem Dei mei transferrem ad hominem, & ne quemquam adorarem, excepto Deo meo.* Et vero Persarum Reges sibi tamquam Diis quibusdam divinos honores vendicasse, & aliis quoque, quos eximie honoratos vellent, deferri jussisse; tot testimoniis & exemplis adstruunt etiam Ethnici Scriptores, Isocrates, Strabo, Heliodorus, Herodianus, Aristoteles, Seneca, Lampridius, Martialis, Curtius &c. nullus ut dubitationi esse locus possit. Ad IV. R. Paulo & Barnabæ supremum latriæ cultum, tamquam Diis, Jovi & Mercurio, oblatum fuisse, ideoque Lycaones merito ab illis prohibitos fuisse sacrificium & victimas offerre. Ad V. C. A. N. C. A Christianis non qualemcunque, nempe politicam & civilem, sed latreuticam omnino adorationem exigebant Imperatores, quorum ambitio eo progressa est, ut pro Diis haberi vellent, templa sibi erigi, & Flamines constitui juberent, sacerrimumque esse jusjurandum per Cæsaris nomen & salutem.

Infirmitatem nostri argumenti

701. Obj. III. Infirmitas argumenti nostri ex Scripturis petiti. Quamvis Josue Cap. V. virum stantem contra se adorasse legatur, ex eo tamen non evincitur Sanctos licite posse coli. Ergo. P. A. Vir ille, quem Cap. V. viderat Josue, erat Angelus fœderis, seu Verbum divinum: Ergo mirum non est, impensam illi fuisse adorationem. P. A. I. Idem Angelus initio capitis sequentis, nempe VI. v. 2. in Hebraico codice dicitur Jehovah. *Dixitque Dominus* (Jehovah) *ad Josue: Ecce dedi in manu tua Jericho.* Nomen autem Jehovah nemini alteri, quam soli vero Deo tribuitur. II. Dicendo, *Ecce dedi in manu tua Jericho*, ostendit se non esse ministrum, sed Dominum. III. Angelus ille, quia appellatur Jehovah, idem fuit cum illo, qui apparuit Moysi in rubo. Atqui qui apparuit Moysi in rubo, erat Deus Verbum: *Ego sum Deus patris tui, Deus Abraham &c.* Exodi III. v. 6. IV. Permisit se a Josue adorari. Ergo non erat Angelus. P. C. Angeli

in

in Scripturis nusquam leguntur permisiſse ſe ab hominibus adorari. R. N. A. Ad *prob.* iterum N. A. Ad I. R. plurimorum ſententia est, non eumdem fuiſse, qui Jerichuntinæ urbis deditionem promisit Josue, atque eum Angelum, qui ſpecie militis gladio evaginato ſtantis apparuit; cum diversitas capitum diversitatem apparitionum insinuare videatur. Verum, quamvis eumdem fuiſse concedamus, neutiquam ſequitur eum non fuiſse verum Angelum: ſiquidem *Jehovah* idcirco vocatur, quia Deum referebat, ac Dei nomine loquebatur. Et ſane, si is Verbum divinum fuiſset, dixiſsetne: *Ego ſum Princeps Exercitus Domini*, Dominum indicans velut a ſe diversum? An non potius dixiſset: *Ego ſum Princeps Exercitus mei?* Ad II. Deditionem Jerichuntis promittere Angelus potuit, non utique propria authoritate, ſed veluti executor eorum, quæ Dominus promittere eum juſserat. Ad III. R. N. M, quam non probat ratio allata: & nego etiam minorem propositionem; probatiſsimi enim vetustiſsimique Doctores ac Patres putant, Angelorum opera id fuiſse peractum, ſive Michaelis Judæorum Præsidis, ſive alterius Angeli primi ordinis, qui, quoniam Dei partes agebat, ac pro illo ſolemni legatione fungebatur, ſe Deum dicere poterat, & Dei nomine præcepta legesque indicere, minari quoque pœnas in monte Sinai, ac præmia polliceri. Ad II. N. C. Josue non detulit Angelo latriæ cultum, ſed inferiorem. Ad *prob.* N. A. Scripturæ diserte testantur Angelos adoratos fuiſse cultu, non latreutico ſed inferiore, qui dicitur duliæ, a Patriarchis & Prophetis, Abrahamo, Lot, Tobia, Daniele &c. Tobiæ XII. dicitur: *Cumque hæc audiſsent, turbati ſunt, & trementes ceciderunt ſuper terram in faciem ſuam. Dixitque eis Angelus: Pax vobis, nolite timere.* Daniel. X. *Cumque loqueretur mihi* (Angelus) *hujuscemodi verba, dejeci vultum meum ad terram, & tacui.*

Concilia, Patres, ac praxim antiquæ Ecclesiæ.

702. Obj. IV. Authoritas Conciliorum, Patrum, & praxis antiquæ Ecclesiæ. Concilium Laodicenum ſæc. IV. Angelorum cultoribus anathema dixit; Canone enim XXXV. ait: *Quod non oporteat Chriſtianos Ec-*

cle-

clesiam Dei relinquere, & abire, atque Angelos nominare, & congregationes facere; quæ interdicta noscuntur. Si quis igitur inventus fuerit huic occultæ idololatriæ serviens, sit anathema; quia derelinquit Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei, & se idololatriæ tradidit. II. S. Hier. in Lib. contra Vigilantium scribit. *Quis enim, o insanum caput, aliquando Martyres adoravit?* S. Epiphanius Hær. LXXIX; quæ est Collyridianorum, sæpius repetit, *Mariam non esse adorandam.* S. Aug. Lib. de vera Religione Cap. LV. ait: *Non sit nobis religio cultus hominum mortuorum; quia si pie vixerunt, non sic habentur ut tales quærant honores; sed illum a nobis coli volunt, quo illuminante lætantur meriti sui nos esse consortes.* Idem asserit S. Athanas. Serm. III. contra Arianos, nimirum Angelis nullam adorationem impendendam esse. III. Quatuor primis sæculis Ecclesia non erigebat templa & aras Martyribus, nec in sacrificio eos invocabat. Ergo novitius est Sanctorum cultus. P. A. S. Aug. Lib. XXII. de Civit. Dei Cap. X. ait: *Nos Martyribus nostris non templa fabricamus, nec ibi erigimus altaria, in quibus Martyribus sacrificemus; nec ibi a Sacerdote, qui sacrificat, invocantur.* Ergo. R. ad I. Laodiceni Patres Can. LI. Sanctorum Martyrum cultum, festos dies, & memoriam approbantes, non potuere Sanctorum Dei Angelorum venerationem improbare, qui pari erga nos cum Martyribus charitate fervent. Quemadmodum itaque Can. XXXIV. illos anathemate damnant, qui relictis Christi Martyribus in cœlo regnantibus, debitum illis cultum ad falsos hæreticorum martyres transferunt: ita Can. XXXV. in illos anathema contorquent, qui relictis Sanctis Angelis Dei, debitum illis cultum traducunt ad rebelles Angelos, inferni habitatores, eosque venerantur ad imitationem Saturnini, Basilidis, Ebionis, Apellis, ex Simonis Magi colluvie prodeuntium. Ad II. R. Patres illos non loqui de adoratione qualicunque, sed suprema & latreutica, quæ soli Deo debetur, ut manifestum est ex contextu. Quid enim aliud sibi volunt illa S. Hier. verba l. c. *Quis hominem*

nem putavit Deum? Et S. Epiphanii: *Sit in honore Maria: Dominus adoretur.* Certe insolens merito videtur esse impudentiæ prodigium, quod Protestantes adversus Catholicum dogma de cultu Sanctorum, proferre audeant Hieronymum, Epiphanium, Athanasium, Augustinum, qui innumeris locis inculcant, Sanctos esse a nobis colendos. Ad III. D. A. Non erigebat Templa & aras Martyribus, ut eis sacrificaret, aut illos invocaret tamquam summum Bonum, C. A. Non erigebat templa, & aras in eorum memoriam, N. A. Neque plus evincitur ex illo Augustini loco, ut mox dicemus.

Aut demum superstitionem hujus cultus.

703. Obj. V. Superstitio hujus cultus. Catholici Sanctis Templa construunt, Sacrificia offerunt, vota faciunt, eorum patrocinium implorant, eos religiose venerantur. Ergo illorum cultus est superstitiosus & idololatricus, quia cultum soli Deo debitum Sanctis deferunt. R. N. A. in sensu adversariorum sumptum. Catholici non ipsis Sanctis Templa exstruunt, Sacrificium offerunt, aut vota faciunt, sed soli omnipotenti Deo, in peculiarem tamen memoriam Sanctorum, & venerationem ipsis congruentem. Audiant Protestantes S. Aug. Lib. XX. contra Faustum Manichæum Cap. XXI. *Populus autem Christianus memorias Martyrum religiosa solemnitate concelebrat, & ad excitandam imitationem, & ut meritis eorum consocietur, atque orationibus eorum adjuvetur: ita tamen ut nulli Martyrum, sed ipsi Deo Martyrum, quamvis in memoriis Martyrum, constituantur altaria. Quis enim Antistitum in locis Sanctorum corporum assistens altari, aliquando dixit, Offerimus tibi Petre, aut Paule, aut Cypriane? Sed quod offertur, offertur Deo qui Martyres coronavit, apud memorias eorum quos coronavit; ut ex ipsorum locorum admonitione major affectus exsurgat ad acuendam charitatem & in illos quos imitari possumus, & in illum quo adjuvante possumus.* Eriguntur itaque Sanctis templa & altaria, non qua templa vel altaria sunt; quia ut sic ordinantur ad sacrificia, quæ soli Deo offeruntur: sed qua trophæa sunt memoriæ vel monu-

monumenta Sanctorum. Vota pariter, quæ Sanctis fieri dicuntur, ad Deum sunt referenda; Fideles enim Sanctos illos, ex quorum amore & reverentia aliquid Deo vovent, cupiunt esse testes obligationis, qua sese Deo obstringunt: denique illorum quasi auspiciis & intercessione freti, quod Deo promittunt, adimplere statuunt. Quod si quis etiam forte promittat quidpiam animo obligandi sese, non ipsi Deo immediate, sed Sancto tamquam excellenti creaturæ, cui promissum opus gratum putatur esse futurum; ne tum quidem is ad honorandum Sanctum usurpat divinum cultum. Non enim erit tunc ea promissio divinæ religionis actus: sicut neque est illa promissio, qua homo homini sese obstringit; sed erit potius virtutis alterius actio, nempe singularis observantiæ. Vide Gregorium de Valentia Commentar. Theolog. Tomo III. Disput. VI. Quæst. XI. Puncto V. Quando vero Sanctos oramus, ut pro nobis intercedant, petimus ut ipsi quoque supplices nobiscum ad summum & unicum muneris ac gratiarum largitorem Deum adeant; sicque hoc ipso profitemur, Sanctos Deo inferiores esse. Cultum quod attinet, diximus jam Num. 690. sacrum eum esse ac religiosum; non in eo sensu, quod a virtute Religionis eliciatur, quæ pro objecto immediato solum Dei cultum habet; sed quia fit intuitu Religionis, cum Sancti propter Deum honorentur. Pari de causa in Epist. S. Jacobi I. dicitur: *Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem hæc est, visitare pupillos & viduas.* Reliqua venerationis signa, quæ Sanctis impendimus, ut genuflexiones, tunsiones pectoris, inclinationes &c. ex natura & conditione sua, atque etiam ex usu & consuetudine, ad honorandas quoque creaturas sæpe usurpantur: proinde officia hæc ad divinum cultum minime pertinent, nisi ex animo procedant testificandi excellentiam infinitam: quod a Catholicis Sanctos honorantibus nulla ratione ac modo intenditur. Patet itaque in veneratione Sanctorum a Catholicis neque cultum usurpari divinum, neque illum creaturis tribui.

704.

704. Dices I. Omnis cultus qui exhibetur ſine mandato Dei, est idololatria. Atqui cultus Sanctorum exhibetur ſine mandato Dei. Ergo cultus Sanctorum est idololatria. R. N. M. Idololatria juxta Scripturam & Patres est ille cultus, quo divinus honor tribuitur creaturæ. Et profecto si omnis cultus, ſine mandato Dei exhibitus ipsi etiam Deo, foret idololatria, ut volunt Protestantes, B. Magdalena idololatriam commiſiſset ungendo caput & pedes Domini, ac capillis tergendo; cum id absque Dei mandato egerit. Præterea ſequeretur eos eſse idololatras, qui propter vanam gloriam orant, aut mente diſsipata: qui jure jurando ſe obstringit ſervatis debitis conditionibus: qui quidpiam Deo vovet, aut qui ministerio ſacro fungitur animo colendi Deum; quia nullum mandatum Dei extat orandi ob vanam gloriam, mente aliis cogitationibus diſsipata, nullumque aſsignari potest mandatum jurandi, vovendi, ministrandi &c.

705. Dices II. Catholici non poſsunt colere Sanctos ſine latria. Ergo cultus Sanctorum est idololatricus. P. A. Latria & Dulia idem prorsus ſignificant. Ergo si Sancti coluntur cultu duliæ, hoc ipso coluntur etiam cultu latriæ. P. A. Dulia ſignificat ſervitutem. Ergo, cum conservi Sanctorum, non autem ſervi ſimus, Sancti coli a nobis non poſsunt cultu duliæ. *Conf.* S. Aug. docet, duliam æque ac latriam Deo deberi: nam Lib. II. Quæst. ſuper Exodum Num. XCIV. ait: *Dulia debetur Deo tamquam Domino; latria vero nonniſi tamquam Deo.* Ergo duliæ cultus deferri non potest Sanctis. R. N. A. Ad *prob.* D. A. Idem ſignificant ex vi nominis ſui, ac ſecundum profanos auctores, C. A. Secundum usum Scripturarum, & Eccleſiæ, N. A. Latria ex usu Scripturarum & Eccleſiæ ſumitur pro cultu ſummæ ſervitutis ſoli Deo debitæ; dulia vero pro inferiori gradu ſervitutis, quo nos Sanctis ſubmittimus ob ſupernaturalem eorum excellentiam creatam, fundatam in gratia habituali, fruitione Dei, aliisque donis ſupernaturalibus. Pari ratione *Honor* vocabulum commune est, quod proinde, ſicut dulia, ex natura ſua

ſigni-

ſignificat etiam cultum divinum, ut patet ex I. ad Timoth. I. *Soli Deo honor & gloria:* neque tamen inferri potest, filium, qui quartum Decalogi præceptum implet, & debitum parentibus ſuis honorem tribuit, divinum ipsis cultum exhibere, adeoque idololatram eſse. Ad *prob.* D. A. Dulia ex mente Eccleſiæ ſignificat ſervitutem qualemcunque, & limitatam, ſicut limitata est excellentia Sanctorum, C. A. Significat perfectam & omnimodam ſervitutem, quæ ſoli Deo competit, N. A. Ad *conf.* C. A. N. C. S. Aug. minime negat duliam communicari poſse creaturis; ſed tantum aſserit, Deo ob excellentiam ſupremi dominii deberi duliam longe excellentiorem illa, quæ impenditur Sanctis.

706. Dices III. Theodoretus Lib. de divinis Decretis, Spiritum Sanctum probat eſse Deum ex eo, quod ipsi dulia exhibeatur. Ergo Sancti coli non poſsunt cultu duliæ. II. S. Hadrianus I. in Epistola ad Carolum Magnum ait, cultum Sanctorum eſse talem, qualem nobis mutuo cum ſalutatione exhibemus. Ergo Sancti coli a nobis non poſsunt cultu ſacro & religioso, ſed mere politico. R. N. C. Theodoretus non ſumpsit hic duliam juxta communem & consuetum Eccleſiæ usum, vi cujus determinatur ad ſignificandum cultum latria inferiorem; ſed duliam ſumpsit ſecundum primævam ſuam institutionem, prout ſcilicet ſignificat quemlibet cultum, ſive is Deo, ſive creaturæ exhibeatur: quod ex ſubjecta materia discerni debet. Ad II. Hadrianus Papa hac ſimilitudine ſignificare voluit, Sanctos non coli a nobis cultu latriæ, ſed inferiori cultu, ut Dei amicos.

707. Dices IV. Cultus Sanctorum imminuit cultum Dei. Ergo est ſuperstitiosus, & noxius. R. N. A. Sicut Deo, quamvis digniſsimus ſit omni ſupernaturali charitatis amore, nihil detrahitur per charitatem fraternam proximi: ita nec de ſummo latriæ ſupernaturalis honore quidquam illi detrahitur per cultum Sanctis exhibitum. Immo tantum abest, ut latria Deo debita per duliam Sanctorum violetur, ut e contrario

æger-

egerrime Deus ferat, Sanctos suos a nobis non honorari, aut contemni, juxta illud Lucæ X. *Qui vos spernit, me spernit.* Certe nemo prudens dixerit, honorem Principis violari, si familia ejus magnis honoribus excipiatur.

708. Dices V. Catholici colunt B. Mariam Virginem ut Deam. Ergo. P. A. Vocatur ab illis Regina cœli, Spes nostra, Advocata, Mediatrix, Redemptrix, Auxiliatrix nostra. Immo aliqui Catholici majori fiducia ac devotione erga illam feruntur, quam erga Christum. Ergo si non majores, æquales saltem ei honores deferunt, ac ipsi Christo. R. N. A. Ad *prob.* C. A. N. C. Ad explicandam eximiam prorsus ac potentissimam B. Dei Genitricis intercessionem hos illi titulos tribuimus, salutamus ac veneramur illam ut Redemptricem, Advocatam, Mediatricem, spem ac salutem nostram; quin eam Filio Divino æquemus. Fatemur enim prærogativas omnes ac dotes a Deo omnium bonorum fonte eidem collatas fuisse, eique titulos illos non eodem, quo Christo Domino, sed longe inferiori modo convenire asserimus. Devotionem, affectum, ac fiduciam aliquorum Catholicorum erga B. Virginem quod attinet, ajo eam quandoque teneriorem, magisque sensibilem esse; eoquod illam ut Matrem amantissimam concipiant, Christum vero tamquam severum ac justum Judicem: appretiative tamen longe minorem esse; cum omnibus etiam rudissimis certum atque exploratum sit, Christum omnis perfectionis ac sanctitatis fontem esse, cui creaturæ omnes sanctitatem suam ac dona supernaturalia in acceptis referre debeant.

CONTROVERSIA V.

DE INVOCATIONE SANCTORUM.

CONTRA EOSDEM.

Quid hac in re ab utraque parte admittatur.

709. Protestantes inter & Catholicos facile convenit I. licitum esse viventes invocare, ut suis precibus nos apud Dominum adjuvent, quin ulla Christo Mediatori inferatur injuria; siquidem hoc ab Apostolo factum fuis-

fuiſse comperimus, dum ad Coloss. IV. ſcribit: *Orationi inſtate, vigilantes in ea gratiarum actione: orantes ſimul & pro nobis.* I. ad Thess. V. *Fratres orate pro nobis.* Et II. ad Thess. III. *De cætero fratres orate pro nobis, ut ſermo Dei currat, & clarificetur.* II. Licitum non eſse a Sanctis petere, ut nobis, tanquam authores divinorum beneficiorum, gloriam vel gratiam, aliaque ad beatitudinem consequendam media concedant, aut etiam ſanitatem corporis; hanc enim, ſicut alia dona, ſolus conferre potest, qui bonorum omnium est largitor Deus. III. Nullum exstare mandatum divinum, quo obligentur omnes fideles invocare Sanctos, cum Christo in cœlis regnantes: usum enim, aut non usum invocationis Sanctorum concedunt Catholici ſpectare ad disciplinam: an vero hujusmodi usus pius atque utilis ſit, pertinere ajunt ad fidem.

Status quæſtionis.

710. Præsens itaque controversia Catholicos inter & Novatores de invocatione Sanctorum in eo versatur, an honeste, pie ac utiliter, Sancti cum Christo in cœlis regnantes invocari poſsint, ut ſint nostri interceſsores apud Deum, nobisque tamquam mediatores ſecundarii vel peccatorum veniam, vel corporis ſanitatem, aut alia bona orationibus ſuis impetrent. Hinc Ecclesia frequentiſsime verbis illis utitur: *Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix.* Aut, *Ora pro nobis Beate N. N.* Neque obstat, quod Catholici quandoque, quod etiam Ecclesiæ Patres fecere, iisdem verbis beneficia a Sanctis petant, quibus ea a Deo postulari ſolent. Non enim propterea Sanctos horum beneficiorum authores agnoscunt, ſed patronos dumtaxat, atque interceſsores rogant; idemque illis usuvenire ſolet, quod clientibus, qui a ministro Principis iisdem verbis beneficium emendicare ſatagunt, quibus illud ab ipso Principe ſupplices peterent, cujus ſolius est preces ratas habere: ut hac ſupplicandi ratione ostendant, quantum illorum interceſsioni tribuant, quos ſciunt apud Principem authoritate & gratia plurimum valere. Atque hunc genuinum eſse quæstionis ſtatum, quidquid Novatores obganniant, ſancte testantur Catholici omnes, ac clare digno-

dignoscitur ex Tridentino Concilio, quod Sess. XXV. in Decreto de invocatione Sanctorum Episcopos omnes docere jubet, *Sanctos, una cum Christo regnantes, orationes suas pro hominibus Deo offerre; bonum atque utile esse suppliciter eos invocare; & ob beneficia impetranda a Deo per Filium ejus Jesum Christum Dominum nostrum, qui solus noster Redemptor & Salvator est, ad eorum orationes, opem, auxiliumque confugere: illos vero, qui negant Sanctos, æterna felicitate in cælo fruentes, invocandos esse; aut qui asserunt, vel illos pro hominibus non orare; vel eorum, ut pro nobis etiam singulis orent, invocationem esse idololatriam; vel pugnare cum verbo Dei, adversarique honori unius mediatoris Dei & hominum Jesu Christi; vel stultum esse in cælo regnantibus voce vel mente supplicare, impie sentire.*

Sancti pro nobis in genere orant.

711. Conclusio I. Sancti cum Christo in cælis regnantes orant pro nobis saltem in genere. Conclusio hæc communiter admittitur etiam ab ipsis Protestantibus, probaturque authoritate Scripturarum. Jerem. XV. ait Deus: *Si steterit Moyses & Samuel coram me, non est anima mea ad populum istum.* Ergo Moyses & Samuel jam diu defuncti solebant orare pro populo Judaico; secus ineptus ille sermonis divini sensus videretur. Certe de vero Moyse & Samuele Deum loqui intellexerunt S. Hier. Comment. in illum locum, S. Chrys. Hom. I. in Epist. ad Thessal. S. Greg. M. Lib. IX. Moral. Cap. IX. &c. Lib. II. Machabæorum XV. Judas Machabæus vidit in somnio Oniam summum Sacerdotem, qui e vita jam decesserat, *manus protendentem, orare pro omni populo Judæorum.* Idem Onias l. c. dixit Judæ Machabæo de Jeremia Propheta diu ante defuncto: *Hic est fratrum amator, & populi Israel: hic est, qui multum orat pro populo, & universa Sancta Civitate, Jeremias Propheta Dei.*

Atque etiam in particulari.

712. Conclusio II. Sancti cum Christo in cælis regnantes orant pro nobis, non in genere tantum, sed etiam in particulari. Prob. I. Authoritate Patrum. S. Cypr. Epist. LVII. ad Cornelium ait: *Memores no-*

stri

ſtri invicem ſimus, concordes atque unanimes, utrobique pro nobis ſemper oremus, preſſuras & anguſtias mutua charitate relevemus. Et ſiquis iſtinc noſtrum prior divinæ dignationis celeritate præceſſerit, perſeveret apud Dominum noſtra dilectio, pro fratribus & ſororibus noſtris apud miſericordiam Patris non ceſſet oratio. Et Lib. de Mortalitate: *Magnus illic* (in cœlo) *nos charorum numerus expectat, parentum, fratrum, filiorum frequens nos & copioſa turba deſiderat, jam de ſua immortalitate ſecura, & de noſtra ſalute ſollicita.* S. Greg. Nazianz. Orat. XIV. de obitu Patris ſui Gregorii. *Nunc magis proficit nobis precibus, quam antea doctrina; quando etiam Deo propinquior eſt, poſtquam vincula depoſuit corporalia.* S. Chrys. Hom. de SS. Juventino, & Maximo: *Etenim ſicuti milites vulnera in præliis ſibi inflicta Regi monſtrantes fidenter loquuntur: ita & illi abſecta capita geſtantes, & in medium afferentes, quæcunque voluerint, apud Regem cœlorum impetrare poſſunt.* S. Hier. in Epist. de obitu Blesillæ: *Pro te Dominum rogat, mihique veniam impetrat peccatorum.* S. Leo M. Serm. I. de SS. Petro & Paulo. *Sicut nos experti ſumus, & noſtri probavere majores, credimus, atque confidimus, inter omnes labores iſtius vitæ ad obtinendam miſericordiam Dei ſemper nos ſpecialium patronorum orationibus adjuvandos.*

Quia neque voluntas, neque poteſtas eis deeſt nos adjuvandi.

713. Prob. II. Ratione, eaque duplici. I^ma^ est. Sanctis neque deest potestas nos adjuvandi, nec voluntas. Ergo orant pro nobis in particulari. P. A. Potestas ac vires non desunt, quia post coronas ac triumphos potentiores ſunt, Deoque magis conjuncti. Hinc S. Hier. in Lib. contra Vigilantium ſcribit: *Si Apoſtoli & Martyres adhuc in carne conſtituti poſſunt orare pro cæteris, quando pro ſe adhuc debent eſſe ſolliciti; quanto magis poſt coronas, victorias & triumphos? Unus homo Moyſes ſexcentis millibus armatorum impetrat a Deo veniam: & Stephanus imitator Domini ſui, & primus Martyr in Chriſto pro perſecutoribus veniam deprecatur. Et poſtquam cum Chriſto eſſe cœperint, minus valebunt?* Et S. Aug. Serm. XXIX. de Sanctis. *Si tunc opem ferre po-*

terat umbra corporis (B. Petri) *quanto magis nunc plenitudo virtutis? Si ad præsidia ſupplicantium tam potens fuit ante martyrium, quanto magis efficax poſt triumphum?* Neque voluntas deest Sanctis, quia deeſse illis nequit charitas, quæ teste Apostolo I. ad Cor. XIII. *numquam excidit;* ſed magis in cœlesti illa beatitudine perficitur, cum rationes Deum ac proximum amandi clarius a Beatis cognoscantur. Itaque si Sancti, dum in terris nobiscum versarentur, urgente charitate, paratiſsimi erant ad Deum pro nobis obsecrandum, multo magis nunc in cœlis aucto charitatis incendio id præstabunt, præsertim cum pro ſe ipsis non amplius ſint ſolliciti, ut observat S. Hier. in Lib. adv. Vigilantium: *Quapropter charitate in cœlis longe amplificata, cum nihil ſibi amplius habeant poſtulandum, toti, & ſponte noſtris miseriis consulunt.*

Et preces noſtras cognoscunt.

714. Altera ratio est. Sancti cognoscunt preces ac petitiones nostras. Ergo pro nobis orant in particulari. P. A. I. Authoritate Scripturarum. Apocal. V. dicitur: *Et viginti quatuor ſeniores ceciderunt coram Agno, habentes ſinguli Citharas, & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ ſunt orationes Sanctorum.* Ergo Sancti non ignorant in cœlis orationes piorum, quas habent ſibi commendatas, & tamquam in phialis aſservant, Deo præsentandas. Angeli, quibus ſimiles ſunt Sancti, cognoscunt, offerunt, & commendant Deo orationes hominum. Tobiæ XII. ait Angelus Raphael ad Tobiam: *Quando orabas cum lacrymis -- Ego obtuli orationem tuam Domino.* Apocal. VIII. *Et ascendit fumus incensorum de orationibus Sanctorum de manu Angeli coram Deo.* Prob. II. ex natura beatitudinis. Sancti naturaliter ſcire desiderant, quid eis a domesticis, vel clientibus commendetur. Ergo cum perfecte ſatiari debeat appetitus, alioqui Beati non forent, dicendum est, hæc a Sanctis cognosci. Prob. III. ex præstantia luminis beatifici. Lumen beatificum ſuperat omnem cognitionem ſupernaturalem vel fidei, vel prophetiæ, quæ in hac vita a Deo hominibus tribui ſolet, juxta illud S. Aug. Lib.

XXII.

XXII. de Civit. Dei Cap. XXIX. *Corde ſuo ſe dixit vidiſſe Propheta* (Eliseus) *adjuto quidem mirabiliter, nullo dubitante, divinitus. Sed quanto amplius tunc omnes munere iſto abundabunt, cum Deus erit omnia in omnibus?* Ergo cum Prophetæ in hac vita cognoverint cogitationes cordium, & res longe positas, Deo illos illuminante; multo magis Sancti, cum Christo in cœlis regnantes, cognoscent orationes nostras, & ea quæ ad ipsos pertinent. Vide Gregorium de Valentia Commentariorum Theologicorum Tomo III. Disputat. VI. Quæst. II. Puncto VII.

Quamvis modus eas cognoscendi ab Ecclesia non ſit definitus.

715. Cæterum quanam ratione Sancti preces nostras cognoscant, ab Ecclesia neutiquam definitum est. Certum est, Sanctos non ideo preces nostras cognoscere, quod omnibus illis locis, quibus invocantur, eodem tempore præsentes ſint naturali quodam modo: ſed vel ab Angelis, qui nos ubique circumstant ac comitantur, certiores de illis fiunt; vel Deo ipsis revelante eas cognoscunt: aut denique in Verbo, vel divina eſsentia velut in ſpeculo lucidiſsimo intuentur ea omnia, quæ ad proprium ſtatum, ejusque perfectionem pertinent: quæ ſententia S. Greg. M. authoritate nititur Lib. XII. Moralium Cap. XIV. dicentis: *Quæ intus omnipotentis Dei claritatem vident, nullo modo credendum eſt, quia foris ſit aliquid, quod ignorent.* Neque postulare poſsunt a nobis Novatores, ut ex Scripturis modum ostendamus, quo Beati hæc inferiora cognoscunt. Id enim a nobis præstabitur, si ipsi modum nobis prius ostenderint in ſacris litteris expreſsum, quo unio facta ſit humanæ naturæ cum divina: modum, quo Christi anima omnia videt quæcunque pertinent ad omnes homines: quo Prophetæ remota cognoscebant, aut quo Angeli in cœlis, & a nobis longe absentes, vident, quæ nobis eveniunt.

Sanctos licite & utiliter invocari, oſtenditur ex Scripturis.

716. Conclusio III. Licita, utilis, & laudabilis est Sanctorum invocatio. Prob. I. Auctoritate Scripturarum. Licita, utilis & laudabililis est Angelorum invocatio. Ergo etiam Sanctorum, cum utrique ſint amici, & domestici Dei. P. A. Genes XVIII. Abraham in

gratiam Sodomitarum invocavit Angelum. Gen. XIX. Angelos precatus est Lot, & obtinuit, ne urbs Segor igne de cœlo misso interiret. Gen. XXXII. Jacob cum Angelo luctatus, benedictionem ab eo postulavit, & obtinuit. Gen. XLVIII. v. 16. Nepotibus suis Ephraim & Manassi benedicens, ait: *Angelus, qui eruit me de cunctis malis, benedicat pueris istis: & invocetur super eos nomen meum, nomina quoque Patrum meorum Abraham, & Isaac, ut crescant in multitudinem super terram.* Tobias V. precatur, ut Angelus Domini filium comitetur, & tutetur in via. Daniel. X. ab Angelo vires sibi dari postulat, ut eum possit audire. Quin non Angeli modo invocati sunt a fidelibus in veteri Testamento, sed Sanctorum etiam merita apud Deum fuerunt commemorata. Exodi XXXII. Moyses oravit Deum: *Recordare Abraham, Isaac, & Israel, servorum tuorum.* II. Paralipom. VI. Salomon precatur: *Memento misericordiam David servi tui.* Daniel. III. Sancti tres juvenes in fornace Babylonica orarunt: *Neque auferas misericordiam tuam a nobis, propter Abraham dilectum tuum, & Isaac servum tuum, & Israel sanctum tuum.* Ubi vides, Abraham, Isaac & Jacob adhiberi tamquam intercessores apud Deum. Neque frustra apud Deum allegata fuerunt Prophetarum ac Patriarcharum merita; ait enim Deus IV. Regum XIX. *Protegam urbem hanc, & salvabo eam propter me, & propter David servum meum.*

717. Neque obest causæ nostræ, quod Sancti in veteri Testamento numquam legantur directe fuisse invocati. Scripturæ enim directæ invocationis Angelorum meminerunt, & Sanctorum merita apud Deum allegata fuisse, adeoque Sanctos indirecte invocatos esse testantur. Ratio autem cur in veteri Testamento Sancti publice & directe invocati non fuerint, duplex assignari potest. I[ma.] Quia tunc nondum erant Beati, adeoque ordinarie, & sine speciali revelatione preces ad se fusas ignorabant. II[da.] Quia cum carnales Judæi proni essent ad idololatriam, facile contingere potuisset, ut si gentis suæ Patriarchas & Prophetas directe ac publi-

ce

co invocassent, eosdem non ut amicos & servos Dei, sed omnino ut Deos colerent.

Patribus.

718. Prob. II. Authoritate Patrum. S. Irenæus Lib. V. adv. Hær. Cap. XVI. de B. Virgine Maria scribit: *Et sicut illa* (Eva) *seducta est ut effugeret Deum; sic hæc* (Maria) *suasa est obedire Deo, ut Virginis Evæ Virgo Maria fieret advocata. Et quemadmodum adstrictum est morti genus humanum per Virginem, solvatur per Virginem, æqua lance disposita.* Eusebius Lib. VI. Hist. Eccles. Cap. IV. narrat, quod S. Potamiæna Virgo & Martyr post suum obitum impetraverit conversionem Basilidi militi gentili, qui illam a petulantia plebis paulo ante defenderat. Idem Lib. XIII. Præparationis Evangel. Cap. VII. *Ad monumenta quoque illorum ascedimus, votaque ipsis facimus, tamquam viris sanctis, quorum intercessione ad Deum non parum nos juvari profitemur.* S. Hilar. in Cap. XVIII. Matth. *Angeli pusillorum præsunt fidelium orationibus. Præesse Angelos absoluta authoritas est. Salvatorum igitur per Christum orationes Angeli quotidie Deo offerunt. Ergo periculose ille contemnitur, cujus desideria ac postulationes ad æternum & invisibilem Deum ambitioso Angelorum famulatu ac ministerio pervehuntur.* S. Basil. Epist. CCV. *Secundum immaculatam fidem Christianorum, quam divinitus sumus sortiti, credo in unum Deum omnipotentem, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum. Suscipio autem SS. Apostolos, & Prophetas, & Martyres, & ad supplicationem, quæ est ad Deum, hos invoco, ut per eos, id est, per interventionem eorum propitius sit mihi misericors Deus.* Idem Hom. in XL. Martyres. *Qui aliqua premitur angustia, ad hos confugit: qui rursus lætatur, ad hos recurrit: hic ut a malis liberetur, ille ut duret in rebus lætis. Hic mulier orans pro filiis auditur: peregrinanti viro reditum incolumem; ægrotanti vero salutem implorat.* S. Greg. Naziaz. Orat. XX. de laudibus S. Basilii. *Tu vero sacrum & divinum caput e cœlo nos, quæso inspice - - - Postquam autem ex hac vita migraverimus, illinc etiam nos in tabernacula tua suscipe, ut simul viventes, & sanctam Trinitatem plenius puriusque cernen-*

nentes, desideriis nostris finem statuamus. Et Orat. XXI. de laudibus S. Athanasii. *At o charum & sacrum caput! nos desuper placidus & benignus aspicias, atque hunc populum gubernes, meque in vita teneas, gregemque meum pascas: sin autem Ecclesia bellis flagratura est, assumas, tecumque colloces.* S. Greg. Nyss. Orat. de S. Theodoro Martyre: *Nos etiam quod incolumes servati sumus, tibi acceptum referimus. Petimus autem etiam futuri temporis præsidium atque securitatem. Quod si majori etiam opus fuerit advocatione ac intercessione, fratrum tuorum Martyrum coge chorum, & cum omnibus una deprecare. Multorum Justorum preces populorum peccata dissolvant. Admone Petrum, excita Paulum, nec non Joannem Theologum ac dilectum Discipulum, ut pro Ecclesiis, quas constituerunt, solliciti sint.* S. Cyril. Jerosol. Catech. V. *Cum hoc Sacrificium offerimus, facimus mentionem etiam eorum, qui ante nos obdormierunt, primum Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, ut Deus orationibus illorum suscipiat preces nostras.* S. Ambr. Lib. de Viduis, Cap. IX. *Obsecrandi sunt Angeli pro nobis, qui nobis ad præsidium dati sunt: Martyres obsecrandi, quorum videmur nobis quoddam corporis pignore patrocinium vindicare. Possunt pro peccatis rogare nostris, qui proprio sanguine, etiamsi aliqua habuerunt peccata, laverunt; isti enim sunt Dei Martyres, nostri Præsules, speculatores vitæ actuumque nostrorum. Non erubescamus eos intercessores nostræ infirmitatis adhibere: qui & ipsi infirmitatem corporis etiam, cum viverent, cognoscebant.* S. Chrys. Hom. LXVI. ad populum Antiochenum. *Servorum Crucifixi sepulcra regiis aulis sunt clariora, non magnitudine, & ædificiorum pulchritudine, sed, quod longe majus est, convenientium studio. Nam & ipse, qui purpura indutus est* (Imperator) *accedit illa complexurus sepulcra, & fastu deposito stat Sanctis supplicaturus, ut pro se apud Deum intercedant: & scenarum fabrum, & piscatorem etiam mortuos, ut protectores orat, qui diademate redimitus incedit.* S. Aug. Tract. LXXXIV. in Joan. *Ad ipsam mensam Domini non sic Martyres commemoramus, quemadmodum & alios qui in pace*

requie-

requiescunt, ut etiam pro eis oremus, sed magis ut ipsi pro nobis, ut eorum vestigiis adhæreamus. S. Hieron. Epist. XXVII, quæ est Epitaphium Paulæ, his verbis Sanctam illam fœminam appellat: *Vale o Paula, & cultoris tui ultimam senectutem orationibus juva. Fides & opera tua Christo te sociant. Præsens, quod postulas facilius impetrabis.*

719. Prob. III. Authoritate Conciliorum. In Concilio Ephesino S. Cyril. Alexandr. in Oratione, quam habuit ipso die S. Joannis Evangelistæ ait: *Mysterium hoc aperi o Evangelista, assare etiam nunc o Beate Joannes! Ecce tantus hic Pastorum cœtus ad te venit: remove nobis lapidem, sicut B. Jacob Pastoribus: resera nobis puteum vitæ.* In Chalcedonensi Act. II. Patres conclamarunt: *Flavianus post mortem vivit: Martyr pro nobis oret.* Ergo temporibus Concilii Chalcedonensis receptissima erat in Ecclesia consuetudo invocandi Sanctos, alias in publicam illam exclamationem non erupissent Concilii Patres. Ergo invocatio Sanctorum non est superstitiosa, aut Christo injuriosa. Si enim Ecclesia jam illo tempore in idololatriam lapsa esset, qua fronte Protestantes dicere possent, se reverenter suscipere prima quatuor Concilia, nempe Nicænum I. CPolitanum I. Ephesinum, & Chalcedonense? Episcopi Europæ in Epist. ad Leonem Augustum, quæ habetur Parte III. Concilii Chalcedonensis, de S. Proterio Martyre, ab Eutychianis Alexandriæ in odium fidei occiso, ita scribunt: *Sanctissimum quidem Proterium in ordine & choro Sanctorum Martyrum ponimus, & ejus intercessionibus misericordem & propitium Deum nobis fieri postulamus.* Nicænum II. in fine Actionis VI. ita habet: *Cum timore Dei omnia agamus, postulantes intercessiones incontaminatæ Deiparæ, & semper Virginis Dominæ nostræ Mariæ: item Sanctorum Angelorum, omniumque Sanctorum, salutantes venerandas illorum reliquias, ut nos sanctitudinis eorum fiamus participes.* Tridentini Concilii doctrinam exhibuimus Num. 710.

Conciliis.

Ratione. 720. Prob. IV. Ratione. Sanctorum invocatio Deo grata est & accepta. Ergo honesta est & licita. P. A. Imo. Deus quædam mortalibus concedere noluit, nisi Sanctis, amicis suis, intercedentibus. Sic Abimelech ad Abrahamum missus est, ut illo deprecante delicti veniam obtineret Genes. XX. v. 7. *Orabit pro te, & vives.* v. 17. *Orante autem Abraham, sanavit Deus Abimelech, & uxorem.* Eliphaz Themanites ejusque socii intellexerunt, iram divinam, quam imperitis sermonibus provocaverant, precibus Jobi mitigandam esse. Job. XLII. v. 8. *Job autem servus meus orabit pro vobis: faciem ejus suspiciam, ut non vobis imputetur stultitia.* IIdo. Deus innumera patravit miracula, quibus invocationem Sanctorum acceptam sibi esse ostendit. Ergo illa esse nequit illicita, aut superstitiosa. Consecutio est certa; Deus enim, qui solus patrat miracula, prodigiis confirmare non potest rem sibi invisam, ac superstitiosam, quin ipse in errorem nos impellat, quod nefas est de Deo cogitare. Antecedens est ita certum, ut nemo sanæ mentis, qui frontem omnem non omnino exuit, de illius veritate ambigere queat. S. Aug. testis de visu, Lib. IX. Confessionum Cap. VII. narrat miracula a Deo patrata, dum Mediolani inventa fuerunt corpora. SS. MM. Gervasii & Protasii. De prodigiis ad invocationem S. Stephani Protomartyris in Africa patratis idem S. Doctor Lib. XXII. de Civit. Dei Cap. VIII. scribit: *Si miracula sanitatum, ut alia taceam, ea tantummodo velim scribere, quæ per hunc Martyrem gloriosissimum Stephanum facta sunt in colonia Calamensi, & in nostra, plurimi conficiendi sunt libri: nec tamen omnia colligi poterunt, sed tantum de quibus libelli dati sunt, qui recitarentur in populis. Id namque fieri voluimus, cum videremus antiquis similia divinarum virtutum signa etiam nostris temporibus frequentari.* Theodoretus Orat. VIII. contra Gentiles: *Quod autem compotes illorum fiant, qui cum fide postulant, palam testantur illorum donaria, curationem indicantia. Nam alii oculorum, alii pedum, alii manuum effigies offerunt: & has nonnulli*

ex

ex auro; alii ex ære fabricatas. Hæc autem proposita morborum depulsionem indicant, cui testificandæ, ab iis qui sanitatem recuperarunt, monimenti loco sunt appensa. Ea porro sepultorum virtutem prædicant: & eorum virtus ipsorum Deum verum Deum esse demonstrat. Miraculorum sæpissime meminerunt alii Patres, Eusebius pasſim in Hist. Eccles. S. Hilarius in libro contra Constantium, S. Ambr. S. Hier. S. Greg. Nazianz. S. Basil. S. Greg. M. Sulpitius Severus in Vita S. Martini, aliique Historici gravisſimi, sæpe testes non de auditu tantum, verum etiam de visu, quorum authoritatem absque insignis impudentiæ nota nemini rejicere fas est.

721. Prob. V. gemina, eaque invicta paritate. I^ma^ est. Licite, honeste atque utiliter invocantur Aulici ac Ministri alicujus Principis, ut in causa temporali nobis patrocinentur, eaque quæ petimus, a Principe nobis impetrent, quin idcirco Principi inferatur injuria. Ergo etiam licite, honeste atque utiliter invocamus Sanctos cum Christo in cœlis regnantes, amicos Dei, & cœlestis aulæ Principes, ut potenti suo patrocinio pro nobis apud Deum intercedant, donaque gratiæ, sanitatem corporis, aut alia quæ desideramus beneficia supplices nobis impetrent; quin propterea Christo irrogetur injuria. II. Licite, honeste, atque utiliter invocamus Sanctos piosque homines adhuc viventes, ut suis apud Deum precibus nos adjuvent. Ergo multo magis Sanctos in cœlis regnantes. P. C. Si Sanctorum cum Christo regnantium invocatio foret illicita, tunc ideo, quia illi nolunt, aut non posſunt invocantibus opitulari: quia eorum preces non cognoscunt, aut quia eorum invocatio injuriam infert Christo mediatori; vel denique quia repugnat mandato ac voluntati Dei. Atqui Sancti volunt, posſuntque invocantibus opitulari, precesque nostras cognoscunt, ut Conclusione II. ostendimus: eorum invocatio tam parum injuriosa est mediatori Christo, quam invocatio Sanctorum adhuc viventium; nullusque ostendi potest Scripturæ locus, qui invocationem Sanctorum in cœlis regnantium prohibeat. Ergo.

Ac paritate.

Argu-

Argumenta contraria refutantur.

Sanctos pro nobis in particulari non orare, neque ex Scripturis.

722. Objic. I. contra II. Conclusionem, Authoritas Scripturarum. III. Reg. VIII. dicitur: *Tu nosti solus cor omnium filiorum hominum.* II. Jobi XIV. *Sive nobiles fuerint filii ejus, sive ignobiles, non intelliget.* III. Ecclesiastis IX. *Viventes sciunt se esse morituros, mortui vero nihil noverunt amplius.* IV. Isaiæ LXIII. *Tu enim Pater noster, & Abraham nescivit nos, & Israel ignoravit nos.* V. IV. Reg. XXII. dictum est a Deo Josiæ Regi: *Colligam te ad patres tuos, ut non videant oculi tui omnia mala, quæ inducturus sum per locum istum.* Ergo Sancti non cognoscunt preces nostras, neque pro nobis orant in particulari. R. N. C. Quamvis Sancti non cognoscerent preces nostras, possent tamen orare pro omnibus illis speciatim, qui ipsos invocaverint. At falsum est & illud, quod Sancti preces nostras non cognoscant. Ad I. itaque R, Sanctos non eo modo cognoscere preces nostras, quo Deus, nimirum naturaliter & propria virtute, sed ex manifestatione Dei. Ad II. Sermo ibi est de homine carnali, qui in hac vita valde sollicitus fuit, ut honores & divitias filiis post mortem suam relinquendas augeret. Hanc sollicitudinem neutiquam illi profuturam esse in altera vita ait S. Job, quia nesciet quid de filiis agatur, quove in statu sint. Ita S. Greg. M. Lib. XII. Moral. Cap. XIV. Ad III. Sensus illius loci est. Viventes, quia sciunt se morituros, possunt agere pœnitentiam, & prospicere sibi de remedio salutis, ne æternum pereant: At mortui, qui in hac vita pœnitentiam neglexerunt, nihil amplius noverunt, quod ipsis prodesse valeat, quia post mortem nullus datur pœnitentiæ locus. Ad IV. locus ille, teste S. Hier. exponendus est de cognitione approbativa, ita ut sensus sit: Abraham & Jacob non agnoscunt nos amplius pro filiis suis, propter peccata nostra. Præterea quamvis Abraham, Jacob, aliique Sancti veteris Testamenti in limbo existentes, ignoraverint ea quæ in terris agebantur; minime sequitur ea pariter ignorari a Sanctis cum Christo regnantibus:

illi

illi enim beatitudinem nondum erant adepti, ad quam pertinet ea rescire quæ faciunt ad honorem & gloriam beati. Ad V. R. ex eo loco id ſolum inferri, quod mortui naturaliter nesciant, quæ aguntur in terris: aut si ex revelatione Dei cognoscant, longe æquiori animo ferre amicorum & propinquorum miserias ac calamitates.

Neque ex Patribus evincitur.

723. Obj. II. Authoritas Patrum. Origenes Hom. II. in Epist. ad Romanos ſcribit: *Si extra corpus positi, vel Sancti qui in Christo ſunt, agunt aliquid, & laborant pro nobis, ad ſimilitudinem Angelorum, qui ſalutis noſtræ miniſteria procurant, - - - habeatur hoc quoque inter occulta Dei, neque chartulæ committenda myſteria.* S. Gregor. Nazianz. in Oratione de laudibus Gorgoniæ ſororis ſuæ ait: *Si tibi aliqua ſermonis noſtri eſt ratio, & hoc ſanctis animis a Deo munus, ut talia ſentiant, ſuscipe hanc noſtram orationem, multorum epitaphiorum loco.* Ergo dubitavit, num Sancti preces nostras cognoscant. III. S. Aug. Lib. de Cura pro mortuis, Cap. XIII. *Si parentes non interſunt, qui ſunt alii mortuorum, qui noverint quid agamus, quidve patiamur? Isaias Propheta dicit: Abraham nos neſcivit, & Iſrael ignoravit nos.* R. ad I. Origenem non dubitaſse, utrum Sancti pro nobis intercedant; ſed an pro nobis laborent Angelorum instar, hoc est, utrum nos adjuvent degendo nobiscum in terris, nobisque adhærendo, ut Angeli, quibus nostri custodia a Deo est demandata. Cæterum Sanctos pro nobis orare diserte docet Origenes Lib. VIII. contra Celsum, Hom. III. in Cantica, & Hom. I. in Ezechielem. Ad II. N. C. Particula *ſi* plerumque non est dubitantis, ſed confirmantis potius, & certo rem aſseverantis, ut observat S. Chrys. Hom. II. in Epistolam II. ad Thessal. explicans illa verba Apostoli Cap. I. v. 6. *Si tamen juſtum eſt apud Deum, retribuere tribulationem iis qui vos tribulant; & vobis, qui tribulamini, requiem nobiscum in revelatione Domini Jeſu de cœlo cum Angelis virtutis ejus.* Ad III. S. Aug. l. c. id unum aſserit, mortuos non versari nobiscum, nec humanis rebus intereſ-

teresse humano modo, colloquendo scilicet nobiscum, & familiariter congrediendo, quod exemplo matris suæ Monicæ jam defunctæ comprobat. Quod vero Sancti Deo revelante cognoscant quæ hic aguntur, quodque virtute divina possint huc venire, ac nobis opem ferre, nusquam ambigebat; scribit enim Libro cit. Cap. XVI. *Non igitur ideo putandum est vivorum rebus quoslibet interesse posse defunctos, quoniam quibusdam sanandis vel adjuvandis Martyres absunt: sed ideo potius intelligendum est, quod per divinam potentiam Martyres vivorum rebus intersunt, quoniam defuncti per naturam propriam vivorum rebus interesse non possunt.*

Protestantes frustra contra SS. invocationem objiciunt exemplum Christi.

724. Obj. III. contra III. Conclusionem, Exemplum Christi. Christus Matth. VI. v. 9. docens nos quem invocare debeamus, non Angelum, Patriarchas aut Prophetas mortuos, sed Patrem cœlestem invocare nos jussit. *Sic ergo orabitis: Pater noster, qui es in cœlis.* II. Christus non Angelos aut Sanctos, sed Patrem compellavit. Joan. XII. *Pater clarifica me.* Joan. XVII. *Pater venit hora &c.* Ergo Christus & verbo & exemplo docuit invocationem Sanctorum esse illicitam. R. Imo. Ergo cum Christus solum Patrem invocare nos docuerit, nemini fas erit invocare Filium, aut Spiritum Sanctum? R. II. N. C. Christus non tam admonere voluit Apostolos de eo, qui orandus est, sed de modo orandi, sive de iis rebus quæ a Deo petendæ sunt: de his enim ambigebant Apostoli, cum dicerent Lucæ XI. *Domine, doce nos orare.* Ad II. R. Imo. Ergo illicitum etiam erit suffragia viventium exquirere? R. II. N. C. Mediator Dei & hominum, Filius æterno Patri acceptissimus, Rex Angelorum & Sanctorum nullius intercessione indigebat: hinc neminem invocare potuit, præter Deum, ob excellentiam suam, qua creaturas omnes longissime superabat. At longe dispar est ratio creaturæ puræ.

Silentium Apostolorum.

725. Obj. IV. Silentium Apostolorum. Apostoli in suis scriptis non meminerunt invocationis Sanctorum; ac Paulus præcipue totus in eo est, ut Christum sede-

re

re ad dexteram Dei ostendat, & pro nobis orare, nulla facta mentione Sanctorum. Ergo invocatio Sanctorum non est licita, aut utilis. *Conf.* Probari non potest, quod Ecclesia temporibus Apostolorum usurpaverit Sanctorum invocationem. Ergo illa est ab Apostolica institutione aliena. R. I^mo. Apostoli in suis scriptis meminerunt invocationis Sanctorum, tum quia preces viventium implorarunt, I. ad Thessal. V. *Fratres orate pro nobis:* tum quia docuerunt Sanctos pro nobis orare. Sic Apocal. V. v. 8. refert S. Joannes, seniores XXIV. cecidisse coram Agno, habentes phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes Sanctorum. Et Princeps Apostolorum II. Petri I. v. 15. pollicitus est: *Dabo autem operam & frequenter habere vos post obitum meum, ut horum memoriam faciatis*, nimirum intercedendo pro vobis apud Deum. B. Paulum quod attinet, cum Sanctorum intercessio non aliunde vim atque efficaciam habeat, quam ex meritis Christi, non expediebat Sanctos ab illo nominari: quia proposuerat sibi Apostolus ostendere Gentibus & Judæis universalem Redemptorem, ac Summum Sacerdotem, qui pro omnibus intercedat, pro ipso autem nemo. R. II. O. A. N. C. Multa ipsi Protestantes tamquam utilia, vel necessaria observant, quorum nulla, aut obscura prorsus in scriptis Apostolicis fit mentio: nimirum baptizant parvulos, pronuntiant consueta verba: *Ego te baptizo in nomine Patris &c.* diem Dominicam, ac plura festa Domini celebrant. Ad *conf.* T. A. N. C. Apostoli & Episcopi tunc temporis magis erant solliciti, ut multos ad Christi fidem perducerent, atque ad Martyrium præpararent, quam ut multos libros conscriberent. Præterea non omnia quæ Apostoli tradiderunt, chartis sunt consignata: primisque illis temporibus Ecclesia conabatur magis cultum & adorationem Jesu Christi promovere, quam aliorum Sanctorum venerationem.

Authoritatem Patrum.

726. Obj. V. Authoritas Patrum. S. Ignatius Martyr Epist. ad Philadephios scribit: *Vos Virgines in vestris orationibus solum Dominum Christum, & Patrem*

Domi-

Domini Christi ante oculos habete. II. Origenes Lib. VIII. contra Celsum. *Quippe solus est orandus supremus Deus: sed & Unigenitus ejus orandus, ac primogenitus omnis creaturæ, hoc est, Verbum Dei.* III. Tertull. Lib. IV. contra Marcionem: *Qui alium invocot, quam verum Deum, non orat, sed blasphemat.* Et in Apologetico Cap. XXX. *Ab alio orare non possum, quam a quo sciam me omnia consecuturum, quoniam & ipse est, qui solus præstat.* IV. S. Irenæus Lib. II. adv. Hær. Cap. LVII. *Ecclesia in invocationibus Angelicis nihil facit, sed omnem orationem dirigit ad Dominum.* V. Lactantius Lib. II. Institut. divin. Cap. XVIII. *Manifestum est, eos qui vel mortuis supplicant, vel terram venerantur, impietatis sceleris sui supplicia pensuros.* VI. S. Ambr. Comment. in Epist. ad Rom. *Ad Deum promerendum suffragatore opus non est.* VII. S. Chrys. in Hom. de profectu Evangelii scribit: *Cæterum non opus tibi patronis apud Deum, neque multo discursu, ut blandiare aliis; sed licet solus sis, patronoque careas, & per temetipsum Deum preceris, omnino tamen voti compos eris. Neque enim tam facile Deus annuit, cum alii pro nobis orant, ut cum ipsimet oramus, etiamsi plurimis plenissimi malis.* VIII. Patres Carthaginensis III. Concilii Can. XXIII. statuerunt: *Cum altari assistitur, semper ad Patrem dirigatur oratio.* Ergo Patres illi damnarunt invocationem Sanctorum. R. ad I. Sententia ista in germana Epistolarum illarum editione, quæ priori sæculo e Florentino codice est extracta, non occurrit: nec in vetusta latina, quæ ad verbum illi respondet. Deinde quamvis germanam esse periocham hanc Ignatii velimus, nihil ad rem facit. Per verba enim illa sicut non rejicitur adoratio Spiritus Sancti, atque invocatio viventium: ita neque invocatio Sanctorum cum Christo regnantium reprobatur. Intelligenda itaque sunt illa de Christo velut principali mediatore, ac de æterno Patre summo Bono, ac rerum omnium principio, cultu latriæ adorandis. Ad II. Origenes preces Angelis offerendas negat, quæ uni Deo conveniunt, vel quæ ad ipsos ut ad mino-

minores quosdam Deos dirigantur: at certos quosdam eis exhiberi cultus, certasque fundi precationes permittit, naturæ eorum creatæ convenientes, & diversi generis ab illis, quibus Deo per Filium ejus ſupplicatur, ut ipse Origenes Lib. VIII. contra Celsum mentem ſuam explicat. Non ergo precationem Angelis oblatam, ſed precationis modum damnat. Ad III. Tertul. Lib. IV. contra Marcionem, & in Apologetico loquitur de falsis Diis Gentilium, a quibus cum nullum ſperent auxilium Christiani, eos ait ad unum ſummum Deum confugere, qui ſolus primario ac principaliter auxiliari potest. Jam vero locum hunc non adversari invocationi Sanctorum, patet ex eo, quia Catholici uno ore fatentur, interceſsiones Sanctorum vim omnem ac robur accipere a meritis Christi. Ad IV. S. Irenæus l. c. agit contra illos, qui in nomine dæmoniorum jactabant patrata fuiſse miracula: aitque Christianos, non per magicas incantationes, ſed per invocationem Domini miracula patrare, ad quem ultimato preces dirigunt, quando Sanctos invocant, Ad V. R. Lactantium loqui de cultu ſuperstitioso, atque idololatrico, ut manifeste colligitur ex toto illo capite. Ad VI. Author Commentariorum in Epistolas Paulinas non est S. Ambrosius, ſed Hilarius Sardus, Ambrosiaster dictus, qui contra Ethnicos Philosophos contendit, Angelos Cœlorum motores adorandos non eſse cultu latriæ. Ad VII. S. Chrysostomus agit de iis, qui preces viventium implorant, ipsi vero pro ſe orationem negligunt, quasi aliorum precibus in cœlum ſublevandi, absque proprio conatu & incommodo. His merito anteponit eos, qui pro ſe orant, & ſimul aliorum preces implorant, tum alibi, tum etiam Hom. I. in Epist. I. ad Theſsalonic. *His itaque cognitis, nec Sanctorum preces contemnamus, neque totum in illas projiciamus.* Ad VIII. R. Imo. Ergo neque ad Filium, neque ad Spiritum Sanctum oratio dirigi poterit? R. IIdo. N. C. Carthaginense Concilium non prohibet, ne umquam fideles preces ſuas dirigant ad Sanctos; ſed tantum præcipit Sacerdotibus, ut orationes in Miſsa recitari ſolitas

tas dirigant ad Patrem. Cui mori etiamnum insistit Ecclesia Catholica, quæ orationes ſuas in Miſsa & Breviario, quia Sacrificium Miſsæ, & Horæ Canonicæ ex fine ſuo eſsentiali ac primario ordinantur ad laudem Dei, atque ad implorandum ejus auxilium, dirigit ad Deum Patrem per Jesum Christum Dominum nostrum.

Novitatem doctrinæ. 727. Obj. VI. Novitas doctrinæ. Primis tribus ſæculis, quibus purior in Ecclesia vigebat doctrina, non usurpabatur a Christianis Sanctorum invocatio; ſed primum quarto ſæculo ad finem vergente introducta fuit ex privatis Monachorum devotionibus a Basilio, Gregorio Nazianzeno, Nyſseno, & Hieronymo. Ergo. II. Pleraque testimonia Patrum desumpta ſunt ex illorum Orationibus Panegyricis, quas declamatoriis floſculis; & Rhetoricis apostrophis ita exornarunt, ut opinionem de invocatione Sanctorum, tamquam publicum dogma in immensum exaggerarent. III. Patres IV. & V. ſæculi ceſserunt inveteratæ jam opinioni, ac tolerandum ſibi eſse existimarunt quod corrigere non poterant; alii vero affectui ſuo nimium indulserunt, ſicque in turpem hunc errorem prolapsi ſunt, gravia illa rationum momenta non ponderantes, quæ Sanctorum invocationem turpiſsimæ idololatriæ ream evincunt. R. ad I. N. A. Irenæus, Origenes, Cyprianus, Eusebius, longe ante Basilium, ea ſcripsere, ex quibus manifeste evincitur, Sanctorum invocationem licitam atque utilem eſse. Hinc ipsi Centuriatores Magdeburgici Centuria III. Cap. IV. ſcripsere: *Videas in Doctorum hujus tertii ſæculi ſcriptis non obscura veſtigia invocationis Sanctorum.* Quod si Patres IV. ſæculi novam doctrinam circa invocationem Sanctorum in Ecclesiam induxiſsent, eo præcipue tempore, quo plurimi dabantur Episcopi, divinis humanisque litteris exculti, ut eorum libri testantur, nullusne adversus hanc novitatem arma ſumpsiſset, nullusne errorem tam noxium impugnaſset? Cur Vigilantius initio ſæculi V. ſtatim atque in aciem prodiit, communi Episcoporum & Catholicæ plebis consensu proscriptus est? Cur Hieronymum Apostolicæ doctrinæ vindicem tota celebravit Ecclesia? Quis ſanæ

men-

mentis vel ſuspicare poterit de Basilio, Nazianzeno, Nyſseno, Hieronymo, viris doctiſsimis atque eximia vitæ ſanctimonia conspicuis, eos Ecclesiæ doctrinam fœdiſsimo errore corrupiſse? Cur nostris etiam temporibus Græci Schismatici, Latinæ Ecclesiæ infensiſsimi, pari ſtudio Sanctorum invocationem tuentur; ſiquidem illa divinis litteris atque antiquiſsimorum Patrum institutis adversatur? Ad II. R. futilem prorsus ac inanem eſse hanc exceptionem, qua omnia Patrum dicta facillime eludi poſsent. Quis enim dicat, Patres orationes ſuas Panegyricas inquinaſse mendaciis, erroribus, atque impia doctrina, quæ injuriam Christo mediatori inferat, ac fidelium animos ab eo avellat? Nonne Ariani & Sociniani respondere poſsent clariſsimos Patrum textus proferentibus, quibus Christo Divinitas aſseritur, meras eſse Rhetoricas figuras? Ad III. N. A. Patres, Apostolicæ doctrinæ tenaciſsimi, pro conservanda fidei puritate millies mortem obire ſatius duxiſsent, quam errori & idololatriæ consentire: eaque constantia doctrinæ huic restitiſsent, ſiquidem erroneam putaſsent, qua Arianæ perfidiæ, aut corruptis Fidelium moribus obstiterunt. Quod si Patres IV. Sæculi affectui ſuo nimium indulsere, atque in gravem errorem lapsi ſunt, frustra Protestantes quatuor prima Concilia Oecumenica venerari ſe, ac reverenter ſuscipere profitentur, quæ conflata fuere ex Episcopis infidelibus, atque apertis idololatriæ fautoribus. Rationum momenta quod attinet, quibus Sanctorum invocationem everti Protestantes gloriantur, quærimus, num Patres ea adverterint, an ſecus? Si primum; certe ea exigui ponderis eſse ipso facto demonstrarunt, quod illis nihil omnino detulerint, nec mentem idcirco mutarint: Si alterum; ea frivola omnino atque inepta eſse oportet, quod præstantiſsima Patrum illorum ingenia effugerint. Vide J o a n n i s S c h e f f m a c h e r Epistolam Polemicam de Sanctorum invocatione, ad Senatorem Argentoratensem.

728. D i c e s. Ipsi Patres judicarunt, invocationem ac cultum Sanctorum ſuperstitione non vacare. Ergo di-

dicendum est eos dissimulasse, quod corrigere non poterant. P. A. Thodoretus Lib. VIII. de curandis Græcorum affectionibus scribit: *Suos mortuos Dominus Deus noster in Templa pro Diis vestris induxit; ac illos quidem cassos gloria, vanosque reddidit, suis autem Martyribus honorem illorum dedit. Pro Pandiis enim, Diasiisque, ac Dionysiis, hoc est, Jovis, Liberique Patris solemnitatibus, Petro, Paulo, Thomæ, Sergio, Marcello &c. aliisque Sanctis Martyribus solemnitates populari epulo peraguntur.* Ergo. R. N. A. Ad *prob.* C. A. N. C. Theodoretus per ea verba id tantum significat, gloriam Deorum translatam esse in Martyres, quia templa, & festa Deorum conversa sunt in Templa & festa Martyrum; quin tamen illi haberentur a fidelibus ut Dii, sicut Jupiter & Liber a Gentilibus.

Praxim antiquæ Ecclesiæ. 729. Obj. VII. Praxis antiquæ Ecclesiæ. Sæculo IV. & V. non invocabantur alii Sancti, quam Martyres. Ergo saltem invocatio aliorum Sanctorum non est consentanea menti primitivæ Ecclesiæ. R. N. A. Invocatio B. Mariæ Virginis primis jam sæculis usurpata est, ut patet ex antiquissimis Liturgiis, & scriptis Patrum. Sæculo IV. constat in ejus honorem Basilicas fuisse constructas, ut v. g. Liberiana Romæ, & principalis Ephesi. Eodem sæculo IV. Confessores, sive illos, qui post virtutum heroicarum exercitium in pace mortui fuerunt, invocatos a Fidelibus fuisse, eruditissime ostendit Benedictus XIV, seu Prosper Lambertinus in præclaro suo opere de Servorum Dei Beatificatione, & Canonizatione, Lib. I. Cap. V. Atque in Oriente quidem Antonium, Hilarionem, Ephrem, Athanasium, Basilium, Nazianzenum; in Occidente vero Martinum Turonensem, & Hilarium Pictaviensem. Quamvis autem monumenta Ecclesiastica trium primorum Ecclesiæ sæculorum sileant, & Confessoribus publicus cultus primum sæculo IV. deferri cœperit, notabiliter idcirco immutata non fuit Ecclesiæ disciplina circa invocationem Sanctorum; rationes quippe a Protestantibus allatæ, si quid roboris haberent, æque pugnarent contra invocationem & cultum Martyrum, ac Confessorum.

730. Obj. VIII. Incertitudo miraculorum. Miracula per invocationem Sanctorum patrata, non fuerunt vera miracula, sed dæmonum præstigiæ, vel talia quæ a dæmone patrari potuerunt. Ergo solidum argumentum ex illis peti nequit. *Conf.* Saltem miraculorum illorum omnimodam non habemus certitudinem: certi enim non sumus, illa fuisse vera miracula: Patres deceptos non fuisse, aut decipere noluisse. Ergo. R. N. A. Hac in re Protestantes imitari videntur perfidos Judæos, qui visis Christi miraculis dicebant, eumdem in Beelzebub Principe dæmoniorum ejicere dæmonia: quam ipsam crambem recoquebant Ariani, Vigilantiani, aliique sectarii. Miracula ad invocationem Sanctorum patrata, vera fuisse miracula, constat I. ex testimonio totius antiquitatis. II. Ex ipsa operum magnitudine & soliditate; dæmon enim non potest mortuos ad vitam revocare, surdis auditum, visum cæcis, mutis vocem, ingressum claudis restituere, ut per Sanctorum invocationem factum fuisse comperimus. Neque diaboli præstigiæ longo perdurant tempore, sed facile evanescunt. III. Ex testimonio Patrum, gravissimorumque authorum, qui ea vel propriis oculis usurparunt, vel ab iis qui viderant, acceperunt. Profecto gravissimi illi viri tam fatui non erant, ut præstigias dæmonum pro veris miraculis venerarentur: neque tam stolidi, ut imposturas, si quæ intercessissent, deprehendere non potuerint, donec venirent aliquot Apostatæ libidinibus infames, qui fraudes retegerent. Vide Leonardi Lessii Disputationem de Antichristo. Ad *conf.* D. A. Non habemus omnimodam certitudinem metaphysicam vel physicam, quæ excludat omne dubium etiam imprudens, C. A. Non habemus certitudinem stricte moralem, quæ excludat omne dubium prudens, N. A. & Consec. Quemadmodum sufficiebat certitudo moralis stricte talis de veritate miraculorum, quæ Christus & Apostoli patraverant, ut Judæi obligarentur ad fidem Christianam amplectendam: ita etiam sufficit certitudo moralis stricte talis de veritate miraculorum, quæ Deus per invocationem Sanctorum

Incertitudinem miraculorum

 patrat,

patrat, ut illa ab omni erroris ſuſpicione liberetur, & Deo grata eſse oſtendatur.

Impietatem hujus invocationis.

731. Objic. IX. Impietas invocationis Sanctorum. Invocatio Sanctorum injuriam infert Chriſto. Ergo eſt impia. P. A. Chriſtus ſolus eſt mediator Deum inter & hominem. Nam I. ad Timoth. II. dicitur: *Unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum homo Chriſtus Jeſus.* Ergo injuriam Chriſto infert, quicunque per Sanctos ad Deum accedit. *Conf.* Chriſtus vult, non ut in hominibus, ſed ut in ſuis meritis omnem fiduciam ponamus, juxta illud Jerem. XVII. *Maledictus homo, qui confidit in homine.* Et ad Hebr. IV. *Adeamus cum fiducia ad thronum gratiæ.* R. I$^{mo.}$ Si omnis invocatio alterius, qui Chriſtus non eſt, injuriam infert Chriſto, expeti non poterunt orationes vivorum. Atque hæc retorſio omnino invicta eſt, qua Proteſtanticum hoc argumentum penitus ſubruitur. R. II. N. A. Ad *prob.* D. A. Chriſtus ſolus eſt mediator primarius, qui altero mediatore non indiget, C. A. Eſt ita mediator, ut Sanctis mediatoris ſecundarii ac ſubordinati nomen non conveniat, N. A. & Conſec. Triplici de cauſa Chriſtus dicitur unus & ſolus mediator. I. Per modum redemptionis, quia ſolus ſemetipſum dedit redemptionem pro nobis. II. Mediator eſt non tantum ratione officii, quia Deum homini conciliat; ſed etiam ratione naturæ, quia eſt medius inter Deum & hominem, cum ipſe & Deus ſimul & homo ſit: id quod erat neceſsarium ad reconciliandum hominem Deo. III. Quia ſolus Chriſtus ita eſt mediator omnium hominum, ut ipſe nullo indigeat mediatore. Contra Sancti dicuntur a nobis mediatores, non quod eos fungi dicamus vice Chriſti, aut adjuvare mediationem & interceſsionem Chriſti infinite ex ſe ſufficientem; ſed quia tamquam advocati ſecundarii, ac Chriſto ſubordinati, adjuvant nos potenti ſua interceſsione, quæ omnem vim ſuam habet ex meritis Chriſti, impetrando a Chriſto, ut merita illius nobis applicentur in ordine ad conſequenda beneficia quæ petimus. Præterea longe alium modum pro nobis intercedendi in Sanctis admittimus,

quam

quam in Christo. Christus qua homo, subsistens subsistentia Verbi, (ut Deus enim, sive sola natura divina, intercedere & mediare non potest) authoritate se interponit, exhibens sua merita, quibus nihil denegari potest: Sancti autem in cœlo, uti & in hac vita existentes, more supplicum per Christum, & a Christo rogant, non tam sua, quam Christi merita allegantes; horumque intercessio, absolute loquendo, potest non exaudiri. Quamvis autem Christus in Scripturis vocetur mediator, idcirco non evincitur, nomen hoc in sensu minus stricto, a nobis superius assignato, Sanctis tribui non posse, cum id ipsum de Moyse Scriptura doceat Deuter. V. *Ego sequester, & medius fui inter Deum & vos tempore illo.* Ad Galat. III. *Lex - - ordinata per Angelos in manu mediatoris:* Et multi vocentur boni, veraces, Magistri, lux mundi &c. licet hæc nomina in Scripturis Christo tribuantur. Ad *conf.* R. retorquendo ut prius. Ergo viventium preces implorare non licebit? R. H. D. A. Christus vult, ut fiduciam non ponamus in hominibus, tamquam authoribus gratiarum, & salutis, C. A. Tamquam amicis Dei, mediatoribus secundariis, ac Christo subordinatis, & intercessoribus Deo valde gratis, N. A. & Consec. Jeremias eos pronuntiat maledictos, qui in homine ultimato confidunt, tamquam unico authore bonorum, quæ ab illo sperant, ac si ille, sine Deo, satis virium haberet ad opitulandum: quod certe Catholici minime faciunt, Sanctos invocando. Vide Card. Bellarm. Lib. I. de Ecclesia triumphante. Cap. XX. Natalem Alexandr. Dissert. XXV. Hist. Eccl. Sæc. V. Quæst. II. Art. II.

732. Dices I. S. Aug. Lib. II. contra Parmenianum Cap. VIII. scribit: *Si esset mediator Paulus, essent utique & cæteri Coapostoli ejus, ac sic multi mediatores essent: nec ipsi Paulo constaret ratio qua dixerat, Unus Deus, unus & mediator Dei & hominum.* Ergo juxta Augustinum Sancti dici nequeunt mediatores. R. C. A. N. C. S. Augustinus l. c. agit contra Donatistas, qui Sacerdotes & Episcopos ita mediatores esse inter populum

pulum & Deum volebant, ut orationes populi accessum habere non possent ad Deum, si Sacerdos, vel Episcopus pravæ vitæ fuissent. Ideo Augustinus plebem jussit esse securam, sive a bono, sive a malo ministro Sacramenta accipiat; cum unus tantum sit mediator Dei & hominum principalis, non Paulus, non Apostoli; sed Christus Jesus, qui pro omnibus interpellat, pro ipso autem nullus.

733. Dices II. Catholici invocant Sanctos, ut mediatores primarios. Ergo Christo injuriam inferunt. P. A. I^mo. Multi beneficia a Sanctis petunt, non a Christo. Ergo Sanctos invocant ut mediatores primarios, præterito Christo. II. Sancti, quo probitate illustriores fuere, eo frequentius a Catholicis invocantur. Ergo Catholici fiduciam ponunt in meritis Sanctorum, non vero in meritis Christi, P. C. Si fiduciam ponerent in meritis Christi, Sanctos vel æqualiter invocarent, vel solum Christum. Ergo, R. N. A. Ad I^mam. *prob.* D. A. Ita tamen ut etiam tunc, quando a Sanctis petunt, preces suas primario ad Deum dirigant, sperentque per Christum, intervenientibus etiam Sanctorum meritis, se ea consecuturos quæ petunt, C. A. Aliter, N. A. & Consec. Cum Sancti propria authoritate nulla nobis dona conferre possint, preces, quibus Sanctos invocamus, ad Deum dirigimus, eique nos supplices sistimus, ut per Christum nos dignetur exaudire; Sanctos vero precamur, ut coram Deo pro nobis se supplices sistant, preces nostras suis jungant; ac per merita Christi, atque etiam propria, quæ sunt fructus meritorum Christi, ea nobis a Deo impetrent, quæ petimus. Ad II^dam. *prob.* C. A. N. C. Ad hujus *prob.* N. A. Sancti quo magis virtutibus eminuerunt, eo gratiores Deo sunt, faciliusque gratias a Deo nobis impetrant. Atque hæc ipsissima est ratio, ob quam Sanctorum hominum adhuc viventium preces ferventius imploramus, quam aliorum, qui mediocriter tantum in schola virtutis profecerunt.

734. Dices III. Qui invocant Sanctos, credunt in illos; ait enim Apostolus ad Rom. X. *Quomodo in-*

voca-

vocabunt, in quem non crediderunt? Sed qui credunt in illos, injuriam faciunt Deo, in quem ſolum credendum est. Ergo qui invocant Sanctos, injuriam faciunt Deo. R. Imo. Ergo viventium preces absque Dei injuria implorari non poterunt? R. IIdo. D. M. Credunt in illos tamquam amicos Dei, C. M. Tamquam in Deos, vel authores ſalutis, & bonorum omnium, de quo ſolo l. c. loquitur Apostolus, N. M. Et ſic dist. minore, N. C. Credere aliquem, ac credere in aliquem apud Hebræos idem ſonant. Hinc Apostolus ad Philemonem v. 5. ſcribit: *Fidem, quam habes in Domino Jeſu, & in omnes Sanctos.* Quem locum exponens S. Hier. ait: *Una atque eadem credulitas in Moyſen refertur, & in Deum, ut populus, qui credebat in Dominum, æque credidiſſe dicatur in ſervum: Hoc autem non ſolum in Moyſe, ſed in omnibus ejus Sanctis eſt, ut quicunque credidit Deo, aliter ejus fidem ſuſcipere nequeat, niſi credat & in Sanctos ejus: non eſt enim in Deum perfecta dilectio & fides, quæ in miniſtros ejus odio & infidelitate tenuatur.* Quemadmodum autem aliter in Sanctos credimus, quam in Deum: ſic aliter illos invocamus, quam Deum.

Inutilitatem.

735. Objic. X. Inutilitas invocationis Sanctorum. Invocatio Sanctorum est prorsus ſupervacanea & inutilis. Ergo. P. A. Deus majori nos charitate complectitur ac fovet, quam omnes Sancti: ac natura ſua paratiſſimus est ad exaudiendas preces nostras, neque indiget monitoribus. Ergo ſupervacanea est invocatio Sanctorum. P. C. Quod potest fieri paucioribus, non debet fieri pluribus. Ergo ſi ad ſolum Deum confugiendo postulata impetrabimus, opus non erit ut precibus nostris molesti ſimus Sanctis. R. N. A. Ad *prob.* præter ſolitam retorsionem in preces vivorum, C. A. N. C. Licet Deus magis nos amet, quam Sancti, ac de ſe paratiſſimus ſit exaudire preces nostras, majori tamen charitate amicos ſuos chariſſimos complectitur, eorumque precibus facilius annuit. Nos itaque tepiditatis nostræ nobis optime conscii, ac peccatorum, quibus Deum offendimus, memores, Sanctos rogamus, ut

ut officia ſua pro nobis apud Deum interponant, ſic facilius per illos impetraturi, quod nobis merito negaretur. Non aliam certe cauſam aſsignabunt Proteſtantes, cur Deus Eliphaz, ſociosque ad Jobum remiſerit, dicens Job. Cap. XLII. v. 8. *Ite ad ſervum meum Job ---- Job autem ſervus meus orabit pro vobis: faciem ejus ſuſpiciam, ut non vobis imputetur ſtultitia.* Quod de monitoribus dicitur, ineptum est ac perabſurdum; nemo enim Catholicorum adeo deſipuit, ut Sanctos eſse invocandos contenderet, ne Deus neceſsitatum noſtrarum obliviſcatur. Ad *prob.* D. A. Si tam facile ac ſecure finis obtineri queat paucioribus, C. A. Secus, N. A. & Conſec. Tum ob peccata noſtra, atque in divino ſervitio oſcitantiam: tum quia Deus decrevit varias ac diverſas gratias non aliter concedere, quam intercedentibus Sanctis, divina beneficia ſine interceſsione Sanctorum ſæpe non conſequemur.

736. Dices. Sancti nec mereri nobis aliquid poſſunt, nec impetrare. Ergo invocatio Sanctorum eſt inutilis. P. A. Sancti receperunt jam præmium commenſuratum meritis. Ergo nihil amplius nobis impetrare poſſunt. *Conf.* I. Quotidiana experientia oſtendit, Sanctos in morbis aliisque neceſsitatibus invocari, quin opem ferant. Ergo. *Conf.* II. Si Sanctorum invocatio utilis foret, ſacræ litteræ eam nobis commendarent. Atqui altum eſt in Scripturis ſilentium de illa. Ergo. R. C. I. membrum Anteced. cum Sancti non amplius ſint in via, ſed terminum jam attigerint. N. alterum membr. Anteced. Ad *prob.* D. A. Receperunt præmium eſsentiale, quod conſiſtit in viſione intuitiva Dei, C. A. Præmium accidentale, ad quod pertinet gloria extrinſeca, celebritas famæ, honores ab hominibus habiti, gloria corporis, prærogativa impetrandi identidem plurima bona fidelibus, N. A. & Conſec. Ad I. *conf.* R. 1mo. retorquendo. Quotidiana experientia oſtendit, Sanctorum invocationem plurimum hominibus prodeſse. Ergo non eſt inutilis. R. IIdo. C. A. N. C. Sæpe non exaudimur, quia vel male, vel mala, id eſt, ſaluti animæ obfutura imprudentes petimus. Ad

II.

II, *conf.* N. M. Sufficeret, si illam nobis Traditio commendaret. At falsa est etiam minor propositio. Invocationem Angelorum & Sanctorum quamvis non præcipiant, commendant tamen liber Genesis, Job, Tobiæ, Danielis, Machabæorum, Epistolæ B. Pauli, IIda Petri, & Apocalypsis B. Joannis, ut in probatione dogmaticæ hujus Conclusionis ostendimus.

Aut Superstitionem.

737. Obj. XI. Superstitio hujus invocationis. Catholici passim eos invocant, qui non tantum Sancti non fuerunt, sed neque in rerum natura umquam extitere. Ergo invocatio Sanctorum est superstitiosa. P. A. Ecclesia Romana colit atque invocat tamquam Sanctos, Christophorum, Georgium, Catharinam, Barbaram, Margaritam, aliosque, quorum acta ab ipsis prudentioribus Catholicis supposita, nullaque fide digna pronuntiantur. Ergo Ecclesia Romana colit aliquos ut Sanctos, qui numquam in rerum natura extiterunt. *Conf.* Joannes Mabillonius in libro, cui titulus: *Iter Italicum*, testatur, Romæ in Bibliotheca Barberina litteras se legisse ab Hispanis quibusdam ad Urbanum VIII. datas, quibus petebant, ut Pontifex Sancto Viar publicos honores decerneret, ejusque cultoribus indulgentias largiretur. Rogati cum essent, quonam argumento illius sanctitatem probarent, allatus est lapis, in quo hæ litteræ reliquæ erant: S. VIAR. Erat nimirum antiqua marmorea inscriptio, cuidam Viarum Præfecto erecta more Romano, ita ut littera S., quæ in marmore non integro legebatur, esset ultima littera vocabuli Præfectus, & vocabulum Viar. decurtatum vias publicas denotaret. Angli longo tempore S. Amphibalum ut Christi Martyrem coluere, cum tamen hæc vox pallium hirsutum denotet, quo S. Albanus Martyrium subiturus induebatur. R. I. Hæc ratio, si quid probaret, non evinceret omnem invocationem Sanctorum esse superstitiosam; sed eorum tantum, de quorum existentia prudens suspicio oriri posset. R. II. N. A. intellectum de cultu publico, & Ecclesiæ Romanæ authoritate munito. Ad *prob.* C. A. N. C. Quamvis aliquorum Sanctorum acta multis fabulis sint inquinata,

stric,

ſtricte tamen moraliter certi ſumus, eos in rerum natura extitiſse, veraque ſanctitate, aut Martyrio illuſtres fuiſse, tum ob antiquiſsimum eorum cultum; tum etiam ob authoritatem Ecclesiæ, quæ cum ſit columna ac firmamentum veritatis, ſtricte moraliter certum est, eam præcipere non poſse cultum etiam materialiter tantum ſuperstitiosum. Ipsi Protestantes fateri coguntur, Apostolos inter Sanctos numerandos eſse, quamvis de eorum plerisque pauca admodum, de eorum morte autem, præterquam S. Jacobi, in divinis litteris nihil contineatur, nullaque existant acta authentica & genuina, ſed apocrypha, ex Abdia fabuloso authore ut plurimum consarcinata. Ad *Conf.* T. A. N. C. Coluerint pauci quidam Hiſpani Sanctum Viar, Angli aliqui S. Amphibalum, uti & Lemovicenses Eusebium Cæsariensem: at eos non coluit Ecclesia Catholica, quæ ſollicite cavet, ne quis malus dolus aut error in cultum Sanctorum irrepat, ut rectus ſit undique, & labis expers, honor quem Deo & Sanctis exhibet. Neque ex eo capite fas est, Sanctorum cultum & invocationem abrogare, quod malitia hominum ſimplices quandoque in errorem abripiantur: ſecus & Sacramentorum usus tollendus foret; cum certum ſit eo proterviæ homines aliquos deveniſse, ut Sacramentis turpiſsime abuterentur.

738. Dices. Sicut Ethnici pro felici partu ad Lucinam, pro ſanitate recuperanda ad Aesculapium, vel Apollinem, pro frugibus ad Cererem, pro exorando triumpho ad Martem, atque ad Deorum ſuorum pulvinaria ſupplicationes instituebant: ita pari ſuperstitione Catholici pro avertenda peste ad Divos Rochum & Sebastianum, pro inveniendis rebus deperditis ad S. Antonium Patavinum, pro depellenda oculorum infirmitate ad S. Aloysium, vel S. Luciam, pro effugandis dæmonibus ad S. Ignatium, vel S. Anastasium &c. confugiunt. Ergo invocatio Sanctorum est ſuperstitiosa. R. N. A. Maximum est Ethnicos inter & Catholicos discrimen hac in re. Nam I^mo^ Ethnici ſupremum adorationis latreuticæ honorem ac cultum Diis ſuis deferebant;

rebant; Catholici vero cultu longe inferiori, nempe duliæ, Sanctos colunt. IIdo Ethnici certis solummodo rebus Deos suos præficiebant, potestatem illis tribuentes independentem omnino ac supremam in re quadam determinata, putabantque nec triumphum a Lucina; nec frugum abundantiam a Marte, neque a Cerere sanitatem peti posse: Catholici vero profitentur, Christum potestatem omnem atque excellentiam sibi a Patre communicatam habere; neque putant ita ab uno Sancto aliquid petendum esse, ut non etiam existiment, alterius Sancti intercessione id ipsum obtineri posse. Cæterum quod hos potius præ aliis Sanctis in certis quibusdam casibus implorent, idcirco fit, quia Sancti illi virtute aliqua peculiariter illustres fuere, vel acerba quæque in determinato membro pro Deo passi sunt: vel quia experientia didicimus, hos determinatos Sanctos in quibusdam necessitatibus sæpius a Deo opem impetrasse, quam alios. Nimirum Deus sæpe vult hujus Sancti intercessione miraculum aliquod, aliud vero alterius intercessione patrare: cujus rei causam solus ipse novit, qui dividit propria unicuique, sicuti vult.

CONTROVERSIA VI.

DE CULTU SANCTARUM RELIQUIARUM.

CONTRA EOSDEM.

739. Vigilantius Barcinonensis Ecclesiæ in Hispaniis Presbyter, Manichæorum, Eudoxii, & Eunomii circa Reliquiarum cultum errores renovavit; docuit enim colendas non esse Sanctorum Martyrum Reliquias, earumdem cultores *cinerarios* appellans: Signa apud Sacras Reliquias fieri solita asserebat esse præstigias, Basilicas Martyrum declinandas, Catholicos vero, qui ibi orarent, quasi immundos vitandos esse. Sectatores habuit impietatis suæ Constantinum Copronymum, Claudium Taurinensem, Albigenses, Wickleffitas, ac Protestantes. Lutherus Serm. de Cruce scribit: *Quoniam Reliquiæ Sanctorum nihil sunt aliud, quam fidelium*

Errores.

sedu-

ſeductiones, ne deinceps populi Deos alienos colant, placere ſibi, ut omnes hujusmodi reliquiæ altiſsime ſub terram abscondantur. Similia habet Calvinus tum in Institutione ſua, tum in admonitione de Reliquiis. Calvini ſectatores non intra verba tantum ſtetere, ſed factis ipsis comprobarunt, quam acerbo odio Sanctorum Reliquias prosequantur. Henricum enim VIII. Angliæ Regem imitati, qui SS. Albani, Edmundi, & Thomæ Cantuarienſis Episcopi veneranda oſsa concremari juſsit, in Galliis Sancti Irenæi Lugdunensis, antiquiſsimi Martyris, S. Hilarii Pictaviensis, S. Martini Turonici, S. Bonaventuræ, S. Francisci Paulani reliquias, ut refert Spondanus, ſacrilegis oneratas ludibriis, ignique absumptas diabolico furore in profluentem projecere.

Status quæſtionis.

740. Antequam Catholicum de ſacrarum Reliquiarum veneratione dogma ſtabiliatur, Nota I. Sermonem hic non eſse de ſupremo cultu latriæ, ſed de longe inferiori, nimirum duliæ, eoque non abſoluto, ſed relativo tantum. Cum enim Reliquiæ nullam habeant excellentiam absolutam, ſibique intrinsecam, ſed relativam tantum, quatenus nempe habent relationem ad Sanctos; debetur illis veneratio dumtaxat relativa, quæ ſic ad illas terminatur, ut non ſistat in illis, ſed ad Sanctos transeat. II. Reliquiarum nomine non tantum intelligi corpora Sanctorum, vel partes eorum, ſed etiam vestes, aut alia eorum usu vel attactu ſacrata, instrumenta Martyrii, v. g. vincula, gladios &c. III. Circa cultum Sanctarum Reliquiarum duplicem institui poſse quæstionem, unam dogmatis, aliam disciplinæ. Quæstio dogmatis est, an licitum ſit colere, honorare, ac cultu ſacro prosequi Sanctorum Reliquias. Quæstio disciplinæ versatur circa modum & circumstantias hujus cultus, nimirum an oſsa Sanctorum collocanda ſint in aureis vel argenteis thecis, in loco magis conspicuo: an accensis cereis honoranda, an in publicis ſupplicationibus circumferenda: an poſsint dividi, & in diversas mundi partes transmitti: an poſsint, vel debeant altaribus inseri &c. quæ omnia non ad ſubstantiam dogmatis, ſed ad disciplinam mutationi obnoxiam pertinent.

741.

Doctrina Tridentini.

741. Ut doctrina Catholica magis eluceat, ſtatusque quæſtionis circa præſentem materiam magis innoteſcat, juvabit referre verba Concilii Tridentini, quod Seſs. XXV. in Decreto de Invocatione, & Reliquiis Sanctorum ita loquitur: *Mandat Sancta Synodus omnibus Episcopis - - - ut fideles diligenter inſtruant, docentes eos - - - Sanctorum quoque Martyrum, & aliorum cum Chriſto viventium ſancta corpora, quæ viva membra fuerunt Chriſti, & templum Spiritus Sancti, ab ipso ad æternam vitam ſuscitanda, & glorificanda, a fidelibus veneranda eſse: per quæ multa beneficia a Deo hominibus præſtantur: ita ut affirmantes, ſanctorum Reliquiis venerationem, atque honorem non deberi; vel eas, aliaque ſacra monumenta a fidelibus inutiliter honorari; atque eorum opis impetrandæ cauſa Sanctorum memorias fruſtra frequentari; omnino damnandos eſse, prout jam pridem eos damnavit, & nunc etiam damnat Ecclesia.*

Pium ac utilem eſse SS. Reliquiarum cultum oſtenditur ex Scripturis.

742. Concluſio. Pius, licitus, atque utilis est Sanctarum Reliquiarum cultus. Prob. I. Authoritate Scripturarum. IV. Reg. XIII. dicitur: *Quidam ſepelientes hominem, viderunt latrunculos, & projecerunt cadaver in ſepulcro Elisei. Quod cum tetigiſset oſsa Elisei, revixit homo, & ſtetit ſuper pedes ſuos.* Ergo multo magis cultus Sacrarum Reliquiarum proderit, ſi ſolus contactus, absque intentione cultus, vitam homini reddidit. Ergo Deus cupit honorari oſsa Sanctorum ſuorum. Act. V. refertur, plurimos ægrotos ſola umbra Petri ſanatos fuiſse. Ergo ſi tantum valuit umbra transeuntis, multo magis valebit corpus jam cum Christo regnantis. Act. XIX. dicitur: *Virtutesque non quaslibet faciebat Deus per manum Pauli: ita ut etiam ſuper languidos deferrentur a corpore ejus ſudaria, & ſemicinctia, & recedebant ab eis languores, & Spiritus nequam egrediebantur.* Certe qui tanta fiducia ſudaria & ſemicinctia B. Pauli ad ſuorum ſanationem infirmorum adhibebant, ea ſingulari aliqua veneratione proſequebantur, alioque loco & pretio habebant, quam ſudaria, quæ vulgarium hominum in usu eſsent. Ergo cultus reliquiarum,

rum, quem Deus tot miraculis confirmavit, non est superstitiosus, sed pius, utilis & honestus. Incredibilis profecto videtur mihi Protestantium pervicacia, qui viventium quidem corpora, & res iis admotas eximia aliqua virtute ad patranda miracula donata fuisse fatentur: Mortuorum vero cadavera, & ossa, vel quascunque res eorum contactu consecratas virtute hujusmodi prædita esse præfracte negant.

Patribus. 743. Prob. II. Authoritate Patrum. S. Athanasius in Vita B. Antonii scribit, relictum sibi fuisse ab Antonio pallium tritum, additque: *Legatarius Antonii benedicti, qui tritum pallium cum melote imperio ejus meruerat accipere, Antonium in Antonii muneribus amplectitur, & tamquam magna hæreditate ditatus, lætanter per vestimentum recordatur imaginem sanctitatis.* De eodem S. Antonio refert B. Hieron. in Vita S. Pauli Eremitæ, quod is Pauli tunicam ex foliis palmarum contextam adeptus, illam, in reverentiam Pauli, induere solitus fuerit diebus tantum solemnioribus, Paschatis nempe, & Pentecostes. Idem S. Hier. Epist. XVII. ad Marcellam. *Martyrum ubique sepulcra veneramur, & sanctam favillam oculis apponentes, si liceat, etiam ore contingimus.* Et in Libr. adversus Vigilantium. *Dolet Martyrum Reliquias pretioso operiri velamine, & non vel pannis, vel cilicio colligari, vel projici in sterquilinium, ut solus Vigilantius ebrius & dormiens adoretur. Ergo sacrilegi sumus, quando Apostolorum Basilicas ingredimur? Sacrilegus fuit Constantinus Imperator, qui sanctas reliquias Andreæ, Lucæ, & Timothei transtulit CPolim: apud quas dæmones rugiunt, & inhabitatores Vigilantii illorum se sentire præsentiam confitentur? Sacrilegus dicendus est & nunc Augustus Arcadius, qui ossa B. Samuelis longo post tempore de Judæa transtulit in Thraciam? Omnes Episcopi non solum sacrilegi, sed & fatui judicandi, qui rem vilissimam & cineres dissolutos in serico & vase aureo deportaverunt? Stulti omnium Ecclesiarum populi, qui occurrerunt sanctis Reliquiis: & tanta lætitia, quasi præsentem viventemque Prophetam cernerent, susceperunt, ut de Palæstina usque*

Chal-

Chalcedonem jungerentur populorum examina, & in Christi laudes una voce resonarent? S. Chrys. in Orat. de S. Ignatio ait. *Etenim si Elisei tempore quidquam accidit hujusmodi, & sepulcrum mortuus attingens, mortis vincula disrupit, & ad vitam denuo reversus est; multo nunc magis, cum abundantior est gratia, cum Spiritus operatio copiosior est, licet conditorium ipsum cum fide tangentem, magnam inde virtutem attrahere.* Idem Serm. de virtutib. & vitiis: *Vidisti, quanta sit Sanctorum virtus: non enim ipsorum verba tantum, sed & vestimenta universæ creaturæ sunt veneranda. Eliæ melote Jordanem divisit: trium puerorum calcei ignem calcarunt: Elisei lignum aquarum naturam mutavit, & ferrum in superficie natare cœpit: Virga Moysis rubrum mare divisit, & petram dirupit: Pauli vestes dæmones ejecerunt: umbra Petri fugavit mortem: Sanctorum Martyrum cinis improbos dæmones expulit.* S. Aug. Serm. CCCXVII, alias XCII. de Diversis, de S. Stephani reliquiis ait: *Exiguus pulvis tantum populum congregavit. Cinis latet, beneficia patent. Cogitate Charissimi, quæ nobis Deus servet in regione vivorum, qui tanta præstat de pulvere mortuorum.* Et Epist. CCXII, alias CIII. ad Quintilianum, de honore Sanctorum Reliquiis deferendo scribit: *Portant sane reliquias beatissimi & gloriosissimi Martyris Stephani, quas non ignorat sanctitas vestra, sicut & nos fecimus, quam convenienter honorare debeatis.* Similia habent S. Basil. Hom. in Psalm. CXV. & Homil. de XL. Martyribus. S. Greg. Nyss. Orat. de S. Theodoro, & de SS. XL. Martyribus. S. Greg. Nazianz. Orat. XVIII. de S. Cypriano, & Orat. III, quæ est prima invectiva in Julianum. S. Cyril. Jerosol. Catech. XVIII. S. Asterius in Encomio Martyrum, & Oratione de S. Phoca. S. Ephrem in Encomio omnium Sanctorum. S. Isidorus Pelusiota Lib. I. Epist. LV. Theodoretus Serm. VIII. contra Græcos. S. Joan. Damasc. Lib. IV. de fide Orthodoxa. S. Ambr. Serm. XCIII, & Epist. XXII. ad Marcellinam. S. Gaudentius Brixiensis in Tract. de Dedicat. Basilicæ. Prudentius in Hymno de S.

Lau-

Laurentio. S. Gregorius M. Lib. V. Epist. L. ad Palladium &c.

Conciliis.

744. Prob. III. Authoritate Conciliorum. Gangrense Can. XX. anathema dicit iis, qui Basilicas & Memorias Martyrum, id est, loca, in quibus ſunt Martyrum reliquiæ, contempserit. Carthaginense V. Can. XIV. præcepit, ne altaria absque Reliquiis Martyrum exstruerentur. Bracarense III. Can. V. ſtatuit, in ſupplicationibus thecam reliquiarum gestari debere manibus Episcoporum, aut aliorum Sacerdotum, populo præcedente, & ſequente. Epaonense Can. XXV. jubet Reliquias Sanctorum non poni in Ecclesiis, ubi non ſunt Clerici, qui ſacris Cineribus psallendi frequentia non famulentur. Nicænum II. Act. III. ait: *Servator noſter Chriſtus fontes ſalutares, Sanctorum Reliquias nobis reliquit, multis modis beneficia in debiles fundentes - - atque id per Chriſtum, qui in ipsis habitat.* Et Act. VII. Episcopos aut Clericos deponi jubet, Monachos vero & laicos communione privari, qui reliquias Martyrum contemnunt, & non ut rem ſacram tractant.

Ex antiquiſsima praxi Ecclesiæ.

745. Prob. IV. Ex antiquiſsima praxi Ecclesiæ, ſive Fidelium. Antiquiſsima & genuina Acta S. Ignatii M. Antiocheni referunt, quod corpore ejus Romæ a feris consumpto, *ſolæ duriores ſanctarum ejus Reliquiarum partes relictæ ſunt, quæ Antiochiam delatæ ſunt, thesaurus ſane inæſtimabilis ob Martyris gratiam Ecclesiæ relictus.* Ecclesia Smyrnensis in Epistola Encyclica, quam refert Eusebius Lib. IV. Hist. Eccl. Cap. XIV, posteaquam narravit, Judæos Proconsulem Asiæ monuiſse, ne S. Polycarpi Smyrnensis Episcopi & Martyris corpus Christianis donaret, alioquin pro Deo, ut criminabantur, ab ipsis colendum, ſubjungit: *Centurio pertinaciam Judæorum advertens, corpus illud in medio collocatum, ut moris eſt ipsis, concremavit. Atque ita nos demum oſsa illius gemmis pretiosiſsimis chariora, & quovis auro puriora colligentes, ubi decebat, condidimus. Quo etiam in loco nobis, ſi fieri poterit, convenientibus concedet Deus natalem illius Martyrii diem cum gaudio celebrare.* Fideles

magna

magna ſemper reverentia prosecuti ſunt Cathedram S. Jacobi Episcopi Jerosolymitani, ut narrat Eusebius Lib. VII. Hist. Eccl. Cap. XIV. Pontius Diaconus in Vita S. Cypriani memoriæ prodidit, fideles ſummo ſtudio linteamina & oraria ſubstraviſse, ut S. Cypriani ſanguinem exciperent, & ne Martyris cruor in terram defluens absorberetur. Sæviente persecutione oſsa Martyrum ab Ethnicis vel combusta fuere, atque in aquas injecta, aut per aerem dispersa, ut Martyribus Lugdunensibus contigiſse narrat Eusebius Lib. V. Hist. Eccl. Cap. I: vel cum oſsibus animalium, & hominum ad mortem damnatorum commixta ſunt, ut diligentiam Christianorum fallerent, qui oſsa Martyrum legere, eaque debito cultu venerari consueverant. Qua de re consuli potest Honoratus a S. Maria Lib. V. Animadversionum in regulas & usum Critices, Diſsertat. VI. Art. I. S. Vigilius Episcopus Tridentinus ſæculo IV. ad finem vergente, venerandas SS. MM. Anauniensium Sisinnii, Martyrii, & Alexandri Reliquias Mediolanum S. Simpliciano, S. Ambrosii Succeſsori, ac CPolim S. Joanni Chrysostomo transmisit, ut constat ex ejus Epistola ad utrumque data, in qua SS. MM. paſsio describitur. Denique ab Ecclesia Dei ſemper pro hæreticis habiti ſunt, qui negarunt Sanctorum Reliquias licite, pie, atque utiliter a fidelibus coli, ut patet in Vigilantio, Eunomio, Eudoxio, eorumque aſseclis.

Ex miraculis, de quibus testantur antiquiſsimi Patres.

746. Prob. V. Ex miraculis. Deus quam plurima patravit miracula, quibus gratum ſibi eſse ostendit ſacrarum Reliquiarum cultum. Ergo. P. A. S. Hilarius Pictaviensis in Libro contra Constantium, loquens de ſepulcris Martyrum ſcribit: *In illis ubique dæmones mugiunt, ægritudines depelluntur, admirationum opera cernuntur.* S. Greg. Nazianz. Orat. XVIII. de S. Cypriano Martyre, testatur hujus reliquias, ſacrosque cineres dæmones expellere, morbos ſanare, & alia mirabilia patrare. *Quæ omnia*, inquit, *Cypriani vel pulvis ipse poteſt, ſi fides adsit, ut experti norunt; & qui rem geſtam ad noſtram usque memoriam propagarunt, & in consequentia tempora transmittent.* S. Chrys. in Lib. contra Gen-

tiles de reliquiis S. Babylæ Martyris ſcribit: *Sententiæ noſtræ abunde fidem faciunt, quæ quotidiana a Martyribus eduntur miracula.* S. Ambr. Serm. de SS. MM. Gervasio & Protasio, & in Epistola ad Marcellinam Sororem de iisdem, multa refert miracula contactu reliquiarum, immo ipsius etiam feretri facta. S. Hieron. in Epist. ad Eustachium de Vita Paulæ narrat, ad ſepulcra Eliſei, Joannis Baptistæ, atque Abdiæ rugire dæmones consueviſse. In Vita autem S. Hilarionis ſcribit, mgna quotidie ſigna fieri ad ſepulcrum ejus. S. Paulinus Nolanus in Natali VI. S. Felicis ait, ad ejus ſepulcrum, quod erat Nolæ, infinita & ſtupenda facta eſse miracula: ſide utique dignus, tum propter vitæ ſanctitatem, & eximiam doctrinam, ac ſingularem authoritatem: tum quod illius urbis Episcopatum gerebat, coramque ista cernebat. S. Aug. Epist. LXXVIII. alias CXXXVII. ad Clerum & plebem Hipponensem, peculiare quoddam miraculum ad S. Felicis reliquias fieri consueviſse ſcribit, ut qui in litigando ſcientes falsum defenderent, eo adducti convincerentur, & ad veritatis confeſsionem adigerentur. Idem Lib. XXII. de Civ. Dei, Cap. VIII. tot miracula dicit facta fuiſse ad reliquias S. Stephani breviſsimo tempore, ut multi libri ſcribendi eſsent, si quidem omnia referri deberent. Profecto ferreæ frontis, & projectæ ſit audaciæ oportet, qui ſanctiſsimos doctiſsimosque hos Ecclesiæ Doctores nimis credulos fuiſse, aut ad promovendum Sanctorum cultum malitiose mentitos fuiſse aſserit. Et ſane, ut v. g. in Augustino gradum ſigamus, credibilene umquam ſanæ mentis homini videbitur, Augustinum ſcribentem contra Gentiles, miraculorum inopiam objicientes Christianis, ſicta & commentitia miracula eis venditaſse, eaque plura & recentia, quæ in illis ipsis locis contigerint, in quibus frequentes aderant cum Christianis Gentiles: eorumque miraculorum, præter Valentinianum Imperatorem, plurimos locupletiſsimos, præclariſsimosque testes nominaverit, quorum plures adhuc erant ſuperstites, qui de falsis miraculis apud

apud ſe factis Augustinum certiſsime redarguiſsent? O insaniam, o cœcitatem!

Quos Moshemius impudentiſſime allatrat.

747. Luculentum effrontis petulantiæ paradigma paucis abhinc annis dedit Joannes Laurentius Moshemius Tomo II. Institut. Hist. Christianæ, pagina 318. ſcribere ausus: *Ambrosius in litibus Arianis homines producit cacodæmone plenos, qui admotis reliquiis Gervasii & Protasii adiguntur, ut Concilii Nicæni doctrinam veram & divinam, Arianorum falsam & periculosam eſse exclament. Hoc inferorum Principis teſtimonium argumenti inſtar Ambrosius habet ſupra omnem exceptionem positi. Ariani autem audacter prodigium iſtud rident, Ambrosiumque argento hos teſtes ſibi comparaſse adseverant. Et multi, ſcio, Arianis credent magis, quam Ambrosio; Sanctis licet hic adscriptus ſit, illi hæreticis.* Credent hæc, non illi quibus probitas cordi est, qui ſanctiſsimos Ecclesiæ Patres ac Doctores debito, ut par est, honore prosequuntur; ſed qui cum Moshemio, Joanne Clerico, ac Beausobrio frontem omnem, ſanamque rationem exuerunt: qui reverentiæ omnis immemores, Patrum ſcripta, si rebus ſuis adversantur, canino dente lacerant, nullumque ex longa Patrum ſerie præterire ſinunt absque convicio.

Etiam iis, quæ noſtris temporibus patrantur.

748. Miraculis, quæ a Patribus narrantur, fidem faciunt tum ea, quæ nostris etiam temporibus maximo Fidelium emolumento patrari graviſsimi testantur authores, quos in ſuspicionem nimiæ credulitatis, aut malæ fraudis vocare nefas est, eoquod comperta tradant, graviſsimis testibus, longoque doctiſsimorum virorum examine comprobata: tum etiam illa, quæ ſæpe in ipsis Sanctorum cadaveribus a Deo patrantur. Res est omnibus explorata, complura Sanctorum corpora præter naturæ leges a multis jam ſæculis incorrupta, atque ab omni tabe immunia hodiedum ſervari, v. g. SS. Anselmi, Claudii, Edmundi, Remigii, Catharinæ Bononiensis, Claræ de Monte Falcone, Agnetis Politianæ, Rosæ Viterbiensis, Nicolai Tolentinatis, Caroli Borromæi, Narciſsi, Ferdinandi, Isidori ruricolæ, Theresiæ, Elisabethæ Lusitanicæ, Eduardi Anglorum

Regis, Huberti, Francisci Xaverii, ac Magdalenæ de Pazzis, cujus corpus Florentiæ tam vividum, ſucco plenum, integrum ac flexibile ſub altari quieſcit, ut fœminam dormientem magis quam mortuam referat. Linguam S. Joannis Nepomuceni vividam adhuc ac carnei coloris per tria jam & amplius ſæcula Pragæ conſervari testis est tota Bohemia, & quotquot Sanctum veneraturi, aut veritatem exploraturi Pragam ſe conferunt. Sanguis S. Januarii Beneventani Episcopi & Martyris, quem Neapolitani tamquam cœleste munus venerantur, si ſpiſsus ac concretus ex arca ſua, in qua custoditur, altari imponatur e regione capitis, brevi interjecto tempore plerumque ſensim liquescit, ac fervet, ac si e ſecta vena recens flueret; quod nisi fiat, magnam Neapolitanæ urbi, totique regno calamitatem imminere, longa experientia edocti cives autumant. Hæc profecto tanta, ac talia ſunt, ut merito quivis partium ſtudio non abreptus, fateri cogatur, Sanctarum Reliquiarum cultum a Deo Divinitatis ſuæ ſigillo, maximis nempe ac luculentis prodigiis fuiſse communitum.

Denique ex ratione.

749. Prob. VI. Ratione. Sancti fuerunt viva membra Christi, & Templum Spiritus Sancti: Corpora eorum fuerunt instrumenta & organa, quibus usi ſunt ad præclara quæque pro Christo agenda, & tolerandas acerbas calamitates. Ergo pie & honeste Sanctorum Reliquiæ a nobis coluntur. II. Sanctorum corpora erunt Sole clariora in resurrectione. Ergo merito illis ſingularis honor a nobis defertur. III. Sanctorum ſepulcra animant nos ad virtutem consequendam: ſtimulos addunt, ut eorum vestigiis ſtrenue insistamus: fidem roborant, ſpem augent, charitatem perficiunt, atque amorem virtutis inspirant. Ergo utiliter, pie, ac licite Sanctorum Reliquias veneramur. Vide Card. Bellarm. Lib. II. de Eccl. triumph. Cap. I. II. III. Dionysium Petavium Tomo VI. Dogmatum Theologicorum Lib. XIV. Natalem Alexandr. Diſsert. XXV. ad Hist. Eccles. Sæc. V. Laurentium Alticotium in Diſsert. de mendaciis & fraudibus Isaacii

Beau-

Beausobrii Dissert. XIII. Brocardum a S. Nicolao in Professione Fidei Catholicæ, Tomo III. Artic. XXXII. Paragr. III. &c.

Argumenta contraria refutantur.

Protestantes inepte nobis objiciunt Scripturarum.

750. Objic. I. Authoritas Scripturarum. Lucæ XI. ait Christus Scribis & Pharisæis: *Væ vobis, qui ædificatis monumenta Prophetarum: patres autem vestri occiderunt illos. Profecto testificamini, quod consentitis operibus patrum vestrorum; quoniam ipsi quidem eos occiderunt, vos autem ædificatis eorum sepulcra.* Ergo Deo non placet cultus, qui Sanctorum corporibus exhibetur. II. Apostolus II. ad Cor. V. scribit: *Etsi cognovimus secundum carnem Christum: sed nunc jam non novimus.* Ergo quod carnale fuit in Christo, oblivioni tradendum est. Ergo multo magis, quod carnale fuit in Sanctis. R. C. A. N. C. Christus Judæos increpuit, vel quia, ut interpretantur S. Hilarius, S. Ambrosius, S. Hieronymus, & Ven. Beda, non imitabantur eos, quorum monumenta ornabant, sed potius eos, qui Prophetas occiderunt: vel quia, ut S. Chrysost. observat Hom. LXXV. in Matth. ædificabant sepulcra Prophetarum, non ut illos honorarent; sed ut jactarent vires ac potentiam Majorum suorum, qui Prophetas occiderunt. Atque hinc Christus eos consentire pronuntiavit operibus patrum suorum. Certe, ut observat Vasquius Lib. III. de Cultu adorationis, Disp. III. Cap. III, si ædificare monumenta Prophetarum ex se malum esset, & superstitiosum, non potuissent Judæi propter illud peccatum appellari hypocritæ. Matth. XXIII. v. 29. *Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, qui ædificatis sepulcra Prophetarum.* Ergo quia sub illo opere, quod ex se pium atque honestum erat, animum iniquum tegebant, hypocritæ sunt appellati. Ad II. N. C. Hujus Paulini loci sensus est, juxta Chrysostomum, Theodoretum, Hieronymum, Patres Nicænæ II. Synodi, & Hadrianum I. in Epist. ad Episcopos Hispanos: Tametsi

si primo illo tempore novimus Christum ſecundum carnem, hoc est, paſsibilem; post resurrectionem tamen, in qua non ipsam carnem, ſed modum proprium carnis amisit, jam non novimus paſsibilem. Cajetanus Cardinalis aliter, congrue tamen hunc locum interpretatur referendo particulam *nunc*, non ad Christum, ſed ad ipsum Paulum. Tametsi aliquando, cum eſsem in Judaismo, Meſsiam carnali ac temporali imperio regnaturum crederem, & expectarem; & ideo tunc ipsum ſecundum carnem, non vero ſecundum ſpiritum cognoscerem; nunc tamen veram fidem consecutus cognosco & credo, Christum verum eſse Meſsiam & Regem non in carnali regno, ſed ſpirituali regnantem, talemque Patribus nostris promiſsum ſuiſse.

751. Dices I. Deus ipse ſepelivit Moysem, atque occultavit, juxta illud Deuter. XXXIV. v. 6. *Et ſepelivit eum in valle terræ Moab contra Phogor: & non cognovit homo ſepulcrum ejus usque in præsentem diem.* Ergo displicet Deo cultus Reliquiis Sanctorum exhibitus. R. C. A. N. C. Idcirco Deus ſepulcrum Moysis occultavit, ne Judaicus populus ad idololatriam valde pronus, qui vitulum aureum in deserto adoraverat, Moysis corpus divino cultu & honore prosequeretur. Inter Christianos autem cum nullum tale periculum immineat, vult Deus amicorum ſuorum cum Christo in cœlis regnantium corpora in pretio haberi, ac veneratione: hancque voluntatem ſuam nobis tum per Ecclesiam, tum per crebra prodigia manifestavit. Neque dicas: Cum Judæi Moysem viventem numquam adoraverint ut Deum, periculum non erat, ne mortuum ut Deum colerent. Resp. enim, quod viventem non coluerint, quia quotidie ab illo audiebant, unum eſse verum Deum, ſe autem illius ſervum: At vero post mortem Moysis, Judæi miracula illius perpendentes facile potuiſsent adduci, ut eum Deum eſse crederent.

752. Dices II. In Scripturis nullum extat vestigium, quod Reliquiis Sanctorum cultus fuerit exhibitus, ſive in veteri ſive in novo Testamento. Ergo cultus Reliquiarum contrarius est Scripturis, ideoque ſuper-

perstitiosus & idololatricus. R. O. A. N. C. Sanctorum Reliquiis cultus, saltem publicus, delatus non fuit in veteri Testamento, atque primis etiam Legis Evangelicæ temporibus, tum ne Judæis ad idololatriam valde pronis aliqua daretur errandi occasio, cum serpentem Æneum, cujus adspectu patres suos in deserto sanatos fuisse intellexerant, ut Deum coluerint: tum etiam ne Ethnici, pluribus Diis colendis jam assueti, modo autem ad Christianam fidem perducti, in priores superstitiones facile delaberentur; quæ ratio paulo post omnino cessavit. Cæterum ut Protestantes ex Scripturis evincant sanctarum Reliquiarum cultum superstitiosum esse, ostendendum ipsis foret, cultum hunc a Scripturis damnari tamquam superstitiosum: discernenda est enim disciplina a dogmate. Quod sanctarum Reliquiarum cultus licitus sit, utilis atque honestus, ad dogma pertinet; neque contrarium ex Scripturis ullo modo evinci potest, præcipue cum in illis legamus, ossium Elisei contactu mortuum vitæ restitutum, umbra Petri, ac semicinctiis Pauli morbos fuisse depulsos. Quod vero actu Reliquiæ Sanctorum colantur, atque hoc potius, quam alio ritu, res est disciplinæ, quæ forte in veteri Lege non exercebatur.

S. Hieronymi.

753. Objic. II. Authoritas S. Hier. qui Vigilantio objicienti, idololatriam esse accendere cereos coram Reliquiis, ita respondet in libro adv. Vigilantium. *Cereos autem non clara luce accendimus, sicut frustra calumniaris: sed ut noctis tenebras hoc solatio temperemus: & vigilemus ad lumen, ne cæci tecum dormiamus in tenebris. Quod si aliqui per imperitiam & simplicitatem sæcularium hominum, vel certe religiosarum fœminarum, de quibus vere possumus dicere: Confiteor zelum Dei habent, sed non secundum scientiam: hoc pro honore Martyrum faciunt, quid inde perdis?* Ergo. R. I$^{mo.}$ S. Hieronymum serio nobis objici non posse, cum evidens sit, ab eo tum alibi sæpius, tum præcipue toto illo adversus Vigilantium libro sanctarum Reliquiarum cultum ex professo propugnari. R. II$^{do.}$ S. Hieronymus non approbat cereos ad sepulcra Martyrum diurno tempore accensos,

tum

tum quia illa ætate mos ille in Ecclesia, ſaltem ubique & in omnibus provinciis, nondum erat receptus: tum ne ex vana ſuperstitione luminaria adhiberentur more Gentilium, quia ad evocandas vel consolandas defunctorum animas, cereos accendebant: aut quia forsitan aliqui ſimplices, ut objiciebat Vigilantius, putabant cereolis illis animas Martyrum illustrari. Jllud certum est, accensos cereos non ad ſubstantiam cultus pertinere, ritumque illum a Hieronymo numquam vocari intrinsecus malum, aut indecentem: immo loco cit. aſserit: *Et quicunque accendunt cereos, ſecundum fidem ſuam habent mercedem, dicente Apoſtolo, Unusquisque in ſensu ſuo abundat.*

Ac Concilii Eliberitani authoritatem.

754. Obj. III. Authoritas Conciliorum. Concilium Eliberitanum initio ſæculi IV. habitum Can. XXXIV. decrevit: *Cereos per diem placuit in cœmeteriis non incendi: inquietandi enim ſpiritus ſanctorum non ſunt. Qui hæc non obſervaverint, arceantur ab Eccleſiæ communione.* Ergo Synodus illa reprobavit cultum Sanctorum corporibus præstitum. R. N. C. Cerei per diem accensi non pertinent ad ſubstantiam cultus; ideoque Eliberitana Synodus non derogavit cultui Reliquiarum. Eliberitani Patres prohibuerunt cereos per diem accendi ex ſuperstitione; putabant enim aliqui defunctorum animas accensis cereis evocari more magico, aut ſaltem corpora defunctorum aliquid ſentire; & cum eſsent in tenebris, clausa ſepulcris, cereis accensis illustrari. Garcias Loaysa, Conciliorum Hispaniensium collector, censet, Sanctos Canon hic dicit non eſse inquietandos, eſse ipsos fideles adhuc viventes, quos Scriptura Sanctorum nomine plerumque ſolet ſignificare: ideo vero dicuntur eorum ſpiritus inquietari, quia more illo tunc temporis ſuperstitioni obnoxio perturbabantur.

Praxim Eccleſiæ primorum Sæculorum.

755. Obj. IV. Praxis Eccleſiæ primorum ſæculorum. Eccleſia primis tribus ſæculis non colebat reliquias Martyrum: neque Patres illorum temporum hujus cultus meminerunt. Ergo cultus Reliquiarum habendus est tamquam ſuperstitio in Eccleſiam ſæc. IV. inve-

invecta. *Conf.* S. Optatus Milevitanus Lib. IV. contra Parmenianum refert, initio sæculi IV. Lucillam Matronam Carthaginensem palam objurgatam fuisse a Cæciliano Archidiacono tunc Carthaginensi, quod Martyris ossa fidelibus osculanda porrigeret. Ergo initio sæculi IV. cultus Reliquiarum nondum in Africa invaluerat. R. N. A. Quod Ecclesia primis etiam tribus sæculis Martyrum reliquias coluerit, invicte ostendimus Num. 741. Patres primorum trium sæculorum idcirco forte hujus cultus frequenter non meminere, ne ea sæpius commemorando Ethnicis occasionem darent calumniandi, quod Christiani loco Deorum, quos Ethnici vivos existimabant, colerent mortuos, eorumque ossa & cineres. At vero sæculo IV. propagata jam & pacata Ecclesia, atque idololatria tantum non eliminata, cum doctrina de sacrarum Reliquiarum cultu fidelibus satis esset nota, atque jam diu in usum deducta, congruum erat, ut Patres in libris suis illius quoque mentionem sæpius facerent. Jllud facile Protestantibus damus, primis tribus sæculis non ita pervagatum ac celebrem fuisse apud fideles sanctarum Reliquiarum cultum, ac sæculo IV. reddita per Constantinum Ecclesiæ pace: tunc enim Martyrum sanguis, qui quotidie fundebatur, satis fidelium corda ad virtutem inflammabat, quin opus fuerit mortuos commemorare, ubi præstantissima stimulabant exempla vivorum. At vero, semoto Martyrum conspectu ob pacem Ecclesiæ redditam, necessarium erat ut fideles, qui antea viventium Martyrum carceres accedebant devote, eorum vincula deosculantes, seque eorum orationibus enixe commendantes, deficiente jam charitatis ardore ad mortuorum memorias frequentius invitarentur, atque ad oscula Sanctorum Reliquiis figenda. Tali enim pacto reminiscebantur, quanta Martyres pro Christo pertulerint, quam pauca ipsi ferrent: ad aspectum Reliquiarum incitabantur, ut mortuos apud Deum interponerent, ad imitationem patrum suorum, qui vivos Martyres rogabant intercessores ipsorum fieri apud Deum, unaque simul in Martyribus merita honorabant,

quæ

quæ sibi deesse sentiebant. Vide Card. Vincentium Gotti de vera Ecclesia Christi, Artic. XV. Paragr. II. Num. XVIII. Cæterum si Ecclesia universa sæc. IV. errasset, cultumque superstitiosum dilaudasset, nonne inferorum portæ, contra ac Christus eidem promiserat, adversus eam prævaluissent? Ad *conf.* N. C. Idcirco Lucilla merito objurgata fuit a Cæciliano, quod ossa cujusdam hominis mortui, etsi Martyris, sed nondum vindicati, & ab Ecclesia agniti, ante sacram Communionem osculis veneraretur, ut ipse S. Optatus loco citato narrat.

Inutilitatem argumenti ex miraculis petiti.

756. Obj. V. Infirmitas argumenti ex miraculis petiti. Miracula, quibus Deus Reliquiarum cultum a Catholicis comprobasse dicitur, non fuere vera miracula, sed præstigiæ, quibus Dæmon utitur ad seducendos, atque in noxia hac superstitione detinendos Catholicos. Ergo. R. N. A. Nam I. Sæpe per Sanctorum Reliquias patrantur prodigia miraculis Christi & Apostolorum æqualia, quæ vires totius naturæ creatæ, adeoque etiam dæmonum, longissime superant. Ergo quemadmodum miracula Christi & Apostolorum evidenter credibilia erant, tenebanturque omnes qui miracula illa viderant, aut ab aliis fide dignis intellexerant, credere in Christum, quamvis de miraculis illis non haberent evidentiam veritatis, sed tantum evidentiam credibilitatis: ita etiam cultum Sanctorum, ac Reliquiarum licitum esse, honestum, atque utilem credere tenentur Protestantes. Christus ipse, æterna Patris sapientia, censuit miracula sua sufficere, ut tamquam Messias ac verus Deus ab omnibus agnosceretur. Discipulis enim Præcursoris sui Matth. XI. interrogantibus: *Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?* pro responso allegavit sua miracula: *Euntes renuntiate Joanni quæ audistis & vidistis. Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur.* Et Joannis X. v. 37. *Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio, & si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis & credatis, quia Pater in me est, & ego in Patre.*

Pro-

Profecto si ita ratiocinatur Sapientia divina, non obstantibus Pharisæorum calumniis, omnino necesse est dicere, miracula ipsius sufficisse ad fidem certam doctrinæ ejus conciliandam; eosque graviter peccasse, qui doctrinæ ejus, miraculis comprobatæ, fidem habere noluerunt. II. Christus Matth. XXVIII. v. 26. dixit: *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi.* Quomodo autem Christus cum Christianis est, si eos tot sæculorum decursu constanter decipi permisit prodigiosis in speciem dæmonis operibus? Quotquot Christiani pietate ac religione præ reliquis floruerunt, a temporibus Apostolorum ad nostra usque tempora: quotquot Sancti Patres & Ecclesiæ Doctores doctrina eminuerunt, unanimi consensu indubitanter crediderunt, divina virtute fieri, ut subinde ad preces piorum viventium, ad invocationem Sanctorum in cœlo regnantium, aut ad contactum Sacrarum Reliquiarum, mortui fuerint suscitati, ægri etiam immedicabiles subito sanati, dæmones e corporibus mortalium expulsi. Joannes Apostolus Epist. I. Cap. III. v. 8. ait de Christo: *In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera diaboli.* Quomodo autem hæc vera forent, si tantam per XVIII. sæcula potestatem exercuisset dæmon, ut miracula Christi & Apostolorum esset imitatus, iisque omnes pios, multosque ex iis doctissimos constanter decepisset? Profecto insani cerebri est similia asserere, cum dæmon numquam ejusmodi potestatem in veteri Lege habuerit, numquam habiturus sit in Lege nova. III. Protestantes nullam prorsus rationem afferre possunt, quæ aliquam probabilitatis, aut prudentis suspicionis umbram habeat, miracula illa præstigiis dæmonum adscribendi. Dicunt equidem interesse dæmonis, ut foveatur superstitio; hactenus tamen probare numquam potuerunt, nec umquam poterunt, vel tenue superstitionis vestigium extare in Sanctorum invocatione, ac Reliquiarum cultu. Certe si Lutherus in Germania, aut Calvinus in Galliis ea patrare potuissent, quæ per reliquias, aut Sancto-

rum

rum invocationem patrata fuerunt, nullus Protestantium dæmonem faceret miraculorum authorem.

Præcipue ex incorruptione cadaverum.

757. Dices I. Incorruptio cadaverum adscribi potest causis naturalibus, potestque viribus naturæ haberi. Ergo ex illa nihil probatur. P. A. Potest adscribi aeris temperiei, pollincturæ seu balsamationi, naturali temperationi corporum, aut terræ, in qua corpora sepeliuntur. R. D. A. Incorruptio corporum qualiscunque adscribi potest naturalibus causis, C. A. Incorruptio perfecta ac diuturna, qualem in aliquorum Sanctorum corporibus admiramur, N. A. & Consec. Corpus S. Francisci Xaverii, in calce viva sepultum, incorruptum permansit præter naturæ ordinem, quo fit ut carnes calce contectæ facilius exedantur. Corpus S. Ludovici Bertrandi præservatum est a corruptione, quamvis in loco alluvionibus obnoxio, cum intestinis adeo ad corruptionem proclivibus, terræ mandatum fuerit. Corpus S. Theresiæ viginti duobus annis ab ejus obitu repertum est incorruptum, integrum, flexibile, succi plenum, ac si pridie terræ mandatum fuisse, ac suavissimum effundens odorem. Corpus S. Magdalenæ de Pazzis Florentinæ non a putredine tantum, verum etiam ab ariditate conservatum est; caro illius jam ultra sesqui sæculum mollis, flexibilis est, atque ita palpabilis, ut digito compressa elevetur, & ad pristinum statum redeat remoto digito. Lingua S. Joannis Nepomuceni A. 1725, nimirum CCCXLII. annis ab ejus obitu, integra inventa est, mollis, flexibilis, figuram, formam & colorem linguæ humanæ retinens; quamvis lingua inter cæteras corporis humani partes omnium maxime sit corruptioni obnoxia, quod fibris carneis sit contexta magna sanguinis copia repletis, qui si suo careat fluxu ac circulatione, statim corrumpitur. Ex quo patet, incorruptionem corporum aliquorum Sanctorum, his circumstantiis vestitam, adscribi prudenter non posse aeris temperiei, dispositioni corporum, aut naturali ingenio soli, in quo tumulata fuerunt, præsertim cum nulla adhibita fuerit pollinctura, atque in eodem statu perseverent, quam-

vis

vis aeri exposita: Secus rationem dare cogentur Protestantes, cur par incorruptio in aliis non deprehendatur fidelium, aut novatorum corporibus, quæ in eadem regione, eademque ſæpe in crypta tumulantur. Vide Prosperum Lambertinum, ſeu Benedictum XIV. Tomo IV. de Servorum Dei Beatificatione & Canonizatione, Parte I. Cap. XXX.

Atque ebullitione ſanguinis S. Januarii.

758. Dices II. Resolutio & ebullitio ſanguinis S. Januarii non excedit vires naturæ. Ergo ex illa nihil evincitur pro cultu Reliquiarum. P. A. Dici potest I. quod in ampullam vitream, in qua ſanguis illius conservatur, calx injiciatur, quæ bullas excitet, ut liquor fervere videatur. II. Dici potest eam oriri ab antipathia & ſympathia; quia cruor debet opponi capiti, ut effectus hic habeatur. III. Hujus liquefactionis causam eſse calorem; quia multi iique prægrandes cerei in Ecclesia, aut in Sacello, & altari prope ſanguinem ſunt accensi, magnusque hominum est confluxus; quo fit, ut calore rareſiat ſanguis in ampulla contentus, eo modo, quo liquores in tubis vitreis rareſiunt. IV. Sanguinem S. Januarii nihil aliud eſse, quam materiam aliquam artificiose compositam, ac pro ſanguine S. Januarii Neapolitanis obtrusam, quæ in armario paſsim ſicca maneat & dura; in Ecclesia vero, dum capiti opponitur, liquescat & ebulliat. V. Id adscribendum eſse ſubterraneis Vesuvii montis exhalationibus. R. N. A. Resolutio & ebullitio ſanguinis S. Januarii tam luculentum est prodigium, ut eo viso complures Protestantes, atque inter eos Principes etiam viri Catholicam Religionem amplexi fuerint.

759. Ad I. *prob.* R. N. A. Nam I. Sine ullis probationibus, indiciis ac testimoniis, turpiſsimæ fraudis accusantur viri nobiliſsimi, Cardinales, Archiepiscopi, Ecclesiastici nobiles, viri ſæculares primarii, qui trecentis fere annis ampullam illam ex ſuo armario produxerunt. II. Est omnino incredibile, si quæ fraus interceſsiſset, eam numquam per tam longi temporis decursum detectam fuiſse in frequentiſsima civitate, quæ hominibus doctis, ſagacibus & expertis abunde in-

stru-

structa est: ad quam plurimi ex aliis provinciis quotidie confluunt, qui nullo laborant studio res Neapolitanas amplificandi. III. Nulla experientia ostendi potest, sanguinem concretum inspersa calce liquefieri, aut ebullire.

760. Ad II. R. hanc quoque exceptionem levem ac ficulneam esse. I. Quia nullus umquam expertus fuit, sanguinem hominis occisi, ubi post aliquot menses aut annos concretus est & exsiccatus, rursum fieri liquidum, si ejusdem hominis capiti apponatur. II. Quia sanguis S. Januarii quandoque liquescit non præsente capite, sed tantum præsente particula ex ossibus Sancti illius Martyris. III. Quia sanguis non raro in ipso armario reperitur liquefactus. IV. Quia oppositus capiti aliquando liquefit intra pauca minuta, aliquando post aliquot horas, aliquando usque ad vesperam durus permanet. Jam vero si ex sympathia sanguis liquesceret, & ebulliret, neque hæc fierent sine capite, neque modis tam diversis coram capite.

761. Ad III. N. A. Nam I. Si calor esset liquefactionis causa, citius liquescere deberet æstivo tempore, quam hyberno: atqui sæpe contrarium fit, ut Neapolitanis omnibus notum est. II. Testimonio osculantium certum est, ampullam vix esse tepidam. III. Nullo hactenus experimento ostensum est, sanguinem exsiccatum, aut materiam aliquam sanguini exsiccato similem calore fluidam reddi, iterumque reverti ad duritiem, ac sæpius sic per annum liquescere, ac indurari.

762. Ad IV. N. A. Ut enim nihil dicam, Ecclesiam Neapolitanam in re tam gravi deceptam a Protestantibus dici absque ullo prorsus fundamento, quis umquam tam mirabilem præparabit mixturam, ut aliquando in armario clausa reperiatur liquida, aliquando dura siccaque: aliquando tunc primum liquescat, ac aëri fuerit exposita, deinde iterum concrescat subito, atque ita, ut post aliquot sæcula iisdem viribus sit prædita? Denique vel hæc mixtura sic esset præparata, ut non liquesceret, ebulliretque nisi præsente

capi-

capite, vel ut eosdem effectus produceret, capite non præsente? Si primum; numquam liquesceret materia illa, nisi objecta capiti: at vero contrarium subinde accidere experientia testatur. Si alterum; constanter etiam ac semper, capite non præsente, liquefieret; quod tamen plerumque non fit. Itaque ars nulla efficere potuit materiam effectus suos sine ulla certa lege producentem; natura enim constanter operatur.

763. Neque sufficit ad id evincendum, quod a Gaspare Neümanno Medico Berolinensi materia diu præparata, ac mortui capiti admota, semel ex sicca & nigra evaserit liquida rubraque. Ut enim similitudo aliqua inter illam, & sanguinem S. Januarii daretur, deberet materia illa Neümanniana, jam liquefacta, ad priorem siccitatem, duritiem, nigroremque redire, iterumque capiti admota liquescere & ebullire, idque non uno solum alterove die, sed sæculis integris. Ut autem perfecta esset similitudo, deberet materia illa aliquando citius, aliquando serius liquefieri, ac rubescere, aliquando liquida fieri absente etiam capite: & ut omnia paucis absolvam, omnes alias varietates sanguinis S. Januarii exhibere; quod a Neümanno numquam præstari potuit.

764. Ad V. R. Montem Vesuvium non tam vicinum esse Neapoli, nec ejus exhalationes semper tam vehementes esse, ut vel minimam vim exercere possint in sanguinem S. Januarii, qui media in Urbe, atque intra Ecclesiam conservatur. Præterea si Vesuvii exhalationes hujus liquefactionis causa forent, cur non aliorum quoque sanguis concretus, eadem in Urbe mortuorum capitibus oppositus, liquefit, atque ebullit? Patet igitur, stupendum illud prodigium vires naturæ superare, quidquid obganniant Protestantes. Quod si cum Joanne Danhawero dicas, resolutionem atque ebullitionem sanguinis S. Januarii inutilem esse, adeoque a Deo non proficisci, cum Deus inutilia non patret prodigia. R. N. A. Hoc prodigium a Deo patratur ad incredulos ad fidem petrahendos, ad arguendam Novatorum temeritatem, atque ad comprobandum Sacrarum

Reli-

Reliquiarum cultum. Vide Joannem Stiltingum Socium Bollandianum Tomo VI. Septembris in Addendis ad XIX. diem Septembris fol. 857. &c.

Ac Reliquiarum incertitudinem. 765. Obj. VI. Incertitudo Reliquiarum. Historia Ecclesiastica redundat exemplis ſcelestorum atque impiorum hominum, qui nequiter falsas reliquias confinxerunt, & mercatu turpiſsimo ac ſacrilego venales habuerunt. Ergo vel propter hanc ipsam incertitudinem Sanctorum Reliquiæ nec debent, nec poſsunt coli. P. A. S. Aug. Lib. de Opere Monachorum Cap. XXVIII. refert, Monachos aliquos viris Reliquiis falsas ſuppoſuiſse. S. Greg. M. Lib. III. Epist. XXX. redarguit facinus quorumdam Græcorum, qui Romæ e mortuorum ſepulcris oſsa eruebant, atque in ſuas regiones delata, tamquam veras Sanctorum Reliquias venditabant. Similia habet S. Greg. Turonicus Lib. IX. Hist. Cap. VI. Glaberius Monachus ſæculi XI. Scriptor Hist. Lib. IV. Cap. III. *Conf. I.* Certum est, quod prioribus ſæculis multi ſacras Reliquias furati ſint, ut Historici omnes illorum temporum uno ore fatentur: ad quæ furta præcavenda, corpora Sanctorum vel ſub altari, vel in aliis locis diligenter clausis ſecreto recondita ſunt, variæque pœnæ in ſacrilegos hos fures a Lateranensi III. A. 1179, ac Turonensi Conciliis A. 1282. decretæ fuerunt. Ergo legitime nobis constare non potest, eas, quas colimus, eſse veras reliquias. *Conf. II.* Eædem reliquiæ in diversis locis monstrantur, ut v. g. S. Dionysii Episcopi Parisini apud Monachos San-Dionysianos, & Ratisbonæ in Ecclesia Principalis Monasterii S. Emmerami. Corpora SS. Cosmæ & Damiani Viennæ & Monachii. S. Marci Evangelistæ Venetiis, & in Monasterio Augiæ divitis prope Constantiam. Dentes S. Apolloniæ innumeri fere ostenduntur &c. R. C. A. N. C. Equidem non diffitemur, de veritate aliquarum reliquiarum rationabile oriri poſse dubium: multas enim reliquias incertas reddiderunt negligentia eorum, qui eas custodiebant, injuria temporum, bella domestica, atque extranea, divisio item corporum Sanctorum ad Ecclesias dedi-

can-

candas, & altaria consecranda, qui ritus peragi non ſolebat ſine reliquiis Sanctorum, præcipue illius, in cujus honorem altaria consecrabantur. Quod si fideles illorum temporum integra corpora, vel particulas aliquas reliquiarum Sancti illius, in cujus honorem Ecclesiæ vel altaria erigebantur, obtinere non poſsent, ſatis erat ipsis ibi collocare terram eorum ſanguine tinctam, vel lineum velum, quod *Brandeum* dicebant, reliquiarum illarum contactu ſacratum. Cuilibet oſsium particulæ, vel Brandeo non ſolum nomina Sanctorum tribuebantur, verum etiam jactabatur, Sanctum illum in illa Ecclesia requiescere. Ex quo pronum est magnam consecutam fuiſse ſacrarum Reliquiarum confusionem, atque ab hac divisione corporum manaſse plerosque errores innocentes, qui in cultum ſanctarum Reliquiarum irrepserunt. His acceſsit novum quoddam fidelium inventum; effecerunt enim illi imagines reliquiarum, easque veris Sanctorum reliquiis admoverunt, ut ex hoc contactu operaretur Deus prodigia eadem, quæ per reliquias, quas referebant, operabatur. Atque hinc ad pium hoc fidelium inventum forte referri poſsunt tot vestes, aliaque ſupellex, quæ B. Virgini usui fuiſse dicitur: item numerus Sindonum, Vestium inconsutilium Jesu Christi, Clavorum, Spinarum, aliorumque instrumentorum paſsionis ejus. Vide Honoratum a S. Maria in Animadversionibus in regulas Critices Lib. V. Diſsert. VI. Cæterum quæcunque fuerit hujus incertitudinis causa, optimo adhuc jure coluntur a nobis reliquiæ, ut mox numero ſequente ostendemus. Ad I. *conf.* C. A. D. C. Legitime nobis non constat, quas colimus eſse veras reliquias, hoc est, non habemus certitudinem physicam vel metaphysicam, C. C. Non habemus certitudinem moralem, N. C. Sufficere potest ac debet, quod nullum habeamus prudens incitamentum dubitandi de veritate reliquiarum quas colimus: neque enim in commercio humano major certitudo requiritur, ut quis pro legitimo habeatur, quam ut nulla adsit prudens ratio judicandi, aliquem ex adulterio, vel fornicatione natum eſse;

 quam-

quamvis certum ſit indeterminate ac generice, multos quotidie ex parentibus illegitimis nasci. Ad II. *conf.* N. C. Si in diversis locis ejusdem Sancti reliquiæ monstrantur, vel ſunt tantum diversæ partes ejusdem corporis: vel plures Sancti ejusdem nominis fuerunt: vel denique reliquiæ ſunt alterius Sancti, cujus nomen intercidit, aliusque per errorem vocatur.

766. Dices. Qui Sanctorum reliquias colunt, ob hanc ipsam incertitudinem exponunt ſe periculo idololatriæ, aut ſaltem cultus ſuperstitiosi. Ergo ſatius est omnino a tali cultu abstinere. R. I. Si de Reliquiis ſit ſermo, quæ publice coluntur, certum est debere eas prius ab Episcopo approbari, qui juxta Decretum Concilii Tridentini Seſs. XXV, adhibitis in consilium Theologis, & aliis piis viris, ea facere debet, quæ veritati ac pietati consentanea judicaverit: ideoque vix fiet, moraliter loquendo, ut reliquiæ falsæ pro veris colantur. R. II. Nullum prorsus imminere periculum idololatriæ, quia latreuticum cultum neque Sanctis ipsis, multo minus Reliquiis impendimus. R. III. D. A. Exponunt ſe periculo proximo cultus ſuperstitiosi, N. A. Periculo valde remoto, quod nemo prudenter ſuspicari potest, Subdist. Periculo remoto cultus materialiter tantum ſuperstitiosi, C. A. Formaliter ac culpabilter ſuperstitiosi, N. A. & Consec. Ut Sanctorum Reliquias honeste & licite colamus, ſufficit, quod nullum nobis prudens incitamentum occurrat in contrarium: aut ut rationabiliter judicare poſsimus, has eſse reliquias alicujus Sancti, præcipue si judicio Episcoporum approbatæ ſint. Tali modo numquam nos periculo proximo exponimus deferendi illis cultum ſuperstitiosum; ſed ad ſummum periculo valde remoto, quod merito contemni potest, atque in commercio humano contemnitur, v. g. a filio adeunte cum aliis fratribus hæreditatem paternam. Potuit enim contingere, ut, quamvis id ille ne ſuspicetur quidem, alium habuerit patrem, nullumque de ſe ad hæreditatem hanc illi jus competat, ſicque gravem prætensis fratribus ſuis injuriam, ac grave damnum inferat. Neque dicas,

ex

ex hac responsione ſequi, quod Reliquiæ Sanctorum coli debeant ſub hac conditione, *ſi ſunt veræ reliquiæ.* Quemadmodum enim parentes a nobis coluntur atque honorantur absolute, absque hac conditione, *ſi ſunt veri parentes:* ita etiam, niſi rationabile oboriatur dubium, Reliquiæ Sanctorum absolute colendæ ſunt, absque ulla conditione adjecta.

CONTROVERSIA VII.

DE USU ET CULTU SACRARUM IMAGINUM. CONTRA ICONOMACHOS.

767. Qui ſacris Imaginibus primi omnium denuntiavere bellum, fuerunt Judæi, atque etiam Ethnici; non quod iſti a ſimulacris & imaginibus abhorrerent: magna enim ſuperſtitionum pars apud eos poſita erat in cultu ſimulacrorum, ſed quia Christum ac Sanctos, præcipue Martyres, execrabantur. Hos æmulari viſi ſunt Marcionitæ, Manichæi, Phantaſiaſtæ, qui Chriſti imaginem deteſtabantur, quod illum non fuiſse in carne vera, ſed ſimulatam ſpeciem carnis ludificandis humanis ſenſibus præbuiſse dicerent, teste S. Aug. in Lib. de Hær. Cap. XLVI. Sæc. V. A. 485. ſub Zenone Imperatore Xenaias natione Perſa, conditione ſervus, quamvis baptiſmo nondum initiatus eſset, a Petro Cnapheo Antiocheno Patriarcha ordinatus Epiſcopus Hierapolitanus, & mutato nomine Philoxenus dictus, teſtibus Theophane ac Cedreno, docuit Chriſti & Sanctorum imagines non eſse recipiendas. Ad finem ſæculi VI. Serenus Epiſcopus Maſsilienſis in Galliis imagines Sanctorum confregit, atque ex Eccleſiis removit ad evitandum latreuticæ adorationis periculum, eoquod plures Gentiles, qui tunc temporis Maſsiliæ verſabantur, ad imagines illas tamquam ad idola ſe converterent, plurimumque pravo ſuo exemplo ſimplicioribus fidelibus obfuturi crederentur. Sereni tamen indiſcretum zelum reprehendit S. Greg. M. Lib. VII. Epiſt. CIX. Et Lib. IX. Epiſt. IX. Sæc. VII. impius Mahome-

Iconomachorum errores, ante.

tus sectatoribus suis omnem imaginum ac simulacrorum usum severe prohibuit. Sæc. VIII. palam aperteque Sacris Imaginibus bellum indixit Imperator Leo Isauricus, a Judæis impostoribus deceptus, vano prætextu evertendæ idololatriæ, Furenti forti animo restitere S. Gregorius II. & S. Gregorius III. Romani Pontifices, S. Germanus CPolitanus Patriarcha, & S. Joannes Damascenus. Leonis impietatem secuti sunt Constantinus Copronymus, & Leo IV. Et Constantinus quidem Anno 754. convocatis ex Imperio suo Episcopis CCCXXXVIII. CPoli Synodum celebravit, qua impium Patris sui decretum adversus imagines confirmavit, ac Pipinum Francorum Regem, missis ad illum Legatis, in sceleris societatem pellicere conatus est. Extincto Leone IV. Constantinus ejus filius cum Matre Irene, consentiente Hadriano I. Romano Pontifice, Nicææ Bithyniæ urbe Oecumenicam coegit Synodum, quæ damnato CPolitano latrocinio sub Copronymo, venerationem Imaginum decrevit.

Et post Nicænum II. in Oriente.

768. Sæculo IX. Leo Armenus, throno Imperiali proditione occupato, Iconoclastarum hæresin & furorem instauravit: cujus vestigiis inhæserunt Successores, Michael Balbus & Theophilus Imperatores. Post Theophili obitum uxor Theodora, cum filio Michaele admodum infante Augustis titulis ornata, cultum Imaginum in Oriente restituit, confirmata Synodo Nicæna II. in conventu Episcoporum & Clericorum CPoli habito Anno 842. Neque ab eo tempore in Oriente amplius a Græcis tumultuatum est ob causam imaginum, quas hodierna etiam die, quamvis pertinaci schismate a Latina Ecclesia divisi, maxima veneratione prosequuntur, ut patet tum ex Responsione II[da] Jeremiæ Patriarchæ CPolitani ad Lutheranos Cap. de invocatione Sanctorum, ubi dicitur: *Adoramus Imagines eo modo, ut non ipsi materiæ exhibeamus reverentiam; sed imaginum interventu illis, qui per ipsas significantur, honor qui imagini exhibetur, ad prototypon transit, sicut Divus Basilius dixit:* tum ex actis Concilii Jerosolymitani a Dositheo Patriarcha celebrati A. 1672. adversus errores Cyril-

Cyrilli Lucaris, qui Orientem Calvini doctrina inficere conatus erat.

Et Occidente.

769. Iconomachorum hæresin in Occidente excitavit Claudius quidam ex Hispaniis oriundus, Felicis Urgellitani discipulus, Ludovici Pii Imperatoris suffragatione ad Taurinenses infulas promotus, cujus erroribus institerunt Sæculo XII. Petro Brusiani, Henriciani, Waldenses, & Albigenses, Sæculo XIV. Wickleffitæ, XV. Husitæ, XVI. Andreas Carolostadius, Ulricus Zwinglius, Martinus Lutherus, Philippus Melanchton, Centuriatores Magdeburgici, Joannes Calvinus, eorumque sectatores Protestantes, qui Imagines quidem Christi & Sanctorum in Templis suis quandoque exponunt, non ad cultum, sed solummodo ad ornatum, & repræsentationem historiarum.

Mitius errarunt Galli Sæc. VIII. & IX.

770. Mitius circa cultum Imaginum errarunt Galli sæculo VIII. & IX. ut tum ex Synodo Francofordiensi A. 794. & Conventu Parisiensi A. 824. tum ex illius ævi Scriptoribus, Jona Aurelianensi, Dungalo Diacono Sandionysiano, Agobardo Lugdunensi, Walafrido Strabone Augiæ divitis Abbate, Hincmaro Rhemensi, ac præcipue ex libris Carolinis desumitur. Putabant illi nimirum Imagines omnino esse retinendas, neque temerario ausu destruendas; sed ita, nullus ut illis honos, veneratio nulla tribueretur, atque ad spectaculum tantummodo palam exponerentur, hoc est, ad divinorum beneficiorum conservandam memoriam, & in rudiorum animis defigendam. Improbabant itaque furorem Iconoclastarum, qui Sacras Imagines destruebant, simulque cultum, ut putabant nimis effusum, quo Græci Orthodoxi, atque Itali sacras Imagines prosequebantur per luminaria, thymiamata, oscula, inclinationes &c. quæ obsequia Galli non Sanctorum imaginibus, sed eorum tantum reliquiis, Evangelio ac Cruci deferebant. Quin eo audaciæ progressi sunt Gallicani Præsules aliqui, ut in Conventu Parisiensi sub Ludovico Pio Imperatore Anno 824. non tantum Nicænum II., quod etiam in Francofordiensi Concilio actum fuerat, verum etiam dogmaticam de cultu Ima-

Imaginum Hadriani I. Epistolam, ad Constantinum & Irenem datam, ſuperſtitionis & erroris arguere temerarie ſint auſi, putantes Nicænam II. Synodum a Romano Pontifice confirmatam non fuiſse: qua in ignoratione Romana Eccleſia Francos permanere paſsa eſt, prævidens, si urgeretur VII. Synodi authoritas in re ſidei, fore ut Chriſti Eccleſia, ex Francorum univerſæ fere Chriſtianitati in Occidente dominantium pertinacia, fœdiſsima atque immedicabili conſciſsione laceraretur. Vide dicta Num. 189. &c.

Status quæſtionis.

771. Circa cultum Sacrarum Imaginum duplex inſtitui poteſt quæſtio. I^ma. Utrum ſacrarum Imaginum cultus ſacer repugnet legi divinæ, ſive utrum licitus ſit & honeſtus. Atque hæc quæſtio ad fidem pertinet. II^da. Utrum, ſpectatis omnibus circumſtantiis, expediat Sanctorum Imagines in Templis venerationi fidelium exponere. Atque hæc quæſtio pertinet ad diſciplinam, quæ mutationi eſt obnoxia. Nos in præſenti controverſia Proteſtantibus facile damus, I. Uſum Imaginum ex eorum genere eſse, quæ adiaphora nominantur, quæ ſcilicet ad ſalutem omnino neceſsaria non ſunt, nec ad ſubſtantiam religionis pertinent; ſed in poteſtate ſunt Eccleſiæ ut ea vel adhibeat, vel ad tempus ableget, prout ſatius eſse judicaverit. II. Imagines Sanctorum colendas non eſse ſupremo adorationis cultu, nimirum latriæ. III. Superſtitionem omnem, si ex ignorantia vel ſimplicitate populi in cultum ſacrarum Imaginum irreperet, a Paſtoribus Eccleſiæ ſollicite removendam eſse. IV. Imagines Sanctorum a nobis non eo modo colendas eſse, quo ab Ethnicis colebantur idola, neque ſpem in ipsis imaginibus reponendam eſse. Hoc tantummodo aſserimus, licitum eſse atque honeſtum ſacras Imagines religioso, vel ſacro cultu proſequi.

Doctrina Nicæni II.

772. Atque in hoc ſolummodo ſtatum quæſtionis verſari evidenter colligitur ex duobus Conciliis Oecumenicis, Nicæno II. & Tridentino, quæ doctrinam Catholicam de cultu Imaginum nitidiſsime exponunt. Neque Proteſtantes dicere poſsunt, aliud nunc doceri a

Catho-

Catholicis; cum ignorare nequeant, sacerrimam apud Catholicos esse Conciliorum Oecumenicorum, quæ Ecclesia approbavit, authoritatem, nobisque nefas esse vel latum unguem ab illorum doctrina recedere. Nicænum itaque II. Actione VII. sic in definitione fidei pronuntiat: *Sequentes divinitus inspiratum Sanctorum Patrum nostrorum magisterium, & Catholicæ traditionem Ecclesiæ, (nam Spiritus Sancti hanc esse novimus, qui nimirum in ipsa inhabitat) definimus in omni certitudine & diligentia, sicuti figuram pretiosæ ac vivificæ Crucis, ita venerabiles & sanctas imagines proponendas, tam quæ de coloribus & tessellis, quam quæ ex alia materia congruenter, in Sanctis Dei Ecclesiis, & sacris vasis & vestibus, & in parietibus ac tabulis, domibus & viis: tam videlicet imaginem Domini Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, quam intemeratæ Dominæ nostræ Sanctæ Dei Genitricis, honorabiliumque Angelorum, & omnium Sanctorum simul & almorum virorum. Quanto enim frequentius per imaginalem formationem videntur, tanto qui eas contemplantur, alacrius eriguntur ad primitivorum earum memoriam & desiderium, & ad osculum, & ad honorariam his adorationem tribuendam: non tamen ad veram latriam, quæ secundum fidem est, quæque solam naturam divinam decet, impertiendam. Ita ut istis, sicut figuræ pretiosæ ac vivificæ Crucis, & sanctis Evangeliis, & reliquiis sacris monumentis incensorum & luminum oblatio ad horum honorem conficiendum exhibeatur, quemadmodum & antiquis piæ consuetudinis erat. Imaginis enim honor ad primitivum transit; & qui adorat imaginem, adorat in ea depicti subsistentiam. Sic enim robur obtinet Sanctorum Patrum nostrorum doctrina, id est, traditio Sanctæ Catholicæ Ecclesiæ, quæ a finibus usque ad fines terræ suscepit Evangelium.*

Et Tridentini.

773. Concilium Tridentinum Sess. XXV. in Decreto de invocatione Sanctorum, & sacris Imaginibus ait: *Mandat Sancta Synodus omnibus Episcopis - - ut fideles - - de legitimo Imaginum usu diligenter instruant, docentes eos - - Imagines porro Christi, Deiparæ Virginis, & aliorum Sanctorum, in Templis præsertim habendas & retinendas, eis-*

que

que debitum honorem & venerationem impertiendam; non quod credatur inesse aliqua in iis Divinitas, vel virtus, propter quam sint colendæ; vel quod ab eis sit aliquid petendum; vel quod fiducia in imaginibus sit figenda, veluti olim fiebat a Gentibus, quæ in idolis spem suam collocabant; sed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quæ illæ repræsentant: ita ut per imagines, quas osculamur, & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Christum adoremus & Sanctos, quorum illæ similitudinem gerunt, veneremur; id quod Conciliorum, præsertim vero secundæ Nicœnæ Synodi decretis contra Imaginum oppugnatores est sancitum.

Primis III Sæculis fuit aliquis Sacrarum Imaginum usus.

774. Conclusio I. Quamvis non ita frequens, fuit tamen aliquis Sacrarum Imaginum usus apud Christianos, primis tribus sæculis. Prob. I. Eusebius Lib. VII. Hist. Eccl. Cap. XVIII. a muliere Evangelica, quæ vestium Salvatoris contactu a sanguinis profluvio sanata fuit, in accepti beneficii memoriam statuam æneam Christo erectam, atque a se visam fuisse Paneade, seu Cæsareæ Phillippi his verbis testatur. *Juxta januam domus illius ænea mulieris effigies stare dicitur, columnæ lapideæ imposita, flexis genibus, protensisque manibus instar supplicantis. Ex adverso autem effigies viri, ex eodem metallo conflata, stantis, ac diploide decenter induti, manumque mulieri porrigentis, ad cujus pedes in ipsa basi ignota quædam nasci dicitur planta, quæ ad fimbriam usque æneæ diploidis assurgens, depellendis omnis generis morbis præsentissimum remedium est. Hanc statuam Jesu Christi speciem referre ajebant; nosque adeo illam urbem ingressi ipsam conspeximus.* Statua hæc postea a Juliano Apostata destructa fuit; frusta autem a Christianis collecta, & in Ecclesia decenter reposita sunt, ut refert Sozomenus Lib. V. Hist. Eccles. Cap. XX. Statuæ hujus præter Eusebium meminerunt S. Asterius Amasenus apud Photium Cod. CCLXXI. Antipater Bostrensium in Arabia Episcopus, S. Germanus Patriarcha CPolitanus, S. Greg. II, & Patres Nicænæ II. Synodi. II. Christus ipse imaginem suam ad Abgarum Edes-

Edessæ Regem misit, ut referunt genuina Acta SS. Samonæ & Guriæ Martyrum Edessenorum circa annum 306. Procopius, Evagrius Lib. IV. Cap. XXVI. S. Joan. Damasc. Oratione I. de Sacris Imaginibus, & Lib. IV. de fide Orthodoxa Cap. XVII. S. Germanus CPolitanus in Actis S. Stephani junioris. S. Greg. II. in Epist. ad Leonem Isauricum. Nicænum II. Actione V. Theophylactus Simocatus Lib. II. & III. Hist. Mauricianæ. Cedrenus, Michael Glycas, Nicephorus Callistus Lib. II. Cap. VII. S. Hadrianus I. in Epistola Apologetica ad Carolum Magnum, Theophanes, Joannes Curopalata, Zonaras, Constantinus Porphyrogenitus CPolitanus Imperator, ac Menologium Græcorum ad diem XVI. Augusti. Vide Jacobum Gretserum Tomo XV. in Syntagmate de Imaginibus manu non factis. III. Ex Tertulliano Cap. X. de Pudicitia discimus, imaginem Christi sub Pastoris habitu a veteribus Christianis pingi solitam fuisse. IV. Eusebius loco superius citato dum narrationem absolvit de ænea Christi statua, subjungit: *Nec vero mirandum est, Gentiles a Servatore nostro beneficiis affectos hæc præstitisse; cum & Apostolorum Petri ac Pauli, Christique ipsius pictas imagines, ad nostram usque memoriam servatas in tabulis viderimus.* V. S. Aug. Lib. I. de Consensu Evangelistarum, Cap. X. de quibusdam Ethnicis loquens, qui libros nescio quos a Christo scriptos ad Apostolos Petrum & Paulum comminiscebantur, ait: *Cum enim vellent tale aliquid fingere Christum scripsisse ad discipulos suos, cogitaverunt ad quos potissimum scribere potuisse facile crederetur, tamquam ad illos qui ei familiarius adhæsissent, quibus illud quasi secretum digne committeretur: & occurrit eis Petrus & Paulus. Credo quod pluribus locis simul eos cum illo pictos viderent; quia merita Petri & Pauli etiam propter eumdem passionis diem, celebrius solemniter Roma commendat.*

Cur is non ita frequens tunc fuerit?

775. Cæterum, quod primis tribus sæculis rarior fuerit apud Christianos Sacrarum Imaginum usus, gemina

mina aſsignari potest ratio. I^{ma} est, ut observat Petavius Dogmatum Theologicorum Tomo VI. Lib. XV. Cap. XIII., quia cum plenis adhuc velis Gentilium ſuperstitio ferretur, multa primis illis Ecclesiæ temporibus vel non inutilia per ſe ſe, vel etiam commoda ſupprimi, omittique ſatius visum est; dum periculum erat, ne offensionis aliquid traheret externa quorumdam rituum ſpecies, cum iis quæ ab Ethnicis celebrabantur, ſimilitudine ipsa congruens: velut ne Imagines Christi atque Sanctorum pro idolis, quibus erant aſsuefacti, ab rudibus & imperitis haberentur: quemadmodum de Marcellina Carpocratis discipula memoriæ prodiderunt S. Aug. Lib. de Hær. Cap. VII. & S. Epiphanius Hær. XXVII, quæ imaginem Jesu & Pauli cum imaginibus Homeri & Pythagoræ colebat, Gentiumque mores & mysteria circa eas perficiebat, adorando, incensumque ponendo. Ut igitur fidelium animus ab inanium ſimulacrorum consuetudine ac memoria longius avocaretur, ac ne Gentiles idola detestantibus, ac diſsuadentibus nostris qualescunque illis effigies viciſsim objicerent, credibile est, parcius a Christianis primis tribus ſæculis, quibus crudeliſsima Christiani nominis vexatio cursum ſuum tenuit, usurpatas fuiſse Imagines. Pace autem & libertate per Constantinum reddita, Imagines Christi & Sanctorum palam propositæ ſunt in Templis & Oratoriis; cum jam nullum Idololatriæ periculum eſset, & ad propagandam Christi & Martyrum memoriam, animandosque ad pietatis constantiam illorum exemplo fideles, utile id eſse videretur. Atque hoc neutiquam omnibus in locis, eodem instituto ac tempore constat eſse factum; ſed alibi citius, alibi tardius, prout nationum captus & indoles erat: & qui illis præerant, expedire judicabant. Altera ratio est, quia Ecclesia ex Gentilibus & Judæis formanda erat, omnisque ſcandali & offensionis occasio procul ab iis removenda. Constat autem Judæos a ſimulacris & imaginibus vehementer abhorruiſse. Ne igitur absterrerentur illi a Religione Christiana, Ecclesia ad tempus removeri voluit ab eorum oculis imagines.

776.

776. Conclusio II. Sæculo IV. & V. frequens fuit in Ecclesia Dei Sacrarum Imaginum usus. Prob. Authoritate Patrum, qui temporibus illis vixerunt, Sacrarumque Imaginum diserte meminerunt. S. Basil. Orat. de S. Barlaam ait, gaudere se, quod melius pictores expresserint manum ejus pro Christo combustam, quam ipse oratione descripserit. S. Gregor. Nazianz. Orat. XXIII. testatur, Angelos corporea forma cum candore & splendore vestium pingi ad designandam naturalem ipsorum puritatem. S. Greg. Nyss. in Orat. de Filii, & Spiritus Sancti Divinitate meminit Abrahami, ejusque sacrificii in tabulis depicti, & ad hujus aspectum magnam se vim lacrymarum profudisse asserit. Idem in Orat. de S. Theodoro Martyre scribit, parietes Basilicæ hujus Martyris picturis decoratos fuisse, quibus Martyris certamina coloribus expressa visebantur. S. Ambr. Epist. LIII. Pauli effigiem itidem coloribus expressam fuisse docet, ubi de SS. Gervasio & Protasio sibi per visum oblatis loquitur: *Cum quidam*, inquit, *mihi tertia persona apparuerunt, quæ similis esse Beato Paulo Apostolo videbatur, cujus me vultum pictura docuerat.* Asterius Amaseæ in Ponto Episcopus in Sermone Panegyrico de S. Euphemia V. & M. tabulam pictam, & ad ejus loculum appensam eleganter exponit, qua Sanctæ Virginis & Martyris effigies, ac tota historia Martyrii continebatur. S. Chrys. in Orat. de S. Meletio Antiocheno fideles laudat, quod sacram ejus imaginem & in annulorum circulis, & in calicibus & phialis, & in thalamorum parietibus ubique exaraverint. S. Hier. in Cap. IV. Jonæ. *Et revera*, inquit, *in ipsis cucurbitis vasculorum, quas vulgo saucomarias vocant, solent Apostolorum imagines adumbrari.* Quod ex veneratione & amore adversus Apostolos ortum, eorum imagines in pretio apud Christianos fuisse probat. S. Aug. Serm. CCCXVI. alias XCIV. de Diversis, meminit imaginis pictæ, qua Martyrium S. Stephani exhibebatur. *Dulcissima pictura est hæc*, inquit, *ubi videtis S. Stephanum lapidari, videtis Saulum lapidantium vestimenta servantem.* S. Paulinus

Sæc. IV. & V. usus Imaginum fuit frequens.

nus Nolanus in Italia, ac Severus Sulpicius in Aquitania conditas a se Basilicas picturis & imaginibus exornarunt, ut ex Paulini Epistola XII. constat. Idem S. Paulinus in Natali IX. S. Felicis narrat, se in Basilicæ porticibus Testamenti veteris historias pingendas curasse: & cur ita fecerit, rationem hanc affert, quod ad celebrandum S. Felicis Nolani diem festum ingens rusticorum & imperitorum turba confluat, quæ cum legere nesciat, librorum instar pictas istas figuras habeat. Prudentius in Hymno de S. Casśiano scribit, Forum Cornelii se adiisse, salutandi Martyris causa, ibique conspicatum esse ejus Imaginem in Basilica. Theodoretus in Vita S. Simeonis Stylitæ testatur, Romæ passim in officinarum propylæis erectas fuisse Sancti illius imagines, ut hanc sibi tutelam & præsidium adjungerent.

Usus imaginum Dei, et SS. Trinitatis olim rarus erat.

777. Conclusio III. Quamvis usus Imaginum Dei & Sanctissimæ Trinitatis olim rarus fuerit in Ecclesia; harum tamen Imaginum usus posterioribus temporibus licite ubique invaluit, consentiente Ecclesia. Prob. I. pars Conclusionis. Dei & Trinitatis Imagines improbarunt plurimi ex Patribus, Tertul. Lib. de Spectaculis Cap. XXIII. Clemens Alexandr. Lib. VI. Stromatum, Origenes Lib. VIII. contra Celsum, Minucius Felix in Octavio, Lactantius Lib. II. Institut. Cap. II. S. Aug. Lib. de Fide & Symbolo Cap. VII. S. Joann. Damasc. Lib. I. de Imaginibus. S. Germanus CPolitanus in Epistola ad Joannem Synadensem. S. Gregorius II. in Epistola priore ad Leonem Isauricum Imperatorem scribit: *Cur Patrem Domini nostri Jesu Christi spectandum minime proponimus, ac pingimus? Nimirum quia nescimus quis sit, & Dei naturam in conspectum adducere, ac pingere nemo potest. Quod si eum vidissemus, ac nossemus, sicut Filium ejus; etiam ipsi videndum proponere, ac pingere possemus.* Nicænum II. Actione VII. negat, invisibilis atque incomprehensibilis Dei imaginem a Christanis fieri: admittit tamen Angelos depingi posse, quia ut homines apparuerunt. Cur vero hi Patres rejecerint Dei, aut Sanctissimæ Trinita-

nitatis imaginem, ratio est tum ea, quam aſsignavit S. Gregorius II. in Epistola ad Leonem Imper. ſuperius laudata: tum etiam ne Deus crederetur eſse corporeus, erroresque Antropomorphitarum renovarentur, aut Gentilium, Diis ſuis membra tribuentium.

Fuit tamen aliquis.

778. Quamvis vero in antiqua Ecclesia rarus fuerit, fuit tamen aliquis Imaginum Dei, & SS. Trinitatis usus. S. Basil. teste S. Amphilochio, columbas Spiritum Sanctum repræsentantes ſuspensas habuit. S. Paulinus Episcopus Nolanus, Sancto Augustino conjunctiſsimus, in Epistola XII. ad Severum Sulpicium, commendat narratque picturas, quibus ornari curaverat Basilicam S. Felicis Martyris Nolani, ære ſuo ædificatam. Inter cætera vero Trinitatis effigiem, muscivo opere descriptam in Basilica, his versibus exponit: *Pleno coruscat Trinitas myſterio: Stat Chriſtus agno: vox Patris cœlo tonat. Et per columbam Spiritus Sanctus fluit.* In libello ſupplici Clericorum & Monachorum Antiochensium contra Severum Acephalorum ducem ad Joannem CPolitanum Patriarcham, qui lectus fuit in Synodo CPolitana ſub Menna, Anno 536. Actione V, hæc leguntur apud Harduinum Tomo II. Concil. Columna 1319. *Neque utique* (Severus) *ipsis ſanctis altaribus pepercit: neque ſacris vasis parcens, alia confringens, alia autem conflans, ſimilibus ſuis erogat. Præsumptum eſt autem ab ipso & hoc, o beatiſsimi: nam columbas aureas & argenteas, in formam Spiritus Sancti ſuper divina lavacra & altaria appensas, una cum aliis ſibi appropriavit: dicens non oportere in ſpecie columbæ Spiritum Sanctum nominare.*

Nunc is ubique licite invaluit.

779. Prob. altera pars Conclusionis I. Deus visus est in corporea ſpecie Adamo, tamquam homo deambulans in Paradiso, Jacobo tamquam homo innixus ſummitati ſcalæ, Micheæ ut ſedens in ſolio, Danieli ut antiquus dierum. Spiritus Sanctus in forma columbæ & ignis apparuit. Præterea Scriptura tribuit Deo membra humana, dum dicit eum ſtare, ſedere, ambulare: caput nominat, pedes, brachia &c. Ergo cum fundamen-

damentum habeatur in Scripturis, nullumque ſubsit amplius erroris periculum, ne populus Deum corporeum eſse existimet, talem poterit pictura exhibere, qualem depingit Scriptura. II. Concilium Nicænum II. approbavit Act. V. imaginem Spiritus Sancti in forma columbæ, & imagines Angelorum, quia ita apparuerunt. Ergo a pari Pater divinus depingi potest, prout apparuit. III. Ecclesia, quæ est columna & firmamentum veritatis usui huic ab aliquot jam ſæculis introducto ſe numquam opposuit: immo Alexander VIII. propositionem hanc inter damnatas ordine XXV. ſolemni decreto proscripsit: *Dei Patris ſedentis ſimulacrum nefas eſt Chriſtiano in Templo collocare.* IV. Praxis hæc nulla ſolida ratione enervari potest: Nos enim Deum, vel SS. Trinitatem non pingimus ad exprimendam perfectam ſimilitudinem Dei, ac naturam: neque Deum corporeum eſse existimamus; ſed id agimus vel ad historiam aliquam exhibendam, vel ad explicandam naturam Dei per analogiam, ſeu metaphoricam mysticamque ſignificationem, quo modo pingimus Christum in forma Agni, & Evangelistas repræsentamus per aquilam, leonem, bovem, & hominem.

Sacer cultus Sacrarum Imaginum licitus eſt.

780. Conclusio IV. Sacer cultus Sacrarum Imaginum licitus & honestus est, neque Legi divinæ ullo modo adversatur. Prob. Conclusio tum negative; quia is ostendi non potest divina aliqua lege vetari, cum nullam prorsus includat ſuperstitionem: tum etiam argumentis positivis. Ac I^{mo} quidem Arca, quæ Psalmo XCVIII. *Scabellum pedum Domini* vocatur, propter relationem ad Deum cultu religioso colebatur a Judæis, narraturque II. Reg. Cap. VI, quanta veneratione, quam ſacra ſolemnique pompa, quam religioso apparatu David Rex & Propheta Arcam e domo Abinadab, & e domo Obededom Jerosolymam reduxerit. Quæ autem Arcæ adhibebatur veneratio, nec honor mere civilis erat, nec ſoli Deo debitus cultus; ſed reverentia & honor rei ſacræ, & ad religionem pertinenti debitus. Gradum igitur aliquem religiosi cultus rebus ſacris impendere, earum intuitu ad quas referun-

runtur, & quarum respectu sanctæ dicuntur, a lege Dei non est alienum; immo eidem maxime consentaneum est. Igitur nec religiosus cultus imaginum Christi & Sanctorum ullatenus repugnat legi Dei. Augustum pariter JESU nomen, quod transitoria est Christi imago, honoramus, prædicante Apostolo ad Philippenses Cap. II. *In nomine Jesu omne genu flectatur, cælestium, terrestrium, & infernorum.* Ergo etiam Imagines Christi & Sanctorum licite & honeste veneratione religiosa prosequimur, ob relationem ad prototypon, cum etiam Sancti in se honore ac veneratione digni sint, ut ostendimus Controversia IV.

781. Prob. II. Authoritate Patrum. S. Basilius Epist. CCCLX, alias CCV. ad Julianum Apostatam scribit: *Historias imaginum illorum* (Sanctorum) *honoro & palam adoro. Hoc enim nobis traditum a Sanctis Apostolis non est prohibendum; sed in omnibus Ecclesiis nostris eorum historias erigimus.* S. Greg. Nyss. S. Asterius, S. Paulinus &c. Num. 776. a nobis laudati, ajunt, Imagines Sanctorum honorifice in Templis collocatas fuisse. S. Greg. M. Lib. VII. Epist. LIII. ad Secundinum scribit: *Scio quod imaginem Servatoris nostri non ideo petis, ut quasi Deum colas, sed ob recordationem Filii Dei in ejus amore recalescas, cujus te imaginem videre consideras. Et nos quidem non quasi ante divinitatem ante illam prosternimur, sed illum adoramus, quem per imaginem aut natum, aut passum, sed & in throno sedentem recordamur.* Denique Patres, ut priori Controversia expendimus, ajunt, reliquias Sanctorum esse colendas. Ergo etiam imagines; cum non minus reliquiæ quam imagines vita & sensu careant.

782. Prob. III. Authoritate Conciliorum, Romani sub S. Gregorio II, ac Nicæni II. Oecumenici, quod ratum habitum est a CPolitano IV. Generali, ac Tridentino. Vide dicta Num. 772, & 773. Accedit praxis Ecclesiæ, & authoritas, quæ Iconomachos pro hæreticis semper habuit. IV. Ex miraculis, quibus Deus cultum Sacrarum Imaginum acceptum sibi esse testatus

est.

est. Pleni ſunt Græcorum & Latinorum libri. Nicæna II. Synodus CCCL. Episcoporum, plura enumerat, paulo ante Synodum patrata, v. g. illud de ſtatua Christi Berytensi a Judæis peſsime habita, ex qua copiose erumpens ſanguis Orientis & Occidentis Ecclesias ditavit. Silentio prætereo prodigiosam herbam prope ſtatuam æneam Christi Paneade ſuccrescentem, de qua Eusebius Lib. VII. Hist. Eccl. Cap. XVIII: ſtupenda Edeſsenæ Imaginis, Lauretanæ, Eremitanæ, atque Oettinganæ prodigia, de quibus nemo ambigere queat, nisi emotæ mentis ſit, aut projectæ audaciæ, qui omnem humanam fidem ſubrutam velit.

783. Prob. V. paritate. Licite & honeste Imaginibus ac ſtatuis Regum & Principum civilem honorem deferimus. Ergo etiam licite & honeste Imagines Christi & Sanctorum cultu prosequimur ſacro ac religioso, ob excellentiam ſupernaturalem, gratiam nimirum & gloriam. Præterea Imagines capaces ſunt injuriæ & contumeliæ, ut observat S. Ambr. in Psalm. CXVIII. ſcribens: *Qui imaginem coronat Imperatoris, utique illum honorat, cujus imaginem coronavit: & qui ſtatuam contempserit Imperatoris, Imperatori utique, cujus ſtatuam consputaverit, feciſse videtur injuriam.* Ergo etiam Imagines capaces ſunt cultus, non civilis tantum, verum etiam ſacri; non ob propriam excellentiam, ſed ob excellentiam ſupernaturalem illius, quem repræsentant. Neque dicas, Imagines ſensu carere: ex hac enim replica ſequeretur, easdem neque cultus civilis eſse capaces.

784. Prob. VI. Peculiariter argumento ad hominem, contra Iconomachos ſæculi VIII. & IX. Si cultus Imaginum Christi & Sanctorum licitus non foret, reprobari quoque deberet adoratio Crucis, cui tamen ipsi deferebant cultum adorationis. Respondebant illi, disparitatem eſse, quod Christus nos redemerit, non in imagine, ſed in Cruce. At vero Christus non redemit nos in Cruce picta, argentea, vel aurea, quam ipsi adorabant; ſed in illa tantum, ex qua ſalus mundi vere pependit. Ergo allata disparitas difficultatem

non

non ſolvebat. Aliud argumentum contra Calvino-Sacramentarios ſic proponitur. Calviniani docent, Sacram Eucharistiam eſse ſignum tantummodo corporis Christi: ac nihilominus panem & vinum, meram corporis Christi figuram ac imaginem, honorant cultu religioso, flexis genibus, nudato capite ſumendo. Ergo licebit etiam imaginibus Christi & Sanctorum religiosum cultum deferre.

Ac maxime utilis.

785. Cæterum cultus & usus Sacrarum Imaginum non licitus modo & honestus est, verum etiam maxime utilis, I. Ob luculenta prodigia a Deo per Imagines patrata. II. Ob instructionem & eruditionem rudium hominum, quos melius docet pictura, quam Scriptura ab illis non intellecta. III. Quia Imagines fovent & augent charitatem erga Deum & Sanctos. IV. Quia potentius excitamur ad imitandas præclaras Sanctorum virtutes; cum ſegnius animos nostros irritent quæ per aures demittuntur, quam quæ fidelibus oculis ſubjiciuntur. V. Quia conservant in nobis memoriam Christi & Sanctorum, ac Patronos nobis commonstrant, quos in angustis rebus invocemus. VI. Quia Sanctorum Imagines colendo impietatem omnem detestari, eorumque egregias virtutes, mores ac doctrinam placere profitemur. Vide Card. Bellarm. de Ecclesia Triumph. Lib. II. Cap. X.

Imagines ſacræ colendæ ſunt cultu relativo.

786. Quæres I. Quonam cultu, absoluto an relativo, colendæ ſint Sacræ Imagines? R. eas non eſse colendas cultu absoluto, eoquod, cum ſint res inanimatæ, excellentiam non habeant ſuo ſupposito intrinsecam; ſed colendas eſse cultu relativo ob excellentiam prototyporum, habentium propriam & intrinsecam excellentiam. Hæc tamen veneratio Imaginis relativa, est ſimul indivisibiliter veneratio absoluta exemplaris, ita, ut ſubmiſsio exterior terminetur quidem immediate ad imaginem, & mediate ad exemplar; affectus vero ſubmiſsionis interioris ad ſolum exemplar terminetur. Prob. aſsertio I. Authoritate Nicæni II. quod Act. VII. ait: *Imaginis enim honor ad primitivum transit: & qui adorat imaginem, adorat in ea depicti ſub-*

 ſiſten-

sistentiam. II. Authoritate S. Hadriani I. in Epist. ad Constantinum & Irenem. *Sic & nos pro amore & dilectione, quam apud Dominum & Sanctos ejus habemus, honorabiles eorum effigies imaginibus depingentes, non tabulis & coloribus honorem exhibemus, sed illis, pro quorum honore consistunt.* III. Authoritate Tridentini Sess. XXV. in Decreto de Sacris Imaginibus: *Honos, qui eis* (Imaginibus) *exhibetur, refertur ad prototypa, quæ illæ repræsentant: ita, ut per imagines, quas osculamur, & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Christum adoremus, & Sanctos, quorum illæ similitudinem gerunt, veneremur.*

787. Neque dicas, tali pacto Imagines non vere ac proprie coli, eoquod nulla sit veneratio sine actu interiori, qui juxta nostram assertionem ad solum exemplar terminatur. Respondeo enim, Imagines vere ac proprie coli veneratione relativa: quamvis enim affectus submissionis interioris, quo voluntas nostra affective se submittit alteri, & ejus superioritatem affective agnoscit, ad solum exemplar terminetur; signum tamen exterius, v. g. genuflexio, vel inclinatio capitis ad imaginem dirigitur, ac terminatur cum actu voluntatis exhibendi imagini signum externum submissionis, ad protestandam submissionem nostram interiorem, ob excellentiam Prototypi. Vide Simonnet Tract. X. de Incarnat. Disputatione XI. Articulo VII.

Quid de libris Carolinis sentiendum?

788. Quæres II. Quid sentiendum sit de Libris Carolinis, Romam ad S. Hadrianum I. missis, quibus Nicæna II. Synodus, & cultus Imaginum impugnatur? R. Card. Baronius Tomo IX. Annal. Ecclesiast. ad Annum 794. Num. XXX, & Card. Bellarminus Lib. II. de Eccl. Triumphante, Cap. XV. aliique, negant Carolum Magnum librorum illorum authorem fuisse, his potissimum rationibus ducti. I. Quia S. Hadrianus, in suo ad Carolum Magnum responso Apologetico, solum postremum capitulum in his libris contentum Carolo Magno tribuit. II. Quia ex eodem Hadriani responso apparet, non unum, sed plures fuisse autho-

res librorum Carolinorum, cum Pontifex ſemper de pluribus, & ad plures loquatur. III. Quia Hadrianus acerbius in authores illorum librorum invehitur, Carolum vero nullibi perstringit. IV. Quia temere, ac nullo ordine in illis libris congeruntur objectiones in unum fascem. V. Quia Hincmarus Rhemensis libros illos Carolinos dicit continere acta Concilii Francofordiensis: adeoque illa, quæ a collectis in eo Episcopis aut dicto, aut ſcripto prolata ſunt: quæ dein in unum fascem collecta Hadriano Pontifici a Carolo transmiſsa fuiſse existimat.

789. Contra Natalis Alexander Diſsertat. VI. de Imaginibus ad Hist. Eccles. Sæculi VIII. Paragrapho VI. libros hos a Carolo Magno, aut ejus juſsu ab alio compositos, regioque ejus nomine vulgatos fuiſse aſserit. I. Quia in præfatione Carolus ſe authorem eſse profitetur, ac Pipinum Regem venerandæ memoriæ genitorem ſuum appellat. II. Quia in Epistola Synodi Conventus Parisiensis A. 824. ſub Ludovico Pio dicitur, quod Carolus Capitula quædam Nicæni II, quæ reprehensioni patebant, annotarit, eaque Hadriano direxerit, ut illius judicio & authoritate corrigerentur. III. Quia Hadrianus in ſua ad Carolum Magnum responsione testatur, ſe accepiſse hoc Capitulare adversus Synodum, quæ pro Sacrarum Imaginum erectione in Nicæa habita est, per Angilbertum Abbatem, Caroli Legatum. IV. Quia Hincmarus Rhemensis Libro contra Hincmarum Laudunensem Cap. XX. testatur, ſe, cum adolescentulus eſset, legiſse non modicum volumen de Synodi VII. destructione ab eodem Imperatore Carolo Romam per quosdam Episcopos miſsum. V. Quia exemplaria MSS. Vaticanum & Tilianum Caroli nomen præferunt. Postremi hunc fuiſse titulum Tilius ipse Meldensis Episcopus prodidit: *In nomine Domini & Salvatoris noſtri Jesu Chriſti, incipit opus Illuſtriſsimi & Excellentiſsimi ſeu ſpectabilis viri Caroli, nutu Dei Regis Francorum.*

790. Consideratis omnibus dicendum videtur, libros illos neque a Carolo, neque ab alio ejus juſsu

& nomine conscriptos fuiſse: ſed quod Carolus tantum oblatas ſibi Galliæ Germaniæque Episcoporum objectiones contra Synodum Nicænam, & cultum Imaginum, in unum fascem collegerit, atque ex hoc capitum dumtaxat lemmata ſeu titulos, non autem libros ipsos Hadriano transmiserit, adjecta epistola ſua, qua ſtudium ſuum pro Ecclesia, atque hoc ipsum negotium non niſi zelo gloriæ Dei, & veritatis ſtudio a ſe ſusceptum commendabat. Huic ſyllabo titulorum ſuum ſensum in ultimo capitulo adjunxit, dicendo: ſe judicare ſecundum id, quod olim S. Gregorius Papa ad Serenum Maſsiliensem Episcopum ſcripsit. Sane libros ipsos ad Hadrianum miſsos non fuiſse, agnoscit ipsemet Natalis Alexander, & colligitur I. ex eo, quod nec argumentis omnibus, nec conviciis, quæ toto illo opere continentur, Pontifex responderit, responsurus utique ſi legiſset. II. Quia nec ad ſingula capitum lemmata respondet, nec eo, quo in libris illis proposita ſunt, ordine. III. Quia Hadrianus in Apologia Cap. XXV. postremum capitulum ex miſso ad ſe, ut vocat, Capitulari refert, quod tamen in libris Carolinis non extat. Itaque non inanis est conjectura, Carolinos libros aliquot annis ante Francofurtensem Synodum fuiſse conscriptos, nempe post triennium a Nicæna II. Synodo, id est, circa A. 790, ut ipsius Carolini operis præfatio testatur: postquam Acta Synodi Nicænæ e Græco in Latinum translata in Gallias perlata ſunt. Quæ Acta cum Francofurtensis Concilii Patribus displicuiſsent, atque ea de re Hadrianum illi certiorem facere decreviſsent, Caroli opera vel mandato, excerpta fuere ex libris illis Carolinis lemmata capitum, non eodem quo in libris erant, ſed quo visum est collectori, ordine. Hæc capitula Romam a Carolo transmiſsa nomen ab eodem traxerunt, quod postea una cum ejus epistola in libros illos translatum est, qui propterea, etsi nec ſcripti a Carolo fuerint, nec ejus juſsu, libri Carolini deinde appellati ſunt. Certe hos libros authorem non habere Carolum Magnum longe verisimilius est; eoquod acerba illa convicia, & graves contumeliæ, quibus

bus ſcatent omnes paginæ, majestati, ſapientiæ, & moderationi Caroli, quam in omnibus aliis æque arduis negotiis, præsertim vero erga Sacros Antistites ſemper exhibuit, minime convenire videantur. Consule Petavium Theolog. Dogmatum Tomo VI. Lib. XV. Cap. XII, & Leonardum Grebnerum in Tractatu Historico-Juridico de ſtatu Eccleſiæ ſub Regibus & Impp. Stirpis Carolingicæ Parte III. Obſervatione VIII.

Argumenta contraria refutantur.

Aenea Chriſti ſtatua Paneade.

791. Objic. I. contra I. Concluſionem, Infirmitas argumenti, quod ex ænea Christi ſtatua petitur. Nullus antiquorum Scriptorum, ante Eusebium, ſtatuæ illius meminit, non Tertullianus, non Justinus, non Minutius Felix. Ergo probabilius est fabula. II. Evangelistæ ſilent de ſtatua, narrantque Marcus & Lucas mulierem illam, antequam a Christo ſanaretur, omnem ſubstantiam ſuam in Medicos erogaſse. Ergo a muliere illa ſtatua ænea non fuit erecta. III. Est incredibile, quod ſtatua illa, fervente Gentilium persecutione, per tria omnia ſæcula integra & incolumis manserit. IV. Factum mulierculæ ſimplicis, e paganismi luto emergentis, non probat usum & cultum Imaginum eſse licitum. R. ad I. N. C. Eusebius multa narrat, ab aliis ante ipsum Scriptoribus non memorata, de quorum tamen veritate nemo dubitat. Quare dicendum est, famam ſtatuæ illius ad Tertullianum, Minutium Felicem, & Justinum non perveniſse, aut ſaltem eos putaſse, inutilem fore ſtatuæ hujus mentionem apud illos, qui luculenta Christi miracula, eaque, quæ quotidie in Ecclesia a Martyribus patrabantur, ut præstigias rejiciebant, more Protestantico. Ad II. R. plurima, quæ Christus dixit patravitque, in Evangelio non continentur; ſcribit enim S. Joan. Cap. XXI. v. 25. *Sunt autem & alia multa, quæ fecit Jesus: quæ ſi ſcribantur per ſingula, nec ipsum arbitror mundum capere poſse eos, qui ſcribendi ſunt libros.* Quid ergo mirum, quod Evangelistæ ſtatuæ a muliere illa postea erectæ non meminerint;

rint; præcipue cum longe probabilius ſit, mulierem nullo Christi præcepto adactam id egiſse, ſed ſponte ſua ad contestandum pro tanto beneficio gratum animum. Quamvis autem Evangelistæ narrent, mulierem in medicos erogaſse omnem ſubstantiam ſuam; non tamen per ea verba denotare voluerunt, nihil ei amplius ſuperfuiſse, ſed maximos ſumptus illam feciſse valetudinis causa. Recreata itaque ab ægritudine instaurare potuit rem domesticam, quo ipsi erigendæ ſtatuæ modus ſuppeteret, aut procurare ſaltem, ut a prædivite ejus urbis cive in tantæ rei monumentum ænea ſtatua Christo erigeretur. Ad III. R. Christiani nominis hostes aut ignorarunt eam eſse Christi ſtatuam, aut de ea evertenda, Deo illam ſervare volente, non cogitarunt. Ad IV. Quamvis factum mulieris id non probaret, probant tamen prodigia per herbam illam ad ſtatuæ pedes ſuccrescentem patrata. Neque dicas, miracula illa valde incerta eſse, eoquod Eusebius de illis verba faciens, utatur voce, *Dicitur.* Idcirco enim Eusebius voce illa utitur, quod noluerit instar testis oculati miras illas ſanationes commemorare, quas propriis oculis non ſpectaverat, ſed ab aliis narrantibus, ac fide dignis acceperat. Vide Honoratum a S. Maria Lib. IV. Animadverſionum in regulas & usum Critices, Diſsert. II. Art. III.

Atque Edeſsena Christi imago nullis Protestantium argumentis ſubruitur.

792. Obj. II. Infirmitas argumenti, quod ex Edeſsena Christi imagine petitur. Eusebius Cæsariensis, quamvis Epistolam Abgari ad Christum, & hujus ad illum Historiæ ſuæ intexuerit, petitasque ex Eccleſiæ Edeſsenæ tabulario ex Syriaca in Græcam linguam transtulerit, nullum tamen de Edeſsena Christi imagine verbum facit. Ergo. II. Evagrius fabulator primus est, qui hujus Imaginis mentionem fecit, falsoque citat Procopium, apud quem nihil tale legitur. R. ad I. N. C. Unius auctoris ſilentium anteponendum non est aliis id aperte testantibus. Quod vero Eusebius Edeſsenam Christi imaginem ſilentio præterierit, mirandum non est, cum Arianus homo alienus fuerit ab Imaginibus Christi, ut facile patet ex ejus Epistola ad Constantiam

tiam Licinii Imperatoris uxorem, (siquidem illa genuinus sit Eusebii foetus, & non ab Iconoclasta aliquo supposita ac conficta, ut putat Petavius, eoquod Eusebiani styli & characteris venam non habeat.) Sciscitanti enim Augustæ, ut mitteret ad se Imaginem Christi Salvatoris, intellige ad vivum expressam, quam in Palestina, ubi Christus vixerat, facilius inveniri putabat, respondit Eusebius, hanc a se mitti non posse. *Aut enim*, inquit, *petis imaginem Christi secundum Divinitatem; & hæc nulla figura exprimi potest: aut secundum carnem & formam servi, quam pro nobis induit; sed neque hoc modo depingi poterit, quandoquidem mortalitas ejus a gloria Divinitatis absorpta est*. Quibus verbis præludisse dicendus foret Eusebius erroribus Apollinaristarum & Eutychianorum. Ad II. N. A. De ea imagine meminerunt Acta SS. MM. Samonæ & Guriæ, qui sub initium sæculi IV. passi sunt, & Procopius sæculi VI. Scriptor, ex quo narrationem illam Evagrius deprompsit. Et quamvis illa in Libro II. Procopii de bello Persico hodie non amplius extent, eoquod textus integer ad nostram ætatem non pervenerit, extabant tamen temporibus Evagrii, qui diserte affirmat ea se descripsisse ex Procopio.

Imaginum cultui non adversantur Scripturæ.

793. Obj. III. contra IV. Conclusionem, Authoritas Scripturarum. Exodi XX. Deus diserte prohibuit, ne ullum fiat sculptile: *Non facies tibi sculptile, neque omnem similitudinem quæ est in cœlo desuper, & quæ in terra deorsum, nec eorum quæ sunt in aquis sub terra.* Ergo lege divina positiva prohibitus est usus & cultus Imaginum. R. Imo. N. C. Quamvis Deus in antiquo Testamento prohibuisset Judæis omnem imaginum & simulacrorum usum, eoquod rudis ille populus valde pronus fuerit ad idololatriam, atque exemplo Gentilium ad illam facile pertrahendus: minime tamen sequitur, legem hanc positivam perpetuam fuisse, atque ad Christianos omnium temporum extendi, saltem pro illis circumstantiis, quibus nullum idololatriæ periculum imminet. Sic etiam lex abstinendi a sanguine & suffocato, ab Apostolis lata in Concilio Jerosolymitano justis-

justissimis de causis, Christianos omnes initio obstringebat: postea vero cessante causa, penitus abrogata est. R. II^{do}. Hac Dei lege prohiberi dumtaxat idola, id est, falsorum Numinum simulacra, vel rerum quarumvis creatarum effigies, eo fine factas, ut loco Dei adorentur; non vero imagines quascunque. Ratio id dicendi est, I. Quia id ex antecedentium & consequentium verborum serie patet. Præmittuntur enim illa verba, *Ego sum Dominus Deus tuus. Non habebis Deos alienos coram me.* Ista vero subsequuntur: *Non adorabis ea, neque coles.* II. Quia omnia præcepta Decalogi, præter circumstantiam Sabbathi, sunt juris naturalis, cui certe non repugnat usus imaginum; cum Deus ipse Exodi XXV. fieri jusserit aureas imagines Cherubim super Arcam, Numer. XXI. Serpentem æneum: duobusque viris Beseleel & Ooliab Exodi XXXI. spiritum suum, sapientiam & scientiam dederit ad sculpendum, multaque excogitanda pro ornatu tabernaculi. Præterea III. Regum VI. dicitur, Salomonem omnes parietes Templi sculpsisse variis cælaturis, fecisseque in eis Cherubim; & quidem Deo haud dubie inspirante, qui Templum sic ornatum postea Majestate sua replevit. III. Quia si Deus præcepto illo quidquam aliud prohibuisset, quam idolorum cultum, præcepta decalogi jam non decem, sed omnino undecim forent. IV. Quia Judæi temporibus Christi, ut patet Matth. XXII. habebant imaginem Cæsaris in nummis, & nunc etiam absque scrupulo imagines Principum, aut Sanctorum in illis expressas retinent. Quamvis vero dicamus, Judæis in lege veteri Jure divino imagines qualescunque prohibitas non fuisse; facile tamen concedimus, jure positivo humano, Synedrii nempe & Synagogæ, ob periculum idololatriæ, fas illis non fuisse, saltem extantes & protuberantes effigies retinere, aut publice proponere.

794. Dices I. Deus citato loco prohibuit omnem idololatriam. Ergo prohibuit omnem cultum Imaginum. P. C. Imago & idolum sunt idem. Ergo. P. A. Idolum est simulacrum Numen aliquod repræsentans, cui

cui defertur cultus religiosus. Atqui tale aliquid sunt imagines Christi & Sanctorum. Ergo sunt idola. *Conf.* Judæi, quamvis in idolis suis, præcipue in vitulo aureo, unum & verum Deum colerent, lapsi dicuntur in idololatriam, quod Deum sub alieno schemate adorarent. Ergo. P. A. Vitulo aureo nullum speciale nomen imposuerunt, sed eum simpliciter Deum suum vocarunt. Exodi XXXII. v. 4. *Hi sunt Dii Israel, qui te eduxerunt de terra Ægypti.* Et v. 5. *Cras est solemnitas Domini.* R. C. A. N. C. Ad *prob.* N. A. Ad hujus *prob.* N. M. Idolum est falsa similitudo representans id, quod revera non est. Hinc Habacuc II. v. 18. dicitur: *Quid prodest sculptile, quia sculpsit illud fictor suus conflatile, & imaginem falsam?* Et I. ad Cor. VIII. *Scimus, quia idolum nihil est in mundo.* Ubi idolum *nihil* vocatur, quia licet sit aliquid secundum materiam, formaliter tamen secundum divinitatem nihil est, quia repræsentat divinitatem, quæ in rerum natura non existit. Hinc divina Scriptura sæpissime vocat idola, falsa, inania, mendacia, vana &c. Contra vero imago est verissima expressio sui exemplaris, juxta illud S. Gregorii Nazianz. Orat. XXXVI. *Hæc imaginis natura est, ut exemplar suum imitando referat.* Hinc Scriptura divina Verbum vocat *imaginem Dei Patris*, non vero idolum. Ergo cum imagines Christi & Sanctorum vere repræsentent Christum & Sanctos, quibus cultum divinum non exhibemus, non sunt idola. Ad *Conf.* N. A, cujus falsitas colligitur I. ex Scripturis. Nam Deuteron. XXXII. v. 18. dicitur: *Deum qui te genuit, dereliquisti, & oblitus es Domini creatoris tui.* Psalm. CV. v. 19. *Et fecerunt vitulum in Horeb: & adoraverunt sculptile. Et mutaverunt gloriam suam in similitudinem vituli comedentis fœnum. Obliti sunt Deum qui salvavit eos, qui fecit magnalia in Ægypto, mirabilia in terra Cham, terribilia in mari rubro.* II. Ex eo, quia nulla causa reddi potest, cur Judæi vitulum potius, quam aliud animal conflaverint, nisi quia Ægyptios viderant Apim adorantes.

Ad

Ad *prob.* C. A. N. C. Vitulum aureum Deum vocabant, quod per crafsum errorem crederent, idolum illud Deum efse, hujusque beneficio ab Ægyptiaca fervitute fe liberatos fuifse.

795. Dices II. Gentiles non putabant ftatuas fuas aureas & argenteas efse Deos; neque cultus illis exhibitus terminabatur ad ftatuas, fed ad Deum referebatur, quem illæ referebant: ac nihilominus dicebantur Idololatræ. Ergo ad idololatriam fufficit, quod Deus aut Sancti colantur in imaginibus. P. A. ex Celso, qui apud Origenem Lib. VII. dicit, ridiculam efse Christianorum fapientiam, si nihil aliud docere volunt, nisi Deum non efse lapidem, lignum, æs, aurum, ab hoc vel illo artifice expolitum & elaboratum. *Quis enim*, inquit, *alius eft*, *nisi fit plane fatuus*, *qui hæc Deos efse putet*, *non autem Deorum donaria & fimulacra.* Item ex Juliano Apostata, qui in prima parte Operis fui fcribit: *Nam fimulacra & aras*, *nec non æterni cuftodiam ignis*, *et*, *ut uno verbo dicam*, *cætera id genus omnia Deorum præsentiæ figna Majores noftri conftituerunt*, *non ut ifta Deos efse credamus; fed ut ipsos per illa veneremur.* R. N. A. Duplici de causa Gentiles vere fuerunt Idololatræ. Primo, quod dæmones, aut homines qualescunque, vel alias creaturas tamquam Deos adorarent: deinde quod eorum omnium fimulacra Deos efse crederent, five immutatione fubstantiæ, five infusione quadam & incorporatione Deorum; eaque divinis honoribus afficerent, fpem in his fuam ponendo, ipsisque fupplicando, ac ferviendo. Hoc fcelere imperita maxime plebs, hoc est, major pars hominum per omnes civitates implicata manebat; quamvis doctiores ex illis, ut fe a Christianorum objectionibus liberarent, ac ne de dogmate tam absurdo palam erubescere cogerentur, communem Gentilium fententiam difsimularent, emollirentque quantum in ipsis erat, dicentes, idola non abs fe coli ut Numina, fed tantum ut Numinum fimulacra. Quod autem hæc, quam diximus, communis fuerit Ethnicorum de fuis idolis opinio, diserte probant Doctores Catholici I^mo ex Scriptura facra, cui

potius

potius quam Celso & Juliano credendum est. Sapient. XIII. v. 10. dicitur: *Infelices ſunt, & inter mortuos ſpes illorum eſt, qui apellaverunt Deos opera manuum hominum.* Psalmo CXIII. *Simulacra gentium argentum & aurum, opera manuum hominum. Os habent, & non loquentur: oculos habent, & non videbunt.* IV. Regum XIX. v. 18. *Et miserunt Deos eorum in ignem; non enim erant Dii, ſed opera manuum hominum, ex ligno & lapide.* Jerem. II. *Dicentes ligno; Pater meus es tu; & lapidi: Tu me genuiſti. Ubi ſunt Dii tui, quos feciſti tibi? Surgant & liberent te in tempore afflictionis.* II. Ex testimonio Patrum, S. Irenæi Lib. III. adv. Hær. Cap. VI, Minutii Felicis in Octavio, Tertul. in Apologetico Cap. XII. S. Athanaſii in Orat. contra Gentes, S. Aug. Lib. VIII. de Civ. Dei Cap. XXIII, & Enarratione in Psalmum CXIII. S. Cyril. Alexandr. Lib. VI. adversus Julianum. Unicum profero antiquiſsimi Scriptoris testimonium, Arnobii nimirum, qui ad finem ſæculi III. Christiana ſacra amplexus, Lib. I. contra Gentes, his verbis detestatur idola, quæ paganus adoraverat. *Venerabar*, inquit, *o cæcitas! nuper ſimulacra modo ex fornacibus prompta, in incudibus Deos, & ex malleis fabricatos --- tamquam ineſset vis præsens, adulabar, & beneficia poscebam, nihil ſentiente trunco; & eos ipsos Divos, quos eſse mihi persuaseram, afficiebam contumeliis gravibus, cum eos eſse credebam ligna, lapides, atque oſsa, aut in ejusmodi rerum habitare materia.*

Non Concil. Eliberitanum.

796. Obj. IV. Authoritas Conciliorum. Eliberitanum Concilium Can, XXXVI. decrevit: *Placuit, picturas eſse in Ecclesia non debere; ne quod colitur & adoratur, in parietibus depingatur.* Ergo reprobavit cultum imaginum. II. Concilium CPolitanum ſub Leone Isaurico, atque alterum CPolitanum ſub Copronymo A. 754. definiverunt abolendas eſse prorsus imagines. III. Francofordiense A. 794. ſub Carolo Magno reprobavit, quæ Synodus Nicæna II. ſtatuerat circa cultum Imaginum. R. ad I. C. A. N. C. Doctores Catholici varie Eliberitanum hunc Canonem interpretantur.

Alba-

Albaspinæus putat, Concilium vetuiſse Dei ſolius imagines depingi, ne quem Gentilibus & Catechumenis immensum, invisibilem, ſpiritualem Christiani prædicabant, eum ipsi Gentiles & Catechumeni in ipsorum Ecclesiis, non ſine errandi periculo, circumscriptum & corporeum cernerent. Nicolaus Sanderus censet, vetitum id fuiſse, ne imagines in parietibus depictæ ludibrio ac furori Gentilium exponerentur. Signa enim & ſtatuæ, ac tabulæ mobiles facile poterant a Christianis alio transferri, & occultari, imminente persecutione; non vero parietibus adhærentes picturæ. Bellarminus & Perronius ajunt, id ab Eliberitanis Patribus decretum fuiſse, ne dejectis parietum crustis picturæ facile deformarentur, & inde amiſsa venerabili forma, potius contemptui ſint, quam venerationi. Simili de causa in Codice Justinianeo Lib. I. Tit. VIII. lex promulgatur Theodosii & Valentiniani Impp. prohibens humi Salvatoris ſignum in ſilice insculpi, aut depingi, ne videlicet conspuatur, aut conculcetur ab iis, qui ſacrum in locum conveniunt. Profecto si Eliberitani Patres cultum imaginum reprobaſsent, graviter prohibuiſsent picturas ac imagines omnes Sanctorum, non in Ecclesiis tantum, verum etiam in privatis ædibus aſservari. Natalis Alexander Diſsert. XXI. in Hist. Eccl. Sæc. III. Art. II. respondet, Patres Eliberitanos revera usum imaginum prohibuiſse, non quod colendas eas eſse negarent; ſed quod earum usus Christianæ religionis primis illis ſæculis, Hispanis noxius magis quam utilis futurus eſset. Existimaſsent enim Ethnici, Christianos idola potius mutaſse, quam reliquiſse. Ad II. R. utrumque CPolitanum illud latrocinium nullius roboris & authoritatis eſse, utpote absentibus Patriarchis omnibus, præter CPolitanum, ac Romani Pontificis legatis, ab Imperatoribus & Episcopis Iconomachis celebratum, a Romanis Pontificibus, atque a Nicæna II. Synodo Oecumenica reprobatum. Cæterum mirari lubet, qua fronte Protestantes utramque illam prædatoriam Synodum adeo commendent, quæ, licet cultum Imaginnm rejecerit, invocatio-

tionem tamen Sanctorum, cultum Reliquiarum, ac Sanctæ Crucis diserte asseruit. Ad III. R. cum Bellarmino, Petavio, Sirmondo, Cabassutio, aliisque viris doctissimis, Francofordienses Patres, & Episcopos Galliarum ac Germaniæ Sæculo VIII. & IX. probabilius errasse in quæstione juris & facti circa causam Imaginum. Vide dicta Tomo II. in priore parte Tractatus III. de Ecclesia, Numero 189, & 190.

Neque authoritas Patrum.

797. Objic. V. Authoritas Patrum. S. Irenæus Lib. I. adv. Hær. Cap. XXIV. ponit inter hæreses Carpocratis, quod coleret imaginem Christi & Pauli. II. Tertul. Lib. de Idololatria, Cap. III. scribit, quod diabolus statuarum & imaginum artifices sæculò intulerit. Eodem libro ait: *Ne facias simulacrum aliquod, nisi tibi Deus jussit.* III. S. Ambr. in Orat. de obitu Theodosii scribit de Helena: *Regem* (Christum) *adoravit, non lignum utique, quia hic gentilis est error, & vanitas impiorum: sed adoravit illum, qui pependit in ligno, scriptus in titulo.* Ergo multo magis, juxta Ambrosium, gentilis est error adorare imagines. IV. S. Hieron. Comment. in Cap. III. Danielis ait: *Sive statuam, sive imaginem auream voluerimus legere, cultores Dei eam adorare non debent. Ergo Judices & Principes sæculi, qui Imperatorum statuas adorant, & imagines, hoc se facere intelligant, quod tres pueri facere nolentes placuerunt Deo.* V. S. Aug. Lib. I. de Moribus Ecclesiæ Cap. XXXIV. *Nolite consectari turbas imperitorum, qui vel in ipsa vera religione superstitiosi sunt, vel ita libidinibus dediti, ut obliti sint quid promiserint Deo. Novi multos esse sepulcrorum & picturarum adoratores: novi multos esse, qui luxuriosissime super mortuos bibant, & epulas cadaveribus exhibentes, super sepultos seipsos sepeliant, & voracitates ebrietatesque suas deputent Religioni.* VI. S. Greg. M. Lib. IX. Epist. IX. ad Serenum Massiliensem scribit: *Perlatum ad nos fuerat, quod inconsiderato zelo succensus Sanctorum Imagines sub hac quasi excusatione, ne adorari debuissent, confregeris. Et quidem quia eas adorari vetuisses, omnino laudavimus, fregisse vero reprehendimus. -- Frangi vero non debuit, quod non ad ado-*

adorandum in Ecclesiis, sed ad instruendas solummodo mentes nescientium fuit collocatum. Ergo S. Gregor. omnem Imaginum adorationem reprobavit. R. ad I. S. Irenæus Carpocratianos non arguit, quod imagines Christi, & Pauli colerent, sed quod eas colerent Gentilium ritu, eosdemque ipsis deferrent honores, quos suis idolis Pagani impendebant: Et præterea, quod Christum afficerent contumelia, dum ejus imaginem eo loco habebant, quo effigies Homeri, Pythagoræ, Platonis, & Aristotelis. Ad II. R. Tertul. loqui de fabricatoribus idolorum, vel de ipsis idolis, quibus Gentiles divinum cultum deferebant. Verbis illis, *Ne facias simulacrum &c.* non alloquitur Christianos, sed Ethnicos, qui exemplo æenei Serpentis jussu Dei fabricati errorem suum tutabantur. His occurrit Tertullianus dicendo: si vultis imitari Judæos, etiam in hoc imitamini, ne ullum simulacrum sine Dei mandato faciatis. Ad III. R. S. Ambr. loquitur de suprema adoratione latriæ absoluta, quam Helena ligno Crucis nec detulit, nec deferre potuit salva pietate; sed ipsi Christo, qui pro salute nostra pependit in ligno. Quod vero adoratio aliqua Cruci exhiberi possit, nimirum relativa, paulo inferius clare asserit, scribens: *Sapienter Helena egit, quæ Crucem in capite Regum levavit & locavit, ut Crux Christi in Regibus adoretur.* Ad IV. R. S. Hier. l. c. eos arguit, qui imagines Imperatorum ethnico superstitiosoque cultu adorabant, quamvis Imperatores pro Diis non colerent. Hi nimirum statuas illas iisdem honoribus afficiebant, quibus vigente Paganismo fuerant olim affectæ. Et sane effusam fuisse Græculorum licentiam statuas & imagines Imperatorum colendi, vel ex eo cognosci potest, quod Theodosius piissimus Imperator edita lege jusserit, ut quando ejus statuæ vel imagines erigerentur, adesset Judex, curaretque, ut cultus hominum dignitatem excedens supremo Numini reservaretur. Ad V. S. Aug. ibi damnat eos, qui ad quorumvis defunctorum sepulcra imagines ipsorum adorabant, & quidem superstitioso ritu, ut diserte ait S. Doctor. At de Martyrum imaginibus non loquitur, nec de

de Martyrum ſepulcris, ut contendunt Proteſtantes: Martyres enim Auguſtinus non vocaſset mortuos, aut cadavera, ſed pro more ſuo, honorifico nomine eos compellaſset; nec venerationem imaginum Chriſti ac Sanctorum ſecundum religionis regulas factum improbat; ſed eos ſolummodo, qui more Gentilium defunctis parentabant, & imagines ad eorum ſepulcra depictas, aut in domibus aſservatas honore indebito proſequebantur. Ad VI. N. C. S. Greg. Epiſtola illa ad Serenum hoc ſolummodo dicit, imagines illas non eſse adorandas tamquam Deos ea ratione, qua Gentiles idola ſua colebant: atque etiam imagines adorandas non eſse propter ſe, in illis ſistendo, quasi aliquid in ſe divinum habeant. Non denegat itaque imaginibus cultum relativum propter exemplaria, quæ referunt; ſed tantum abſolutum illis abjudicat; quia in ſe, & per ſe nullam habent excellentiam, quæ tota ab exemplaribus in imagines derivatur. Profecto S. Gregorii mens, quam male aſsecuti fuerunt Gallicani Epiſcopi Sæculo VIII. & IX., clariſsime colligitur ex Epiſtola ipſius ad Secundinum Lib. VII. Epiſt. LIII, ubi de imagine Chriſti ſic loquitur: *Et nos quidem, non quaſi ante Divinitatem, ante illam proſternimur; ſed illum adoramus, quem per imaginem aut natum aut paſsum, ſed & in throno ſedentem recordamur.* Quæ poſtrema verba perſpicue demonſtrant, Romanam Eccleſiam, & ipſum S. Gregorium imagines adoraſse, hoc eſt, coram illis ſe proſtraviſse; ſed non quaſi ante Divinitatem, hoc eſt, non ad ipſas imagines mentem ſuam & intentionem animi direxiſse, ita ut in imagine ſisteret adoratio: verum in hac reſpexiſse prototypum, & ad eum retuliſse per imaginem, cum exteriore cultu, interiorem voluntatis affectum. Vide Petavium Tomo VI. Theol. Dogm. Lib. XV. Cap. XVIII.

Aut Factum S. Epiphanii.

798. Objic. VI. Factum S. Epiphanii Salaminenſis in Cypro Epiſcopi, qui in Epiſt. ad Joannem Jeroſolymitanum ita ſcribit: *Præterea audivi quosdam murmurare contra me: quia quando ſimul pergebam ad ſanctum locum, qui vocatur Bethel, ut ibi collectam tecum ex more Eccleſiaſti-*

siastico facerem, & venissem ad villam, quæ dicitur Anablatha, vidissemque ibi præteriens lucernam ardentem -- inveni velum pendens in foribus ejusdem Ecclesiæ, tinctum atque depictum, & habens imaginem quasi Christi, vel Sancti cujusdam, (non enim memini, cujus imago fuerit.) Cum ergo hoc vidissem in Ecclesia Christi, contra authoritatem Scripturarum, hominis pendere imaginem, scidi illud, & magis dedi consilium custodibus ejusdem loci, ut pauperem mortuum eo obvolverent. Paulo post ait se ex Cypro velum aliud misisse. *Nunc autem misi, quod potui reperire; & precor ut jubeas Presbyteros ejusdem loci suscipere velum a latore, quod a nobis missum est; & deinceps præcipere in Ecclesia Christi istiusmodi vela, quæ contra Religionem nostram veniunt, non appendi.* Ergo S. Epiphanius cultum Imaginum reprobavit. R. C. A. N. C. Baronius, Bellarminus, Possevinus, aliique ab Iconoclastis corruptam fuisse hanc S. Epiphanii ad Joannem Jerosolymitanum Epistolam opinantur. Verum, quamvis eam genuinam esse, neque in fraudis suspicionem merito vocari posse daremus, ut complures Eruditi sentiunt, Petavius, Natalis Alexander, & Gabriel Vasquesius Lib. II. de Cultu Adorationis, Disput. V. Cap. III., ajo tamen, nihil omnino Imaginum cultui repugnans erui ex illa posse. Nam I. Epiphanius velum illud abstulit, sciditque, quod imaginem referret, non Sancti alicujus, aut Christi, sed profani hominis. Si enim imago illa alicujus Sancti fuisset, non diceret Epiphanius, *Habens imaginem quasi Christi, vel Sancti cujusdam*, sed eam imaginem Christi aut Sancti vocasset. Particulam ergo *Quasi* addidit, ut ostenderet velum illud pendens ante fores templi cum ea imagine, honoris gratia ita positum fuisse, ac si esset Christi aut alicujus Sancti, quorum imagines venerationis gratia in templo collocantur. Addit vero parenthesin, ut indicaret, se scire non potuisse, cujusnam hominis profani illa esset imago. Præterea ipse S. Epiphanius citatis paulo ante verbis subjungit: *Illi contra murmurantes dixerunt: si scindere voluerat, justum*

erat,

erat, ut aliud daret velum, & mutaret. Quibus auditis ipse promisit, se aliud daturum, & cessavit murmuratio. At si Epiphanius sacram imaginem, quam populus Anablathanus colebat, cum injuria abscidisset, contra ipsum populus acrius murmurasset, nec solum in satisfactionem injuriæ aliud velum postulasset, sed crimen etiam Iconomachiæ ipsi objecisset. II. S. Damascenus Orat. I. de Imaginibus testatur, discipulos S. Epiphanii ei demortuo Imaginem in templo posuisse. Atqui incredibile est, id illos ausuros fuisse, siquidem Epiphanius Sacrarum Imaginum osor fuisset. III. Iconomachi, quamvis corraderent omnia ex scriptis Patrum, quæ eorum errori favere aliquo modo videbantur, numquam tamen hunc locum Catholicis objecerunt; claro utique argumento, nihil contra Sacrarum Imaginum cultum ex eo facto inferri posse, cujus minime alias obliti fuissent, præcipue cum duo alia testimonia Epiphanii allegarint, quæ supposititia esse, atque ab Iconomachis conficta, Patres Nicænæ II. Synodi Actione VI. solide demonstrarunt. IV. Temporibus illis florebant illustres Ecclesiæ Magistri, S. Basilius, S. Gregorius Theologus, S. Gregorius Nyssenus, S. Chrysostomus, qui imaginum usum & cultum in Ecclesiis Ponti, Cappadociæ, Antiochiæ & CPoleos approbarunt. His S. Epiphanius communione conjunctus fuit: neque verisimile est illis unum S. Epiphanium refragari voluisse. Vide Vasquesium l. c. Disp. V. Cap. IV.

Superstitione vacat cultus Imaginum Sanctorum.

799. Obj. VII. Superstitio cultus Imaginum. Catholici imaginibus Christi & Sanctorum thus adolent, & luminaria coram illis accendunt. Ergo imagines ut Deos colunt. P. C. Ezechias IV. Reg. XVIII. serpentem æneum confregit, eoquod Judæi adolerent illi incensum, sicque divinum cultum illi deferrent. Ergo cum idem agant Catholici, ejusdem criminis sunt rei. II. Catholici credunt imaginibus inesse Divinitatem. Ergo illorum cultus est superstitiosus. P. A. Si non crederent imaginibus inesse Divinitatem, nullam dare possent rationem, cur ad unam potius imaginem con-

fugiant, eamque peculiari affectu colant, v. g. Imaginem Lauretanam, Eremitanam, vel Oettinganam, quam aliam quamcunque B. Mariæ, quam in privatis ædibus ſuis habent. Ergo. III. Imagines non ſunt capaces honoris, cum ſensu & ratione carent. Ergo non poſsunt a nobis coli. Immo, juxta principia Catholicorum, quilibet homo eſset colendus majori jure, quam imagines, eoquod quilibet homo ſit viva imago Dei, ad cujus ſimilitudinem creatus est. R. C. A. N. C. Ad *prob.* iterum N. C. Apud Judæos idem erat ponere incensum, & ſacrificare, ut patet ex Lib. IV. Regum XVII. *Et adolebant ibi incensum ſuper aras in morem Gentium, quas tranſtulerat Dominus a facie eorum.* Et IV. Reg. XXIII. *Et delevit Aruspices, quos poſuerant Reges Juda ad ſacrificandum in excelsis per civitates Juda, & in circuitu Jeruſalem: & eos qui adolebant incensum Baal, & Soli, & Lunæ, & duodecim ſignis, & omni militiæ cœli.* Cum igitur Judæi ſerpenti æneo thus adolerent, putantes beneficia ſanitatum ab ipso profecta eſse, merito Ezechias illum confregit, removitque idololatriæ materiam ab oculis Judæorum. Contra Catholici licite thus adolent imaginibus, cum ritus ille ex natura ſua ſit indifferens, atque ex institutione hominum ad varios usus, tam ſacros quam profanos usurpetur: ſolent enim thure res ſacræ honorari, item Sacerdotes, ministri altaris, Principes, atque etiam defunctorum corpora. Ad II. N. A. *Ad prob.* iterum N. A. Ratio, ob quam una imago præ alia majori frequentia colitur, non alia a nobis aſsignari potest ac debet, quam quod Deus Sanctos ſuos in hoc potius quam alio loco præcipuo ac ſpeciali cultu honorari velit, atque idcirco liberalius beneficia ſua illic, & non alibi largiatur. Sicut enim, teste Apostolo, non omnes Sancti habent dona curationum, neque omnes habent dijudicationem ſpirituum: ita nec in omnibus memoriis Sanctorum ista fieri voluit ille, qui dividit propria unicuique prout vult. Quod si his non acquiescant Protestantes, dicant nobis, cur non per umbram Pauli, ſed Petri, & non per ſudaria & ſemicinctia hujus, ſed alterius idem omni-

omnipotens operari voluerit ſanitates & virtutes? Ad III. D. A. Non ſunt capaces honoris propter ſe, C. A. Propter prototypum, ſive illos quos repræsentant, N. A. Et D. C. Ergo non poſsunt coli cultu absoluto propter propriam excellentiam ipsis imaginibus intrinsecam, C. C. Cultu relativo propter excellentiam eorum, quos repræsentant N. C. Si imagines etiam relativi cultus incapaces forent, ſtulte ac inepte imaginibus Principum deferretur cultus civilis. Ad ſequelam Resp. Quamvis homo absolute dignus ſit veneratione, quatenus imago Dei est; non proponitur tamen ab Ecclesia colendus ut imago Dei, quia periculum foret, ne homo propter ſe coli putaretur, cum etiam propter ſe homo ſit capax honoris.

Et Chriſti.

800. Obj. VIII. peculiariter a veteribus Iconomachis contra Imagines Christi. Quando Christi Imago coloribus exprimitur, vel ſola humana natura, vel etiam divina repræsentatur? Neutrum potest dici. Ergo. P. m. Si primum; divellitur cum Nestorio divina natura ab humana: si alterum; cum divina natura ſub ſensus cadere nequeat, consequens est, Divinitatem in carnem fuiſse conversam, ut Monophysitæ, ſive Eutychiani quidam ſomniabant. Ergo, quidquid dicatur, imago Christi pingi non debet. Ita veteres Iconomachi in Oriente ſæculo VIII. R. I^mo^ retorquendo. Quando Princeps coloribus exprimitur, vel ſolum corpus repræsentatur, vel etiam anima? Non anima; quia cum ſubstantia ſpiritualis ſub ſensus cadere non poſsit, consequens foret, animam mutatam fuiſse in carnem: Non ſolum corpus; quia ſic ſepara159retur, ac divelleretur a corpore anima. Ergo nulla imago referre potest viventem Principem. R. II^do^ C. M. N. m., & dico, eos qui Christi imaginem pingunt, ſolam illius exteriorem corporis ſpeciem ac formam coloribus repræsentare; non animam, aut Divinitatem. Ad *prob.* N. A. Quamvis ſola exterior corporis ſpecies repræsentetur, ſine, vel potius non cum anima & Divinitate, neutiquam tamen re ipsa ſeparatur, aut dividitur divina natura ab humana: ſicut in Principis adhuc viventis imagine ani-

ma non disiungitur a corpore, quamvis illa penicillo adumbrari nequeat. Nimirum de ratione imaginis non est, ſubjicere oculis omnes partes, quibus constat prototypon; ſed ſolum exteriorem corporis ſpeciem, quæ reliquas partes non expreſsas ſubindicat.

CONTROVERSIA VIII.

DE CULTU ET ADORATIONE CRUCIS, AC RELIQUORUM PASSIONIS DOMINICÆ IRSTRUMENTORUM.

CONTRA PAULICIANOS, PETROBRUSIANOS, PROTESTANTES.

Crux ab Ethnicis & Judæis contempta, ab Iconomachis adorabatur

801. Venerandæ Crucis ſignum, atque in ea pendens Redemptor, primis jam nascentis Eccleſiæ temporibus, Judæis, teste Apostolo, fuit ſcandalum, Gentibus ſtultitia. Hinc ſacrorum in Palæstina locorum ſanctitatem ſæculo II. Hadrianus Imperator pollui, ſanctum ſepulcrum terra oppleri, templumque in eo loco Veneri dicandum excitari juſsit, ut Christiani ad eum locum, quo Christus Dominus fuerat conditus, si devotione tacti veniſsent, eo ſe contuliſse viderentur, ut inane impuræ illius Deæ Numen adorarent. Inter Christianos, primis VIII. ſæculis nullus inventus est, qui ſanctæ Crucis cultum oppugnarit: hanc enim ſacerrimam habebant etiam Iconomachi tam in Græcia, quam in Galliis; quamvis hac in re consequentia doctrinæ non tenerent, ut Orientalibus exprobrat S. Joannes Damasc. Lib. II. de Imaginibus, his verbis: *Nonne materia eſt Crucis illud ter beatum ac fortunatum lignum? Nonne materia eſt auguſtus ille ſanctusque collis, qui Calvariæ locus dicitur? Nonne materia eſt ſalutaris illa petra, nempe Sepulcrum Domini, fons noſtræ resurrectionis? Nonne materia eſt atramentum & pelles, in quibus Evangelia describuntur? Nonne materia eſt mensa vivifica, quæ nobis panem vitæ ſuppeditat? Nonne materia eſt aurum & argentum, ex quibus Cruces & ſacri disci ac pocula fabricantur? Et ante omnia iſta nonne materia eſt Domini corpus & ſanguis? Aut igitur horum omnium cultum adorationem-*

tionemque tolle: aut Ecclesiasticæ traditioni etiam Imaginum adorationem permitte. Idem exprobravit Leoni Armeno Iconoclastarum fautori Theodorus Studita, eodemque argumento Synodo Septimæ adversantes Gallos, & Imaginum venerationem improbantes refellit Anastasius Bibliothecarius in Præfatione ad Nicænam II.

Primi ex Christianis inimici Crucis Christi.

302. Primus itaque inter Christianos cultui Crucis adversatus esse perhibetur sæculo IX. Claudius Hispanus, Felicis Urgellitani discipulus. Hic Ludovici Pii Imperatoris suffragatione Taurinensis in Subalpinis factus Episcopus, simul atque in eam civitatem venit, tum Imaginibus omnibus, tum Crucibus bellum excidiumque denuntiavit, & in Theodemirum Abbatem, qui scriptis ad eum litteris factum ipsius incusarat, mordaci & amarulenta Epistola est invectus: Hujus Epistolæ sententias quasdam & excerpta Jonas Aurelianensis descripsit, ac singillatim refutavit tribus in libris, quos de cultu Imaginum edidit. Eodem sæculo Crucem in Oriente execrati sunt Pauliciani, a Joanne & Paulo Callinicæ perditæ mulieris filiis Manichaicæ impietatis restauratoribus sic dicti. De his mira & absona Photius refert apud Euthymium in Panoplia Tit. XXI. eos nimirum, cum in vehementiorem aliquem morbum inciderint, pretiosam & vivificam Crucem sibi imponere ex ligno factam: tum recuperata sanitate illam confringere, proculcare, & abjicere. Paulicianorum historiam Petrus Siculus descripsit sæculo IX, imperante Basilio Macedone cum filiis suis Constantino & Leone, qui se Legatum Imperatoris nomine ad illos profectum, & inter ipsos versatum asserit. Ad hos Crucis inimicos adiungendi sunt Bogomili, Basilii cujusdam discipuli, quem Alexius Comnenus CPolitanus Imperator sæculo XII. CPoli vivum comburi jussit, & Petrus de Bruis in Galliis, qui in accensam struem ex confractis Crucibus congestam, ad quam die Parasceves carnes coquebat, ab indignante populo fuit conjectus. Armeni, quamvis Crucem adoraverint, hunc tamen cultum multis superstitionibus fœdarunt. Teste enim Euthymio Zigabeno sæculi

XII.

XII. ſcriptore, in Panoplia Parte II. Tit. XX. Crucem, ex quacunque materia constaret, prius non adorabant, quam eam quasi hominem abluiſsent, & in ejus medio clavum fixiſsent, Sacrificii ſanguine ipsam inungentes. Intelligit autem Euthymius per ſanguinem ſacrificii ſanguinem boum, & id genus animalium ſacrificatorum: Armeni enim cultu Judaico immolabant boves, oves & agnos, & victimarum ſanguine limina inungebant & Cruces. *Porro clavum*, inquit Euthymius l. c. *ideo figunt in Cruce in Chriſti nomine, ut oſtendant unum Sanctæ Trinitatis eſse crucifixum, id eſt, divinam ejus naturam; quo quidem Patrem & Spiritum Sanctum cum Chriſto crucifigunt*, cum una ſit omnium trium personarum natura: & cum Eutychete ſentire ſe fatentur.

Quorum numerum augent poſteriorum temporum Sectarii.

803. Sæculo XIV. Wickleffitæ, Protestantium proavi, teste Thoma Waldensi, vocarunt imagines Crucis *putridos truncos, cultuque minus dignas, quam arbores ſylvarum; has etenim vivere, illas nequaquam.* Ridebant, cum viderent Cruces in templis ſtatui, vel in diademate Regum Angliæ fulgere. Ipse Wickleffus baculum pastoralem, Crucem, & ſimilia, deliramenta ſignaque muta ac putrida; Presbyteros vero vel Prælatos iis utentes, maniacos & insanos vocabat. Nihilo modestiores Wickleffo fuerunt Protestantes. Theodorus Beza in Colloquio Mümpelgardensi ait: *Laudatur Ezechias, quod contriverit ſerpentem æneum, cui cultus divinus exhibebatur: ita etiam laudandos exiſtimo eos, qui ad cavendam eamdem idololatriam etiam Crucifixi imaginem abolent, & ex templis, omnibusque locis ſacris eliminant.* Calvinus ipse, ut refert Guilielmus Reginaldus Lib. II. Calvino - Turcismi, Cap. XVIII. odio erga ſacras Crucifixi Imagines impulsus prohibuit, ne Imago Christi Crucifixi e collo gestaretur. Monenti libenter paruerunt Calvinistæ, & loco imaginis Christi gestarunt aureas argenteasque Calvini imagines; de quo cum quidam Calvinum admonerent, respondit: *Siquis hoc ſpectaculo offenditur, eruat ſibi oculos, vel abeat cito, & ſuſpendat ſe.* Lutherus in Conc. de Exaltat. S. Crucis

ſcri-

ſcribit: *Optarem ut everterentur omnes Cruces, quæ ſanguine ſudarunt, per quas peregrinationes & aliæ nugæ introductæ ſunt, & tot errores & abuſus exorti.* Et Conc. de Invent. S. Crucis: *Ad diabolum cum ejusmodi imaginibus: nullius enim boni cauſa ſunt. - - Ubi Crux adoratur, auroque & gemmis ornatur, ibi imagines Crucis confringendæ ſunt, & templa ipſa funditus ſubruenda.* Quanto furore in Sanctorum, ac Crucifixi imagines, a Calvinianis præcipue ſævitum fuerit in Galliis & Anglia, prolixe referunt Sanderus, Surius, Roſsæus, aliique.

804. Triplex circa præsentem materiam, oriri potest quæstio. I. An vera Crux, in qua ſalus nostra pependit, quæque non tantum inter imagines Crucifixi, verum etiam inter Reliquias, utpote contactu Dominici corporis ſanctificata, atque etiam minimæ ejusdem Crucis particulæ adorandæ ſint? II. An eadem adoratio deferenda ſit etiam Imaginibus Crucis, ſive pictis, ſive ex alia quacunque materia fabricatis? III. Quid ſentiendum ſit de Cruce transeunte, quam Christianus quisque manibus in fronte, vel reliquo corpore designat? Ternam hanc quæstionem totidem Conclusionibus expediemus.

805. Conclusio I. Vera Crux, in qua ſalus nostra pependit, est adoranda. Prob. I. Ratione fundata in Scripturis. Vera Crux, in qua ſalus nostra pependit, fuit ara ſummi Sacrificii, quo Deus humano generi reconciliatus est: fuit instrumentum liberationis nostræ, ac trophæum erectum contra diabolum. Ergo vera Crux est adoranda. P. C. Arca fœderis in veteri Testamento adorabatur, quia ſcabellum pedum Dei vocabatur. Ergo multo magis Crux est adoranda, quia per phyſicum contactum Christi, veri Dei & veri hominis, est ſanctificata.

Veram Crucem adorandam eſse oſtenditur ratione in Scripturis fundata.

806. Prob. II. Authoritate Patrum, qui maximis encomiis Crucem extollunt, ut videre est apud Jacobum Gretserum Tomo I. de Cruce Lib. I. Cap. LV. S. Chrys. Hom. de Cruce eam vocat *Bonorum omnium copioſam largitionem, ſalutis indicium, ſpem Chriſtianorum, lætitiam noſtram, triumphum adverſus dæmones, periclitantium*

Ex Patribus.

tium portum, scutum perpetuum, lumen in tenebris sedentium, Ecclesiæ fundamentum, orbis terræ tutelam. S. Athanasius Serm. de Cruce, eam vocat, *Beatam & vivificam, triumphatricem mortis, diaboli profligatricem, gloriam & honorem Christi.* S. Cyril. Alexandr. Hom. VI. contra Nestorium, B. Mariam ita alloquitur: *Per te Trinitas sanctificatur: per te Crux pretiosa dicitur & adoratur in toto orbe terrarum.* S. Leo Serm. VIII. de Passione Domini. *Pulchra specie triumphi sui portabat trophæum, & invictissimæ patientiæ humeris signum salutis, adorandum populis omnibus inferebat.* S. Ambr. in Orat. funebri Theodosii. *Sapienter Helena egit, quæ Crucem in capite levavit, & locavit, ut Crux Christi in Regibus adoretur.* S. Aug. Enarrat. II. in Psalm. XXXVI. *Cum sub antiquis scelerati crucifigerentur, modo nullus crucifigitur. Honorata est, & finita est: Finita est in pœna; manet in gloria. A locis suppliciorum fecit transitum ad frontes Imperatorum. Qui tantum honorem dedit pœnis suis, quid servat fidelibus suis?* S. Joan. Damasc. Lib. IV. de Fide Orthod. Cap. XII. *Omnia quæ Deo adjacuerunt, adoramus, ipsi reverentiam & pietatis cultum exhibentes.*

Ex mirabili S. Crucis inventione.

807. Prob. III. Ex mirabili Sanctæ Crucis inventione. Helena Constantini Mater, prope octogenaria, paulo ante mortem suam, circa A. 326. Jerosolymitanum iter suscepit, ibique peculiari Numinis dictu & admonitu sacrum Dominicæ Crucis lignum invenit, ut magno consensu memoriæ prodiderunt veteres, S. Cyril. Jerosol. in Epist. ad Constantium Imperatorem, S. Ambr. in Orat. funebri Theodosii Imp. S. Paulinus Nolanus Epist. XI. ad Severum, Severus Sulpicius Lib. II. Hist. Sacræ. Rufinus Lib. I. Hist. Cap. VIII. Sozomenus Lib. II. Cap. I. Theodoretus Lib. I. Cap. XVIII. Cum enim templum, Venerisque simulacrum, quo Calvarius mons occupabatur, everti jussisset Helena, amota terra, sanctoque detecto sepulcro, ternas ejusdem formæ & magnitudinis reperit Cruces sibi invicem adjacentes. Ex iis quænam illa esset, in quam Redemptor noster fuerat sublatus, omnino

nino erat incompertum. Rufinus, Socrates, Sozomenus, & Theodoretus narrant, in re tam dubia Macarium Jerosolymitanum Episcopum, a S. Helena quid facto opus esset in consilium adhibitum, divino afflatum Numine, singulas quasque Cruces ad matronæ cujusdam nobilis corpus, quæ in ipso mortis limine versabatur, admoveri jussisse, Deumque deprecatum esse, ut, cuinam ex tribus illis Crucibus Unigenitus ejus Filius esset affixus, significare dignaretur. Ægram, ubi ejus corpori tertia Crux esset admota, valetudini illico restitutam; idque indicio fuisse, in eam Christum Dominum fuisse sublatum. Præter mulierem seminecem pristinæ valetudini restitutam, mortuum etiam ad vitam revocatum fuisse tradunt S. Paulinus Nolanus, Sulpicius Severus, Sozomenus, Beda Lib. de Locis Sanctis Cap. III. & Nicephorus Lib. VIII. Hist. Eccl. Cap. XX. Quamquam & illud insigne videtur fuisse miraculum, quod verbis S. Paulini Epist. XI. ad Severum describimus: *Ergo Crux Domini, tot operta ætatibus, & Judæis in tempore passionis abscondita, neque Gentibus in ædificatione fani* (Veneris) *terram sine dubio ad ipsam fabricam egerentibus revelata, nonne divina manu latuit, ut tunc inveniretur, cum religiose quæreretur?* Alia miracula, quibus Deus adorationem veræ Crucis gratam sibi esse testatus est, silentio prætereo. Hoc unum ex S. Cyril. Jerosol. Catech. X. & XIII, & S. Paulino Nolano Epist. XI. ad Sulpicium Severum observo, Christianos ex omnibus mundi partibus ad adorandam Crucem Jerosolymas confluere solitos fuisse; & cum erogatis in plurimos hujus pretiosi ligni partibus plenus esset orbis, lignum tamen ipsum integrum semper perstitisse.

Atque antiquissima praxi Ecclesiæ.

808. Prob. IV. Ex antiquissima praxi fidelium & Ecclesiæ. Nam I. Julianus Apostata apud S. Cyril. Alexandr. Lib. VI. contra Julianum, objicit Christianis cultum Crucis. *O miseros*, inquit, *qui Crucis lignum adoratis*. At Julianus non potuisset Christianis crimini dare Crucis venerationem, nisi eam vidisset apud omnes usu diuturno receptam. II. Magnifica extru-

tructa fuerunt templa in honorem S. Crucis sæculo IV, ea jam per Helenam inventa. Helena incredibili gaudio perfusa, ut testatur S. Paulinus Epist. XI. ad Seveum, Jerosolymis *digno mox ambitu Crucem consecravit, condita in Pasſionis loco Basilica, quæ auratis corusca laquearibus, & aureis dives altaribus, arcano positam ſacrario Crucem ſervat; quam Episcopus Urbis ejus quot annis, cum Pascha Domini agitur, adorandam populo Princeps ipse venerantium promit.* Constantinus ipse Romæ in Palatio Seſsoriano, apud Veneris & Cupidinis templum, eo diruto, post inventam ab Helena Matre Crucem, ædificavit insignem Ecclesiam, Sanctiſsimæ Crucis ſigno ſacram, cui præclaras, quas diversis temporibus obtinuerat, victorias gratus adscripsit; in qua etiam Crucis repertæ partem religiose collocavit, ut testatur Anastasius Bibliothecarius in Vita S. Sylvestri Papæ. III. Veteres maximo flagrabant desiderio potiendi particula de Sanctiſsimo Crucis ligno, ut præter S. Cyrillum Jerosolymitanum, & S. Paulinum Nolanum S. Chrysost. testatur, qui in Hom. Quod Christus ſit Deus, ſcribit: *Ipsum lignum, in quo positum ſanctum corpus Domini, & crucifixum, quanto omnium ſtudio expetitur? Itaque multi exiguum ex eo fruſtum adsp̃ti, auro includentes viri pariter ac fœminæ de collo ſuo ſuspendunt; idque ornamenti loco habent.* IV. Christiani magni muneris loco mittebant ſibi mutuo particulas S. Crucis. Perbreve S. Crucis ſegmentum per Melaniam Matronam Romanam misit S. Paulino Nolano Joannes Jerosolymitanus, quod Paulinus rursus dividens, nomine Therasiæ ſuæ misit ad Paſsulam ſocrum Severi. Juvenalis Jerosolymitanus ſimile donum ſubmisit S. Leoni M. In fine enim Epist. LXXII. ſcribit S. Leo: *Particulam Dominicæ Crucis cum eulogiis dilectionis veſtræ venerantèr accepi.* Reccaredum Regem Visigothorum in Hispania, & Adulowaldum Theodelindæ filium, Longobardorum Regem S. Gregorius M. Cruce donavit, in qua præter alias reliquias continebatur particula de ſanctiſsimo Crucis ligno.

809.

809. Quod de Cruce diximus, intelligendum est pariter de clavis, quibus Christus Cruci est affixus: de lancea, qua latus ejus perfossum est, de spongia per quam potatus, de titulo Crucis, de columna ad quam alligatus est, cum flagellis cæderetur, deque aliis Dominicæ passionis instrumentis, tactu vel sanguine Christi consecratis, v. g. de Corona spinea, vel sacro Sepulcro. Est enim omnium eadem ratio, & omnia hæc instrumenta Majores nostri semper tamquam pretiosissimas Reliquias pie coluerunt. S. Chrysost. Hom. de Crucis veneratione, scribit: *Amo clavos, arundinem, lanceam, & spongiam suscipio; pro regia corona coronam ex spinis ad caput accomodo.* Rusticus Diaconus sæculi VI. Scriptor in Disputatione contra Acephalos ait: *Clavos, quibus confixus est Christus, & lignum Venerabilis Crucis omnis per totum mundum Ecclesia, absque ulla contradictione, adorat.* Patres Nicæni II. Act. VII. clamant ad Christum: *Lanceam, quæ vivificans latus sanctitatis tuæ operuit, adoramus.* S. Hier. Epist. XVII. ad Marcellam: *Martyrum ubique sepulcra veneramur, & sanctam favillam oculis apponentes, si liceat, etiam ore contingimus: & monumentum, in quo Dominus conditus est, quidam existimant negligendum? Si nobis non credimus, credamus saltem diabolo, & angelis ejus. Qui quotiescunque ante illud de obsessis corporibus expelluntur, quasi in conspectu tribunalis Christi stantes, contremiscunt, rugiunt, & sero dolent crucifixisse quem timeant.* S. Joan. Damasc. Orat. III. de Imaginibus: *Crucis lignum veneramur & colimus, & clavos, & spongiam & arundinem, & lanceam illam sacram & salutiferam, & vestem, & tunicam, & lintea, & fascias.*

Idem dicendum est de aliis Passionis Dominicæ instrumentis.

810. Conclusio II. Imagines Sanctæ Crucis tam pictæ, quam ex alia quacunque materia fabricatæ, sunt adorandæ. Prob. I. Authoritate Patrum, qui non veram modo Crucem, verum etiam illius quoque imaginem nobis commendant. S. Cyril. Jerosol. Catech. XIII. *Crux*, inquit, *omnes congregavit, Persas servire fecit, Scithas cicuravit, Ægyptios a cattis & canibus ad*

Imagines Crucis adorandas esse docent Patres.

Dei

Dei cognitionem adduxit. Curat morbos, dæmones fugat, veneficiorum & incantationum evertit imposturas: cum Jesu apparebit in cœlo. S. Aug. Serm. LXXXVIII, alias XVIII. de verbis Domini. *Quia ipse honoraturus erat fideles suos in fine sæculi, prius honoravit Crucem in hoc sæculo; ut terrarum Principes credentes in eum, prohiberent aliquem nocentium crucifigi: & quod cum magna insultatione persecutores Judæi Domino procurarunt, magna fiducia servi ejus, etiam Reges in fronte nunc portant.* S. Hier. Epist. ad Eustochium de obitu Paulæ. *Prostrata*, inquit, *ante Crucem, quasi pendentem Dominum cerneret, adorabat.* S. Chrys. Tomo VI. Hom. LXI. Quod Christus sit Deus, scribit: *Quippe Reges deposito diademate Crucem suscipiunt, mortis illius signum. In purpureis vestibus Crux inest: in diadematibus Crux: in orationibus Crux: in armis Crux: in sacra mensa Crux: & ubique terrarum Crux Sole ipso clarius refulget.* S. Asterius Amasenus in Orat. de S. Euphemia: *Huic porro precanti supra caput apparet signum, quod ex præscripto legis Christiani adorant.* Theodoretus Serm. VI. contra Græcos: *Græci, Romani, ac barbari crucifixum profitentes Deum, Crucisque signum venerantes.*

Sana ratio id dictat.

811. Prob. II. Rationibus, quas Leontius Neapoleos in Cypro Episcopus Lib. V. Apologiæ contra Judæos, atque ex eo S. Joan. Damasc. ac Nicænæ II. Synodi Patres afferunt. I. Crux est quasi sigillum, character, & annulus Christi, quo omnia sua in nos beneficia consignavit. II. Filii genuini amant & honorant omnia, quæ pertinent ad patrem absentem, cujus præsentiam ardentissime desiderant. Cum igitur Crux sit aliquid Patris nostri qui nunc in cœlis est, par est ut illam honoremus, ne illegitimi filii videamur. III. Qui amat, & colit Regem, is licite etiam colit ea quæ sunt Regis. Ergo qui amat & colit Christum, licite etiam amat & colit signum Christi, quod est Crux. IV. Amorem nostrum erga amicos, propinquos & filios exterioribus argumentis licite & honeste testamur: Ergo etiam erga Crucem, quæ Christum

stum nobis repræsentet. V. Jacob Patriarcha adoravit fastigium virgæ Joseph, Pharaonem Regem Ægypti, & fratrem ſuum Esau: Moyses adoravit Jethro ſocerum ſuum, &c. Ergo multo magis fas erit colere Crucem Christi, utique præstantiorem virga Josephi, cultuque digniorem. VI. Absente Rege licite colitur imago illius. Ergo cum Christus Rex noster ſpecie aspectabili a nobis absit, decet ut Crucem, imaginem ejus, honoremus. VII. Crux nos inducit ad recordationem omnis boni, & omnis virtutis. Ergo jure colitur & adoratur a fidelibus. VIII. Antiqui Patres, Ecclesiæ Doctores, ſanctimonia & eruditione excellentes, honorarunt Crucem, & honorandam eſse docuerunt. Ergo, cum Patres ſequi teneamur ut Duces Religionis, recte a nobis Crux honoratur. Profecto Sectariis inimicis Crucis Christi merito applicari potest illud S. Ignatii Martyris in Epist. ad Trallianos ſcribentis: *Hi non ſunt plantatio Dei Patris, ſed maledicta germina. Omnis autem plantatio, inquit Dominus, quam non plantavit Pater meus cœleſtis, eradicetur. Quod ſi fuiſsent rami Patris, non utique eſsent inimici Crucis Chriſti; ſed ſunt rami illorum, qui occiderunt Dominum gloriæ.*

Atque ex vita Conſtantini M. id oſtenditur.

812. Prob. III. Ex Vita Constantini Magni Imperatoris. Eusebius Cæsariensis Lib. I. de Vita Constantini Cap. XXII. refert. *Cum jam ſol ad medium cœlum ascendiſset, die in pomeridianum tempus paululum inclinante, dixit ſe Crucis ſignum ex lucis ſplendore figuratum, in ipso cœlo, ſoli imminens, manifeſto oculis adſpexiſse, inque eo inscriptionem conſignatam:* In Hoc Vinces. Atque hæc ex ipsius Constantini ore accepit Eusebius. Insecuta nocte de ostento illo anxie cogitanti Constantino per quietem apparuit Christus Dominus cum eodem ſigno, præcepitque, ut ad ejus, quod viderat, ſimilitudinem aliquod fabricandum curaret, quo tamquam certiſsimo præsidio contra hostiles impetus in præliis uteretur. Quod ſubinde præstitit, atque ex auro gemmisque pretiosiſsimis Crucis effigiem elaborari juſsit. Certe victoriam de Maxentio

rela-

relatam ſanctæ Cruci gratus adscripsit Constantinus. Obtenta enim victoria, Romæ ſtatuam ſuam collocavit, quæ dextera Crucis ſignum tenebat cum hac latina inscriptione: Hoc Salutifero Signo, Et Vero Fortitudinis Documento Urbem Vestram a Jugo Tyranni Asserui, et Senatum Populumque Romanum Pristinæ Dignitati ac Amplitudini Reddidi. Hoc ſalutari ſigno, veluti fortiſsimo munimento adversus hostiles infestasque vires perpetuo usus est Imperator, & ejusdem expreſsas figuras præire deinceps mandavit Exercitibus ſuis. Hoc ſigno non Maxentium modo, verum etiam Maximinum, atque iterato Licinium Imperatorem devicit, ut idem refert Eusebius Lib. II. de Vita Constantini. Hinc pius Imperator Christi nomen & Crucem in galea & clypeo gestavit, ſtatuas ſuas Cruce ornavit, globo Imperatorio Crucem addidit, monetam ſigno Crucis consignavit, ejusque exemplum posteriores Imperatores ſecuti ſunt, ut erudite ostendit Jacobus Gretserus Tomo I. de Cruce, Lib. II. Alias apparitiones Crucis, quæ contigerunt ſub Constantio, Juliano, Leone Isaurico, aliaque prodigia virtute Crucis patrata, ſilentio prætereo, de quibus fuse & ſolide agit Gretserus l. c.

Cruci relativus cultus deferendus est.

813. Quæres I. Quo genere cultus adoranda ſit Crux vera, aut imago illius ſive picta, ſive ex materia quacunque fabricata? R. Utramque colendam eſse cultu non absoluto, ſed relativo, nimirum ob infinitam excellentiam illius quem exhibet, aut cujus contactu ſanctificata est; non vero ob propriam excellentiam, cum ea nullam in ſe habeat, præscindendo ab illo quem exhibet, aut quem pendentem ſustinuit. Ita Patres & Theologi, quibus conformis est S. Joan. Damasc. ſententia Lib. IV. de fide Orthodoxa Cap. XII. *Adoramus figuram pretioſæ ac vivificæ Crucis, tametsi ex alia materia facta eſt, non materiam venerantes; absit hoc, ſed figuram tamquam Chriſti ſignum.* Quasi diceret vocabulis in ſchola usitatis: Non adoramus imaginem Crucis *materialiter*, ſed *formaliter*, quatenus imago est, & repræ-

repræsentandi vim habat. Hinc si materiam, ex qua figura Crucis exprimitur, post figurationem dissolvi contingat, non amplius adoranda est. Quod intelligi debet de Crucibus, quæ tantum sunt imagines: nam omnes particulæ etiam minutissimæ veræ Crucis sunt adorandæ; quia omnes sunt Reliquiæ.

Non tamen latriæ, sed hyperduliæ.

814. Quæres II. An cultus, qui veræ Cruci, aut Crucis imagini defertur, sit supremus cultus adorationis, seu latriæ? R. non unam esse Catholicorum Doctorum sententiam, si verba spectentur; quamquam in ipsa re convenire videantur. Alexander Alensis, quem sequuntur S. Thomas, S. Bonaventura, Marsilius, Cajetanus, Valentia, Gretserus &c. putant Crucem Christi adorandam esse adoratione latriæ, non proprie quidem, sed per accidens, & propter aliud, nimirum ob excellentiam infinitam Christi, quem repræsentat, vel cujus contactu sanctificata est. Contra Bellarminus, Tournely, aliique, qui mihi castigatius loqui videntur, negant Crucem cultu latriæ adorandam esse, probantque assertionem suam I. ex natura latriæ, quæ est cultus soli Deo propter se debitus ut primo rerum omnium principio. Ergo, ajunt, cultus latriæ Cruci deferri non potest. Putant nimirum latriam relativam esse chymæram, eoquod de essentia veræ latriæ sit exhibere illi quem ita colimus, eum honorem propter se, non propter alium. Præterea, inquiunt, vel ista latria quæ exhibetur Cruci propter aliud, est idem cultus cum eo qui exhibetur Deo, vel alius minor: si idem; ergo æque colitur creatura ac ipse Deus, quæ certe idololatria est: si vero cultus ille minor est, non ergo est latria; hæc enim summus cultus est. Probant II. ex Concilio Nicæno II. in quo Patres Actione VII. statuunt, imaginibus etiam Christi non aliam quam honorariam impendi adorationem. *Et ad honorariam*, inquiunt, *his adorationem tribuendam: non tamen ad veram latriam, quæ secundum fidem est, quæque solam divinam naturam decet, impertiendam: ita ut istis, sicut figuræ pretiosæ ac vivificæ Crucis, & sanctis Evangeliis, & reliquis sacris monu-*

men-

mentis, incensorum & luminum oblatio ad harum honorem efficiendum exhibeatur. III. Ex Patribus, v. g. S. Ambr. qui in Orat. de obitu Theodosii, ait de S. Helena Constantini Matre: *Invenit ergo titulum.* (Crucis) *Regem adoravit, non lignum utique; quia hic gentilis est error, & vanitas impiorum: sed adoravit illum, qui pependit in ligno, scriptum in titulo.* Ajunt itaque, sicuti calices, corporalia, patenæ, quamvis contactu corporis Christi sanctificentur, non adorantur a fidelibus cultu latriæ: ita pariter latriæ cultu adorari non posse Crucem, sed tantum hyperduliæ, & quidem non absoluto, sed relativo.

815. Quod si dicas I. communem esse ac tritam Christiani populi vocem, quod Crux adoretur. II. De Cruce ab Ecclesia cani: *o Crux ave spes unica: auge piis justitiam, reisque dona veniam.* III. Honorem imaginis transire in exemplar, adeoque eumdem esse honorem imaginis & exemplaris. R. ad I. Voce adorationis non latriæ tantum, sed etiam hyperduliæ aut duliæ cultum significari, ac per eam vocem denotari, quod fideles Cruci majorem honorem ac cultum deferant, quam imaginibus Sanctorum. Ad II. R. illis verbis Crucem accipi pro ipso Christo, a quo salutis præsidia petimus. Ad III. N. C. Licet honor imaginis transeat in exemplar, non sequitur eodem plane honore imaginem cum exemplari, seu prototypo honorari. Sic major veneratio ipsi Regis personæ debetur, quam ejus imagini.

Usus formandi Crucem transeuntem est antiquissimus.

816. Conclusio III. Antiquissimus ac saluberrimus est usus formandi Crucem in aere, fronte, vel pectore. Prob. Antiquitas piæ hujus consuetudinis ex Patribus. Tertul. Lib. de Corona militis, Cap. III. ait: *Ad omnem progressum atque promotum, ad omnem aditum & exitum, ad vestitum & calceatum, ad lavacra, ad mensas, ad limina, ad cubilia, ad sedilia: quacunque nos conversatio exercet, frontem Crucis signaculo terimus. Harum & aliarum ejusmodi disciplinarum, si legem expostules Scripturarum, nullam invenies: traditio tibi prætendetur*

auctrix,

auctrix, consuetudo confirmatrix. Origenes Hom. VI. in Exodum: *Quid timent dæmones? Quid tremunt? sine dubio Crucem Christi, in qua triumphati sunt, in qua exuti sunt principatus eorum & potestates. Timor ergo & tremor cadent super eos, cum signum in nobis viderint Crucis fideliter fixum, & magnitudinem brachii illius, quod Dominus expandit in Cruce.* S. Basil. Lib. de Spiritu Sancto, Cap. XXVII. postquam dixisset, dogmata Ecclesiæ partim ex Scriptura, partim ex traditione haberi, quorum utraque parem vim habeant ad pietatem, subjungit: *Ut quod primum est & vulgatissimum commemorem primo loco, ut signo Crucis eos qui spem collocarunt in Christum, signemus, quis scripto docuit?* S. Cyril. Jerosol. Catech. IV. *Non erubescamus Crucem Christi. Sed licet alius hanc celet, tu palam in fronte signare: ut dæmones, signo illo regio conspecto, procul trepidantes fugiant. Hoc vero signum facito manducans & bibens, sedens, cubans, de lecto surgens, loquens, ambulans; & ut uno verbo dicam: in omni re.* S. Hier. in Cap. X. Ezechielis. *Antiquis Hebræorum litteris, quibus usque hodie utuntur Samaritani, extrema Thau littera Crucis habet similitudinem: quæ in Christianorum frontibus pingitur, & frequenti manus inscriptione signatur.* Idem Epist. ad Demetriadem. *Claudas cubiculum pectoris, & crebro signaculo Crucis munias frontem tuam, ne exterminator Ægypti in te locum reperiat; sed primogenita, quæ apud Ægyptios pereunt, in tua mente salventur.* S. Ambr. Serm. XLIII. *Debemus surgentes gratias Christo agere, & omne diei opus in signo facere Salvatoris. Nonne cum adhuc Gentilis esses, solebas signa perquirere? Quæ signa, quibus rebus essent prospera, magna inquisitione colligere? Jam nunc nolo errores in numero. Scito, quia in uno signo Christi, omnium rerum est tuta prosperitas: qui in hoc signo seminare cœperit, vitæ fructum consequetur æternæ! qui in hoc signo iter facere aggreditur, ad cœlum usque perveniet.* Similia habent S. Aug. Tract. III. L. & LIII. in Joan. S. Chrys. Hom. X. in Actus Apost. & Hom. XII. in I. ad Cor. S. Gaudentius Brixiensis Serm. VIII. &c.

Et saluberrimus.

817. Uberrimam Sacratissimi hujus signi utilitatem esse ex eo probatur, quod hoc signo fugari soleant dæmones, & admiranda quæque perfici. Tertul. initio Scorpiaci scribit, Christianos signando non solum Christianis, sed etiam Ethnicis sæpe prodesse. S. Epiphanius Hær. XXX. narrat de Christiana fœmina, quod signi Sanctæ Crucis virtute liberata sit a procacis & lascivi juvenis insidiis, qui magicis præstigiis illam ad amorem sui pellicere studebat. Narrat Idem l. c. Josephum Comitem, nondum Christianum, signo Crucis dæmones expulisse, ac deinde Christianum effectum eodem signo incantationes Judæorum destruxisse. Theodoretus Lib. III. Hist. Eccles. Cap. III. & S. Greg. Nazianz. Orat. I. in Julianum scribunt, Apostatam illum magicis sacris operatum, subitoque terrore perculsum, Cruce se consignasse, hujusque signi virtute victos dæmones illico disparuisse. S. Athanasius in Lib. de Incarnatione Verbi signo Crucis miram ad effugandos dæmones vim inesse confirmat, eoque argumento utitur ad Christi Divinitatem ac potentiam contra Gentiles asseverandam: *Nam solo Crucis signo utens homo fraudes illius* (dæmonis) *repellit.* Tum paulo post quemlibet e Gentilium numero provocat ad rei hujus periclitandam fidem. *Utatur*, inquit, *signo Crucis quam irridere solet, Christo solum nominato: ac videbit quemadmodum per ipsum dæmones quidem fugiunt, oracula vero cessant, porro magica vis omnis, & venefica irrita redditur.* Quin Idem in Vita S. Antonii scribit, hunc signi illius præsidio dæmonum impetus minasque superasse, cum ita diceret: *Signum enim Crucis, & fides ad Dominum inexpugnabilis nobis murus est.* Tum ad eos, qui visendi sui causa convenerant, & dæmonum cum ipso certamina, & clamores audiebant, *Signate vos*, inquiebat, *& abite securi.* Eodem armatus auxilio Antonii imitator Hilarion cum dæmonibus assidue luctabatur, de quo S. Hier. in Vita ejus scribit: *Provolutus genibus Christi Crucem signavit in fronte: talique armatus casside, & lorica fidei circumdatus, jacens fortius præliabatur.* Vide Petavium Theol. Dogm. Tomo VI.

Lib.

Lib. XV. Cap. X. & Jacobum Gretserum, qui Tomo I. de Cruce toto Libro IV. rem hanc multis illustrat.

Argumenta contraria refutantur.

Historia inventionis S. Crucis legitima est.

818. Objic. I. Infirmitas argumenti. Quæ de Inventione S. Crucis narrantur, fabulam olent. Ergo ex illis evinci nequit cultus Crucis. P. A. I. Eusebius exactissimus Historiæ Ecclesiasticæ, ac vitæ Constantinianæ Scriptor synchronus, nullibi illius meminit, facturus certe rei tam stupendæ ac novæ mentionem aliquam, siquidem inventa vera Crux ab Helena fuisset. Ergo longe probabilius inventio illa posteriorum Scriptorum est commentum. II. S. Gelasius I. ad finem sæculi V. in Concilio Romano reprobavit scripta de Inventione S. Crucis, vel saltem ea non omnino probavit; sed Lectori Catholico studiose commendavit, ut maturo judicio seligat ea, quæ bona & recta, eaque a pravis & falsis segreget. In Canone enim *Sancta Romana* Distinct. XV. hoc de ea historia tulit judicium: *Item scripta de Inventione S. Crucis Dominicæ, & alia scripta de inventione Capitis S. Joannis Baptistæ novellæ quædam relationes sunt, & nonnulli Catholici eas legunt; sed cum hæc ad Catholicorum manus pervenerint, B. Pauli Apostoli sententia præcedat: Omnia probate: quod bonum est, tenete.* R. N. A. Ad probat. R. I. O. A. N. C. Silentium Eusebii præjudicare non potest authoritati & fidei tot clarissimorum Scriptorum, qui concordi voce & calamo Crucem ab Helena Matre Constantini Jerosolymis repertam fuisse tradunt, Ambrosii, inquam, Cyrilli Jerosolymitani, Rufini, Sulpitii Severi, Paulini Nolani, Socratis, Sozomeni, Theodoreti, Cassiodori, Prosperi, Justiniani Imperat. Hormisdæ, Andreæ Cretensis, Adonis, Bedæ, Theophanis, Isidori, Zonaræ, Cedreni, Nicephori, Alexandri Monachi, Glycæ, Julii Pollucis, Berengosii Abbatis ad S. Maximini &c. Certe, ante Ambrosium, quem historiæ hujus authorem volunt Protestantes, S. Cyril. Jerosol. Epist. ad Constantium Imperatorem circa A. 350. scripta, ait:

Ac tempore quidem Deo dilectissimi, beatæque memoriæ Patris tui Constantini, salutare Crucis lignum Jerosolymis inventum est: divina gratia ei, qui pietatem recte quærebat, etiam occultorum sanctorum locorum inventionem annuente. R. II. N. A. Eusebius rei mentionem injecit in Vita Constantini Lib. III. Cap. XXIX. ubi Imperat. Constantini Epistolam affert ad Macarium Jerosolymitanum Episcopum. *Tanta est*, inquit Imperator, *Servatoris nostri gratia, nullus ut orationis cultus præsentis miraculi dignitatem assequi possit. Etenim monimentum illius sanctissimæ Passionis, jam pridem sub terra delitescens, tanto annorum spatio occultatum fuisse ad id usque tempus, quo, communi omnium hoste sublato, in libertatem vindicatis servis suis refulgere deberet, omnem revera superat admirationem. Nam si omnes, quotquot per orbem universum videntur esse sapientes, in unum convenientes, dignum aliquid re tanta eloqui voluerint, ne cum minima quidem ejus parte certare poterunt. Tantum quippe naturam omnem humanæ intelligentiæ capacem vincit illius magnitudo miraculi; quanto cœlestia constat humanis esse potiora.* Hac Epistola probe expensa Bollandi Continuatores ad diem XVIII. Augusti in Vita S. Helenæ concludunt, Eusebium citata Epistola probabilius indicasse inventionem S. Crucis. Præterea in Chronico Eusebii, a S. Hieronymo Latine reddito, legitur: *Helena Constantini Mater, divinis monita visionibus, beatissimum Crucis signum, in quo mundi salus pependit, apud Hierosolymam reperit.* Quæ verba quamvis in aliquibus manuscriptis desiderentur, in multis tamen inveniuntur, ut testatur Arnaldus Pontacus, qui Eusebianum Chronicon diligentissime cum manuscriptis codicibus contulit. Ad II. R. C. A. N. C. S. Gelasius loquitur de Actis, in quibus dicitur Sanctam Crucem Judæorum opera inventam fuisse, prodente Juda, qui suscepto postmodum Baptismo Quiriacus appellatus fuisse narratur. At vero sermo illi minime fuit de monumentis veterum Patrum & Historicorum, quibus Crucis inventionem celebrarunt, & posteritati consignarunt; quorum scripta, nempe S. Ambrosii, S. Cyril-

Cyrilli, S. Prosperi &c. in eodem Decreto calculo suo approbavit S. Gelasius.

Ejus adorationem neque Patres rejiciunt.

819. Objic. II. Authoritas Patrum. S. Ambr. in Orat. funebri Theodosiana scribit de Helena Crucis inventrice: *Regem adoravit, non lignum; quia hic gentilis est error, & vanitas impiorum: sed adoravit illum, qui pependit in ligno.* Ergo sensit Crucem non esse adorandam. II. Minucius Felix in Octavio, Gentili homini Cæcilio, qui Christianis exprobrabat, quod *hominem supplicio pro facinore punitum, & Crucis ligna feralia* colerent, respondit: *Cruces etiam nec colimus, nec optamus.* Ergo primis Ecclesiæ sæculis Cruci nulla deferebatur adoratio. R. ad I. N. C. Juxta S. Ambrosium Helena cultum detulit Cruci relativum, non absolutum. Ad II. iterum. N. C. Gentiles, cum viderent Christianos magno honore Crucem prosequi, eamque in fronte, vel in aere ab eis formari, putabant honorem illum a Christianis cuicunque Cruci, etiam puniendis reis destinatæ deferri, eumque omnino latreuticum esse. Hinc Christiani respondebant, Crucem a se non coli divinis honoribus, neque etiam a se exoptari tamquam rem gratam, aut illam beneficii loco se habere, nisi id supplicii genus irrogaretur in odium Christi.

Neque ratione.

820. Objic. III. Ratio. Crux attulit Christo dolorem & ignominiam. Ergo pii Christiani detestari eam potius debent, quam colere. P. C. Filius, qui patibulum coleret, in quo parens ejus fuisset suspensus, omnium judio impius haberetur. Ergo etiam impius dicendus est Christianus, qui Crucem colit, in qua Christus pependit. Ita olim Petrobrusiani. *Confirm.* Cultores Crucis imitantur hostes Christi, qui, lugentibus discipulis, gaudebant de Cruce & passione Domini. Ergo. R. N. C. Crux attulit quoque Christo gloriam, honorem, & exaltationem nominis in universo orbe, ideoque jure optimo a Christianis colitur. Ad *prob.* C. A. N. C. Qui in patibulo suspenduntur, nihil ordinarie loquendo lucrantur, quam infamiam & mortem. Contra vero Christus in Cruce non sua, sed aliena crimina expiavit: Crucem, abstersa omni infamia,

pre-

pretioso sanguine suo tinxit, ac virtute miraculorum exornatam, gloriosam reddidit, atque ab omnibus honorandam. Ad *conf.* N. A. Inimici Christi lætabantur ob mortem illi illatam: nos vero Crucem adorantes gaudio afficimur, non ob ignominiam & cruciatum Christi, sed propter honoris & gloriæ amplitudinem, quæ ex Crucis supplicio in Christum redundavit, atque ob ingentia commoda, quæ ex Cruce Christi in nos derivantur.

Aut sequelis ea evertitur.

821. Objic. IV. Sequela. Si Cruces a nobis coluntur, quia Christus pependit in Cruce, pari modo colere oportebit omnia sepulcra, omnes spinas, clavos, lanceas, spongias, arundines, flagella, columnas &c.; quia Christus in quodam sepulcro conditus est, spinis coronatus, lancea confossus, flagellis conscissus &c. Atqui hoc dici nequit. Ergo. Ita olim Claudius Taurinensis. R. N. M. Omnes Cruces fiunt ad imitationem veræ Crucis, & Christi in ea expansi; nec alium habent usum civilem, saltem post Legem Constantinianam, qua cautum est, ne deinceps rei Cruci affigerentur, quam ut veram Crucem, vel Christum repræsentent. Contra non omnia sepulcra, clavi, lanceæ, arundines, flagella, columnæ &c. fiunt ad repræsentandum sepulcrum Domini, aut clavos, quibus Cruci confixus est &c. sed ad alios usus plerumque destinantur. Quare merito honoramus omnes Cruces, utpote imagines Christi, & veræ Crucis, non autem omnia sepulcra, omnes clavos, lanceas, flagella. Siquis tamen sepulcrum aut præsepe construat, aut clavos sibi fabricet, aut spinas sibi deligat ad imitationem & repræsentationem veri sepulcri, præsepis, clavorum aut spinarum, dubium non est, quin coli possint; induunt enim tunc & subeunt rationem imaginis: omnis autem imago rei sacræ religiose colenda est, quod Ecclesiæ moribus & usu receptum esse videmus.

822. Dices I. Si vera Crux, clavi, spinæ & lancea coluntur propter contactum corporis Christi, sequeretur coli etiam a nobis posse labia Judæ, manum servi, qui alapam Christo in domo Annæ inflixit: immo

mo ipsum etiam asinum, cui Christus die Palmarum insidebat. Atqui hæc perquam absona sunt. Ergo. R. N. M. Labia Judæ, quæ sacratissimum Christi os contigerunt, & manus Carnificum, qui Dominum percusserunt, vel crucifixerunt, fuere partes hominum sceleratorum, ac proinde contactu Christi minime consecratæ sunt. Creatura enim rationis particeps, cum liberam habeat voluntatem, sanctificationem nullam suscipit, nisi ipsa sese disponat, & obicem perversitatis amoveat. At vero Crux, spinæ, clavi, lancea, flagella &c. licet fuerint instrumenta improborum hominum, sunt tamen res natura sua innoxiæ, & nulla perversa voluntate præpeditæ: atque ob id honoris relativi capaces. Quam ob rem Crucem, & alia Passionis Dominicæ instrumenta inanimata recte colimus; non autem illa, quæ hominum scelestissimorum partes fuerunt. Ad asininum illud argumentum, quo sæpe adeo oblectantur Protestantes aliqui, R. N. M. Ea tantum colenda sunt, quorum cultus nullam præsefert absurditatem, hominumque recte sentientium offensionem. Author libri Quæstionum ad Antiochum ait: *Christus per asinum non devicit diabolum, neque in eo salutem operatus est, sed in Cruce. Unde asinum quidem si videant dæmones, non horrent, neque metuunt; videntes vero Crucem, terrentur, fugiunt, & evanescunt.* Denique hac in re non mediocris est Ecclesiæ authoritas, quæ a Christo sponso suo edocta, numquam venerari asinum consuevit, sed tantum instrumenta passionis Christi.

823. Dices II. Saltem sequeretur juxta Catholicos Crucem esse Sacramentum, adeoque non VII, sed omnino VIII. dari Sacramenta. Ergo. P. A. Ex una parte S. Ambr. Serm. LVI, & S. Cypr. Lib. de Exhortatione Martyrii ad Fortunatum, vocant *Sacramentum Crucis:* ex altera parte Crux plurimum valere dicitur adversus dæmones ex opere operato, quia Ethnici etiam & Judæi sine fide in Christum, modo intendant facere, quod faciunt Christiani, Cruce dæmones abigunt. Ergo Crux est Sacramentum. R. N. A. Ad prob. R. C. A. N. C. Per Sacramentum non intelligitur

ab

ab Ambrosio & Cypriano ſignum practicum gratiæ, ſed reconditum aliquod mysterium. Quamvis vero Crux vim illam habeat etiam ex opere operato, Sacramentum tamen dici non potest, id est, ſignum practicum gratiæ; tum quia non est ordinata ad conferendam gratiam justificantem: tum quia non habet effectum infallibilem, quæ duo tamen neceſsario requiruntur ad rationem Sacramenti novæ Legis.

Neque Superſtitionis argui poteſt.

824. Obj. V. Superstitio hujus adorationis. Quamvis certum ſit, Christum tribus, vel ut probabilior tenet ſententia, quatuor clavis Cruci affixum fuiſse, Catholici tamen XXV. omnino clavos adorant, quos recenset Justus Fontaninus Archiepiscopus Ancyranus in libro de Corona ferrea Longobardorum. Ergo ſaltem cultus ille, qui tot clavis defertur, a ſuperstitione excusari nequit. R. C. A. N. C. Multiplicatio clavorum Christi oriri potuit I. ex eo, quia præter quatuor clavos, quibus manus pedesque Christi confoſsi fuere, alii transversam Crucis partem, vel titulum affigebant. II. Aliqui clavi, quos fideles nunc venerantur, fortaſsis parvas tantum particulas ſcobis verorum clavorum continent. Videtur namque ille, qui Romæ in Ecclesia Sanctæ Crucis in Jerusalem colitur, acumine carere. III. Fideles aliquos fortaſsis clavos, veris omnino ſimiles elaborarunt, quos post contactum illorum, qui in Paſsione revera adhibiti ſunt, diligenter in ſui ſolatium conservarent. Ex quibus manifeste patet, cultum illum non eſse ſuperstitiosum, cum referatur ad Jesum Christum, ejusque Paſsionem, cujus memoriam renovant tum vera ejus instrumenta, tum etiam istorum imagines. Porro quæ de clavis modo diximus, accommodanda ſunt etiam vesti inconsutili, ſindoni, ſpinis, aliisque rebus, quæ ex contactu Sacratiſsimæ humanitatis Christi ſanctitatem aliquam contraxerunt. Si namque id genus reliquiæ pluribus in locis reperiantur, id factum est ex iisdem rationibus, quæ Clavorum numerum propagarunt. Vide Honoratum a S. Maria Lib. V. Animadversionum in regulas & usum Critices, Diſsertat. V. Articulo V.

Q. A. M. D. G.

INDEX
RERUM PRAECIPUARUM,
quæ
in posteriori parte Tractatus III. de Ecclesia continentur.

A.

Anti-

B.

S. Ba-

Chal-

Cœli-

S. Cru-

Eccle-

F.

G.

Gre-

Lao-

M.

Canon

Pur-

San-

Ser-

Ad

INDEX.

Z.

O. A. M. D. G.